

NEFES

Derleyen

Neslihan GÜRGAN

1. Baskı

Adres: İbrahimpasha Mah. Çardak Sok. No:2

Telefon: 0224 222 03 85

ISBN: 978-605-031-365-9

BASKI:

İLERİ BASIM MAT. AMB. REKLAM

TANITIM YAY. VE TEKNİK HİZ. TİC. A.Ş.

B. Evler Mah. F. Çakmak 2 Cd. Güzelşehir Sit.

22 Villa No: 1 ANP/22 B. Çekmece /İSTANBUL

TEL 0212 454 32 55

İÇİNDEKİLER

1. SOHBET (1 ARALIK 2012): Sayfa: 1

- TENZİH VE TEŞBİH.
- YALNIZCA TENZİHTE DURMANIN SAKINCALARI.
- RIDVAN BİATİNDE “ALLAH’IN ELİ”.
- EHLİ SUFİNİN ALLAH’IN İSMİYLE DEĞİL SIFATLARIYLA İLERLEMESİ. (HALLACI MANSURUN ENEL ALLAH DEĞİL ENEL HAKK DEMESİ)
- SUFİLERİN KARŞI OLDUĞU AKIL HANGİ AKILDIR.
- HEM ZAHİR HEM BATINA TECELLİ EDENİN HAKK OLMASI, ALLAH İÇİN ZAHİR İLE BATIN SIFATLARI ARASINDA BİR FARK OLMAMASI.
- HAKK’ÇA BAKAN GÖZ İÇİN AYRILIK OLMAMASI, CEMÜL CEM NOKTASINDA FARK ALGISININ KALMAMASI.
- REHBERSİZ TEŞBİH YAPMANIN SAKINCALARI.
- VAHDETİ VÜCUT NOKTASINDA TENZİH VE TEŞBİH.
- SUFİ ALLAH’IN AHLAKIYLA AHLAKLANAN KİŞİDİR.
- TENZİH VE TEŞBİHİN BİRLEŞMESİ, FARKIN DA FARKINI ATMAK.
- VARLIĞIN İLK TECELLİYATI HAYALDİR, ALLAH’IN HAYAL ÜZERİNDEN BİZE ÖĞRETTİKLERİ.
- HAYRET BİR NOKTADA EHADİYETTİR, SONSUZDUR.
- HER VELİ NEBİ DEĞİLDİR AMA HER NEBİ VELİDİR.
- BENİM VELİLERİM VARİSLERİMDİR.

2. SOHBET (26 OCAK 2013): Sayfa: 14

- DİN YAPILAN HER İŞ VE DÜŞÜNÜLEN HER ŞEYDİR.
- KİŞİNİN YAPTIĞI HER ŞEYİ ALLAH İÇİN YAPMASI.
- AHLAKI İÇİNE SİNMEMİŞ, ÜNİFORMA GİBİ ÜZERİNDE TAŞIYANLARIN ASLINDA AHLAKLI OLMAMASI.
- TEKVİR SURESİ 29. AYET TEFSİRİ.
- CEBRİYE MESELESİ.
- GÜNLÜK YAŞAMIMIZIN İBADETHANEMİZ OLMASI.

3. SOHBET (2 ŞUBAT 2013): Sayfa: 25

- YARATILIŞ. (HİLKAT)
- YARADILIŞI KABUL EDENLER VE ETMEYENLER.
- YARATILIŞ İSLAMIN DÜNYA GÖRÜŞÜNÜN TEMELLERİNDENDİR.
- ARABİ’YE GÖRE YARATIMIN ZATİ TECELLİYAT KADAR GERÇEK OLMASI.
- ALLAHIN BİR ŞEYİ YARATMAYA KARAR VERMESİYLE ONU “OL” DİYEREK YARATMASI.

- “OL” DEDIĞİ ŞEYİN VARLIĞA BÜRÜNMESİNİN ALLAH’IN FİİLİ DEĞİL O ŞEYİN FİİLİ OLMASI.
- VARLIĞIN BAŞLANGIÇ NOKTASI: HİÇBİR ŞEY YOK İKEN ALLAH VAR İDİ.
- HİÇBİR ŞEY YOK İKEN ALLAH VAR İDİ, HALA DAHA ÖYLE.
- ARABİNİN VARLIĞI HAYAL OLARAK KABUL ETMESİYLE VAHDETİ VÜCUT NOKTASINDAKİLERDEN AYRILMASI.
- HZ. MEVLANA’NIN VARLIĞI HAYAL OLARAK GÖRMESİ.
- YARATMANIN “OL” DENİNCE OLUP BİTMESİ, YARATIMIN DEVAM ETTİĞİ ZANNININ ALGI EKSİKLİĞİYLE OLUŞAN ZAMAN FARKINDAN KAYNAKLANMASI.
- ZAMAN KAVRAMI, ZAMANIN ALLAH’IN SIFATI OLMASI.
- YARATILANIN ZAMANININ YARATILDIĞI ANDAN İTİBAREN BAŞLAMASI.
- YARATILAN VARLIKLARIN VAROLUŞUNUN HER DERECEİNDE, HİÇ DEĞİŞMEYEN BİR DALGA BOYUTUNUN OLMASININ; VARLIĞIN KENDİ KENDİNİ VARETMEDİĞİNİN DELİLİ OLMASI.
- YARATILANLARIN BÜTÜN DERECELERİNDE ALLAH’IN VE HZ. MUHAMMED MUSTAFA (S.A.V) NIN RUHANİYETİ VE NURANİYETİNİN KOKUSU OLMASI.
- ALLAH’IN BİLİNMEKLİĞİ İSTEMESİ VE BİLECEK OLAN ŞEYİ YARATMASI, YARATILANIN O’NU ZİKRETMESİ, ALLAH’IN HOŞUNA GİTMESİ.
- VARLIK DERECELERİ.
- ALLAHIN BİLİNMEK İSTEMESİYLE YARATTIĞI ŞEYE; KENDİSİNİN OLUŞUMUNU TAMAMLAYABİLECEĞİ BİLGİYİ YÜKLEMESİ, DOLAYLI OLARAK YARATANIN YİNE ALLAH OLMASI.
- SÜLEYMAN (A.S) VE BELKIS KISSASI ÜZERİNDEN ALLAH’IN BİR ŞEYİ İKİ KEZ YARATMAMASI, BİR ŞEYDEN BİR ŞEYİ TECELLİ ETTİRMESİ VE BİR ŞEYİ BİR YERDE YOK EDİP BAŞKA BİR YERDE VARETMESİ.
- CENAB-I HAKK’IN YARATTIĞI HER ŞEYİN BİR ALEM OLMASI, ALEMLER VE VARLIKLAR ARASINDA GEÇİŞLER.
- ALLAH’IN NURUNUN DEVAMLİ TECELLİ HALİNDE OLMASI.

4. SOHBET (9 ŞUBAT 2013): Sayfa: 34

- CENAB-I HAKK’IN “OL” DEMESİ.
- İSLAMİ VARLIK DÜŞÜNCESİNDE YARATILANDAN YARATANA VEYAHUT YARATANDAN YARATILANA DOĞRU İLERLEME BAHSİ.
- SUFİ DÜŞÜNCESİNDE VARLIK DÜŞÜNCESİNİN YARATANDAN BAŞLAMASI VE BUNUN DAHA GENİŞ DÜŞÜNEBİLMEME İMKAN VERMESİ.
- TEVHİD İLMİ VE GÜNÜMÜZ TEVHİD YAKLAŞIMI.
- VARLIĞIN TEMELİ, VAHİD, HAKK VE ALLAH İSMİ ŞERİFİ.
- YARADILIŞA ARABİCE; VAHİD İSMİ VEÇHESİYLE BAKILDIĞINDAKİ 3 OLUŞ.
- ALLAH’IN ZAT NOKTASINDA ZAMANDAN MÜNEZZEH OLMASI, ZAMAN FARKININ YALNIZCA VARLIK TARAFINDAN ALGILANMASI.

- BİR ŞEYİN BİLİNMEKLE VAROLAN ANLAMININ MEYDANA ÇIKMASI.
- ARABİDE HİLKAT KONUSU VE YORUMU.
- BİLECEK ŞEYİN YARATILIRKEN ZAT NOKTASINDA GEÇTİĞİ ÜÇ MERHALE.
- BAZI AVRUPALI ARABİCİLERİN HİLKATTEKİ ÜÇ MERHALEYİ TESLİS İNANCIYLA BAĞDAŞTIRMASININ İSABETSİZ OLUŞU.
- AYANI SABİTE, HZ. MEVLANANIN MESNEVİDE “HENÜZ ÂDEM TOPRAK DEĞİL İKEN BİZ GÜL BAHÇESİNDE GÜL KOKLAR İDİK.” SÖZÜYLE AYANI SABİTEYE İŞARET ETMESİ.
- ARABİNİN VARLIĞI HAYAL OLARAK KABUL ETMESİNDE İLHAM ALDIĞI HADİSİ ŞERİF: “İNSANLAR UYKUKADIR, ÖLDÜKLERİNDE UYANIRLAR.” (ARABİYLE ARABİCİLERİN YOL AYRIMI.)
- “BEN PEYGAMBERLERİN EVVELİYİM.” MİHMANDAR RUH, İLK YARATILAN VARLIK: HZ. MUHAMMED-İ MUSTAFA (S.A.V)
- ANLATILANLARI ANLAYABİLMEK İÇİN KİŞİNİN SEYRİ SÜLÜKUNUN VE BİR MÜRŞİDİN DİZİNİN DİBİNDE OTURUP TESLİM OLMASININ GEREKLİLİĞİ.
- İMAMI AZAM’IN LÜGATE KAZANDIRDIĞI “ŞEY” KAVRAMI.
- SUFİLER İÇİN DUANIN, İBADETİN VE SEVMENİN ZAT’A OLUŞU, YAPTIKLARINI HİÇBİR KARŞILIK BEKLEMEDEN YAPMALARI.
- BİZİM İŞİMİZ O’DUR.

5. SOHBET (16 MART 2013): Sayfa: 47

- İBNÜL ARABİDE ALEM DÜŞÜNCESİ.
- “ALLAH ALEMİ ADEM SURETİNDE YARATTI. ADEMİ DE KENDİ SURETİNDE YARATTI” HADİSİ ŞERİFİ.
- HER ZAMANIN KUTBU OLMASI VE İNSANI KAMİLLİĞİN EN YÜKSEK NOKTASINDA OLMASI, KUTBUN ETRAFINDAKİLER.
- ALEMİN İÇERİSİNE BEŞERİYET NOKTASINDA BAKILDIĞINDA EN KAMİL OLANIN İNSAN OLMASI.
- ALLAH’IN KUSURSUZ YARATMASI.
- TANRININ PARÇASINI ARAYAN FİZİKÇİLER.
- İNSANIN ALEMİ SAGİR, KÜÇÜK ALEM OLMASI.
- ASIL ALEMİ KEBİRİN, İNSANI KAMİLİN GÖNLÜ OLMASI.
- ADEMİN BİR VEÇHESİNİN BEŞERİ BİR VEÇHESİNİN ULVİ OLMASI.
- HZ. PEYGAMBER SAV’IN BİR VEÇHESİYLE İNSAN GİBİ YAŞAYIP BİR VEÇHESİYLE TÜM ALEMLERİN PEYGAMBERİ OLMASI.
- “EY AHMAK. SEN SAKIN O VELİLERİ GÖRDÜĞÜNDE KENDİN GİBİ ZANNETME. SENİN GİBİ YİYİP İÇTİKLERİ SENİN GİBİ UYUDUKLARINA BAKIP DA SEN ONU KENDİNDEN ZANNETME” HZ.MEVLANA.
- “ZATINDA TECELLİ ETTİRDİĞİ AMA ZATININ HARİCİNE ÇIKARTMADIKLARINI GÖRMİYİ DİLEDİ” BU GÖRDÜĞÜ YERİN İNSAN-I KAMİL OLMASI.

- ALLAH'TAN TECELLİ EDEN HAKK ESMASI, HAKK ESMASINDAN TECELLİ EDEN BATINI VE ZAHİRİ ESMALAR VE ALEMİN ESMA-ÜL HÜSNAYA MUHTAÇ OLMASI.
- BÜTÜN ALEMİN CENAB-I HAKKIN İLAHİ SIFATLARINDAN TECELLİ ETMESİ.
- CENABI HAKKIN VARLIĞI İHTİYACI OLDUĞU İÇİN DEĞİL: “BEN BİLİNMEYİ SEVDİM” DİYEREK ZEVK OLARAK VAR ETMESİ.
- ALLAHIN VARLIĞA BAKARAK KENDİSİNİ TANIMASI ALGISININ YANLIŞLIĞI.
- ALLAH KENDİSİNİN FARKINDADIR, MÜRŞİD ALLAHTIR.
- HZ. PEYGAMBER SAV ÖYLE MÜŞAHADE EHLİYDİKİ HER YENİ MÜŞAHADESİNDE BİR ÖNCEKİNE TÖVBE EDERDİ:“SANA HAKKIYLA KULLUK EDEMEDİM YA MABUD”
- HAKKIN BİLİNCİ SINIRSIZDIR, ALEMİN SINIRI VARDIR.
- ALEMİN VE VARLIĞIN DA KENDİLERİNCE BİLİNÇLERİNİN OLMASI.
- İNSAN-I KAMİL HAKK'IN MANEVİ OLARAK SURETİDİR. ZAHİRİ OLARAK VARLIK NOKTASINDA ALLAH'IN SURETİDİR.
- CENAB-I HAKK İNSANI HALİFE OLARAK YARATMIŞTIR.

6. SOHBET (20 NİSAN 2013): Sayfa: 59

- “ADM SU İLE BALÇIK ARASINDAYKEN BEN PEYGAMBERDİM” “ DAHA HİÇBİR ŞEY YOK İKEN BEN PEYGAMBERDİM” HADİSİ ŞERİFLERİ.
- AYAN-I SABİTE KAVRAMI.
- AYANI SABİTE VE DÜŞÜNCE, RÜYA İLİŞKİSİ.
- AYANI SABİTENİN BİR ADINI HZ.MUHAMMED MUSTAFA SAV OLMASI.
- YARATILAN İLK ŞEYİN HZ.MUHAMMED MUSTAFA SAV'IN RUHANİYETİ VE NURANİYETİ OLMASI
- İLK YARATILANA “ŞEY” KAVRAMINI İLK DEFA KULLANANIN IMAMI AZAM'IN OLMASI.
- “BU ALEMİ HAYAL ÜZERE YÜRÜR GÖR” HZ.MEVLANA.
- İLK YARATILANIN ZİKRETMESİ VE “ALLAHI ZİKİR EN BÜYÜK İŞTİR” AYETİ KERİMESİ.
- TESBİH, TENZİH VE TAKDİS.
- “HENÜZ ADEM YARATILMAMIŞKEN BİZ SEVGİLİNİN BAHÇESİNDE GÜL DERERDİK” HZ.MEVLANA VE AYANI SABİTE İLİŞKİSİ.
- “GELİN O AKTİFLİĞİ HİÇ KAYBOLMAYAN MUHAMMED-İ MUSTAFAYA DÜZGÜN ÜMMET OLALIM!”

7. SOHBET (19 EKİM 2013): Sayfa: 66

- ZAMAN NEDİR?
- İLK KAYITLI FELSEFİK DÜŞÜNCELERİN HELENİSTİK ÇAĞDA OLMASI VE BU DÜŞÜNCELERİN BEŞ DUYUYA DAYALI OLMASI VE VARLIĞIN ÜZERİNDE DÜŞÜNMEYE BAŞLANDIKÇA TANRI ANLAYIŞINA YÖNELMEYE BAŞLANILMASI.
- ZAMAN ALGISI BAĞLAMINDA KAÇ YAŞINDA OLDUĞUMUZ.
- “SİZ ZAMANA SÖVMİYİNİZ ÇÜNKÜ ZAMAN ALLAH’TIR” HADİSİ ŞERİFİ.
- HZ.MUHAMMED (S.A.V) KENDİSİNDEN ÖNCEKİ FİKİR VE SORULARIN CEVABINI VERMİŞTİR.
- “SEN BU ALEMİ HAYAL ÜZERİNDE YÜRÜR GÖR” HAYAL=ZAMAN OLMASI.
- BIG-BANG TEORİSİ YORUMU.
- MİRAC TA ZEMİNEL BASACAK BİR YER OLMADIĞI İÇİN SOMUTSAL BİR KAVRAM OLUŞTURULARAK SAĞ AYAĞIN SOL AYAK ÜZERİNE KONULMASI.
- DERGÂHA GİRERKEN SUFİLERİN SAĞ AYAĞINI SOL AYAĞININ ÜZERİNE KOYARAK SELAM VERMEYİ EDEP HALİNE GETİRMESİ.
- MÜTEŞABİH MESELELER ÜZERİNDE FİKİR YÜRÜTMENİN CAİZ OLMASI VE BU TİP MESELELERİN DEĞİŞKEN OLMASI.
- ALLAH’IN HESABININ FARKLI OLMASI.
- “ALLAH’IN VAR OLDUĞU İSPAT EDİLECEK.”
- MİRAC VARLIĞIN İÇERİSİNDE DEVAM EDERKEN VARLIĞIN BİTMESİ.

8. SOHBET (23 KASIM 2013): Sayfa:74

- “BÜTÜN İNSANLAR HÜSRANDADIR.” AYETİ KERİMESİ.
- “BENDEN ÖNCE İSLAM’IN YÜZDE ELLİSİ YAŞANDI, BEN VE RAŞİT HALİFELERİMİN DÖNEMİNDE DE YÜZDE YİRMİ BEŞ YAŞANACAK, GERİ KALAN YÜZDE YİRMİ BEŞİ DE AHİR ZAMANIN SON DÖNEMİNDE -MEHDİ ÂLÂ RESULE İŞARET EDİLİR, O ZAMAN YAŞANACAK.” HADİSİ ŞERİFİ.
- YÖNETİCİLERİN, ALİMLERİN DİNİ YAŞANLARIN EKSİKLİĞİ DİNDEN KAYNAKLANMAMASI. KİŞİLERİN HEVA HEVESLERİNE UYMASI VE DİN ALGILARININ YANLIŞLIĞINDAN KAYNAKLANMASI.
- HÜSRANDAN KURTULMANIN YOLUNUN İMAN ETMEK OLDUĞU VE İMANIN NE OLDUĞU.
- SALİH AMELİN NE OLDUĞUYLA İLGİLİ ASHABTAN ÖRNEKLER.
- İSLAMIN YERYÜZÜNDE HAKİM OLMASININ YOLLARI BUNUNLA İLGİLİ GÜNÜMÜZDE YENİ İÇTİHADLARA İHTİYAÇ DUYULMASI.
- “İHTİYAÇTAN FAZLASINI” İNFAK ETMENİN ÖĞÜTLENMESİ. İHTİYAÇ FAZLASININ ŞAHİSLARA GÖRE DEĞİŞİKLİK GÖSTERMESİ BİR STANDARTA BAĞLAMININ MÜMKÜN OLMAMASI. KIRKTA BİR ÖLÇÜSÜNÜN VE TÜM ÖLÇÜLERİN SÜNNETİ RESULULLAHLA BELİRLENMESİ.

9. SOHBET (1 MAYIS 2014): Sayfa:80

- İRADE NEDİR?
- KADERİYYE CEBRİYE VE MATERYALİSTLERİN İRADE OLMADIĞINA DAİR ÖRTÜŞMESİ.
- ARABİNİN BAKIŞ AÇISININ DİĞERLERİNDEN FARKLI OLMASI.
- AYETİ KERİMEYE GÖRE KİŞİNİN KENDİNDEN SORUMLU OLMASI.
- ARABİ DÜŞÜNCESİYLE BİRLİKTE KAZANILAN AYANI SABİTE KAVRAMI VE BURAYA LEVHİ MAHFUZ DA DENİLEBİLECEĞİ.
- KADERE İMANIN ŞARTLARINDAN BİRİ OLDUĞU İÇİN İMAN EDİLMESİ NE OLDUĞUNUN BİLİNMEMESİ.
- YARATMANIN ARABİ DÜŞÜNCESİ VE ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI.
- ŞEYTAN KİMDİR?
- “BAKTIĞIN HIÇBİR ŞEY SENİ ALDATMASIN.”

10. SOHBET (31 MAYIS 2014): Sayfa:91

- İNSAN NEDİR?
- İLAHİ İLİMLERİN KENDİSİNE VERİLDİĞİNİ ALGILAMAKTAN UZAK İNSAN, NEFİSLE MÜCADELE EDEN İNSAN VE CENAB-I HAKK TARAFINDAN SEÇİLEN İNSAN.
- İLMEL YAKİN, AYNEL YAKİN, HAKKEL YAKİN NOKTASINDAKİ İNSAN.
- MURAD EDEREK YARATMAYI COŞTURARAK KÜLLİ FİİLİYATA KATILAN İNSAN.
- İNSANIN MURAD ETTİKLERİYLE FİİLİYATIN OLUŞMASINDA ETKİSİ OLDUĞU İÇİN HESABA ÇEKİLECEK OLMASI.
- “YA RABBİ ALİ’NİN DÖNDÜĞÜ YERE HAKK’I DÖNDÜR.” PEYGAMBERİMİZİN DUASI.
- ALLAH’IN YERYÜZÜNDEKİ HALİFELERİ.
- GERÇEK AŞIKLAR İNKARIN ÜZERİNE OTURARAKTAN HER BENZETİLENE BAŞKALDIRARAK DAİMA HAYRETTE OLANLARDIR.
- HZ.İBRAHİMİN AYI YILDIZI İNKAR ETMESİ.
- “LA” DEMEDİKÇE “İLLALLAHIN” BULUNAMAYACAK OLMASI.
- “DÜNKÜ HAKİKAT BUGÜN HAKİKAT DEĞİL DÜNKÜ BEN BUGÜNKÜ BEN DEĞİL.”
- BİR GÜN ÖNCEKİ GÖMLEĞİNİZİ GİYİYORSANIZ: “GÜNÜ GÜNÜNE MÜSAVİ OLAN ZARARDADIR.”
- HZ.ADEMİN YANINDA HZ. HAVVANIN CENNETE BAŞKALDIRMASI VE HZ.PEYGAMBER’İN (S.A.V) KADINI DARAĞACINDAN İNDİRİP NUR AĞACINA KOYMASI ÖRNEĞİ.
- “DUYGU İNSANI HER DAİM TAZELEYEN BİR ŞEYDİR.”

11. SOHBET (14 HAZİRAN 2014): Sayfa:101

- TEVHİD DİNİ BİR BÜTÜN OLARAK GÖRÜLDÜĞÜNDE ÇOĞU İNSANIN İMAN SAHİBİ DEĞİL BİR İNANÇ SAHİBİ OLDUĞUNUN ANLAŞILMASI.
- İMAN ETMEK: İMAN ETTİĞİ ALLAH'IN TECELLİYATINA HER AN RAM OLMAK.
- TARİH BOYUNCA TÜM DİNLERİN BİR STATÜKO OLUŞTURMASI.
- KURAN VE SÜNNETİN DIŞINDA OLAN HER ŞEY SUFİ İÇİN BİR BAĞDIR.
- İSLAM DÜNYASININ SENELERDİR OTORİTELERİN OLUŞTURDUĞU DİN İLE YÖNETİLMESİ.
- BUGÜN TÜRKİYEDE GERÇEK KURAN VE SÜNNETİN ANLATILMAMASI.
- DÜNYADAN DİNİ OTORİTELERLE İLGİLİ ÖRNEKLER.
- HZ. PEYGAMBER SAV KENDİSİNDEN SONRA GELENLERE DİNİN KALAN %25 İNİ YAŞAMALARINI VASIYET ETTİĞİ HADİSİ ŞERİFİ.
- İNSAN YERYÜZÜNÜN HALİFESİ OLMASI, BAŞKALARINA KULLUK İÇİN YARATILMAMIŞ OLMASI.
- EBU ZER-EL GİFARİ HAZRETLERİNDEN ÖRNEKLEME.
- DÜNYA ÜZERİNDEKİ İNSANLARIN ÖLÇÜLERİNİN RAHATLIKLARI OLMASI.
- “GERÇEK MANADA İMANA ERİŞEBİLMEK İÇİN BATANLARLA OLAN BAĞIMIZI KOPARMAMIZ GEREKİR.” “BEN BATANLARI SEVMEM.” HZ.İBRAHİM.

12.SOHBET (28 HAZİRAN 2014): Sayfa:112

- İSLAMDA EŞİTLİK VE ADALET KAVRAMLARI.
- DÜNYADA GELİR EŞİTSİZLİĞİNDE ÜÇÜNCÜ ÜLKE OLMAMIZIN VE NEDENİNİN MÜSLÜMANLARIN DİNLERİNİ KENDİ NEFİSLERİNDE VE ÜLKELERİNDE BİR İDEAL HALİNE GETİRİMELENERİNİN NEDENLERİ.
- İSLAMDA EŞİTLİKTE ÇOK ADALET SÖZ KONUSUDUR.
- ASHABTAN ÖRNEKLER.
- GÜNÜMÜZDEKİ ÇARPIK VE YANLIŞ ALGILAR, FARKINDALIĞIMIZI ARTTIRICI ÖRNEKLER.

13. SOHBET (13 EYLÜL 2014): Sayfa:125

- TOPLUMA İSLAM ADINA YERLEŞTİRİLEN İKİ KAVRAM: MURCİE (HAVALE ETME) VE CEBRİYE (HİÇBİR ŞEYİ DEĞİŞTİRMENİN MÜMKÜN OLMAMASI) İLE BİRLİKTE TOPLUMUN SÖMÜRÜLMEMEYE AÇIK HALE GETİRİLMESİ ÜZERİNE ÖRNEK VE YORUMLARLA İSLAMIN GERÇEK BAKIŞININ ANLATILMASI

14. SOHBET (20 EYLÜL 2014): Sayfa:134

- ARABİDE, TASAVVUF DÜŞÜNCESİNDE VE KURAN SÜNNET MİNVALİNDE GERÇEK – HAYAL – RÜYA KAVRAMLARININ VARLIK ÜZERİNDEN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI .

15. SOHBET (8 KASIM 2014): Sayfa:144

- HİKMET KAVRAMININ; AYET VE SÜNNETULLAHLA DESTEKLENEREK, GÜNLÜK HAYATTAN ÖRNEKLERLE, SUFİ BAKIŞINA GÖRE AÇIKLANMASI.

16. SOHBET (15 KASIM 2014): Sayfa: 150

- VARLIKLA ALAKALI ADEMDEN İTİBAREN BÜTÜN İNSANOĞLUNUN TEFEKKÜR ETMESİ.
- HALA HZ.PEYGAMBER'İN (S.A.V) DAHA ANLAŞILAMAYAN SÖZLERİNİN BULUNMASI.
- YENİ İDRAKLARA ULAŞMANIN EHLİ TASAVVUFLA MÜMKÜN OLMASI.
- ALLAH'I TANIMLAYABİLMENİN YOLUNUN VARLIĞI TANIMLAYA BİLMEKTEN GEÇMESİ.
- YARADILIŞIN GAYESİNİN: ALLAH'I ZİKRETMEK, TEŞBİH ETMEK, TANIMAK OLUŞU.
- İSLAM TASAVVUFUNUN PANTEİZM DÜŞÜNCESİYLE AYRIŞMASI.
- TASAVVUFTA VARLIĞIN ALLAH OLARAK DEĞİL ALLAHIN SIFATLARININ TECELLİGAHI OLARAK ALGILANMASI.
- ENEL HAKK MESELESİ YORUMU.
- ARABİ'NİN EŞYAYI TANRI OLARAK GÖRMEMESİ AMA ARABİYİ ÇÖZÜMLEYEMEYİP DİNİ EMİRLERİ YERİNE GETİRMEKTE ZORLANAN TEMBELLERİN ONU PANTEİST DÜŞÜNCESİ OLARAK YORUMLAMALARI.
- KENDİ ELİMİZLE KENDİMİZİ SAPTIRIYORUZ.
- DİYALEKTİK TASAVVUF.
- "EY İMAN EDENLER İMAN EDİNİZ!" AYETİ KERİMESİ.
- TASAVVUF, KURAN VE SÜNNET SINIRLARI İÇERİSİNDE HER AN YENİLENEN BİR ANLAYIŞTIR.

17. SOHBET (6 ARALIK 2014): Sayfa: 159

- GERÇEK DENENİN ASLINDA HAYAL OLMASI.
- FİZİKTE HOLOGRAM TEOROSİ OLARAK NİTELENEN KURAMIN FELSEFİ OLARAK DAHA ÖNCE NİTELENDİRİLMESİ.

- FELSEFENİN FİZİĞİN ÖNÜNDE KOŞMASI GİBİ İSLAM DÜNYASINDA TASAVVUF EHLİNİN HEP ÖNDEN GİTMESİ.
- İSLAM DÜNYASININ GÜNÜMÜZDE TASAVVUFA ÖNEM VERMEMESİNDEN DOLAYI DÜŞÜNCE DÜNYASI OLARAK GERİDE KALMASI.
- ANADOLU TASAVVUFİ DÜŞÜNCENİN VE HAYATIN TECELLİ ETTİĞİ YERDİ.
- OSMANLI MEDENİYETİNİN TEMELİNDE: HZ.MEVLANA, HACI BEKTAŞ-I VELİ, YUNUS EMRE, BALIM SULTAN, SARI SALTUK.
- YUKARI MEZOPOTAMYA HALKLARININ DİNİ TASAVVUF ÜZERİNDEN, TASAVVUF BİLGİSİ, DÜŞÜNCESİ, TARZI VE TAVRIYLA BENİMSEMİŞ OLMASI.
- 1200-1300 YIL ÖNCE ABDÜLKADİR GEYLANİ, AHMED-ER RUFAİ, İBRAHİM ETHEM'DEN BEYAZIT-İ BESTAMİYE KADAR ZATLARIN VARLIKLA ALAKALI TESPİTLERİNİN SONRADAN GELENLER TARAFINDAN TEMEL OLARAK KULLANILMASI.
- "SEN BU ALEMİ BİR HAYAL ÜZERİNE YÜRÜR GÖR." HZ.MEVLANA
- "BÜTÜN İNSANLAR UYKUDADIR ÖLDÜKLERİNDE UYANIRLAR." HADİSİ ŞERİFİ.
- UYANMAK VE MANEVİ TECRÜBELERİN ÜZERİNDEN ÖRNEKLER.
- GERÇEK OLAN ALLAH'TIR.

18. SOHBET (10 OCAK 2015): Sayfa:165

- "ÜMMETİM 73 FIRKAYA AYRILACAKTIR." HADİSİ ŞERİFİ.
- HZ.PEYGAMBER'İN (S.A.V) SÖZÜNÜ BİLE BİLE ÇARPITANLARIN CEHENNEMDEKİ YERLERİNİ HAZIRLAMASI.
- "LA İLAHE İLLALLAH MUHAMMEDEN RESULULLAH" DİYEN BİR KİMSEYİ TEKFİR ETMENİN UYGUN OLMAMASI.
- İSLAMIN SONRAKİ DÖNEMLERİNDEKİ TOPLULUKLARIN BİRBİRLERİNİ TEKFİR ETMELERİYLE ORTAYA ÇIKAN TEHLİKELER.
- ÜMMETİN PARÇALANMASININ: KURAN - SÜNNETLE VE ASHABIN DAVRANIŞ BİÇİMİYLE ÖNÜNE GEÇİLMESİ GEREKTİĞİ.
- AMELLER NİYETLERE GÖREDİR.
- HADİS RİVAYETLERİYLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR.

19. SOHBET (24 OCAK 2015): Sayfa:173

- "SUFİLER İSLAM DÜNYASININ DÜŞÜNCE PERDELERİNİN GEÇİLMESİNDE ÖNCÜLÜK ETMİŞLERDİR."
- ARABİ HAZRETLERİNİ ANLAMAYANLARIN ONU KÜFÜRLE İSNAD ETMELERİ. FUSUSU ANLAMAYANLARIN, ANLIYORMUŞ GİBİ ETRAFINA ŞATAHAT YAPMAK İÇİN KULLANMASIYLA CAHİLCE SÖYLEMLERİNİ ARTTIRMALARI.

- FATİH SULTAN MEHMET, YAVUZ SULTAN SELİM, 3. MURAD GİBİ PADİŞAHLARIN FÜSUSU DESTEKLEYİCİ RİSALELER YAZDIRMALARI.
- OSMANLININ FİKİR DÜNYASINDA ARABİYİ REDDETMEMESİ, TÜRKLERİN ORTA ASYADAN İTİBAREN DİNİ SUFİ GÖZÜYLE ALGILAMALARI, BURADA EN ÖNEMLİ ETKENİN HZ.HÜSEYİN EFENDİMİZİN EVLATLARININ OLMASI.
- ARABİNİN HADİSİ ŞERİFLERİ DE KENDİSİNE ÖLÇÜ ALMASI.
- “BİR ŞEYDEN BİR ŞEYİ YARATMAK AYRI BİR ŞEYİ BİR ŞEY OLARAK YARATMAK AYRIDIR.”
- ALLAH’IN İLK YARATTIĞI ŞEY.
- BAKILAN HER YERDE CENAB-I HAKKIN FİİLİYATLARI VE SIFATLARININ GÖRÜLMESİ.
- ALLAH KELİMESİNİN HERHANGİ BİR SIFATIYLA EŞDEĞER OLMAMASI.
- DÜNYADA VE İSLAMDA VARLIK DÜŞÜNCESİ.
- “BİLİNMEZ İDİM BİLİNMEKLİĞİ İSTEDİM.”
- “HİÇBİR ŞEY YOK İKEN ALLAH NEREDEYDİ? ÂMÂ’DAYDI.” HADİSİ ŞERİFİ.
- “HİÇBİR YERE SİĞMADIM MÜMİN KULUMUN KALBİNE SİĞDIM.”

20. SOHBET (21-28 ŞUBAT 2015): Sayfa:183

- ARABİYE GÖRE VARLIK DERECELERİNİN YORUMLARI, ASLEN VARLIĞIN HAKİKAT-İ MUHAMMEDİYE OLMASI.
- BİR TANE ADEM OLMAMASI.
- İLK YARATILANIN HZ. MUHAMMED’İN (S.A.V) NURANİYETİ VE RUHANİYETİ OLMASI.
- HZ.ADEMİN BATIN OLARAK DEĞİL ZAHİR OLARAK İLK YARATILAN OLMASI.
- ADEMİYET MAKAMI.
- TAAYYÜNSÜZLÜK – ÂMÂ – AKIL.
- HZ.MUHAMMED (S.A.V) BÜTÜN VARLIĞIN PEYGAMBERİDİR.
- ALLAHIN SIFATLARI SONRADAN OLGUNLAŞMAZ.
- “HZ.MUHAMMED (S.A.V) HİÇBİR ŞEY YOK İKEN DE PEYGAMBERDİ.”
- HZ.MUHAMMED (S.A.V) AĞZINDAN ÇIKAN HER ŞEY ALLAH’IN HÜKMÜDÜR.
- “ALLAHA İTAAT EDİN RESULÜNE İTAAT EDİN SİZDEN OLAN EMİR SAHİPLERİNE İTAAT EDİN.”
- ARABİCİLERE: SÜNNETİ RESULULLAHSIZ VASILİ HAKK MÜMKÜN DEĞİLDİR.
- BÜTÜN DİNLERİN İSLAM VE MUHAMMEDİ OLUŞU.
- ARABİYE GÖRE HZ.MUHAMMED’İN SÜNNETİNE TABİ OLANIN CEBRAİL ASIN İLHAMINA MAZHAR OLMASI GEREKİR.
- RÜYA: “PEYGAMBERLİĞİN 46 CÜZÜNDEN BİR CÜZDÜR.” (HADİSİ ŞERİFİ.)
- VELİLERİN HADİSLERİ MANEVİYATTA TEYİT ETMESİ, DİNLEMESİ.
- RÜYADA HZ.MUHAMMED MUSTAFA (S.A.V) VE MÜRŞİDİ KAMİLLERİN SURETİNE ŞEYTANIN GİREMEMESİ.

- İSLAM ADINA İSLAMA UYGUN OLMAYAN EYLEMLERİN YAPILMASI.
- “O KULLARINDAN DİLEDİĞİNE BU KURANIN FEHMİNİ DE BİR LÜTUF OLARAK VERİR.” HZ.ALİ
- HER DEVİRDE HZ.MUHAMMEDE (S.A.V) TABİ OLAN VELİLER VARDIR.

21. SOHBET (7 MART 2015): Sayfa:210

- FİİL NEDİR?
- FİLLİ KESP EDEN(İSTEYEN) VE YARATAN.
- FİİL HUSUSUNDA MUTEZİLE VE CEBRİYE İNANIŞLARINDAKİ SIKINTILAR.
- İMAM-I MATURİDİYE GÖRE FİİLİYATI HEM ALLAHA HEM İNSANA İZAFE ETMEK.
- EŞARİLİĞİN CEBRİYEYE DAHA YAKIN OLMASI.
- İNSAN BİR ŞEYİ YAPIP YAPMAMAKTA HÜRDÜR.
- “İNSAN KENDİ İRADESİNİ KENDİSİ VAR EDER.” İSLAMDA İLK FELSEFİ DÜŞÜNÜRLERDEN İBN HÜMAM.
- ALLAH ANINDA HER ŞEYE KUDRET YETİŞTİRENDİR.
- BİR ŞEYİ BİR VASİTA(ALET) İLE YAPMAYA KESP, SEBEPSİZ(ALETSİZ) YAPMAYA HÂLK ETMEK DENMESİ.
- ALLAHIN ÖYLE KULLARI VARDIR Kİ BİR ŞEYE OL DESELER, O OLUR.

22. SOHBET (21 MART 2015): Sayfa:223

- 25 NİSAN 1915 57. ALAY ŞEHİTLERİ, ÇANAKKALE İLE İLGİLİ SOHBET.

İCAZETLER

ÖNSÖZ

Selamün aleyküm,

Hamd, alemlerin rabbi, merhamet eden, bağışlayan ve ceza gününün sahibi olan Allah'a mahsustur. Ancak Allah'a ibadet eder ve ancak Allah'dan yardım dileriz. Allah'ın hidayete erdirdiğini hiç kimse saptıramaz, O'nun saptırdığı kişiyi de hiç kimse hidayete erdiremez.

“Muhakkak Allah'ın Resulünde, sizin için, Allah'ın rahmetini ve âhiretin nimetlerini arzulayanlar ve Allah'ı çokça zikredenler için güzel örnekler vardır.” Ahzab-21
Buyruğunca habibine uyar yol olarak habibinin yolundan gideriz.

Salat selam Allah resülüne Ashabına ve Tüm iman edenlere olsun.

Bursa Karabaş ı Veli Tekkesinde her cumartesi Mesnevi Okumaları ve soru-cevap sohbetleri yaparken dükkan komşum Hakan Özaraç kardeşimiz farklı sorularla cumartesileri gelince farklı sohbetler olmaya başladı.

Bu farklı sohbetleri Neslihan Gürkan hanım yazıya dökmeye başlayınca hiç aklımızda ve planımızda olmayan sohbetleri kitaplaştırma düşüncesi oluştu.

Bir hayli kalın, okumakta sıkıcı bir kitap olmasını istemedik, bu sebeple sohbetleri 1-2-3-4 kitap olarak planladık.

Muhakkak içeriğinde hata ve kusuru çok olması muhtemel bir kitabın hiç bir iddiası olamaz. Sufilik hayatımda en büyük pay sahibi Üstadım Nevşehirli Abdullah Gürbüz Efendi Hazretlerine, yol yürürken Büyük özveri ve fedakarlık örneği gösteren eş ve çocuklarıma, bugüne kadar beraber yol yürüdüğümüz, her türlü sıkıntıyı ve üzüntüyü beraber yaşadığımız tüm kardeşlerime, soruları büyük bir titizlikle hazırlayan Hakan Özaraç beye, sohbetleri yazıya döken Neslihan Gürkan hanıma, emeği geçenlere teşekkür ederim.

Mustafa ÖZBAĞ

Tenzih: herhangi bir şeyi, bir nesneyi pis şeylerden uzak tutup arıtmak anlamına gelen nezzehe filinden türetilmiş olan tenzih kelimesi kelim ilminde Allah'ın bütün eksikliklerden kesinlikle ari olduğunu beyan ve telakki etmedir.

Teşbih bir şeyi başka bir şeye benzer kılmak ya da telakki etmek anlamına gelen şebbehe fiilinden türetilmiş olan teşbih kelim ilminde Allah'ı yaratılmış şeylere benzetmektir.

Radikal bir biçimde taban tabana zıt olup asla beraberce bir uyum içinde bulunamayan bu iki tutum insanın ya münezzih (yâni tenzih tarafını tutar) ya da müşebbih (yâni teşbih tarafını tutarak) meselâ Allah'ın “gözleriyle gördüğünü”, “kulaklarıyla işittiğini” söyler, yapar. İbni Arabî “İddialı bir biçimde tenzihi destekleyip uygulayan ya cahilin biridir ya da Allah'a karşı edeple nasıl hareket edilmesi gerektiğini bilmeyen (sâhib-i sû-i edeb) kimsenin tekidir” der.

Yine İbn Arabî “(Hakk'ın) göze (hissî bir surette) görüldüğü her sefer Akıl, uygulamaktan hiç usanmadığı mantikî muhakeme aracılığı ile defeder” Keşani Füsüs Şerhi

Hakk zahiren görünen her şeyin, batının, “ruhu”dur. Füsüs sayfa 47

1- İnsan Hakk'ı idrak edişinde yalnızca teşbihe başvurursa müşrikliğe düşer mi?

2- Teşbihi göz ardı edip kuvvetle tenzihi yeğlerse bu seferde bütün yaradılmış alemin ilahi tabiatını inkâr mı etmiş olur?

3- Arabî'nin yorumu bu. Allah “leyse ke misli-hi şey” (O'na benzer hiçbir şey yok) demekle kendisini tenzih etti -ayet-i kerime- ve “ve hüve-s semî'u-l basîr” (İşiten ve Gören veya İşitici olan ve Görücü Olan, O'dur) demekle de kendini teşbih etti. Füsüs sayfa 49

Arabî'nin telâkkisine göre, insanın Allah'a karşı yegâne isabetli ve doğru tutumunun tenzih ve teşbihten oluşan ahenkli bir tevhid olduğudur. Prof. İzutsu.

Tenzih ile teşbihi bağdaştıran en doğru tutum kesrette vahdet ve vahdette kesreti ya da kesreti vahdet ve vahdeti kesret gibi görebilmektir. Bu türden bir zıtların çakışmasını Arabî “hayret” diye isimlendirmektedir.

Hayret zorunlu olarak dairesel bir hareket şeklini alır. İbni Arabî'ye göre hayrete duçar olan kimse bir daire çizer.

Arabî bu hareketin kutup adını verdiği bir mil ya da bir merkez etrafında döndüğünü ve bu merkezin Allah olduğunu söylemektedir.

İnsan Hakk'a ister ilk Vâhidiyyet'i yönünden, isterse sonsuz sayıda somut eşya suretinde çeşitlilik kazanması (yâni Kesret) yönünden nazar etsin, bizatihi Hakk'dan daima aynı uzaklıkta kalmaktadır. Tersine olarak, nazarı perdeli olduğundan gerçeği göremeyen bir adam ise “Doğru bir yol boyunca yürüyen bir adamdır. Allah'a yaklaşmak arzusuna rağmen böyle bir kimse, önünde sonsuza kadar uzanan doğru yolda yürüdükçe Allah'tan daha da uzaklaşır. Bir daire üstünde yürüyen bir adam ile bir doğru çizgi üzerinde bir diğeri misali böylece formüle edilmiş olan bu düşüncenin bizzat kendisi de olağanüstü bir derinliğe haizdir. Bu derinlik nedir?

Tenzih: herhangi bir şeyi, bir nesneyi pis şeylerden uzak tutup arıtmak anlamına gelen nezzehe fiilinden türetilmiş olan tenzih kelimesi kelimde Allah'ın bütün eksikliklerden kesinlikle ari olduğunu beyan ve telakki etmedir.

Tenzih dini termoloji içerisinde Allah'ı eksik sıfatlardan, noksan sıfatlardan uzak tutmak, eksiklik ve noksanlık Allah'ın üzerinde düşünmemek, Allah'ın üzerinde ve sıfatları üzerinde eksikliğe ve noksanlığa yer vermemektir. Tabi bu eksikliğe ve noksanlığa yer vermemek deriz, parantezi kapatırız ama değişik noktalarda, değişik şeylerde, değişik hadiselerde eksiklik ve noksanlık olabilecek bir şeyde önümüze çıkar. Mesela Allah'ın görmesinde hiç eksiklik yoktur. Allah'ın duymasında hiç eksiklik yoktur tenzih ederiz. Hatta Cenâb-ı Hakk ayet-i kerimede misal verir der ki: “Allah gecenin karanlığında bir kayanın üzerinde yürüyen karıncayı hem görür hem de ayak seslerini işitir” bu bir misaldir. Cenâb-ı Hakk en küçük bir karıncanın ayağından çıkan sesi duyduğunu söyler ki; bu misalle duymasının ne kadar ince olduğunu, duymasının sonsuz olduğunu, sonsuz, evvelinin ve ahirinin olmadığını bize gösterir. Ve Allah'ın duymaması gibi bir şey olmaz, tenzih ederiz Allah her şeyi duyar. Duymada bir eksiklik yoktur. Hâlk etme, hâlıklığında bir eksiklik yoktur. Biz, bunun gözlerini böyle eksik yaratmış diyemeyiz, tenzih ederiz. Allah'ın zat ve sıfatlarından hiçbir şeyinden hiçbir şeyini eksik görmemek, eksik tanımamak, eksiklik oluşturmamak üzerinedir. Bu tevhidin bir kısmıdır. Tevhidin bir kısmı, parça parçadır bakılacak olursa.

Teşbih bir şeyi başka bir şeye benzer kılmak ya da telakki etmek anlamına gelen şebbehe fiilinden türetilmiş olan teşbih kelimde Allah'ı yaratılmış şeylere benzetmektir.

Aslında Allah'ı yaratılmış şeylere benzetmek kelimesi tam bu meseleyi açıklayan bir şey değildir ama teşbih sanatı vardır. Allah bir şeyi bir şeye benzeterekten bir şeyi anlatır. Az önce karıncanın ayağının sesi teşbih sanatıdır. Allah onunla duymasını bize anlatıyor, onunla bize görmesini anlatıyor. Mesela biz kendi vücut gözümüzle görerekten, teşbih sanatı, Cenâb-ı Hakk görmenin nasıl bir şey olduğunu anlatıyor. Hiçbir zaman kulun görmesi Allah'ın görmesi gibi değildir. Ama teşbih benzetirken bir şeyi anlatacağız ya anlamamıza kolaylık sağlaması açısından bir sıfatı başka yaratılmış bir şeyin sıfatı ile anlamak ve anlatmaktır. Buna tasavvufta, dini termolojide teşbih sanatı denir. Bir şeyi bir şeye benzer gösterip onu anlatmak. Buna kelimcılar yine teşbih derler ama ehli tasavvufta bu teşbihi kullanır. Bu teşbih sanatı sufi dünyanın içerisinde çok önemlidir. Çünkü Cenâb-ı Hakk'ın sıfatlarını algılama, anlama, anlatma ancak teşbih sanatı ile mümkündür. Bu teşbih sanatının yolunu açan da Allah ve Resulüdür. O yüzden görme, duyma-işitme, kuvvet, kudret, bu tip sıfatları anlatırken biz teşbih sanatını kullanırız.

Radikal bir biçimde taban tabana zıt olup asla beraberce bir uyum içinde bulunamayan bu iki tutum insanın ya münezzih (yâni tenzih tarafını tutar) ya da müşebbih (yâni teşbih tarafını tutarak) meselâ Allah'ın "gözleriyle gördüğünü", "kulaklarıyla işittiğini" söyler, yapar. İbni Arabî "İddialı bir biçimde tenzihi destekleyip uygulayan ya cahilin biridir ya da Allah'a karşı edeple nasıl hareket edilmesi gerektiğini bilmeyen (sâhib-i sû-i edeb) kimsenin tekidir" der.

Evet. Bazıları kuru kuru tenzih noktasında dururlar. Tenzih noktasında durarak onlar bütün her şeyi eksik ve noksanlıklardan uzak görürler. Ve bunlar vahdet-i vücud düşüncesine karşı olan insanlardır. Vahdet-i vücud düşüncesinin içerisinde sufiler teşbih sanatını kullanırlar. Ama sufi düşüncesine, felsefesine, yaşantısına, anlayışına karşı olan bir grup İslam dünyasında ve İslam'dan önceki yani Muhammedîkten önceki Hristiyanlarda ve Musevilerde bu vardır. Aslında tenzihe sıkı sıkı sarılıp teşbihe yer vermeme hali ve ahvali ta Musevilikten kalmadır. Musevilerin içerisinde bir grubun asla teşbihi önce tutmadan sadece ve sadece tenzih noktasında ve ayet-i kerimelerin manasına bakmadan dini algılayıp, yaşamışlar. Ve onlar kendilerince, bu tabiri kullanmak istemem ama katı bir dinci olarak görülmüşler. Ve o katı dinciliklerini takva addetmişler. O Museviler zaten İsa aleyhisselamı kabul etmezler, o Musevilerden etkilenen İseviler de Hazreti Muhammed-i Mustafa'yı kabul etmezler. Bunlardan etkilenmiş olan bu yoldan devam eden Muhammedîler de sufiliği kabul etmezler. Bu silsile ta Musa aleyhisselamın zamanına dayanır. Musa'nın zamanında eski ahidi yüzeysel olarak bakıp orda "Allah'ın eli" dendiğinde Allah'ın eli var, insanın eli gibi anlayan anlayış İsevilerin içerisine geçmiştir. Fakat bu anlayışta duran kimseler çok katı bir şekilde dini algılayıp katı ve yüzeysel noktada durup onların büyük bir dindarlık gibi algılamışlar. Ve o büyük dindarlık, mükemmel dindarlık gibi görünen o çerçeve İsevilerin içerisinde de yer bulmuş, onlar aslında İsevi olmasına rağmen kendilerince böyle bir tarikat var gibi kurmuşlar. Ve o İsevilikle beraber bu yol Muhammedîlerin içerisinde de kalmış.

Çünkü Medine-i Münevvere'de daha öncesinde Muhammedîlerin içerisinde ay hali görmüş kadınlarla aynı yatağa yatmayan Muhammedîler vardı, sahabe vardı. Bunların etkilendikleri nokta İsevilerden fazla Musevilerdi. Musevilerde ay hali görmüş bir kadınla aynı yatağa yatmak günah-ı kebâir hükmünde görülür. Hatta bir kısım Museviler o ay hali gören kadınları evlerinde de tutmazlar onarı sahraya, çöle gönderirlerdi. Bu hal İsevilerde geçmişti. İsevilerde böyle bir hukuk olmamasına rağmen İsevilerde bu hukukla devam ettirdiler. Ta ki Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri Medine-i Münevvere'ye geldi, Medine-i Münevvere'ye geldiğinde bir kısım Müslümanlar bunlardan etkilenerekten aynı hale devam ettirdiler.

O yüzden ilk sahabelerin içerisinde ve tabînin içerisinde dini böyle sadece yüzeyden alan, ayet-i kerime ne diyorsa bunun başka bir manası yoktur, bunun başka bir açılımı yoktur, bunu bu noktada müteşabih bir ayet başka bir manayla algılanamaz diye Muhammedîlerin içerisinde de anlayış olmuş. Bu anlayış bugüne

kadar gelmiş midir? Bugüne kadar da gelmiştir. Mesela “Allah'ın elinin üzerindedir” ayet-i kerimesinin üzerinde fırtına kopmuştur. Rıdvan biatıyla alakalı “Kim o eli tuttuysa Allah'ın elini tutmuştur” der Hazreti Allah. O el Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin elidir. Burada teşbih vardır. Onun eli Allah'ın eli gibidir der ve bu mesela bu noktada Allah'a el isnad edenler olduğu gibi, hayır burada Allah'ın eli yoktur, tenzih noktasında durup bunu reddeden ama bu ayet-i kerimenin karşısında bocalayan, ne diyeceğini bilemeyen, bu noktada abuk sabuk şeyler söyleyen insanlarda çıkmıştır.

O yüzden İbni Arabî bu noktada aslında hem tenzihi hem de teşbihi kullanarak katı tenzihçileri ve aynı zamanda da her şeyi teşbih sanatıyla anlatma, biraz İsevilik kokan anlayışı da yıkmış orta bir nokta koymuştur. Parantezi kapattım. O yüzden Muhyiddin-i Arabî hazretleri direkt tenzih noktasında duran katı tenzihçileri reddeder. Der ki, bunlar ya cahildir, din cahili ya da bunlar sû-i edeb yani edeb dışı konuşan, edeb dışı davranan insanlardır der.

Yine İbn Arabî “(Hakk'ın) göze (hissî bir surette) görüldüğü her sefer Akıl, uygulamaktan hiç usanmadığı mantıkî muhakeme aracılığı ile defeder” Keşani Füsüs Şerhi

Bu noktada Hakk, bakın buradaki tabirler çok önemli. Siz bunu başka bir yere naklederken Allah dersiniz mana değişir, Hakk dersiniz mana değişir. Hazreti Muhyiddin-i Arabî hazretleri ve Onun ekolünde gidenler, Hazreti Mevlâna'da, Yunus Emre'de, Hallac-ı Mansur'da ve yukarı Mezopotamya sufi anlayışı bu tip meseleleri konuşurken Allah'ın sıfatlarının, isimlerinin üzerinde yürürler. Mesela enteresan bir noktadır: Hallac-ı Mansur ben Allah'ım dememiştir, Hallac-ı Mansur ene'l Hakk demiştir, ene'l Allah dememiştir veya Beyazıd-ı Bestami kendince, ben kendi kendimi takdis ederim derken burada ben Allah'ım dememiştir. Bunu da parantez içinde söyleyip parantezi kapatıyorum, altını çiziyorum. İşte ***yine Arabî “Hakk'ın göze görüldüğü her sefer Akıl, uygulamaktan hiç usanmadığı mantıkî muhakeme aracılığı ile defeder.*** Oysa göz her gördüğünde Hakk'ın tecelliyatlarını görür. Göz her gördüğü şey Hakk'ın tecelliyatıdır. Hakk'ın varlık alemine tecelliyatı varlık derecelerine göre değişir. Bu varlık derecelerine göre değişen tecelliyatı göz her an gördüğünde Hakk görmesi gerekirken akıl mantıken muhakeme eder ve muhasebeyle der ki, hayır bu değil. Reddeder. İşte sufilerin karşı çıktığı akıl bu akıldır. Yoksa susadığında senin elini suya uzatan, seni su bulmaya çağırıştıran akıl değildir sufilerin itiraz ettiği akıl. Sufilerin itiraz ettiği, yukarı Mezopotamya sufilerinin itiraz ettiği, Hazreti Mevlana'nın, Muhyiddin-i Arabî hazretlerinin, Yunus Emre'nin bu noktada son bu Anadolu'da yaşamış olan, Anadolu'ya uğramış olan bu kimseleri söylüyorum ki mesele anlaşılsın diye. Aslında tecelli eden her an Hakk'tır, Hakk'ın tecelliyatıdır. Bakın bunları hakkınızı helal edin parantez içinde söyleyeyim dikkatli dinleyin. Bu böyle kitaplarda bulabileceğiniz türden değil bunlar. Sufi aşk gözüyle bakarak, aşkî noktada bakarak tecelli eden her şeyi Hakk'ın tecelliyatı olarak görür. Ve böyle zevk etmeye başladığında akıl muhakeme edip buna itiraz

eder ve der ki, hayır her gördüğün Hakk'ın tecelliyatı değildir der ve bir sürü muhakeme kaynakları bulur. Ve işte bu göze tecelli eden her gördüğü şey Hakk değildir der akıl ve bu noktada mantıklı olarak habire bunu bizim önümüze getirir. Devam ediyoruz,

Hakk zahiren görünen her şeyin, batınen, “ruhu”dur. Demiş Füsüs sayfa 47

Hakk zahiren görünen her şeyin, bir çıt daha: hem zahiridir hem batınıdır. Buna zahiren ve batınen olarak ayırırlar. Bu meseleyi Füsüs'u yazan Muhyiddin-i Arabî hazretleri de bunu ayırırken insanlar anlasınlar ve algılasınlar diye ayırmıştır. Görünenin de görünmeyenin de bütün tecelliyatı Hakk'tır ve Hakk'ındır. Zahir de batına da tecelli eden Hakk'tır. Zahir ve batın bizcedir, Onca değildir. Sıfatları algılama ve anlama bizcedir, Onca değildir. Onun zahir sıfatı ile batın sıfatının arasında bir fark yoktur. Onun görmesiyle duymasının arasında bir fark yoktur. Onun kudretiyle, kuvvetiyle, batınıyla, zahiriyle arasında bir fark yoktur. Bu fark kulcadır, Hakk'ca değildir. O yüzden burada Hazreti Muhyiddin-i Arabî hazretlerine atıfta bulunmak değil derdim. Küstahlık değil ama burada zahiren görünen her şey Hakk'ın zahiren görünen her şeyi batına ruhudur dediğimizde yine burada ikilik çıkar. Oysa Füsüs ikilikten geçmez, teklikten geçer. Ya burada bir çeviri hatası vardır ya da burada meseleyi yumuşatma vardır. Meseleyi yumuşatma değil, direkt algılanması gereken şey Hakk'ın zahir ismiyle batın isminin arasında Hakk'ca bir fark yoktur. Tecelliyat noktasında biz herhangi bir sıfatın herhangi bir varlık derecesine tecelli ederken, biz o tecelliyatı seyrederken batını veya zahiri olduğunu bizce malum olur. Yani biz hala daha o esnada Hakk'ca bakamamış Hakk'ca görememiş, gören gözümüz Hakk olmamış, duyan kulağımız Hakk olmamıştır. Gören göz Hakk olduysa, duyan kulak Hakk olduysa, Görende duyan da Hakk'ca görüp duyuyorsa o zaman zahir ve batın ikiliği kalkar. Sıfatların tecelliyatı, tecelli ettiği noktaya göre onu algılayana göre değişir. Sıfatların tecelliyatı ikilikte olanlar içindir, teklikte olanlar için geçerli değildir. Teklik gözüyle bakanların arasında sıfatların herhangi bir tecelliyatının önemi yoktur. Önemlidir ama bir farkı yoktur. Fark ehli olan yani cem-ül cem'e geçememiş, fark noktasında duran yani, emmare, levvame, mülhime, mutmainne, radiye noktasında duran kimse sıfatlarının aralarındaki tecelliyatlarda fark görecektir. Muhyiddin-i Arabî hazretlerinin ama Füsüsüne ama Fütuhantına baktığınızda, emmare, levvame, mülhime, mutmainne, radiye, mardiyeye, safiye veya ilme'l yakın, ayne'l yakın, hakke'l yakın noktalarının açıkça anlatıldığı görülür. Ve o açıkça anlatılırken mübarek üstad insanlar iyi algılasın diye aşağıdan yukarı doğru çıkar. Amma velakin bu meseleyi algılamayan ve anlayamayan, bir kısım çevirmenler bu meseleyi anlatırken, düz, aynı bu tenzihçiler gibi meseleyi anlatırlar. Nasıl tenzihçiler bir ayet-i kerimeyi olduğu gibi alıp önünüze koyarlar, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin bu ayet-i kerimeyi nasıl algılayıp, nasıl anlayıp, nasıl uyguladığına bakmaksızın, bakmaksızın, direkt burada bu ayet-i kerime var, bunun hakkındaki hadisleri de, yorumları da bu noktada Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin nasıl davrandığına da, bizi ilgilendirmez, deyip direkt ayetin zahirine bakarak hükmedenler gibi Füsüs'a

da böyle hükmetmeye çalışanlar vardır. Ki bunların da ayakları yere basmaz o yüzden. Onlar Füsüs'a da bakarken de tenzihçiler gibi bakarakten Füsüs'u algılayamazlar. İşte burada **Hakk zahiren görünen her şeyin, bâtinen "rûhu"dur** dediğinizde, zahiren görünenle görünmeyi ayırt etmiş oluruz. Ayırt ettiğimizde ikilik çıktı. İkilik. Füsüs ve Fütuhat'ta ikilik yoktur. Anlatma amacı, çıkış noktası, tekliği anlatmaktır. Tekliği anlatmak için çıkan bir eserde ikilik çıkmaması gerekir. Bu nedir o zaman? Eğer böyle yazıldıysa, bir anlık boşluktur. İnsanız hata yaparız. Bir kimse, bu benim kendi tezimdir, bir kimse her daim aşk makamında değildir. O yüzden yolu: beğenmek, muhabbet etmek, sevmek ve aşıklık olarak algılarım aşk makamında duranın bakışıyla. Ama aşk makamında duran bir kimse, Arabî aşk makamında duran bir kimsedir ama sürçer herkes. Sorulara geçiyoruz:

1- İnsan Hakk'ı idrak edişinde yalnızca teşbihe başvurursa müşrikliğe düşer mi?

Kıymetli dostlar, hiçbir sufi bilgisi olmadan başında üstadı da olmadan bir kimse direkt teşbihe dalsa, direkt teşbihe dalsa korkulur ki onun ayağı kayabilir. O, hiçbir şeye benzemez. Teşbihe dalanlar bir an gaflete düşüp Onu bir şeye benzetebilirler. Müşrikliğe düşer mi? parantez açıyorum, evet belki de düşebilir. Direkt düşer, kesin koyarsak, o zaman teşbihi komple reddetmemiz lazım ki benim yolum değil.

2- Teşbihi göz ardı edip kuvvetle tenzihi yeğlerse bu seferde bütün yaratılmış alemin ilahi tabiatını inkâr mı etmiş olur?

Eğer teşbihi göz ardı edipte direkt tenzihi yeğlerse o zaman bütün yaratılmış olan bu alemin teklik içerisinde görmemesi gerekir. O, vahdet-i vücud değil vahdet-i şuhuddur. Eğer vahdet-i vücud noktasında düşünenecekse tenzihi de teşbihi de, bir elinde tenzihi bir elinde teşbihi alıp da yürümesi gerekir. Teşbihte hata ettiğinde tenzihle onu terbiye etmeli. Teşbihte komple yaygınlaşan düşüncesini, fikriyatını tenzihle terbiye etmek, tenzihte katılan düşüncesini ve tadını teşbihle neşelendirmek ve zevklendirmektir gerçek sufi yolu. Eğer teşbihi başıboş bırakırsanız şirke düşme ihtimaliniz vardır, onu tenzihle terbiye edersiniz. Ne zamana kadar? Aşıklık haline ulaşınca kadar. Hakk'ın gözüyle görünceye kadar. Öyle noktaya gelir ki insan o zaman tenzih ve teşbih ikisi de bir olur. O zaman farklı bir şey. Tenzihin ve teşbihin ortadan kalktığı ana kadar tenzih ve teşbih birer elimizde durmak zorundadır. Devam ediyoruz:

3- Arabî'nin yorumu bu. Allah "leyse ke misli-hi şey" (O'na benzer hiçbir şey yok) demekle kendisini tenzih etti ayet-i kerime ve "ve hüve-s semî'u-l basîr" (İşiten ve Gören veya İşitici olan ve Görücü Olan, O'dur) demekle de kendini teşbih etti. Füsüs sayfa 49

Evet Cenâb-ı Hakk bir eline tabiri caizse -teşbih ediyoruz- tenzihi aldı, bir eline de -yine teşbih ediyoruz- teşbihi aldı. Bu Allah'ın ahlakı. Sufi Allah'ın ahlakıyla ahlaklanan kimsedir, Allah'ın adabıyla adablanan kimsedir. Sufi haşa Onun izinden,

Onun bakışından giden kimsedir. O zaman sufide bir eline tenzihi, bir eline de teşbihi alıp da yürür ve öyle bir ana gelir tenzih de teşbih de O olur. Ama tenzih de teşbih de O oluncaya kadar sufi tenzihi ve teşbihi, bakın bu konuşulacak bir şeymiş biz onu baştan konuşmuşuz, soruyu önceden yanıtlamışız, teşbihi ve tenzihi sufi elinden hiç bırakmaz. Ne zamana kadar? Sonuna kadar. Her akılı ona tecelli ettiğinde, bu manevi akıldır, ilahi akıldır. Bu, az önce bahsettiğimiz akıl değildir. Tecelliyatı muhakeme eden akıl değildir, dediğim akıl, tecelliyatı O kabul eden akıldır dediğim akıl. Her tecelliyatı O diye kabul ettiği anda tenzih ve teşbihin bir anlamı da kalmaz amma velakin bir çıt aşağı düştüğünde tenzihle teşbih önemlidir. Bu neye benzer? Bu ne? Su. İçindeki ne bunun? Bu hidrojen ve oksijen. Bu ne? Gördüğünüz ne? Su. Ama neydi? Hidrojen ve oksijen. Birleşince ne oldu? Su oldu. Tenzih bir elde, teşbih bir elde. Tenzihle teşbih birleşti ne oldu? O oldu. Tenzihle teşbih birleşti ne oldu? O oldu. Tenzihle teşbihte Onun sıfatıydı. İki sıfatın merkezi hükmünde sıfatı ayrı zatı ayrı düşünürsek bir çıt aşağıda. Bir çıt aşağıda zatla sıfatı ayırdık, ayrılması mümkün değil, ayırdık anlamak için, iki sıfatın birleşmesi oldu “Hakk oldu” Hakk oldu, Hakk’da Onun sıfatı ama biz iki sıfatı birleştirdik “O oldu” dedim ben, sen “Hakk oldu” dedin. Sen sıfata döndün ben zata döndüm. Ben farkı da farkın farkını da attım “O oldu” dedim, sen farkta kaldın “Hakk oldu” dedin. Reddetmedim. Hakk gördüğün de Hakk. Senin Hakk’ın. Senin baktığın Hakk.

Arabî’nin telâkkisine göre, insanın Allah’a karşı yegâne isabetli ve doğru tutumunun tenzih ve teşbihten oluşan ahenkli bir tevhid olduğudur. Prof. İzutsu.

E benim söylediğimi söylemiş. Arabî sufi algılayış olarak tenzihi de teşbihi de ahenkli bir şekilde ne yapar, her daim kullanır. Ama bu varlığın değişik boyutlardaki tecelliyatını anlatabilmek ve anlayabilmek için kullanır. Varlığın tecelliyatı Cebrail aleyhisselamda farklı bir tecelliyat, farklı gördüğünüzde, bu farkı algılamak için fark ehlinde, fark gözünden bakıyoruz algılamak için, anlayabilmek için. Yoksa yaratılış noktasında Hazreti Cebrail’in yaratılışıyla taşın yaratılışının arasında bir fark yok. Hazreti Cebrail’le taşı farklı görürsen farkta kalırsın. Burası manyakça bir şeydir. Buradan kalkıp beni küfürle itham edersin şimdi, Cebrail’i de taşın seviyesine koydu diye. Algılayamazsın ama fark gözüyle bakarsan Cebrail üstün yaratılmıştır doğrumu? Hepiniz böyle bilirsiniz öylemi? El-cevap: Doğru mu? Evet. Varlığın farklı boyuttaki tecelliyatıdır. Taşta varlığın tecelliyatıdır. Çok amiyane olacak beni kötüleyeceksiniz ama içimden geldiği gibi konuşacağım. Bokta varlığın ayrı bir tecelliyatıdır. Bunu bir görmeyenin gözü asla bir görmez. Bunlar ağır sohbetler aslında amma hafifletirerekten geçiyoruz algılasın diye. Bu noktada çok konuşmakta istemiyorum bazen kalbime sıkıntı geliyor. Bu noktada varlığın değişik boyutlarda tecelliyatı vardır. Varlığın ilk tecelliyatı hayaldir. Hayalden başka bir şey değildir ve bütün varlık o hayal üzerindedir. Ve insanoğlu maddenin en küçüğünü, en küçüğünü, en küçüğünü ararken en sonunda hayali bulacaktır. Hayal ise yok hükmündedir. Vardır, yok hükmündedir. Siz hayalinizi asla var göremezsiniz. Ama hayalinizi de reddedemezsiniz. Hiç kimse hayalim yok diyemez. Ben hayal

kuramıyorum da demez. Benim hiçbir hayal aklımdan geçmiyor da diyemez, hiçbir kimse hayallemeyi reddedemez. Hayallirsiniz. Ama varlığın aşağı derecelerine bir erkek hayaller, ama varlığın aşağı derecelerinde bir kadın hayaller, ama zengin olmayı hayaller, ama dolaşmayı, gezmeyi hayaller ama o hayalinizden de tat ve zevk alırsınız. Hayaliniz vardır. Teşbihtir bu. Bir şeyi anlamanız için size bir zemindir. Allah hayali sizin üzerinizde yaşataraktan yaşadığınız alemin hayal olduğunu anlatır ve bütün hayatı bu manada birisi çıkıp hayal olarak da algılayabilir. Sonunda Ona döndürüleceksiniz.

Tenzih ile teşbihi bağdaştıran en doğru tutum kesrette vahdet ve vahdette kesreti ya da kesreti vahdet ve vahdeti kesret gibi görebilmektir. Bu türden bir zıtların çakışmasını Arabî “hayret” diye isimlendirmektedir.

Bu yine dediğim gibi, fark ehlinin halidir. Fark ehli kesrette vahdeti yani çoklukta tekliği, teklikte çokluğu görür. Bu daha manevi yolculuğu tamamlanmamış insandır. Daha bu insan-ı kâmil olmamıştır. İnsan-ı kâmil olmayan bir kimse vahdette çokluğu yani vahdette kesreti -dil olarak öyle kullanayım kesrette vahdeti görür. Yani çok olana bakar teki görür, tek olana bakar çoklu görür. Bunda ikilik vardır daha deyip parantezi kapatayım. Ama hayret makamı ise farklı bir şeydir.

Hayret: vahdette kesret, kesrette vahdet değildir. Hayret, varlığın tecelliyatlarından tecelliyatlarına geçme halidir. Onda kesret ve vahdet anlayışı yoktur. Hayret hali aklın o kimseyi terk edip sadece idrakin kaldığı ve idrak noktasında da zatın tecelliyatlarını ve her tecelliyatında ayrı bir tecelliyatı idrak etme, anlama halidir ki o esnada sufide akıl kalmayacağı için aklı olmayanın kesrette vahdet, vahdette kesreti düşünme hali kalmaz hayret, o kimsede hayreti, hayret hayreti, hayret hayreti, hayret hayreti ekleyerekten zatın tecelliyatlarında o kimsenin kaybolup gitmesidir. Bunu yaşamaktan ve algılamaktan uzak olan bir kısım edebiyatçı sufiler bunu, kesrette vahdeti, vahdette kesreti hayret zannederler. Ki bu onların mütefekkir olduklarını gösterir. Mütecelli olduklarını değil. Mütecelli olsaydı, onlar tecelliyata ram olup hayretten hayrete, hayretten hayrete nereye kadar ve ne kadar kapı varsa oraya kadar gideceklerdi. Ama mütefekkir olanlar bunu algılayamadıklarından ve akılları önde olduklarından bunu anlayamadılar. Ve Arabî’yi bu noktada, kesrette vahdet, vahdette kesret noktasında görüp burayı hayret makamı da zannettiler ki burası hayret makamı değildi. Oysa hayret makamı veli makamıydı.

Her nebi veliydi her veli nebi değildi amma her nebi veliydi. Her nebi veli olduğu için nebiler hayretten hayrete geçerekten peygamberliklerini unutup hakkıyla sana kulluk edemedim sana Ya Mabud deyip veliliklerini önüne koydular. Eğer veliliklerini önlerine koymamış olsalardı son nebi Muhammed-i Mustafa kul peygamberliği seçmeyecekti. O, kul peygamberliği seçerekten veli sıfatının kanatlarına binerekten yürüdü ve hiçbir veli nebi değildir ama her nebi velidir. Hazreti Peygamber de bunun hakkını vererekten dedi ki “Benim velilerim varislerimdir” Yani ne dedi? Siz vahdet sancağını götürebileceğiniz yere kadar

götüreceksiniz. Benim arkamdan ve gideceğiniz her noktada benim ayak izlerimi göreceksiniz. Ve uçabileceğiniz, kanatlanabileceğiniz en zirve noktaya Cenâb-ı Hakk beni veliliğimle çıkarttı, nebiliğimle değil. Ve işte bu noktada hayret aslında bir noktada ehadiyettir yani sonsuzdur. Her makamın sonu vardır. Her makamın başı ve sonu vardır. Kulluğun sonu yoktur. Bu da hayrettir. Hayretin de sonu yoktur. Bunu tabir ederken hayret olarak tabir ederiz.

Hayret zorunlu olarak dairesel bir hareket şeklini alır. İbni Arabî'ye göre hayrete duçar olan kimse bir daire çizer.

Evet hayrete duçar olan bir daire çizer. Daire başladığı yere dönmektir. Bir daire çizerseniz başladığınız yere dönersiniz. Ümid ediyorum ki Muhiddin-i Arabî hazretleri beni affedecektir ama hayret daire çizmek değildir. Bir kısım sufiler daire çizerler mi? El-cevap: Evet. Bu daire çizmesi nedir biliyor musunuz? Bir kimse varlığın tecelliyatı noktasında, onun ruhaniyeti varlık derecesine göre mutmainnede yaratılmıştır. O kimse perdenin gerisinde esir noktasında yine mutmainne noktasına kadar gelir vazifesi biter dairesini tamamlamıştır. Bu daire doğru. Bir kısım evliyada bu hal tecelli eder, bir kısım velilerde de bu hal tecelli eder. Onlar dairelerini tamamlarlar ve işleri biter. Özür dilerim büyüklük taslamak gibi algılanmasın bir yol kalsın kardeşlere, pir makamında olan veliler ve mürşid-i kamiller için geçerli değildir. Eğer pir makamında bir mürşid-i kâmil ve veli için geçerli olmuş olsaydı bize Yunus daha varlığın v'sinin noktası yok iken, varlığın v'sinin noktası yok iken "Biz gül bahçesinde gül dererdik" demezdi. Eğer öyle bir şey olmuş olsaydı Hazreti Mevlâna "Daha hiçbir şey yok iken biz o bağda üzüm yer idik" demezdi. Ehadiyet noktası, çok çok çok özür dileyerekten söyleyeceğim böyle söylemek istemezdim, her sufinin algılayacağı bir nokta değildir. Her sufinin konuşacağı bir noktada değildir. Sakın Hazreti Arabî'ye karşı suizan beslemeyin. Her sufinin bir yüzü vardır, sakladığı vardır. Ebu Hureyre radiyallahu anh hazretlerinin sözü aklınızdan çıkmasın "İki ilim aldım, iki heybe. Öndekini herkese saçarım. Arkadan heybeden bir şey söylesek, Hureyre kafir oldu dersiniz beni katledersiniz." Ehadiyet noktasına gelen bir sufinin hayreti bitmez tükenmez sonsuzluğa doğru gidecektir ki onun için daireyi tamamlamak yoktur ya da onun dairesi sonsuzdur.

Arabî bu hareketin kutup adını verdiği bir mil ya da bir merkez etrafında döndüğünü ve bu merkezin Allah olduğunu söylemektedir.

Eyvallah. Bakın sonu gelmeyen daire dedim. Eyvallah. Eyvallah. Şifreli konuşmuş. Teşbih var yine. Bir şeyin etrafında devamlı dönmek. Teşbih. Algılamamız için teşbih: burada direk var direğin etrafında sonsuz dönüyorsun. Teşbih. Onu öyle söylemektense direğin içerisinde sonsuz yürüyorsun. Teşbih. Teşbihi atma teşbih elinde hep duracak algılamayanlar için geçerli bir sanattır teşbih. Direğin içinde dolaşacağım dersin adam Allah olduğunu düşünür, direğin etrafında dolaşıyorum dediğinde Allah var Allah'ın etrafını dolaşıyorsun anlar.

Aslında vahdet-i vücud değil şuhuddur yine. O zaman bir var var birde varın etrafında dönen var. İki oldu. **Arabî bu hareketin kutup adını verdiği bir mil -mil ne? Direk- ya da bir merkez etrafında döndüğünü ve bu merkezin Allah olduğunu söylemektedir.** Böyle bir şey olduğunda ikilik çıktı. Arabî böyle tarif ediyor Hazreti Mevlâna diyor ki hiçbir şey yok iken biz orda gül, bülbül otlatırdık diyor. Burada eğer bir direk var onun etrafında dönen birisi varsa iki oldu. Yine vahdet-i şuhud oldu ama teşbih, anlatmak için böyle anlatılır. Ürktü korktu, Onunda molla kasımları vardı. Benimde var molla kasımlarım. Bu noktada Arabî meseleyi bir şeyin etrafında devamlı dönen bir şey olarak algıladığında iki şey çıktı. Vahdet-i vücud felsefesinde iki şey yoktur. Her şey bir şeydir. Her şey bir şey, farklı bir şeydir, bir şeyin etrafında bir şeyin dönmesi farklı bir şeydir. Hayret, bir şeyin içerisinde yürümektir. O ikilik kaldırmaz.

İnsan Hakk'a ister ilk Vâhidiyyet'i yönünden, isterse sonsuz sayıda somut eşya suretinde çeşitlilik kazanması (yâni Kesret) yönünden nazar etsin, bizatihi Hakk'dan daima aynı uzaklıkta kalmaktadır. Tersine olarak, nazarı perdeli olduğundan gerçeği göremeyen bir adam ise doğru bir yol boyunca yürüyen bir adamdır. Allah'a yaklaşmak arzusuna rağmen böyle bir kimse, önünde sonsuza kadar uzanan doğru yolda yürüdükçe Allah'tan daha da uzaklaşır. Bir daire üstünde yürüyen bir adam ile bir doğru çizgi üzerinde bir diğeri misali böylece formüle edilmiş olan bu düşüncenin bizzat kendisi de olağanüstü bir derinliğe haizdir. Bu derinlik nedir?

Bunun her ikisinin de üstünde az önce konuştuğumdan bunları konuşmama gerek kalmadı. Az önce bu her iki halin üzerinde bir haldi, buradan geriye dönmek kendime yapmış olduğum bir saygısızlık olur.

"Merkezde Allah olarak kabul edersek dairesel bir çizgide kavuşmak imkânsızlaşmıyor mu? Vahdet ortadan kalkmıyor mu orda?" Sonsuz bir daire olarak düşünün, siz bu dairede bir döndünüz bir daha aynı dairede döndüğünüzde aynı yolu yürümüş olmuyor musunuz? O hiçbir şeye benzemez. Bir daha gördüğünüzde bir daha bir şeyi görmezsiniz. Bunu tenzih ederiz. O hiçbir şeyi iki sefer yaratmaz. Siz bir dairenin, bir düzlemin üzerinde bir yol düşünün bir daire şeklinde bakın meseleyi anlama açısından uygun bir dil, meseleyi anlama veya anlatma açısından uygun bir dil ama meselenin özüyle uygun değil. Siz kendinizce bir daire çizin. Şöyle bir daire çizin: Heykel başlangıç noktanız. Yürüdünüz, şimdi büyük şehir belediye başkanı bir tramvay hattı yapıyor mu? Yapıyor. Daire. Orda Adliye'nin önünden, eski garajın önünden, Altıparmak'tan yukarıda tekrar Heykel'e gelip ring yapacak öyle değil mi? bir daire. Siz tramvaya bininiz ve bu dairede habire dönüyorsunuz? Bir döndünüz aaa SSK buradaymış, adliye buradaymış, eski cezaevi buradaymış, eski garaj buradaymış, dönüyorsunuz ya, çıt yukarı çıktınız dönüyorsunuz, aaa cennet buradaymış, cehennem buradaymış, mahşer buradaymış, arş-ı âlâ buradaymış, aaa levh-i mahfuz buradaymış, aaa dünya bu alemdeymiş. Döndünüz, döndüğünüz yerde bütün varlığın kendi boyutunda olanları seyrettiniz. Bu mecburi istikamettir.

Evet. Emmaredeki bu mecburi istikamette dönebilir, levvamedeki bu mecburi istikamette dönebilir, hep levvamede kalacak o, mülhime hep bu mecburi istikamette dönebilir. Bu anlayışta sufiler var mı? El-cevap: Var. Sufilerin içerisinde böyle algılayanlar var mı? Var. Bunu çeviren kimsede böyle algılamış bunu. Bu aslında tersinden bakılırsa bu bakış küfür. Neden? Cebiyecilik var. Bir kimsenin ruhaniyeti 5.makamda yaratıldığında o kimse habire 5.makamda kör olarak dönecek. O aslında kör. Niçin? Başka bir şey görmekten uzaksan aslında körsündür. Oysa Hazreti Peygamber diyor ki “Siz gittiğiniz yerden geri dönmeyin” Allah Allah! Gittiğiniz yerden bir daha gitmeyin, diyor. Bu veli sıfatıdır. Velilik. Gittiğin yerden geri dönme. Sen sütçü beygiri gibi aynı noktada dönemezsin. Sen insansın, halifesin. Sütçü beygiri gibi aynı noktada dönmek develiktir. Araplar çıkırıkların başına develerin başlarını, gözlerini bağlarlar döndürürler. Siz kuyudan su çekmek istiyorsanız eşeğin gözünü bağlarsınız ha bire döndürürsünüz. Siz kuyudan su çekmek istiyorsanız atın gözünü, katırın gözünü bağlar habire döndürürsünüz. Siz aptalsanız gözünüzü bağlarlar sizin. Gözünüz bağlandığı yerde habire dönersiniz. Siz ve habire döndüğünüz aynı yerdir. Yol gittiğinizi zannedersiniz ki bu ahmaklıktır, bu körlüktür, bu pespayeliktir. Bu sufilik değildir. Siz -teşbih yapıyorum-

Onun halifesisiniz. Onun halifesiyse bir daha yaşadığınız hali yaşamazsınız. O hiçbir zaman aynı hali size yaşatmaz. Ali Allah’ına dinine imanına kitabına konuş, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini her gördüğün anda aynı halde mi görüyorsun? “Hayır Efendim” Üstadını aynı halde mi görüyorsun? “Hayır Efendim.” Olmaz. Bu halden uzak olan, gönlü ilham almayan, kalbi tecelliyatlara açık olmayan, üstadı olmayan bir kimse bu manada kördür. Kör olduğu için der ki, aynı derecede döner ha döner der. Bu küfürdür. Bunun küfür olduğunu da bu meselenin hal noktasından uzak olanlar anlayamazlar. Mütefekkir, mütecelli değil. Tasavvuf mütecellidir, tecelliyata bakar. Mütefekkir değildir. Bu fakir de mütefekkir olsaydı bunu kabul edecekti hemen. Sufi diz dibinde öğrenilir. Diz dibi nedir? Üstadının dizinin dibindesindir. Üstadının dizinin dibindesindir. Ümrede yanındakine vurdu “Beytullah ne renk?” dedi ona, “Efendim sarı” dedi. Yakından tanıyanlar bilirler, o böyle elini bağlar göbeğinin üzerine, teşbihini de alır çat, çat, çat giderken çatırtı durur. Çat, kaldı mı ben derim ki, boyut değişti. Sufiysen gir boyutuna. Yolda giderken de arabayla götürenler de şahit olmuştur buna. Arabaya oturur ön tarafa koltuğu da hafiften yaslırsın arkaya doğru, eline tesbihi alır başlar çat, çat, çat, çat, kalır. Değil mi Cevdet? “Evet Efendim.” Ben onu götürenlere derim ki sakın o esnada soru soracağım diye uğraşmayın. Sakın o esnada su içecek misin, yemek yiyecek misin, karnın mı acıktı, bir şey demeyin. Dediğin anda hamlığını gösterirsin. Diz dibi. Ertesi gün yine yan yanayız o kimse yine geldi. Dün ona sordu ya nefsine tatlı geldi. Geldi, yine çat, çat, çat, çat, tak vurdu gene ona anında. Baktı öyle gözünün ucuna “Ne renk?” dedi, “Sarı efendim” dedi içim cızz etti. Böyle baktı “Ne oldu molla?” dedi, “Estağfurullah efendim” dedim. Vurdu “Ağa n’oldu” dedi. Molla, akıl önde. Ben dilinden anlarım, bana “Mola ne oldu?” dediğinde benim aklımı soruyor, bana “Ağa” dediğinde kalbimi soruyor. “Molla ne oldu?” dedi, “Estağfurullah efendim” dedim, “Ağa ne diyorsun?” dedi,

boynumu büktüm. İçimden dedim ki: yalan söylüyor. Mümin, kimsenin kusurunu yüzüne vurmaz. İçimden dedim, yalan söylüyor. “Doğru söylüyorsun oğlum” dedi. Hiçbir zaman hiçbir tecelliyat aynı değildir, renkte aynı değildir. Sen ertesi gün sarı göremezsin. Günü gününe müsavi olan zarardadır. Rengin değişir düşersin aşağı. O zaman aynı dairede yürümek körlüktür, amalıktır. Mütefekkirlik olur, mütecellilik olmaz.

İşte bu noktada fikri noktada duran sufi anlayışı bunu algılamakta güçlük çeker. Oysa hal noktasında yani aslında bir rüya gören de hayrettedir. Sufi yolu vardır hayrete bağlıdır. Bizim yolumuz hayrete bağlıdır. Bizim en küçüğümüzde hayret makamındadır, en büyüğümüzde hayret makamındadır. Biz hayret makamında görürüz bütün kardeşleri ve bütün kardeşler hayretten hayrete geçerler. Asla onları cebriye noktasında, kör noktasında görmekten uzağımdır. Bu halakaya giren her kardeş bir noktada hayrettedir, bu soruları soran kardeşte dahil. O yüzden sohbetlerimizi hayretin üzerine kurarız, mütefekkirliğin üzerine değil. Mütefekkir olanlar mütefekkirliklerini icra ettirecekler amma sufilik mütefekkirlik değildir. Diz dibinde durup mütecelliyeye talip olmak yani hayrete talip olmadır. An gelir hayretten hayrete geçişini görebilirsin, an gelir göremezsin. Görememen senin hayretten hayrete geçmediğin manasına gelmez. Sen o dizin dibinde durduğun müddetçe. Sen o dizin dibinde durduğun müddetçe hayret yolculuğun devam edecektir. Ne zamanki diz dibinden ayrıldın, o zaman sana körlük hastalık olacaktır. Sen körleşeceksin kenara oturup, nasıl olsa aynı yörüngede herkes dönüyor diyeceksin. Körleşeceksin, siz her gece sohbe gidip de orda ne anlıyorsunuz? körleşeceksin, her Perşembe zikrullahı gidince ne anlıyorsun?. Körleşeceksin, beş vakit namaz kılmakta ne buluyorsunuz diyecekler ve kendilerine mütekeffirlik noktasında sufi görenler bir müddet sonra ibadeti de zikri de fikride her şeyide bırakıp sadece sufiliğin okumaktan geçtiğini zannedecekler. Zannetmeyecekler kendi körlüklerini öyle örtmeye çalışacaklar ki onlar körlüklerini de bilecekler. Bir kısmı körlüğünü de bilmiyor. Demek ki siz her zikrullahı oturduğunuzda Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini her gördüğünüzde aynı peygamberi görürken, hayret noktasında hep farklı tecelliyatlarda göreceksiniz. Eğer hayret noktasında hep farklı tecelliyatlarda gördüğünüzde o zaman diyeceksiniz ki, evet ben aynı dairede kısır döngüde değilim. O sufi kendi kalbinden anlayacak ki Hazreti Peygamberin nuru gün geçtikçe artıyor, bakılamaz hale geliyor. O zaman anlayacak ki Onun nuru günden güne muhteşem bir şekilde farklı bir parlaklığa, farklı bir ateşe geçiyor ve öyle bir an gelecek o parlaklığın içinde o da kaybolacak. O anı yakalamadıkça fena fi’r-resul olmayacak. Bu da yol sırrı. Bakacak üstadını her gördüğünde farklı bir nurda, farklı bir parıltıda görecektir. Ne zaman ki üstadının nurunda kayboldu, fena fiş-şeyh olacak. Fena fiş-şeyh olmazsa fena fi’r-resul olamayacak. Bu demek değil ki Hazreti Peygamberi sallallahu aleyhi ve sellemi görmeyecek. Görecektir amma bir çıt yukarı çıkmamış daha. Onda fena fiş-şeyh olacak. Fena fiş-şeyh olmadan fena fi’r-resul olamaz. Fena, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini görmek, fena fi’r-resul olmak değildir. Fena fi’r-resul olmanın delilidir. Bu yol var, bu tecelliyat var. Ne zaman Onun nurunda

kayboldun fena fi'r-resul oldun. Ondan sonra fenafillâh olacak. Ondan sonra Bekâ-Billâh olacak. Ondan sonra ehadiyete geçecek. Yol var. Eğer biz aynı dairede herkes dönecek der isek bu cebriye olur o zaman bir kısım sakat, eksik sufi anlayışı tecelli eder ki, bu sufi anlayışı da değildir.

Bu, Uzakdoğu'dan gelme Budist anlayışıdır. Uzakdoğu'dan gelme Budist anlayışı şudur: kim hangi makamda yaratıldıysa o, o makama geri döndürülür. Geri döndürülmek için tekrar dünyaya gelir işte at olur, kedi olur, köpek olur, bir daha gider o yaratıldığı noktaya gelinceye kadar o kısır döngüde devam eder. Bu değildir. Veyahut ta yine Budistlikten ayrılma sapık düşünceler vardır. Onlar da der ki, ruhlar hangi makamda yaratıldıysa, varlığın hangi boyutunda yaratıldıysa, o zaman varlığın o boyutuna ulaşınca kadar yolları vardır. O varlık boyutuna ulaştığında yolları son bulunur denilir ki bu fakir ona da inanmaz.

Yolumuzda mücahede edenlere yollarımızı açarız. Yolumuzda mücahede edenlere, yolumuzda çalışanları, yolumuzda gayret edenleri, yolumuzda kendisini disiplin edenleri, yolumuzda Kur'an ve sünnet dairesinde durup nafilerle yaklaşıp Onu sevmeye, Onu sevmeye hadisiz hudutsuz, Onu sevmeye sınırsız yol yürümek isteyenlere sınırsız yol vardır sınırsız. Hayretten hayrete geçiş, hayretten hayrete geçiş, hayretten hayrete geçiş vardır. Ama Muhammedî bir sufi düsturu her hayret makamına bastığında orada daha önce Muhammed-i Mustafa'nın izini görür ve Onun izini gördükçe der ki en Nebiler Nebisi senin geçtiğin yollardan geçiyorum. Ey Nebiler Nebisi senin peşine takılmışım, senin kokuna takılmışım, senin anlayışına takılmışım. Sen nereye bastıysan, nerde yürüdüysen, hangi ufuklarda dolaştıysan senin o dolaştığın ufuklarda dolaşmak istiyorum der Muhammedî sufi anlayışı böyle yürür. Eğer aynı yörüngede yürümekse, cebriye olur, dünyanın güneşin etrafında dönmesi gibidir ki bu cebriyet olur bu küfür olur.

Şiir:

"Din, yapılan her iş ve düşünülen her şeydir.

Kim imanını eylemlerinden, inancını uğraşlarından ayırabilir?

Kim saatlerini önüne serip: bu tanrı için, bu kendim için, bu ruhum için, şu da benim için, diyebilir?

Ahlakını bir merasim üniforması gibi taşıyan insan çıplak dolaşsa yeğdir.

Günlük yaşamınız tapınağınız ve dininizdir ve eğer tanrıyı bilmek isterseniz bilmece çözmeye girişmeyin.

Onun yerine çevrenize bakın.

Onu çocuklarınızla oynarken göreceksiniz Onun çiçeklerle gülümsediğini sonrada Onun ağaçlara da el salladığını göreceksiniz. "

Halil Cibran-1883 Filozof- Şair

Kader ile ilgili çözüm önerileri

1- Kuo Hsiang. Allah ile şeytan arasındaki fark unutulup hayat ile ölüm de bir kenara bırakılınca insan akli evrensel transmutasyon ile tamamen bir olur. Artık o hiçbir engelle karşılaşmaksızın istediği yere gider.

2- Tao. Avam bütün alemleri bizzat bütün alemin içine saklamak yerine yalnızca küçük şeyleri büyük şeylerin içinde saklamaya çalışmaktadır. Avamın zihninde hürriyete yer yoktur çünkü ontolojik açıdan olayların meydana geliş mutlak ve zorunlu olarak Tao'nun kesin faaliyetiyle tespit edilmiş olup bundan kimse kaçamaz. Bunu ancak kutsal insan, insan-ı kâmil başarabilir.

3- Arabî. İnsan kalındığı sürece buna güç yetmez ama eğer insan fena mertebesine erişir de Hakk'ın zatında yok olup ve kendisinde benliğinden ve nefsinden iz kalmayacak kadar Hakk'la bir olursa mümkün olur. Tabidir ki böyle bir şey ancak en kâmil istidata sahip kimselere nasib olur.

Malumdur ki kendi mutlak vücudu aracılığıyla Allah'ın alemi, eşyayı ve insanları yönettiği ve her şeyi dilediği şeyi yapmaya mecbur ettiği fikri Yahudilikte ve İslam'da doğaldır. Herhangi bir müşkülata yol açmaz ama bunun tersi, yani aleminde Allah'ı mecbur tutmak olduğu fikri sağduyulu idrakin ötesinde kalır bu fikir ancak ve ancak Arabî felsefesini bilen, onun zahiren küfürmüş gibi gözüken bu ifadesiyle gerçekten de ne anlatmak istediğini görebilir, anlar. Arabî Anahtar Kavramlar.

Alemin Allah'ı mecbur tutması nedir?

Din, yapılan her iş ve düşünülen her şeydir. Kim imanını eylemlerinden, inancını uğraşlarından ayırabilir?

Bu iman en kemal noktasıdır. "Ey iman edenler iman ediniz" ayet-i kerimesinin tecelli ettiği yerdir. Bütün dini inanış sahipleri dini inanışlarını, bir kısmı

tapınaklarına hapsetmişlerdir. Bir kısmı kutsal addettikleri bölgelere, yerlere hapsetmişlerdir. Bir kısmı sadece aklına hapsetmiştir, bir kısmı sadece kalbine hapsetmiştir. İslam imanı tarif ederken, kalp ile tasdik dil ile ikrar der. Dil ile ikrarı biz hep şöyle anlarız: Bir kimsenin diliyle iman ettiğini beyan etmesi olarak algılarız. Şimdi bunu yazan içinden gülüyordur bana. Bunu bana sordu, ben bu sorunun geleceğini tahmin ettim. Bende dedim ki “Kalp ile tasdik dil ile ikrardır” dedim. “Dil ile ikrar etmek gerekiyor mu?” dedi, “Gerekıyor” dedim yürüdüm ben. Dil ile ikrar etmek gerekiyor ama bir kimse konuşmuyor. Dil ile ikrar derken burada dil, kalbin içindeki imanı zahire taşıyan bir olgudur. Elimi kaldırdım çattım kaşlarımı, o dedi ki: öfkелisin, sinirlisin. Öbürküne de elimi geriye doğru çektim, o da dedi ki: Vuracaksın bana. Konuştum mu? Hayır. Aslında konuştum.

Her şeyin dili vardır. Dil ile ikrar kalpteki duygunun, kalpteki algılayışın ve anlayışın dışı yansımasıdır. Bu ayağınız olur, bu gözünüzle olur, bu elinizle olur, bu kulağınızla olur, bu ayağınızla olur, bu cinsel uzvunuzla olur, bu vücudunuzla olur. Bugünkü dilde ona ne diyorlar: vücut dili. Vücut dili. İman, kalp ile tasdik dil ile ikrar ama buradaki dil ile ikrarı biz bütün ümmet-i Muhammed olarak büyük bir çoğunluğumuz dil ile sadece aktarmak olarak söylüyoruz. Yani bir kimse “Müslümanım” dediğinde evet, biz onun Müslüman olduğunu bileceğiz ama iman la ilahe illallah Muhammeden Resulullah demek oradan içeri, iman kapısından içeri giriş anahtarı. Giriş anahtarı. Burada şimdi Şafi, Maliki, Hambeli uleması fiiliyatları, amelleri imanının içerisine koymuş. Namaz kılmak imandan bir parça, oruç tutmak imandan bir parça, hacca gitmek imandan bir parça, zekât vermek imandan bir parça. İmandan bir parça ne? (Elimdeki) Tabağı görüyorsunuz değil mi? Tabağın içerisinde bölümler var, biri namaz kılmak, biri oruç tutmak, biri hacca gitmek, biri zekât vermek, biri kelime-i tevhid getirmek. Bu parçalar toplandığında iman bütünleşti, parçadan birisi eksik imanı eksik kaldı. Fiiliyattaki eksiklik imanı eksiltti. Ameli bir eksiklik imanı eksiltti. Hanefiler ise şöyle düşünüyorlar, bu tabak bütün, bu çünkü Arabî düşüncesine daha uygun benim söylediğim şimdi. Bu bütünün içerisinde namaz kılınırsa bir bölüm siyahtan beyaza döndü. Oruç tutulursa bir bölüm siyahtan beyaza döndü, zekât verilirse bir bölüm siyahtan beyaza döndü. Hacca gitti bir bölüm siyahtan beyaza döndü ve önemli olan bu bütünün beyazlaşması. Bütün. Biz şimdi imanı bütün olarak algıladık. Şimdi Şafi, Maliki, Hambeli uleması imanı bir bütün olarak aldı. Namaz, oruç, ibadetler. Eğer bunun bir tanesi yoksa bu imanı eksiltti. İmanı böyle algılıyor onlar. Biz ise imanı bütün olarak algılıyoruz ama bir kimse namaz kıldı, bütünün bir kısmı aydınlandı. Bizim ibadetlerle, amellere bakış açımız bu. Ben bu bakış açısına sahibim. Bu bütüne orucu da koyduk, o alan da nurlandı. Geri kalan karanlıkta daha. Ben bunu tarif ederken, bir elma bütün, ibadet ettikçe, o kimse imanını yaşadıkça elma olgunlaşıyor, eriyor. Şafi, Maliki, Hambeli’de elma ibadet ettikçe parçalar tamamlanıyor. Bu benim için çok cezbedici değil.

İman bir bütün, insanların amellerinde eksiklikler olabilir ama iman eksikliği ve fazlalığı kaldırmaz. Bir kimse ya iman etmiştir ya etmemiştir. Eşhedü enla ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resuluhu dedi mi bir kimse iman

etmiştir. Namazın farzına inanıyorsa, o kimse namazı kılamadıysa, terk ettiyse biz ona kafir diyemeyiz. Şafi'ye göre biz ona kafir diyebiliriz. Hadis-i şerif "Namazı kasten terk edenin dini yoktur." "Namaz dinde son kaledir. Orası yıkıldı mı o kimsenin dini yıkılır." Şafi, Maliki, Hambeli'nin dayandığı hadis-i şerifler bu. Bizim dayandığımız hadis-i şerifler ise "kim la ilahe illallah Muhammeden Resulullah dediyse onu küfür ile itham etmeyiniz. Kim onu küfür ile itham ederse o küfür üzerine ölür". Tehlikeli bir şey. O zaman biz la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyenin imanını kabul ettik.

Şimdi ***Din, yapılan her iş ve düşünülen her şeydir.*** O zaman din insanın hayatını çepeçevre çevreler. Çepeçevre çevrelemesi demek onun günlük hayatının her noktasında ve dairesinde din olması gerekir. Bu İslam'ın felsefesidir, düşüncesidir. İslam, o kimsenin hayatını ana rahmine düşmezden önce çevrelemeye başlar. Kiminle? Annesi babasıyla ve o çocuk, o birey ana rahmine düştükten itibaren din ile yoğrulmaya başlar annesinin babasının kanalıyla. Ve o çocuk, o birey doğduktan sonra bu din ile uğraşması, ilgisi devam eder ve din onun için bütün hayatını çevreler. Bu İslam'ın felsefesidir. Bir kimsenin imanı bakışında dahi tecelli eder. Bir kimsenin imanı konuşmasında, yürümesinde, tutmasında, çay içmesinde, şuraya gelmesinde-gitmesinde, sokakta yürümesinde, çöp dökmesinde, çöpe bakmasında, çöpe tekme vurmasında, günlük hayatının bütün fiiliyatını çepeçevre çevreler. Fakat İslam dünyasında algı böyle değildir tam olarak. Biz yaşadığımız gibi iman ederiz. Bizim en büyük eksikliğimiz budur. Biz inandığımız gibi yaşamayız. İnandığımız gibi yaşayamayız çünkü. Nefsimiz ve şeytan, içerideki ve dışarıdaki nefis ve şeytan bizi inandığımız gibi yaşamaktan alı kor, yeniliriz ona ve aslında bu imanın tam kemal ve tam merkez noktasıdır şu söz. İnsanları hop oturtturup hop kaldırttıracak bir şeydir ve imanını gösteren ayna gibidir bu.

Din, yapılan her iş ve düşünülen her şeydir. Buna başka bir taraftan bakarak insanın yaptığı her şeyi yeni bir din olarak algılayabilir misin? Evet. Şimdi bunun yüzleşeceği yer nedir? Senin ilahi manada iman etmiş olduğun din ve kuralları ile senin yapmış olduklarını karşılaştırdığında aslında senin iman edip etmediğin bu karşılaştırma esnasında çıkar. Senin dinin yalan söyleme demiş, sen yalan söylüyorsan kendi dinini olgunlaştırıyorsun, kendi dinini kuruyorsun sen. Sen kendi kendine şöyle diyorsun: şu x kimse gelirse buna yalan söyleyeyim, y kimseye yalan söylemez. Sen kendince yeni bir din oluşturuyorsun. Yani sen kendi kendinin rabbi oldun. Bu açıdan bakabiliriz buna ve o kimsenin hayatı, düşünceleri, tavır ve davranışları kendi dini oldu. İşin daha enteresan noktası: Herkes kendi dinini yaşıyor. Daha ilerisi: Herkes kendi tanrısına veya kendi rabbine iman ediyor. Daha ilerisi: Herkes aslında, aslında demeyeyim büyük bir kısmı kendisini rab ilan etmiş vaziyette. Yeryüzünde bir sürü rabler dolaşmakta. Hazreti Allah Kur'an'ı için diyor ki "İşte size hidayet için gönderilmiş bu kitap. Buna uyun. Kim kitaba ve gönderdiğim peygamberlere iman eder onlara uyarı onların hidayetlerini arttırırız." İslam olarak düşündüğümüzde bizim iman ettiğimiz Allah ve bizim iman ettiğimiz peygamber, bir kitap var orta yerde ve bir peygamber var ve onun getirdikleri var. O burada duruyor ve biz diyoruz ki, onun önünde eğiliyoruz, sana iman ettik ama biz burada iman

edilen kaideleri ve kuralları yapmıyoruz. İman dil ile ikrar oldu mu? Olmadı. Ne için? Biz ona inandık dedik ama onu yerine getirmedi ve şu söz bizim imanımızın hangi kemal noktasında bulunduğunu gösteriyor. Oturun tefekkür edin, günlük hayatınızda, günlük işleyişinizde sizden nasıl davranılması gerektiği de siz nasıl davrandınız. Eğer bu direğe iman ettiysek, bu direği Kur'an ve sünnet olarak gördüysek onun bizden istedikleri var. Biz onun bizden istediklerini yerine getirdik mi getirmedi mi? Getirtirken nereye kadar getirdik, getirmeyişimizdeki sebep neydi? Getirmeyişimizdeki sebep ne? Sebep neyse o bizim ilahımız oldu. Şu üç cümle insanın alnına, kalbine, ruhuna yazacağı cümleler: ***Din, yapılan her iş ve düşünülen her şeydir.*** Ya kendince bir din oluşturdu yaptığın her şeye kendince diyorsun ki, benim dinime uygundu, sen ilah oldun ya da bir ilah kabul ettiysen o ilahın senden istedikleri varsa onları yerine getirmediyse o zaman iman edip dil ile ikrar etmeyenlerden oldun.

Hani Kur'an'da örnekler vardır, Cenâb-ı Hakk Yahudilere cumartesi balık tutmayın demiş. Akla baktığınızda hiç olacak bir şey mi? Cumartesi balık tutulsa ne olacak pazar tutulmasa ne olacak değil mi? İmanın imtihanı. Yahudiler cuma günü ağları atmışlar, sermişler, hesapta cumartesi günü tutmuyorlar. Cumartesi günü ağları toplarlarmış. Yani cumartesi günü ağ atmadılar yani, ağları cumadan atarlarmış. İmanla alakalı Kur'an-ı Kerim'in içerisinde değişik böyle unsurlar var. İnsanlar kafalarına baktıklarına kafasına uymuyor, aklına uymuyor. Bizim 3-5 tane de sivri zekâlı profesör ve din adamı çıkıyor, İslam dini akıl dinidir, diyor. İslam dini akıl dinidir deyince akla uymayanları atacağız biz. Yani İbrahim'i ateş yakmadı. Ateş yakmaz mı ya, akla uymaz, hurafe diyeceğiz atacağız biz onu, aklımıza uymadı çünkü. 12 tane gezegenden bahsediyor Kur'an-ı Kerim, 9 unu bulmuşlar, atacağız, 12 tane gezegen mi olur diyeceğiz veyahut ta birileri çıkıp da İslam'ın hukukuyla alakalı ileri geri konuşuyor, akla mantığa uygun değil bu zamanda diyor, atacağız. Şimdi meseleyi toparlayalım: Din, insanların yaptıkları iş ve düşüncelerin tamamını kapsar. Din sadece camide değil, din sadece havrada değil, din sadece kilisede değil, din sadece tapınaklarda, mescitlerde, din sadece tekkede değil, tekkenin bahçesinde değil. Din her yerde ve her şeyde. Ya senin dinin, kendi oluşturduğun bir din ya da Allah'ın dini. İkisinden biri.

Kim saatlerini önüne serip: bu tanrı için, bu kendim için, bu ruhum için, şu da benim için, diyebilir?

Kim diyebilir bunu? Hiç kimse diyemez. Diyen olabilir mi? Olur. Kimler demiş? Museviler demiş. Kimler demiş? İseviler demiş. Kim demiş? Budistler demiş. İslam, Muhammedîler bu kavramdan dışarıda. Muhammedîler için hayat komple Allah için. Onun için Ayet-i kerimede ne diyor: Ey Muhammed de ki, benim namazımda, orucumda, hayatımda, ölümüm de Allah içindir. Benim ibadetlerim ve hayatım Allah içindir. Ayet-i kerime. Muhammedîler için hayat Allah içindir. O zaman hayatın kendi içerisinde, kendi dairesinde Allah için olmayanlar var ise onun o yaptığı şey münafıklık oluyor. Şirk. Senin hayatının her anı Allah için olmalı.

Evlenmen, boşanman, yemen, içmen, nefes alman, yürümen, ibadetin, konuşman, tavır ve davranışların, dünyanın üzerindeki adımların, her şeyin Allah için olmalı. Nefsin için değil, kendin için değil, Allah için olmalı. Soğuktan korunman Allah için olmalı, sıcaktan kaçınman Allah için olmalı, yemek yemen Allah için olmalı, oruç tutman Allah için olmalı, iftarın Allah için olmalı, çay içmen Allah için olmalı. Çayı söylerken, beni uyarsın, Allah'ın hukukunu ve hükmünü anlatırken insanlara daha iyi aktarabilmek için çay istedim, nefsim çay istediğinden değil. Çayın içinde kafein var uyarıcı. Çay iki tane içerseniz sizi uyarır, üçüncüyü içerseniz sizi uyutur. Dördüncü, beşinci sizi iyice gevşetir, dinlendirir, uyku verir. İki bardak çay sizi uyandırır, gözünüzü açar. Yolculuklarda araba kullananlar, yolda üç bardak çay içmeyin en fazla iki bardak için. Aslında bir bardak araba kullananlar için daha ehvendir. İkinci bardağı falan içmeyecek, bir bardak içecek, örnek. Şimdi mümin için hayatın başlangıcından sonuna kadar her şey Allah için olmalı. Bu imanın kemal noktası o yüzden biz günlük saatlerimizi önümüze koyduğumuzda eğer ki Allah için olmayan bir yer var ise ona tövbe etmeliyiz. Allah için olmayan saatler olur o yüzden beş vakit namaz vardır. Ne der Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri “Mümin iki namaz arasındaki küçük günahlarını namazda affettirir” niçin? O iki namaz arasında o saatlerin içerisinde ola ki nefsimize kaydardığımız, ola ki benliğimize kaydardığımız, ola ki Allah için olmaktan uzaklaştığımız anlar, düşünceler, eylemler, fiiliyatlar olabilir namaz bunu örter, tedavi eder. Namaz bunu hayra çevirir, rengini değiştirir onun. O karanlıkken namazla aydınlığa döner. O karanlıkken zikir ile nura döner, o karanlıkken tövbe ile temizlenir. O zaman Muhammedîler için, gerçek Muhammedîler için günün 24 saati Allah için olmalı. Buna şimdi diyeceksiniz, uyumanın Allah için olanı olur mu? Evet. Ertesi gün ibadetlerinizi ve ertesi gün hayatınızı daha kaliteli götürmeniz için uyumanız gerekli. Allah için uyuyacaksınız. Allah için uyuyan ne yapar? Yatmazdan önce abdestini alır öylesi yatar ve böylece onun yatışı Allah için olmuş olur ve ibadet hükmünde olur. Allah için olur ve ibadet hükmünde olur. Bakın Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin günlük hayatına, günlük hayatında abdestsiz yere basmamıştır. Abdestinin bozulduğu yerde abdest almıştır. Hayatını komple Allah için yaşamıştır. Hiçbir zaman doymamıştır, hiçbir zaman ertesi gününe bir akçe ayırmamıştır, hiçbir zaman ertesi gününe bir hurma ayırmamıştır, hiçbir zaman ertesi gününe bir buğday tanesi ayırmamıştır. Bunu kendi nefesine harcamamıştır, kendisi aç yatmıştır açları doyurmuştur. Bu bütün hayatı Allah için yaşamaktır.

Ahlakını bir merasim üniforması gibi taşıyan insan çıplak dolaşsa yeğdir.

Yani ahlakı o kimsenin üzerinde duruyor, içine sinmemiş, kalbine oturmamış, onun düşüncesine yerleşmemiş. Düşüncesine yerleşmeyince hiç kimsenin görmediği yerde hırsızlık yapabilir. Etrafında tanıdık bir kimse yoksa yalan söyleyebilir. Yolda bir kadın ona hiç kimsenin olmadığı yerde gel derse gidebilir. Birisi cazip bir teklifle baş başa kaldığında bir haram teklif ederse çok cazip bir şekilde, tanıdık bir kimse yoksa onu kabul edebilir. Onun ahlakı üniforma gibidir.

Yeni bazı sufi kardeşler vardır, tekkeye geldiklerinde kendilerini çok mazbut, çok makul, çok malum, çok ehil noktaya tutarlar. Bu, terbiyenin başlangıcında normaldir ama bir müddet sonra o makul ve malum adam eve gittiğinde eşine hakaret ediyorsa, eve gittiğinde çocuklarına hakaret ediyorsa, dışarı çıktığında yanı başındaki arkadaşına, yoldaki komşuya, etrafına hakaret ediyorsa onun ahlaki üniforma gibidir. Aslında o ahlaksızdır. Aynı zamanda da münafıktır. Acı bir şey ama öyledir.

Günlük yaşamınız tapınağınız ve dininizdir.

Evet bu manada günlük yaşamımız bizim tapınağımızdır, bizim dinimizdir gerçek budur. Biz neye tapınıyorsak günlük yaşantımızda ona göre yaşarız. Neye tapınıyorsak. Bizim dinimiz ne ise günlük hayatımızda onu yaşarız biz. Ve benim bu kendimce Allah affetsin ağır gördüğüm ama doğru bildiğim fakat insanlara aktaramadığımdır. Yani bunda insanlar gücenir kırılırlar diye değil, ağır gelip insanlar iyice yoldan çıkarlar diye dilime dökmediğim şeydir. Bir kimse aslında günlük hayatını kurgularken eğer ki o günlük hayatı Allah'ın dinin emir ve yasaklarına uygun ise o kimse iman ettiği dinin tecelliyatını kendi üzerinde yaşadı. Eğer yok öyle yapmadıysa, o zaman aslında o kimse kendisini ilahlaştırdı ve kendisini tanrılaştırdı ve kendi heva ve hevesinden oluşan kendi dinini yaşamakta o. Bazen sorarım ben: Hangi dine mensupsun? Müslümanım. Var mı yalan söylemek? Yok. E ne oldu? Sende var? Gıybet haram mı? Haram. E sende var? Dedikodu haram mı? Haram. E sende var? Hangi dinde var bu? Bana bir kimse çıksın gıybet işevilikte helal desin, Musevilikte helal desin, İbrahîmilikte helal desin. Bir kimse çıksın dünya üzerinde herhangi bir felsefecide olabilir bu, birisi desin ki gıybet güzel bir şeydir. Şeytana sorsanız şeytan gıybetten Allah'a sığınırım diyecek.

“Ben bunların Müslümanlıkta en güzel olduğunu düşünüyorum. Çünkü gıybetin hataların, kusurların tövbeyle temizlenmesi onun gerçek manada kulluk noktasına gelmesi olmuyor mu? Yani eğer tövbe mekanizmasının işler duruma gelmesi için hata mekanizmasının, günah mekanizmasının çalışması gerekmiyor mu? Gerçek kulluk tövbe etmek değil mi?” Gerçek kulluk tövbe etmek. Tövbe etmek sadece günahkarlıktan dolayı değil ki. *“Siz hatasız olsaydınız Allah sizi yok ederdi...”* Avam hatalarından dolayı tövbe eder. Has ise, tövbe edenleri sevdiği için tövbe eder. Anlaşıldı? Ayet-i kerime “Allah tevbe edenleri sever” Sufiler günahkâr olup olmadıklarına bakmazlar, avam günahları için tövbe eder, sufi ise tövbe edenleri O sevdiği için tövbe eder. Anladın? Evet tövbe kapısı vardır orda, avam günahları için tövbe dilenir, Yarabbi beni affeyle der. Bu, günahı için tövbe ettiğinden, korkudur. Sufi korkusundan tövbe etmez. Sufi bir çıt daha üstüne çıkar, Allah için tövbe eder. Hakikat ehli bir çıt daha üstüne çıkar, onun üzerine tevbe hali giydirilir. Onun üzerine tövbe hali giydirildiği için tövbe eder. Anladın? Biz onu bir çıt aşağıdan alalım, Allah tövbe edenleri sevdiği için tövbe eder. Bu işin en doğru noktası. Öbür tarafta bir başkası başka bir cenahtan ona bakıp cebriyeye düşebilir. Onun üzerine

tövbe elbisesi giydirilmiş o yüzden tövbe ediyor, bana giydirilmemiş o yüzden tövbe etmiyorum diyebilir. Bu halden çıkmak için -bu, Mustafa Özbağca- Allah tövbe edenleri sevdiği için hakikat ehli tövbe eder. Yine cüz'i irade- var. Anlaşıldı?

“İki hafta önceki sohbetinizde Amiş Efendi ve diğerlerini cebriye olarak isimlendirdiniz ve insanın amellerinde özgür olduğunu söylediniz” Evet, *“Bunun yanında kafirin küfrünü, zalimin zulmü de cebriye olarak nitelendirdiniz”* Cebri değil, dedim *“Fakat şimdi bir arkadaşım bana bir şey göndermiş, diyor ki Tekvir suresi 29.ayet: Rabb-ül’alemin olan Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz. Ben birkaç tanesine baktım hepsine aynı şey var. Bu cüz’i iradeyi yerle bir etmiyor mu bu ayet”* Yok *“Ama diyor ki, Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz. Şimdi kısaca bunu açıkla mısınız?”* Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz, Allah istemedikçe siz isteyemezsiniz. Bunda dileme, isteme noktasında onu cebriyeciler şöyle algılıyorlar: Ben su içmek istedim. Bu ayet-i kerimeye bakarsak benden su içmeyi isteyen Allah. Allah benim su içmemi istediği için bende su içme isteği oluştu. Eğer Allah bende su içme isteğini dilemeseydi ben dileyemeyecektim ve su da içmeyecektim ve su içmeyi istemeyen bir kimseye siz, su için, dediğinizde o şunu diyecektir size: Allah benden ne zaman dilerse ben o zaman su içeceğim. Şimdi diyor ki cebriye, bendeki su içme isteğini Allah istedi. Allah diledi, dedi ki: Mustafa Özbağ diledim, sen su iç. Bende Onun dileğini yerine getirdim, suyu içtim. Şimdi Allah dilemedikçe siz diyemezsiniz. Allah dilemeyi, istemeyi bizde yarattı. Eğer dilemeyi ve istemeyi bizde yaratmamış olsaydı biz hiçbir şeyi dileyip isteyemeyecektik. Allah dilemeyi, bakın ne dileyeceğini değil, orda cebriyenin ayağının kaydığı, avamın ayağının kaydığı -bunları böyle düşünenler avam insanlar- Allah dilemeyi yarattı bizde. Allah istemeyi yarattı. Allah düşünmeyi yarattı. Eğer Allah dilemeyi yaratmasaydı kul dileyemeyecekti. Dileme duygusunu tanımadığından dolayı dileyemeyecekti. Dileme duygusu olmadığından, yok olduğundan dolayı dileyemeyecekti. Allah isteme duygusu yarattı. Eğer Allah isteme duygusunu yaratmasaydı biz bir şeyi isteyemeyecektik. O yüzden Allah istenilmeyi sevdiğinden dolayı isteme duygusunu yarattı. Kendisinden istenilmek Allah'ın hoşuna gider. Ayet-i kerime. İstenilmek hoşuna gittiği için bize isteme duygusunu yarattı ve dedi ki, size verdiğim isteme duygusuyla benden isteyin. Ben dilemeseydim yani bu dilemeyi vermeseydim siz dileyemeyecektiniz hiçbir şey. O yüzden Allah dilemeseydi siz dileyemeyecektiniz. Allah kendi sıfatını sizin üzerine koydu. Dileme sıfatını sizin üzerinize koydu. İsteme sıfatı Allah'ın kendisinde vardı, kendi sıfatını kulunun üzerine koydu. Düşünce sıfatı Allah'ın kendisinde var, düşünce sıfatını kulunun üzerine koydu. Allah verdi bu duyguları bize. Bunların hepsinin sahibi Allah ve Allah dilemeyi dilemeseydi biz dileyemezdik. Allah dilemeyi dilediği için biz dileyebiliyoruz. Ama cebriye şöyle düşünüyor, çok kısa, çok sığ, çok bayağı, çok basit. Ve bunu böyle düşünenlerde çok bayağı ve basit. Fikir açmazındalar, fikir derinlikleri yok. Onlar şöyle düşünüyorlar: makine kul. Allah benim üzerimde bir şeyi diledi, ben de o nu diledim. Yani Allah benim üzerimde içki içmemi diledi bende içki içtim. Rakı balık harika. Git Tirilye'ye otur rakı balığı devir, Allah böyle diledi. 3-5 tane de hatun gelsin, sarışın, esmer, kırmızı, beyaz, siyah.

Allah böyle diledi, o dilediği için ben böyle yaptım. Ey Rabbim, bir de dedin ki zina haram, e sen diledin bunu benim üstümde? Sen dilediğin için böyle yaptım ben? Hadi nerde adaletin senin? Burası işin biraz muziplik tarafı ama işin felsefesine bakın, işin felsefe noktasına bakın. Tekrar söylüyorum: dileme duygusunu yaratan Allah, ne dileyeceğimizi bizim hür bırakmış. Cebriye diyor ki, buna benzer ayet-i kerimelere bakarak, senin ne dileyeceğine de O karar veriyor, diyor. Kulu otomatikman makineleştiriyor. Ben buna karşıyım, ben böyle düşünmüyorum. Cebriye böyle düşünüyor ve bu ayet-i kerimelere bakarken, Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz derken, Allah'ın dileme duygusunu yaratmasını görmüyor. *"Efendim Sülemini'nin Risalesinde diyor ki: Allah kabul buyurmadığı duayı ettirtilmez, diyor. Burada Allah'ın iradesi mi oluyor?"* o farklı. Bize dua etmek düşünüyor *"Kabul etmediği duayı ettirtirmez diyor"* Bu farklı. Bu anlattığımız yer değil. Orayı da şerh düşeriz bu mesele değil. Süleminin Risalesine de şerh düşeriz. Bunu böyle şatahat yapmak için söylemiyorum da bir tek ayet ve hadislere bu manada onun dediğine hayır bu böyle olmaz, demem Allah affetsin geri kalanına deriz. Ayete bakarız, hadise bakarız. Ayet ve hadise uyanı alır kabul ederiz. Bu Sülemini de olabilir önemli değil. İmam-ı Azam hazretlerinin yolu: Bir meseleye biz baktığımızda ayete bakarız, bulamazsak hadis-i şerife bakarız, diyor. Bir rivayette, bulamazsak ashaba bakarız diye söylüyor, ondan sonra Ahmet şunu demiş Mehmet şunu demiş demeyiz, diyor, biz deriz, diyor, bulamazsak buralarda. Bu yukarı Mezopotamya din algılayışıdır, ayete bakılır hadise bakılır, ben kendim ashaba bakarım imamların içtihadına da bakarım, varsa bir şey, bir şey derim. Kendime derim en azından, size demek zorunda değilim ama kendime derim. *"İman hususunda soracağım. Hazreti Musa kavmine diyor ki: Allah size bir sığır kesmenizi emretti. Onlar da diyor ki: bizimle şakamı yapıyorsun ya Musa? 1. emirde reddediyorlar, 2. emirde, bize bir açıklama getir, diyorlar. Allah sarı, belirli özelliklerde bir sığır kesmenizi emrediyor. Bu da bizi tatmin etmez biraz daha açıkla, deyince 3. açıklamadan sonra, şimdi sana inandık ya Musa, diyorlar ve Kur'an-ı Kerim orda uyarıyor 'Az daha inanmayacaklardı'. Bu 3. derece iman açısından farklı mıdır?"* Evet, ilme'l yakın, ayne'l yakın, hakke'l yakın. Avam 3. emre bakar yani en düşük seviyede. Has ehli işte öyle sevap arar. Havas ehli ise anında iman eder. Bu o. Cenâb-ı Hakk "Bir sığır kesin" dediğinde ilk gözünün gördüğü sığırı keser. Yok, sığır sarımı olacak, beyaz mı olacak, yeşil mi olacak, bembeyaz mı olacak ona bakmaz. İmanın temel noktasıdır. "Namaz kılın" tak namazı kılar. Öbürkü sorar: namaz ne zaman farz oldu? Ben iman ettim ama namaz kılmasam olur mu? Bana derler, hocam ben iman ettim ben Müslümanım işte şu ibadeti yapamıyorum olur mu? Bu ibadeti yaparken böyle yapsam olur mu? kendine çıkış yolu arıyor. Aynısı. *"Efendim cebriye küfür müdür?"* Ben la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyen bir kimseyi küfürle itham etmem. İnsanlar içtihat hatası yapabilirler. *"Düşünce olmadan zikri olmaz demiştiniz geçen sohbette. İnsanın Allah'ı devamlı zikretmesiyle kalbinde oluşan zikir çocuğu, veledi zikir, düşünceyle mi oluşur?"* O, zikrullah ile neş-ü neva bulur. Düşünce onun temelidir.

Tekvir suresi bütünüyle kıyameti anlatır bize. *"Güneş dürüldüğü zaman, yıldızlar saçılıp döküldüğü zaman, dağlar yürütüldüğü zaman, kıyılmaz mallar*

bırakıldığı zaman, vahşi hayvanlar toplandığı zaman, denizler ateşlendiği zaman.” Denizler ateşlendiği zaman. Bunlar kıyamet alametleri, kıyametin oluş esnası. Bu mesele büyüyecek hakkınız helal edin. Bu Tekvir suresini herkesin anladığı yerden anlamıyorum hakkınızı helal edin. O kıyamet kopacak, o kıyametin kopmamasıyla alakalı değil. Güneşin dürüldüğü an senin ruhunun dürüldüğü andır. Tekvir suresindeki güneşten kasıt senin ruhundur. Bu bugünkü dilde mikro plandadır, makro planda değil. Güneşin dürülmesi seni sen yapan ruhunun derdest edilip kendi makamına ve mekanına götürülüşüdür ve sende kıyamet kopuyordur artık. Kıyamet sende tecelli etmeye başlar ve ardından yıldızların saçılıp dökülür senin ve ruhunun etrafında aklın, düşüncen, fikrin, mantığın saçılıp dökülmeye başlar senin. Sen şimdi otur vücudunu tefekkür et. Sen otur insan olarak kendini tefekkür et ve tefekkür ettiğinde nasıl bu samanyolunu ve dünyayı aydınlatan bir güneş var ise sen kendini bir samanyolu gibi gör ve kendini bir samanyolu gibi gördüğünde dünyayı da içine aldığını gör ve o samanyolunu aydınlatan, o gezegenleri ve yıldızları tek merkezde bir hesap üzerine yürütmeye sebep olan güneşin çekimidir. Güneş mıknatıs gibidir bir veçhesiyle. Hem artıyı hem eksiye belirler. Biz güneş ısı ve ışık yayar zannederiz, tecelliyatı bize öyledir. Güneş ışıktaymaz ısı da yaymaz. Güneş bizi aydınlatır zannederiz. Güneş aslında biz aydınlatmaz da. Güneş af edersiniz bir halta yaramaz. Bunu bir halta yarar hale getiren kudret ve kuvveti elinde tutan Allah’tır. Ama insanlar güneşe taparlar, güneşte keramet görürler veya insanlar kendi ruhlarında keramet görürler. Bireysel bakanlar, kendilerini ilahlaştıranlar, kendilerini tanrılaştıranlar kendi ruhlarının önünde ibadet ederler ve burada güneş insanın kendi ruhudur buna inanmak zorunda değilsiniz. Buna inanmayın atın çöpe. Baştan da söylüyorum. Bu benim kendi inancım. Bu benim kendi imanım. Güneş senin ruhundur ve onu derdest eder bir gün Alemlerin Rabbi, söndürür onu. Ruhun söndüğünde ruhunun etrafında peykler gibi dolaşan düşünceyi, fikri, dilemeyi, istemeyi, her türlü ruhunun etrafında ruhunun tecelliyatlarına sebep olan duygu, düşünce, fikriyat, zihniyet, hepsi de yıldızlar gibi savrulduğunu görürsün. Onlarda derdest olmaktadır. *Ve dağlar yürütüldüğü zaman* ve sendeki dağlar yürütülmeye başlar artık. Hatta dağların toz duman haline gelir. Bakarsın ki kalbin toz duman olmuş, bakarsın ki ciğerin toz duman olmuş, bakarsın ki yüreğin, miden, ayakların, toz duman olmuş. *Vahşi hayvanlar toplandığı zaman.* Senin üzerinde ne kadar bakteri varsa ne kadar seni yiyip bitiren duygu ve düşünceler varsa ne kadar seni sapmazlara, olmazlara götüren her neyin varsa hepsi de derdest edilip toplanır. *Denizler ateşlendiği zaman.* Artık sen %70’i su olansın. Bir denizsin sen, bir deryaydın daha önce. O sendeki deniz o vücut denizinin ateşlendi, yanıyor. Vücut denizinin yanıyor ve senin korumaya çalıştığın ve muhafaza etmeye çalıştığın, o okşadığın her gün tenin, o okşadığın her gün vücudun alev alev yanar.

Sen bırak dünyanın kıyametini, sen kendi kıyametini yaşa. Yürü. *Ruhlar çiftleştirildiği zaman.* Sende ne kadar ne tecelli ettiyse, yaratıldıysa hepsinin küçücük, küçücük, küçücük, küçücük, ruhlar var. Onları birleştirir, alır onu götürür. *Diri diri gömülen kız çocuklarına sorulduğu zaman.* Senin diri diri gömdüğün mahremin vardır. Sen duygularını gömdün diri diri, sen düşüncelerini

gömdün diri diri, sen sevdanı gömdün diri diri, sen bakir sevdanı kirlettin, sen aşıklığını kirlettin, sen o kız çocuğu gibi temiz, kız çocuğu gibi berrak, kız çocuğu gibi naif olan o aşıklık duygunu diri diri gömdün sen. Sen öylesine zalimsin, sen öylesine hainsin, sen öylesine bir insansın ki fitne çukurusun. Allah'ın sana bahsettiği o tertemiz duygularını gömdün, onun hesabı sorulur senden. *Hangi günah yüzünden öldürüldüklerini.* Hangi günah yüzünden aşıklığını sen bertaraf ettin? Hangi günah tatlı geldi de sen o aşıklık bakiresini, aşıklık bekaretini yıktın gittin. Hangi nefis tat verdi ki sana sen aşıklığını berbat ettin, duygu dünyanı berbat ettin. Duygu dişidir, erkek değildir. Duygu dişi olduğu için ürer. Duygu dişi olduğu için büyür. Duygu dişildir çünkü. *Defterler açıldığı zaman,* haydi şimdi geçtin sen öbür tarafa. Sen artık öbür taraftasın, sen bu tarafta değilsin. Senin defterlerin açılır, senin defterlerin önüne konur senin. Sen bunu her gece yaşamazsan imanını sorgula. Sen bunu her gün yaşamazsan imanını sorgula. Sen bunu her an yaşamazsan Mustafa Özbağ, imanını sorgula. Sen bunu her an yaşamazsan kendi kendini sorgula. Sen bunu her an yaşamak zorundasın ve kıyamet her an kopar, her an. Ve kıyamet devamlıdır, kıyamet an ve an an ve an her an kopar. Gözler tembel, burunlar tembel, kulaklar tembel, akıl tembel, düşünce tembel, kıyametin her an koptuğunun farkında değil. *Gök sıyrılıp açıldığı zaman.* Herkesin bir göğü vardır, o göğü sıyrır ativerir. Göğü sıyrıp atıverdiği zaman sen hakikatle karşı karşıyasındır ve göğünü sıyrıp attıklarında seni karşına ilk gelecek olan cehennemdir. Cehennemi görmediysen henüz imanın kemale ermedi senin. O cehennemi gözünle gör, o cehennemi gözünle görerekten imanını kemale erdir. *Cehennem kızıştırıldığı zaman.* O cehennemin kızıştırıldığını, o cehennemin azabını, o cehennemin ıstırabını görürsün. *Cennet yaklaştırıldığı zaman.* Ve sana cennette yaklaştırılır. Sen cehennemi de görürsün cennetin sana doğru yaklaştırıldığını da görürsün ve amel defterin açılmıştır senin ve amel defterinden kendi defterini okursun. Ama cehenneme gideceğini bilirsin ama cennete doğru gideceğini bilirsin ve her kişi ne hazırlamış olduğunu anlar. Nerde burada cebriye? Her kişi, herkes ne hazırladığını görür. Defterin elindedir senin o gün ne hazırladığını görürsün. Defterin elindedir senin o an ne hazırladığını görürsün ve o an ne hazırladıysan sen o tarafa doğru yönelirsin. O şey sana yaklaşır ya sen cennete bir şey hazırlamışsındır cennet sana yaklaştırılır ya da sen cehenneme bir şey hazırlamışsındır cehennem sana yaklaştırılır. *Her kişi ne hazırlamış olduğunu gördüğü zaman.* *İçinizden dosdoğru olmak isteyenler için.* Bakın Hazreti Allah burada bir kıyamet senaryosu anlatıyor ve kıyamet senaryosunun arkasından diyor ki, kıymetli dostlar, bu kıyamet senaryosu vaat edilen kıyamet senaryosu değil, bu kıyamet senaryosu dünyadaki kıyamet. Senin her an ve her gün yaşamak zorunda olduğun, görmek zorunda olduğun kıyamet. Seni gaflet uykusundan uyandıracak, seni iyiliklerle yoğuracak kıyamet senaryosu bu. Sen bunu öbür kıyamet gününe bekleme. Bu, burada yaşanacak bu. Bu, burada yaşanıyor bu. Bu, bu anda tecelli ediyor. Geceler boyu bunu yaşayamazsanız bunu yazamazsınız da zaten. Tekvir suresini bilir bizim sufi kardeşler birisinin dilinden. Okursanız takip ederseniz Tekvir suresini bilmeniz gerekir. Devam eder: *İçinizden dosdoğru olmak isteyenler için.* Kim isteyecek bunu?

Bu dehşet haneyi gördünüz, bu tabloyu izlediniz, bu tablo gözünüzün önünde oldu. Bu tablo gözünüzün önünde yaşandı ve diyorsunuz ki ben dosdoğru olmak istiyorum. İstek sizde, dilek sizde. Neden? Bunu yaşamışsınız siz. Kıyameti gören var mı? Cehennemi gören var mı? Cenneti gören var mı? Bu senin gözünün önünde ayan beyan yaklaştırıldığında o cehennemdeki çığlıkları duyduğunda, cehennemdeki vahşeti gördüğünde ve insanların hangi suçlardan dolayı cehennem azabı çektiğini an ve an gözünün önünde yaşarsan sorarım size kim dosdoğru olmak istemez? O kimsede müthiş bir dosdoğru olma duygusu ve isteği olur ve Allah ayet-i kerimeyi indirir: *Fakat o Alemlerin Rabbi dilemeden siz dileyemezsiniz*. Eğer O dilemeseydi ve dileyip de sizin gözünüzün önüne bunu sermeseydi siz dosdoğru olmayı dilemeyecektiniz. Hakkınızı helal edin, ben o hakikat penceresinin duvarının dibinde bir toz olayım. Bu hakikate erenler içindir, bu avam için değildir. Bu cehennemi burunun ucunda koklayanlar içindir. Bu cenneti gözünün içerisinde seyredenler içindir. Bu her an alıp verenler içindir. Bu her an o dehşetle o cennetin arasında girip gelenler içindir. Bu hakikat perdesi gözünün önünden kaldıranlar içindir. Bu Allah'ın kulların üzerinde veli kullarının yaşadığı bir haldir ve bu hale erişenler içindir ve o erişenler bu hali izledikten sonra onlar dosdoğru olmayı dilerler. Hep dosdoğru olmak noktasında dururlar ve derler ki, bizi doğru yolda durdur ve derler ki, sen doğru yolda bizi istihdam eyle ve derler ki, sen bizi mukim eyle bu noktada. Eğer bu cehennem azabını görmemiş olsaydık ve bu cehennem azabında yaşananları bilmemiş olsaydık ve o cehennemin kokusu bizim içimizi dışımıza çıkartmamış olsaydı ve o cennetin güzelliğini ve o cemalinin güzelliğini görmemiş olsaydık, evet biz doğruluk noktasında yine sapanlardan olabilirdik. Biz yine doğruluğu ve hakikati görmezden olanlardan olabilirdik ama biz bunları ayan beyan görünce, bunları hakikat penceresinden izleyince içimizden dosdoğru olmak geldi ve dedi ki, biz dosdoğru olmak zorundayız ve biz doğru yolda olmak zorundayız ve Allah da dedi ki: Evet Allah bunu senin gözünün önüne serip de bu hakikati sana aşına etmeseydi sen bunu dileyemeyecektin. Sen bu dosdoğru olmakta mukim duramayacaktın. Sen bu mukim duruşunun sebebi Allah'ın senin önüne serdiği bu dehşet hane, bu lütufkârane, bu hamiyet pervane, bu muhteşem hakikat penceresinin tecelliyatıdır. O yüzden sen dosdoğru olmayı diledin. Bu dileme, bu dilemedir. Alın cebriyeciler koyun koltuğunuzun altına açın açın okuyun. Bu tefsiri de sakın tefsir kitaplarından aramayın.

Evet bu geceki konumuz yaratılış. İnsanlar var olduğundan beri yaratılış hep konuşmuşlar. Fizik bu kadar gelişmemişken kimisi kutsal kitapların bu konuda çok sınırlı olarak söyledikleriyle kalmış, kimisi hayal etmişler, düşünmüşler, tefekkür etmişler ama doğru ama yanlış birçok varsayımlar üretmişler. Ürettikleri varsayımlar teknik olarak maddi planda ispatlanamadığından dolayı birer teori haline gelmiş. Pozitif bilim bu noktada teorilerle değil, ispatlanmış, deneylenmiş, düşünceden fikirden çıkıp da eyleme dönüşmüş, matematiğe bürünmüş şeyleri kabul eder, o bilgiyi doğru kabul eder. Tabi yaratılışla alakalı veya yaratılan bir şey yoktu. Bunlar birer fikir, tarih boyunca tartışmışlar. Yaratılış kabul edenler bir yaratana da kabul etmek zorundalar. Eğer yaratılış kabul edilmezse yaratanda yoktur. O yüzden felsefi olarak bu noktada ikiye ayrılır. Pozitif ilim dünyasında da ikiye ayrılmışlar. Bir kısmı yaratılış kabul etmiş, bir kısmı ise yaratılış kabul etmemiş. Bu kâinatı ezelden beri var görenler var. Oysa yaratılış kabul ederseniz bir yaratan kabul edeceksiniz ve yaratanın da bu alemi, başlangıç noktasının var olduğunu gösterir alemin.

Hilkat yani yaratılış hiç şüphesiz İslam'ın dünya görüşünün dayandığı temel kavramlarından biridir. İbni Arabî'nin varlık bilgisinde en temel kavram tecelli kavramıdır ve bu varlık alemi de eninde sonunda Hakk'ın kendi tecellisinden başka bir şey değildir. Bu anlamda alemin varlık olarak zuhuru demek olan hilkatte doğal olarak Hakk'ın kendi tecellisi ile özdeşdir. Arabî'ye göre hilkat yani yaratmada tıpkı zati tecelli kadar gerçektir.

Gelelim sorumuza: Allah bir şeye varlık vermeye karar verdiğinde ona yalnızca "Ol" der ve o şeyde varlığa bürünür. O süreçte o şeyin tekevvünü yani varlığa bürünmesi Allah'ın bir fiili değil, bizzat o şeyin fiilidir. Arabî'nin yaratılış teorisinde kısacası tekvinin Hakk'a değil yaratılan şeye atfedilmesi gerektiğini kuvvetle vurgulamaktadır. Bu görüşe göre mahlukatın Hakk'ın doğrudan doğruya müdahalesine yalnızca sınırlı bir yer tanıyacak kadar güçlü, kuvvetli olarak takdim edilmekte olduğu bir vâkıdır.

(Hilkatin son safhası olan) tekvînin Hakk'a değil de eşyaya atfedilebilmesini Arabî şöyle açıklar: Allah "tekvîn" işinin Allah'a değil (yaratılan) şeyin kendisine atfedildiğini beyan etmiştir. Bir şeyin olmasını irade ettiğimizde kavlimiz ona yalnızca "Ol" dememizdir. Artık o olur (Nahl suresi ayet 40) bu görüşü Arabî'nin açıklar mısınız?

Bütün alem ebedi bir değişim içindedir ve alemdaki her şey an be an değişmektedir. Yani her şey her an bir an önceki taayyününden farklı bir taayyün ile yeniden taayyün etmektedir. Keşani

Yeni yaratılış?

Arabî Kur'an'daki Seba melikesi Belkıs kıssasından vücud aleminde sürüp gitmekte olan bu kesintisiz ifna yani yok olma ve ibga yeniden yaratılma yönünden çok güzel bir örnek bulmaktadır. Bu kıssa nevm suresi 38 ve 40 da zikredilir. Bu mucize nasıl olmaktadır? Arabî ona yeniden yaratılış diyor. Bize göre taht tek bir anda bir yerden diğer bir yere taşınması vaki değildir. Bu ancak aynı anda yok etmek, idam ile var etme, icaddır. Prof. İzutsu. Sizce nedir?

Evet, biz yaratılışı bu gece ilk başlangıcından alalım. İslam, Kur'an ayetleri ve hadis-i kudsilerle ve hadis-i şeriflerle bu meseleyi derleyip toparlayıp düz bir düzlem üzerinde yürümeyi düşünüyorum. Hiçbir şey yok idi. İslam'ın geleneksel yaratılış düşüncesi budur. Ben bir kısım batılilar gibi bu varlığın ezeli olduğunu düşünmüyorum, ona katılanlardan değilim. Varlığın başlangıcı var. Şu anda alem olarak nitelendirdiğimiz bu alemin başlangıcı var. Hiçbir şey yok iken Allah var idi. Tabi Arabî bu meseleye bakarken "Hiçbir şey yok iken Allah var idi. Hala daha öyle" der. Yani hiçbir şeyi yine yok görür. Arabî bu manada vahdet-i vücudçulardan ayrılır. Vahdet-i vücudçular bu alemi var görür, arasındaki fark budur. Arabî ise bu alemi yok görür. Alemi yok görmez; bu alemi hayal olarak görür, rüya olarak görür, öyle söyleyeyim. Biz şu anda rüya alemindeyiz Arabî'ye göre. Biz aslında rüya görürken hakikat alemine geçeriz Arabî'ye göre. Rüya gördüğümüzde, o hakikat alemdir. Yaşadığımız bu alem rüya alemdir Arabî'ye göre ve hayaldir. Hazreti Mevlâna da "Siz bu alemi bir hayal üzerine yürür görün" der. Hazreti Mevlana'yla Arabî'nin bu noktadaki varlığın konumu durumu noktasındaki felsefesi birbirine yakındır. Ama Hazreti Mevlana'nın bu noktada "Sen bu alemi hayal üzerine yürür gör" felsefesi, mantığı, teveli, tefsiri benim daha çok hoşuma gidiyor. Bu daha insanların anlayabileceği, algılayabileceği bir nokta olarak geliyor. Hiçbir şey yok idi. Hiçbir şey. Hiçbir şey. Allah var idi. Yaradılışla alakalı ayet-i kerimde "Kün fe ye kün" vardır ya meşhur, Allah ol dedi oldu. Bakın buranın altını çiziz: Ol dedi oldu. Oldu. Bakın Cenâb-ı Hakk bir şeye "Kün fe ye kün" dedi yani Allah bir şeye ol dedi, oldu. Oldu. Oldu'nun altını çizeceğim şimdi. Burasının üzerinde tefekkür etmenizi düşünüyorum. Ol dedi oldu. Ol dedi oluyor değil, ol dedi olacak değil, ol dedi olacak değil, gelecek zaman yok, geçmiş zaman da yok, şimdiki zaman. Kesin, kati. Ol dedi oldu. Ayet-i kerimeye baktığınızda "Ol dedi oldu" deyince bütün felsefeniz değişecek şimdi. Oldu. Bu kesin, kati ayet-i kerime. Oldu, bitti yani. Ben adım attım, bitti. Bardak doldu, bitti. Elma oldu, bitti elmanın oluşumu. Ağaç büyüdü, bitmiş ağacın büyümesi. Tekkeye bugün dinleyicilerle doldu, bitmiş, dolmuş. Cenâb-ı Hakk "Kün fe ye kün dedi, Allah ol dedi oldu. Bu alem oldu.

İki anlayış çıkacak: 1- Cenâb-ı Hakk bu alemi yarattığına işaret bir ayet-i kerime. Allah bir şeye ol dedi oldu yani olan ne burada? Yaratılan alem. Allah bu alemi kast etti, bu alemi yaratmayı kastetti ve Cenâb-ı Hakk buradaki kastında dedi ki, ben bu aleme ol dedim bu alem oldu. Alemi yaratmayı istedim yani, alemi yarattım. 2- Benim anladıklarımı anlatıyorum ben şimdi- Allah bir alemi değil, içindekilerle beraber yarattı. Yaradılış işlemi bitti. Ya bitti diyeceğiz ya da bittiyi kabul etmeyeceğiz diyeceğiz ki Allah alemi yaratmayı murad edince bu muradını

gerçekleştirdiğini söyledi. Yani yaratılış hala daha devam ediyor. Eğer devam ediyor diyorsak bu yaratılış daha bitmedi. Eğer yok, oldu diyorsak, yaratılış bitti. Bunu başkalarından duyarsınız da ben kendi gittiğim yolu anlatıyorum. Sonuçta mevcut olan bu alem var mı? Var. Şimdi eğer bitti dersek biz, buna alt açılım gerek. Alt açılım. Ben şunu şöyle açıklıyorum: minareye çıktı müezzin ezanı okudu. Müezzin ezanı okudu mu? Okudu. Bizde bir dinleme cihazı olsa, bin km öteye gitsek, biz müezzinin okuduğunu örneğin 4 dakika sonra duyacağız değil mi, 300 bin km/saat ya ışık hızı değil mi, bin km gidersek 3 de 1 zaman yani 1 saniyenin 3 de 1 zamanından sonra bulacağız öyle değil mi? 3 bin km üzerine gidersek 1 saniye sonra duyacağız. 300 bin km sonra 1 saniye sonra. 300 bin km. Burada size ders vermek gibi değil, mesele anlaşılсын diye uğraşıyorum. 300 bin km sonra duydu ama müezzin bir saniye önce “Okudum” dedi. Müezzin bir saniye önce okudum dediği ezanı duyan kimse bir saniye sonra “Duydum” dedi. Şimdi bunu düşünün. Müezzin 1 saniye önce “Okudum” dedi ama biz 1 saniye sonra “Duydum” dedik. O okuduğu anda yanı başında olsaydık her okuduğunu duyacaktık aramızda hiç zaman farkı kalmayacaktı ve anında “duydum” diyecektik. O zaman “ol” dedi oldu, ne zaman oldu? Olduğunu ne zaman duyduk? Arada ne kadarlık bir saniye geçti de bu bana gelinceye kadar? O zaman “ol” dediğiyle bugünün arasındaki geçen zaman beni tembelleştirmiş. Ben ona aşına olamamışım. Bir zaman farkı var. Cenâb-ı Hakk yaratılış esnasında, burada “oldu” dedik ya, başlangıcı belli. Bu yaratılışın başlangıcı.

Yaratılışın başlangıcı ne? Zaman? Zaman ne? Allah'ın sıfatı. Daha önce o sıfat gizli bir hazine idi. Gizli bir hazineydi. Allah hadis-i kudside ne diyor “Ben gizli bir hazineydim, bilinmeyi istedim” o zaman, zaman gizli bir hazineydi ve Allah'ın zat-ı uluhiyetinde saklıydı, yaratmayla yaratılanın zamanı başladı. Burada zaman başlamadı, yaratılanın zamanı başladı. Siz anne karnına düştüğünüzde sizin için bu dünyadaki zaman başladı. Sizin ruhlarınız yaratıldığında ruhlarınızın yaratılış anında zamanınız başladı. Saman yolunun yaşı tahmini 2,5 milyon yıl ışık yılı. Saman yolu için zamanın başlangıcı 2,5 milyon yıl. Saman yolu için. Alemin başlangıcı tahmini 14-15 milyon yıl, ışık yılıyla. Tahmini. Bunlar artık belirli bilim adamları tarafından kesinleşmiş hesaplar. Dünya artık varlığın ezeli olmadığını biliyor, varlığın başlangıcı olduğunu biliyor. Varlığın başlangıcı ile bu varlığın zamanı da başladı. Bir şeyin başlangıcı var ise sonu da vardır. Başlangıç ile son arasındaki zaman biriminin ne kadar olduğunu kestirmek. Benim hesabıma göre, ben bilmiyorum. Biz yaratılmayı kabullendiğimiz için böyle anlatıyoruz. Eğer yaratılmayı kabullenmezsek, o zaman bu alem ezeli ama alemin ezeli olmadığı astrofizikçiler tarafından kayıt altına alındı. Amerikalı iki tane bilim adamı, çok iyi hatırlıyorum, 78lerde 80lerde ayrı bir radyo dalgası gibi bir dalgalanma buldular. Benim o zaman çok ilgimi çekmişti. Bu 78, 79, 80 lerde olan bir şey bu. O zamanlar biz siyasetle koşturduğumuzdan bizim siyasi tartışmalarımızdan birisiydi bu. Biz yaratılışı savunurken bizim solcu arkadaşlarımız yaratılışın olmadığını, bu alemin ezel olduğunu savunuyorlardı bize. Biz okulda bunları tartışırdık o zaman dikkat edin. Şimdi okullarda bunlar tartışılmıyor, şimdi okullarda bunlar konuşulmuyor, işin bir de bu tarafı var. Şimdi o iki tane bilim adamı

bir radyo frekansı buldular benim anladığım dilden söyleyeceğim, o frekans o güne kadar olan frekanslardan bambaşkaydı. Anlattıkları oydu o zamanlar için. Makaleler yayınlanmıştı ve Türkiye’de o makaleleri takip edenler vardı. Yaradılışı savunanlar, o mütedeyyin muhafazakâr insanlar darvinistlere karşı, Darwin teorisine, maymundan gelme, bu noktada alemin ezel olduğunu, bu alemin kendi kendine her şeyi var ettiğini ve bu alemin kendi kendine var ederken alemin kendisinin bir aklı olduğunu, Allah'ın olmadığını, tanrının olmadığını savunuyorlardı. Şimdi meseleyi dağıtmak istemiyorum, o iki tane bilim adamı bir radyo frekansı buldu. O frekans mevcut frekanslardan farklı, ilk yaradılıştaki noktayı buldular ve o frekans bütün alemin, yaratılmış olan bu alemin her dalga boyutunda var olduğunu tespit ettiler. Her dalga boyutunda. Yani her enerji boyutunda varlığın her boyutunda. Yani varlığın bir madde haline gelmesi var, varlığın bir de madde değil de enerji halinde olması var. O enerji halindeki maddenin varlık derecesi ile madde boyutuna gelmiş olan varlığın varlık derecesi aynı değildir. Cebrail aleyhisselamın varlık derecesi ile insanların varlık derecesi aynı değildir. Varlığı bu noktada derecelendirecek olursak eğer, varlık derecesinin en üstüne olan şey Muhammed-i Mustafa’nın ruhaniyeti ve nuraniyetidir.

Bunu sufiler, ehli tasavvuf böyle inanırlar ve varlığın hangi noktasına giderseniz gidin, hangi derecesine giderseniz gidin varlık komple Muhammedîye kokar. Varlık aleminin neresine ayak basarsanız basın ayak bastığınız her yerde Muhammedîye kokusu alırsınız. Bu işin kalbi tarafı ama varlığın neresine giderseniz gidin Allah'ın nuru ile karşılaşsınız. Allah'ın nuru. Hangi boyuta giderseniz gidin varlığın hangi derecesine giderseniz gidin varlığın üzerinde Allah'ın nurunun tecelliyatını görürsünüz. Meseleyi toparlıyorum: Cenâb-ı Hakk “Ol” dedi oldu. *“Allah bilinmek istedi, alemi yaratmak istedi. Alemlerle bilinmek arasındaki boyuta zaman dedi”* Bilinmekte zamanın içinde *“bilinmekte zamanın içinde ve varlıkları yarattı. Bütün varlıkların en zirvesine bilinmeği koydu. Varlıkların içerisindeki bütün varlıklar kullar, insanlar, bütün yaratılanlar bilinme noktasına erdiği zaman bütün bu hakikate ermiş oluyor mu?”* Evet. Bilme noktasına erdi. *“Bilmek nedir?”* Hakikatin özüdür. Bilmek hakikatin özüdür. Bildiğiniz, Odur. Tanırsan bilirsin. Tanıdığını bilirsin. *“Bütün varlık bilinmeye mi gidiyor?”* bütün varlık biliyor. *“Biz mi bilmiyoruz?”* Biz de biliyoruz. *“Bilenin zaman diye bir kavramı kalmıyor”* kalmıyor *“Hiçbir varlığı da kalmıyor”* Kalmıyor, *“mekânı da kalmıyor”* kalmıyor *“orda oluyor. Zirve”* Evet, zirve. *“Yaratana göre yaratılış bitti yaratılana göre yaratılış devam mı ediyor?”* fikir güzel. Bakın güzel fikir: *“Yaratana göre yaratılış bitti yaratılana göre yaratılış devam mı ediyor?”* *“Yaratılış bitti, biz bittiğini yavaş yavaş sonra anlıyoruz.”* *“Amacımız neydi?”* Yaradılışı anlamaktı amacımız. İnsanın temel vazifesi, yaradılışını bilmek. Bilmenin her şeyini bilmek. *“Zaman o zaman maddi bir varlık değil mi? Hiçbir şey yok iken zaman var mıydı?”* Hiçbir şey yok iken Allah'ın zatı uluhiyetinde zaman vardı. Allah ebed ve ezel. Ebed ve ezel deyince o zaman Allah için kendi içerisindeki zamanın o esnada bir anlamı yok, varlık için var. O zaman farklı bir noktaya geldik. Ben onu çözerken şöyle çözdüm kendimce: *“kün”* dedi ya, *“ol”* dediğinde zamanı da yarattı. Yaratılanın zamanı. Yaratan için zaman söz konusu

değil. Yaratılan için, “ol” dediği anda ilk yarattığı şeyi yaratırken ona “kün” derken, sıfır noktası zamanın, yaratılanın sıfır, hiçbir şey yok. Zaman yok tecelli edecek bir yer yok çünkü, yaratılan da yok tecelli edecek bir şey yok. O zaman o esnada hem zamanı -yaratılan için- hem de yaratılanın kendisini o esnada yaratması lazım. O zaman yaratılan her şey zaman düzleminin üzerinde gitmekte. Ayriyeten zaman kavramı çıkacak şimdi.

Zaman mı yaratılandan önce tecelli etti yoksa zaman yaratılandan sonra mı tecelli etti? Bu benim kendimce cevap: Cenâb-ı Hakk “kün” derken, yaratırken kendi zat-ı uluhiyetindeki zaman kavramını da tecelli ettirdi. Belki de saniyenin yüzlerce katrilyon zaman biriminin biri kadar aralarında bir fark varsa vardır. Belki de zaman bu noktada saniyenin yüzlerce katrilyon bölüsü kadar yani o artık böyle bir an deriz ya biz ona, anın katrilyonda biri kadar bir hesaplama biriminde Cenâb-ı Hakk kendi zatı uluhiyetindeki zaman sıfatını tecelli ettirdi. Evet şimdi meseleyi toparlayayım: Cenâb-ı Hakk “kün fe ye kün” dedi, “ol” dedi oldu. Hiçbir şey yoktu hiçbir şey yok iken Allah bilinmekliği istedi. Bunları yol haritası olarak gidiyorum, Allah bilinmekliği isteyince Cenâb-ı Hakk kendisini bilecek olan, kendisini bilecek olan bir şey yarattı ve o şeyi Cenâb-ı Hakk yarattı “kün fe ye kün” dedi onu yarattı, onu yaratınca o yarattığı şey Onu zikretti, Onu tesbih etti, Onu tenzih etti. Bu Allah'ın hoşuna gitti. Bu Allah'ın hoşuna gidince bu olgu, bu oluş, bu kün lafzı tecelliyatı devam etti.

Bu benim kendi kanaatimce, kendimce: Allah alemleri de Âdem'in suretinde yarattı. Allah Âdem'i kendi suretinde, alemleri de Âdem'in suretinde yarattı. Allah alemleri Âdem'in suretinde yaratınca ben kendimce yaratılış felsefemi şöyle oluşturdum: anne karnına bir meni düştü öyle değil mi? O meni yumurtayla birleşti bir oldu, tek oldu, Cenâb-ı Hakk ilk şeyi yarattı, yaratmış olduğu şeye kendi ruhundan ve nurundan üfledi. İlk yaratılan şey Allah'ın ruhu ve nuru. İnsan, rahime düşünce yumurta ve meniden oluştu iki taneydi tecelliyat. İki tecelliyattan tek oldu. Ruhundan ve nurundan, tek oldu. Ben bunu kendimce anladığım şeyi kendimce anladığımı söylüyorum. Bu öylesine hızlı, öylesine hızlı bu ilk yaratılan, öylesine zaman birimlerinin en ince ayrıntısına ve en ince dilimine kadar öylesine hızlı, tahayyülünüzün üzerinde, bütün matematiksel hesapların üzerinde öylesine yüksek bir enerji bunda vardı ki bu binlerce katrilyon bölü bir zaman biriminde ikiye, yine binlerce katrilyon zaman biriminde yani böyle an bunda çok uzun zaman, gözünü açıp kapatmanız çok uzun zaman. İnsanoğlunun gözünü açıp kapatması çok uzun zaman. Çok uzun zaman. Şu anda insanoğlunun tespit edebilmiş olduğu en hızlı gidebilen şey, ışık hızı. Hesaplarlarken herkes ışık hızında hesaplıyorlar. Benim bu dediğim ışık hızını dahi katmerleyecek bir hızda. Işık saniyede üç yüz bin km hızla gidiyor öyle değil mi? Bu, saniyede üç milyon km hız gibi. Saniyede üç milyon km hız gibi bu. Bu öylesine muhteşem bir hız ve öylesine büyük bir enerji hızı bu ve bu ilk önce ikiye ondan sonra dörde ondan sonra sekize, on altıya ve hızla o büyük patlamanın, big bang dedi az önce bir kardeşimiz burada, ben o teoriye kapı aralayanlardıyım. O büyük patlamaya ben kapı aralayanlardıyım. Yalnız o ışığın hızı varlığın derecelerinden aşağıda. Allah, var. Bu varlığın derecesi bilinmiyor. Cenâb-ı Hakk burayı yasaklamış zaten kullarına. Zatın tefekkürü yasak. İlk varlık derecesi

Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem. Bu varlık deresinde başka bir varlık derecesi yok. En yakın (Allah'a). Sonrasında Cebrail aleyhisselam, peygamberler, veliler, melekler, diğerleri. Varlığın dereceleri. Varlığın dereceleri derken, varlığın boyutları derken kast ettiğim şey bu. Veliler meleklerden üstündür. Evliya-ı ulema değil, veliler. Meleklerden sonra evliyalar gelir. Peygamberlerden sonra veliler gelir. Veliler meleklerden daha üstün yaratıklardır. Melekler kördür, veliler kör değildir. Veliler bilincin üst noktasındadırlar. Peygamberlerden sonradırlar. Peygamberlerin üzerinde Cebrail aleyhisselam, Cebrail aleyhisselamın üzerinde Muhammed-i Mustafa vardır sallallahu aleyhi ve sellem. Ama biz bunu melekler kategorisinden olarak yaparsak Cebrail'i en üstüne koyacağız ondan sonra Azrail, İsrail, Mikail gelecek ondan sonra diğer melekler gelecek. Meleklerin varlık dereceleri. Ben meleklerin varlık derecelerini demiyorum şimdi, ben varlığın derecelerini anlatıyorum. Varlığın derecelerine göre Muhammed-i Mustafa en üstte onun altında Cebrail aleyhisselam onun altında peygamberler onun altında veliler ve melekler var. Bunlar varlık dereceleri ve bunlar varlık dereceleri böyleyken başa döndük, ilk yaratılıştaki Cenâb-ı Hakk böylece yüz katrilyon bölü bir zaman biriminde hızla big banga geçebiliriz buradan, hızla büyük patlama diyelim veyahut Allah'ın sıfatlarının hızla tecelliyatı diyelim, hızla tecelliyat başlayarak Cenâb-ı Hakk alemi yarattı.

Arabî'nin varlık bilgisinde en temel kavram tecelli kavramıdır ve bu varlık alemi de eninde sonunda Hakk'ın kendi tecellisinden başka bir şey değildir. Bu anlamda alemin varlık olarak zuhuru demek olan hilkatte doğal olarak Hakk'ın kendi tecellisi ile özdeştir. Eyvallah. Arabî'ye göre hilkat yani yaratma da tıpkı zati tecelli kadar gerçektir. Eyvallah

Gelelim sorumuza: Allah bir şeye varlık vermeye karar verdiğinde ona yalnızca "ol" der ve o şeyde varlığa bürünür. O süreçte o şeyin tekevvünü yani varlığa bürünmesi olgunlaşması, oluşması Allah'ın bir fiili değil, bizzat o şeyin fiilidir.

Allah'ın bir fiili değil, bizzat o şeyin fiilidir. Burası çok önemli. Allah bir şeye ol der, o olan şey Allah'ın fiili değil, olan şeyin fiilidir. İyi dinleyin: Allah bir şeye ol der o şey olur. Olan şey Allah'ın fiili değil, yaratılmış olan şeyin fiilidir. Allah bir şeye ol dedi, bir şeye ol dediğinde bu fiil Allah'ın mı, olanın mı? Arabi diyor ki, burada öylesine ince perde var orayı iyi düşünün. Sohbetlerde Allah'ı zikredin. Dimağınız açılsın, Allah'ı zikredin kalbiniz açılsın. İnce perdeyi, ince ayrıntıyı göremiyorsunuz.

Dinle, ince ayrıntı var. Saklı, gizli bir ayrıntı var. Ne saklı, gizli ayrıntı? 1- Allah bir şeye ol dediğinde o olur. Olan şey, diyor, kendisinin fiilidir. Burada farklılık var. Allah her an bir şendedir yani bir iştedir, bir fiildedir. Allah her an bir şeydeyse bir fiil deyse, geçen dersimizde ne dedik? Kime aitti yaratma fiili? Allah'a ait. Şimdi o zaman bir şeyi yaratan Allah ise o fiili yaratan kimdi? Allah'tı. O fiilin üzerinde iki kuvve, iki tecelliyat var dedik. 1- Yaratma. Kime aitti? Allah'a aitti. Bakın sohbet

birbirini nasıl tamamlıyor. 2.si neydi? İstek. Kime aitti? Kula aitti. O zaman bu olan şeyin kendi fiilimi oldu bu? Kendi fiili. Bu fiili kim yarattı? Allah. O zaman kendisi yaratmadı demek ki yaratılanı. Evet Arabî'yle burada bir yol ayrımı çıktı yine.

Arabî diyor: **bu süreçte o şeyin tekevvünü yani varlığa bürünmesi Allah'ın bir fiili değil, bizzat o şeyin fiilidir.** Peki. Aslında burada ayrı bir ince ayrıntı daha var: o şey kendi fiili olsa ne olur?

Meni yumurtayla birleştirdi. Meni yumurtayla birleştirdikten sonra Arabî diyor ki, o ilk noktanın ikiye bölünmesi bu yaratılmış olan şeyin kendi fiilidir, diyor. Dörde bölünmesi yine kendi fiilidir diyor. Hızla sekize, ona, on ikiye bölünmesi yine kendi fiilidir diyor. Örnekliyorum: Allah anne karnında yumurtayla meniyi birleştirdi ve bu hızla bölünme aşamasında. Bu hızla bölünürken Arabî diyor ki bu bölünme işlemleri o varlığın yani o "kün, ol" emrinin varlığa bürünme işlemleri varlığın kendi fiilleridir, Allah'ın değildir, diyor. Toparlayayım bu meseleyi bitireyim. Kendi fiilidir dediğini açıklıyorum: kendi fiilidir demiş ya, bu yaratılanın fiiliyle Allah'ın fiilini ayrı perdelerde görmüş Arabî. Ayrı perdelerde görmüş. Ayrı perdelerde, aynada görmüş. Tecelli diyor ya. Tecelli noktasında görmüş. Bunun içerisine Cenâb-ı Hakk o oluşumun hareket tarzını, felsefesini, kanunu, hukukunu içine koydu. Bu oluşumun akli var. Bu, akıyla kendisinin hangi noktada ne yapacağını biliyor. Bilinmekliği istemişti ya. Küçük bir zerrenin içerisinde kendisinin yol haritasının bilgisi var. O bilgisiyle yürüyor. Hepsini bir bütünün içerisine aldığınızda, her zerrenin kendince akli, kendince bilgisi var ve ona yüklenmiş. O hücre hangi noktada hangi safhaya geleceği içinde gizli, saklı. O tecelli ettikçe içindeki bilinmeklik, bilgi zuhur ediyor ve her zerrede bu bilgi var. Her zerre o bilgiyle hangi zaman biriminde ne hale geleceği kendi içinde var ve o ol dediği şey 1.adımda ne hale gelecek, 2.adımda ne hale gelecek, 3.adımda ne hale geleceği o zerrenin içerisinde var. Arabî, diyor ki: bu fiiliyat bu zerrenin kendisi içinde, diyor ama bu fiiliyatlar manzumesini -ben şimdi ilave ediyorum onu- komple Allah'ın fiiliyatlarının içinde. Bu bizim geçen haftaki ve bir önceki haftaki düşüncemizi destekleyen ve tamamlayan bir olgu. Biz ne demiştik? düşüncemiz var, kendi düşüncemizle bir hareket ediyoruz. Kainattaki gördüğümüz bütün zerrelere kendi fitratlarınca bilgisi var. Karaciğerinizdeki bir zerrenin kendi bilgisi var. O gelen besinlerden ne inşa edeceğini biliyor. Bilgi düzeyi ona göre tamamlanmış ve karaciğer dışarıdan başka bir bilgi düzeyi gerekmezken kendi içindeki bilgi işlevini çalıştırıyor ve diyor ki Arabî: Allah sadece ol der. Bir şeyin varlığa bürünmesini murad eder ve varlığa bürünecek olan şey fiiliyat noktasında kendi fiilidir, diyor. Aslında çok ince bir perdeye dokunmuş orda ve çok ince bir perdeden konuşmuş. Biz o ince perdeyi bir yere bağlıyoruz şimdi. Bölüp parçalanmasın, orda fiil noktasında sizin ayağınız kaymasın, küfre düşmeyin, sapıklığa düşmeyin diye Arabî'nin meydanda bıraktığını bağladık. Küstahlık olmasın. Ve böylece o yaratılan şeyin kendi fiili aslında Allah'ın sıfatlarının tecelliyatı oldu. Sıfat, onun üzerinde tecelli etti ama o yaratılan şey kendi birey dairesinde nerde ne yapacağını çok iyi bilen akla ve bilgiye sahip. Hamd ediyorum gerçekten böyle bir

sohbet ve soruyla karşılaştığım için. Geri kalanı hiç okumasam bile olacak şimdi. O kadar içim coştı.

Arabî'nin yaratılış teorisinde kısacası tekvîlin Hakk'a değil yaratılan şeye atfedilmesi gerektiğini kuvvetle vurgulamaktadır. Yani bu noktada yaratılan şey bir akli var, aklınca gidiyor yani ama o akli Cenâb-ı Hakk'ın bilgisi dahilinde. O bilgiyi ona yüklemiş, o kuvveti ona yüklemiş, o kudreti ona yüklemiş. İnsana da yüklemiş.

Bu görüşe göre mahlukatın Hakk'ın doğrudan doğruya müdahalesine yalnızca sınırlı bir yer tanıyacak kadar güçlü kuvvetli olarak takdim edilmekte olduğu bir vâkıdır. Evet. **(Hilkatin son safhası olan) tekvînin Hakk'a değil de eşyaya atfedilebilmesini Arabî şöyle açıklar: Allah "tekvîn" işinin Allah'a değil (yaratılan) şeyin kendisine atfedildiğini beyan etmiştir. Bir şeyin olmasını irade ettiğimizde kavlimiz ona yalnızca "ol" dememizdir. Artık o olur (Nahl suresi ayet 40)** Bir şeyin olmasını istediğimiz zaman sözümüz sadece ona "ol" dememizdir. Hemen o da oluverir. Cenâb-ı Hakk "ol" der ona, o "ol" demesiyle nasıl olması gerektiği bilgisi ve hikmeti ona akıtılır o da oluverir. **Bu görüşü Arabî'nin açıklar mısınız?** Herhalde açıkladık. Allah'a hamd ediyoruz biz açıklamadık O açıklattı.

Bütün alem ebedi bir değişim içindedir ve alemdeki her şey an be an değişmektedir yani her şey her an bir an önceki taayyününden farklı bir taayyün ile yeniden taayyün etmektedir. Eyvallah.

Yeni yaratılış? Arabî Kur'an'daki Seba melikesi Belkıs kıssasından vücut aleminde sürüp gitmekte olan bu kesintisiz ifna yani yok olma ve ibga yeniden yaratılma yönünden çok güzel bir örnek bulmaktadır. Bu kıssa Nevm suresi 38 ve 40 da zikredilir. Bu mucize nasıl oldu? Arabî ona yeniden yaratılış diyor.

Bir şeyin başka bir şeye bürünmesi ve bir şeyin başka bir şeyde tecelli etmesi ve onun ettirilmesi Allah'ın adetlerindendir. Allah bir şeyi iki kez yaratmaz. Cediddir her yaratışı, yenidir yani. Belkıs'ın kıssasındaki koltuğun getirilmesi Cenâb-ı Hakk için zor bir şey değildir ama malumdur ya Süleyman aleyhisselamla Belkıs'ın arasında bir hikâye vardır. Süleyman aleyhisselamın yanındaki yardımcılarının birisi Belkıs'ı koltuğuyla beraber huzura getirir. Belkıs buna şaşar. Arabî bu noktada onu yeni bir yaratılış olarak görür. Böyle görmekte bir beis var mıdır? Yoktur. Her an Allah bir şeyi yok edip var ediyorsa onu o esnada bu mekânda yok edip başka bir mekânda var edebilir anında. Bu mekânda yok edilen o saniyenin katrilyonda bilmem kaç bölümü kadar zaman biriminde Cenâb-ı Hakk onu başka bir alemde, başka bir boyutta var edebilir. Biz bunu yeni yaratılış olarak görelim. Bir çıt daha geçelim: Cenâb-ı Hakk, her yarattığı şey bir alem niteliğindedir. Her yarattığı şey bir alem niteliğindeyse bir alem niteliğindeki bir şey başka bir alemin içerisine anında girebilir. Bunu bütüncülük açısından baktığımızda hem yeni yaratılışı hem de bir şeyin başka bir şeye benzeyerek yaratılması, Cebrail aleyhisselam Dihye suretinde

gelir. Bunu da onunla birleştirin. Cebrail aleyhisselam Dihye suretinde geliyordu. Peki, o zaman Cebrail aleyhisselam Dihye suretinde gelip, görülüp, tecelli ediyorsa, bu varlığın boyutlarının içerisinde dolaşma. Demek ki bir melek varlığın kendi içerisinde insan suretine girebiliyor. Belkis Cenâb-ı Hakk'ın takdiri ile kudreti ve kuvveti ve yaratmasıyla bir anda Süleyman aleyhisselamın önünde yeniden yaratılabilir mi? El-cevap: Evet. O kısacık zaman biriminden dolayı aynı şekilde değil de aynına benzer olarak birbirine bağlantılı yaratılan şey kendince yeniden yaratıldığını fark etmeyebilir mi? Evet. O zaman yeniden yaratılışı kabul edebilir miyiz? Düşünün.

“Bize göre taht tek bir anda bir yerden diğer bir yere taşınması vaki değildir. Bu ancak aynı anda yok etmek idam ile var etmek icaddır.” demiş İzutsu. Bu, az önceki meseleden o kadar girift bir mesele değil. Evet ayet-i kerimeyi okuyacağız şimdi: Süleyman *“Ey ileri gelenler, onlar bana teslim olmadan önce hanginiz bana onun, kraliçenin tahtını getirebilir?”* cinlerden bir ifrit *“Sen yerinden kalmadan ben onu sana getiririm ve şüphesiz ben buna güç yetirecek güvenilir biriyim”* dedi. Kitaptan bilgisi olan biri *“Ben onu gözünü kapayıp açmadan önce sana getiririm”* dedi. Süleyman tahtı yanında yerleşmiş halde görünce şöyle dedi *“Bu şükür mü yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni denemek için Rabbimin bana bir lütfudur. Kim şükrederse ancak kendisi için şükretmiş olur. Kimde nankörlük ederse bilsin ki Rabbim her bakımdan sınırsız zengindir, cömerttir”*. Süleyman, *“Tahtını tanınamaz hâle getirin. Bakalım tanıyacak mı, yoksa tanımayacaklardan mı olacak?”* dedi. Belkis gelince, *“Senin tahtın böyle mi?”* denildi. O da *“Sanki o! Fakat zaten daha öncede bize bilgi verilmişti de biz teslim göstermiştik”* dedi. Demek ki Süleyman aleyhisselamın hemen taht getirilmiş. İzutsu diyor ki: Allah her an idam eden ve icad edendir, taht Belkis’in sarayında idam edildi, Süleyman’ın yanında tekrar icad edildi. Bu tabi Arabî’ye göre söylüyor bunu. Arabî’de diyor ki, Allah bir şeyi orda yok etti, orda var etti. Aslında Cenâb-ı Hakk varlık alemini sınırsız nur dalgalarıyla her an yeniler, öyle söyleyelim, algılayacağımız şekilde. Bir nur dalgası yoktur ama nuru devamlı tecelli halindedir. O tecelli halindeki o nurun içerisindeki eşya büyük bir hızla bir yerden bir yere geçebilir. Öylede denebilir. Açıklanabilir. Bunu yeniden yaratma veyahut ta varlık aleminin değişik boyutlarında dolaşma olarak tanımayabiliriz. Bu Arabî’nin bu noktadaki düşüncesini reddetmiyorum ama bunu varlık aleminde boyutlar arasında tecelli etme olarak görüyorum. Benim görüşüm.

Arabî'nin hilkat yani yaradılma teorisi ile ilgili olarak dikkatimizi çeken ilk şey üçlülük kavramının rolüdür. Bu Onun zati tecelli teorisinden farklılığını ortaya koymaktadır. Hareket noktası mutaat olduğu vechiyle gene Hakk'tır. Varlığın ontolojik temeli artık bilmekte olduğumuz gibi Vahid olan Hakk'tır. Ama Vahid - yani tek demek vahid- kevnî veçhesiyle göz önünde tutulacak olursa farklı üç veçhe takdim eder.

1- Mutlaklığı yönüyle değil fakat kendini izhar etmesi bakımından zat.

2- İrade.

3- Emr. Yani hak bir amir olarak kendini izhar eder.

Bu üç veçhe bütün hilkat sürecini temsil eder.

Cenâb-ı Hakk bir şeye ol derken demek ki ne olmuş oluyor? hem irade etmiş oluyor hem emretmiş oluyor hem de tecelliyat olarak da zat noktasında kendini izhar etmiş oluyor.

Bu süreci şu şekilde tasvir etmek mümkün, önce vahid olan Hakk'a zâtı bilinç ya da ilim kıyam eder ve ilahî bilinçte a'yân-ı sabite zuhur eder. Bu mümkün olan kesretin doğuşunun işaretidir ve böylelikle de Zat hazreti, ilah olma hazretine nüzul eder. 2.safhada a'yân-ı sabitenin Âdem halinde bulunuyorken bu sefer varlık haline zuhur etmesini ilmine dayanan irade zuhur eder ve son safhada da bu iradeye dayanan "ol" emri verilir ve alem yaratılmış olur.

İbni Arabî söze hilkatin kökünde Hakk'ın ferdîyetinin bulunduğunu söyleyerekten başlar. Arabî Hakk'ta vahid olarak değil de fert olarak söz etmiş olması önemlidir.

Şimdi, "İlm'i tecelli etmiş Hakk olarak" Ferd vasfıyla Hakk zaruri olarak İlim, Âlim ve Ma'lûm diye üç nesne içerir. Bu üçlü yapı, hilkat sürecinin üçlü yapısı değildir. Başka bir deyişle, İbn Arabî üçlü yapı içinde üçlü yapı teşhis etmektedir. Ve âlem de bu İlâhî Hazret'den var oldu. Nasıl ki Hakk'ta: "Muhakkak ki biz bir şeye kavlimiz, onun yaratılmasını irade ettiğimizde ona "Ol!" dememizdir: o da olur" buyurur. Böylece gene Zât, İrade ve Kavl üçlüsü gerekir. Bu üçü olmasaydı o şey de var olamazdı. Füsüs 130-140

Bu pasaj Fâil yâni Hakk cihetinden üçlülüğün yapısını tasvir etmektedir. Ama yalnızca Yaratıcı cihetinden üçlülük herhangi bir tesir icra etmemektedir. Yaratıcı fiilin gerçekleşmesi için bu irade ve emre muhatap olanda da (Kabil'de de), yâni yaratılacak olanda da müteakıl bir üçlülüğün bulunması gerekir. Hilkat ancak ve ancak aktif üçlülüğün pasif üçlülle çakışması hâlinde kuvveden fiile çıkabilir.

O nesnedeki üçlülük:

- 1- Onun şey oluşu (şey'iyyeti)
- 2- Onun ol emrini işitmesi
- 3- Yaratıcı'nın onun yaratılması (hilkati) ile ilgili olan emrine boyun eğmesidir yani imtisâli.

Bu bakımdan tekvîn (yâni varlığa bürünmek) yaratılmış olan şeye izâfe edilmelidir. Çünkü "Ol!" emrinin zuhûrunda eğer o şeyde bizâtihi varlık kazanmak kuvveti olmasaydı, o şey asla var olmazdı. Bu bakımdan, kendisini ademden (yokluk hâinden) varlığa dönüştürmüş olan, bizzât o şeydir. Fûsus 140-115-116-173

O şeyin böyle hareket edebilmesinin sebebi ise, a'yân-ı sâbite'nin aslında gizli ve bâtını varlık hâli olması dolayısıyla, o şeyin zaten Âlem-i Gayb'da potansiyel olarak mevcudiyetindedir. İzutsu

Sanırım bütün gizem a'yân-ı sabite. A'yân-ı sabite nedir? İntisap "Ol" emrine uymak ya da uymamak mümkün müdür?

Evet, İslam dünyası hep olan varlığın üzerinden konuşmuştur. Zahiri manada yaratılışla alakalı ulemanın bir kısmı konuşurken yaratılıştan yaratana doğru gitmiştir. Arabî, Cüneyd-i Bağdâdî, Abdülkadir Geylani, Hazreti Mevlâna, sufiler ise, büyük bir çoğunluğu yaratıcıdan yaratılışla gelmiştir. Bunun arasında aslında dışarıdan bakıldığında çok fark yokmuş gibi görünürken, aslında hareket etme noktasında, düşünceyi oturtma noktasında temel farklılıklar var. Bir kimse yaratılan bir şeye baktığında yaratılan bir şeyin üzerinde tecelli eden hem iradeyi hem ilmi hem de "Ol" emrini görebilir. Allah'ın kudretini -bunu arttırabiliriz daha-kuvvetini görebilir. Allah'ın o noktadaki cebrini, kahrını görebilir. Bunu felsefi açıdan bakanlar genelde yol olarak yaratılıştan değil, yaratandan itibaren onu aşağı doğru indirirler. İkisi de doğru noktada doğru yerde aynı sonuca götürür. Yaratılıştan biz yaradılana bakarak yaratana tecelliyatını görerekten yürürsek gideceğimiz yer Hakk'tır. Yaratandan yaradılmış olana doğru gelirsek zaten Hakk'tan gelen bir şeyi görürüz, onun sonucu yine Hakk'a döndürülüdür. Fazla bir fark yokmuş gibi sonuçta amma velakin işin çetrefilli ve zor kısmı yaradılanı görmeden yaradana kendi zat-ı uluhiyetinin içerisinde mekanizmanın nasıl çalıştığının üzerine fikir beyan etmektir. Eğer burada o kimse önce yaratılanı görürse bu fikrini daha basit bir şekilde oluşturabilir. Pozitif ilim dünyası yaratılmış olan bir şeyden yaratana doğru gider. Biraz daha maddeperestliktir bu. Oysa sufi kaynaklı ilim dünyası yaratandan aşağı doğru yaratılışla doğru gelir ve bu düşünce noktasında bu meseleye bakanlar sufilerin bir şekilde daha önce belirleyip koydukları ölçüleri maddesel noktada teyit etmiş olurlar. Mesela Hazreti Mevlâna "Bütün varlığı bir hayal üzerine yürür gör" dediğinde bütün maddeyi, bütün varlığı hayalin üzerine oturturur. O varlığı o noktada görmez, oradaki hayali görür. Eğer varlığı görmüş olsaydı önce, o hayali

göremeyecekti ama önce hayali görerekten hayalin üzerine varlığı oturtturur. Bu Arabî'den de içeri bir şeydir. Bakın bu Arabî'den de içeri bir şeydir.

Biz bu meseleleri kendi aramızda 5-10 arkadaşla konuşurken birisi kaşını kaldırsa dikkatimiz dağılırdı. Dikkat dağıldığında dinleyeninde, anlatanında bir anda adamın şirke veya küfre gittiğini görürsünüz. Bir anda. Bunlar tevhidi meselelerdir, tabiri caizse mahremdir biraz. Fakat bu mahremiyet konuşulmaya konuşulmaya bu ilim ortadan kalkıyor. Bunun böyle açıkça ayan beyan konuşulmasını istiyorum ki bu ilim ortadan kalkmasın. Bunların hepsi de tevhid ilminin içindedir. Tevhid ilmi de ilmin özüdür, ilmin hakikatidir. İnsanlar ibadet ilmini öğrenirler. Her yerden ibadet ilmini öğrenebilirsiniz ama tevhid ilmini her yerden öğrenemezsiniz. Namazı, abdesti, orucu, haramları, helalları, nasıl yapılması gerektiği bütün haller ibadetle alakalıdır. Siz o ibadet ilmini gözünüzün gördüğü bir hocadan gider, oturursunuz dizinin dibine o hoca size ibadet ilmini veya muamele ilmini size öğretir. Tevhid ilmi ise bu noktada özeldir.

Hareket noktası mutat olduğu vechiyle yine Hakk'tır -bu meselenin-. Varlığın ontolojik temeli artık bilmekte olduğumuz gibi Vahid olan Hakk'tır.

Vahid: her şeyi kendi zatında toplayan. Her şeyi kendinde toplayan. O zaman varlığın ontolojik temeli bu noktada dini açıdan bakıldığında temek olarak Allah'tır, Hakk'tır ve Hakk bütün sıfatları kendi üzerine toplamıştır. Allah bütün sıfatların cemidir, toplandığı halidir. Bir kimse Allah dediğinde bütün sıfatları ile beraber Cenâb-ı Hakk'ı ne yapmış olur? Zikretmiş olur. Hakk esması da Vahid esması da bu noktada nedir? Cem edilmiş, toplanmış Allah esmasının içindedir. Arabî burada ***Varlığın ontolojik temeli Vahid olan Hakk'tır*** derken bu varlığı yaratanın temelinde Allah var, Hakk var.

Ama Vahid kevnî veçhesiyle göz önünde tutulacak olursa farklı üç veçhe takdim eder.

Demek ki o varlığa biz yaratılış noktasında, tecelliyat noktasında baktığımızda, göz önüne onu getirdiğimizde üç farklı yön çıkmış olacak. Birincisi ne? ***1- Mutlaklığı yönüyle değil fakat kendini izhar etmesi bakımından Zat.*** Yani Allah Zat noktasında yaratılmış olan şeye ne yapmış oldu? Kendisini yaratılmışın üzerine izhar etti, gösterdi. İzhar etmek: kendini göstermek, kendini meydana çıkarmak. Kendini meydana çıkarmak. Hiçbir şey yok idi, Allah'ın varlığından hiç kimsenin de haberi yoktu kendinden başka. Allah kendi varlığını göstermek istedi. Allah kendi varlığını göstermek isteyince o zaman kendisini gösterme tecelliyatı oluştu. Bu daha Zat'ın içinde. Zat'tan dışarı çıkmadı daha. 2.si ne? ***İrade.*** Cenâb-ı Hakk o Zat noktasında iradesi yaratılacak olan şeyin üzerinde tecelli etti. 3.sü ne? ***Emr.*** Son noktada Cenâb-ı Hakk bunu "Ol" diyerekten, "Kün" diyerekten zahir etti. Bu "Kün" deyinceye kadar burada geçen zaman yok ama bizim için zaman. Zaman yok burada. Allah'ın zatının içerisinde zaman kavramı anlamsız. Allah zat noktasında zaman

kavramından münezzehtir. Niçin? Başlangıcı yok, sonu yok. Başlangıcı ve sonu olmayanın kendi zat içerisinde münezzehtir ondan. Başlangıcı yok, zaman kavramının bir anlamı da yok, sonu da yok o yüzden zaman kavramının da bir anlamı yok kendi Zâtının içerisinde ama “Kün” dediğinde o olanın başlangıcı var artık. Olanın başlangıcı olunca zaman sıfatı anlam kazandı. İlim sıfatının bir anlamı yok Zâtın içinde, emir sıfatının bir anlamı yok Zâtının içinde. Alimliğinin, kudretinin, kuvvetinin, cebbârlığının, Basir’liğinin, Semî’liğinin bir anlamı yok Zâtın içerisinde. Bu manada Zat kendi içerisinde anlamlı ama dışta hiçbir şey olmadığından anlamsız. O zaman anlamsızın anlamlanması gerek. Anlaşılmayanın anlaşılması gerek. Bilinmeyenin bilinmesi gerek. Bilinmeyenin bilinmesi gerekebilmesi için ona bir bilen gerek. Bilinmeyen kendi içerisinde kendi dairesinde aynı zamanda bilen. Dışarıdan anlamsızmış gibi görünen kendi içerisinde anlamlı. Kendi içindeki anlamlılığının anlamsızlığı var yalnız. Kendi içinde bilinen başka bilen olmadığından dolayı bilinmeyi de içinde saklıyor. Bilinen de bilinmeyen de kendi içerisinde anlamsız bir şekilde duruyor ve bütün sıfatlar ve zıtları kendi içerisinde anlamsız bir şekilde Zâtın içinde. Zat her şeyden münezzehtir. Her şeyden de münezzehtir. Bu Zâtın anlamlanması, bilinmesi için bir şeyin zuhur etmesi lazım ki, o zuhur eden, o zahir olan, o tecelli eden şey Onu anlasın ve bilsin.

Peki ondaki anlama ve bilinme kimin? Ondaki anlama da ondaki bilinmenin de sıfat olarak, köken olarak, temek olarak yine Hakk’a ait. O temel noktasında Hakk’a ait olan bilinmeyle Hakk’ı bilecek, o Hakk’a ait olan anlamlamayla Hakk’ı anlamlandıracak. O kendi içerisinde yine o yaradılan da Allah’ın bütün sıfatları tecelli edecek ki o yaradılan şey Allah’ın sıfatlarını anlamlandırsın ve bilsin. Âdem’e bütün isimlerini öğretti mi? Öğretti. Âdem’e bütün isimlerini ve sıfatlarını öğreterekten Âdem kendisini yaratanı bildi. Kendisini yaratanı anladı. Eğer Âdem bütün sıfatlarıyla sıfatlanmamış olsaydı kendisi yaratanı bilmekte nakıs ve eksik olacaktı. Yaratanı bilmek eksik ve nakıs olursa yaratanda bu noktada eksik ve nakıs bilinecekti ki Zâtın tecelliyatı yine anlamsızlaşacaktı yine eksik kalacaktı. Tersinden bakarsak, bilinmeyen bir şeyin üzerinde bu üç merhale irade ve emirle bir şey olunca o şey bilinmeyenin bilinir olması oldu ve o bilinir olunurken o bilinir olunan nokta sıfatları noktasında kemale ermiş oldu. Onu kemale erdiren de kimdi? Hakk’tı. Hakk Âdem’i kemale erdirerekten aynı zamanda bilinmeyenin bilinilir haline gelmesini sağladı ve bilinmeyen bilinmiş oldu. Aslında bilinmeyen sıfatı da kendi içerisinde gizli, bilinen sıfatı da kendi içerisinde gizliydi. O zıtlıkları tecelli ettirerekten bilinmeyen bilindi, anlaşılmayan anlaşıldı. Anlamlı olmayan anlaştı. Yine (soru soran) kardeşimizin bir yerden bana söylediği sözü burada söylemek istiyorum, bir veçhesiyle Allah aleme tabiri caizse mecbur oldu.

Mecbur olmasının sebebi ne? Bilinmekliğinden dolayı ve işte o bir şey yaratılırken daha hilkat noktasına, yaratılma noktasına gelmezden önce Zat noktasında üç merhale geçiyor. Üç merhale. Arabî’nin görüşüne göre. 1.merhalesi Zâtın bu noktada kendisini izhar etmek, kendisini gösterme noktası. 2.si ne? O göstermeyi, o izhar etmeyi irade etmesi. 3.sü ne? Bunu “ol” emriyle “kün” emriyle emretmesi. Allah zamandan, mekândan münezzehtir. Zat. Hiçbir şey yok. Allah Zat

noktasında görünmek istedi. İzhar, eski dilde. Görünmek, izharın karşılığı değil. İzhar olma: gizli bir şeyinin kalmaması. Görünmek, görene göredir. İzhar olma ise görülenin kendisini tam anlamıyla dışa vurmasıdır. İçinde sakladığı bir şey yok. Zat, izhar olmak istedi. Türkçe karşılığı görünmek diyoruz ama görünmek onun tam noktası değil. Ondan sonra ne oldu? İrade. Bu izharını kendince ne yaptı? İrade etti. İzhar etmeyi irade etti yani buna karar verdi, bunu kendince istedi.

Allah bilinmezdi, bilinmekliği sevdi, bilinmekliği istedi hadis-i kudsi. Aslında Arabî burada hadis-i kudsiyi şerh ediyor. Arabî gökten farklı bir ilim almıyor, Arabî mevcut olan Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin hadis-i kudsisini şerh ediyor. Safhalarını anlatıyor bize. Tabi bu soruyu soran kardeş İzutsu'dan okuyor bunu. Arabî'den, direkt Arabî'nin Fusûs'undan veya Fütuhât'ından okusaydı, Arabî hilkatle alakalı şeylerde "Allah bilinmezdi, bilinmekliği istedi" diye hadis-i kudsiyi beyan eder. Arabî'nin küçük bir risalesi vardır, o küçük risalesinde hadis-i kudsiler ve hadis-i şerifler vardır. Onu Mahmut Kanık Hoca çevirmişti. Kendisi onu "Arzuların Tercümanı" diye, o Arzuların Tercümanı'nda Arabî'nin gelende Fusûs'ta ve Fütuhât'ta tasavvufi manada ve sır manasında kullanmış olduğu hadis-i şerifleri ve kullanmış olduğu hadis-i kudsileri o Arzuların Tercümanı'nda bulabilirsiniz. Fusûs'ta veya Fütuhât'ta Allah zat noktasında bilinmezdi kendi içinde, bilinmekliği isteyince, O izhar olmayı isteyince bunu irade etti. İrade ettikten sonra "Kün" "ol" dedi. Bu şimdi geçen haftaki anlattığımız dersin Arabî noktasındaki yorumu. Aslında geçen haftaki benim anlattığım yorum ile bunun arasında çok fazla farklı bir yorum bulamayacaksınız. Ben Arabî'nin bu noktadaki yorumlarına katılmayan veya Arabî'nin bu noktadaki yorumlarını reddeden bir noktada değilim. Çünkü Arabî'de bu yorumu yaparken "Ben bilinmez bir hazineydim bilinmekliği istedim" hadis-i kudsisinin tecelliyatını anlatır ve işte bu noktada "Kün" lafzı söyleninceye kadar "Kün"ün arkasında iki tane sıfat tecelli eder: 1- İzhar olma sıfatı. 2- İrade sıfatı. İzhar olma sıfatı ile irade olma sıfatından sonra "Kün" "ol" emri gelir. Bu noktada Arabî'yle beraber bütün sufiler ve bu noktada ulemanın büyük bir kısmı bunda birleşir. Bazı yerlerde belki de iradeyle izhar olmanın yer değiştirdiğini görebilirsiniz, bu çok anlamlı bir şey değil. Bunu kafanızı karıştırmayın yani başka bir eserde bu izharla iradenin yer değiştirdiğini görebilirsiniz. Hatta Arabî bazen Fusûs'unda ve Fütuhât'ında da ince bir perdede bunları belki de yan yana dahi oluşturabilir. Yarın öbür gün bir yerde oturup Fusûs okursanız veya bir tarafta Fütuhât okursanız, Arabî'nin hilkatle alakalı herhangi bir şeyini okursanız bir başkası bunların yerlerini değiştirebilir, bu o kadar çok önemli değil. Bu çünkü izharı da iradesi de Zâtın içinde daha. Zâtın dışında değil. Burası o yüzden ilhama dayalı bir nokta. Burası Arabî'ye böyle ilham edilmiş olabilir ve Arabî'ye bu ilham yanlış değildir de. O yüzden Arabî noktasında izhar mı önce irade mi önce bu sufilerin arasında da çok önemli bir nokta değildir.

Bu üç veçhe bütün hilkat sürecini temsil eder.

Evet. Bu üç olgu yaradılışın bütün hepsinde de tecelli etmiştir ve yaradılan her şey bu üçlü tecelliyattan geçer. Hala daha yaradılanların üzerinde bu üçlü nokta devam eder. Siz bunu söyle bir şey de diyebilirsiniz: ilme'l yakin, aynе'l yakin, hakke'l yakin. Sakın bunu bazı Avrupalı Hristiyanlar gibi üçlü teslis inancına dayatmayın. Bazı Avrupalı arabiciler bunu üçlü teslis inancına götürüler. Derler ki: bu üçlü testis inancı. İzhar, İrade, Kün-ol emri. Baba, oğul, kutsal ruh. Bunu bir batılı kaynaktan böyle okuyabilirsiniz. Batılılar yaradılış noktasında şöyle düşünebilirler, düşünürler de: Bir baba vardı, oğul İsa, kutsal ruh Cebail. Sıralamayı da tanrı -onların diliyle-, kutsal ruh ve oğul olarak sıralarlar. Kimisi başka bir fraksiyondan baba, oğul ve kutsal ruh olarak fraksiyonu tamamlar. Bununda altını çizdim, yarın öbür gün bir yerden eserden okursanız bununla alakalı da bilginiz olsun.

Bu süreci şu şekilde tasvir etmek mümkün, önce vahid olan Hakk'ta zatı bilinç ya da ilim kıyam eder

Kıyam etmek: Ayağa kalkmak. Zat vardı, Zat'ın içerisinde ilim sıfatı ayağa kalktı ***ve ilahi bilinçte a'yân-ı sabite zuhur eder.*** Bu bilincin içerisinde henüz daha varlığa bürünmemiş olan a'yân-ı sabite denilen varlık elbisesi giymemiş olan varlıklar. İşte burası her şeyin zemini. Bana kardeşimiz (soru sahibi) dedi ki: öyle bir mevzu buldum, altına pembe bir sünger kafana bir tane madenci bareti koy. Kafan vurabilir, dedi bana. Bende, inşallah, dedim. Şimdi burada herkesin a'yân-ı sabite üzerinde düşünceleri vardır. Ayan ne demektir? Görünen. Sabit? Sabitte görünen. A'yân-ı sabite: sabitte görünen. Sufiler bunu Zatin kendi içerisinde, kendi a'yân-ı sabitesinde varlığı temaşa etmek olarak görür.

Şimdi Çanakkale üniversitesinde Yunus'u konuşurken ve bir gün sana (soru sahibi) telefonda Çanakkale'ye giderken söylediğim Mesnevi'den beyit "Henüz Âdem toprak değil iken -Hazreti Mevlana'nın sözü- biz gül bahçesinde gül koklar idik". Yunus der ki "Âdem henüz yaratılmamış iken biz gül bahçesinde gül derler idik". Hazreti Mevlâna der ki "henüz daha alem yaratılmamış iken biz can dostla sohbet ederdik." A'yân-ı sabite. Burayı anladınız değil mi? Şimdi a'yân-ı sabiteyi anlayacağız. Dostlar, a'yân-ı sabiteyi anlatabilecek olan bir kimse çok zordur. Anlattığım şey benim anladığımdır, doğru değildir. Anladınız mı? Bunu doğru olarak görmeyin. Niçin? Sizin doğru olarak gördüğünüz şey, benim doğru olarak anlattığım şey bizim kendimizce doğru kabul ettiğimizdir.

Zat var ve arkasından ne geliyor? İlim kıyam eder. İlim sıfatı. Ve ardından diyor ki: Cenâb-ı Hakk bunları ilahi bilinçle a'yân-ı sabitenin doğuşuna işaretler. A'yân-ı sabite. Allah her neyi yaratacaksa bütün sıfatları Zatinin içinde ama yaratacak olduğu şeyleri ilmiyle tespit etti. İlmiyle bütün her şeyini çekti çevirdi, sardı sarmaladı ve yaratacak olduğu şeyleri sizin hayal dediğiniz, hayal ettiğiniz, hayalinizde varlık elbisesi giydirdiğiniz, hayalinize kün elbisesi giydirdiğiniz şeyleri hayal etti ve sizin anlayacağınız noktada söylüyorum ve hayalinde bütün varlığa elbise giydirdi. Hayalinde bütün varlığı yarattı, hayalinde ebedi olarak varlığın hangi

noktaya geleceğini yarattı. Kalıyor burası. Burada durmak yok, burada her an tecelli üzerine tecelli, tecelli üzerine tecelli, sonsuz tecelli var burada. A'yân-ı sabitedeki sonsuz tecelliyata akıl erdirmek, fikir erdirmek, düşünce erdirmek mümkün değil ve sufînin seyr-i sülûkteki sonsuz hayret makamı a'yân-ı sabiteye bağlıdır. A'yân-ı sabiteden aldığı ilham ile sufi varlığın bütün derecelerini geçer, görür ve a'yân-ı sabite bu manada anlatılmaz sadece ve sadece yaşanır ve sadece yaşayana hakikattir ve a'yân-ı sabiteyi anlatacak ve anlayacak olan o yüzden sadece ehli ve malumdur, ama algılama noktasında biraz daha algılamamız gelişsin diye “Âdem'i kendi suretimde yarattım” hadis-i kutsisine sığınarak dedim ki, sizin hayalinizi örnek verdim. Hayal edersiniz, çok güzel bir bayan, elbise giydirdirsiniz ona erkekler. Hayal edersiniz, çok yakışıklı bir erkek. Elbise giydirdir bayanlar ona. Hayal edersiniz geleceğe yönelik ve geleceğe yönelik her hayalinize elbise giydirdirsiniz. Aslında o sizin hayalinizdedir yani bir önceki sohbe dönün: Düşünce. Geldiniz mi düşünceye? Bu kubbenin en üstünü yuvarlak noktasını düşünce olarak göstermiştim size. A'yân-ı sabite. Hayal. Bu Allah adına, Allah noktasında biz buna hayal diyemeyiz ama meselenin anlaşılması anlatılması açısından ben buna hayal diyorum ama bu: a'yân-ı sabite. O zaman bu a'yân-ı sabitede Hakk ebedi olarak ne varlığa bürünecekse buradan a'yân-ı sabitesinde mevcut ve a'yân-ı sabiteden emir alemine gelir.

Emir alemin nedir? “Kün” demiştir. A'yân-ı sabitede İlim, Kudret, Kuvvet, Cebbar, Kahhar, Basir, Rahman, Rahim, bütün sıfatlarının ceminin a'yân-ı sabiteye tecelliyatıdır. Bunu Zattan dışarı koyamazsınız. O zaman Zat burada farklı bir noktada durdu. Arabicilerle Arabî'nin ayrıldığı yerdir burası. Arabiciler a'yân-ı sabiteden emire, kün notasını da bu Zat'ın içine alırlar. Arabî bunu net olarak kendi Fusûs'unda ve Fütuhât'ında belirtmemiştir. Sonradan gelen vahdet-i vücudçular a'yân-ı sabiteden zuhur eden Kün sözünü, varlığı, Zat'ın içinde görürler. Hatta varlığın bütün vücudunu Zatın vücudu olarak da görenler vardır. Panteistler. Bu noktada varlığı ve varlığın hareketini ve sükununu, varlığın varoluşunu da Zatın içine alırlar. Bütün var bu manada Zatın içindedir. Arabî bunu tam Zatın içerisine aldığını söylemez ama bunu Zatın dışında da göstermez, Zatın içinde de göstermez. Burada Arabî herkesten ayrılır. Herkesten ayrılırken varlığı komple hayal olarak görür ve bu varlık aleminde yaşayan insanların büyük bir çoğunluğunu uykuda görür, uykuda görürken de hadis-i şerifi patlatır “İnsanlar uykudadır öldüklerinde uyanırlar.” Arabî'yle arabicilerin yol ayrımıdır burası. Bunu Arabî'nin ekolünde giden ilk sufîlerden tutun da Arabî'den öncekinler de mesela Hazreti Mevlâna Arabî'den öncedir, bu varlığı, bu alemin hayal üzerinde yürür gör der. Hayal dediği a'yân-ı sabitedir ve varlığı a'yân-ı sabitenin tecelliyatı olarak ve onun, varlığı a'yân-ı sabitenin üzerinde yürür olarak görür.

2.safhada a'yân-ı sabitenin Âdem halinde bulunuyorken bu sefer varlık haline zuhur etmesini ilmine dayanan irade zuhur eder.

Âdem dediği, Âdem aleyhisselam olarak algılayabilirsiniz de ama Âdem dediği şey, yaratılmış şeydir.

İbni Arabî söze hilkatın kökünde Hakk'ın ferdiyetinin bulunduğunu söyleyerekten başlar. Arabî Hakk'tan vahid olarak değil de fert olarak söz etmiş olması önemlidir.

Evet İbni Arabî orda vahidden değil ferdiyet, eneden, Allah'ın bu noktada kendi zatından bahseder.

Şimdi, "İlm'i tecelli etmiş Hakk olarak" Ferd vasfıyla Hakk zaruri olarak İlim, Âlim ve Ma'lûm diye üç nesne içerir.

İlim, alim, malum. Bunun üçü farklı manalar içerir. İlim: bir şeyin bütün bilgisidir. Alim ise o bilgiyi bilendir. Malum ise bu şeylerin oluşma noktasıdır. O zaman Cenâb-ı Hakk zaruri olarak bu üç sıfatı bütün varlığın üzerinde tecelli ettirir. Her varlık kendi içerisinde ilmi vardır ve her varlık kendi ilmine alimdir ve her varlık bu alimliğinden ve bu ilminden dolayı da malumdur yani görünendir, bilinendir. Malum: bilinen demektir. O zaman bir zerre, bir zerre, zerre kendi içerisinde ilmi vardır. Ağacın ilmi tohumda saklıdır. Tohum hem ilim vasfına bürünüktür hem alim vasfına bürünüktür hem de malum vasfına bürünüktür ama henüz daha tohumda ilim tecelli etmemiş, henüz daha tohumda alim sıfatı tecelli etmemiş, henüz daha tohumda malum sıfatı tecelli etmemiş. Bunu tohumdan çıkarttık hani sohbetin başında ne dedim, kimi bazı alimler yaratılardan yaratana gider, kimi alim yaratandan yaratılana gelir. Ben size örneklemek, anlamanız için yaratılardan yaratana götürdüm sizi. Ne yaptım? Tohuma bakın dedim. Tohumun içerisinde ilim var mı? Var. Tohum içerisinde alim sıfatı var mı? Var. Tohumun içerisinde malum sıfatı da var mı? Var. Tohum yeşermeye başladığında o ilme sahip, başladı yeşermeye, oluşmaya ve alimliğiyle ne yaptı, onu irade etti. Ve alimliğiyle irade ederekten malum oldu, görünen oldu kocaman bir ağaç çıktı önümüze. Meyvesini verdi biz bir tohumdan meyveye doğru yol aldık. Yaratılardan yaratana gördük dedik ki: bir tohumun mümkün değil bu ilmi içinde saklaması, gizlemesi, kendi kendine yazması. Ve kendi kendine yazmış olduğu o ilim sayfası. Bilgisayar programı yazıyor mu herkes şimdi? Yazıyor. Bilgisayar programına göre o yazılan programın başı da var sonu da var ne hale geleceği ve bilgisayar programını harekete geçiren bir güç var. Bilgisayar programını harekete geçiren güç alim sıfatında ve o bir şey sonuna vardığında malum oldu, görünen oldu. Hiçbir şey yok iken Allah var idi ve Allah bir şey yarattı. Bu yarattığı şeyin içerisinde ilim var, alimlik var, malumluk var. İlimle bu varlığın sonu belli. İlimle ilk yaratılmış olan varlık ilim noktasında, bütün bilgisayar programları o varlığın içerisinde ilim olarak verildi ve bu aynı zamanda alim sıfatıyla tecelli etti. Alim sıfatıyla bu varlık bütün bilgiye hâkim ve malum sıfatıyla o varlık ne oldu? Bilindi. Ama bu sıfatların hepsi de Zatın içerisinde var idi. Bu sıfatlar Zatın içerisinde bilinmeyendi. Bu sıfatlar Zatın içerisinde anlamsızdı. Allah bir şey yarataraktan ve bir şeyin üzerine ilmi, alimliği ve malumluğu da yükleyerekten geçen hafta çok ince bir perde yakalamışın dediğim nokta tecelli etmeye başladı ve

yaradılan şey kendi içerisindeki ilmi, alimliği ve malumluğuyla, siz şimdi alim sıfatı dediğinizde, alim dediğinizde, ilim dediğinizde bu bütün sıfatları da içine alır. Malum dediğinizde de bütün sıfatları içine alır. Malum, bilinen görünen demektir. O zaman Allah bilinmekliği ve görünmekliği, anlaşılmayı ve anlatılmayı malum sıfatının içerisine koydu, alim sıfatının içerisine koydu, ilim sıfatının içerisine koydu. Hepsinin tecelli alanları ayrı ayrıymış gibi görünürken hepsi de bir şeye hizmet etti. Neydi? Varlığa hizmet etti. İşte Arabî diyor ki burada:

Bu üçlü yapı, yaradılış sürecinin üçlü yapısı değildir. Başka bir deyişle, İbn Arabî üçlü yapı içinde üçlü yapı teşhis etmektedir. Ve âlem de bu İlâhî Hazret'ten var oldu. Nasıl ki Hakk'ta: "Muhakkak ki biz bir şeye kavlimiz, onun yaratılmasını irade ettiğimizde ona Ol! dememizdir: o da olur" buyurur. Böylece yine Zât, İrade ve Kavl üçlüsü gerekir. Bu üçü olmasaydı o şey de var olamazdı.

Bu pasaj Fâil yâni Hakk cihetinden üçlülüğün yapısını tasvir etmektedir.

Evet. Bu noktada bir sıkıntı yok. Bu mesele de anlaşıldı öyle değil mi? O zaman varlığın her zerresinde, küçücük, küçücük, küçücük, küçücük, zerresinde dahi bunun tecelli ettiğini görürsünüz.

Ama yalnızca Yaratıcı cihetinden üçlülük herhangi bir tesir icra etmemektedir.

Öyle bu işler. Arabî adamı alır götürür, götürür, götürür, götürür oraya kadar "ama" der "senin geldiğin yer orası doğru değil" der. Sen okuduğun her şeyi atarsın kenara, burada ne işim var benim dersin. Seni oraya kadar götürür ama. Arabî bir yere kadar götürür insanı. Siz bütün gece okursunuz. Okuduğunuz şeylerin alt zeminini oluşturmak için kitaplığı indirirsiniz, hakkındaki ayetleri, hadisleri bulursunuz, hakkında tefsircilerin, bu konuda göz nuru dökenlerin dediklerine bakarsınız, tam bir noktaya gelirsiniz, Arabî "ama" der orda öyle bir pasaj size sunar, siz o sunduğu pasajı algılayamazsınız. Birakırsınız okumayı. Ben bu kardeşinde (soru sahibi) öyle olduğuna inanıyorum. Her okuyan öyle olur Arabî'yi. Bunca yol geldik öyle değil mi? Arabî şimdi bizi başka bir yere götürecek. Sıkı durun. Başka bir yere götürecek derken, bunlar (anlattıklarımız) lazım olmayacak zannetmeyin. Sohbetin başından itibaren olacak olanlar lazım olacak.

Devam ediyor: ***yalnızca Yaratıcı cihetinden üçlülük herhangi bir tesir icra etmemektedir. Yaratıcı fiilin gerçekleşmesi için bu irade ve emre muhatap olanda da (Kabil'de de), yâni yaratılacak olanda da müteakib bir üçlülüğün bulunması gerekir.*** Benim az önce kestirmeden anlattığım şeyi söylüyor; ilim, alimlik ve malumluğu Zâtın içinde demiştim ya, bu yarattığı şeyde de tecelli edecek ve Zât'taki ilim sıfatıyla yaratılandaki ilim sıfatı, Zât'taki alim sıfatıyla yaratılandaki alim sıfatı, Zât'taki malum sıfatıyla yaratılandaki malum sıfatında muhakkak üzerinde tecelli etmesi gerekir. O zaman şu çıktı önümüze şimdi: Allah vardı hiçbir şey yoktu, bilinmekliği istedi. Bilinmekliği isteyince alemleri var etti, alemleri var edince bunu

anlayacak olan Âdem'i yarattı. Âdem'i yaratınca Âdem'e bütün esmalarını ve sıfatlarını ne yaptı? Öğretti. Öğretince Onu anlayacak olanda Onun sıfatlarıyla sıfatlandı. O zaman "Âdem henüz daha yaratılmamış iken ben peygamber idim." Kim? Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem. "Hiçbir şey yok iken ben var idim." Kim? Muhammed-i Mustafa. Ne tarafa bakarsanız bakın, ne yöne yönelirseniz yönelin, hangi zerreye bakarsanız bakın sizin önünüzde mihmandar olacak bir nur vardır. Muhammed-i Mustafa. "Ben peygamberlerin evveliyim" kim? Muhammed-i Mustafa. Âdem kim o zaman? Mana olarak, Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem. Arabî ilk varlığın Muhammed-i Mustafa olduğunu söyler. Varlık noktasında yani zahir, insan sureti noktasında Âdem zahiri babamızdır. Mana noktasında zahiri babamız Muhammed-i Mustafa'dır. Onda bütün ilimler ne olmuştur? Tecelli etmiştir. Onda bütün ilimler tecelli ettiği için Âdem aleyhisselam bütün ilimleri öğrenmiştir.

Eğer ilk varlığın başlangıcında bütün ilimleri bilmemiş olsaydı akl-ı evvel, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin bir ismi akl-ı evveldir. Allah der ki: Ben önce aklı yarattım. Akl-ı evvel kim? Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem. Mana olarak. Bunu algılamak biraz güç. Seyr-i sülûk lazım. Bir mürşidin dizinin dibinde oturup her şeyiyle ona tam manasıyla teslim olmak lazım. Bu, akıl üstü bir şeydir. Bu, akılla alakalı değildir. O akıl üstü hali ancak seçilmişler yaşar. Kiminizi kiminizden üstün yarattım. O akıl üstü peygamberler ve velilerin yolundan gidenler nadirattandır. O yüzden Hazreti Peygamber, benim varislerim var, dedi, herkes benim varisim, demedi. Ayırdı. O yüzden Cenâb-ı Hakk, benim velilerim var, dedi, kim onlara savaş açarsa bana savaş açmış olur, dedi. Niçin? Çünkü onlar Allah'ın yer yüzünde sıfatlarının, tecelliyatının cem olduğu insanlar. O yüzden ona savaş açan Ona savaş açmış gibi oldu. O yüzden dedi ki "Kim velilerime savaş açarsa yırtıcı aslanın avından intikamını aldığı gibi ondan intikamımı alırım" dedi. Niçin? Allah ilmini, alimliğini, malumluğunu ne yapıyor? Onunla tecelli ettiriyor. Bir şekilde Allah'ın sıfatlarının tecelli ettiği noktanın merkezi diyebiliriz. Devam ediyoruz,

Yaratılış ancak ve ancak aktif üçlülüğün pasif üçlülükle çakışması hâlinde kuvveden fiile çıkabilir.

Yani pasif dediği: ilim, alim, malum Zat'ın içindeydi, aktif dediği: ilim, alim, malum Zat'ın dışında tecelli etti, birbirinin çatışmasıyla büyük bir kuvvet meydana geldi. Yaratılış böylece devam etti.

O nesnedeki üçlülük: (yaratılандaki üçlülük)

1- Onun şey oluşu (şey'iyyeti), yani bunun adı yok. İmam-ı Azam hazretleri bu meselenin içerisinde çıkarken der ki "Allah bir şey yarattı" ismini koymaz. Biz buna tasavvufta şey'iyet diyoruz. Arabî buna şey'iyet demiş. İmam-ı Azam hazretlerinin "Bir Şey" dediği tarifi bütün batılı felsefeciler İmam-ı Azam'dan sonra "Bir Şey" şey'iyet sözünü kendine ölçü etmişler. İmam-ı Azam'a kadar herkes, cevher demiş, maden demiş, kuvvet demiş, elektrik demiş, enerji demiş, ruh demiş,

herkes bir şey söylemiş ilk yaratılan şey'e. İlk yaratılan şey Allah tarafından anlamlı, yaratılan şey açısından da anlamlı. İsmi yok. Bir şey.

2- Onun ol emrini işitmesi o şey, bir şey o. Ama Allah'ın "ol" emrini de işitiyor.

3- Yaratıcı'nın onun yaratılması (hilkati) ile ilgili olan emrine boyun eğmesidir. Yani bu, o yaratılan şey, Allah'ın yaratma "Kün "emrine ne yapmış oldu? Emrine uydu yani bu yaratılan şey Allah'ın emrine ne? Mecbur. Bu yaratılan şey Allah'ın emrine mecbur. Alternatifi yok "Kün" dedi, yaratılıyor ve bu ilk yaratılan şey ve yaratılanlar Allah'ın yaratma gücünün altında mecbur. Arabî'ye göre. Devam ediyoruz,

Bu bakımdan varlığa bürünmek yaratılmış olan şeye izâfe edilmelidir.

Yaratılmış olan şey, varlığa bürünmek. O zaman bu yaratılmış olan şeye ait. Hani Cenâb-ı Hakk tohumu yarattı, tohumun ondan sonraki işlemleri kendisine ait. Ona o ilim verildi nerde ne yapacağını o biliyor. O alimlik ona verildi. O alimlikle ilim sayfasından yaratılacak olan, olacak olan oluşmaları alıyor ve maluma, zuhura tecelli etmiş oluyor. ***Bu bakımdan varlığa bürünmek yaratılmış olan şeye izâfe edilmelidir. Çünkü "Ol!" emrinin zuhûrunda eğer o şeyde bizâtihî varlık kazanmak kuvveti olmasaydı, o şey asla var olmazdı.*** Evet. ***Bu bakımdan, kendisini ademden (yokluk hâlinde) varlığa dönüştürmüş olan, bizzât o şeydir.*** Yani Allah'ın "Kün" emri yokluktan bu şeye çıktı. Bu şeye çıkınca var olan şey, bu varlık deresinde varlığa bürünmesinin hareket ve sükunu kendine ait. Asıl bomba en sonda.

O şeyin böyle hareket edebilmesinin sebebi ise, a'yân-ı sâbite'nin aslında gizli ve bâtını varlık hâli olması dolayısıyla, o şeyin zaten Âlem-i Gayb'da potansiyel olarak mevcudiyetindedir demiş İzutsu, doğru söylemiş. Yani bu var olan şey o az önce anlattığımız a'yân-ı sabitede zaten aslında var idi ve a'yân-ı sabitede var olan şey ne yaptı, Zuhur etti, tecelli etti yani batını olarak a'yân-ı sabitede var olan şey zahiri olarak da ne olmuş oldu, tecelli etmiş oldu.

Sanırım bütün gizem a'yân-ı sabite. Evet. Varlığın bütün gizemi ve varlığın bu noktadaki haritası, varlığın bu noktada altı üstü a'yân-ı sabitede mevcut. Biz bunu levh-i mahfuz olarak görelim. Sizin anlayacağınız dil. A'yân-ı sabiteden levh-i mahfuza yazılmış olsun, levh-i mahfuzdan da vakti saati gelince aşağı doğru tecelli etmiş olsun. Anladınız? Bunu varlığa dönüştürdüm şimdi a'yân-ı sabiteyi, anlayacağınız hale getirdim, araya bir tane Cebrail koydum. Ne koyduğum, Cebrail? Levh-i mahfuz. Cebrail değil, ama Cebrail diyelim. Cebrail aleyhisselam ne yaptı? Levh-i mahfuzdan Kur'an'ı aldı Hazreti Muhammed-i Mustafa'ya getirdi öyle değil mi? Levh-i mahfuza onu kim yazdı? Allah yazdı. Allah levh-i mahfuza da ne yarattı? Kalem. Kalem dedi ki "Beni yarattın ben ne yapayım?" deyince, "Yaz" dedi. "Ne yazayım?" deyince, "Bundan sonra ebediyen olacak olanları" dedi. A'yân-ı sabiteden olacak olanlar levh-i mahfuza yazılmaya başladı. Mirac'a çıktı

Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem. Bize miracla alakalı hadislerden birsinde diyor ki “Ben kalemin cızırtısını işittim. Hala daha kalem yazıp silmekte idi. Kalem ne oluyormuş? yazdığını siliyormuş daha”. Dikkat edin. “*O zaman a'yân-ı sabite diyemeyiz ki, sabitlik yok*” kalem levh-i mahfuzda yazdığını siliyormuş “*a'yân-ı sabitede değil*” Değil. A'yân-ı sabitenin ne olduğunu bilmiyoruz. A'yân-ı sabitenin varlığını biliyoruz. A'yân-ı sabitede varlığın hayal noktasında tecelli ettiğini biliyoruz ama daha levh-i mahfuza inmedi. Levh-i mahfuza indiğinde ne oluyor? Yazılmaya başlıyor. Demek ki yazılar levh-i mahfuzda bazen de siliniyor. Neden bunu parantez içerisine koyduğumu ileriki derslerde göreceksiniz. Birisi diyecek ki: yazıldıysa O yazdı. O zaman O yazdıysa beni nasıl cehenneme attı diyecek. Anladın? “*O zaman bu dualarla değişmesi?*” eyvallah. Gelirler ya derler ki “Kader duayla değişir mi?” “Değişir” der Hazreti Peygamber. Kaderinde, yılanın ısırmasıyla zehirlenecek olan sahabenin, aç doyurmasıyla, kimsesize kimse olmasıyla, dua ve zikriyle, o tecelli etmez. Buna sufiler şöyle derler: o yine tecelli eder ama rüyada tecelli eder. Anladın? A'yân-ı sabitenin ve levh-i mahfuzdan geçen şey rüyada tecelli eder. Rüyada yangın geçirir, adamın dükkânı yanar kül olur, ahu efgan eder. Rüya hakikat miydi? O zaman hakikatte yandı öyle değil mi? Allah onun rüyasında dükkanını yaktı. Yazdığını bozmadı o zaman. Tamam?

A'yân-ı sabite nedir? Biz lafımızın başında a'yân-ı sabiteyi anlattık mı? Anlattık.

Ol” emrine uymak ya da uymamak mümkün müdür? İşte işin bom dediği yer burası. “Ol” emrine uymamak mümkün müydü? Değildi. Kün deyince mecbur oldu mu o? Mecbur oldu.

“Efendim Allahu Teala ilk önce Âdem'i yani Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemi yarattı sonra alemleri yarattı ve Allahu Teâlâ Âdem'in sıfatında yani Peygamber Efendimizin sıfatında kendini tanıtmak mı istedi?” Evet, öyle anlayalım. “Dua, levh-i mahfuzun bir üstündeki a'yân-ı sabiteye?” Tecelli eder “Ol’a tecelli eder mi?” Ona tecelli ettiğinden a'yân-ı sabiteye tecelli eder. “Ol” un üstündedir dua?” “Ol” un üstündedir dua. Dua tabancadan çıkmış olan mermiyi tekrar tabancaya geri döndürür. “Biz duayı levh-i mahfuzda bırakmıştık” Yok. Dua Zattır, dua Zatadır. O yüzden İyyake na’budu ve iyyake neste’in deriz “Duanız olmasa ne işe yararsınız” Eyvallah. Ancak sana ibadet eder, ancak senden yardım dileriz. Zatullah vardır orda. İbadet Zatullahın direkt kendisinedir, dua Zatullahın direkt kendisinedir. O yüzden sufiler derler ki, biz Zat ile meşgulüz. Biz Zat ile meşgulüz. O yüzden cennet için ibadet etmeyiz, o yüzden cehennemden korkumuza ibadet etmeyiz, bizim ibadetimiz Zatadır. Bizim sevdamız o yüzden menfaate dayalı değildir. Zatadır, Zat içindir. O yüzden buranın kapısı açıktır ardına kadar, bizim değildir Onundur. Buraya gelen de bizim değildir Onundur. Sufilik o yüzden sadece ve sadece Onunla alışveriş etmektir. Bizim yolumuz o yüzden Onun yoludur. Ben o yüzden derim Mustafa Özbağ’ın yolu yok diye. Yol Onundur, yolcuda Onundur.

Yolda Onunsa yolcudâ Onunsa bizler Onunuzdur. O yüzden İyyake na'budu ve iyyake neste'in noktasında dururuz. O yüzden sufi anlayışımızda mevcut sufi kardeşler gibi değildir, tarikat anlayışımızda mevcut tarikat kardeşleri gibi değildir. Biz o yüzden bizim yolumuz olmadığından gelin bana demeyiz. Gelin Ona. Onun yoluna gelin. Hazreti Mevlâna der ki "Ey oğul, peygamberlerin ve velilerin yolunu seç" peygamberlerin ve velilerin yolunu seç. Bizim işimiz O'dur.

İbni Arabî'nin alem hakkındaki görüşü iki temele dayanmaktadır. Bunlardan biri Hakk Teâlâ bir diğeri de insan-ı kâmil. İnsan-ı kâmil kavramını tartışırken Arabî'nin insanı iki ayrı düzeyde ele aldığını görürüz. Bunlardan ilki kozmik, kevnî düzeydedir. Avami terimolojide bu düzeyde söz konusu olanın insanlık, beşeriyet olduğunu söyleyebiliriz. Bu kevnî düzeydeki insan Hakk sureti üzerine yaratılmış olması sebebiyle alemdeki bütün varlıkların en kamilidir. İnsan burada insan-ı kâmil. Bu anlamda insan-ı kâmile alemin kâmil bir icmalî yani hülasası bütün varlık aleminin gerçek ruhu, alemde tecelli etmiş olan ne varsa hepsini de kendinde cem eden bir varlık nazarıyla bakılır. Bu düzeyde insan alem-i sagîrdir. ÂLEM-i sagîr, küçük alem demek.

İkinci düzeyde insan bir ferdi gösterir, insanın cem edici varlık olarak doğuşu ile ilgili Fusûs'ta meşhur bir pasaj vardır. 8-48-108 Hakk Sübhanuhu ve Teâlâ sayımları mümkün olmayan ilahi isimlerinin zuhura gelmemiş olan aynlarını görmeyi diledi ya da başka bir ifade ile varlıkla vasıflandırılmasından ötürü vaki olan emri hasretmek yeteneği olan cem edici varlıkta kevnî cemide kendi aynını görmeyi ve bu görüşle de kendi sırrının kendine zahir olmasını yani açıklanmış olmasını diledi.

Arabî burada ilahi isimlerin bir yandan 1- Alemin yaratılışına, diğer yandan da 2- Bütün aleme yayılmış olan bütün özellikleri kendinde cem eden bir varlık olarak insanın yaratılışına yol açan batınî zorunlu kıldıkları Hakk tecellisinin esrarengiz sürecini tasvir eder. Bu pasajı dileyen Fusûs'tan okuyabilir.

Arabî işe alemin, özellikle insanın yaratılışındaki ilahi arzunun Hakk olarak Hakk'tan zuhur etmemiş olduğunu beyan ederekten başlar. Yaratıcı arzu ilahi isimlerin yani ilahi sıfatların aslî batınlık gayretinden zuhur etmiştir. Mutlak bir ihtiyaçsızlık haliyle mevsuf olan Hakk olarak Hakk kendiliğinden ve kendi için herhangi bir yaratma filine gerek duymaz. Alemin varlığına yaratılmış aleme ihtiyaç duyan hep Esma-ül Hüsnâ'dır.

İbni Arabî'nin ifade etmek istediği Hakk'ın alemin aynasında kendini seyretmek arzusunun mesiyetinin olduğu ve kendine has sıfatlarının tecelli suretlerinde kendini müşade etmek istemiş olduğudur.

Soru:

1- Cenâb-ı Hakk'ın insanın zübdesini teşkil ettiği insan ile hülasa edilen alem aracılığı ile kendisini seyretmesi nasıl mümkün olmaktadır?

2- Yine Arabî'den: bir şeyin kendi nefsinin kendi nefsi ile görmesi kendi nefsinin ayna gibi başka bir şeyde görmesine benzemez? Sizce?

Allah'ın kendini içinde seyredebilsin diye ilk yarattığı şey alem. Bu özel aleme Arabî insan-ı kebir, makro kozmos der Fusûs sa. 11-48. Buna karşılık

Allah'ın kendini içinde seyretmek üzere yaratmış olduğu ikinci şey yani ihsan ise her bir nesneyi gerçekten de olduğu gibi yansıtan kusursuz bir aynadır. Keşani'ye göre insan, alem-i sagır, alem ise insan-ı kebirdir yani büyüktür. İnsan dışındaki her bir varlık Hakk Teâlâ'nın ancak bir veçhesini yansıtır. Bunlar bir araya cem edilip de bütün alemleri teşkil ettikleri zaman ancak Hakk'ın bilincine tekabül eden bir büyük bütün teşkil eder. Bu anlamda hiç şüphesiz alem birdir ama bizatihi bilinci olmadığından tam ve gerçek vahdet teşkil etmez. Buna karşılık insan Hakk'ın bütün varlık alemine yayılmış olan tecellilerinin suretlerinin tümünü sadece tevhid etmekle kalmaz bunun üstünde bu bütünün bilincine de sahiptir. Bu manada insan Hakk'ın suretidir. Prof. İzutsu

Soru 3: Bu özelliklerinden dolayı insan Hakk'ın yer yüzündeki halifesi midir?

İbni Arabî'nin alem hakkındaki görüşü iki temele dayanmaktadır. Bunlardan biri Hakk Teâlâ bir diğeri de insan-ı kâmilidir. İnsan-ı kâmil kavramını tartışırken Arabî'nin insanı iki ayrı düzeyde ele aldığını görürüz. Bunlardan ilki kozmik, kevnî düzeydedir. Avamî terimolojide bu düzeyde söz konusu olanın insanlık, beşeriyet olduğunu söyleyebiliriz.

Bir hadis-i kudsi "Allah alemleri Âdem suretinde yarattı. Âdem'i de kendi suretinde yarattı ve insana, Âdem aleyhisselama bütün sıfatlarını öğretti ve bütün meleklerle dedi ki "Sorun ona." Hadis-i kudsi enteresan. Yol olarak enteresan. Allah alemleri Âdem suretinde, Âdem'i de kendi suretinde yarattı. Allah alemleri yarattı, aleminden Âdem'i, Âdem'i kendi suretinde yarattı. İlk yaratılan neydi? Alemdi. Cenâb-ı Hakk kendi suretinde yarattığı şeyi, kendi suretinde yarattığı şeyi birinci yarattığından sonra yarattı. Buradan insan-ı kâmilî arayacağız. Eğer insan-ı kâmilî sadece mevcut yılların içerisinde gelen insan-ı kâmilleri olarak algıladığımızda Arabî'nin görüşüne göre çünkü her an zamanın kutbu vardır, hadislerle de sabittir bu, o zamanın kutbu insan-ı kâmilliğin en yüksek noktasındadır. Bu insan-ı kâmilin altında bir sağda bir solda yine insan-ı kâmilleri vardır. Bunlardan sonra iki tane daha, sağda ve soldaki insan-ı kâmilleri altlarında birer tane daha. Toplam beş etti bunlar. Bunların altlarında birer tane daha. Etti yedi. Bunların altında otuz üç tane daha, etti kırk. Bu kırkın hepsi de insan-ı kâmilîdir. Bunların hadis-i şerifte 30 tanesi İbrahim gönüllü der. Bir tanesi Muhammedîdir en baştaki. Muhammedî gönüllüdür. Ardından diğer 30 tanesi İbrahim gönüllüdür. Başka bir hadis-i kudsi okursunuz, bunların 30 tanesi Musa gönüllüdür, başka bir hadis-i şerif okursunuz, bunların 30 tanesi İsa gönüllüdür örneğin. Ama bunların hepsi de peygamber gönüllüdür. Bunların hepsinin de öğreticileri birbirleridir ama yukarıdaki beş tanesinin öğreticisi peygamberlerdir. Bunun içerisinde 7 tane vardır, bu 7 tanenin 7'side insan-ı kâmilî yetiştirenlerdir ama bütün bunların hepsi de alem ve ademin içindedir.

Allah bir şeyi yaratmayı murad etti. Ağacı yaratmayı murat ettiyse tohumunu yarattı. Tohumu ekti, tohumdan meyve çıktı. Tohumdan meyve çıktı.

Alemi yarattı, alemden ne yarattı? Âdem yarattı. Ademden ne yarattı? Muhammed-i Mustafa yarattı zahiri olarak. Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti neydi? Ondan alem yaratılmıştı. Yaratmayı konuştuk mu? Konuştuğumuzda bu değil miydi tablo? O zaman alem komple neydi? Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti ve nuraniyetiydi. Bunun içindeki insan-ı kâmil ne o zaman? Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti ve nuraniyetinin tecelliyatları. O ne? Allah'ın nuru. O zaman biz bu alemin içerisinde bir bütün olarak göreceğiz hepsini de. Neden? İlerideki soruyu iyi kavramamız için bu silsileyi yapmak zorundayız. Şimdi insan-ı kâmil tartışırken, insan-ı kâmile bakarken peygamberle baktığımız gibi bakacağız. Bir veçhesi ne? Beşeriyet. Hazreti Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri diyor ki "Bende sizin gibi insanım. Yerim, içerim, uyurum, evlenirim." Neymiş? Beşer. Bir veçhesi var, Allah ile görüşen, konuşan vasıtasız. Burası ne? Beşeriyetin üstünde. Beşeriyetin karşında ne var? Ulviyet, maneviyat. O zaman bir de ulvi tarafı var. O zaman biz insan-ı kâmile bakarken bir tarafı ne? Beşeriyet. Şöyle düşünün, bütün insanları bir görün ve bu insanların bir tarafı beşerî. Şöyle bakın, bir çıt yukarı çıkın. Bütün alemi bir veche ile beşer görün. Beşeriyet. Bütün alem. Bir vechesiyle ne? Ulviyet. Bunu böyle görmezsek eğer ayağımız yere basmaz. Çünkü Hazreti Peygamber diyor ki, bende sizin gibi yerim, içerim, uyurum. Beşer. Hazreti Peygamberi zahir olarak bir Peygamber olarak görmeyin, bütün alem olarak görün. Bütün bir alem olarak görürseniz bu alemin bir veçhesi ne? Beşer. Bir veçhesi ne? Ulviyet. Devam ediyoruz şimdi, **Arabî'nin insanı iki ayrı düzeyde ele aldığını görürüz.** Evet. İki ayrı düzeyde ele aldık. Bunlardan birisi kevnî yani beşeriyet, öbürkü de ne? Ulviyet.

Bu kevnî düzeydeki insan Hakk'ın sureti üzerine yaratılmış olması sebebiyle alemdaki bütün varlıkların en kamilidir.

Bütün bu noktada alemi aldığımızda bu alemin içerisinde beşer noktasında baktığımızda beşeriyetin içerisinde en kâmil olanı kim? İnsan. Bunu darvinistler gibi insan yürüyen hayvandır noktasında bakmayın. Darvinistler gibi insan düşünen hayvan noktasında bakmayın. İnsan bu alemin içerisinde yaradılış noktasında her şeyiyle kâmil noktadır "Ahsen-i takvim üzerine yarattık" der. Çünkü insanın bir tarafı vardır alemdir, neydi alemin bir tarafı? Beşerdi. O zaman insanında bir tarafı alemdir. Madem ki alemin bir tarafı insandır insan suretinde yaratıldı, o zaman alemin bir tarafı ne? Beşer. Bu alem ise yaratılmakta kusursuzdur. Alemin neresine giderseniz gidin yaradılıştaki kusursuz bir sanat eseri görürsünüz. Teknoloji ve bilim ilerledikçe yaradılıştaki kusursuzluğu, yaradılıştaki en ince ayrıntıları ve hesapları insanlar gördükçe şunu diyor batılı fizikçiler ve bilim adamları: Bu alem kusursuz yaratılmış. Allah inancı olanlar diyorlar ki, Allah bunu kusursuz yaratmış. Allah inancı olmayanlar dahi şunu itiraf ediyorlar, bu alemin bir akı var, bu akı bu alemi kusursuz yaratmış. Tabiat kendi kendine yarattı diyorlar ya liselerde okuyorsunuz ya. Tabiat oturdu kendi kendine bacak bacak üstüne attı dedi ki, ben yaprağımı böyle yapayım, kusursuz olsun. Yani tabiatın içerisindeki o olgu, o akıl bir başkası

tarafından kurgulanmadı, tabiat kendi kendisini kurguladı diyor illaki yaratıcıyı kabul etmeyecek ya. Onlar fosilleştiler, bitti. Şimdi bütün dünya bütün ilim adamları bir yaratıcının var olduğuna inanıyor. Cern'deki bilginler dahi bir yaratıcının var olduğunu tespit ettiler. Bir yaratıcı var. Cern'in en büyük faydası yaratıcının var olduğunu kabul etmeleri. Kabul ettiler, bir yaratıcı var artık. O yaratıcıdan bir parça arıyorlar şimdi düşünebiliyor musunuz ve diyorlar ki, biz tanrının parçasını bulduk. Tanrının parçasının var olduğunu söyleyen fizik felsefecisi ama o öyle söylemedi "kahrolası tanrı parçasını arıyorum" dedi. O felsefeci öyle söyledi bunu. O en sonunda oraya dayandı. Hani ne dedik, Allah kendi ruhundan ve nurundan ne yarattı? Bir şey yarattı. Onu arıyorlar. Bu fakir daha beş yıl önce dedi ki: Onu bulacaklar, o hayal, dedim. Maddi olarak hiçbir ağırlığı yok onun. Göremeyecekler onu. Görmeye mikroskopları yetmeyecek ama varlığını kabul edecekler. Görmeye mikroskopları yetmeyecek varlığını kabul edecekler. Evet toparlıyorum, şimdi o zaman bu alemin bir tarafı ne olmuş oldu, beşer oldu. insanın da bir tarafı ne? Beşer. O zaman alemle Âdem'i ayırmayın. Alemle Âdem'i ayırmamış. Ademle kendini de ayırmamış. Alemleri Âdem'in suretinde yarattım, Âdem'i de kendi suretimde yarattım. Âdem'i kendi suretinde yarattıysa Âdem'in üzerinde iki tecelliyat var. 1- Beşer tecelliyatı var. Cenâb-ı Hakk'ın üzerinde beşer düşünebilir miyiz? Nasıl düşünüyoruz, kün ismiyle alemleri yaratmayla ne yaptı az önce Arabî'nin dediği, Hakk onu kendi suretinde tecelli ettirdi. Devam edeceğiz şimdi, toparlayacaksınız.

Varlıkların en kamilidir. İnsan burada insan-ı kâmilidir. Varlığın en mükemmeli insan-ı kâmil.

Bu anlamda insan-ı kâmile alemin kâmil bir icmalî yani hûlasası özü bütün varlık aleminin gerçek ruhu, alemde tecelli etmiş olan ne varsa hepsini de kendinde cem eden bir varlık nazarıyla bakılır. Bu düzeyde insan alem-i sagîrdir. Yani küçük alemdir.

İkinci düzeyde insan bir ferdi gösterir,

Yani insan öbür türlü bir ferttir ama biz bütün aleme bir boyut içerisinde bakarsak ne oluyor? Alem-i kebir oluyor. İnsana öbür türlü baktığımızda insan bu alemin cemi, bu alemin tohumu gibi olduğunda ne diyoruz? Alem-i sagîr yani küçük alem. Bunu Arabî böyle tespit etmiş, Arabî'den sonra gelenlerde böyle demişler. Ters çevirdim. Nasıl ters çevirdim: İnsan-ı kâmil alem-i kebirdir. Bugüne kadar arabiciler Arabî'yi algılayamadılar. Algılayamayışlarının sebepleri kalbi olarak, hal ayaklarının olmayışydı. Kalbi ayakları olmuş olsalardı asıl alem-i kebirin insan-ı kâmil olduğunu görecektlerdi. Alem-i kebir olarak gördükleri alemin aslında alem-i sagîr, küçük alem olduğunu görecektlerdi. Çünkü Arabî değil, arabiciler bir şeyi göremediler. Göremedikleri şey Arabî'nin bütün Fusûsunda, Fütuhatında, bütün eserlerinde herkesin gözüne böyle ok misali değil kocaman bir şey sokar gibi soktuğu şeydi. Neydi? Hiçbir yere sığmadım, mümin kulunun kalbine sığdım. Bu mümin kul kimdi Arabî'ye göre? İnsan-ı kâmil. Hiçbir yere sığmayan Allah mümin kulunun kalbine sığmıştı ve Allah nereye tecelli etmişti? Mümin kulunun kalbine. O

zaman asıl alem-i kebir insan-ı kâmilin gönlü, kalbi ve kendisiydi. O yüzden Arabî derdi ki, kıyametin kopuş zamanı, hadis-i kudsi, onu da hadis-i kudsiye bağlayayım “Yeryüzünde bir tek Allah diyen kalmadığında kıyamet kopar” yeryüzünde tam manasıyla Allah diyen bu manada sadece zikir noktası değil bu, tam manasıyla Allah diyen zamanın kutbudur yani insan-ı kâmilidir. O zaman ne zaman ki bir alem düşünün bir kalbe bağlı. O kalp olmazsa alem çöküyor. Bu kalp olmazsa alem çöküyorsa çöken alem mi buna bağlıdır, o mu buna bağlıdır? Hangisi büyüktür o zaman? İnsan-ı kâmil büyüktür. O zaman alem: sagîr, küçük alemdir. İnsan, büyük alemdir. Çünkü insana Allah cevap verir. Allah'ın cevap verdiği, icabet ettiği başka bir varlık yoktur. Allah meleklerine icabet etmez. Neye? Mümin kuluna icabet eder. “Dua ederlerse dualarına icabet ederim” ayet-i kerime. Aleme icabet ederim demiyor, aleme tecelli eder. Aleme tecelli etmek icabet etmenin altıdır. Aleme tecelli eder. Alem bu manada mahkumdur ama ademe icabet eder. Ademe icabet ettiğinde âdem mahkûm değildir. Ademin bir veçhesi vardır beşerdir bu beşeriyle nedir tecelliyata mazhurdur, beşeriyle mecburdur ama ademin bir tarafı vardır ulvidir, ulviyeti ise nedir? Mecbur değildir. Ulviyeti ile ne olur? İcabet edilir. “Dua ederseniz duanıza icabet ederim, beni zikrederseniz bende sizi zikrederim. Beni bir topluluğun içerisinde anarsanız sizi daha yüce bir toplulukta anarım.” İcabete bakın. “Kim tövbe ederse tövbesini kabul ederim”. İcabete bakın. “Kim salih amel işlerse Allah onların salih amellerini kabul eder”. İcabete bakın. Burada mahkûmiyet ve mecburiyet yok. Beşerde mecburiyet var. Güneş belli bir sayıda ve dakikada ve zamanda dönmek zorunda, mecburiyet var. Senin kalbinde ve damarlarında mecburiyet var beşeriyet çünkü orası. Senin hücrelerinde beşeriyet var mecburiyet var oda. Mecbur mahkûm. Senin saçının teli mahkûm ne kadar uzaması gerekiyorsa o kadar uzayacak. Senin kaşının kılıyla saçının kılı aynı ama kaşının kılına dur demiş, mecbur, saçının kılını bırakmış büyüyor. Senin kirpiklerine dur demiş, aynı kıl. Kirpiklerin duruyor ama saçına yürü demiş, saçın yürüyor, sakalın yürüyor, bıyığın yürüyor, aynı yüzde çıkan kaşın ve kirpiklerin duruyor. Mecbur. O zaman beşeriyet mecbur. Ağaç mecbur, gök mecbur, güneş mecbur, yıldızlar mecbur, bütün gezegenler mecbur, mahkûm. Senin kalbinin atışı mecbur, damarlarındaki kanın yürüyüşü mecbur, senin damarlarında alyuvarlar ve akyuvarlar olacak, mecbur. Senin genetiğin olacak, mecbur. Buran ne senin? Beşer. Ve bu beşerin içerisinde en mükemmel yaratık sensin yine. O zaman da bu alemde mecbur, alemde beşer ve bu alemde en güzel ve en tatlı, en mükemmel şekilde yaratıldı. Güneş ne bir santim geriye ne bir santim geriye. Ay, yıldızlar ne bir santim ileri ne bir santim geri. En güzel şekilde yaratıldı, ahsen-i takvim üzerinde yaratıldı. Hiç kimsenin hesabında, kitabında katıksız, noksansız bir uyma var. Burayı anladık.

İnsan-ı kâmilin nesi bu? Beşerî. Bir de ulvi tarafı var. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin Cebrail’le görüşmesi, ulvi. Bir tarafta “Beşerim. Yerim, içerim” diyen Peygamber öbür tarafına dönüyor Cebrail aleyhisselamla görüşüyor. Bir tarafında evlenen, cima eden, yıkanan, abdest alan bir Peygamber var öbür tarafında diyor ki hanımına, “Kapıda dur hiç kimseyi içeri katma çünkü Cebrail aleyhisselamla görüşmem var.” Meymune annemiz kapıda

duruyor Hazreti Hasan ile Hüseyin'e söz geçiremiyor, dalıyorlar içeri. Daldıklarında Hasan ile Hüseyin geliyor kucağına oturuyor. Kucağına oturunca Cebrail aleyhisselam diyor ki "Kıyamadın değil mi ya Resulullah?" Hasan ile Hüseyin -bu benim inancım- Cebrail aleyhisselamı orda görüyor. Bu benim inancım. Birisi der ki, kardeşim kayıtlarda böyle bir şey yok. Kayıtlarda görüp görmediğine dair bir şerh yok biz buna inanmıyoruz. Hakkınız. Ben böyle inanıyorum. Hazreti Hasan ile Hüseyin efendimizin Cebrail aleyhisselamı gördüğüne inanıyorum. Evet burası ne taraf? Ulviyet tarafı. İnsan-ı kâmil bir vechesiyle ne? Beşer. Senin gibi yiyecek, içecek, yatacak, uyuyacak, kalkacak. Bir tarafı ne? Ulvi. Hazreti Mevlâna Mesnevi'sinde der ki "Ey ahmak" aynen böyle diyor "Ey ahmak. Sen sakın o velileri gördüğünde kendin gibi zannetme. Senin gibi yiyip içtikleri senin gibi uyuduklarına bakıp da sen onu kendinden zannetme" Hay Allah. Ya? Demek ki insan-ı kâmiller bir tarafı beşermiş yermiş içermiş, bir tarafı neymiş? Ulviymiş. Bütün insanların bir tarafı beşerdir. Toparlıyoruz şimdi. Bütün insanlar fert fert birer tarafı nedir? Beşerdir. Bütün insanların içerisinde birer tarafı mürşid-i kâmilidir yani insan-ı kâmilidir. Bütün insanların üzerinde insan-ı kâmillik vardır. Bütün insanların üzerinde. Bütün insanların bir tarafı beşerdir, yerler, içerler, uyurlar, bir tarafları nedir? Ulvidir, insan-ı kâmilidir ama o tarafı kimisinin çok gelişmiştir kimisinin az gelişmiştir. Anladınız? Şimdi, **alem-i sagîrdir** demiş, alem-i kebirdir. **İkinci düzeyde insan bir ferdi gösterir**, evet şahıstır, bu farklı bir şeydir.

İnsanın cem edici varlık olarak doğuşu ile ilgili Füsüs'ta meşhur bir pasaj vardır demiş, pasajı vermiş. **Hakk Sübhanuhu ve Teâlâ sayımları mümkün olmayan ilahi isimlerinin zuhura gelmemiş olan aynlarını görmeyi diledi.**

Ayn neydi? Hayaldi öyle değil mi? Ayn'ı ne olarak algılamıştık? Allah'ın kendi zatında tecelli ettirdiği ama zuhura indirmedığı yani emir alemine indirmedığı (a'yân-ı sabite). Diyor ki **zuhura gelmemiş olan aynlarını görmeyi diledi** zuhura gelmemiş yani yaratmamış olduğu, tecelli ettirmedığı kendi Zatında tecelli ettirdiği ama Zâtının haricine çıkartmadıklarını görmeyi diledi. **Ya da başka bir ifade ile varlıkla vasıflandırılmasından ötürü vaki olan yani emri hasretmek yeteneği olan cem edici varlıkta kevnî cemide kendi aynını görmeyi ve bu görüşle de kendi sırrının kendine zahir olmasını açıklamış olmasını diledi.** Yani Cenâb-ı Hakk kendi a'yân-ı sabitesinde yaratmış olduğu şeyleri, sır olan şeyleri nerde görmek istedi? Bir yerde görmek istedi. Bu gördüğü yer Arabî'ye göre ne? İnsan-ı kâmil. Devam ediyor şimdi,

Arabî burada ilahi isimlerinin bir yandan 1- Alemin yaratılışına, diğer yandan da bütün aleme yayılmış olan bütün özellikleri kendisinde cem eden bir varlık olarak insanın yaratılışına yol açan batınen zorunlu kıldıkları Hakk tecellisinin esrarengiz sürecini tasvir eder. Bu pasajı dileyen Füsüs'tan okuyabilir.

Eyvallah. Şimdi o zaman bunu algılamamız daha kolay oldu öyle değil mi şimdi? Cenâb-ı Hakk kendi ayn'ında bir şey yarattı, o ayn'ını ne yaptı? Görmek istedi. Ayn'ında bunları görmek için 1- Alemi yarattı, alemden Âdem'i yarattı ve ademden insan-ı kâmilî anlıyoruz ve insan-ı kâmilde ne yaptı Cenâb-ı Hakk, kendi, ayn'ında

yani a'yân-ı sabitesinde yarattığı şeyleri zuhura dökmüş oldu. Hem alemleri yarataraktan, küçük alemleri yarataraktan hem de büyük alem dediğimiz insan-ı kâmilî yarataraktan. Devam ediyoruz.

Arabî işe alemin, özellikle insanın yaratılışındaki ilahi arzusunun Hakk olarak Hakk'tan zuhur etmemiş olduğunu beyan ederek başlar. Hakk olarak Hakk'tan zuhur etmemiş.

Yaratıcı arzu ilahi isimlerin yani ilahi sıfatların asli batınlık gayretinden zuhur etmiştir. Mutlak bir ihtiyaçsızlık haliyle mevsuf olan Hakk olarak Hakk kendiliğinden ve kendi için herhangi bir yaratma filine gerek duymaz. Alemin varlığına yaratılmış alemlerin ihtiyaç duyan hep Esmâ-ül Hüsna'dır.

Direkt ben Arabî'ye konuşmuş olmayayım yine, arabiciler bu meseleyi algılamış değiller. Bu pasajı biz böyle algılasak, Allah'tan tecelli eden bir Hakk esması var, Hakk'tan tecelli eden batını ve zahiri esmalar var ve bütün alem Esmâ-ül Hüsna'ya muhtaç, Allah'ın sıfatlarına. Eyvallah bunda bir sıkıntı yok. Alem, bu manada Esmâ-ül Hüsna'ya muhtaç. Ne demiştik öbür tarafta? Mecbur, beşer olarak. Ve bütün alem bu noktada Esmâ-ül Hüsna'nın üzerinde yürür. Ey arabiciler burada alemle Allah'ı ayırdınız şimdi. Kendiniz ayırdınız. Bizim de söylediğimiz buydu zaten.

Arabî işe alemin, özellikle insanın yaratılışındaki ilahi arzusunun Hakk olarak Hakk'tan zuhur etmemiş olduğunu beyan ederek başlar. Yani bu alem Hakk'tan, Allah'tan Hakk olarak zuhur etmedi. Alem ayrı. Böyle bir şeyi kabullenemiyorsunuz şimdi değil mi? *"Alem kendi kendini mi yarattı?"* Evet. Bunun arkasında bu var. Devam ediyoruz, **Yaratıcı arzu** yani yaratma arzusu **ilahi isimlerin yani ilahi sıfatların asli batınlık gayretinden zuhur etmiştir.** Yani yaratıcı arzu, bir yaratma arzusu var, ilahi isimlerin, sıfatların asli, batını gayretinden zuhur etmiş yani Allah'tan değil. Oysa biz ne dedik, fiiliyat komple kimindi? Allah'ın. Yaratma komple kimindi? Allah'ın. Arabî geçen derste yaratmayı direkt Allah'a vermemiş miydi? Bu derste? Ayrıldı değil mi? Alem Hakk'tan zuhur etmedi. Nerden zuhur etti? İlahi isimlerin kendi batınlığından. Diyor ki, **Yaratıcı arzu ilahi isimlerin yani ilahi sıfatların asli batınlık gayretinden zuhur etmiştir.** Yani bütün bu alem Cenâb-ı Hakk'ın ilahi sıfatlarından tecelli etti. Öyle algılayın. İlahi isimler nerden tecelli etti? Allah'tan. Bunu ayırmış. Bunda bir sıkıntı var mı? Yok. Öyle algılamış. Bunu arabiciler öyle algılamış ya da Arabî böyle algılamış. Kelime oyunu kurmayacağım. Asıl önemli olan yer burası:

Mutlak bir ihtiyaçsızlık haliyle mevsuf olan Hakk olarak Hakk kendiliğinden ve kendi için herhangi bir yaratma filine gerek duymaz. Alemin varlığına yaratılmış alemlerin ihtiyaç duyan hep Esmâ-ül Hüsna'dır.

Eyvallah. Öyle olsun. Bunu bir zevk olarak böyle algılamış olsun. Bir zevk olarak. Bir hal olarak böyle algılasın. Zevk ve hal olarak. Ama Cenâb-ı Hakk ihtiyaçsızdır, Cenâb-ı Hakk varlık alemini ihtiyacı olduğu için yaratmamıştır "Ben nasılım" diye tanımak için de yaratmamıştır. Cenâb-ı Hakk der ki "Ben bilinmeyi sevdim" "Ben tanınmayı sevdim" Bunu bir kısım sufi ihtiyaç olarak görmeyip Allah'ın

kendi zatının tanınmış olmak istediğini söyler, böyle algılar büyük bir çoğunluk. Bende öyle algılayanlardandım, bu bir ihtiyaç değildir bu bir zevktir.

İbni Arabî'nin ifade etmek istediği Hakk'ın alemin aynasında kendini seyretmek arzusunun mesiyetinin olduğu ve kendine has sıfatlarının tecelli suretlerinde kendini müşahade etmek istemiş olduğudur.

Katılmıyorum. Tanınmaklık farklı bir şeydir müşahade etmek farklı bir şeydir. Müşahade etmek, tanımaktır, bilmediğini öğrenmektir, tanınmaklık ise farklı bir şeydir.

Soru:

1- Cenâb-ı Hakk'ın insanın zübdesini yani nüvesini teşkil ettiği insan ile hülâsa edilen alem aracılığı ile kendisini seyretmesi nasıl mümkün olmaktadır?

Yine Arabî'den: bir şeyin kendi nefsinin kendi nefsi ile görmesi kendi nefsinin ayna gibi başka bir şeyde görmesine benzemez? Sizce?

Ben Allah'ın kendisini yaratmış olduğu varlıklarda tanıdığına katılmıyorum. Alem den murad, Allah'ın tanınmasıdır. Allah'ın kendisini tanıması değildir. Allah'ın kendisini tanımak istemesi Allah'ın zayıflığıdır. Allah kendini bilmiyor mu ki kendini görecek? Allah kendisini müşahade etmekten uzak mı bir varlığa bakarak kendisini müşahade edecek? Bunu bir kısım arabiciler aslanın sudaki aksini görüp kendi kendine onunla heybetlenmesi olarak anlatır. Allah hiçbir şeye benzemez, insanın aklına, beynine de benzemez. İnsan aklının, beyninin "Allah şudur" dediği her şey Allah değildir. İnsanın gönlü ancak Allah'ın sıfatlarını müşahade eder. Bu müşahade insan içindir. Allah ademe bakarak kendisini müşahade etmez. Allah ademe bakarak kendisini müşahade edecekse benden farkı yoktur o zaman. İnsan için ayna Allah'tır, Allah için ayna Allah'tır. Allah için ayna insan değildir. Cenâb-ı Hakk insan-ı kâmile mecbur değildir, insan-ı kâmile ne yapar? İcabet eder. Allah insana mecbur değildir. İnsan Allah'a mecburdur ama bir kısım Arabî ekolcileri, bir kısım arabiciler bu manada Cenâb-ı Hakk'ın insanın üzerinde yani insan-ı kâmilin üzerinde kendisini müşahade ettiğini söyler ve insanı bir kısım arabiciler Allah'ın nefsi olarak görür haşa ve insanı Allah'ın nefsi olarak göstererekten insanı putlaştırır ve Allah kendi nefsinde kendisini seyretmiş olur. Kendi nefsinde kendisini seyreden kimdir? Beşer noktasında Allah'a mecbur olan, insan. Burada arabicilerle yolum ayrılır. Arabî'den değil arabicilerden yolum ayrılır. "Sizce" diye kardeş sormuş burada, bence bu. Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Allah tanınmaklığı sevmiştir, bir şeyi yaratmıştır yarattığı şey Onu zikretmiştir, tesbih etmiştir, tenzih etmiştir, bu Allah'ın hoşuna gitmiştir. Daha doğrusu Allah bunu sevmiştir. El-Hub Allah'ın ismidir, el-Vedud Allah'ın ismidir ve Allah bir şey yarattığında o yarattığı şeyin üzerinde bütün Esmâ-ül Hüsnâ'sını tecelli ettirmiştir. Allah insan-ı kâmilin üzerinde de bütün Esmâ-ül Hüsnâ'sını tecelli ettirmiştir, Allah Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin üzerinde de bütün Esmâ-ül Hüsnâ'sını tecelli ettirmiştir. Cenâb-ı Hakk yaratmış olduğu alemin üzerinde de bütün Esmâ-ül Hüsnâ'sını tecelli ettirmiştir ama hiç birisi de Zatı değildir.

Zatından ayrı mıdır? Hayır. Ama Zatinin aynı mıdır? Hayır. Burası nedir? Burası bir muammadır, sırdır. Allah'ın bir sıfatı Zatından ayrı mıdır? Değildir. Zatinin aynı mıdır? Hayır. Zati her türlü tahayyülden uzaktır. Sıfatları Zatinin varlığına delil midir? El-cevap: Evet. O zaman Hakk yani Allah yaratmış olduğu insanın üzerinde kendisini mi müşahede ediyor? Hayır. Sıfatlarının insanın üzerinde tecelliyatı var mıdır? El-cevap: Vardır. Kendi sıfatını bilen bir şey, kendi sıfatının tecelliyatını görüp müşahede etmez. Oraya tecelli etmiştir o. Tecellide bilgi hakimdir, tecellide hakimiyet vardır, tecellide idrak vardır, tecelliye de akıl komple hakimdir. Bilgisizlik söz konusu değildir. O zaman müşahade etmek, insan içindir.

İnsan-ı kâmil müşahade eder. Neye? Sıfatlarının tecelliyatına ve insan-ı kâmil sonradan olgunlaşandır. “Ey habibim sen bilmiyordun öğretmedik mi? Sen fukaraydın, zengin etmedik mi?” Mürşid Allah'tır. Bütün mürşid-i kâmiller Allah'ın tedrisatından geçer. Allah mürşid-i kâmillerin tedrisatından geçmez. Bütün peygamberler Allah'ın tedrisatından geçer. Allah onların üzerindeki ilme bakarak, bende ne ilim varmış, demez. Allah kendi ilminin farkındadır. Kendi ilminin sınırsızlığını ve sonsuzluğunu Allah bilir. Mürşid-i kâmilin üzerinde deneme yanılma, mürşid-i kâmilin üzerine onu müşahade etme noktasında değildir. Mürşid-i kâmil ilmin sınırsızlığını müşahade ederekten Allah'a olan yakınlığı artar ve Ona olan secdesi artar, Ona olan bağlılığı artar. Bu farklı bir şeydir ve hayretten hayrete geçmek budur ve Hazreti Peygamberin tövbesi bu yüzdendir. Günde yüz kez tövbe eder der ki “Sana hakkıyla kulluk edemedim Ya Mabud.” Tövbesine biz arkasından gelen ümmetleri deriz ki, O öylesine müşahade ehliydi ki müşahadesi arttıkça bir önceki müşahadesine tövbe etti. Onun müşahadesini artıran Allah'tır ama o müşahade, şevk, koşma kulun kendisine aittir bir vechesiyle, bir vechesiyle Rabbin yaratmasıdır. O yüzden Cenâb-ı Hakk'ın **alem aracılığı ile kendisini seyretmesi** diye bir şeyi kabul etmem benim mümkün değil. Seyrillah insan-ı kâmil için, insanlar içindir. Seyrillah Allah için değildir. Ayrıldığımız arabicilerle yerin birisi burasıdır.

Allah'ın kendini içinde seyredebilsin diye ilk yarattığı şey alemi. Bu ezel aleme Arabî alemi kebir makro kozmos der. Buna karşılık Allah'ın kendini içinde seyretmek üzere yaratmış olduğu ikinci şey yani ihsan ise her bir nesneyi gerçekten de olduğu gibi yansıtan kusursuz bir aynadır. Keşani'ye göre insan, âlem-i sagîr, alem ise insanı kebirdir. İnsan dışındaki her bir varlık Hakk Teâlâ'nın ancak bir vechesini yansıtır. Bunlar bir araya cem edilip de bütün alemleri teşkil ettikleri zaman ancak Hakk'ın bilincine tekabül eden bir büyük bütün teşkil eder.

Hayır. Hakk'ın bilincine tekabül eden bir büyük değildir. Hakk'ın bilincine tam manasıyla tekabül edecek karşılığı yoktur. Siz bütün alemin parçalarını toplasanız alemleri bir bütün haline getirseniz o alem bir bütün olarak Hakk'ın bilincini yansıtmaz. Hakk'ın bilincinden tecelliyattır o. Hakk'ın bilinci tam olarak değildir, Hakk'ın bilinci sınırsızdır, alemin sınırı vardır. Hakk'ın bilgisi sınırsızdır, alemin bilgisi sınırlıdır. Zahirî olarak tecelli eden bütün alem neydi? Beşerdi. Bunun sınırı vardır. Hızla büyüyor bu. Hızla büyüyor ama şu anda bir sınırı var mı? Var. Bu alemleri bir bütün olarak kare, kare, kare, kare, kare, hücre, hücre, hücre topladınız, bu

Hakk'ın bilinci oldu dediğiniz an sınıfta kaldınız. Hakk'ın bilincine sınır koydunuz çünkü. Sınırsızdır sıfatları. Sıfatlarının sınırı yoktur. Sınırsıza sınır koymak küfürdür. Örtmektir yani. Bilgisizliktir, cahilliktir, bilememezliktir. Siz bütün alemin cem ettiğinizde kendinizde Hakk'ın bilinci sizde mi cem oldu şimdi? Bu noktada bir kısım arabiciler kendini insan-ı kâmil görüp o sınırsız sınırlıya tecelli ettirip, ben Hakk'ın bilinciyim, demiştir. Buna da delil olarak Hallac-ı Mansur'un Enel'i Hakk'ını getirmişlerdir. Arabicilerin büyük bir kısmı şöyle der, bu aslında madde perestlerin düşüncesidir, bu aslında modern panteistlerin düşüncesidir: Alemin Zat olarak görürler. İçindeki tecelliyatı sıfatlar olarak görürler. Arabiciler böyle görür ve derler ki bu alem (vahdet-i vücudcular dediğimiz kimse) vücud birdir, Allah'ın zatı da buradadır, sıfatları da buradadır, Zatı vücuddan ayrı değildir, bilinçte komple bunun içindedir. Bu büyüyor (alem) bu büyüyünce de Allah'ın bilincimi büyüyor? Bu büyüyünce Allah'ın kudreti, kuvvetimi artırıyor? Bu büyüyünce Allah'ın yaratması mı artırıyor hala daha? İşte ayrıldığım yer buraları. Bunlara cevap veremiyorlar. "Arabî'den üstün müsün küstahlık yapıyorsun" demek değil, Cevap ver. Alemin büyüdüğünü bütün astrofizikçiler kabul ediyorlar mı? Ve bunu tespit edip bunu yayınladılar mı? Ve bütün astrofizik dünyası alemin büyüdüğünde hem fikir mi? Bundan 500 yıl önce alemin büyüdüğünü bilmiyorlardı. Kimler? Arabiciler. Bundan 100 yıl önce arabiciler alemin büyüdüğünü bilmiyordu, Hazreti Mevlâna biliyordu, sufiler biliyordu ve gerçek sufiler hiç öyle düşünmediler. Hazreti Mevlâna'nın deyimiyle ayran içip içki içmiş numarası güdenler, ayran içip sarhoş görüntüsünde bulunanlar böyle inandılar.

Hakk'ın bilinci alemin üzerine tecelli etmiştir ama Hakk'ın bilinci, tam manasıyla tecelli etmesi, bilincin o alemin sarıp sarmalaması, emri altına alması farklı bir şeydir, bütün alemin Allah'ın bilinci olması o noktada mahkûm olması farklı bir şeydir. ***Ancak Hakk'ın bilincine tekabül eden bir büyük bütün teşkil eder*** diyor. Tekabül etti mi, olmadı.

Bu anlamda hiç şüphesiz alem birdir ama bizatihi bilinci olmadığından tam ve gerçek vahdet teşkil etmez.

Alemin bilinci de vardır. Alemin bilinci olmadı diyemeyiz. Alemin bilinci vardır. Yaratmada ne demiştik? Yaratmada alemin bilinci var mıydı? Vardı. Ana rahmine düşen meninin bilinci var mı kendi içerisinde? Var. Yumurtanın kendi aklı var mıydı? Vardı. Alem yaratılırken yine Arabî'den konuşmuştuk Arabî'den tespit ettik. Arabicilerin tenakuzları bunlar. Bir tarafta başka türlü bir tarafta başka türlü. Maneviyatları yok, algılayamıyorlar. Yaratma dersini iyi hatırlayın. İlk yaratılan şey hatta Arabî'ye göre kendi aklınca yok muydu? Vardı. Şimdi diyor ki burada ***Bu anlamda hiç şüphesiz alem birdir ama bizatihi bilinci olmadığından tam ve gerçek vahdet teşkil etmez.*** Alemin bilinci vardır, o ağacın bilinci vardır. O ağaçtan düşen meyvenin bilinci vardır ama bilinci Allah'ın bilincinin altında mecburdur. Bilinçsiz değildir. Toprağa ekilen buğday tohumunun kendi içerisinde nesi vardır? Aklı vardır. O kendi içerisinde akıl mekanizmasıyla büyür. Biz onu akılsız görebilir miyiz? Hayır.

Bunu yine nerden öğrenmiştik biz? Arabî 'den öğrenmiştik. Şimdi burada diyor ki, alemin bilinci yoktur.

Buna karşılık insan Hakk'ın bütün varlık alemine yayılmış olan tecellilerinin suretlerinin tümünü sadece tevhid etmekle kalmaz bunun üstünde bu bütünün bilincine de sahiptir. Bu manada insan Hakk'ın suretidir.

Eyvallah. İnsan-ı kâmil Hakk'ın manevi olarak suretidir. İnsan zahiri olarak Allah'ın nesidir? Suretidir. Varlık noktasında. Eyvallah. Bunda bir sorun yok. Neden? Hadis-i kudsi baştaydı. Ne dedi: Âdem'i kendi suretimde yarattım. Hiçbir âdem Allah değildir yalnız, bunu unutmayın. Tabi İzutsu demiş bunu.

Soru 3: Bu özelliklerinden dolayı insan Hakk'ın yer yüzündeki halifesi midir?

El-cevap: Evet. Cenâb-ı Hakk insanı halife olarak yaratmıştır. Hangi insan? İnsan-ı kâmil olan insan. İnsanı sureten baktığımızda bütün insanlar sureten insan-ı kâmil midir? Evet. Buna dikkat edin. O yüzden insan kutsaldır Muhammedîlikte. İnsan alınmaz, satılmaz, insana zulmedilmez. İnsan Allah'ın kendi suretinde yarattığı varlıktır. O yüzden insan kutsaldır, insan değerlidir. İnsan küfre bırakılmaz, insan zulme bırakılmaz, insan katledilmez, insanın saçı, sakalı, tüyü, gözü, kaşı alınıp satılmaz, mukaddestir. Siz insanı öldüremezsiniz, mukaddestir o yüzden bir insanı öldüren bütün insanları öldürmüş gibi günahı kebaire girer. Eyvallah.

Bütün varlık insana hizmet için yaratılmıştır. Eyvallah. Su sana hizmet içindir, taş sana hizmet içindir, güneş sana hizmet içindir, ay, Merih, Merkür, Jüpiter sana hizmet için yaratılmıştır. Melekler, arş-ı âlâ, levh-i mahfuz, kürsü sana hizmet için yaratılmıştır. Sen insan-ı kâmilisindir, sen eşrefi mahlukatsındır, sen ahsen-i takvim üzerine yaratılmışsındır. Ey insan! kendine gel! Sen varlığın en yüce boyutunda yaratılmış bir varlıksın. Kendini köpekten aşağı gütme, kendini eşekleştirme, kendini tilkileştirme, kendini hayvanlaştırma. Ya? Sen kendini insan-ı kâmil seviyesine manen de çıkarmak zorundasın. Beşerini senin insan-ı kâmil olarak yarattı. Yani? Seni tam, bir bütün olarak yarattı, seni eksiksiz noksansız yarattı. Kemale erdirdi seni. Senin atanı da kemale erdirdi. Bütün melekler dedi ki: Ne soracaksanız Âdem'e sorun. Sen öyle bir insan ol, bütün melekler ne soracaksa gelip sana sorsunlar "Bunun hakikati neydi?" diye. Ama insan kendini zavallı noktaya götürüp gidip şeytana sorar, "Bu nedir?" diye. İnsan kendi hakikatine bakmaz kendini aşağılara indirir cinni taifesine sorar, bu nedir diye ama insan insan olursa bütün alem gelir ona sorar.

O çünkü Hakk'ın yer yüzündeki halifesi ve bütün varlıkların aynası hükmündedir. Varlıkların aynası hükmündedir. Köpek insana bakarak köpek olduğunu anlar. Kedi insana bakarak kedi olduğunu anlar. Ağaç insana bakarak ağaç olduğunu anlar. Melek, insana bakarak eksik ve noksanlığını görür, melek olduğunu anlar. Cebrail aleyhisselam Muhammed-i Mustafa'ya bakarak kendi hududunu anladı, gördü. Muhammed-i Mustafa ona bakarak

kendi hududunu tayin etmedi dikkat edin. Cebrail aleyhisselam o esnada anladı ki oraya kadarmış yeri. Ondan sonra gidebilecek olanlar varmış. Dedi ki: Ya Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem ben buraya kadar getirdim herkesi ama senin buradan yolun devam edecek daha. ben buradan ileri gidersem dayanamam yanarım benim varlığım, yaratılışım buraya kadar, dedi. Varlık noktasında. Hazreti Peygamber oradan daha ileri gitti. Ne kadar gittiğini bilen var mı? Yok. Kim kimde seyrediyormuş şimdi kendini? Cebrail aleyhisselam kendini seyretti Muhammed-i Mustafa'da. Muhammed-i Mustafa kendini seyretmedi Cebrail'de. İnsan kendini seyretmez meleğe baktığında. Melek kendini seyreder insana baktığında, taaccüp eder böyle insanlar var mı der. Çünkü melek mecburdur. Akıl yürütemez. Anlaşıldı? Evet o yüzden demek ki Cenâb-ı Hakk insan-ı kâmile bakarak kendisini müşahede etmiyor, insan-ı kâmil Allah'a bakarak kendisini müşahede ediyor ve Allah'ı müşahede ediyor.

Arabî'ye göre bütün peygamberler insan-ı kâmil fikrinin timsalidirler ama Hazreti Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem bütün peygamberler arasında müstesna bir yer işgal eder. Bu Onun bir peygamber olmasından çok, önce kevni bir varlık olmasıdır. Küntü nebiyyen ve Âdeme beyne'l-mâî ve't-tîn "Âdem daha henüz balçıkla su arasındayken bile ben peygamberdim." Hadis-i şerif. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri diyor ki "Âdem su ile balçık arasındayken ben peygamber idim." Başka bir hadis-i şerifte de -buna ilave edelim- "Daha hiçbir şey yok iken ben peygamber idim." Başka bir hadis-i şerifte "Âdem insanın evvelidir, ben ise yaratılmışların evveliyim" der. **Ontolojik açıdan ezelden beri var olan kevni bir varlık olarak Muhammed a'yân-ı sabiteye tekabül eder. Söz konusu düzeyde mutlak olarak Hakk ile Hakkın zahiri tecellisi olan alem arasındaki var olduğu da olmadığı da söylenemeyen berzah düzeyidir. İzutsu. Hazreti Peygamber yani.**

Hakikati Muhammedîye a'yân-ı sabitenin kendilerinden ibaret değildir. Bu daha çok a'yân-ı sabiteyi cem eden o a'yân-ı sabitenin varlığının kendisine bağlı olduğu aktif prensiptir. Hakk'ın cihetinden bakıldığında hakikati Muhammedîye bizzat Hakk'ın yaratıcı gücü ya da mükevvenatın, yaratılmışların tümü kendini izhar eden gücü olarak Hak Teala'dır. Afifi

Buna ontolojik olarak gerçeklerin gerçeği denilmektedir. Gerçeklerin gerçeği eninde sonunda Hakk'tan başka bir şey değildir ama o başlangıçtaki mutlaklığına bürünmüş olan Hakk'da değildir. O Hakk'ın kendini izhar etmeye başlamasının ilk suretidir. Bundan dolayı Hazreti Muhammed'e kevni ölçekte platonisin akli evveli kabul etmektedir.

Kevni ölçekte insan-ı kâmil olarak Hazreti Muhammed Hakk'ın tecellilerinin ilkidir. İlmi kelam açısından Allah'ın ilk yarattığıdır. Platonus'un alem görüşünde mutlak tekten neşed eden ilk sudur olan nusuun iki veçhesi vardır: 1- Sudur ettiği mahal ile ilgili olarak pasif veçhesi. 2- Kendisinden sudur edenle ilgili olarak aktif veçhesi. Arabî felsefesinde bu pasiflik kuvaa, ubudiyete yani ibadete ve aktiflikte Rablîğa, rububiyete dönüşür. Şu hâlde Ruhu'l Muhammedî kendi zuhurunun ve tecellisinin kaynağı olan halik ile ilişkisinde pasif bir kul olarak görülmesine karşılık alemle olan ilişkisi açısından hilkatin temeli olarak fail durumundadır.

Arabî'nin Fusûs'ta ki açıklaması şöyle: Ne zaman ki Resul asaleten kul olarak yaratılmıştır. Asla efendilik davası ile başkaldırmamıştır. Allah Ondan yaratacağını yaratıncaya kadar pasif olması sebebiyle secde etmeye ve bu durumu vakıf olmaya da devam etmiştir. Allah da ona fail olma rütbesini ve latif bir ara alem olan nefisler aleminde müyesser olmayı lütfetti. Fusûs

Soru: Hazreti Muhammed'in ara olma tabiatı, berzahiyesi görülmektedir. O Hakk'a karşı kul ve pasif ama aleme karşı efendi ve aktiftir. Açıklar mısınız?

Enfal 17 "Ya Muhammed sen atmadın. Attığında ve lakin Allah attı" Bu ayette hem pasiflik hem de aktiflik var. Bu nedir?

Baştaki "Âdem daha henüz balçıkla su arasında iken bile ben peygamberdim" sözünden biz oraya küçük bir şerh düştük ya: İlk yaratılan. Hiçbir şey yok iken Allah var idi. A'yân-ı sabite ne idi -bu benim kendi anlayışım- Allah'ın kendi zat-ı uluhiyetinin içerisinde yaratacak olduklarının tümü. Bu, a'yân-ı sabite. A'yân-ı sabite ne demek biliyor musunuz? Ayan: Görünen demek. A'yân-ı sabite dediğimizde: Sabit görünenler. Bunda a'yân-ı sabiteye sizdeki delil: Gördüğünüz rüyalar. Rüya görüyor musunuz? Evet. Ve gördüğünüzde rüyada yaşıyor musunuz? Evet ama uyandığınızda diyorsunuz ki, rüyaymış. Ama birisi dese ki: Kim gördü? Diyeceksiniz ki: Ben gördüm. Yaşadınız mı? Evet. Ama zahiren bir tecelliyat var mı? Hayır. A'yân-ı sabitenin kuldaki bir iz düşümü, kuldaki tecelliyatı rüya veya kuldaki tecelliyatı, düşünce. Düşünüyorsunuz, düşündüğünüz zaman fiiliyata geçti mi? Hayır. Bu noktada harekete geçti mi? Hayır ama bir şeyi düşündünüz. Cenâb-ı Hakk düşünmeye de önem veriyor. Mesela bir kimse kötülük yapmayı düşünse yapmasa Allah ona sevap veriyor. Biz ona şöyle inanıyoruz, ya kötülükten vazgeçtiği için ona sevap verdi. Şeriat dairesinde doğru mu? Evet. Orda Cenâb-ı Hakk düşünceye kıymet veriyor. Bu da benim kendi algım. "O insanlar düşündü mü ki?" Düşününce insan mekanizması çalışmaya başlıyor. A'yân-ı sabite bu noktada -ama rüya olarak algılayın ama düşünce olarak algılayın- işte a'yân-ı sabitede Cenâb-ı Hakk bütün her şeyi yarattı. Şu a'yân-ı sabite aynı zamanda Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin kendi manevi varlığı. Bunu Arabî böyle söyleyememiş. Arabî, varlık aleminde Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini Hakk'ın tecelliyatı olarak görmüş, öyle diyor. Daha ileri: Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri a'yân-ı sabitenin kendisi. Cenâb-ı Hakk yaratacak olduğu her şeyi Muhammed-i Mustafa'nın maneviyatının üzerinden yarattı. A'yân-ı sabite Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin üzerinden tecelli ediyor. Bunu Arabî o esnada kendince a'yân-ı sabiteden berzah, berzahtan varlık yani zahiri alem. Bu berzahı ve varlığı Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ruhaniyeti ve maneviyatı olarak görüyor ve o berzahtan tecelliyata varlığın tecelliyatını da Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin Hakk'ın bu noktadaki varlığa tecelliyatı olarak görüyor. Bu işin karışık tarafı. Bu böyle değil, deme noktasında değilim.

Hazreti Allah varlık alemine tecelli ettirecek olduğu her şeyi kendi zat-ı uluhiyetinde, a'yân-ı sabitesinde yarattı. Bu a'yân-ı sabite Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin maddi manevi varlığı, a'yân-ı sabitedeki. Bu berzah aleminde de çünkü varlık aleminde. Alem-i berzah dediğimiz şey, ruhların yaratıldığı yer. Ruhlar yaratıldıysa varlığa dönüşmüş demektir. O zaman varlığa dönüşen yerden öncedir a'yân-ı sabite. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin

a'yân-ı sabitenin bir ismini Muhammed-i sabite diyebiliriz. Biz a'yân-ı sabitenin bir ismini Muhammed-i Mustafa koyabiliriz. Zaten eğer ki bu a'yân-ı sabiteyi biz Muhammed-i Mustafa olarak koyarsak meselenin içerisinden rahat bir şekilde iman zafiyeti çekmeden yürürüz.

Şimdi burada **“Âdem daha henüz balçıkla su arasında iken bile ben peygamberdim”** bu, Âdem aleyhisselamın yaratılış esnasına yani dünya yaratılmış, toprak yaratılmış. Dünya ve toprak yaratıldıktan sonra Âdem'in yaratılışına geçilmiş. Bu sonraki devre. Henüz daha dünya yok iken Muhammed-i Mustafa var idi. Henüz daha alemler kurulmamış iken Muhammed-i Mustafa var idi. Hatırlayın ilk sohbetlerin birisinde demiştik ki, ilk yaratılan, ilk var olan, ilk varlığa dönüştürülen 00000... bölü 1 zaman miktarında yaratılan şey Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti ve nuraniyetiydi. Bu neydi? Varlığa dönüştüğü haliydi. O “şey” ne? O “şey” bir madde değil. O zerrecik bir madde değil. O, maddenin temelinin, temelinin, temelinin, temelinin, temeli. Hazreti Mevlâna diyor ki “Bu varlığı sen bir hayal üzerine yürür gör.” O zaman onun temeli ne? Biz bu manada hayal diyebiliriz ama onun temelini Hazreti Allah diyor. Hadis-i kudside Hazreti peygamber diyor ki “Hiçbir şey yok iken Allah kendi ruhundan ve nurundan bir şey yarattı” Kendi ruhundan ve kendi nurundan. Ruhundan ve nurundan dediğinde, o hiçbir şeye benzemez. İmam-ı Azam ona “şey” der. İmam-ı Azam'dan sonra gelen ulemanın hepsi de felsefeciler de bu “şey” kelimesinde bağlı kalmışlardır. İlk yaratılan şeyi isimlendirmek mümkün değil, vasıflandırmak mümkün. Vasfı ne? Allah'ın ruhu ve nuru ve hiçbir şey yok iken, hiçbir şey yaratılmamış iken Hazreti Allah Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini, kendi ruhundan ve nurundan Onu yarattı. O yarattığı ilk şey ne yapmıştı? Zikretmişti. Zikretti. O yüzden ayet-i kerimde dedi ki: Ankebut “Allah'ı zikretmek en büyük iştir” O ilk yarattığı şey Allah'ı zikretti. Cenâb-ı Hakk yine hadis-i kudside diyor ki “Beni tesbih etti, beni tenzih etti, beni takdis etti, övdü.” Bakın tenzih yani bütün olumsuzluklardan arındırma. Tesbih, onu ne yapma? onu zikretme. Takdis: Yüceltme. O zaman kul Allah'ı zikrederse tesbih ederse, Allah'ı ne yapacak tenzih edecek. Ne yapacak? Takdis edecek, yüceltecek. Allahu Ekber demek Allah'ı takdis etmektir. La ilahe illallah demek Allah'ı zikretmektir. Sübhannahi ve bi hamdihi demek Allah'ı ne yapmaktır? Tenzih etmek ve hamd etmektir. Sübhanallah demek Allah'ı ne yapmaktır? Tenzih etmektir. O yüzden sübhanallah her kim derse cennette ne oldu, bir ağaç dikti. Sübhanallah: Tenzih, Allahu Ekber: Takdis etmek, la ilahe illallah: Zikretmek. “Zikrin en efdali la ilahe illallahtır.”

İlk yaratılan şey ne yaptı? Allah'ı tesbih, tenzih ve takdis etti ve işte üç boyut: Tesbih, tenzih ve takdis etme. Bunu neden sıraladım? Bu üç hal varlığın boyutlarıdır. O şey Allah'ı zikredince Cenâb-ı Hakk o zikrinden dolayı hızla yaratmaya başladı. O yaratılanları gördükçe tenzih etti. Yaratılanları gördükçe tenzih etti ve yaratılanları görünce tenzih edince namütenahi o varlıkları ve yaratıkları görünce takdis etti yani büyüklüğünün önünde eğildi. Secde sonra geldi. Şimdi bu tesbih, tenzih ve takdisi bugüne kadar herkesin bildiği nokta şu: Bu “Kün” denince başlandı, Arabî'de bunu böyle biliyor veyahut ta böyle söylüyor. Arabicilerde bunu böyle söylüyor.

Yanıldıkları nokta bu: Kün'den değil, a'yân-ı sabitede başladı. Kün'de değil. Bütün arabicilerin yanıldığı yer burası. Neden? Yazılıdan bakıyorlar, halden değil. Halden baksalardı bakın Hazreti Mevlâna ne diyor, halden bakan ne diyor, halden bakan "Henüz daha Âdem yok iken biz sevgilinin gül bahçesinde güller dererdik." Sevgilinin gül bahçesi neresi? A'yân-ı sabite. Henüz diyor Âdem yaratılmamış iken biz sevgilinin bahçesinde gül toplardık, gül koklardık. Sevgilinin gül bahçesi neresi? A'yân-ı sabite. Şimdi meseleyi toparlıyoruz, şimdi meseleyi kestirmeden toparlıyoruz: O zaman henüz zikir a'yân-ı sabitede başladı. Tenzih a'yân-ı sabitede başladı. Takdis a'yân-ı sabitede başladı. A'yân-ı sabitede bitti her şey ve a'yân-ı sabite bu manada Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti ve nuraniyeti. Hakk'ın hak olarak tecelli ettiği yer kendi zatının içinde. Zaten Arabî bu meseleyi kendi zatının içinde mi? yoksa bütün bu varlığı da içine mi alıyor diye tereddüt eden kimse. Oysa a'yân-ı sabiteyi direkt Cenâb-ı Hakk'ın zatının içerisine alsaydı ve deseydi ki: Zatının içerisinde Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyetinde ve nuraniyetinde bütün her şeyi var etti. Hakk, Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti ve nuraniyetinin üzerinde bir tamam tecelli etti, demiş olsaydı mesele bitecekti. Özür dilerim hepinizden de kendimi methetmek ya da Ona küstahlık etmek değil ama bu mesele ümmetin arasında kargacık burgacık olmadan daha anlaşılır bir hale gelecekti. Ve a'yân-ı sabitede Cenâb-ı Hakk Muhammed-i Mustafa'nın kutlu doğumunu kutladığımız Çanakkale eski kilisedeki Kutlu doğum konuşmamın başında şunu demiştim, hatırladığım kadarıyla söyleyeyim: Biz Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin zahiren bu dünyaya gelişini kutluyoruz. A'yân-ı sabitede doğduğunun zamanını bilmiyoruz. Biz bu dünyaya doğumunun kutlu doğumunu kutluyoruz, a'yân-ı sabitedekini değil ve a'yân-ı sabitede ne zaman doğduğunu bilmiyoruz. Ne zaman a'yân-ı sabitenin içerisinde -ben onu isimlendirirken rahat anlaşılın diye isimlendireyim- varlığa dönüştüğünü bilmiyoruz. Benim, bu fakirin bu noktadaki algısı bu. Öyle olunca Hakk'a karşı kul ve pasif, aleme karşı efendi ve aktif. Hakk'a karşı kul ve pasif: Ne yaptı a'yân-ı sabitede? Onu zikretti, Onu tesbih etti, Onu tenzih etti, Onu takdis etti. Kulluk. Ama Cenâb-ı Hakk Onun bir veçhesinden, bir yüzünden bütün varlığı yarattı. Ne? Aktif. Sufi bir veçhesiyle pasif. Hazreti Mevlâna'dan "Biz pergelin iki sivri ucu gibiyiz. Bir sivri ucumuz Şeriat-ı Muhammedîye'ye batmış, öbür ucuyla alemleri seyrân ederiz." Aktif. Bir tarafı pasif, direğe bağlı: Kulluk. Bir tarafı ne? Aktif, alemleri seyrân eden. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri kul peygamber. Pasif. Öbür taraftan aktif, "Sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım" Aktif, az önceki ayet-i kerime "Sen atmadın ben attım" Aktif. Başka bir ayet-i kerime "Sen öldürmedin ben öldürdüm" Aktif. Bir tarafta aktif. Çünkü nerden bu işaret?

Bir avuç toz, bir avuç toprak düşmanın üzerine atılır, düşmanın üzerine her biri şarapnel parçası, gülle gibi ortalık alabora olur düşman bir anda dağılır. Bir avuç toprak. Bir avuç toprağı atan Muhammed-i Mustafa aktif. Onun bir avuç toprağını binlerce şarapnel parçası haline getiren Allah var. Onun kalbinde o esnada çünkü düşmanın dağılması var. Onun kalbinde düşmanın dağılmasının Cenâb-ı Hakk tabiri caizse aktif hale getiriyor karşıyı alabora ediyor. Muhammed-i Mustafa'nın gönlüne

ne düşerse, nasıl düşerse Cenâb-ı Hakk onu öyle yaratıyor. O zaman başka bir yere geleceğim dip not olarak: Muhammed-i Mustafa o gün için bir tarafı pasif bir tarafı aktifse bugün diyebilir miyiz dostlar Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri için şimdi komple pasif diye? Gelin O hiç aktifliğini kaybetmeyen Muhammed-i Mustafa'ya düzgün ümmet olalım. O zaman bir tarafı aktifse aktifliği bitmedi o zaman aktifliğine devam ediyor. O zaman biz şimdi meselenin tamamına bakacak olursak, bu hadisenin tamamına bakacak olursak berzah alemi var mı? Var ama Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti ve nuraniyeti berzah alemi değil. Ya? Onun bir üstündeki olan a'yân-ı sabite. A'yân-ı sabiteden berzaha yani emir alemine iner. A'yân-ı sabitede ne? Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti ve nuraniyeti. Onun ruhaniyetinden ve nuraniyetinden yaratıldı bütün her şey. O zaman varlığın hangi derecesine giderseniz gidin, varlığın hangi noktasına bakarsanız bakın yine sohbetleri toparlayarak şimdiki söylüyorum, varlığın her zerresinde Muhammed-i Mustafa'nın nuraniyetini ve ruhaniyetini görmeniz mümkün. Onun ruhaniyeti ve nuraniyeti neydi? Hazreti Allah'ın ruhaniyeti ve nuraniyetiydi. O yüzden o zaman Cenâb-ı Hakk varlık alemini tecelli ettirirken Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ruhaniyetinin ve nuraniyetinin üzerinden tecelli ettirdi ve Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın varlığı a'yân-ı sabitenin kompleksini ihata etmiştir. Böylece diyebilir miyiz? El-cevap: Böylece deriz. O yüzden bu sorunun başlangıcında olan **Hazreti Muhammed'in ara olma tabiatı berzahiyesi görülmektedir. O Hakk'a karşı kul ve pasif ama aleme karşı efendi ve aktiftir.** Eyvallah. Ama biz burada bunu berzah alemine değil onun üstündeki a'yân-ı sabiteye bağlıyoruz. Bu kardeşinizin de bu noktadaki fikri bu.

“Şimdi Allah celle celaluhu Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemi kendi ruhaniyetinden, nuraniyetinden yarattı. Hiçbir şey yok idi ben var idim diyor Allah celle celaluhu, her şeyi de yoktan var etti. Allah Onu kendinden bir parçadan yarattıysa o zaman var olandan yarattı?” Parça değil. Bir şeye benzetme dedim. O, madde değil ilk yaratılan. *“Peki ilk yaratılan o nuraniyet Allah'ı zikrettiğinde bilerek mi zikretti yoksa Allah onu zikretsin diye mi yarattı? Bilmeden mi zikretti tesadüfen?”* Tesadüfen değil. Bilerek zikretti. *“Yaratılış amacından?”* Bilerek zikretti. *“Allah celle celaluhu zikretmesini istediği için zikretti diyebilir miyiz?”* Hadis-i kudsi şu *“Allah bir şeyi yarattı. Yaratılan şey Allah'ı tesbih etti tenzih etti. Bu Allah'ın hoşuna gitti. Oraya takılanacak bir şey yok orda. Allah'a bir şeyi yaratmış hiçbir şey yok iken, o yarattığı şey Onu tesbih ve tenzih etmiş. Siz yine karıştırdınız.*

Eğer biz o ilk yarattığı şeyi a'yân-ı sabitede olduğunu görürsek, a'yân-ı sabitede yaratılan şey, ilk yaratılan şey Allah'ı zikretti, tesbih etti. Daha ileri: Bütün varlığın, hayatın sırrı bu a'yân-ı sabitede. Bütün sır a'yân-ı sabitede. Sır varlık aleminde yok. Bütün herkes sırrı burada aşağıda (varlık aleminde) arıyor. Sır a'yân-ı sabitede. Berzah alemi ruhların zahire döndüğü yer ama onlar a'yân-ı sabitede var idi. *“Efendim biraz önce örneklediğiniz gibi biz bir rüya gördüğümüz zaman a'yân-ı sabite oluyor. Allahu Teâlâ celle celaluhu Peygamber efendimizi yarattıktan sonra Onun hayalini sevdiğinden sonra mı berzah alemini yarattı? onun gördüklerini yani bir nevi rüyasını mı yaşıyoruz?”* Biz Allah'ın rüyasını yaşıyor olabiliriz. *“Allah*

kendinden yarattığı için Peygamber efendimizi orda gördüğünü zikir halinde gördüğünden sonramı biz ...?” eyvallah öyle denilebilir. “Biz ne zaman göreceğiz?” O da varlık. “Varlıkta mı?” Evet. “Hocam yaratmadan önce zikredeceğini biliyor muydu yarattıktan sonra?” Onun bilmediği bir şey yok. “Peki, neden böyle bir şeye ihtiyaç duydu? Zaten her şeyi biliyor görüyor. Düşündüğümüzü bile biliyor, kimin günah işleyip kimin işlemeyeceğini de biliyor. Neden böyle bir şeye ihtiyaç duyuyor?” Ne iş yapıyorsun “Postanede çalışıyorum” PTT’de çalışıyorsun. Senin PTT’de çalıştığını hiç kimse bilmemiş olsa böyle bir özelliğin olduğunu da hiç kimse bilmemiş olsa bir anlamı olur mu? “Olmaz” Birisi harikulade yemek yapıyor olsa ama hiç kimse onun yemeğini yememiş olsa, hiç kimse onun yemeğini görmemiş olsa onun harikulade yemek yaptığını nerden bileceğiz? Kim bilecek? “Peki böyle bir şeye ihtiyacı var mı Allah’ın?” Senin yok mu? “İnsanların bilmesine ihtiyacım yok postanede çalıştığımı” Evlenirken söyleyecek misin? “Evet” Neden ihtiyaç duyacaksın o zaman? “Sordukları için” Birisi olunca soracak değil mi? “Mevlâna hazretlerinin gül koklar idik, sözü mecazimi Efendim?” Hayır. “Varlık sonradan yaratıldı dedik?” Mecaz değil hakikat. “A’yân-ı sabitede varlık var mıydı?” A’yân-ı sabitede kendisinin “Biz gül bahçesinde gül koklar idik” dediği hakikat. Ne mecaz olsun ki? “A’yân-ı sabite sonsuz, peki varlık sonsuz mu?” Nerde okuyorsun “lise” Bu muhteşem bir soru a’yân-ı sabite sonsuz, varlık diyor sonsuz mu? Muhteşemsin. Hangi lisede okuyorsun “Nuri Erbak’ta okuyorum” Maşallah. Harika. Evet işin en enteresan noktası.

A’yân-ı sabite sonsuz, varlık sonsuz mu? Burada ikiye düşmüş herkes. Bir kısmı varlığın sonsuz olduğunu söylemişler. Bir kısmı da varlığın sonlu olduğunu söylemişler. Bir tez: Bunlar küfür değil böyle düşünmek. Fikir jimnastiği olarak algılayın: Cenâb-ı Hakk bütün varlık alemini yok edip kıyametini koparıp bütün her şeyi a’yân-ı sabitesine çeker mi? Çeker. Her şeyi a’yân-ı sabitede toplar mı? Toplar. Varlık olarak gördüğümüz her şey dürülür mü? Dürülür. Bu manada varlık olarak yaratılan her şey yok olur mu? Olur. Fikir jimnastiği. İki: Bütün bu varlığı devam ettirebilir mi? Ettirebilir. Kıyamet dediğimiz şey dünyanın üzerinde kopar, insanlar hercümerç olur, bir hesap kitap kurulur ondan sonra isterse yeniden dünya yaratır mı? Yaratır. Fikir. Devam ediyoruz: Bütün insanların kıyametini kendi nefislerinde koparttıranıktan dünya devam eder, varlık devam eder, o insanlar yine kendilerince kıyametleri kopup hesaba kitaba çekilip azabı çekip, gidecek oldukları yere gidip varlık devam edebilir mi? Edebilir. Varlık nasıl dedin ya, sonu var mı yok mu? Al sana bir sürü alternatif. Fikir. “Gayb denilen şey de bu değil mi aslında?” Değil. Gayb ayrı. “A’yân-ı sabiteden sonramı geliyor secde?” Secde a’yân-ı sabiteden sonra veya a’yân-ı sabitenin içi önemli değil ama önce zikir. Sonra secde. “A’yân-ı sabitede akıl var mıydı Efendim?” Akıl var, diyor ki “Ben akl’ı evvelim” Hazreti Peygamber Efendimiz diyor. A’yân-ı sabite akılsız değil. Akl’ı evvel Hazreti Peygamber efendimiz. Akl’ı evvel. El-Akl. “A’yân-ı sabitede zaman var mıydı peki?” Yok. “Efendim o zaman zikrullahta cüzi irade var mıydı? Başlangıçta?” Bakın burası çok önemli: O Allah’ı zikretti Allah’ın da bu hoşuna gitti. Birileri kıs kıs gülüyor bıyığının altından, bildiğini söylemiyorsun diye. Bildiğimi söyleyeceğim sonra. “Kalemi nereye

koyabiliriz?” Daha a'yân-ı sabiteden sonra kalem. Varlığın içinde. “A'yân-ı sabitede mi o zaman daha varlık olmadan ruhlar daha dünya alemine gelmeden bedene dönüşmeden a'yân-ı sabitede miydik biz?” Evet. Ruhlar değil. “A'yân-ı sabitedeki bütün her şey varlık alemine geliyor veya gelecek diyebilir miyiz?” Evet “O zaman a'yân-ı sabite sınırsızsa varlık alemi de sınırsız olmuyor mu?” A'yân-ı sabitenin sınırsızlığı ayrı varlığın sınırlılığı ayrı. “Vahdet-i vücudla vahdet-i şühud meselesi bu anlamda düşünülebilir mi?” Düşünülebilir. Benim burada anlattığım ne vahdet-i vücud nede vahdet-i şühud. Yani vahdet-i vücuda da bağlı kalırsam böyle konuşamam, vahdet-i şühuda da bağlı kalırsam böyle konuşamam. Vahdet-i vücuda bağlı kalırsam ben a'yân-ı sabiteyi ve varlığı vücudun içine almam lazım “Tek diye yani, değil mi?” Evet. Hepsi de tek ama vahdet-i vücud düşüncesi şudur: a'yân-ı sabiteyi ve yaratılmışların hepsini de içine alır. Vahdet-i şühud düşüncesi şudur: a'yân-ı sabiteyi ayrı alır, bütün yaratılmışları ayrı alır. “Efendim Allah celle celaluhu a'yân-ı sabitede yaratılmış her şeyi gördü.” Gördü “ve yarattığı ilk şey kendisini zikretti, tespih etti. Bu kendi iradesiyle mi oldu? Bu ilk şey kendi iradesiyle mi Allah'ı zikretti?” Evet. “İrade vardı?” Vardı. “Efendim levh-i mahfuz dediğimiz şey a'yân-ı sabite mi?” A'yân-ı sabiteden sonra. “Peki Hazreti Âdem'in de vücut bulmamışken önceki de a'yân-ı sabitede miydi?” Var “Peki Hazreti Mevlâna gül toplar idik dediği zaman Hazreti Âdem aleyhisselam da o çizgide değil miydi?” O da gül kokluyordu. “A'yân-ı sabite zaten var mıydı yoksa yaratılmış mıydı?” A'yân-ı sabite Cenâb-ı Hakk'ın kendince kendi varlığının içerisinde vardı zaten. “Allah'ın yarattığı ilk şey olan zikredeni Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemine maneviyatı olarak nitelendirirsek yanlışa mı düşmüş oluruz?” Yok. “Efendim a'yân-ı sabiteyi bir nevi Allah'ın düşüncesi olarak düşünebilir miyiz?” Düşünebiliriz “Düşüncesinde yarattı?” Diyebiliriz. “Zikreden varlık zikrettiğinde Allah'ın hoşnut olacağını biliyor muydu? Ya da secde ederken?” Biliyordu. “Akıl a'yân-ı sabiteden çıkan bir şey değil mi?” Evet. “O zaman her akli olanın oraya gitmesi lazım dimi?” Evet. “Nasıl?” Kendine sor.

Hiç şüphe yok ki zaman, fiziğin, kozmolojinin, felsefenin ve teolojinin en önemli meselesidir. Alemi inceleyen bilim kozmolojidir. Kozmos, erken Yunan metafizik düşüncesinde kaosun zıt anlamlısı olarak, ahenk, düzen anlamındadır. İnsan kozmosun sırrı kozmos ise insanın dışı vurumudur.

*Hoşça bak zatındaki züpte alemsin sen.
Şeyh Galib.*

“Zaman nedir” sorusu daha çok “Aşk nedir” gibi bir sorudur. Çünkü zaman herkesin hissettiği fakat kimsenin tanımlayamadığı bir mevhumdur. Agustin İTİRAFLAR adlı eserinde “Zaman nedir” diye soruyor. Bu soru sorulmadığında zamanın ne olduğunu bildiğini fakat sorulduğunda bilmediğini söyler. Platon, zamanı dünya ile beraber yaratılan bir şey olarak düşünürken Arabî’de aynı fikirdedir. Aristo, dünyanın zamanda yaratıldığını kabul eder. Aristo’ya göre zaman sonsuz ve daimî bir genişlemedir. Platon “Zamanla semavat yok olmaları gerekiyorsa beraber yatırıldıkları gibi beraber de yok olacaktır” der. Müslüman filozoflar bunlardan fazlasıyla etkilenmişlerdir. bu yüzden Kur'an’da ve hadislerde geçen zamanla alakalı konuları bu teorilerle açıklarlar. Kindi, Farabi, Razi, Gazali, İbn Rüşd ve İbn Sina, antik Yunan felsefesindeki zaman anlayışını araştırmış, eleştirmiş veya bunları bir şekilde İslam’a uyarlamışlardır. Kindi’yi, Gazali’yi ayırıyorum buradan. Kindi’yle Gazali -bunu bir şerh olarak düşeyim- bir taraftadır, Farabi, Razi, İbn Rüşd bir taraftadır. Mesela Gazali ünlü eseri Teafetül Felasife “filozofların tutarsızlığı” veya İbn Rüşd’ün Teafetül Teafüt “tutarsızlığın tutarsızlığı” bunlara örnektir.

Aristo gibi İbni Sina da zamanı ve hareketi birbiriyle açıkça ilişkilendirse de hareketin zamanın toplamı olmadığını söyler. Kindi, Aristo’dan etkilenmiş biri olarak, zamanın hareketlerinin toplamı olduğunu, ünlü Müslüman fizikçi Razi “Zaman ebediyen hareket eden formudur” der. Farabi sadece dairesel hareket sürekli ve zaman bu hareketle irtibatlıdır. Bununla birlikte Kur'an-ı Kerim’de Allah Arapça zaman kelimesine direkt referans vermemektedir. Dairesel zaman anlayışı İslam, Hristiyanlık ve Yahudi teologları tarafından pek benimsenmemiştir. İnsanın hikayesinin tabiattaki dairelerden veya yinelenen şekillerden kayıtsız bir halde tekvinden kıyamete doğru tek yönlü bir yolculuk olduğunu ifade etmişlerdir.

İbnü’l Arabî, zamanın hayali bir sıfatının olduğunu, kendi başına var olmadığını ve zamanın kendine ait ayrı fiziksel ya da gayri fiziksel bir varlığın olmadığını söyler. Arabî, zaman ve mekânda tabi cisimlerin bir neticesidir fakat zaman var olmayan hayali bir şeydir. “Ne zaman?” sorusunu sordüğümüzda, feleklerin hareketi ve yerleşik şeyler tarafından bize gösterilir. Binaenaleyh zaman ve mekân hakikatte yoktur der. Bunu ilk ileri süren Arabi değildir. Zenon (MÖ 488) hareketin illüzyon olduğunu ileri sürecektir kadar cesurdur. Buradaki arka plandaki

ana fikir vahdet-i vücud mudur? Aristo, Fizik isimli kitabında: Zaman iki parçadan oluşur bunlardan ilki var olmuştur geçip gitmiştir diğeri ise var olmamıştır, gelecek. O halde bir şey nasıl henüz var olmamış bir şeyden müteşekkil olabilir? Arabî Fütuhât'ta "Bir şeyin zamanı onun mevcudiyetidir" der daha sonrada Rabbin zamanının kul olduğunu ve kulunun zamanının Rab olduğunu söyler. Hazreti Muhammed "Rabbimizin katında sabah ve akşam yoktur" der. Sizce zaman nedir?

Harika hazırlanılmış bir soru. Helenistik çağda felsefenin başlangıcı o günkü insanların varlığın üzerinde yorumlar yapmasıyla başlar. Biz felsefeye baktığımızda ilk kayıtlı felsefeleri Helenistik çağda, Aristo'dan öncesine doğru gideriz. Bu ilk çağlardaki felsefeciler düşünmeye başladıklarında aklın ön gördüğü beş duyu organıyla düşünmeye başlarlar. Beş duyu organının algıladığı şey, görme, duyma, tatma, hissetme. Bunlardır. Ve bunlarla varlığın üzerinde düşünmeye başlarlar. Varlığın üzerinde düşünmeye başladıklarında varlık üzerinden kendilerince tanrı anlayışına gitmeye başlarlar. Eski Helenistik çağdaki felsefeciler için bu varlığı yaratan bir tanrı vardır. Bir kısmı içinde yoktur. Tabi zaman, varlık ilk önce bu varlığın üzerinde tartışmalar çok uzundur. Oraya girmeyeceğim şimdi, zamana geleyim, bir şey var ise o var olanın bir şeye göre zamanı olmaya başlar. Kaç yaşındasın? 15 yaşında. Kime göre? Doğumuna göre. Annesinden doğduğu zamana göre ayarladı. 15 yaşında. Bir yaş bir yıl, 365 günü 1 yaş olarak kabul etti. 365 gün dünyanın bir yılı, dünyanın zamanı. varlığın zamanı değil. Mesela kaç yaşındasın, dediğimde 1,4 trilyon yaşındayım diyebilirdi. Veya kaç yaşındasın, dediğimde 14 milyar yıl ışık yılındayım diyebilirdi. Bana sorsa, kaç yaşındasın? 14 milyar yıl ışık yılındayım diyebilirim. Nasıl yani? Evet. Kaç yaşındasın? Benim yaşımlı bilmiyorum. Neye göre kaç yaşındayım? Kime göre kaç yaşındayım? Zamana iki veçheden bakıyorum. Bu benim kendim. Buna böyle bakarken de arkamdan küfür fetvası verenler olacak. Bir kısım feylesoflara göre zaman dünyayla başladı. Dediler ki zaman dünyayla başladı. Bunlar kafası çalışmayan feylesoflar. O gün için lazım mıydı? Lazımdı. Bugün için kafası çalışmayanlar o gün dâhiydi ama. Doğru mu? Evet doğru. Şimdi insanlar kendi bulundukları noktada doğrudurlar. Biz 500 yıl sonra, 100 yıl sonra, onlar yanlış yaptılar deriz. Az önce ben dedim ya, iki yüz yıllık bir cehalet var. Siz sakın o günkü insanları bunda kötülemeyin. Niçin? Ellerinden gelen buydu. O kendince doğru yaptı o esnada. Şimdi bir kısım feylesoflar dünya var olduğunda zamanı başlattılar. Biz şimdi kendi kendimize ne düşüneceğiz? Bizim için de zaman "kaç yaşındasın" dediğinde, anneden doğduğu zamandan itibaren başlayacak. Ama zaman bu değil. Dünyanın yaşına göre zaman söz konusu. Bu değil. O zaman, zaman: dünyanın başıyla başlayan bir olgu değil. Dünyanın güneşe göre zamanı olabilir, dünyanın Jüpiter'e göre zamanı olabilir. Bakın onların büyük bir çoğunluğunun tartıştığı şey bu ama onların söylediği şeylerden net bir şey çıkartmış soruyu soran. Zaman ne zaman başladı demiyor, zaman nedir, diyor.

Zaman nedir? Burası önemli. Zaman ne? Soru: Zaman ne? Size çok basit bir cevap verirdim bunu. Cevap basit değil, cevap basit değil ama şunu söyleyebilirdim,

bunca soruyu hazırlayan bir kimseye bir tane hadis-i kudsi söyler “Bu” derdim ama bu meseleyi açıklamazdı. Onu söyleyeyim. Sonunda söyleyeceğimi baştan söyleyeyim: Zaman Allah’tır. Zaman Allah’tır. Hadis-i kudsi “Siz zamana sövmeyiniz çünkü zaman Allah’tır.” Şimdi Yunan felsefesinin bu hadis-i kudsiden haberi yok. Çünkü Yunan felsefesinden sonra Kur'an-ı Kerim. Yunan felsefesinden sonra olduğu için cevap veriyor Hazreti Peygamber. Kendisinden önce dünya üzerinde varlık ve zaman ilişkisinin üzerinde fikir yürütenlerin, akıl yürütenlerin battığı, debelendiği, çıkamadığı o bataklıktaki kaldıkları soruyu cevaplandırıyor onlara: Zaman Allah’tır. Çok basit bir noktaya gideceğim, bazen ben Hazreti Mevlâna Celaledin-i Rumi hazretlerini Arabî’den öne koyarım ya, bazı arabici kardeşlerde kızarlar bana, telefon açıyorlar, mail gönderiyorlar hani nasıl böyle yaparsın diye. Hoşuma gidiyor o benim.

Hazreti Mevlâna’nın öyle Kur'an ve sünnete dayalı çözümleri var ki, muhteşem. Mesnevî’de de der ki “Sen bu alemin hayal üzerinde yürü gör.” Mevlâna. Alem neyin üzerinde yürüyormuş? Hayalin üzerinde yürüyormuş. Alem var. Alem. Bir alem hayalin üzerinde yürüyor. O zaman hayal ne? Hayalin üzerinde yürüdüğüne göre: Zaman. Hayal = Zaman. Bu da kime göre? Bu da Hazreti Mevlâna’ya göre. Şimdi big bang dedikleri teoriye gelelim. Big bang teorisine göre zamanın 1/ben deyim ki 20 tane sıfır siz deyin ki 30 tane sıfır, bir başkası desin ki 50 tane sıfır, 1/00000...1 zaman diliminde Cenâb-ı Hakk yine 1/00000...1 büyüklüğünde bir şey yarattı. Zamanı algılayabilmemiz için varlığı algılamamız lazım. Varlık var olabilmesi için bir düzleme ihtiyaç var. Bir şeyin üzerinde var olması gerekir. Bir şeyin üzerinde var olması gerekiyorsa bu, zamandır. Zaman nedir? Allah’tır. Şimdi Cenâb-ı Hakk bir şeyi var etti. Var ederken bir şeyi var olacak olan şey, var olacak olan şey, bir şeyin üzerinde olması gerekiyordu. Enteresan bir şeye sığrayayım buradan: Mirac. Hiç aklınıza geldi mi, miracta Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri diyor ki “Ayağımı nereye basayım? Nereye koyayım?” Dergâhlarda bir dergâha giriş vardır ya. Ne yaparlar? Sağ baş parmağınızı siz sol baş parmağınızın üzerine koyarsınız öyle değil mi? Bu, miractandır aynı zamanda, soyutun somuta dönmesidir. Cebrail’e söyler “Ne yapayım?” bunu rivayetçilerin büyük bir çoğunluğu Allah’a atfedilir bu. Hazreti Allah der ki “Sağ ayağını sol ayağının üzerine koy.” Sağ ayağını sol ayağının üzerine koy. Demek orda varlıkla alakalı zemin, basacak bir yer yoktur. Varlıkla alakalı basacak zemin olmadığından Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine somutsal bir kavram oluşturur: Sağ ayağını sol ayağının üzerine koy. Sol ayağı neyin üstündeydi? Burak bir yere kadar gitti bıraktı. Cebrail’in girmedığı yere Burak mı girecek? Cebrail dedi ki “Burada işim bitti.” Hazreti Cebrail. “Bundan sonrasını yalnız gideceksin.” Ondan sonrasını yalnız gitti. Ve Cenâb-ı Hakk’la yüzleşince, kâbe kavseyn, iyi yay ucu kadar mesafeye gelince Hazreti Peygamber sordu, heyecanlandı “Ben nereye ayak basacağım?” dedi ki Ona “Sağ ayağını sol ayağının üzerine koy.” Somutsal bir kavram oluştu. Peki sol ayağı neyin üstündeydi? Zamanın üstündeydi. Zaman neydi? Allah’tı. Allah’a gelmezden önce bir şeye daha gelin, hayaldi. Hayal neydi o zaman? Allah’tı. Bana hayalini anlat. Diyeceksiniz ki “Ya bunu bilen yok muydu ki?” Öyle ya. Belki de o gün diyemediler.

Benimki de doğru değil belki de. Bakın benimki de belki de doğru değil. Benimki de bir müddet sonra evet evet hadis-i kudsi var zaman Allah'tır ama bu zamanı algılama noktasında başka fikirler düşünebilirler ama meseleye eğer ki biz anlayabildiğimiz kadar, bunlar müteşabih meseleler bunların küfür fırtınaları koparmayın. İslam dünyasının böyle bir açmazı var. Zaman Allah'tır bunun üzerinde insanlar fikir yürütebilirler, Allah'ın sıfatlarının üzerinde fikir yürütebilirler, müteşabih meseleler herkesin mütecellisine göre değişir algısı, anlayışı. O zaman burada arabiciler belki de kızacaklar bana ama benim meseleye bakış açım bu. Zaman nedir? Böyle otomatik cevap verebilirsiniz. Zaman Allah'tır. O kimse sizi algılamayacaktır. Bir kısım yeni felsefeciler şimdi yavaş yavaş zamanı da varlık yani yaratılmış olarak görmeye çalışıyorlar. Mesela o yeni teorikiler neydi ortalıkta dolaşan? Astral seyahat falan yapacağız diyorlar ya. Kuantum fiziği. Kuantum fizikçileri var ya şimdi. Bakın felsefeler -burası çok önemli- felsefeler ilmi getirir. Mesela siz oturursunuz, felsefe dediğim bu, astrofizikle alakalı, kozmosla alakalı yani alemle alakalı elinizdeki verilere dayanarak bir felsefe oluşturursunuz. Sonra o oluşturmuş olduğunuz hayali -felsefe dediğim bu- ispat etmeye çalışırsınız. O hayalin peşine takılırsınız. İnsan hayatını anlamlandıran en önemli şey hayaldir bu noktada. Siz hayalinizi yap boz tahtaları gibi yapar bozar, aa burası derin değilmiş derinleştirir, burası geniş değilmiş, genişletir, oradaki figürleri değiştirir, oradaki anlamı değiştirir, oradaki yüklemi değiştirir, hayalinizi genişletmeye, hayalinizi büyötmeye başlarsınız. Bazı şeylerde yap boz yapabilirsiniz, ayağınız çukura düşülebilir burada size en önemli, hepimizin ihtiyacı olan şey: 1- Kur'an ve sünneti iyi bilen bir alim zat. Ne dersiniz deyin adına ya da Kur'an ve sünnete sımsıkı yapışıp akidelerden vazgeçmemek. Çünkü o kimsenin imanını kaybetmesi de söz konusu olabilir. Burada o kimseyi tutan şey budur. Siz hayalinizi kurup, felsefenizi kurup onun üzerinden yürüyebilirsiniz, yap bozlarınız olur, bu sizi derinleştirir. Sakın, bu noktada kendinizi çıkmaza soktuğunuzda hemen Kur'an ve sünnete müracaat edeceksiniz. Kur'an ve sünnete müracaat ederseniz o size gerekli olan sağlam doneyi verecektir. Zamanla alakalı zaman Allah'tır hadis-i kudsisini bilmemiş olsaydım ben sağlam bir ipe dokunamazdım. Şimdi kuantum fizikçileri ne diyor: Allah bu varlığı yaratırken 1.0000...1 küçüklüğündeki, bunu normalde mikroskoplarla ölçmeniz dünya üzerindeki mikroskoplarla ölçmeniz mümkün değil. Onlar mümkünmüş gibi sıfırlamışlar, ben de gülüyorum. Siz ilk varlığın, yaratılan şeyin kocaman bir şey olduğunu zannediyorsunuz. Nokta bile değil. Nokta çok büyük. Noktayı görüyorsunuz ya, siz ne diyorsunuz, nokta kadar küçük. Gözünüzle algıladığınız şey o. Dünyanın en küçük şeyi ne, desem, nokta dersiniz. Hadi düşün, hücre deyin değil mi, hadi düşün hücrenin içerisindeki çekirdek, plazma, daha aşağı, atom. Atom kocaman şey, in daha aşağı. Nereye kadar inerseniz inin. Siz onları küçük olarak görüyorsunuz. Değil. Büyük onlar, kocaman şeyler. Mesela Arapça zerre, en küçük şeydir. Tespit edilebilmiş en küçük şey. En küçük şey bu değildir. Tespit edilebilmiş, göze göre. Küçük, neye göre? Alemdeki herhangi bir şeye göre küçük. Benim "neye göre" diye bir şeyim yok. Bana "küçük" diyorlar, "küçük" diyorum ben. Şimdi bu varlık, ilk varlık var ya, bir zaman birimi saniye diyelim. Saniye büyük salise delim.

Salise büyük mikron diyelim. Bunun 15/ matematiksel olarak kaç tane koyabiliyorsanız o kadar sıfır koyacaksınız onun yanına da 1 koyacaksınız tekrar. Bu kadar küçük bir şeyi Cenâb-ı Hakk yine birim olarak, bu kadar küçük bir şeyi bu kadar kısa bir zaman diliminde yarattı. Bu kimin teorisi? Kuantumcuların teorisi. Kuantumcular diyorlarmış ki, Allah zamanla, yarattığı şeyi aynı anda yarattı. Yeni felsefe bu. Bende diyorum ki: Hayır. Zaman birimi olarak bu kadar bu kadar bu kadar... sıfır zamanında yarattı onu. O küçüktü. Alem ne kadar büyük değil mi? Acaba biz o küçücük şeyin içinde miyiz ki? Tekrar söylüyorum, kuantumcuların hepsi de diyorlar ki: İlk varlık 1/ 20 tane sıfır 1, bu kadar küçük ilk yaratılan şey. Ama kuantumcular buna devam ediyorlar. Tabi kuantum fizikçileri biliyorsunuz aynı zamanda big bange inanıyorlar. Diyorlar ki bu küçücük bir şeyi Cenâb-ı Hakk yarattı o şey patladı. Teori bu da. Yani teori dediği ne? Felsefe. Bunun felsefesini kurdular önce. Bunun felsefesini kurduktan sonra bunu ispatlamaya, teoriyi ispatlamaya çalışıyorlar. Hani bir ara insanlar maymundan gelmiştir deyip de darvinist bir teori var ya, o daha teori halinde yani o daha teoriden çıkamadı. Teori. İspatlanamadı daha insanların maymundan geldiği. Bende uğraşmayın, kendini maymun hissedenenler maymundur diyorum. Ayet-i kerime var, Allah bazı kavimleri maymuna döndürdü. Onların ataları onlardan. Kimilerini de timsaha döndürdü, onların ataları timsahtan. Belki de bir kısmını başka bir mahlukata döndürmüştür. Döndürmüştür. Onunda atası o dur, olabilir ama insan olarak atası Âdem. Cenâb-ı Hakk Ademi de topraktan yarattı. Hani hava, su, ateş, topraktı. Şimdi normalde kuantumcular bu noktada zamanın da yaratıldığını düşünüyorlar. Yalnız bir şey diyorlarmış: yaratılmazdan bir saniye -öyle algılayalım- önce zamanı yarattı. Ardı ardına tespih tanesi gibi. Önce zamanı yarattı ardından varlığı yarattı diyorlar. Ardı ardına, ardı ardına. Bunun ara bölümü, ara kesintisi yine 0000.../1, diyorlar. Bende dedim ki profesöre “Hocam uğraşmayın”, “Niye?” dediler, “Zaman vardı” dedim, “zaman yaratılmadı. Sizin buna katılıyorum, bu kadar bu kadar zaman hani hesaplanarak küçücük bir şey yaratıldı, evet ona inanıyorum, bu doğru bu tezi kabul ediyorum ama büyüdü mü hocam?” dedim. “Bunun cevabını ver” dedim, “Ben gideyim” dedi. Büyümüşte olabilir veya o küçücük şeyi büyükte görüyor olabiliriz. O zaman, zaman nedir? Zaman Allah’tır. *“Peygamber efendimize sordular, dedi ki: Allah'ın katında sabah ve akşam yoktur yani zaman yoktur dedi aynı zamanda”* Sabah ve akşam bir algıdır. Allah'ın katında ise, Allah’ça bakarsanız sabah ve akşam yoktur. *“Dolayısıyla zaman yok?”* Dolayısıyla sabah ve akşam bizim içindir. Zaman vardır. *“O zaman Arabî'nin dediği gibi fiziki zaman hayali zaman mı?”* Fiziki zaman varlığın başlangıcı itibarendir, doğru. Yani fiziki zaman dediğimiz şey kün’ün başlangıcıdır. Kün. Fiziki zamanın başlangıcı kün. Bu fiziki zamanın başlangıcı. Biz şunu diyebiliriz, fiziki zamanın başlangıcı ile varoluş aynı noktada diyebiliriz. *“Uyuduğumuzu farz edelim, uyandığımızda güneşe göre yani fiziki zaman göre ne kadar uyuduğumuzu hesaplayabiliriz.”* Hesaplayabiliyoruz. *“Karanlık bir odada uyuduğumuz zaman ne kadar uyuduğumuzu?”* Hesaplayamıyorsunuz. *“Bu hayali zaman o mu oluyor?”* O normalde hayali zaman olmuyor. O günkü neye göre hesaplayacağınız doneniz yok. *“O zaman dairesel zaman mı oluyor?”* Dairesel

zaman yok benim nazarımda. Dünyayı sildik, hayali sildik, kün kaldı. Şimdi fiziki zamanı konuşalım. Bakın bu farklı. Biz şimdi “Zaman nedir”i konuşmuyoruz. Burayı ayırt etme noktası yok bazı yerlerde. Zamanı algımlarken insanlar fiziki zamanla karıştırıyorlar. Az önce verdiğim örnek gibi. Kaç yaşındasın? 15 yaşındayım. Neye göre 15 yaşındasın? Fiziki zaman, anne karnından doğduğu güne göre. Neye göre? Dünyanın güneş etrafındaki dönüşüne göre ama biz kalsak Jüpiter’in dönüşüne göre hesaplamış olsak onun yaşı değişecek. Jüpiter güneşin etrafında ne kadarda dönüyorsa ki 365 günde değil, o zaman diyeceğiz ki biz Jüpiter’e göre bu adamın yaşı şu an da şu. Neye göre onun yaşı 15? Benim yaşıma neye göre 53? Dünyanın güneş etrafında kaç yıl döndüğüne göre 53. Benden sonra dünya güneş etrafında 53 sefer dönmüş. Bende diyorum ki, 53 yaşındayım. Neye göre? Dünyanın güneş etrafındaki dönüşüne göre. Ben bunu baz almazsam, kün lafzını baz alırsam? Kün lafzını baz alırsam? Her şey o şeyden yaratılmadı mı? Her şey o şeyden yaratıldıysa benim yaşıma da o şey kadar. Ayrı bir zaman birimi çıktı. Ve yaratılmış olan her şeyde benden var, bende de yaratılmış olan her şeyden var. Ben neyim? Yaratılmışların içerisinde her şeyi bende var olduğundan, efendisiyim. Çünkü gözünüzün gördüğü yaratılmış olan her şeyde benden var. Yaradılmış olan her şey de benden var, bende de yaradılmış olan her şeyden var. Benim yaşıma neye göre 53 o zaman? Az önceki ayet-i kerimeye geliyoruz, Allah katında akşam ve sabah yoktur. Dünya birimi içerisinde. Vel asr innel insane le fi husr. Asr’a yemin olsun. Asr ne? Zaman. Zamana yemin olsun. Zamanın üzerine yemin ediyor Cenâb-ı Hakk. Yok diyebilir miyiz? Hayır. Zaman var ve onun üzerine yemin ediyorsa yok dememiz mümkün değil.

Bizim şimdi konuşacağımız ne? Varlığın zamanı. Peki. Biz varlığın zamanına ulaşabilmemiz için kün lafzının başına gelmemiz lazım. Kün lafzının başına geldiğimizde zamanın varlığa göre ilk salıyesinin salıyesin... salıyesinin başlangıcı o zaman. Varlığın zamanı bu. Bakın, zamanın başlangıcı değil. Varlığın başlangıcının zamanını bulmak mümkün mü? Evet. Hiçbir şey yok iken O var idi ve aslında Cenâb-ı Hakk’ın bu ayet-i kerimlerini de tecelli ettiriyor kuantumcular. Diyorlar ki, Big bang ile varlığın başlangıcını hesapladık. Evet. Şu anda astro fizikçiler varlığın başlangıcını hesapladılar. Varlığın başlangıcını hesapladılarsa varlığın zaman noktası kün’le başladı ama biz varlığın zamanını konuşmuyoruz ki, o basit şey zaten. Bakın varlığın zamanını konuşmak basit. Varlığın zamanını konuşmuyoruz. Biz otururuz hesaplarız ilk yaradılışa doğru, kün lafzına doğru gider miyiz? Gideriz. Gittiğimiz zaman onun ışık yılı hesabını bulur muyuz? Buluruz. O ışık yılıyla biz varlığın zamanını hesaplayabilir miyiz? Evet. Çünkü inancımız şu ki hiçbir şey yok iken Allah bir şey yarattı. Bakın burası işin en sır noktası. Siz hiçbir şey yok iken Allah bir şey yarattı ya inanırsanız o yaratılan şeyin varlık olarak başlangıcını bulabilirsiniz. İnanç felsefesi açısından oturduğunuzda hiçbir şey yok idi, yok idi, Allah bir şey yarattı. Hiçbir şey yok iken bir şey yarattı. Yarattığı şeyin başlangıcı var. Burada otomatikman sonraki arabicilerin vahdet-i vücud felsefesinden ayrıldığınız yerdir. Yine kızacaklar bana. Siz “Hiçbir şey yok iken bir şey var” dersiniz, yani var etti. Kim? Allah. Hiçbir şey yok idi Allah bir şey yarattı. Bir kısmı da der ki, hala daha yok. Ayet-i kerime der ki, Allah yarattı, var etti. Burada Hazreti Mevlâna’nın yolunun selameti çıkar orta yere.

Saptırmaz oraya bura insanı. Hiçbir şey yok idi Allah bir şey yarattı. Bir şey. Buna şey diyen de İmam-ı Azam hazretleridir. Bütün felsefeciler buna bir isim takmaya çalışmışlar, hiç kimse “Bir şey” diyememiş. İmam-ı Azam hazretleri Fıkh-ı Ekber’inde “bir şey” demiş buna ve ardından sonradan gelen fıkıhçılar, kelimacılar, felsefeciler, bir şeye sınıksı yapımışlar çünkü o şeyin ne olduğunu bilmiyorlar. Aslında İmam-ı Azam hazretleri ona bir şey derken soyutu somuta çeviriyordu. Biz o bir şeyin ne olduğunu biliyoruz. Bir hadis-i şerifte “Hiçbir şey yok iken önce aklı yarattı.” Akl-ı evvel. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin bir ismi akl-ı evvel dir. “Hiçbir şey yok iken Allah önce beni yarattı” der. Varlığın evveli nedir? Hazreti Peygamberdir. Hadis-i şerifte Hazreti Peygamber Efendimiz der ki: Allah ilk defa bir şeyi yaratırken bana kendi nurundan ve ruhundan bir şey yarattı der. Yaratılan şey nedir? Allah’ın ruhu ve nurundan yaratılmış bir şeydir. Hiçbir şey yoktu. Nur ve ruhtu. Bakın yine hala daha yaradılan şey nedir? Soyuttur somut değildir. Bakın soyuttur. Allah’ın ruhu soyuttur, Allah’ın nuru soyuttur. Somut değildir. Ve küçücük küçücük... hesaplıyorlar ya, onun arkasından yine küçücük hayal çıkacak. Varlığı konuşursak bu noktada, o yaratılan şeyle zaman başlamadı, varlığın zamanı başladı. Ömrüm vefa etmez ölür giderim, bu tartışmaların dünya üzerinde tartışılacağını göreceksiniz felsefi noktada. İnsanlar oturup diyecekler ki maddeci felsefeciler zamanında aynı varlıkla beraber yaratıldığını söyleyecekler veyahut ta ardından bir felsefe daha geliştirebilirler, zamanla yaratılan şeyin aynı anda yaratıldığını, tanırının o olduğunu size söyleyebilirler. Hani İsviçre’de tanrı parçacığı arıyorlar ya. Ne arıyorlar, isim ne? Tanrı parçacığı. Aradıkları neymiş? Tanrı parçacığı. Ve bütün milyonlarca milyarlarca dolarlar yatırdılar ya ona. Onu başka bir amaç için kurdular. Allah’ın hesabı geniştir. Siz küçük hesaplar yapanlara bakarsınız.

Mesela örneğin, kim hayal edebilirdi burada böyle sohbetlerin edileceğini? Samanlıkta burası, at damıydı burası. Buranın beygir damı olduğunu düşünebiliyor musunuz? Allah’ın hesabı farklıdır. Mesela Lozan’da Türkiye Cumhuriyeti’nin tanınmasının sebebini bilir misiniz siz? Lozan’da Türkiye Cumhuriyeti’ni tanırlarken, Lozan’da öyle anlaşmalar koyarlar ki Türkiye’de dinin ve İslam’ın bir daha konuşulması söz konusu bile değildir. Derler ki öyle bir gençlik gelecek ki arkadan, öyle gençlik gelecek ki, hiç bunlar din konuşmayacaklar. Ve Türkiye’nin Lozan’dan çıkacak olan sonuç şuydu, Türkiye Hristiyan bir ülke olacaktı. Türkler Hristiyan olacaklardı. Evet. Lozan’ı hala daha açıklayamıyorlar, açıklayamayacaklar. Açıklarlarsa zaten yıkılacak ortalık. Fikri planda yıkılacak. Allah’ın hesabı ayrıdır. Gene kızacaklar bana da. Lozan’da onlara imza atanlarda, onlara imzayı attıranlarda, kendilerince iyi şeyler yapıyorlardı. Tabi. Kötü düşünmeyin. Şimdi baktığınız zaman sonuca farklı bir şey var değil mi orta yerde? Hayal. Ben 89 yılında Ödemiş’te karakola götürüldüğümde karakolda demiştim ki: bir gün gelecek insanlar tarikatlarını yollarda yaşayacaklar, caddeler almayacak, dedim. O gün için beni deli raporu tutup göndereceklerdi Manisa’ya. Gerçekten. Arabayı falan getirdiler kapının önüne. Anladım ben. Dedim Mustafa Özbağ yolun sonu geldi herhalde. Kapalı spor salonları almayacak, dedim. Hani yapıyorlar ya futbol sahaları şimdi. Komiser beni dinliyor. Oralarda zikirler olacak, insanlar dolduracaklar oraları.

Görüyor gibiyim oralarda zikirler olduğunu, dedim. Komiser beni dinliyorsa, açık havaya çıkamadık daha kapalıdayız ama bir gün açık havaya da çıkacağız. Açık havaya da çıkacağız bir gün. Bunlar araştırma yapıyorlar ya o araştırma insanları nereye götürecek biliyor musunuz? Allah'ın var olduğunu ve bu kâinatı yaratanın O olduğunu, Ondan başka hiç kimsenin yaratamayacağını ispat edecekler. Onlar şuna ulaşmaya çalışıyorlar, bu alem kendi kendisine var oldu. Onlar ona ulaşmaya çalışıyorlar. Ben de alkışlıyorum, diyorum ya Rabbi sen hayrın sahibisin, kâinatın sahibisin. Bunlar buna uğraşıyorlar, inanıyorum ki senin varlığını ispat edecek bunlar. Gidiyorlar bulacaklar O'nu. Gelen bütün Sokrat'ın, Aristo'nun, Eflatun'un, Kant'ın, Freud'un bütün felsefeleri batacak. Bütün felsefecilerin felsefeleri batacak, şuna gelecekler: Bu alemin yaratan Allah. Küçücük, küçücük, küçücük... minnacık bir şeyi minnacık zamanda yaratmış, muhteşem diyecekler, şak diye bırakacaklar gidecekler. Varlığın başlangıcı bu noktada işte o ilk kün lafzının olduğu yer. Okula giden çocuklar, okullular, bunu derste imtihanında falan sorarlarsa ders kitaplarındaki gibi siz cevaplandırın, sıfır not alırsınız sonra.

Sohbette bir şey yarım kaldı. Varlık hiçbir şey yok iken O vardır. Bir şey yarattı. Biz bu bir şeyi zamanın üzerinde yarattığını söylüyoruz öyle değil mi? Zaman ne? Allah. Hayal kurun. Hiçbir şey yok. Allah var. Allah zamandan, mekândan, şekilden, şemalden münezzehtir. Sayısız, sonsuz, hudutsuz sıfatları var ve Cenâb-ı Hakk bir şeyi yarattı, hiçbir şey yoktur bir şey yarattı. Bu neyin üzerinde duruyor şu anda? Hiçbir şey yok, Allah var. Allah zamandan, mekândan, doğurmaktan, doğrulmaktan münezzehtir, Allah'ın başlangıcı yok, sonu yok, sınırı yok. Hiçbir şeye benzemiyor ve Allah bir şey yaratıyor. Bu yarattığı bir şey; küçücük, küçücük, küçücük, küçücük bir şeyi, küçücük, küçücük, küçücük, küçücük, bir zaman diliminde yarattı, aniden. Kün dedi. Tarif ederken kün kelimesi dahi uzun. Kuantum fizikçilerine göre big bangcilere göre öyle bir hızlı patlama yaptı ki bir anda bu alemler dediğimiz şeyler var olmaya başladı ve hızla var olmaya devam ediyor bize göre. Bu neyin üzerinde yürüyor? Hazreti Mevlâna diyor ki "Bu alemin hayalin üzerinde yürür gör." Bu hızla büyüyor. Biz bunun başlangıç zamanını tartışıyoruz. Bunu hesaplamak kolay dedim bıraktım. Bu neyin üzerinde büyüyor veya neyin içinde büyüyor? Selamun aleyküm.

Ve mirac, bunu miracla bağlayın bakın bunu miracla bağlayın. Mirac varlığın içinde devam ederken varlık bitti varlığın içerisinde durmuş olsaydı Hazreti peygamber varlığın üzerinde bir şeye binecekti. Refref. Burak. Burak bitti değil mi Bilal Hoca? Refref bitti değil mi Bilal Hoca? Refreften sonra neyle gitti? Cebrail aleyhisselam dedi ki "Benim sınırim buraya kadar buradan sonrasına gidemem. Varlığın bittiği yer." Selamun aleyküm.

“VE İNSANLAR GERÇEKTEN HÜSRANDADIR.” (Asr/1)

“O gün bunlar cehennem ateşinde kızdırılacak da onların alınları böğürleri ve sırları bunlarla dağlanacak işte bu kendiniz için biriktirip sakladığınız şeylerdir.” (Tevbe/35)

“Ne kadar güçlü ve zengin olduğunu görünsün diye dağa taş binalar yaparak gönül mü eğlendiriyorsunuz? İçinde ebedi kalacakmış gibi villalar dikiyorsunuz önünüze gelene merhametsiz zorbalara gibi saldırıyorsunuz Allahtan sakının.” (Şuara/128–132)

“Sana neyi infak edeceklerini sorarlar De ki; ihtiyaçtan artanın tamamını” (Bakara/219)

Kur'an bu gibi ayetlerle dolu.

“Keseye koyulup ağzı bağlanan her altın tanesi sahibini mahşerde yakalayacak bir yılana dönüşecektir.” Ebu Zer

Aişe anlatıyor; Resulullah vefat ettiğinde karnı boştu. İbn-i Hacer el-Askalani

Ebu Aliye evinin damına (ihtiyaçtan fazla bir) oda yaptı. Resulullah ona; o odayı yık dedi. Onu satıp parasını sadaka vereyim mi?

Resulullah üç defa “Onu yık” dedi.

Şimdi herkes önce kendini sonra etrafındakileri bir düşünsün.

Bitmedi;

Müstevird İbnu Şeddat, Resulullah buyurdu ki; kim bize memur olursa, kendine bir zevce edinsin, yardımcısı yoksa bir yardımcı edinsin. Meskeni yoksa bir mesken edinsin devlet olanaklarıyla.

Kim bunu dışında bir şey edinirse bu kimse haindir, hırsızdır. Ebu Davut, Harac 10

Şimdi bir de bunca sene biz yönetenlere bir bakın.

SORU

Zekâtı verildikten sonra her tuğlası altın olan bir sarayda oturmak caiz midir?

“Hüda size hurma bize” ne demektir?

İSLAMİYET ÜTOPYAMIDIR?

Ben sondan başlayayım; İslam'ın bir veçhesi vardır ki ütopyadır ama bu ütopya boş bir ütopya değildir. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bir hadisi şerifte der ki "Benden önce İslam'ın yüzde ellisi yaşandı, ben ve Raşit halifelerimin döneminde de yüzde yirmi beş yaşanacak, geri kalan yüzde yirmi beşi de ahir zamanın son döneminde -Mehdi âlâ resule işaret edilir, o zaman yaşanacak" denir.

Bu bir ütopyadır, din, İslam dini yeryüzüne hâkim olacak, gerçek manada yeryüzüne hâkim olunca insanlar İslam dininin gerçeğini ve hakikatini yaşayacaklar. Bütün dünya İslam olacak. bütün dünya İslam olunca İslam'ın kalan yüzde yirmi beşi gerçek manada yaşanacak ve gerçek manada yaşanınca din yaşantı açısından tamam olacak. Din, hükümsel açıdan, hukuksal açıdan müteşabih ayetleriyle muhkem ayetleriyle din tamam oldu, algı ve yaşantı olarak tamam olmadı. Algı ve yaşantının tamam olmasıyla zaten dünya İslam olunca kıyamet kopacak. Ondan sonra tekrar bir bozma yaşayacak ondan sonra tekrar bir bozma yaşadıkten sonra kıyamet kopacak. Hadis-i şeriflerden derlenen bilgi söylüyorum. Şimdi yöneticilerin, âlimlerin, benim, herhangi bir dini yaşayanın eksikliği dinden kaynaklanmaz. O kimsenin kendi heva ve hevesinden, bu işin suizan kısmı, hüsnü zan kısmı: kendi din algısından olur. Bir kimse gerçekten de dini öyle algılayabilir eksiktir, noksandır, yanlışdır ama algı olarak öyle bir algıyla almış olabilir. Meselenin başından itibaren başlarsak vel asr'ın sonunda da der ki – vel asr'a devam edersek, iman edenler, salih amel işleyenler, hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesna der. Cenab'ı hak vel asr'da "Bütün insanlar hüsrandır." der ama hemen ayet-i kerimenin arkasından hüsrandan kurtuluş yolunu koyar; hüsrandan kurtuluş yolu nedir? İman edip salih ameller işleyen; amenu ve amilus salihati ve tevasav bis sabr. O zaman o hüsrandan kurtuluşun hemen anında cevabı; iman etmektir.

İman etmek nedir? İman etmek birinci derece inanmaktır, bir şeye inanmak, bir şeye iman etmek. Burada Muhammedî bir İslam'da bir şeye inanmak deyince Allah ve Resulüne inanmaktır. İman nedir? Allah'a, meleklerine, peygamberlerine, kitaplarına, dini gününe yani hesaba çekileceğine, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna, cennetin cehennemin var olduğuna, kabrin, mahşerin, sıratın, hesabın, kitabın var olduğuna iman etmektir. Şimdi o kimse hüsranda, Cenâb-ı Hakk öylesine koyar ki bu ayet-i kerimeyi. Bu ayet-i kerime bir insan için ne olması gerektiğini anlatır. Vel asr'dan bütün Kur'an'ı ve sünneti geçirebilirsiniz siz, vel asr suresi öylesine muhteşem bir suredir ki, o sureden siz bütün Kur'an'ı ve sünneti geçirirsiniz Kur'an ve sünnetin ne anlatmak istediğini vel asr'dan anlayabilirsiniz. Bütün insanlar hüsrandır, kim değildir? Devam eder: İman edenler. Ey ümmet-i Muhammed iman edin. Neye iman edeceğiz? Allah'a, varlığına. neye iman edeceğiz? Meleklerine. neye iman edeceğiz? Peygamberlerine. Neye iman edeceğiz? O peygamberlerin getirdiği kitaplara. O zaman bizim için kitap ne Kur'an. Kur'an ne buyuruyor bakalım, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri ne buyuruyor bakalım. Devam edelim, ardından diyor ki "Salih amel işleyenler" salih amel, yani iyi amel, güzel amel. İbadetlerden tutun haramlardan uzak durmaya kadar. Bir kimsenin örneğin, kumar oynamaması da salih ameldir, oynamaması

bakın. Bir kimsenin haramlardan kendini uzak tutması da salih ameldir ve bu devam ediyor, salih ameller, infak etmek de salih ameldir, infak etmek. Cömert olmak. Buradan konu anlaşıyor ki o kimsenin cömert olması, infak etmesi. Cömertlik infakla alakalı. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin hadislerinden örnekler vardır. Mesela hadisten bir örnek vardır: Hazreti Ebu Bekir Efendimiz malının tamamını getirir, Hazreti Ömer radiyallahu anh hazretleri malının yarısını getirir, başka bir sahabe ölümüne yakın malının tamamını tasadduk etmek ister “Fazla” der Hazreti Peygamber der ki “Üçte ikisini ben infak edeyim”, “Bu da fazla” der Hazreti Peygamber der ki “Yarısını infak edeyim” hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri ona der ki “Arkandan çocuklarının sana dua etmesini istemez misin? Onlara hayırlı bir mal bırakıp da sana dua etmelerini istemez misin?” “İsterim ya Resulullah” “O zaman sen malının dörtte birini bırak” der, malının dörtte birinin infakını kabul eder. Bu, o kimsenin Allah ve Resulüne bağlılığı ile alakalıdır. Din bu noktada insanları zekâtını vermekle memur etmiştir. Az önce ***Zekâtı verildikten sonra her tuğlası altın olan bir sarayda oturmak caizdir*** sözü Hazreti Osman radiyallahu anh hazretlerinin zamanında devlette görev almış bazı zatların sözleridir. Bunlar, o sahabenin terbiyesini terk edip kendilerince zekâtı verildikten sonra istersek evimizi altın tuğlalarla yaparız diyen, dilimi böyle kullanmak istemem ama hadsizin sözüdür ama bu İslam dünyasında yer yurt edinmemiştir bu söz, bu görüş. İslam dünyası şatahatı şatafatı sevmez, gerçek İslam bu manada insanların zaruri ihtiyaçlarını görüp zaruretinin dışının Kur’an ve sünnetin anlaşılması ve anlatılması yolunda harcamasını ister ama şunu unutmayın; İslam yeryüzünde eğer ki hâkim olaksa bunun bir de maddi planı vardır. Hiçbir savaş, hiçbir mücadele, hiçbir anlatım, hiçbir anlatım maddesiz olmaz. Birilerinin infak etmesi gerekir. Birileri infak edecekse infak edecek olan yol bellidir: 1- Ya Müslümanlar cihad ederler, cihadla, ganimet mallarıyla infak ederler ya da Müslümanlar çok çalışırlar üretirler, ürettikleri ile cihat ederler. Bir kimse dinini anlatacaksa, dinini tavsiye edecekse, dinini öğretecekse onun okula ihtiyacı var, onun eğitime ihtiyacı var, onun araç gerece ihtiyacı var, bunlar içinde paraya ihtiyaç var.

Nerden sağlayacağız bunu? Bunu sağlanacak kapı, bunu sağlanacak yol ve bu yolda helal olmalı, bu yol helal olmalı. Şimdi bazen ben söylerim yeni içtihatlar gerek diye. Düşünebiliyor musunuz bugün siz şimdi Avrupa’yı tankla, tüfekle, uçakla fethedip İslam’ı anlatabileceğinize inanıyor musunuz? Bugün herhangi bir milleti, tankla, tüfekle, uçakla, o insanları katlederekten dini anlatabileceğinize inanıyor musunuz? Bugün gidin Japon milletine, o Japon milleti o Hiroşima’nın, o atom bombalarının kinini unuttuklarını düşünüyor musunuz? Bugün Korelilerin o savaşı akitilen kanları unuttuklarını düşünüyor musunuz? Bosna’da yapılan katliamlarının unutulabileceğini düşünebiliyor musunuz? Irak’ta, Suriye’de akitilen kanların, yapılan vahşetin unutulabileceğini düşünüyor musunuz? Irak halkının Amerika birleşik devletleri ve yandaşlarını çiçeklerle karşılayacağını düşünebiliyor musunuz? Libya halkının iyi veya kötü, Fransızlar tarafından bombalanarak hircümerç edildiğini unutulabileceklerini hesap edebiliyor musunuz? Hadi gelin şimdi

bir İslam düşünün; bu İslam elinde kılıçla, elinde tüfekle, elinde tankla topla bir yeri İslam etmeye gidecek bunu hayal edebiliyor musunuz? Ben hayal edemiyorum, ben böyle bir tebliğin yerini bulacağına inanmıyorum. Ben sivil bir insanı katleden bir kimsenin İslam'ı tebliğ edebileceğine inanmıyorum, üzerine bombalar doldurup veya bir arabaya bomba patlayıcılar doldurup Allah adına sivil insanların, çocukların, kadınların, okuldan çıkanların, okula gidenlerin veya çarşıda, bacada, orada bunun patlatılıp Allahu Ekber deyip patlatılıp, bunun dini bir ibadet olduğunu veya o patlatanın şehit olduğuna inanmıyorum. Yol ya, benim nazarımda bu yol kapandı ama mademki din bize bütün dünyanın İslam olmasını emretti, mademki İslam en son din, en iyi din, en mükemmel din, bütün insanlığa anlatılması lazım, en hürriyetçi, en özgür, emperyalizmin karşısında duracak yegâne inanç sistemi. Bunu nasıl anlatacağız kardeşler? Bunu anlatmanın yolu ne? Çok güzel burası tekke, bahçesi dolu, burası dolu harika öyle değil mi? Ne kadar güzel. Sohbetten, semadan, çaydan, çorbadan ücret alınmıyor harika. Sakın yanlış anlamayın sizden para istediğimizi düşünmeyin ama buranın bir gideri var. Sakın ha aklınızın ucunda geçirmeyin ama buranın gideri var. Nasıl sağlayacağız? Herkesin evinin gideri var, nasıl sağlayacağız? Gazcılar'da ders yaptığımız yer var, gideri var. Aklınızın ucundan geçirmeyin hiç kimseden para istemiyoruz. Dışarı derslere gidiliyor, gideri var. Biz ücret almıyoruz hiç kimseden. Bir otobüs gidiyor 50 kişi, 50 kişi yemek yiyor en az bir öğün, bugün bir kimsenin en az yemek masrafı 8 lira 10 lira, 50 kişi gitti 500 lira, en az haftada iki gün dışarı çıkılıyor beşer yüzden 1 milyar lira, aylık 4 milyar lira, 5 milyar lira sadece yemek gideri dışarı gidenlerin. Basit hesap yapıyorum. Ortalama 5 milyar buranın masrafı var, 10 milyar lira, 5 milyar da aşağısının masrafı var, ortalama 15 milyar lira. İstemek yasak, bu benim din algım, yasak. Bir kimsenin ticaret yapabilmesi için bir sermaye ihtiyacı var mı? Var. O sermayeyi biriktirmesi gerekiyor mu? Gerekıyor. Şimdi gözümün önüne İsmail geldi şimdi, kapalı çarşıda küçük bir dükkânı var bebe işi yapıyor, sünnet işi yapıyor, çocuk işi yapıyor. Ben kendi kafamdan diyorum şimdi, en kötü ihtimalle en azından 150 milyar sermayeye ihtiyacı var, 150 milyarı biriktirmesi lazım. Buradan ayet-i kerime okuyacağım şimdi ona "Sana neyi infak edeceklerini sorarlar de ki, ihtiyaçtan artanın tamamını." Evet, bir kimsenin ihtiyacını belirleyen ölçü nedir? Asgari ücretle çalışan bir kimse elini kaldırsın, sen; asgari ücretle çalışıyorsun, ihtiyacını görüyor mu o para? "Görüyor" Kendince geçiyorsun sen. Senin yaşam standardına uygun mu o, yetiyor mu? Biraz daha olsa iyi olur dimi? Mesela ne kadar maaş yeter sana? "1500 lira" 2000 lira olsun, 2000 lira yeter mi sana? Yeter değil mi? Bana yetmez. Bu kardeşin yaşam standardına göre 2000 lira para ona yetiyor, bana yetmiyor, yetmez bana. Aylık 3000 lira kazanan birisi elini kaldırsın, kaldırı, korkmayın, para istemeyeceğim. 3000 lira kazanıyor. Yetiyor mu sana? Yetiyor değil mi? Yetmez bana 3000 lira, yaşam standardı. Aylık 5000 lira kazanan birisi elini kaldırsın. Var mı içinde aylık 5000 lira kazanan? Bu toplulukta aylık standart 5000 lira para kazanan yok. Bak kazanıp da, kazanmıyoruz dersiniz Allah alır elinizden, evet. Bakın ne olursanız olun Allah'ın verdiği nimeti saklayıp gizlemeyin. Allah vermiş bir nimet saklama, gizleme. Örneğin birisinin aylık 5000 lira geliri var değil mi, ona yetiyor mu? Yetiyor diyecek

o, ben yine aynı şeyi söyleyeceğim de o yüzden; yetmez bana diyeceğim. Birisi dese ki aylık 10 lira gelirim var benim yetiyor bana diyecek, ben yetmez diyeceğim, birisi diyecek ki bana burada 15 liralık gelirim var aylık yetiyor diyecek, ben diyeceğim ki bana yetmez 15 lira. Birisi dese ki burada 20 lira gelirim var Cenâb-ı Hakk’a hamdolsun yetiyor bana diyecek, Mustafa Özbağ olarak diyeceğim ki: yetmez bana. Benim oturduğum evi herkes biliyor Cenâb-ı Hakk’a hamdolsun ihtiyacımı görüyor, villada oturduğum yok. Ben o felsefeye karşıyım zaten, benim öyle bir felsefem yok zaten, ben gideyim bir tarafa villa dikeyim orada yaşayayım öyle bir derdim yok benim ama bakın buradaki ihtiyaç, yani “Sana infak edeceklerini sorarlar, ne? İhtiyaçtan fazlasını.” bakın buradaki ihtiyacın miktarı belli değil, bir kimse neyi infak edecek, ölçüsü ne bunun şimdi? Burada onu anlatmaya çalışıyorum, ihtiyaçtan fazlası; bizim İsmail şimdi elinde 40–50 lira 100 lira ne kadar sermayesi varsa bunu infak mı edeyim diyecek? Birisinin elinde 300 lira, 400 lira iş yapıyor, ticaret yapıyor o kimse, bunu infak mı edecek? Bu infakın ölçüsü ne? Bir kimse bu ayet-i kerimeyi aldı bakara 219 “Sana neyi infak edeceklerini soruyorlar de ki; ihtiyacınızdan fazlasını.” bu ayet-i kerimenin “ihtiyaçtan fazlasını” tecelli edecek, takdir edecek, makam, kurum, kuruluş ne? İhsan eliaçık çıkıyor televizyonlarda bangır bangır bağıyor bunu ve Müslümanların üzerine tabiri caizse laf atıyor. Evet, Müslümanların sefahate düştüğünü ben de görüyorum, Müslümanların lüks bir hayat içerisinde düşüp kokuştuklarını ben de görüyorum. Müslümanlar gerçekten kendi zekâtlarını tam olarak vermiş olsalar, bu memlekette aç ve açığın kalmayacağını ben de biliyorum. Bunları bilmemiz ölçüyü karıştırmamızı gerektirmez. Ölçüyü karıştırıyorlar. Ölçü ne? Zekâtın miktarı Sünnet-i Resulullah’a belli. İslami bir sistem bir düzen düşünün ihtiyaçtan fazlasını tasadduk etmen gerekir. Geldi, sen ihtiyaçtan fazlasını tasadduk edeceğini ne kadar bilmiyorsun ve cimri bir kimsenin dinin hukukunu kendin uygulamıyorsun, o zaman İslami bir sistemde dinin hukukunu devlet uygulayacak, senden zekât alacağı zaman ne kadar alacak? O zaman hepimize birer kâse pirinç birer kâse bulgur dağıtılacak geri kalan ihtiyaçtan fazlası deyip bütün malımıza mülkümüze el konulacak. Din o değil. Bir şeylere karşı çıkarken ölçüyü bozamayız. İslam’ın hukuku belli. Nedir? Bir kimse ticaret mallarının 40 ta birini zekât olarak dağıtmak mecburiyetindedir. Gerçek müminler zevki sefahat içerisinde yaşamazlar, bu işin takvasıdır. Takva ehli olan insanlar çoluğunun çocuğunun etraftan dilenmesine, istemesine, muhtaç olmasına, mahcup olmasını gerektirmeyecek kadar çoluğuna çocuğuna bırakırlar, geri kalanı Allah yolunda infak eder harcarlar. Bu takva sahiplerinin işidir. Nedir takva sahiplerinin işi? O yaşadığı konuma, duruma, coğrafyaya, ile, ilçeye, duruma göre kendi hayat standardını oluşturur. Mütevazı bir hayat standardı oluşturur. O mütevazı hayat standardında o kimse kendi ihtiyaçlarını tespit eder. Kendi ihtiyaçlarını tespit ettikten sonra o ihtiyaçtan geri kalanını ne yapar, Allah yolunda infak eder. İslam bu meseleye bu gözle bakmıştır. Örneğin bir kimsenin eşi çocukluğundan itibaren kaloriferli bir dairede yaşamıştır, 150 metrekare bir dairede yaşamıştır, o kız büyümüştür evlenirken denklik arar, hayat standardı arar aynı şekilde bir kimseye evlenir. Aynı şekilde bir kimse ile evlenirse onun hayat standardı

150 metrekairelik daire oldu, 150 metrekairelik daire bugün 150 milyar lira, o dairenin ısınması, elektriği, suyu 1 milyar lirada onu koy, her ay 1 milyar lira o kimsenin sadece dairenin gideri var, bu hayat standardı. Din bu hayat standardını reddetmez. O kimse bu hayat standardını yükseltmeye çalışmasın, bu tamam. Bu hayat standardını korumakla mükelleftir erkek. Bu mükellefiyetini yerine getirmesi ibarettir. Eşinin ve çocuklarının hayat standardını korumakla ve kollamak yükümlüdür erkek, o yükümlülüğünü yerine getirir, bunun fazlasını ne yapar? O standart oturmuş, yerleşmiş, bunun haricinde artan var mı? Evet. Artanını tasadduk edebilir, o onun takva noktasında veyahut da yatırım yapar o kimse, fabrika kurar ama hala daha aynı evde oturuyordur, fabrika kurar, hala daha aynı vasat bir arabaya biniyordur, fabrikasında 100 kişi çalışıyordur, fabrikasındaki çalışan elemanlarına harcıyordur o kimse veyahut da fabrikasını büyütüyordur, ülkeye yatırım yapıyor. Biz ona nasıl diyeceğiz şimdi sen biriktiriyorsun cehennemde azap göreceksin diye? Evet, İslam bize paylaşmayı emreder, İslam bize cömertliği emreder. İslam bize bölüşmeyi emreder. İslam bize komşusu açken tok yatmamayı emreder. İslam bize yetimi, fakiri, kimsesizi, dulu, bakıp gözetmeyi emreder, İslam bize toplumun içersinde sosyal olarak herkesin birbirlerine yardımcı olmasını emreder ama İslam bize bütün malını varlığını her şeyini feda edeceksin demez. Feda edenler çıkar mı? Evet. Ama o feda edenlerin kendi bireysel bakış açıları ve algılayışlarıdır. Şimdi biz bir arkadaşla diyebilir miyiz ki herhangi birisine, arkadaş sen aylık her ay 2 milyar Allah yolunda harcayacaksın diye? diyemeyiz. İçinizde harcayanlar var mıdır? El-cevap: Vardır. İçinizde Allah yolunda 3 milyar harcayanlar var mıdır? Vardır. 5 milyar harcayanlar var mıdır? Vardır. 10 milyar harcayanlar var mıdır? Vardır. Ona da niçin harcıyorsun diye sormaya birinin hakkı var mıdır? Hayır. O zaman “Sana neyi infak edeceğini sorarlar de ki, ihtiyacınızdan fazlasını” bunu Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri sünnete bağlamış. Bir kimse zekâtını verdiği müddetçe onu bir şeyden mükellef tutmamız mümkün değildir. Zekâtını verdi mi? Bitti. Biz onu başka bir şeyden mükellef tutamayız. O kimse kendiliğinden infak ediyor, Allah, melekler, peygamberler, müminler, ona dua eder tabiri caizse alkışlar onu. Çünkü tasadduk etmek büyük bir erdemlilik. Çünkü Allah yolunda harcamak büyük bir erdemlilik, bu herkesin yapabileceği bir erdemlilik değildir. Bu yüzden cömertler âlimlerden önce cennete girerler, o yüzden cömertler Kur’an da çok methedilmiştir amma velâkin bu dağıtma ile alakalı din, başıboşluk bırakmaz. Hani namaz kılınız der namazın nasıl kılacağını Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bize tarif eder, biz namaz onun dediği gibi kılarız. “namaz kılınız” bir sürü ayet vardır “zekât veriniz” bir sürü ayet vardır, malın kaçta kaç zekâttır? Onu biz Hazreti Peygamberden öğreniriz sallallahu aleyhi ve sellemden. Namaz kılınma şeklini Hazreti Peygamberden öğreniriz sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinden. O zaman sana neyi harcayacaklarını soruyorlar, ihtiyaçtan fazlasını. Bunun da ölçüsünü Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri verir. O yüzden, o ölçüde bellidir, Allah bizi ölçüye uyanlardan eylesin inşallah.

BAKARA 186; Kullarım beni senden sorarlarsa gerçekten ben onlara çok yakınlım. Bana dua edince dua edenin duasına cevap veririm.

EN'ÂM 41; O'na dua ederseniz O'da dilerse dua ettiğiniz sıkıntıyı kaldırır.

İbn Arabî'nin düşüncesine göre bütün her şeyin eninde sonunda, Hakk'ın bizzat derununda ezelden beri faal olan bir tiyatro piyesi olduğu hatırlanmalıdır. Bunun altına not çiziyorum: Bunun Arabî'de nerden olduğuna dair bu notu isterim. İzutsu'nun bu noktadaki kendi tespitini değil, Arabî'nin kendi sözünü isterim.

“Allah yarattıklarına tabidir.” “Âlem Allah'ı zorunlu hizmete yöneltir” şeklinde küfür gibi görünen ifadeler istidadın belirleyici gücü o kadar büyüktür ki Hakk dahi (kendi yaratmış olduğu) bu şeyin gereğine uymaktadır. Çerçevesinde idrak edilmelidir.

İnsanların çoğu a'yân-ı sabitenin ve dolayısıyla da kaderin sadece cahilidirler. Bu insanlar a'yân-ı sabitenin belirleyici gücü hakkında yani KAZA ve KADER'in anlamı hakkında hiçbir şey bilmezler.

Cehaletleri dolayısıyla Allah'tan şunu ya da bunu yapmasını talep ederler. Duanın gücü sayesinde olayların ezelden tespit edilmiş olan rotasını değiştirebileceklerine saf saf inanırlar. (Arabî Füsüs) Füsüs'un hangi bölümü belirtilmemiş.

Resulullah s.a.v buyurdular “Kadere iman etmek, her türlü keder ve üzüntüyü giderir.” (Suyuti Camius-Sagir 1/107)

SORU

-Eğer her şey bu minval üzere peşinen takdir edilmiş ise ve eğer peşinen takdir edilmişlerin dışında hiçbir şey vukuu bulmuyorsa o zaman insanlar neden Allah'tan herhangi bir şey talep ederler?

-ARABÎ felsefesinde cûz-i irade yok mudur?

Sorumuzu bir tweet ile bitirelim “Sen ancak kendinden sorumlusun” buyruldu. “Sen sevmeye bak, koşturaya devam et, dur diyene, kınayana aldırma, hepsi şeytan vesvesesi” Mustafa Özbağ

ŞEYTAN KİM?

Arabî'nin üzerine ve insanoğlu yaratıldığından beri insanlar bu tip şeylerin üzerinde değişik görüşler bildirmişler. Materyalist düşünce iradeyi tamamıyla yok kabul eder. Özünde. Öyle söyleyemezler de. Dünya üzerinde, varoluşun üzerinde düşünen fikir sahibi olanlar genel manada ikiye ayrılmışlar. Bir kısmı kendisini otomatikman dininin dışına koyup materyalist bir düşünceye yerleştirmişler. O materyalist düşünce aslında farkında değil kendilerini otomatikman iradesiz hükme koyarlar. Çünkü materyalizm iradeyi reddeder. Materyalizme göre her şeyin bir sinüsü kosinüsü vardır, her şeyin matematiksel bir duruşu vardır ve her şey o matematiksel duruş neticesinde tecelli eder. Biz Arabî'ye bu açıdan bakarsak her şeyi matematiksel bir oluşumun tecelliyatı olarak tecelli edecek. Buradan şunu algılamamız mümkün: a'yân-ı sabitede bütün her şey oldu, oluştu ve a'yân-ı sabite kaderin kendisi ve insanlar oradan yeryüzüne indirildiler ve yeryüzünde insanlar a'yân-ı sabitede yaşamış olduklarını yaşıyorlar, kendi iradeleri yok. Bu bizim önümüze kaderiye de gelir, bu bizim önümüze cebriye de gelir. Kaderiyyeyle cebriye bu noktada materyalistlerle aynı noktada örtüşürler fakat materyalistler bunu kabul etmeyeceklerdir. Fakat iyi düşünen materyalistler -benimle tartışanlar, öyle söyleyeyim- bunu münazara edenlere materyalizmden cevaplar verirlerken çok basit şeyler argümanlar kullanıyorum. Diyorum ki: Senin nazarında bitkiyle insanın arasındaki fark kalmadı. Nasıl bitkinin kendince iradesi yok ise ve o iradesi belirli sınırların içerisinde kaldıysa ve bitki kendince kendi iradesince, kendi dairesince -aslında ona da farklı bir noktadan baktığımız zaman farklı bir şey çıkıyor erik ağacı havalar bir az ısınık giderse normal mevsiminde çiçek açmıyor, mevsiminden önce çiçek açıyor, havalar çok sert, soğuk giderse mevsiminden sonraya bırakıyor çiçeğini. Mevsiminden sonraya bırakıyorsa erik ağacının kendince bir iradesi var. Buna bitkisel irade diyebilirim kendimce bunu tanımlarken. Bu irade, hava şartlarına, havanın konumuna durumuna göre hareket ediyor. Ben bu işin sinüsünü, kosinüsünü bilmem. Bu bir hal, olarak bunu görebilirsiniz. Erik ağacı otomatige bağlanmış olsaydı mevsimin aynı gününde açacaktı ama erik ağacı otomatige bağlanmamış, sen 5.ayın 20'sinde çiçek açacaksın diye otomatige bağlanmamış. Havalar soğuk giderse örneğin 4.ayın 30'unda, havalar sıcak giderse 4.ayın başında çiçek açması muhtemel -ki öyle. O zaman erik ağacı bir iradeye tabi ve erik ağacının kendince bir akli var. Kendince bir akli olduğundan dolayı rüzgârın önünde kuru yaprak misali değil. Hava soğuk giderse erik ağacı kendince çiçek açmasını geciktiriyor, hava sıcak giderse erik ağacı çiçek açmasını öne çekiyor. Erik ağacının kendi dairesinde bir iradesi var. Materyalist düşünceye göre bu iradenin bir hükmü yok, iradesi yok. Herşey sinüs, kosinüs, tanjanta bağlı. Aynı şeyi materyalist düşünce insan üzerinde de bunu kurguluyor ve materyalist düşünce ile Arabî'ye bakılınca Arabî'nin kaderle alakalı düşüncelerini, kaderle alakalı varsayımlarını algılamaktan uzak olan arabiciler Arabî'yi sanki kaderiyyeci bir noktadaymış gibi götürüp koyuyorlar. Çünkü o kadar çok Arabî var ki. Ben size Arabî'yi kendi Füsüs'undan kendi Fütihat'ından oturur size bir Arabî anlatırım. Siz

dersiniz ki Arabî'nin hiç kaderiyyecilerle ilgisi ve alakası yokmuş dersiniz, otursunuz şunlarla hiç alakası yokmuş dersiniz ama Arabî'yi mesela bir materyalist kimse gözlüğüyle bakarsak Arabî'nin bakış açısı farklı bir şeydir. Şimdi bu soruyu soran kardeş bana bu sorudan önce bir soru yazdı bana, attığım tweeti, dedi: Bu söz senin mi? Bende altına yazdım: Tırnak içindeki hariç geri kalan benim, dedim. Tırnak içindeki: Sen ancak kendinden sorumlusun. Cenâb-ı Hakk Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine söylüyor. **(Nisa suresi 84. Ayet: Artık Allah yolunda savaş. Sen kendinden başkası sebebiyle sorumlu tutulamazsın. Müminleri de teşvik et. Umulur ki Allah kafirlerin güçlerini kırar, güçleriyle size zarar vermelerini önler. Allah'ın gücü daha çetin ve cezası daha şiddetlidir.)** Hazreti peygambere diyor ki Cenâb-ı Hakk "Sen ancak kendinden sorumlusun" Sen tebliğ et, sen dinini yaşa ve insanlara anlat. Birinci derecede kendinden sorumlusun. Bunu peygamberine söylüyor. Bende bu ayet-i kerimenin ışığında altına şerh attım. Haddim değil ama bende altına dedim ki: Sen sevmeye bak. Çünkü sen kendinden sorumlusun. Kendinden sorumluysan, birinci derecede sen kendi hayatını düzenli tutmaya bak. Bunun için gayret göstermekle mükellefim. Ben kendi dairemde bunu söylüyorum. Benim inancım bu çünkü. "Sen kendinden sorumlusun sen sevmeye bak, koşmaya devam et. Dur diyene -yani bu kadar koşma dur. Etraftan söylerler ya. Bu kadar derine dalma, yapma. Veyahut ta sen ne bu kadar çok Allah'ı zikrediyorsun, neden bu kadar dersten derse koşuyorsun? ne işin var senin? Başka işin mi yok? Etraftan ben bunları çok duyduğumdan sizde çok duyacaksınız. O güne kadar namaz kılmayan, oruç tutmayan, zikretmeyen, sevme noktasında bir hareket etmeyen, dinini yaşama veya insanları sevme, insanlara hizmet etme noktasında durmayan kimseler bu tip şeylerle iştilal etmeye başlayınca etraf onları hemen durdurmaya yönlendirir. Etraf: dur, yapma, etme, gitme, sevme, hep bunları söyleyecektir veya kınayacaktır: sendemi Hu'cu oldun? sendemi örtündün? Sendemi namaz kılıyorsun? Sendemi tekkeye gidiyorsun? Sendemi tarikata gidiyorsun? Sendemi o adamın peşinden gidiyorsun, gibi. Bunlar hep söylenir. Ben de dedim ki: kınayana aldirtma. Hepsı de şeytan vesvesesi. İmtihanın sırrı şeytanın vesvesesinde. İmtihanın sırrı.

Şimdi meseleyi baştan toparlıyoruz: Arabî çok ince çizgide yürüyen bir kimsedir. Arabî'yi anlamaktan ve algılamaktan uzak olanlar Arabî'yi okurlarken her an ayakları kayabilir. Kaldı ki bir birey a'yân-ı sabitede hayatını yaşamış olsa - Arabî'nin ölçüsünden gidiyoruz- şimdi Arabî'den başka bir pencere açmak istiyorum. Şimdi geçmiş sohbetlere katılanlar vardır katılmayanlar vardır o yüzden ben bir şema çizmek istedim yine. Biz şimdi bu en üst noktaya kendimizce Cenâb-ı Hakk'ın kendi isimlerinin komple tecelliyatı olarak a'yân-ı sabite demiştik. Bu a'yân-ı sabite terimini üreten Arabî'dir. Arabî terim ürettiği için zaten bir medeniyetin temelini teşkil eder. Siz bir terim üretiyorsanız ve o ürettiğiniz terimin üzerine bir felsefe oturtturuyorsanız medeniyetler böyle kuruluyor. Evet o İslam medeniyeti var mı? Var. İslam dini var. O İslam dinin içerisinde bir İslam medeniyeti kuruluyor. O İslam medeniyeti kurulurken o medeniyetin içerisindeki şahıslar, bireyler, terimler üretiyorlar ve o terimlerin üzerine kendi felsefelerini, fikirlerini koyuyorlar. O

yüzden bir medeniyet oluyor. Onlarda o medeniyeti oluşturlarken biz medeniyet oluşturacağız diye uğraşmıyorlar, Kur'an'ın içerisindeki ayet-i kerimelerden ve Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin hadis-i şeriflerinden bu tip terimler üretiliyor. A'yân-ı sabiteyi Arabî'den önce bulmak mümkün değil ve a'yân-ı sabite kaderin, a'yân-ı sabiteyi aynı zamanda kader olarak görüyor, a'yân-ı sabite dediğimiz olgu aynı zamanda kader. A'yân-ı sabiteyi kaderle zaten özleştirmemiş olsa biz ona iman etmek zorunda kalmayacağız ama biz kadere iman ediyoruz. Burada kadere iman ederken kaderin ne olduğunu biz bilmiyoruz. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bize kaderin ne olduğunu anlatmıyor. Kaderle alakalı konuşanların hepsi de battı, diyor. Ve bunu İmam-ı Azam, İmam-ı Şafi, İmam-ı Malik, İmam-ı Hambeli gibi, İmam-ı Maturidi, İmam-ı Nesefi gibi, Gazali gibi veya Kindi gibi kimseler dahi kaderin üzerinde konuşmuyorlar. Çünkü kader, üzerinde konuşulması gereken bir olgu değil, otomatikman iman edilmesi gereken bir olgu. Kader=İman ediliyor. Kadere ancak iman edilir ve kadere biz iman ederken kaderin ne olduğunu bilmiyoruz. Biz Allah'ın varlığını biliyoruz, Allah'ın zatına da iman ediyoruz. Allah'ın zatının ne olduğunu bilmiyoruz ve Allah'ın zatını düşünmekten de men edildik. Haram. Biz otomatikman kesinlikle ve kesinlikle Allah'ın zatının üzerinde tefekkür etme, düşünme noktasında değiliz. Haram. O zaman a'yân-ı sabite Allah'ın kendi zatı değil, bunu bir yerleştirelim. A'yân-ı sabite Cenâb-ı Hakk'ın zat ve sıfatlarıyla tecelli ettiği alan. Sıfatlarıyla, bütün sıfatlarıyla tecelli ettiği alan. Arabî'ye göre a'yân-ı sabite aynı zamanda da kader ama biz a'yân-ı sabiteye de aynı zamanda da levh-i mahfuz diyebiliriz. Çünkü levh-i mahfuzda varoluştan ebediyete kadar olacak olan bütün her şey yazılı. Varoluştan, Kün deyiştikten ta ebediyete kadar ne olacak olduğu yazılı olan şey levh-i mahfuz ama a'yân-ı sabitede de zaten o var tecelliyat olarak. Arabî'nin anlattığı a'yân-ı sabitede bütün kâinat varlığı yaşadı. Ben şimdi sizi başka yere götürmek istiyorum: Biz şimdi a'yân-ı sabiteden tarif ederken, aşağı indik emir alemi, aşağı indik halk alemi, aşağı indik dünya dedik. Ben bunu Arabî'ye göre anlatırken böyle anlattım size ve Arabî'ye göre bunların her alem arasında hayal alemi var. Her iki alemin arasında hayal alemi var. Bunu da Arabî'de hayali anlatırken Çanakkale'de üniversitede anlatmıştık. Çanakkale'deki sohbeti dinleyenler resmi daha iyi tamamlayacaklar. Şimdi a'yân-ı sabiteyle normalde bu emir aleminin arasında da hayal alemi var. Aslında Allah'ın zatı her şeyden münezzehtir, Zat'ı en üste (a'yân-ı sabitenin de üstüne) koyarsak, zatla a'yân-ı sabitenin arasında da bir hayal alemi var. Çünkü Arabî'ye göre her alemin arasında ara alem olarak bir hayal alemi var. O zaman hayal, bütün alemin içerisindeki ara alem gibi bir noktada. Şimdi meseleye bu bütüncüllük açısından baktığımızda aslında bütün hepsinin altında ve üstüne hayal olmakta, her şey hayalin içerisinde. Bir çıt daha yukarı gideceğim: a'yân-ı sabiteyi biz böyle koyduğumuzda ve böyle algıladığımızda, böyle baktığımıza bütüncüllükten çıkmış oluyoruz. Gelin kardeşler biz Arabî'den bir çıt ileri gitmek veyahut ta bir çıt geri kalmak veyahut ta Arabî'ye küstahlık yapmak değil, biz aslında a'yân-ı sabitenin içerisinde yaşıyoruz. Biz bütün varlığı a'yân-ı sabitenin içerisine aldık. Bütün varlığı a'yân-ı sabitenin içerisine aldık,

bütün varlık aslında Hazreti Mevlâna Celaleddin-i Rumi hazretleri “Sen bu cihanı hayal üzerine yürür gör” dediği şey bu. Arabî’yi anlamak bu noktada Arabî’nin sözlerini doğru minvalde tespit edip doğru minvalde götürmek ancak bununla mümkün. Çünkü alemler arasında da hayaller var ise ve bu noktada Arabî’ye göre bütün varlık aslında bir hayalden ibaretse ve varlığın ara katmanları da kendince ayrı hayal alemlerle örüldüyse o zaman bu varlık komple a’yân-ı sabitenin içerisinde yüzüp gitmekte. Her şeyiyle. Her şeyiyle a’yân-ı sabitenin içerisinde yüzüp giderse biz bunu anlayacağız çünkü Arabî başka bir yer de der ki, aynı şeyi burada almış zaten.

Diyor ki **“Allah yarattıklarına tabiidir”**. Allah yaratıklarına tabiidir derken, yaratılan bir şeyin üzerinde Cenâb-ı Hakk sıfatlarının tecelliyatını seyretmekten hoşlanır. Aslında İzutsu’nun buradaki Arabî’ye yakıştırmasından çıkmış oluyoruz. Çünkü yarattıklarına tabi ise o zaman yarattıklarının iradesi çıkıyor. Yarattıklarının iradesine tabi bir algı çıkmış oluyor. Madem ki yarattıklarına tabi o zaman o yarattıkları makine değil. Bakın, burada şimdi **“Allah yarattıklarına tabidir.” “Âlem Allah’ı zorunlu hizmete yöneltir”** bunların hepsine katılıyorum ben. Bunları küfür olarak nitelendirmişler ama bunlar küfür değil. Az önce benim söylediğim bir şey vardı ya: Eriğin soğuk havaya göre geç açması çiçeğini. Eriğe bir otomatiklik koymamış “Erik sen bu mevsimde, 4.ayda çiçek açacaksın” dememiş. Erik, kendi hava şartları içerisinde kendi iradesini kullanıyor ve onda bir irade var. Bir şeyin iradesi var. Buradaki sohbetin ana kaidesi iradeyle alakalı. Ana minvali iradeyle alakalı. Bir şeyin iradesi var. Bir şeyin iradesi olduğundan o irade kendince kendi kendisini harekete geçiriyor. Kendi kendisini harekete geçirirken yaratıcısı Allah. İradeyi burada tespit ediyor. Burada bir tenakuz var, burada bir paradoks yaşanıyor. Mademki bir varlığın kendi iradesi var ve Allah yarattığına tabii oluyor o zaman yaratılanın iradesi var burada. Bu sözü derinlemesine algılayamayanlar Allah nasıl yarattığına tabii olur diye küfür söylemişler. Hanefiler böyle düşünmezler. Burayı iyi dinleyin: Fiiliyatın üzerinde iki tecelliyat vardır. Bir fiilin üzerinde iki tecelliyat, iki kuvve vardır. Birinci kuvve Allah’a aittir bu fiiliyatı yaratmadadır. 2. kuvve kula aittir veya yaratılmış olana aittir: istemektir. Bir şeyi ister, bir şeyi murad eder, bir şeyin peşine koşar, bir şeyin olması için mücadele eder. Bu, yaratılmış olanın üzerinde, fiiliyatın üzerindeki kuvvedir. O zaman benim bir kuvvem var, benim bir iradem var, ben bir şeyi istiyorum. Ben bir şeyi isteyince o istediğim şeye doğru yöneliyorum, iradem var. İnsanlar iradeyi kabul etmek zorundalar çünkü Cenâb-ı Hakk insanı iradesiyle yarattı. Biz bu iradeden sorumluyuz. Bu irademizi reddedemeyiz, bu iradeyi reddedenler imtihanı da reddediyorlar ve böyle diyerekten imtihan bitti, aslında herkesin cennetlik cehennemlik olduğu belli, burada tiyatro oynuyor herkes.

Örnek: İkisi de su. İkisi de aynı özelliklerde, ikisi de aynı bardaklarda, ikisi de aynı dolulukta ve ben sağ elime alıyorum ikisine de aynı uzaklıktayım. Bunu felsefeciler otururlar materyalistlere böyle cevap verilirler. Derler ki: İki tane şey var, ikisi de aynı özellikte. Siz birini seçeceksiniz. Ben birini seçtim, ikisi de aynı. Bu seçmemin sebebini ve nedenini açıklar mısınız bana? **“İrade.”** İrade. Kaderiyyeciler şöyle der: Hayır. Sen onu seçmekle zorunlu kıldın. Kaderiyyeciler şunu der: Sen

zorunluydun onu seçmekle. Materyalistlere de ben aynı şekilde söyledim, peki dedim, bunu ben neyle seçtim? İradenle, dediler. Sen iradeyi kabul edersen Allah'ı kabul ediyorsun o zaman, dedim. Çünkü iradeyi kabul etmek Allah'ı kabul etmek, iradeyi reddetmek Allah'ı reddetmek. Niçin? İradenin sahibi Allah. Materyalistler bütün varlığın hiçbir tarafında irade kabul etmeyecekler o zaman. Materyalizm kendi dairesinde varlığın bir tarafında irade var bir tarafında irade yok diyorsa batıyor zaten. Oradan batıyor zaten. Şimdi Arabî'ye materyalist gözüyle bakarsak biz, insanların elinde irade yok. A'yân-ı sabitede yaşanılanı burada yaşad. Bunu böyle algılasak çıkacak olan sonuç bu ama böyle algılamazsak, burada Hazreti Mevlana'ya şimdi atıfta bulunuyorum: Hazreti Mevlâna ise bütün hepsine diyor ki "Bu cihanı" bu cihanı deyince bütün alemlerin topluluğu, varlık söz konusu "Bu cihanı hayal üzerine yürür gör." O zaman hepimizde a'yân-ı sabitenin içindeyiz. Bir çıt daha değiştireyim meseleyi: kullar kendi ihtiyarlarının neticesini bulurlar önünde. "Sizin önünüzde sizin yaptıklarınız vardır" yapmadıklarınız değil. Meseleye kafanızı iyice karıştırmadan devam edeyim.

Evet Arabî'ye göre herşey Allah'ın bilgisi dahilinde mevcuttur ama bu Arabî'ye göre de değildir. Cenâb-ı Hakk'da bütün varlık aleminin her şeyi kendi bilgisi dahilinde mevcuttur. Cenâb-ı Hakk bilgisiyle varlığın hangi derecede, hangi noktada ne tarafa doğru gideceğini bilir. Varlığın üzerinde Cenâb-ı Hakk'ın bilmediği, bilgisinin dışında olan hiçbir şey yoktur. Eğer her şey bu manada, olaylar, hadiseler bu noktada pozisyona hazırlanmış, her şeyi kitabına uydurulmuş, yazılmış bir tiyatro gibi algılanırsa imtihanın sırrı ortadan kalktı. Kimimizin eline Arabî tutuşturuldu, kimimizin eline o zaman Mesnevi tutuşturuldu. Kimimizin eline kötü bir rol tutuşturuldu, kimimizin eline iyi bir rol tutuşturuldu. İyi rol tutuşturulanlar cennete gitti, kötü rol tutuşturulanlar cehenneme gitti. O zaman hiç kimsenin de cennete gittiğinde veya cehenneme gittiğinde buna itiraz hakkı olmadı. Bu düpedüz ve düpedüz direkt cebriyenin ve kaderiyyenin felsefesidir ki Arabî'nin bununla alakası ve bağlantısı yoktur. Arabî'nin olmuş olsa dahi dinin bu noktada bununla bir bağlantısı yoktur. İşin birde şu noktası var, buna bende dahilim, bir kimsenin hata yapma kapısı açık. Mustafa Özbağ, hata yapma kapısı açık. Arabî, hata yapma kapısı açık. Hazreti Mevlâna, hata yapma kapısı açık. İnsanın üzerinde bir elbise giydireyorlar. Bu elbise şu: biz tarih boyunca bazı insanların hata yapabileceğine dair kendimizi inandırmak istemiyoruz. Bu bir çocuğun babasını hatasız kusursuz görmesi gibi bir şey. Çocuk. Hani çocuk babasını hatalı görür? Görmez. Hangi çocuk çocukken annesini hatalı görür? Görmez. Ama çocuk büyüdükçe, akil oldukça ve çocuk doğruları öğrendikçe annesinin ve babasının hata yapabilirliğini görünce anne ve baba olgusu çocukta çöker birden. Çocuk o gençlik çağında, o balığ çağında annesine ve babasına isyan etmeye başlar. İsyan etmesinin sebebi şudur: çocuk artık anne ve babasının hatalarını tespit ediyordur. Kafasında oluşturmuş olduğu kutsal anne ve baba yıkılmaktadır. Biz bir tarikata gittiğimizde de aynı şekilde yaparız. Bir tarikatın şeyhini kutsallaştırırız, o şeyh efendi kutsaldır, hiç hata yapmaz. Ondan sonra o şeyh efendiyi bir kimse rüyasında uyur gördüğünde "Şeyh efendiyi uyurken rüyamda gördüm ya nasıl uyuyabilir" deyip dersi terk eder. Bakın onun

kafasında şeyh efendi kutsal bir noktaya kondu. O şeyh uyumaz, o şeyh yemez, o şeyh içmez, o şeyh gülmez, o şeyhe rahat bir hayat veyahut ta o esnada dinlenmeye ihtiyacı yoktur. O şeyh otomatiktir. Ne zaman o şeyhinde insan olduğunu görünce o kimse “Ya buda insanmış” der çeker gider ama bu bizim içimizde kendi giydirdiğimiz elbiseler gibidir. Bir cemaat hata yapmaz, bir tarikat hata yapmaz, bir şeyh efendi hata yapmaz, bir hoca efendi hata yapmaz, bir siyasi lider hata yapmaz, bir devlet başkanı hata yapmaz, bir baba hata yapmaz, bir müdür hata yapmaz, bir vali hata yapmaz, bir belediye başkanı hata yapmaz. Kutsarız biz bunları. Sıkıntı burada. Onun insan olduğunu unuturuz. Oysa dinimiz öyle değildir. Hani birisi yememeye, birisi uyumamaya, biriside cima etmemeye yemin etmişti. Hazreti Peygamber “Size ne oluyor Allah'tan en fazla korkanınız benim. Yerim -yani iftar ederim-, uyurum, cima ederim” dedi. Bu hadis-i şerifte cima olarak geçiyor. Hususi cima olarak kullanıyorum bende. Normalde “evlenmek” olarak geçiyor. Evlenmek yetmiyor çünkü. Neden? O kimse evleniyor kendi kendini ruhbanlığa atıyor. Eşine dokunmuyor. Eşine dokunmayan sufiler çıkmış tarihte. Eşine dokunmayı zul kabul eden sufiler çıkmış tarihte. Müslümanların içerisinde çıkmış. Hanımını yatırmış gitmiş öbür tarafta ben Allah'ı zikredeceğim demiş. Kadın öbür tarafta yan tarafta yatıyor. Bunu din olarak algılamış. Ben özellikle nikahlanmak değil o yüzden hadis-i şerifteki doğruyu anlatmaya çalışıyorum: cima etmek. Bizde böyle bir kutsama yok ama biz kutsarız. Arabî'yi de kutsarız, Hazreti Mevlana'yı da kutsarız, biz x kimseyi de kutsarız. Bende ise kutsallara karşı sonradan oluşma içimde bir anarşistlik var. Buna kendimde dahilim. Ben kendime de anarşistim. Bu manada anarşistlikse. Benim üç yıl önceki fikrimi önüme koyduklarında diyorum, üç yıl önceymiş, geçti. Hadi üç yıl önce söylemişim. Ya nasıl? Üç yıl önceki ben, ben değilim ki. Aynı a'yân-ı sabiteyi bundan 4 ay önce başka türlü burada seyrettiniz ve dinlediniz. Değil. A'yân-ı sabite şimdi benim nazarımda bu. Bütün cihanı bütün varlık alemini içine alan bir şey. Bütün cihan bütün varlık alemini onun içerisinde. Varlığa komple tecelli eden bir şey. O zaman bu açıdan baktığımıza o zaman varlığın içindeyse çünkü a'yân-ı sabiteyi yukarı koyduğumuzda emir ve halk alemlerini aşağı doğru indirdiğimizde o zaman o kimse yukarıdan aşağı gelen bir şeyin neticesinde tecelli ediyor. A'yân-ı sabitede bir şey yaşandı, algı öyle oluyor, aşağıda da o yaşanacak. Hayır. Benim durduğum nokta şu: Benim iradem var, ben bu irademden sorguya çekileceğim. Eğer peygamberin iradesi olmamış olsaydı ve bir matematikte gitmiş olsaydı istişare etmezdi. İstişare Kur'an'da emredilmezdi. İstişare Kur'an'da emredildi. Sizler, dedi peygamberine, istişare yap yapacağın işlerde ve bir karar aldığında da ondan vazgeçme. Yürü. Kararında sabit dur. Bizim irademiz var arkadaşlar. Biz irademizin neticesinde koştururuz. İradesiz değilim ben. Ben dağın başındaki bir taş değilim. O zaman götürüp dağın başındaki taşa yükleyeydi yükü. Beni, anlamak için yarattı. Ben Onun kendisini anlamak için yaratılmışım. Ben Onun kendisini anlamak için yaratıldıysam ben bu konuda mücadele etmek, bu konuda fikrimi, gönlümü, kalbimi derinleşmekle mükellefim. Ben bu konuda sevmekle, koşturmakla mükellefim. Ben bu noktada Cenâb-ı Hakk'ın sıfatlarının tecelliyatlarını izlemekle, onları anlamakla, onları yormakla, onları kendimce şuurlandırmakla mükellefim. Ben kendimi öyle

görüyorum. Madem ki Allah'ın tanınmaklığı hoşuna gitti, madem ki Cenâb-ı Hakk'ın zikredilmekliği hoşuna gitti. Arabî bunu kullanır. Arabî varlığın sebebini bu hadis-i kudsiye dayandırır. Füsusunda da Fütuhatında da bu hadis-i kudsiyi çok kullanır ama Arabî'yi algılamakta güçlük çekenler, Arabî'yi Kur'an ve sünnet minvali üzerinde anlamayanlar, bu manada Kur'an ve sünnet bilgisi az olup Arabî'yi anlamaya çalışanlar hep Arabî'nin üzerinde çuvallıyorlar. Mesela ben aynı şeyi Mesnevi için de söylüyorum. Mesnevi'yi okuyacak olan bir kimsenin Kur'an ve sünnet bilgisi olması gerekir. Mesnevi'nin içerisinde dört bin ayet-i kerime, altı binin üzerinde hadis-i şerif var. Siz bir meselenin neresinde ayet-i kerimenin hangi kelimesini kullanmış, neresinde hangi hadis-i şerifin hangi cümlesinin hangi kelimesini kullanmış bilemez iseniz onu algılamakta güçlük çekersiniz. Aynı şey Arabî için daha fazladır. Arabî'de bir de mevzu hadisleri de bilmek zorundasınızdır. Çünkü Arabî'nin içerisinde mevzu hadisler vardır. Arabî'nin hem Füsusunda hem Fütuhatında vahid hadisler vardır. Yani onu bir tek kişi nakletmiş, bir tek kişi. Ona vahid hadis denir. Tek nakledeni var. Ehli sufi onları kullanmış zaten hep bu noktada bir sıkıntı yok, inanmışlar onlara. O yüzden Arabî okuyan kimse bu hadisleri dahi bilmek zorundadır. Mesela birkaç tane hadis-i kudsiyi birleştirir Arabî. Onu bütüncüllük haline getirir. Filanca hadis-i kudside bunu dedi, filancada bunu dedi, filanca bunu dedi. Onu okuyan kimse bilecek. Onu bilmezse yine yanlış düşer. Allah muhafaza eylesin. O yüzden Arabî'yi okumak ve incelemek, onu araştırmak herkesin harcı ve işi değildir. Ama Arabî girift bir adam, sözleri, davranışları, yazısı da girift. İnsanlar dinin özüyle, dinin kendisiyle uğraşmaktan uzak duranlar böyle girift meselelerin içerisinde yoğrulup, girift meselelerin içerisinde kendince kendisini özellikli etme yolunda duruyorlar ve evet İzutsu bu noktada kendi dalında mükemmel bir adam, hiçbir kitabını okumadım ama böyle değişik sorularla, değişik yerlerde analizlerini alıyorum. Hatta birkaç kişi dediler ki, hocam bir okusan, dedim ki ihtiyacım yok okumuyorum, neden dediler, ya okumadan da cevap veriyorum ben ona zaten, dedim. Bu noktada bir sıkıntı yok, dedim. İzutsu'yu okumak zorunda değilim, İzutsu'yu okumadan da Cenâb-ı Hakk'a hamdolsun meselenin içinden çıkıyorum ama meseleye burada son noktayı koyuyorum: Cenâb-ı Hakk'ın takdirinin ne olduğunu bilemeyiz biz. Takdirinin ne olduğunu bilemediğimiz için biz rüzgârın önünde yaprak gibi savrulan bir varlık değiliz. Cenâb-ı Hakk'ın bizim üzerimizde takdirinin ne olduğunu bilemediğimizden biz makine de değiliz. Biz insanız, Allah'ı tanımak, bilmek, Onu zikretmekle mükellefiz. Allah bizi yaratma sebebi olarak tanımak, bilmek ve zikretmek olarak yarattı. Biz o zaman Onu birince tesbih etmek: zikretmek, tenzih etmek: Onu hiçbir şeye benzetmemek ve teşbih etmek: Onu anlatmak, Onu bu noktada benzetmekle mükellefiz. Tesbih, tenzih, teşbih. 3 tane T. 3 tane T. Tesbih: Allah'ı zikretmek, Onu tanımak, tesbih etmek. Ardından teşbih etmek, Onun sanatını anlatmak. Ardından tenzih etmek: Onun sanatını anlatırken Onu her şeyden üstün tutmak ve Onu hiçbir şeye benzetmemek. Üç şey. İlme'l yakın, ayne'l yakın: teşbih, hakke'l yakın: tenzih. Bundan mükellefiz. Cenâb-ı Hakk'ın bizi yaratma sebebi bu: tesbih, teşbih, tenzih. Hakke'l yakın neymiş? Tenzih etmek her şeyden. O zaman biz orta yerde bir şey tesbih edecekse: aklıyla, teşbih edecekse: gönlüyle, tenzih edecekse: ruhuyla,

sırıyla. Biz buna mükellefiz. Buna mükellef olduğumuz içindir ki vazifeliyiz. Vazifeliyiz. Biz çalışmakla, mücadele etmekle, anlamakla, gayret etmekle mükellefiz.

ŞEYTAN KİM?

Evet, şeytan Kur'ani deyiimiyle: o, meleklerle beraber yaşardı. Cinni taifesindendi ve ateşten yaratılmıştı. Ama melekler bunu algılamak ve anlamak için yaratılmadıklarından dolayı şeytanın şeytan olduğunu bilemediler hiç. Ne zamana kadar? Âdem'i yaratıncaya kadar. Âdem'i yaratınca ve Âdem'e secde emri verilince, şeytan Âdem'e secde etmedi. Ben bunu kısa bir şekilde Kur'an ve sünnetin zahir noktasında ben size bunları anlattım, bu kadar şeytanla alakalı. Üzerinde çok durmayacağım. Şeytan Allah'ın yaratmış olduğu varlıklarından bir varlık. Ceset arasanız cesedi yok. Bir kuvve, bir kuvvet. Şöyle de algılayabilirsiniz: bir enerji. Öyle diyorlar şimdi kuantumcular falan. Bunu öyle enerji gibi algılamayın, bir kuvvet, bir kuvve olarak algılayın ve bu kuvve ve bu olgu sınır tanımaz bir şekilde insan üzerinde etki yaratabilen bir oluşum. İnsanın üzerinde. Bu şeytan öylesine bir olgu ki, şeytan öylesine bir kuvve ki eğer senin üzerinde hakimiyet kuramazsa seninle alakalı şahısların ve kimselerin üzerinde hakimiyet kurabilecek kuvvete sahip. Bunu da yaratan, buna da müsaade eden Allah. Senin üzerinde bir tecelliyatta bulunamadı. Sen ona kuvvetli gelersen senin en yakının üzerinde kuvvetli bulunup en yakınının üzerinden sana saldırıda bulunabilir. O zaman şeytan ayet-i kerime mucibince sizin damarlarınızda da dolaşabilir, benim damarlarımda dolaşıyorsa benim yanımdakinin damarlarında haydi haydi dolaşır. Benim etrafımdakilerin üzerinde haydi haydi dolaşır ve mücadele etmemizin en önemli argümanlarından birisi. O olmazsa Allah'a yakınlığınız olmaz. O olmazsa Allah'ı tanımlığınız olmaz. O olmazsa zikrinizin kıymeti olmaz. O olmazsa sevdanızın anlamı olmaz. O olmazsa imanınızın anlamı olmaz. Bütün iyilikler onunla anlam bulur, bütün sevdalar onunla kuvvet bulur, bütün iman hakikati, iman hakikati, onunla sınavdan geçer. O zaman şeytanın bu dünyadaki vazifesi seni iyilikten, doğruluktan, güzellikten alıkoymak, menetmek içindir. O zaman meseleye bütüncülük açısından bakarsanız sesin kimden geldiği, görüntünün kimden geldiği önemli değildir. Sesin kökü, tabanı önemlidir. Sesin mahiyeti önemlidir. İyiliktenmiş, Cenâb-ı Hakk diyor ki "İyilikler Rabbinizdendir." Bakın, bütün iyilikler Rabbinizdendir. O zaman bir iyilik yaptın, o iyiliğin kökü Rabbindendir, o iyiliği isteyen Allah'tır, o iyiliği yaratan bu manada Allah'tır ve bu iyiliği sana öğreten de Allah'tır ve iyilikler bu manada Rabbinin bir lütfu ikramıdır öğretme açısından ama, sen onu işlerken şeytan seni rahat bırakmaz. Şeytan senin kolundan bacağından asılır. O yüzden dedim ki, Allah affetsin ben dedim diye değil, kardeş Allah razı olsun tweetterdaki yazıyı almış getirmiş: Sen koşmaya bak. Niçin? Neydi ayet-i kerime? Sohbetin anahtarı o ayet-i kerime. **"Allah yolunda savaşı"** Allah yolunda savaş. Bir emir. Bu bir emir. Eğer biz burada bir tiyatro oynamış olsaydık o zaman bize şunu diyecekti: Allah yolunda savaşması emrolunanlar savaşacak, emrolunmayanlar haydi hepinizde cehennem. Hazreti Allah Peygamberine söylüyor. Peygamberine. Peygamberine diyor ki: Allah yolunca

cihad et, mücadele et. Allah yolunda. Buradaki cihaddan kasıt, insanları öldürmek - buda var içinde- ama Allah yolunda bir şeyi anlamak, bir şeyi anlamaya çalışmak, bir şeyi idrak etmeye çalışmak. Neydi yaratışın sebebi? Tesbih etmek. Neydi ikincisi? Teşbih etmek. Neydi üçüncüsü: tenzih etmek. Allah yolunda sen çalış, mücadele et. İlk önce tesbih etmek. Onu an, Onu zikret, her tarafta Onun tecelliyatını ardından seyret. Teşbih bu. Her yerde Onun kuvvetini, kudretini, sıfatlarının tecelliyatını ne yap? Rabita et. Ne yap? Onu düşün. Ne yap? Onu tefekkür et. Bak zikir, tefekkür, ardından ne? Tenzih etmek. Allah yolunda çalış, Allah yolunda koş. Allah nasıl emrettiyse, Habibi nasıl yaptıysa bununla mükellefsin. **“Sen ancak kendinden sorumlusun”** Sen ancak kendinden sorumlusun. Birisi yaptıydı yapmıydu, az koştuysa çok koştuysa, birisi yattıydı uyuduydu, birisi koşmıydu, buna takılma.

Sen birinci derecede kendinden sorumlusun sen önce kendini rabita et. Sen önce kendini dizayn et, önce kendini sen burada seyret, önce kendine bir bak, neredesin? ne yapıyorsun? ne haldesin? sen kendi kendini tefekkür et önce, kendini imtihan et. Hazreti Ömer efendimiz gibi kendini hesaba çek. Kendini hesaba çekerekten kendini seyret. Bir başkasına bakarsan aldanırsın. Bir başkasına bakarsan kanarsın. Bir başkasına bakarsan yolda kalırsın. Yolda kalmış olanları görür yolda kalırsın. Yolda yemek yiyenleri görür, sende oturur yolda yemek yer vagonu kaçırsın, treni kaçırsın. Yolda kaza yapmış olanları görürsen sende kaza yapacağım dersin yola çıkmazsın. Yolda çadırlarının içerisinde çadırlarını kurmuşlar eğleniyorlar görürsün, sen onlara takılırsın yolda kalırsın sende eğlencede gidersin. Sen hiç kimseye bakma. Hiç kimseye bakma. Hiçbir şey seni aldatmasın. Gördüğün hiçbir şey seni kandırmasın. Ama iyilikler, ama güzellikler, ama çirkinlikler, ama yanlışlıklar ama eksiklikler ama fazlalıklar, etrafında gördüğün hiçbir şey seni kandırmasın. Sen vazifelisin, sen Allah'a koşmakla mükellefsin, sen Ona doğru var gücünle koşmakla mükellefsin. Mükellefliğin bu. Ayağına basmışlar, koluna basmışlar, ayağını kırmışlar, parmağını kırmışlar, gözünü çıkartmışlar, kulağını koparmışlar. Etrafına bakarsan aldananlardan olursun. **“İnanları teşvik et”** İnanları teşvik et. Teşvik etmek, emretmek değil. Teşvik etmek, sen anlatırsın, sen söylersin. Peygamberin vazifesidir bu. Bütün peygamberlerin vazifesidir. Dinde zorlama yoktur, o yüzdendir. Zorlayamazsın. Sen Allah'ı anlatırsın, sen Resulünü anlatırsın, sen yolunu anlatırsın. Doğru gördüğünü, hak bildiğini anlatmakla mükellefsin ve anlatırken teşvik etmekle mükellefsin. Teşvik etmek. Dikkat edin kıymetli dostlar: teşvik etmek. Biz insanları zorlamak için burada değiliz. Sufilik gönüllülük esastır. Gönüllülük. İsterse koşar adam, isterse çırpırır, Allah'ı isterse sever cüzi iradesinde, istemezse sevmez. Namazı isterse kılar o kimse ona zorla namazı kıldırırsanız ne olacak? o kimse namazı zorla kıldıktan sonra ibadetin sevabı yok. Zorla oruç tuttursanız ne olacak ona? Zorla oruç tutturmanın ona bir faydası yok, zorla namaz kıldırmanın ona bir faydası yok, zorla örtmenin bir faydası yok, zorla sakal bıraktırmanın bir faydası yok “Sevdiriniz nefret ettirmeyiniz, kolaylaştırınız zorlaştırmayınız.” Bu, dinin özü. Biz teşvik etmekle mükellefiz. “Haydi kardeş namaza gidelim, bir seferde olsa Onun huzurunda duralım, ibadeti yapalım.” Zorlamak yok. Asla etrafınızdaki hiç kimseyi zorlamayın. Çocuklarınızı zorlamayın,

eşlerinizi zorlamayın, gelinlerinizi zorlamayın, damatlarınızı zorlamayın, arkadaşlarınızı zorlamayın, dini sevdiren, Allah'ı sevdiren, Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini sevdiren. Bunun için önce kendiniz sevin. Namazı sevdiren diyeceğim, önce namazı siz sevin. Namaza akın, namaza koşun. Orucu sevdiren. Önce orucu sen sev. Oruç tutmak için can at, "Aa ramazan geldi mi? Göz açıp kapayınca geldi ya... gene oruç mu tutacağız.." Hayır. "Ay ne kadar güzel ramazan geldi, üç aylar geldi. Harika. Bak bugün Regaip Kandili, herkes oruçlar tuttu, bu gece Cenâb-ı Hakk dualarımızı kabul edecek" Regaip gecesi yapılan duaları Cenâb-ı Hakk geri çevirmez, Şaban'ın 15.gecesi yapılan duaları geri çevirmez. Bakın hadis-i şerif. Eğer öyle bir şey olmuş olsaydı, madem bizim irademiz yoktu, o zaman bizim dua etmemizin bir anlamı yok "Dua edin duanıza icabet ederim" diyor. Anlamı var. Dua edenlerin dualarına icabet edecek. Hususi bir icabet bu. Cenâb-ı Hakk bütün varlığına icabet eder. Bütün varlığa icabet eder, bütün varlığa ilme'l yakındır her şeye yakındır ama bu özel, hususi yakınlık. Ne? Bu geceye has. Diyor ki: bu gece dua edenin duasını kabul ederim. Bu gece. Bu gece özel yakınlık var. Ne? Bunu Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri söylemiş. "Kur'an'da geçmiyor" iyi geçmiyor kardeş sen bugün yakın olmaya çalışma. Biz yakın olmaya çalışacağız. Biz o yüzden bugün toplandık buraya bak harika iftarlar ettik, yağmur yağdı, yağmurun altına bereketlendi, herkes ıslandı yağmurla beraber pilav yedi. Harika. Yağmur damlaları ayranların içerisinde. Harika. Bu mevsim yağmurları bereket, lütuf, ikram. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri üzerindeki kalınları çıkarır bu yağmurun altında ıslanırmış. Yağmurda ıslanmanın tadını yaşayalım. Biz yaşayamadık. Ben hatta iftar ederken dedim ki her sene bu yağmurlar yağarken ben ya bir sohbetten geliyor olurum ya bir yerde olurum, ben çıkarım yolun kenarında soyunurum ıslanırım bir güzel, üşürüm bir güzel harika olur. Dedim bu sene daha nasib olmadı inşaallah şu yağmurları kaçırmadan tez zamanda bir yerlerde ıslanmak lazım, biraz yosun kokusunun içerisine dalıp derelerin içerisine biraz yosun kokmak lazım, kurbağalarla beraber gözünü suda açmak lazım. Lazım, her sene yaşamak lazım bunları. Hayat böyle bir şey. Bakın tatlılık, hoşluk. Sevdiniz. Yağmurda kimi burada tutabilirsin? Kimseyi tutamazsın. Sevmek, sevdirmek önemli.

"Allah kafirlerin umulur ki gücünü kırar. Hiç şüphesiz ki Allah kuvvet ve kudretçe çok daha güçlü ve cezası daha çetindir" Buradaki küfürden kasıt, kafirlerden kasıt: 1- Hiç inanmayanlar. 2- Bizim kendi içimizdeki nefsi ve şeytanın kol gezmesi. Sufiler asıl böyle algılamışlar. Bizim kafirimiz kendi içimizde birinci derecede. Bu ne? Bizim nefsimiz? Bu ne? Bizim şeytanımız. Umulur ki Cenâb-ı Hakk onun kuvvetini kırar. Umulur ki Cenâb-ı Hakk onu ne yapar? Bizim karşımızda kuvvet olarak durmasından serfi naz ettirir. O yüzden şeytan bizi Allah'ın emirlerinin dışına çağıran, emirlerini yapmamızı bize tavsiye eden bir kuvve. Öyle diyelim. İnşaallah.

İki insan vardır; Biri biyolojinin bahsettiği insan; diğeri ise hakkında şairin konuştuğu, filozofun söz söylediği, dinin ilgilendiği insandır.

Kur'an da bu tür konudan bahsettiğinde iki kelime kullanır. Bunlardan 1.si BEŞER diğeri de İNSAN dır. "Ene beşerun mislukum"(Fusillet/6) "Kane'l-insanu acûlâ" (İsra /11) dolayısıyla Beşerin hedefi insan olmaktır. "Biz Allah'a aidiz ve ona döneceğiz." ayeti bir insan tanıma bir insan bilimi felsefesidir! "İleyhi raciun" insanın Allah'a doğru yönelip dönmesi demektir.

Hallac'ın Allah'a eriştiğini söyleyen (Allah'ı sabit bir yer olarak alan ve dolayısıyla insanın oraya vardığında artık Allah'ta durduğunu savunan) tasavvufun yaklaşımının tersine "İleyhi" O'na doğru demektir. Ne O'nda ne O'na, bilakis O'na doğru.

Allah değişmez bir yerde değildir ki insan oraya erişince orada dursun. Allah sonsuzluk ebediyet ve mutlakattan ibarettir. Sonsuz Aşk'a doğru harekette Asla durmak yoktur. Bu olmakın ve insanın manasıdır.

Bu insanın üç özelliği vardır. İlk olarak bilinçli, ikinci olarak seçici, üçüncü olarak yaratıcı bir varlıktır. Şu hâlde insan kendini bilen, seçen ve yaratandır.

Descartes'in şu cümlesi meşhurdur "Düşünüyorum öyleyse varım." İkinci söz Gide'nin "Hissediyorum öyleyse varım." Üçüncü söz de Albert Camus'un "Başkaldırıyorum öyleyse varım"

Âdem cennette olduğu ve başkaldırmadığı sürece insan değil melektir. Fakat insan cennette ve cennetin tüketim hayatı içinde isyan ediyor ve o meyveyi (akıl, bilinç ve başkaldırma meyvesi) yedikten sonra vaat edilen cennetten değil, yararlanma, keyif çatma ve hayvani tüketim cenneti olan cennetten kovulur.

SORU

Yukarıda sözlerin büyük bir bölümü ALİ ŞERİATİ'nin dir.

Bize insanın yaratıcı özelliğini ve başkaldırma özelliğini açıklar mısınız?

Bir Şia olan ŞERİATİ ile farklılığınız nedir?

Bunu en baştan alayım. Evet Kuran-ı Kerim'de beşerden bahseder, bu beşer ilahi ilimlerin kendisine verildiğini algılamaktan uzak nefsin heva ve hevesine düşmüş bir kimsedir. Bu terbiye edilerekten, terbiyeye tabi tutularaktan insan olur. Bunun yolu nefisle mücadeleden geçer. İnsan vardır Cenâb-ı Hakk tarafından seçilmiştir, peygamberlerdir. Arabî'ye göre velilerde bu noktadandır. Bu seçilmiş olan peygamberler insan olarak yeryüzüne indirilirler ve insan olarak yeryüzüne indirilen peygamberler -geçmiş peygamberler buna dâhil- küçük zelleler görünür ama bütün peygamberler yeryüzüne seçilmiş insan olarak gönderilirler. Arabî'ye

göre velilerde büyük bir çoğunluk veliler de böyle der, ben işin o tarafına girmeyeceğim şimdi. Diğer insanlar peygamberlerin haricindeki insanlar, yeryüzüne beşer olarak gönderilir. Onları beşer sıfatlarından ilahî sıfatlara dönüşümü sağlayacak olan öğretide; peygamberler ve kitaplar -zaten Arabî burada tekrar devreye giriyor, peygamberlerden sonra peygamberlerin varisi hükmünde veliler tarafından o beşer insanlar insanı kâmillik noktasına doğru yönlendirilirler. Aslında bütün insanların üzerinde Cenâb-ı Hakk'ın sıfatlarının cemi tecelli etmiştir. Bu manada beşer noktasına değil, insan noktasında insan Cenâb-ı Hakk'ın yeryüzündeki veyahut da bu âlemdeki halifesi hükmündedir. Devam ediyorum, insanı ayırttırdıktan sonra Hallac-ı Mansur'un dönüşümünü, terbiyesini, dairesini, bunu konuşmak istemem böyle ama, meselenin anlaşılması açısından söylüyorum, tamamlayamamıştır, tamamlanmamıştır. Bütün ehli sufînin hakikati, hakikat noktasındaki ehli sufiler, meselenin görecesinde değil edebiyatında olmayan, az önceki anlattığım melâmet noktasındaki sufiler Hallac-ı Mansur'un seyr-i sülukunun bitmediğine kanidirler. Çünkü eğer Hallac-ı Mansur'un seyr-i süluku bitmiş olsaydı Cenâb-ı Hakk'ı yerden, zamandan, mekândan tenzih edecekti. Oysa Hallac-ı Mansur bu tenzihi, teşbihteki tenzihi gerçekleştiremediğinden dolayı kabz haline tutulup kendi canını teslim etmek zorunda kaldı. Oysa eğer ki bu seyr-i süluku tamamlanmış olsaydı Hallac-ı Mansur bu kabz haline tutulmayacaktı ama bu işin var sayımı, bu işin şimdiki teknik felsefi olarak yorumlanması, o esnada o hal o kimsenin üzerinde yaşandığı zaman onun nasibi, kaderi, kısmeti böyleymiş diyeceğiz, biz şimdi böyle diyeceğiz ama ona düşen vazife o günün zamanının kutbunun öğretisini almaktan geçiyordu. O öğretiyi tamamlayamadığından, almadığından Hallac-ı Mansur'un öğretisi eksik ve yarım kaldı.

Devam ediyoruz, beşer kendisini insan yapmakla mükelleftir, mükelleftir. Bizim dönüşümüz Allah'adır Cenâb-ı Hakk dönüşünüzün en vasat noktasını bize bildirir "Ey nefis, ey insan Rabbine mutmain olarak dön" Cenâb-ı Hakk bizim beşer noktasında geri dönmemizi istemez, insan olmaya adım atmak nefsi mutmainededir. Nefsi mutmainenin hali ise; kötülük yapmaktan uzak, kötülük dizayn etmekten uzak, kötü düşünmekten uzak, kerih, eksik, noksan düşünmekten uzaktır, o Rabbinden razıdır. Ayeti kerime de ondan sonra der ki "Sen Rabbinden razı, Rabbin de senden razı olarak dön" buda bunun üstüne raziyet makamıdır, bir üstüdür. O zaman bir kimse Allah'a dönüş yolunda beşerlikten kurtulup insan-ı kâmil, insan olma noktasında olması gerekir. Ola ki insan-ı kâmil olamadı ama mutmaine noktasına geldi, mutmaine noktasına gelen bir kimsenin yapmış olduğu, dikkat edin; onun üzerinde tecelli eden hayır, iyilik ve yoldan dolayı onun seyr-i süluku öldükten sonra da devam eder. Burası mahrem bir noktadır bir kimsenin öldükten sonra da seyr-i sülukunun devam etmesi için onun nefsinin mutmaine makamına gelmesi gerekir. Mutmaine makamına gelen bir kimsenin ecir sevap defteri ebediyete kadar açıktır. Tabiri caizse kıyamete kadar açıktır hatta Cenâb-ı Hakk onlara fazlından vererekten kıyametten ileriye doğru dahi onların ecir sevaplarını artırır, o insan-ı kâmil noktasına gelir öldükten sonrada. Burayı parantez içerisinde alın, bunu şatahat yapmak için söylemiyorum. Bunu söyleyebilecek olan

insan da çok azdır gerekirse önümüzdeki hafta bunun delilleri olan hadis-i şerifleri size getirebilirim. Hemen aklıma geldi söyleyeyim, beş kişinin hasenat defteri kapanmaz, meşhur değil mi hadis-i şerif? Ne? talebe yetiştiren. Ne? yol, köprü, hastane, hayır hasenat gibi bu tip işler yapan. Ne? hayırlı evlat yetiştiren. Bakın bunların hasenat defterleri kapanmıyor, bunlar öldükten sonra da onların hasenelerine yazılıyor. Demek ki öldükten sonra da onların hasenelerine yazılıyorsa onun seyr-i süluku hala daha devam ediyor çünkü ecir sevabatı devam ettiğine göre onun üzerinde, günah işlemediğine göre, öldükten sonra bir kimsenin günah işleme imkânı yok ama kendisine öyle bir kapı bırakır ki öyle bir kapı ile kaplanır ki öldükten sonra da onun hayır hasenatı devam eder. Bu onun seyr-i sülukunun devam edip insan-ı kâmillik yolunda onun yürüdüğüne işarettir. Nefesi yetmemiş onun Cenâb-ı Hakk onu yürütüyor, onu Allah yürütüyor artık ama o kimse Allah yürütürken geride öyle bir kapı, geride öyle bir yol, geride öyle bir şey bırakıyor ki, onun yolu, onun hesabı kitabı devam ediyor. İşte Cenâb-ı Hakk insanı karşısında beşerlikten kurtulmuş olarak ister ve beşerlikten kurtulan insan, insan olma yolundadır, insan-ı kâmil olma yolundadır, o yüzden ehli tasavvuf mutmaine makamına gelmiş ve mutmaineden radiyeye geçen, raziyeye geçen bir sufinin şeyhlik yapabileceğine hükmetmiş. Hükmetmesinin sebebi bu, o kimse artık beşerlik sıfatlarından kurtulmaya başladı, o Allah'ın onun üzerindeki sıfatlarının tecelliyatının farkında olmaya başladı, farkına varmaya başladı. İnsan kendi üzerinde Allah'ın sıfatlarının tecelliyatlarına aşına olmaya başladı ve Onun sıfatlarının nasıl işlediğini görmeye başladı. Başladıkça mutmainliği arttı kalbi mutmain oluyor artık, kalbi mutmain olunca -çünkü onu ayan olarak görüyor- dördüncü makam mutmaine makamı ilme'l yakîn, beşinci makam ayne'l yakîn, altıncı makam hakke'l yakîn, yedinci makam Ehadiyet. Sırrın sırrı. Ama o bu noktada insan-ı kâmil olma yolunda, insan olma yolunda gidiyor. İnsan olma yolunda giden bir kimsenin artık kendi üzerindeki beşer sıfatları, hayvanlık sıfatları artık onun insan olma başladı.

Örneklıyorum: Önceden karnını doyurmak için yemek yedi şimdi karnını doyurmak için yemek yemiyor. Ya? O karnını doyurmak için yemek yenilmeyeceğini öğrendi, o acıkınca yenilmeyeceğini öğrendi. Acıkınca yemek doyunca yememek hayvanidir, acıkınca yememek doyunca yemek insanidir. Her acıkan mahlûk yer ancak insan yemez, her tok olan mahlûk yemez ancak insan yer. Niçin? O insan hayvani duygulardan uzaklaşıyordur artık, oruç insanı hayvanlıktan kurtaran bir ibadettir. Açsın yemezsin. Aslanı koy aç ceylanı da koy önüne çatır çutur yesin, sende açsın eti koydular önüne çatır çutur sende yedin, bir farkın kalmadı. Açsın, eti koydular önüne “yemiyorum” dedin, insansın. Çok basitten aldım. İşte beşer sıfatlarından kurtulup artık insani sıfatların onda tecelli etmesidir insan. O insan ki kötü düşünmez, o insan ki kötülük yapmaz, o insan ki kötü ile alakalı her şeyden kendisini uzak tutmaya gayret eder, o insan ki üzerinden tecelli eden her şey Allah'ın sünnetullahına uygundur yani o artık sünnetullah üzerine yaşar. Sünnetullah üzerine yaşamak Allah'ın edebi ve edeplenip Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi vesellem hazretlerinin izinden gitmektir, işte o insan insan-ı kâmidir.

Devam ediyoruz, **bu insanın üç özelliği vardır ilk olarak bilinçli**, evet o ilme'l yakın noktasında altta birinci derecede ilme'l yakın noktasında bilgiye sahiptir. Bir üst, o aynel yakın noktasına bilgiye sahiptir. Bir üst, o hakke'l yakın noktasında bilgiye sahiptir. Bilgisiz âşıklık cehalettir, bilgisiz din cehalettir, bilgisiz bir insan hayvandan bir farkı yoktur, insanı insan eden o kimsenin bilincidir, bilgisidir. Bilgi o insanı Allah'a yaklaştırır, bilgi. Biz zannederiz ki duygu bizi Allah'a yaklaştıracak. Duygu bilgiyle beraber olursa altın hükmünde olur.

Devam ediyoruz **ikincisi seçicidir**. Evet o kimse seçer, ilme'l yakın noktasında gördüğünden meselenin ilmi noktasından bakar seçer. O kimse aynel yakın noktasından bakar seçer iyiyi, doğruyu, güzeli, tatlıyı, acıyı seçer, seçme hürriyeti vardır onda ama o seçerken bilgi noktasında seçer ve bildiği kadar seçer bilgisi ne kadar üstün ise o en üstününü seçer, bilgisi ne kadar kapsayıcı ise o en kapsayıcı olanı seçer. “Şüphelilerden uzak durun” şüpheli olduğunu bilmen gerekir senin şüpheli olduğunu bilmezsen sen, şüphelilerin içerisinde yüzersin. O zaman şüpheli şeyleri ayırt edebilecek kadar bilgiye sahip olman gerekir yani bu ne demektir? Sen farzları bilirsin, haramları bilirsin, helalleri de bilirsin, haramların ve helallerin yazılmadığı şüphelide kalan olaylarda bilginle onları tespit edersin. Bu bilgi zahiri bilgidir, aklidir. Bu bilgi kalbi bir ilimdir, kalbidir. Bu bilgi sır ilmidir, sırrıdır. Bakarsın yüzeyden baktığında gayet normal görünüyordur ama bu ilme'l yakın bir bilgidir, hani hadis-i kudsîde “Sizin iyi bildiğiniz kötüdür, kötü bildiğiniz de iyi olabilir” Bu ne? İlme'l yakındır. İlme'l yakın noktasında bakarsın, sen onu iyi görebilirsin ama hakikatte o iyi olmayabilir. Bu ancak hakke'l yakın bilgiyle bilinecektir. Bu şüphelilerden arınma, bilginin mükemmeliyetliliğiyle mümkündür. Eğer bilginin mükemmeliyetliliği yoksa o kimsenin şüphelilerden arınması mümkün değildir, o kimsenin bulanıklığı tespit etmesi mümkün değildir. Bu kader bahsinde, bu cebriyet bahsinde, bu hukuk bahsinde, bu fıkıh bahsinde, bu aşk bahsinde, gönül bahsinde, ruh bahsinde, bu insanı ilgilendiren tüm ilimlerde o kimse ne kadar bilgiye sahipse seçiciliği o kadardır. Bilgiye sahip olmayan bir kimsenin seçiciliğinin olması da mümkün değildir ancak bilgiye sahip olan kimse seçer. Üç tane kuru fasulye yemeği kondu, daha önce bir kimse bu üç tabaktan da yedi, üç ayrı tat üç ayrı kuru fasulye. Üç ayrı tat üç kuru fasulyeyi hafıza, akıl hıfz etti bunu, biliyor artık. Önüne tekrar üç tane kuru fasulye gelince -aynı kuru fasulye- diyor ki, sağdakini seçiyorum. Niçin? Benim damak tadıma bu daha uygun geldi. Öbürkü bilmiyor. Bilmeyince yapacağı iki yöntem var: 1- Bilene danışmak, hangisini seçeyim? Bu daha iyi veya bunun bu, bu özellikleri var, bunun bu özellikleri var, bunun bu özellikleri var üçünden birisini sen damak tadına göre geçebilirsin. Bakın bilen bir kimse üçünü de anlattı size. Bilmiyorsunuz, üçünden de deneme yanılma yapacaksınız. Birisi bol acılı, hiç acı yemiyorsunuz, acıya karşı aşırı derecede sizin perhiziniz var belki de, bir kaşık acı sizi öldürebilir. Siz diyemezsiniz bir bilene ihtiyacım yok diye. Yediniz öldünüz. Bir bilene ihtiyacınız var. Anladınız mı bilgiyi? Bilgi seçmeyi gerektirir, seçtirir.

Üçüncüsü olarak yaratıcı bir varlıktır. Burası konuşulduğunda herkes onu küfür ehli görür. İnsan yaratıcıdır, bu işin zaten bamteli burası. İnsanı yaratıcıdır deyince diyeceksiniz ki Allah'a ortak koştu bu adam, bu haddi aştı artık. İnsan

yeryüzünde halife miydi? Evet. Buraya makine gibi gelen var mı? Kurgulanmış bilgisayar makinesi gibi gelen var mı? Yok. Peki, buraya rüzgâr savurupta gelen var mı? Yok. Buraya gelmeyi siz mi istediniz? Öyle değil mi? Evet. Hanefilerin akaidde meşhur bir imamları vardır İmam-ı Maturidi. İmam-ı Maturidi sadece ilim ehli tarafından kıymeti bilinen bir kimsedir, çok bilinen bir kimse değildir aslında. Bizler daha fazla İmam-ı Azam'ı konuşuruz. İmam-ı Azam Onun temel taşıdır tabii ama biz Hanefiler olarak hepimiz şunu deriz, akaiddeki İmamımız İmam-ı Maturidi. Doğru mu? Doğru. Utandırmak için sizde söylemiyorum hakkınızı helal edin, İmam-ı Maturidi'nin bir risalesini okuyunuz var mı içinde? Yok. Onun talebesi olan ve Onun akaid ile alakalı meselelerini dizayn edip tabiri caizse maddeleştiren ve onu düzene, sıraya katan ve bir kısım da Onun sözleri şerh eden talebesi İmam-ı Nesefi var. Nesefi okuyunuz var mı hiç? Yok. Tavsiye ederim size. Bunları okumamanız suç değil, bir eksiklik. Burada böyle konuşarak ben okudum da size ahkâm keseceğim manasında söylemiyorum hâşâ. Bende çok okumuş sayılmam bu noktada ama fikir ve düşüncelerini biraz bilirim. Fiiliyatın üzerinde Maturidi ve İmam-ı Nesefi ve ondan sonra gelenlere göre ve bunun temeli İmam-ı Azam hazretlerinin küçük Fıkhi Ekber risalesi vardır Aliyyül-Kari'nin şerh ettiği. Aslında kocaman bir kitaptır ama o böyle küçücük bir risaledir İmam-ı Azam'ın, 3-5 sayfalık bir risaledir o. Aliyyül-Kari onu büyötmüştür. Hani Hazreti Ali Efendimiz der ya "İlim bir noktadır cahiller büyöttü" diye Aliyyül-Kari'de onu büyötmüştür. Küçük bir risaledir onun Arapçası, küçücük bir şey. Aliyyül-Kari tabi anlaşılın diye büyötmüş, şerh etmiş. Orada da geçer bu aynı şey: fiiliyatın üzerinde iki tecelliyat vardır. Fiiliyat, yani benim kahve içmem, ben kahve içtim. Kahve içme fiiliyatının üzerinde iki güç var, iki etken var, 1.si yaratma. Yaratma bu veçheden fiiliyatın üzerinde direkt Allah'a ait ama o fiiliyatın üzerinde isteme, onu murad etme, onu talep etme, onu seçme, az önce vardı ya bilinçli, seçici ve yaratıcı. Onu isteme, onu talep etme, onun üzerinde bir etki insana aittir. İnsan bir şeyi talep eder, ister. İnsan fiiliyatının üzerinde bu noktada Allah'la insan, kendi fiiliyatının üzerindeki tabiri caizse bu veçheden ortaktır. Cenâb-ı Hakk fiiliyatta kendisine ortaklık kabul etmez, eş kabul etmez. Külli fiiliyat yaratma olarak, yaratma noktasında Allah'a aittir ama o yaratılan fiiliyatın üzerinde insana ait olan murad etme -siz çünkü kitaplarda murad etmeyi göreceksiniz- onun üzerine isteme, onun üzerinde plan program kurma işi insana aittir. İnsan o murad etmeden o istemeden mükelleftir, hesaba çekilmesinin sebebi budur ve insan o fiiliyatı, otomatikman sorumluluğu kendi üzerine alır. Çünkü o insanın düşüncesinin ürünüdür, insanın bilincinin ürünüdür. İyi düşünür, iyiyi murad eder, iyiyi isterse Cenâb-ı Hakk onu mükâfatlandırır; kötüyü ister, kötüyü talep ederse Cenâb-ı Hakk o kötülükten dolayı ona da ne yapar? Azaba duçar eder ve Cenâb-ı Hakk şunu söylemez bize "Bu fiiliyat bana aitti, sorumluluğu da benim o yüzden senin cezan yok" demez. Der ki "Bu kötülüğü sen yaptın" Der ki "Bu yanlışlığı sen işledin." İşte kulun yaratmadaki payı budur ve kul bu yaratma payıyla hesaba çekilir. Bir çıt daha yukarı çıktık, kul bu noktada kendisine aitti, dedi ki: bu yaratmanın üzerindeki fiiliyatı yaratma Allah'a aitti, bunu istemek bana aitti. Bir çıt daha yukarı çıktık, kulun bütün istek ve arzuları bütün kalbinden geçen ve aklından geçen her şey ilhama göre

oldu, kul bir şey düşünmedi hiç, ona böyle düşünme verildi. Bütün her şey neyin oldu? Düşünme de dâhil? Allah'ın oldu. Ne dedi ayet-i kerimede? "Sen atmadın ben attım, sen öldürmedin, ben öldürdüm." Bu da bir hal mı? Evet. Geriye döndük; Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin bir sözü var Hazreti Ali Efendimizin üzerine, duası var "Ya Rabbi, Ali'nin döndüğü yere hakkı döndür" Ali'nin döndüğü yer neresi oldu? Hak oldu. Peki, bunun üzerinde Cenâb-ı Hakk'ın bir tecelliyatı kaldı mı? Kalmadı. Önceden kul bütün her şeyini neye teslim etmişti? Allah'a. Ona teslim ettiği zaman ne olmuştu? "Sen atmadın ben attım" olmuştu. O bütün her şeyi Ona teslim etti o zaman o ne oldu? Allah'ın yeryüzünde halifesi oldu. Hadis-i kudside ne dedi? "Onlar yağmur yağsın dediğinde yağmur yağar." O "Yağmur yağsın" diyecek yağmur yağacak, o "Bulut gelsin" diyecek, bulut gelecek. Buradaki idrak, fiiliyat, düşünce, buradaki irade kime geçti? Kula, öyle değil mi? Evet. O zaman bunların hepsi de insaniyet noktasında kulların üzerinde tecelli eden haller mi? Evet. O zaman 1- Fiiliyatın üzerinde iki tecelliyat var; isteme ve murad etme kula ait, yaratma Allah'a ait. Doğru mu? El-cevap: Doğru. Fiiliyatın üzerinde tek tecelliyat var, Allah'a ait, isteme, murad etme, yaratma, yapma, etme, her şeyi de Allah üzerine almış zaten "Sen atmadın ben attım, sen öldürmedin ben öldürdüm." 3- Bütün her şey kulun üzerinde "Yağmur yağdır" dediğinde yağmur yağdı. Kimin? Kulun. İnsan, insan makamına gelince Cenâb-ı Hakk ona yeryüzünün - yeryüzüyle kısıtlamayayım- Cenâb-ı Hakk onu kendisine halife seçtiğinden -çünkü yeryüzü tanıdı bugünkü bazı profesörlerin tanıdı, Allah insanı kendisine halife yarattı yeryüzüyle sabit ve bağlantılı değil- Allah insanı kendisine halife yarattı ise o zaman o insanın üzerinde Cenâb-ı Hakk'ın yaratmasından paylar vardır. O insan, insan olduğunda 1- Bilinçlidir, 2- Seçicidir, 3- Yaratıcıdır bu manada. Biz bağıyoruz yaratıcı Allah'a aittir diye. Burada Rab olarak yaratıcı noktasına değildir insan bunu altını çizmekte fayda var. Hani o kimseye hiçbir şey yokken bir şey yarat dense, o bir şey yaratamaz ama o kimse bir fincanı dizayn edebilir, fincanı tutma yerini dizayn edebilir ve Cenâb-ı Hakk'ta onun dizaynına tabi olur ve kullar ondan kahve içer. Devam ediyoruz, **düşünüyorum öyleyse varım** meşhurdur ya Decartes'in bu sözü devam ediyoruz, Gide'nin **hissediyorum öyleyse varım** devam ediyoruz, Albert Camus **başkaldırıyorum öyleyse varım**. Evet, düşünme insan olan bir kimsenin insanlığının vasfıdır, özelliğidir. İnsan, hani tarif ederlerken düşünen bir varlıktır derler ya, bunu aynı zamanda da ilk tefsirciler söyler. Fahreddin Razi söyler, insan düşünen bir varlıktır, akleden bir varlıktır. İnsan düşünmeyen bir varlık değildir, akletmeyen bir varlık değildir ve insanı insan eden ikincisi histir. Duygularımızla, aklımız bizim duyu organlarımızla hıfzeder bilgi toplar. Duygu, bilgi kaynağıdır, his, bilgi kaynağıdır hissediyorsan varsındır hissetmiyorsan bilgi toplayamazsın ve bilgi toplayamadığından dolayı körleşirsin, cahillerden olursun. **Baş kaldırıyorsam varım**. Evet, isyan ediyorsan varsındır. Eğer isyan edebilen bir kimse yok ise o asla insan olamaz. İsyen etmek. Bu isyanı istediğiniz noktaya görün buna Allah'da dâhil. Size ters gelebilir bu, bir kimse Allah'a isyan ede ede ede Allah'ı da bulabilir. Hani çıkmış zatın birisi demiş ya "Ey cemaat, size 99 noktadan Allah'ın varlığını ispat edeceğim." Behlül Dane demiş "Dinlemeyin bunu. Bu 99 kez şüphe düşmüş

şüphelerini anlatacak”, “bu 99 kez inkâr etmiş inkârını anlatacak” demiş. O kimse inkâr ede ede ede Allah’ı buldu, inkâr ede ede buldu, tenzih teşbih ede ede Allah’ı buldu. Teşbih bir şeyi benzetmek, tenzih benzettiği şeyi inkâr etmek, baş kaldırmak. Her benzetilene başkaldırmaktır, sufi bu noktada uç noktada bir başkaldırının içindedir. Âşık inkârcının ta kendisidir. Gerçek âşıklar inkârın üzerinde otururlar, gerçek aşığın oturduğu post inkâr postudur. O her daim başkaldırının ta tepesindedir çünkü âşık için hayretten hayrete var ise bu ancak “la” demekle mümkündür. İman “la” demekten geçer, “la” ise inkâr etmektir, başkaldırmaktır, mevcut düzene başkaldırmaktır, mevcut sisteme başkaldırmaktır, mevcut inanca başkaldırmaktır, başkaldırmaktır. Mevcut her türlü düzene başkaldırmaktır. Sufinin ve aşığın halidir bu eğer o başkaldırıcıyı yaşayamıyorsa hiçbir zaman kalbi mutmainliğe gelmez “Ya Rabbi biliyorum ki sen yeniden yaratabilirsin ve yaratırsın inanıyorum ama benim kalbim mutmain olmak istiyor” İbrahim’in sözüdür. Herkes gibi iman etmez, herkes gibi inanmaz der ki “Mutmain olmak istiyorum nasıl yatacaksın tekrar?” Kur’an da geçer. Biz Allah’ın yeniden yaratacağına inanırız, iman etmeyiz. Gözünüzün önünde yaşamadıkça iman etmiş sayılmazsınız, inkâr yok çünkü. İnkâr ediyor İbrahim, ayı inkâr etti, yıldızı inkâr etti “Bu benim Rabbim olamaz” dedi yıldız. Önce dedi bu “benim rabbimdir” teşbih, hemen tenzih etti ay çıkınca “Sen benim rabbim olamazsın”. Hiç sen benim Rabbim olamazsın dediğiniz bir şey var mı? İnkâr olmayınca iman gelmez. İnkâr eden imanı bulur, inkâr eden aşığın aşığını bulur “la” demedikçe “illallah”ı bulamazsınız. Bu bütün tanrılara başkaldırıdır, bütün tanrıçıklara başkaldırıdır bu, bütün ilahlara başkaldırıdır, bütün ilahçıklara başkaldırıdır. “La” demedikçe “illallah” oturmaz çünkü. İllallah’ın oturması için bütün ilah ve ilahçıklara başkaldırı gerekir, reddiye gerekir. Onun için muhakkak ve muhakkak anarşist ruhu gereklidir. Her sufi anarşist ruhludur, her sufi. Her sufi kendi üzerinde radikaldır, kendi üzerinde, “Hayır” der sufi “Evet” demez hiç, hiç “Evet” demez. Hani İbn-i Haldun’la karşılaşır ya Arabî, İbn-i Haldun susar “Evet mi?” der, Arabî bakar, ilk önce der ki “Evet”, İbn-i Haldun bir rahatlar, ardından der ki “Hayır” İbn-i Haldun çöker. Sufi “Hayır” diyendir, “Hayır”, “Evet”i yoktur sufinin. İşte insan “la” diyorsa insan olur, “La” demedikçe o kimse insan olamaz. İnsanı insan eden bu başkaldırıdır. “La” dersiniz. “La” dediğiniz zaman karşınızdaki zaten allak bullak olur “Senin inandığından değilim, senin dayattığından değilim, senden değilim, senin hissiyatında değilim, senin düşüncende değilim, değilim. Ben gerçeğin yolcusuyum, gerçeğin de gerçeğini bulmakta mükellefim. Hakikatin hakikatini de bulmakla mükellefim. Çünkü hakikat, hakikat değilmiş. Çünkü ben ben değilmişim. Çünkü Mustafa Mustafa değilmiş bana bugünün Mustafa’sı lazım. Çünkü inancım inanç değilmiş, bana bugün yeniden taptaze bir inanç gerek.” O zaman bu nedir? Bu başkaldırıdır. Sen dününe bakıp övünüyorsan aldanmışlardansın, yıldızda kaldın, sen yıldızla oynuyorsun, ay çıktı güzelim. Aya bakmıyorsan, ay’ı görmüyorsan yıldızla oyalanıyorsun. İnkâr et yıldızı. Yıldızı inkâr etmedikçe ay’ı bulamazsın, ay’ı inkâr etmedikçe güneşi bulamazsın, güneşi inkâr etmedikçe güneşin sahibini bulamazsın. O zaman baş kaldırıyorsan her daim varlardansın, başkaldırıyorsan varsın. Başkaldırmıyorsan sende ilahçıların ve

tanrıların düzenine uydun yürü, kumda oyna bizle işiniz yok. Her geçen gününüze başkaldırıyorsanız, her halinizle başkaldırı içindeyseniz o zaman taptaze bir filiz gibisiniz. Ağacın filizini düşünün, filiz bir günden bir güne aynı şekilde durur mu? Durmaz öyle değil mi, her gün çivar yukarı doğru ve bir gün önceki gömleğini yırtar öyle değil mi? Bir gün önceki gömleğinizi giyiyorsanız, günü gününe müsavi olan zarardadır, hadis-i şerif. Sen günü gününe müsavi bir hayat yaşıyorsa zarardasın. Sen başkaldıramadın dününe. Sen dününe başkaldırmış olsaydın bugün bir çıt daha ileri gidecektin. Sen dününe başkaldıramadın, yerinde sayıyorsun. Başkaldırıyorsa, var.

Âdem as. Cennette olduğu ve başkaldırmadığı sürece insan değil melektir. Fakat insan cennette ve cennetin tüketim hayatı içinde isyan ediyor ve o meyveyi (akıl, bilinç ve başkaldırma meyvesi) yedikten sonra vaat edilen cennetten değil, yararlanma, keyif çatma ve hayvani tüketim cenneti olan cennetten kovulur.

Eyvallah ama Âdem aleyhisselam bir başkaldırı sonucunda cennetten çıkmadı. Âdem'in yanında bir başkası baş kaldırdı. Âdem'in yanındaki başkaldırıcıyı gerçekleştiren Havva'ydı. Bakın ben sizi nereden nereye taşıyım şimdi: Havva annemiz cennete isyanı başlatan kadın ve cennetteki isyanı başlatan kadının peşinden giden bir adam. Kim? Âdem. Biz Havva annemize duygu olarak da bakabiliriz ama sizi başka yere getireceğim, Âdem aleyhisselamı başkaldırıya davet eden, götüren, başkaldırı noktasında Âdem'i yana taşıyan kadın Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi vesellem hazretleri tarafından darağacından indirilip nur ağacına konuyor. "Bana dünyanızdan üç şey sevdirdi güzel koku, güzel kadın, gözümün nuru namazdır." Kadını olmayanın başkaldırıda işi yoktur. Kadın duygudur, duygusu olmayan başkaldıramaz. Duygu insanı her daim tazeleyen bir şeydir, duygu insanı her daim yenileyen bir şeydir. Duygusu olanlar başkaldırırlar, duygusu olanlar kendilerini yenileyebilirler, duygusu olan kendisini daha ileriye atar, duygusuzlar ise beşer noktasında kalırlar. O zaman duygu bu noktada bizi daha fazla öğrenmeye, bizi daha fazla bilinçlendirmeye, bizi daha fazla seçici hale getirmeye götürür. Güzel bir yemek yeme sizi seçiciliğe götürür, kaliteli bir arkadaşla sohbet etmek sizi seçiciliğe götürür, "Ya gideyim x kimseyle bir kahve içeyim kaliteli bir sohbet edeyim." Seçiciliğe götürüyor sizi. Herkes "Onu öyle aldım, bunu böyle sattım, bunu böyle dövdüm, bunu böyle kırdım" Ama burada diyor ki, başkaldırıyorsam varım. Başka yere götürdü insanı. Duygu, her daim sizi iyiye, doğruya, güzele götürdü. Her ne noktada olursanız olun, duygu sizi hep ileriye taşıyacaktır. Duygusu olmayan hani bizim tabirimiz öyledir ya, üzerine ölü toprağı serpilmiş, kendini yenilemiyor. Şöyle düşünün, bir kadının erkeğe karşı duygusu varsa erkek gelecek diye heyecanlanıp kendisini yenileyecektir. Korkuyorsa korktuğundan yapacaktır ama seviyorsa sevdiğinden yapacaktır, şefkat duyuyorsa şefkatinden yapacaktır. Bir erkek için de aynıdır. Bir erkek eşine sevgi gözüyle bakıyorsa heyecanlanacaktır, onun yanına gidiyor. Kendisini değiştirecektir, tazeleyecektir, yenileyecektir çünkü sevdiğinin yanına gidiyor. Duygu nasıl değiştirdi bak insanı. Duygu insanı nasıl yeniledi duygu

insanı nasıl tazeledi. Seviyor, bir hadis okuyacak. Çok önemli, abdest alıyor hadis okuyacak, heyecan duyuyor, muhabbeti var. O yüzden Âdem duygusunun peşinden gitti, duygunun, hislerinin peşinden gitti. Coşayım bu gece şehvetin peşinden gitti. Evet. Ne güzel de gitti. Size kerih gelir, bana mükemmel geliyor. Duygu onu farklı deneyimlere götürdü. Duygu onu realiteye, onu gerçeğe götürdü. Perdenin arkasında gerçekte bu vardı çünkü. Onu hakikate götürdü duygusu çünkü hakikat perdesinde böyle yaşanması gerekiyordu. Hakikat perdesindeki yaşantıya götürdü onu duygusu. Eğer onda o duygu olmamış olsaydı o hakikat perdesine gitmeyecekti ama ondaki o duyguyu veren Allah'tı, Allah'ta duygunun peşindeydi çünkü. Allah'ta duyguyu arıyordu. Allah'da duygu yaratmıştı. Çünkü Allah'ın tanınması o müthiş, üst derecenin üst derecesindeki bir duygu ile mümkündür. Çünkü Allah'ın tanıyacak olan kimsenin sevmenin de sevmesine, sevmenin de sevmesine, âşıklığın de âşıklığına, âşıklığın de âşıklığına, âşıklığın de âşıklığına koşması gerekiyordu ki bu ancak nefis ve şehvetle mümkündür. Eğer nefsi kuvvetli olmamış olsaydı bir kimsenin, o aşkında aşkına varamayacaktı. Eğer onun şehveti zayıf olsaydı o sevdanın da sevdasına koşamayacaktı, güzelin de güzelini arayamayacaktı, güzelden daha güzel vardır diyemeyecekti, ballar balından ballar balı daha vardır diyemeyecekti. Ancak onu nefsi götürdü yani duygusu götürdü. Duygu. O yüzden Allah'ı tanıyan ve bilen nefistir. Ruh kördür. Allah'ı tanıyan ve bilen nefistir. Nefsinizle Allah'ı tanır ve bilirsiniz, ruhunuzla değil. Sizi koştutturan nefsinizdir. O yüzden nefsi, mutmainede ister. Ruhtan bahseder mi? o yüzden "nefs-i raziye" der, "nefs-i mardiye" der, "nefs-i safiye" der, o yüzden "nefs-i emmare" der, o yüzden "nefs-i levvame" der, o yüzden "nefs-i mülhime" der. Hiç "Ruhtan koşar" der mi? Der ki "Size bununla alakalı az bir bilgi verildi. Sana ruhtan sorarlar de ki, size bununla alakalı az bir bilgi verildi" Neden? O, nefsi taşımakla mükelleftir, o kördür. Onu idare eden nefistir. Nefis biner onun tepesine, o basar mahmuzları "Yürü!" der, "Nereye gidiyorsun?" "Sevdiğime gidiyorum yürü!" O bitmek tükenmek bilmez bir at gibidir o. Onu koştutturan nefistir. O sevda dağından sevda dağına vurur çilbirini, o âşıklar meydanından âşıklar meydanına vurdurur çilbirini, o serhattan serhata koştutturur onu, o bataklıktan bataklığa koştutturur onu. Şehvet, nefis, bataklığa da vurdurur onu der ki "Yürü! Buradan da çıkarsın sen" Ama çıkar ama batır. O vurdurur ama bataklığa ama meydana, âşıklar meydanına. Nefistir. Nefsi emmare, levvame, mülhime, mutmaine, radiye, mardiye, safiye, seni insan yapacak olan o nefis meratipleridir. İşte o yüzden nefis her daim başkaldırır, her tat aldığından der ki "Daha tatlısı vardır bunun", her tat aldığından "Daha tatlısı vardır bunun" der. Bunun için kuvvetli bir şehvet gerek. Hazreti Peygamber diyor ki sallallahu aleyhi vesellem hazretleri "Bende kırk erkeğin gücü vardır" onu şehvette görme sen. Onu sen cinsel ilişki olarak görürsün. O, şehvetin en üstüdür. O Allah'a ulaşma, o Allah'ı tanıma, Allah'ı bilmede şehveti müthiştir onun. Dikkat edin "Bende kırk erkeğin ruh var" demez, "Bende kırk erkeğin gücü var" der. şehveti güçlü olan Allah'ı tanımada güçlüdür, nefsi kuvvetli olan Allah yolunda sabırlıdır, dirençlidir, dirayetlidir, nefsi kuvvetlidir. O soğuk nedir tınlamaz, yağmur nedir tınlamıyorlar duruyorlar dışarıda. Nefis yağmurun altında eve göndermiyor onları. Nefisle mücadele ediyor bakın,

nasıl kuvvetli. Yağmurdan kaçanın nefsi kuvvetli değil, yağmurda duranın nefsi kuvvetli. Dirayet gösteriyor, direnç gösteriyor burada duracağım ben, diyor. Kırk yıl dursa durur. Nefsi dirençli olan durur nefsi pısırik olan çeker gider. Kaç erkeğin kuvveti varmış onda? 40. Gördün mü nefis seni nereye götürdü. İşte buradaki de Âdem, duygunun peşine gitti. Eğer klasik noktada kalacak olsaydı hakikate ulaşamayacaktı.

Yukarıda sözlerin büyük bir bölümü ALİ Şeriatî'nin dir.

Eyvallah. Herkes Ali Şeriatî'yi Şia olarak görür. Bir yanılgıdır bu. Ali Şeriatî Şia'nın da hedef tahtasındadır. Ali Şeriatî aslında Şia'da değildir. Ali Şeriatî dikkat edin klasik Sünnî de değildir. Ali Şeriatî, bunu methetme methetmeme noktasına değil bir tespit olarak O, Kur'an ve sünnet dairesindeki bir sufidir. Aslında İmam Humeynî'yi herkes Şia olarak görürü öyle değil mi? İmam Humeynî Şia değildir. Şia'nın kısı kacında kalmış bir kimsedir. Bunlar üçlü sacayağı gibidir: İmam Humeynî, Ali Şeriatî, bir kişi daha var. Bunlar muhteşem insanlardır. Diyeceksiniz ki Ali Şeriatî'nin bizden bir farkı var mı, ben genel olarak eserlerini inceleyebilmiş bir kimse değilim ama bu sıraladıklarının hepsinin de altına imzamı atarım. İmza atılması gerekiyorsa.

Geçen hafta insanın düşünme gücü ve isyan etme özelliklerini anlatmış ve dolayısıyla karar verme yeteneği olduğunu söylemişsiniz.

Bir ayetle son noktayı koyalım “Hakkında bilgin olmayan şeyin ardına düşme, çünkü kulak, göz ve gönlün hepsi bundan sorumlu tutulacaktır.” (İsra 36)

Bir ayet daha, Ben size Allah’ın hazineleri yanımdadır demiyorum. Gaybı da bilmem. Size ben meleğim de demiyorum. De ki; Ben sadece vahiye uyuyorum. Körle, gören göz bir olur mu? DÜŞÜNMÜYOR MUSUNUZ? (En’am 50)

Mevlâna şöyle der; “Şunu mu yapayım yoksa bunumu demen işte bu seçimin delilidir güzelim.” Demek ki bu kendini bilen özgür ve yaratıcı varlık insandır. Görüyoruz ki bu üç nitelik, üç tanrısal sıfattır.

İnsan tabiatın tersine tanrının yüce sıfatlarını kendi varlığına ekip yerleştirme ve geliştirme yeteneğine sahip bir varlıktır.

“Allah’ın ahlakı ile ahlaklanınız” demek insanın yeryüzünde Allah’ın halifesi olması demektir. BEŞER değil İNSAN olması. Allah’ın halifesi olmayan beşer maymunun halifesi olur.

BİZ EZİLENLERİ YERYÜZÜNE ÖNDER KILACAĞIZ (Kasas 5)

Londra büyük yangınından sonra yeni yollar ST. PAUL katedraline değil de KRALİYET BORSA BİNASINA doğru odaklanmıştır.

Şirk tanrısızlık demek değildir. Müşriklerin birçok tanrısı vardır. Yanlış dine sahip olmak dinsizlik demek değildir. Demek oluyor ki ŞİRK de bir dindir.

Putperestlik şirkin özel bir biçimidir. Şirk dini din adına şunu yapmak ister. Halk, olup bitenin, toplumsal durumun zorunlu olduğuna, bunun ilahi irade gereği olduğuna inanmalıdır. Bu yazgıdır takdirdir.

Bugün çoğunlukla kaza ve kaderden anladığımız da Muaviye’nin düzüp koştugu bir yadigârdır.

Ayrım ve ayrıcalıklar şirk dininin inançlarıyla desteklenir. Bu inançları doğuran etken de bir zümrenin refah içinde olmasına karşı diğerinin mahrum kalması ve bu duruma bir kılıf ve gerekçe hazırlamasıdır.

Tevhid dini, bilincin sevgi ve ibadet eğiliminin halkın mümkün olduğu ölçüde tam bir uyanışa kavuşması özleminin ifadesidir. Hiçbir zaman tam anlamı

ile gerçeklik haline gelmemiştir. (Peygamber efendimizin yaşadığı kısa dönem hariç) -%25-

Buna karşılık şirk dini, tağuta tapıcılık dini, mele ve mütrefin dini yani puta tapıcılık, statükoyu meşrulaştırma dini tarih sürecinde gerçeklik kazanmış ve etkin olmuştur.

Böylece 17, 18, 19 yüzyıl aydınlarının “Din halk yığınlarının afyonudur” sözü doğrudur. Doğrudur ama bu şirk dinleri için geçerlidir.

Oysa Sasaniler İslamiyet’i kabul edeceği zaman FİRDEVSİ şöyle der “İslam gelirse her şeyi birbirine katar, soylar ırklar birbirine karışır. Hünersiz kul padişah olur soyluluk, ululuk artık işe yaramaz.” Bu melelerin işine gelmez çünkü onların afyon dini.

Sizin sorumluluğunuz yok. Olup biten her şey Allah’ın iradesiyle olmaktadır. Dolayısıyla yoksulluğunuzdan yakınmayın ve rahatsız olmayın. Nasıl olsa öte yanda karşılığını göreceksiniz. Hindu

İslam’ın devrimci bakışı bu şirk dinini reddeder.

Ebu Zer İslam’ın o pak ve kâmil siması Resul- ü Ekrem’in (s.a.v) bizzat eğittiği bu insan Ebu Zer der ki “Evinde azık bulunmayan bir kişi nasıl olurda topluma kılıç çekerek karşı çıkmaz?”

Bu söze benzer Dostoyevski “Bir yerde bir adam öldürülmüşse suçla katılmayanlarında eline kan bulaşmıştır.” der.

SORU

Bir kişinin işlediği suçu topluma mal eden Dostoyevski

Bir kişinin yoksulluğunu kadere değil de topluma bağlayan Ebu Zer varken, bu sözün temsil ettiği dini (İSLAMİYETİ) tarih boyunca yoksulluğu statüko haline getirmeye ve korumaya çalışan şirk dini ile aynı saymak ağlanacak bir durum değil midir?

Bunun sonucunda, bunların hepsine katılıyorum demek meseleyi açmamak demektir. Tevhid dini kendi içerisiyle bir bütün olarak alındığında bugünkü inanıyorum diyen Müslümanların büyük bir çoğunluğunun iman ehli değil de bir inanç sahibi olduğunu gösterir. İman etmek, iman ettiği Allah’ın her an tecelliyatına ram olup, her gün o yenilenmeyi -zaten yenilenme din ile alakalıdır -sohbetin başında yenilenme ile ilgili soru soruluyor, cevabı: Hz. Mevlâna Celaleddin-i Rumi hazretleri “Her gün bir yere göçmek ne güzel, her gün bir yere konmak ne güzel. Dünden kalma ne varsa geçti bitti, bugün yeni şeyler söylemek lazım” derken, her

gün, her an insanın kendisini yenilemesi gerektiğini, tazelemesi gerektiğini söyler. Bu aslında Allah'ın adetullahıdır. Cenâb-ı Hakk adetullah noktasında her an, her daim her şeyi yeniler ve yenilerken bir şey birbirine benzeyebilir ama aynıysa değildir. Senin vücudun aynı değildir, senin bakışın aynı değildir, senin görüşün aynı değildir. Senin cüzi iradenin dışındaki olan her şey bir an öncekinin aynıysa değildir. Allah bir şeyi iki sefer yaratmaz, Cenâb-ı Hakk her daim yaratmada yeniler, her daim ve her daim yenilenmektedir bütün âlem. Küçük âlem olarak sufiler insanı görürler, ben insanı büyük âlem olarak görürüm. Asıl insandır büyük âlem çünkü Cenâb-ı Hakk insanın suretindedir kendisi. Allah der ki; "Ben Âdem'i kendi suretimde yarattım, âlemi de Âdem'in suretinde yarattım." Asıl büyük olan insandır. O zaman Cenâb-ı Hakk her daim insanın en zerre noktasından bütününe kadar yeniliyorsa ve bütün âlemi de her an o yenilemeye devam ediyorsa, o zaman insan bu akıp giden fıtrata uygun bir şekilde kendisini de yenilemelidir fikriyat ve fiiliyat olarak. Fikriyat olarak kendisini yenileyemeyenler, fiiliyat olarak da kendilerini yenilemeleri mümkün değildir. Fikriyat olarak bir kimsenin kendisini yenilemesi: tevhid hakikatlerinin, iman hakikatlerinin, tabiri caizse yapraklarını aralayıp her an ayrı bir yaprakta ayrı bir tevhid hakikatini görmesidir. Eğer bir kimse fikriyat noktasında kendisini tevhid âlemine bırakıp kendisini yenileyemiyorsa fiiliyat noktasında da kendisini yenileyemeyecektir. Eğer sizin dünkü namazınızla bugünkü namazınız adetsel olarak değil, tecelliyat olarak aynıysa o zaman namaz alışkanlık haline geldi sizde. Sizde bir alışkanlık haline geldi. Alışkanlık haline gelmiş bir ibadetin insanların üzerinde hiçbir tesiri olmayacaktır. Oysa namaz insanı kötülüklerden alıkor. Hangi namaz insanı kötülüklerden alı kor? Alışkanlık halinden çıkmış bir namaz insanı kötülüklerden alıkoyacaktır. Bu o kimsenin fiiliyatında yeniliktir. Hangi oruç insanı mirac ettirir? Alışkanlıklardan çıkmış bir oruç, oruç olur insanda. Hangi tevhid insanın, hangi zikrullah o insanın üzerinde tesirli olur? Zikrullahı alışkanlığın dışına çıkmış olan kimse. Eğer bir kimsede zikrullah alışkanlık haline geldi, o kendince, kendi dairesinde, aman 3 yüz tane la ilahe illallah dedim, diyorsa o kimsenin yapmış olduğu zikrullah dilde kaldı, alışkanlık haline geldi. Siz ona 5 bin de tevhid verebilirsiniz. O 5 bin tevhidi la ilahe illallah, la ilahe illallah, la ilahe illallah, bitirdi, sevabını aldı mı? Aldı ama o kimsenin üzerinde tecelliyat olarak ne bıraktı? Bakın sufiler itikâfa girerler, sufiler itikâfa girdiklerinde 70 bin la ilahe illallah vardır, 2.gün 70 bin çeker, 3.gün 70 çeker ve düstur vardır; bu 3 tane 70 bini bitirdiğinde Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini görürse, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri ile alakalı bir hal, bir rüya görürse 4. gün 10 bin salatu selam çekip 100 bin lafza-i Celal çeker. Eğer onun dildeyse yapmış olduğu zikrullah, o üç gün içerisinde Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini göremeyecektir. Bu, o zikrullahı zikirmatik gibi yapmasından kaynaklanıyor, kendisini yenilemiyor. Kendimizi yenilememiz gerekir, önce fikriyat noktasında.

Fikriyat noktasında bir kimse kendisini yenileyemiyorsa fiiliyat noktasında kendisini yenilemesi mümkün değil. Sufilik zikirmatik gibi zikir çekmek olmuş olsaydı otururdu herkes günlük 70 bin tevhidi çekerdi mesele hallolurdu. Öyle değil. Dinin içerisinde de o yenilenmeyi sağlayıp her an dini, eski dilde tecdit, yenileme

noktasına getirmektir. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri her yüzyılda bir müceddid gelir, müceddidler yeni bir din getirmezler dini algı ve anlayışı tazelerler, müceddidler dinin olmazsa olmaz kesin kaidelere bağlı Kur'an ve sünnet noktasındaki hukuku değiştiremezler. Bunun adı yenileme olmaz reformist olur o zaman bir başkası da gelip ondan sonra Kur'an ve sünnetin üzerindeki hukuku değiştirme yetkisine sahip olur ama İslam'da Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin hadis-i şerif ile sabit olan müceddid, müceddidlik hadisesi vardır. Biz müceddidi 1- Bir şahsın üzerinde kurgulayabiliriz, biz müceddidi 2- Bir kuruluşa koyabiliriz, biz müceddidliği 3- Bir devletin üzerine kurgulayabiliriz. O zaman müceddiden kasıt bir şahsa bağlamak olarak da algılanmayabilir hele günümüzün, ilmin geniş yelpazede yer alması, geniş dairelerde bulunması ve ilmin bu noktada onulmaz, önüne geçilmez bir şekilde çeşitliliğin arttığı bir noktada müceddidlik artık bir sistem işidir, müceddidlik artık bir kurul işidir gerekirse. Yani kimyagerinden tutun, matematikçisinden tutun, fizikçisinden tutun, astrofizikçisinden tutun, biyoloji ilminden tutun, ekonomiden tutun, askeriyeden tutun, insan eğitiminden tutun, ortaokul eğitimi, lise eğitimi, üniversite eğitimi, ondan sonra yüksek lisans, eğitimin bütün alanlarından tutun çok geniş bir yelpazede bir müceddidlik müessesesi oluşması gerekir ve bu müceddidlik müessesesi oluşmadığı müddetçe dindarlar ve din kendisini asla ve asla yenilemeyecek kendisini asla ve asla tazeleyemeyecek ve kendisini yenileyemeyen bir dini algı, kendisini yenileyemeyen bir dindar nesil asla ve asla bu muazzam ilmin karşısında matematik olarak yenilecektir. En sondaki soru meselenin tam can noktası;

Bu sözün temsil ettiği dini (İSLAMİYETİ) tarih boyunca yoksulluğu statüko haline getirmeye ve korumaya çalışan şirk dini...

Evet, tarih boyunca tüm dinler statüko oluşturmuş, mesela gerçek Musevilikte bir dini otorite yoktur, gerçek İsevilikte de bir dini otorite yoktur, Muhammedilikte de dini otorite yoktur. Burada dini otoriteyi, toplumları yönetmek isteyen siyasiler oluştururlar. Dinin kendi özünde bir Vatikan yoktur, bir papa hazretleri yoktur dinin kendi özünde. Dinin kendisine bir haham yoktur, dinin kendi özünde bir şeyhülislam yoktur, dinin kendi özünde bir diyanet işleri başkanlığı yoktur. Toplumları yönetmek isteyenler toplumların başına Allah adına onları yönettiklerini söyleyen dini bir hiyerarşi kurarlar. Dini bir hiyerarşinin altında asla ve asla ne din kendisini yenileyebilir ne de dindarlar kendisini yenileyebilir. Dinin yenilenmesi dindarların yenilenmesiyle mümkündür ve dindarlar kendilerini yenileyemedikleri müddetçe dinde kendisini yenilenmemiş gibi gösterecektir ve dindarlar körlük hastalığına bulaştıkça dinin kendi içersindeki hakikatlere eremediklerinden dolayı dini de kendi gözlerinden gördüklerinden dolayı o kadar bakacaktır. Bunu yenen, bunu ifade eden sufiler, tarih boyunca kendi topluluklarında, kendi dairelerinde kendi imanlarını yeniledikleri için dinlerini de yenilemişler, dinlerini de yeniledikleri için toplum onları kabullenmekte zorlanmış

ve toplum dışı kalmışlar. Bir kısmını şehirlerinden kovmuşlar, sürmüşler, bir kısmını istememişler, büyük bir çoğunluğu o kendi dinini, kendi imanını yenileyen kimselere tu-kaka demişler, itmişlerdir. Bunun tarih boyunca özellikleri çoktur; Hazreti Mevlâna'ya Şems-i Tebrîzî gelinceye kadar Hazreti Mevlâna komple Konya halkının bir ittifak kabul ettiği âlimdir. Konya ve civarı Hazreti Mevlâna'yı babasından gelen bir yolu takip ettiği için ittifak halinde kabul ederler ve Hazreti Mevlâna bir şeyhtir o gün için. Şemseddin-i Tebrîzî geldiğinde Hazreti Mevlâna şeyh değildi değildi, şeyhti ama Şemseddin-i Tebrîzî Ona dini yeniledi. O dini yenilenince önce dervişleri Onu inkâr ettiler, önce bağlı olan dervişlerin bir kısmı onu terk etti. Bir veli, velilik tacını giydikten sonra etrafındaki dervişler terk etmezler ise, o veli velilik tacını giymemiştir. Çünkü velilik tacı bazı kalıba bağlı, dinini yenileyememiş, sufiliğini yenileyememiş köhne dervişlerin reddiyesine uğrar, onlar bırakıp gideceklerdir, onlar kördür çünkü. Onlar bırakıp giderlerken de yalnız Kur'an ve sünnet dairesinden bırakıp giderler dikkat edin. Hazreti Mevlâna'yı o gün terk eden dervişler Hazreti Mevlâna'nın Kur'an ve sünnete tabii olmadığını söyleyerekten terk ediyorlardı. Mısırî Niyazî'yi sürgüne gönderen anlayış, Niyazî Mısırî'nin Kur'an ve sünnete uymadığını söyleyerekten sürgüne gönderiyordu. Enteresan nokta. Hutbeye çıkan Somuncu Baba'nın hatasını bulmaya çalışan kürsünün arkasında duran Molla Gürani'yi ve Somuncu Baba Bursa'yı terk edip gitmek zorunda kaldı. Bursa'ya göç eden Emir Sultan hazretlerinin kötü olduğunu padişaha gammazlayan sufilerdi ve Bursa'nın entelektüel dini ilim adamlarıydı ve Emir Sultan hazretlerini zamanın padişahına gammazlıyordu. Hacı Bayram-ı Veli hazretlerini Sultan Beyazîd'a gammazlayan o günün sufisi ve dini otoritesiydi. Yunus'un şiirlerini akan nehre atan Molla Kasım'dı, o günün dini otoritesiydi, dini hiyerarşisiydi. Dikkat edin ve bu noktadaki ihtiyaca binaen Cenab'ı Hakk dini alğının, dini anlayışın yenilenmesini, sufi velilerin üzerine tecelli etmiştir. Sufi veliler bunun önderliğini yapmışlar çünkü onlar kınanmaktan, taşlanmaktan, Hallac gibi çaprazlama kesilmekten, Nesimi gibi derisinin yüzülmesinden korkmazlar. Onlar hak bildiğini söylerler ve Hallac-ı Mansur'un çaprazlama kesilip asılmasına hükmedenlerin içersinde Cüneyd-i Bağdâdî vardır, teyzesinin de oğludur ve bunlar yapılırken hepside din adına yapıldı. Dini hiyerarşi ve otorite bunların olması gerektiğine hükmeder. Arabî'nin küfür ehli olduğunu, kâfir olduğuna hükmeden dini otorite ve hiyerarşidir. Arabî körlüğü şöyle anlatır, dini körlüğü. Bakın Hazreti Mevlâna'da dini körlüğü anlatır, yenilenmeyi anlatır. Ondan önce gelen Arabî'de dini yenilenmeyi anlatır, ondan önce gelen Gazalî'de kendi dairesinde dini yenilenmeyi anlatır, dini yenilenmeyi. Gazalî'den önce gelen her ne kim var ise o yoldan hepsi de dini yenilenmeyi anlatırlar. Gazalî, nasıl kurtuluruzun cevabını aramaktadır, Kur'an vardır, sünnet vardır, imamların içtihadı vardır, Gazalî'nin sorusu o dönemde müthiş bir sorudur, müthiştir. Gazalî, nasıl kurtuluruzun sorusunu arar, kurtulmanın reçetesini arar Gazalî. Gazalî mevcut sistemin içerisindeki o hiyerarşinin içinden çıkıp nasıl kurtuluruz diye masaya yumruğunu vurur. Gazalî'ye bir kısım hiyerarşi döner, Kur'an meydanda, sünnet meydanda, sen neyin nasıl kurtuluşunu arıyorsun der ve Gazalî iki yıl boyunca o yüzden Şam'da Emevi camisine ne yapar, minaresine

kendini kapatır. Minaresine kapattıktan sonra, çıktıktan sonra bugüne kadar yazdıklarımın hepsini reddediyorum der İhya'yı yazar. İhya, nasıl kurtuluruzun bir şekilde cevabıdır. Gazalî'den sonra gelen Arabî bize o kurtuluş reçetesini tekrar önümüze koyar. Arabî'den gelen sonra Mevlâna, Mevlâna'dan sonra gelen Konya'da o yolu takip eden Konevî ve bu yolda devam eden Hacı Bayramlar, bu yoldan devam eden Üftadeler, bu yoldan devam eden o veliler dinin yenilenmesinde hep birer adım, ikişer adım, beşer adım, onar adım koşarak, giderekten dinin yenilenmesine uğraşmışlar. İslam'da bu manada dini bir hiyerarşi ve otorite yoktur. Bu dini hiyerarşi ve otorite gönülle bağlıdır. Velilerin, gerçek velilerin kendilerine bir makam tahsis etmemeleri, kendilerine bir yol tahsis etmemelerinin sebebi bu hiyerarşiden kaçınmalıdır. Hazreti Mevlâna'nın kendine ait bir yolu yoktur, sonradan gelenler Onun dinini hiyerarşi ve otorite haline getirip Mevleviliği kurmuşlardır. Abdulkadir Geylani hazretlerinin Kadirilik yolu yoktur, sonradan gelenler Kadirilik yolunu oluştururlar. İmam-ı Azam hazretlerinin Ebu Hanife, Hanifelik "Ben hanifeyim" deme yolu yoktur. Enteresan, yazdığı bir tek fıkıh kitabı bile yoktur, talebelerinin aldığı notlar vardır. İmam-ı Muhammed'in kendince Hanefi olduğuna biz hükmederiz, arkasından gelenler. İmam-ı Muhammed oturmuş, İmam-ı Azam'ın vermiş olduğu fetvaya şerh düşüp buna katılmıyorum, bu böyle de olabilir, böyle olması lazım, deyip yeniden şerh yazabilen talebesidir. O zaman gerçek dinin bu manada devlet eliyle oluşturulmuş bir otoritesi yoktur. Eğer devlet eliyle bir dini otorite oluşturuyorsa, devlet o dine sahip olan insanları din adına, Allah adına yönetmek için bir otorite oluşturur ve o otorite yenilenmeye, o otorite tazelenmeye aykırıdır ve Hazreti Mevlâna "Ey oğul, bağ çöz." derken Mesnevi'sinde ve arkasından "Ne zamana kadar altına ve gümüşe bağlı kalacaksın?" derken sufiyi herhangi bir bağla bağlamaz. Sufi, Hazreti Mevlâna'nın deyişi ile "Biz pergelin iki sivri ucu gibiyiz; bizim bir ayağımız, bir ucumuz Kur'an ve sünnete, diğer ucumuzla âlemleri seyran ederiz." derken o sufiyi Kur'an ve sünnet merkezinden ayrılmadan âlemlerin içerisinde seyran eden bir varlığa dönüştürür. Bu, Kur'an ve sünnet çizgisinde durup özgürlüğü sonuna kadar tatmak, özgürlüğü sonuna kadar yaşamak, özgürlüğü sonuna kadar savunmaktır. O zaman Kur'an ve sünnetin dışında olan her şey sufi için bir bağdır ve sufi o bağda durduğu müddetçe asla ve asla imanını kemale erdiremeyecek ve asla ve asla, asla ve asla Allah'ın halife noktasına gelip, insan olamayacaktır. Burada eğer ki bir sivri ayak Kur'an ve sünnete bağlanmaz ise o dinden çıkacaktır. Bir ayağın, bir sivri ucun bağlı kaldığı nokta Kur'an ve sünnettir. Daha ileri söyleyeyim; bu Kur'an ve sünnette mezhep, meşrep, tarikat, yol, bütün bunların hepside bağ hükmünde görülüp meselenin özü ile iştigal etmektir.

Meseleyi böyle aldıktan sonra, dünya üzerinde toplumları sömürmek, toplumları kendi istedikleri gibi yönetmek, toplumların yer altı ve yer üstü zenginliklerine hâkim olmak, toplumların emeğini çalmak, toplumları bu noktada köleleştirmek isteyenler, 1- Ya sahte düşmanlar oluşturacaklar ya da sahte din ve dindarlar oluşturacaklardır. Sahte düşmanlarla insanları, biz bir düşmanla mücadele ediyoruz bize müsaade edin, deyip bir sürü sahte düşman bulabilirsiniz. Batı yüzyıl

boyunca sahte bir komünist düşmanla yönetildi, doğu yüzyıl boyunca sahte bir kapitalist düşmanla yönetildi. İslam dünyası da ne yazık ki bu ikisinin arasında pinpon topu gibi gitti geldi. İslam dünyası da iki yüz yıldan beri sahte din ile yönetiliyor. Üç yüz yıldan beri diyebiliriz. İslam dünyasını da yöneten üç yüz yıldan beri sahte din veyahut ta otoritelerin dini ile yönetiliyor. Bir otorite var, otorite bir din oluşturuyor orada, o otoritenin oluşturduğu dinle yönetiliyor Türkiye’de dâhil buna. Bugün camilerde gerçek Kur’an ve sünnet anlatılmaz, bugün tekkelerde, Türkiye’deki tarikatlarda gerçek Kur’an ve sünnet anlatılmaz, bugün Türkiye’deki cemaatlerde gerçek Kur’an ve sünnet anlatılmaz, anlatılmaz. Anlatamazlar, anlatamayız. Anlatmaya kalkılırsa birinci derecede cemaat taşlar ikinci derecede devlet taşlar. Ya devlet öne geçer o taşlar ya da arkasından cemaatte gelir o taşlar. Anlatamazlar. Bunu açık açık ifade ediyorum, bazen televizyonlardan bilmediğimiz tanımadığımız bir yerlerden telefon açıyorlar “Hocam telefonunuzu bulduk, biz filanca yerden arıyoruz”, “Buyurun”, “Program yapabilir miyiz?”, “Benim” diyorum “ağzımın tavanı bozuk bana bir soru sorarlarsa ben onun cevabını yutamam, ben olduğu gibi cevap veririm” diyorum, kalıyor. Bana bir şey sorarlarsa ben cevap veririm diyorum, bildiğimi söylerim, kalıyor. Bu acı bir şey. Bugün Hindistan Hindu dininin otoritesince yönetilir. Pakistan’daki İslam’da aynıdır, Bangladeş’teki İslam’da aynıdır, Suriye’deki İslam’da aynıdır, Irak’daki İslam’da aynıdır. Mısır’daki İslam’ı farklı mı görüyorsunuz? Biraz kendilerince dini bir iktidar olsun dediler, tık devirdiler. Deviren de yanına Ezher’in imamını aldı, şeyhini aldı yanına. Ezher’in şeyhiyle açıklama yaptı. Ezher’in şeyhi kim? Mısır’daki dini otoritenin başı, temsilcisi. 12 Eylül de ihtilal oldu, din dersleri okullarda zorunlu oldu. Ne sevindi değerli dindarlar, ölen çocukları gördüler mi cezaevlerine asılanları? Ondan önce sağ sol çatışmasında ölenleri gördü mü insanlar? Ne muhteşem bir şey yaptı Kenan Evren okullara din dersini koyarak, ne kadar muhteşem bir dindar topluluk olduk değil mi? Yarında dini bir obje ile sizi aldatmak mümkün. Şimdi bir cemaat hükümetle din adına mücadele etmiyor mu? Enteresan öyle değil mi? Bakın algıya bakın, bir cemaat hükümetle din adına mücadele ediyor ve bütün cemaatini konuşlandırılıyor ve bütün cemaat din adına hükümetle mücadele ediyor. İşid Irak’ta din adına katliam yapıyor, İsrail din adına Filistin’de katliam yapıyor. Git bir tane Yahudi’yi al “Bize vaat edilmiş topraklar” Kim vaat etti? “Tanrı, Allah vaat etti ve bütün insanlar bizim kölemiz hükmünde, bunu Allah vaat etti. Ya bizim sultanlığımızı kabul edecekler ya da esir alınacaklar, öldürülecekler.” Bir Yahudi genci Filistin’de başka bir Yahudi gencini öldürürken din adına öldürüyor, bir Filistinli genç o Yahudi genci öldürürken din adına öldürüyor, Irak’ta bir Şii’nin camisine bomba atan Allahu Ekber diyerek bomba atıyor, bir Sünni topluluğa intihar bombacısı olan Şia da Allahu Ekber diye intihar bombacısı oluyor. Irak’ta Sistani Şia’nın imamı, İngilizlerle din adına ortaklık kuruyor. Hiç dikkatinizi çekmiyor mu? İran’daki Ayetullah din adına işidle cihat edilme emrini veriyor. Kimle cihad edecek? İşidle. Ne diyor? La ilahe illallah Muhammeden Resulullah, diyor. İşid ne yapıyor; la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyen Şia’yla savaşıyor. Ne oluyor? Din adına. Bush din adına İrağı bombalıyor, din adına bombalıyor. Dostlar, bu sözüm size tuhaf

gelebilir. Eğer biz kendi iman noktasında imanımızı hakikate doğru götürmüyorsak, Hristiyanların pazar ayınlarının ritüelleriyle kıldığımız namazın arasında bir fark kalmaz. Bu acı bir şey. Dinin sadece ibadet kısmını alıyorsak ve sadece ibadet kısmıyla yetiniyorsak biz yavaş yavaş Hristiyanlaşıyoruz demektir, bugünkü manada. Dün akşam İstanbul'da, geriye dönmek istemem, sarmak istemem ama çağrışımında bulunayım; müthiştir hadis-i kudsi çok hoşuma gider, -şimdi buradaki aldığım notlara da döneceğim geriye- hadis-i kudsi şudur "Ya Musa bir hastaya gitseydin yanında beni görecektin." Hastaya gitmek ona geçmiş olsun demek, bu noktada elinde hiç bir argüman bulunmayan kimseye aittir. Hastanın yanına gitmek onun tedavisiyle bir şekilde ilgilenmek, bakımı ile bir şekilde ilgilenmektir ama biz sadece; ya gittik oh geçmiş olsun dedik Allah'ta onun yanındaydı. Cebinde para yok muydu? Vardı. İlacını aldın mı onun? Hayır. Onun senin yanına gidip "Yanında beni bulurdun" dediği şey; sen onun ilacını alacaktın. Cebinde para var mıydı? Evet. Doktora gidebilmiş mi o? Hayır. "Yanında beni bulurdun" dediği, sen onu doktora götürseydin Onu bulacaktın, sen onu doktora götürmeye muktedirsin çünkü. "Bir yoksulu doyursaydın beni doyuracaktın." Gel lokma ekmek ye, harika, çok güzel. Yoksulu doyuracaktın, ekmek yedirecektin demiyor, neye ihtiyacı var, ihtiyacını gör. Biz onu sadece yemek yemek olarak gördük, biz namazımızı kıldığımızda dinimizi yenilediğimizi, dinimizi yaşadığımızı zannettik. Bizlere çünkü öyle bir din aktardılar. Biz eğer ki hastanın tedavi görme zorunluluğunu hissetmiş olsaydık, ya diyecektik ki "En zengin, sen bu adamı tedavi etmekle mükellefsin. Sen bu adamı tedavi etmekle mükellef kendini görmüyorsan, Allah senin bu zenginliğinden hesap soracak. Ey devlet benden vergi aldıysan, o yoksulu tedavi etmekle mükellefsin. Eğer o yoksulu tedavi etmiyorsan benim vergimi kimlere yediriyorsun?" diye sorgulayacaktık. O zaman ben şahıs olarak bir hastanın yanına gidiyorsa yapabilecek neyim varsa yapmakla mükellefim, devlette o hastaya ne yapabilecekse onu yapmakla mükellef. Biz dini böyle algılamadık. Biz dini böyle algılamadığımız için biz kendi dairemizde dinimizi yenileyemedik, dinimizi yenileyemediğimiz için de bu noktada biz yoksulluğa ve yoksul kalmaya mahkûm olduk ve kendi dairemizde kendimizce dini yenilemeye kalktığımızda da biz anarşist olduk. Bir anarşist olduk. Önce arkadaşlarımız terk etti bizi. Aldığım notlarla 1-2 yürümek istiyorum da. İşaret koyduğum yerleri görüp meseleyi toparlayacağım inşaallah.

Hiçbir zaman tam anlamıyla gerçeklik haline gelmemiştir. -din yani- (Peygamber efendimizin yaşadığı kısa dönem hariç.)

O dönem de dâhil. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin kendi sağlığında, kendi döneminde din tamam oldu fikriyat açısından, kaideler açısından ama Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri kendisinden sonra gelen müminlere bir şey vasiyet etti, bir şey emretti, bir şey söyledi burası gözden kaçmasın. O neydi? "Benden önce dinin yüzde ellisi yaşandı." Bakın, yaşandı, "Benim zamanımda dinin yüzde yirmi beşi yaşandı, ahir zamanda da kalan yüzde yirmi beşi yaşanacak." O zaman Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve

sellem hazretlerinden sonra gelen Müslümanlara dinin yüzde yirmi beş yaşanma payı bırakılmış. din henüz daha yaşantı olarak fiiliyat olarak tamamlanmamış. Tamamlanmadığından dolayı çarpık her şey, tamamlanmadığından dolayı din gerçek manada algı ve anlayış ve fiiliyat noktasında tecelli etmiyor. bu bizi aldatıyor. Biz şöyle düşünüyoruz, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin zamanında din yaşandı bitti. Dostlar, bu yaşantıyı daha ileriye götürmekle mükellef İslam dünyası. Bu ne demek? dinin her daim yenilenip tecdit edip gelecek nesillere yenilenmiş bir şekilde bırakılmasıdır. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinden sonra dinin yüzde yirmi beşi yaşanacak. Bu dinin bir belli bir hiyerarşi ve otoritenin şemsiyesinin altında kendisini yenilemesi ve bunu yaşaması mümkün değil.

Sizin sorumluluğunuz yok, olup biten her şey Allah'ın iradesiyle olmaktadır. Dolayısıyla yoksulluğunuzdan yakınmayın ve rahatsız olmayın. Nasıl olsa öte yanda karşılığını göreceksiniz.

Bu algı gerçek Kur'an ve sünnetin algısı değildir. Zaten bu noktada öyle olmaması gerektiğine dair şerh düşülmüş buna. Evet, bu biraz bize Hinduluktan geçmedir. Hindular "Sen bu dünyada fakirsin, fukarasın, tekrar yeryüzüne geldiğinde dünyaya geldiğinde zenginsin" anlayışıyla üç aşağı beş yukarı örtüşür. Din bu değildir. Bu noktada bizim fukaralığımız Allah'ın cebri değildir. Sizi şununla aldatıyorlar, öyle demiyorlar mı, bana da aynı şeyi söylüyorlar ben böyle söyleyince; "Fakirler olmasa kim iş yapacak ki?" Değil mi? Öyle söylemiyorlar mı? İyi, herkes zengin olsun Cenâb-ı Hakk melekleri göndersin onlara iş yaptırmak için. Cinni taifesini kendinize işçi olarak tutun işiniz ne. Hazreti Süleyman cinni taifesini işçi haline getirmedi mi? Siz ilimde, bilgide, yenilenmede Süleyman'ın haline gelin, cinnileri köle edin kendinize, işçi edinin. Siz insansınız, yeryüzünün halifesisiniz bir başka insana köle olmak için yaratılmadınız, bir başka insana köle olmak için yaratılmadınız, insansınız. Bize söyleyecekleri şudur, böyle söylemiyorlar mı? Ben böyle söyledim Ödemiş'te bir din adamı bana öyle demişti "Sen böyle konuşuyorsun ama zenginlerin işlerini kim yapacak?" dedi, güldüm ben de. Öyle değil mi, zenginlerin işlerini kim yapacak? Köleler yapacak. Sufilerin bir lokma bir hırka anlayışını tarih boyunca bizim önümüzde hep kötülerle öyle değil mi? Bir lokma bir hırka tüketime karşı verilmiş bir mücadeleydi, üretime karşı değil. Ben yeni sufi olduğumda "Oo sende bir lokma bir hırkacı oldun ha?" diyorlardı "Evet, bende bir lokma bir hırkacıyım." derdim. Bu israfa karşı durmak, tüketme aklına karşı durmaktı. Ben yemeyiverin diyorum ya, yemeyivermek, içmeyivermek, giymeyivermek, almayivermek bütün kurulmuş olan sistemi yerle bir edecektir dünya üzerinde. Çünkü yedikçe, içtikçe, giydikçe köleliğiniz artacaktır. Hazreti Peygamber az yemeyi öğütler sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bize. Bakın suyu az kullanır tasarruf ettirir, suyu tasarruf ettirir, yemeği tasarruf ettirir, ekmeği tasarruf ettirir, giymeyi tasarruf ettirir, ev eşyasını tasarruf ettirir, tasarruf edersiniz siz. Ben dâhilim buna, ben bunu söylüyorum fiiliyat olarak bende yok. Hasırın

üzerinde yatar, buğday ve arpadan yapılmış undan ekmek yer, bir çeşit yemek yer. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin sofrasında iki çeşit yemek yoktur. Benim çocukluğumdaki gibi. Hacı Mehmet'in çocukluğundaki gibi. Evde bir kuru fasulye pişer herkes kuru fasulye yer yanında pilav veya bulgur pilavı yoktur. Babamın sağlığında vardı bizim, babam öldükten sonra yoktu. Kalmadı. tüketmemiz lazım. Kim yeniledi kendini şimdi? Bitti. Ben sadece burada anlatmakla kaldım. Yenileme, dini algıyı ve anlayışı yenileme. Baktığınız zaman geriye dönüp baktığınızda kendi yaşadığınız hayat ile gerçek dinin bize öngördüğü hayatın arasında uçurumlar kadar fark olduğunu görürsünüz. Şuraya bir not düştüm Ebu Zer el-Gıfârî'nin

Evinde azık bulamayan bir kişi nasıl olurda topluma kılıç çekerekten karşı çıkmaz?

Benim bildiğim söz böyle değildir. Benim bildiğim söz şudur “Bir kimse kılıcının ekmeğini yer.” Kılıcının ekmeği yer. Ebu Zer el-Gıfârî'nin İslam olmazdan önce işini bilen var mı? Bugünkü dille eşkiyadır değil mi? Bugünkü dille nedir? Yol kesicidir. Enteresan bir enstantane anlatayım size; Ebu Zer el-Gıfârî dini açıktan ilk tebliğ eden Müslüman'dır. Dini açıktan tebliğ eden Hazreti Ebu Bekir değildir radiyallahu anh hazretleri. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri de değildir. Mekke müşriklerinin içersinde Kâbe'de dikilip “Eşhedü Enla İlahe İllallah ve Eşhedü Enne Muhammeden Abduhu ve Resuluhu” diye tebliğ eden, söyleyen, haykıran ilk Müslüman Ebu Zer el-Gıfârî'dir. Dervişlerin, sufilerin piri hükmündedir. Cehri zikrullah erbabı Ebu Zer el-Gıfârî'yi kendine ölçü alır. Ebu Zer el-Gıfârî'de ehlibeyttendir. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri Onun da ehlibeytten olduğunu söylemiştir oysa bu soy itibariyle ehlibeytten değildir. Soy itibariyle ehlibeytten olmayıp da ehlibeytten denilenlerdendir O. Enteresandır, çıkar dini tebliğ eder, Mekkeli müşrikler Onu dövmeye devam ederlerken Oda onlarla mücadele eder, dövüşür onlarla. Kim gelir kurtarmaya? Hamza gelir der ki “Ey Mekkeliler bu kim biliyor musunuz?” Hemen dururlar, Hamza bağırdı, “Bu Gifar kabilesindendir” der “Vallahi sizin bütün mallarınızı soyar.” Kavga biter. Bakın enteresan bir nokta var, müşriklerin dini ne oldu? Mal oldu. Müşrikler malların kaybetmemek için Ebu Zer el-Gıfârî'yi dövmekten vazgeçtiler. Niçin dövmekten vazgeçtiler? Malları için. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri dedi ki “Siz birisinin zenginliğinin önünde dininizi söyleyemiyorsanız, aktaramıyorsanız imanınızın yarısı gitti” Bu zengin deyip, onun hakikatin dışında konuşmasına sustuysanız dininizin yarısı gitti. Bir zalim devlet başkanına dininizi haykıramıyorsanız imanınızın yarısı gitti. İstedığınız yerden yakabilirsiniz. Önce kendimize haykıramıyorsak. Kendimize haykırmak ne demek? dinimizin ve imanımızın dışında olduğunu bile bile bir fiiliyatın içindeyse, bile bile bir fikriyatın içindeyse önce kendimize tebliğ edeceğiz. Kendine tebliğ edemeyen bir başkasına mı tebliğ edecek? O zaman meseleyi toparlıyorum: din insanlık tarihi boyunca otoriter rejimlerin elinde insanları, toplumları yönetmek için kullanılan bir

argümandır. Otoriter rejimler kendi rejimlerini devam ettirmek için otoriter cemaatler, otoriter tarikatlar, otoriter topluluklar, otoriter hiyerarşiler kendilerinin devamiyeti için muhakkak ve muhakkak firavunun yanındaki din adamları gibi etrafına din adamlarından örülü bir daire çizip onlarla toplumları yönetip, onlarla toplulukları yöneleceklerdir. Bugün Hristiyan dünyanın, İsevi dünyanın, Muhammedî dünyanın yönetildiği gibi. Bugün Muhammedî dünyada cemaatlerin, tarikatların, herhangi bir dini kurum ve kuruluşlarının, vakıfların o hiyerarşiyi ve o otoriteyi ve o yönlendirmeyi ve yönetmeyi yapabilmek için dini kendi ellerinde argüman olarak yaptıkları gibi ama Müslümanlarda ve bu noktada dünya üzerindeki inanç sahipleri de kendilerinde o cesareti göremediklerinden, bağlarını koparamadıklarından “Ey oğul, bağı çöz” deyip o bağı çözemediklerinden dolayı bu hiyerarşinin ve bu otoritenin altında devam ettirirler hayatlarını. Bugün dünya üzerindeki toplumlardaki sıkıntıların büyük bir çoğunluğu ekonomiden kaynaklanır. Dünya üzerindeki insanlar karınları doyuyorsa, sadece ve sadece onu söyleyeceğim bakın, karınları doyuyorsa, biraz da rahatsalar onlar için problem bitmiştir. O yüzden toplulukları idare edenler, kendi yaşadıkları toplulukları idare etmeyi ve yönetmeyi devam ettirmek için aç kalmakla tok kalma sınırında, çıplak kalmakla ve giyinik kalma sınırında, hasta olmakla iyi olmak sınırında tutarlar. Bir anda aç kalma korkusu, bir anda çıplak olma korkusu, bir anda hasta olma korkusu o insanı o otoriteye ve hiyerarşie bağlar. Bağlar. Oysa sufilik, bu manada gerçek din bunlara bağlı kalmaksızın imanını yaşamaktır. Biz İbrahim’den öğüt almayız. İbrahim çıkar mağaradan dışarı bakar bir yıldız görür, gördüğü yıldız rivayet edilir ki en parlak olan Sirius yıldızıdır ve ayet-i kerimde de “Sirius’un Rabbi de Allah’tır.” der Cenâb-ı Hakk ve İbrahim Sirius’u görür “Herhalde bu benim ilahım olması gerekir” der. Biz İbrahimî bir dinin müntesipleri olarak İbrahim’den bir hisse almayız ve bir yıldız gördüğümüzde onu bizim ilahımız olarak görürüz ve İbrahim o esnada yıldıza “ilahe” der zaten “ilah” demez Kur’an-ı Kerim’in tabiri öyledir ve yıldız ilahedir ve yıldızdan sonra ay doğar, ay doğunca “Herhalde bu benim ilahemdir” der. Ay da ilahedir ve sabah olup tan yeri ağarmaya başladığında, İbrahim ilk defa güneşin doğuşunu izlemektedir ve İbrahim ilk defa güneşin doğuşunu izlerken “Olsa olsa rabbim bu olmalı benim çünkü o çıkınca öbürküler söndü” der. Güneşte ilahedir ve akşam olup güneş batınca “Ben batanları sevmem.” der. Gerçek imana erişebilmek için batanlarla olan bağınızı koparmanız gerekir. Batanlarla bağınızı koparmadığınız müddetçe gerçek ilahı bulmak mümkün değildir ve birçok hepimizin kendi içerisinde oluşturduğu veya dışarıda bize oluşturulan birçok ilahiler olacaktır. Biz o ilahilerin peşinde giderekten işin hakikatinden uzak kalacağız. Ne zaman? Bu noktada biz ne zaman ki “Gerçekten Kur’an ve sünnet bize ne diyor? bunu nasıl anlamamız lazım? bunu nasıl yaşamamız lazım?” sorusunu kendimize sorduğumuz zaman o hakikate doğru gideceğiz. O yüzden dünya üzerinde bilerek veya bilmeyerek insanlar ne yazık ki bir şirk dininin üzerinde durmaktalar. Bundan kurtulmanın yolu işin hakikatine ermektir. El Fatiha maassalavat.

Beyaz iplik (HAKİKAT), siyah iplikten (BATIL) ayrışınca kadar, ilimle dolmak zulme rıza göstermemek ve vahyin ışığında aydınlanmak dileğiyle. Hayırlı Ramazanlar. EREN ERDEM

** Dünyada gelir eşitsizliğinde 3.ülkeyiz.*

** Ülkemizde fakirlik (açık sınırı) 1.100 TL civarında iken asgari ücret 850 TL*

Şimdi Ramazan tüm Müslümanlar oruç zamanı AÇLIKTA eşitlenecekler “Haksızlığa göz yuman bizden değildir”i amaç edinerek; toklukta eşitlenene kadar mücadele edelim.

Kur'anda oruç diye bir kelime yoktur. Namaz kelimesi gibi oruçta Farsçadır. Kur'anda geçen savm kelimesi; yemeyi, içmeyi, cinsel münasebeti ve konuşmayı terk etmek demektir. Kelimenin lügat manasında kesin bir terk-i kelim yani konuşmayı terk vardır.

BAKARA 183 şöyle

Oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı...

Yine BAKARA 185

Sizden her kim o vakte (Ramazan) ulaşırsa onu SAVM ile geçirsin...

Savm kelimesinin yerine bazen siyam kelimesi kullanılır. Siyam; müştereken karşılıklı, hep birlikte anlamına gelir.

Ayetlerde geçen ŞEHR-İ RAMAZAN ifadesi önelidir.

Şehr-i kelimesi şöret ile aynı köktendir. Ramazan r-m-z kökünden gelerek, Ramza: şiddetli sıcak, kavurucu sıcak anlamındadır. Araplar en sıcak olan zamana Ramazan demişlerdir.

Ayetlerden biliyoruz ki Kur'an KADİR gecesinde vahyolunmuştur. Kadir gecesini ramazan ayının bir gecesidir.

Bakara 185 de Kur'an'ın ramazanda vahyedildiğini her kim buna erişir ise buna şahit olursa o ayı savm ile geçirmelidir der.

Şimdi MERYEM 24-26 ya bakalım. Sonu şöyle biter “Ben Rahman’a bir SAVM/ORUÇ adadım onun için bugün hiç kimseyle konuşmayacağım de”

“Yani savm halindeyken kişi susacak, nefsinin susturup bir rabita merhalesi gibi sadece vahyin ve hakikatlerin konuşmasını dinleyecek, nefsinin ihtiras ve arzularını bastırıp mutlak suretle terbiye ve tezkiye yoluyla nefsin emmarelerine karşı dinç ve gayretli olacaktır. Aksi halde SAVM gerçekleşmemiş olacaktır sadece savm adına açlık diyeti yapılmış olacak ve kişi kendini kandırmış olacaktır.

SORU

1- Oruçta konuşmamayı TERK-i KELAMI açıklar mısınız?

2- Kur'an'da bildiğim kadarı ile KEFARETÜL SAVM söz konusu değil.

Zıhhar keffareti (Mücadele 2-4)

Öldürme keffareti (Nisa 92)

Yemin keffareti (Maide 89)

Haccda avlanma (Maide 95)

İhramlı iken tıraş olmanın keffareti (Bakara 196)

Kur'an'da açıkça oruç bozmanın keffareti yok. Sizce?

Beyaz iplik (HAKİKAT), siyah iplikten (BATIL) ayrışınca kadar, ilimle dolmak zulme rıza göstermemek ve vahyin ışığında aydınlanmak dileğiyle. Hayırlı Ramazanlar. EREN ERDEM

Buraya bir parantez açayım: Sufilerin işari bir meseleden mana çıkartmak çok hoşlarına gider. Hani tefsirde bir kol vardır işari tefsiri derler, bu işari tefsiri: görünenin dışında bir mana çıkartmak. Öyle algılayın bunu. Şimdi oruç, yemek içmekle alakalı, beyaz iplik siyah iplikten ayrılınca kadar yer içerdik, hadis-i şerif var, yişiniz içiniz, ayet-i kerime var bu noktada. Bunu Eren Erdem işari olarak bakmış, tefsir etmiş bunu. Beyaz ipliği hakikate, siyah ipliği de batıla demiş, ***ayrışınca kadar, ilimle dolmak zulme rıza göstermemek ve vahyin ışığında aydınlanmak dileğiyle. Hayırlı Ramazanlar.*** Allah razı olsun güzel bir tespit.

**** Dünyada gelir eşitsizliğinde 3.ülkeyiz.***

Doğru. Bunu normalde bir kimsenin kafasını kuma gömüp bunu görmemezlikten gelmesi mümkün değil. Bu gelir eşitsizliğini ve adaletsizliğini Müslümanlar kendi kucaklarında buldular. Müslümanlar önce kendi nefislerinde kendi ailelerinde sonra kendi ülkelerinde -Türkiye için bahsediyorum bunu- bu adaletsizliği yenmenin, önlemenin yolunu bulmak zorundalar. Eğer bunu Müslümanlar yenmenin yolunu bulmazlar bunu gerçekleştiremezler ise bu inanca dayalı kültür imparatorluğunu kurmaları mümkün değildir. Eğer ki Müslümanlar kendi dinlerini, kendi nefislerinde ve ülkelerinde, bu meseleyi kendilerince bir ideal haline getirip dini kendi dairesinde realist bir şekilde ve radikal bir şekilde oturtamazsa bunun acısını ve sancısını çekecektir. Sizin devasa binalar yapmanız, çok katlı apartmanlar yapmanız, sizin devasa alışveriş merkezleri kurmanız bu noktada gelir adaletinden adaletli bir şekilde insanların faydalandığını göstermez. İslam'da eşitlikten fazla adalet söz konusudur. Adaletle davranmak, adaletin tecelli etmesi söz konusudur. Yani eşitlik noktasında beş saat çalışan bir kimseye on beş saat çalışan bir kimseye aynı ücreti veremezsiniz. Aynı insanlar farklı farklı ağırlıkta çalışabilirler onlara adaletle davranmak zorundasınız. Madende çalışanla toprağın üstünde çalışan kimseyi aynı kategoride tutmanız mümkün değil. Bakın dünya üzerindeki bütün devletlerin sonu adaletsizlikten son bulmuştur. Eğer bir yerde siz hem ekonomik hem alın teri hem sosyal hayat, eğitim, sağlık, devletin tebaasına adaletli davranmasını sağlayamazlarsa, sağlanmazsa, orda topluluk batmaya mahkumdur. Ben Müslümanların ramazandan ramazana gelecek olan zekatlara gözlerini dikmelerini hoş görmüyorum. "Ya işte Müslümanlar zekatlarını dağıtsalar bu memlekette fakirlik kalmaz" E dağıtın hadi. Kalmasın. Bir yasa çıkartın herkesin ticaret mallarından zekâtı hesaplınsın verilsin. Yapamazsınız. Neden? Demokratik tanrılarınız buna müsaade etmez. Yapamazsınız. Dinin kaidelerini yerine getiremezsiniz. Dinin kaidelerini yerine getirmeye kalkarsanız demokratik laik tanrılarınız ayağa kalkar sizin kafanızı ezer. Yapmanız mümkün değil. Mümkün, mümkün değil. Bunun oluşması için gerekli dini bilgiyi de size vermezler. Bunun

oluşması için size gerekli dini eğitimi vermezler. Vermezler. Kimse vermez. Verilmeye kalkarsa, dünya üzerindeki demokratik laik tanrıları ensenizde boza pişirirken görürsünüz. Öle bedava atmak yok yani. İslam dini bir ideoloji dinidir. İslam ideolojidir. Mesela ben böyle ideolojidir deyince benim için kaynar böyle. Ben dine bakarken, sufiliğe bakarken bir ideoloji olarak bakıyorum. İslam dini böyle “Ya inanım bitsin, iman edelim gitsin” böyle bir şey değildir. Farkında değililer Müslümanları Hristiyanlaştırıyorlar. Müslüman adı altında Hristiyanlaştırıyorlar. Müslümanlar farkında değil Müslümanları musevileştiriyorlar. Müslüman adı altında musevileştiriyorlar. Farkında değil Müslümanlar, Müslümanlık adı altında kapitalistleştiriyorlar, Müslümanlar Müslümanlık adı altında sosyalizme inanıyor, sosyalist, faşist, komünist. Bir sürü şeyi var. Farkında değil. Bir tek kimse “Ben müminim, ben Müslümanım” diyemiyor. Kapitalist serbest, komünist serbest, sosyalist serbest, faşist serbest bakın Müslüman adı altında. Dünya üzerinde Müslüman adı altında siz Yahudi olabilirsiniz, Musevi olabilirsiniz, İsevi olabilirsiniz, kapitalist olabilirsiniz, komünist olabilirsiniz, sosyalist olabilirsiniz, faşist olabilirsiniz, vahşi kapitalist olabilirsiniz, bir tek Müslüman olamazsınız. Siz Müslüman çerçevesinde, şemsiyesinin altında asla tam bir Müslüman olamazsınız bunu size müsaade etmezler bütün demokratik laik tanrılar sizin başınıza üşüşür nerden geldiğinizi bilemezsiniz, karakol karakol, cumhuriyet savcısı cumhuriyet savcısı dolaşır, cezayı alır, nerden cezayı aldığınızı bilmezsiniz. Aslında İslam ideolojidir. İdeolojidir ve gerçek Müslümanlar idealist insanlardır. O ideolojiye inanıp iman edip, o ideolojinin gerçekleşmesi için mücadele edenlerdir. Mümin onlardır. Sufi de onlardır. Onlar ideoloji noktasında bakarlar dine. Öbür türlü sen Müslümansındır Beytullah’a gidersen hacca gittim diye ondan sonra Hilton’un orta katında namaza durursun Beytullah’a karşı. Ne güzel iman etti ne güzel inandı adam. Herkes ümreye gidiyor şimdi öyle değil mi, Hilton’dan yerini alır şeyh efendi oturur. Hilton’dan namaza durdu. Tabi. Çok basit bir şey dersin “Kardeş buradan namaza duruluyor mu?” “Evet.” “Hilton Müslümanların malı bende oturacağım bende namaza duracağım.” “Burası benim malım” Kardeş buradan namaza duruyor ya herkes? Namazda cemaat birliği var, cemiyet birliği var, aynı mekân birliği var. Namaz kılınıyorsa bir yerde Beytullah’a orada dönülüyorsa, Beytullah’ın içi hükmünde. Beytullah’ın içi hükmündeysen Hilton Müslümanların malı. Beytullah’ın içi hükmünde değilse Hilton’da namaz kılanların namazlarının hiç biriside kabul değil. Fikhî olarak. Neden? Namaz kılınan yerin bir merkezde olma zorunluluğu var. Kim bunu söyleyecek? Yok. Birinci derecede Türkiye’den giden şeyh efendiler. Çok büyük mübarek matah bir şey yapıyorlarmış gibi “Şeyh Efendi Hilton’da” Allah yolunu açık etsin. Bize çöplükte olan şeyh efendi lazım. Hilton’da duran bir şeyh efendi bana lazım değil. Şeyhin mübarek olsun al başına çal tepe tepe kullan. Asla benim şeyhim olamaz. Hiç biriside. Neden? Benim şeyhim herkesle beraber namaz kılacak orda. Vay benim şeyhimin beli ağrıyor da gidelim biz ona hususi bir kürsü oturtalım en kenara koyalım. Yok kardeş ya, kırılınsın beli tavaf ederken. İdealist bakmak. İdeoloji noktasında bakmak. Din bunu haram etmiş kardeş bunu eğip büküp çevirmeye çalışma, din bunu haram etmiş, evirme çevirme bunu. Din bize Peygambere itaat

etmeyi, Peygambere uymayı emretmiş evirip çevirme bunu. Kendi kendine düşünme, kendi kendine bu noktada “Ya bunu nasıl yapsam ki nasıl etsem?” Yok kardeş ya. Senin aklına bırakmamış burayı. Burayı senin aklına bıraksa zaten gidiyorsun o zaman Hilton’da namaz kılıyorsun. Senin aklına bıraktığı zaman sen her türlü oyunu oynuyorsun. Neden? İnsan; bir tarafın fitne çıkartmak, bir tarafın fesat çıkartmak, bir tarafın fuhşiyat çıkartmak, bir tarafın şeytani senin. Evet. Senin bir tarafın öyle şeytani ki şeytan sana şapka çıkartır, önünde eğilir “Üstad-ı Azam hoş geldin” der. Ama biz çekip çevireceğiz ya... İşte dini bu noktada, ideoloji noktasında bakan insanlar imanın hakikatine erişirler. Oruç, insanı idealist etme, ideoloji noktasına getirir. Yani ideoloji olmazsa o kimse neden aç susuz kalsın ki ya? İdeoloji onu aç susuz bırakır. İdeoloji onu aç susuz bırakır. Bu noktada der ki “Bunları, bunları, bunları yapmam lazımmış. Bitti” Hazreti Ömer radiyallahu anh hazretlerinin Müslümanlığını konuşuruz biz. Hazreti Ömer Efendimiz İslam öncesi idealist bir insandır, ideolojisi vardır. O, müşrikliğin önünde idealist bir kimsedir. İslam olunca da idealistliği devam eder. Sahabelerin büyük bir kısmı idealist insanlardır. “Ashabım yıldızlar gibidir” dediği onandır. Yemek koyarlar önüne yemez. Muaviye yemeğe davet eder. Hazreti Osman Efendimiz rahatsız olur Ebû Zer el-Gıfârî’den dikkat edin. İdealistlik öyle bir şeydir ki etrafındaki bütün herkes rahatsız olur ondan. Çünkü o idealleri uğruna yaşar. İdealistlik öyle bir şeydir ki, ideoloji öyle bir noktaya getirir ki insanı radikal ve keskin bir noktaya getirir. İdeoloji öyle bir şeydir. Bir adam solcudur, gerçekten solcuysa tebrik ederim ben onu. Neden? O adam idealleri uğruna mücadele eder, harika bir adam. Elini öperim onun derim ki harikasın sen inanmışsın devam ediyorsun. Komünist adam, sonuna kadar komünizmini icra etmek için uğraşır. Herkes kızar ona komünist diye. Ben kızmam. Benim kızmayışımın sebebi onun idealizmine sıkı sıkı yapışmasındandır. O kimseye Cenâb-ı Hakk hidayet nasib etsin İslam olsun, sen onun yanında çer çöp toplarsın. Neden? O idealizminle seni ezer. Ezer seni. Bir kimse idealist olsun bir ideolojisi olsun hemen orda herkes gözünü ona çevirir, ters gelir herkese o. Bunun gibi. Ebû Zer el-Gıfârî ters geldi bakın, sahabelere ters geliyor. Niçin? Çölde yaşıyor. Ticaret falan yapmıyor. Savaşa gidiyor ganimet malı yiyor. Kılıcının rızkını yiyor. Önceden ne yapıyordu? Önceden de kervan soyuyordu, İslam olmazdan önce. Bildiğiniz soyguncu, harami. O harami kimse İslam oluyor. İslam olunca kazancını ganimetten sağlamaya başlıyor. Hadislerde vardır o, kılıcına yaslanır o kimse ve kılıcıyla nimetini hazırlar. Müslüman bakın birinci derecede helal malı ganimettir. Rızkın en helal noktasıdır. O zamanlarda Hazreti Osman Efendimizin yanında etrafında bir iki tane adam var. Onlar da Musevilikten Yahudilikten İslam olanlardan. Zekatımızı verdikten sonra evlerimizin kerpiçlerini altından bile yaptırmak bizim hakkımızdır, diyorlar. Zekatını verdikten sonra evlerimizin kerpiçlerini altından bile yaptırırız, diyorlar. Ebû Zer el-Gıfârî bunlarla mücadele ediyor, bunlara savaş açıyor. Bu sefer Hazreti Osman Efendimiz Şam’a gönderiyor Onu. Şam’a gönderince Şam’a gidiyor hiç Şam’dan içeri girmiyor. Şam’ın dışına hurma dallarından, hurma liflerinden topluyor bir çardak yapıyor, bir gölgelik yapıyor onun altında yaşamaya başlıyor. Şam’dan gençler Ona din öğrenmeye geliyorlar. Onlara din anlatıyor Ebû Zer el-

Gıfârî. Din anlatırken Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ve ashabın Müslüman olduklarında duruş ve vaziyetlerini anlatıyor. Üç kişi, beş kişi, yedi kişi, on kişi, on beş kişi, yirmi kişi, yirmi beş kişi, otuz kişi, elli kişi olmaya başlıyor. Sufilik budur, idealistlik budur, ideoloji budur. Muaviye yemeğe davet ediyor Onu. Bir davet ediyor gitmiyor, iki davet ediyor gitmiyor, üç davet ediyor gidiyor. Sarayda kurmuşlar yemekleri her şey hazırlanmış. Rivayet edilir ki Ebû Zer gidiyor sofralar kurulmuş hiç konuşmuyor. Tepsilerin içinde pilavlar üzerine kuzuları kızartmışlar. Elini atıyor pilav tepsisine sıkıveriyor, kanla irin oluyor pilav. Kerameti kabul etmeyenlere duyurulur. Muaviyeye dönüyor “Buna mı davet etin beni?” diyor. Beni davet ettiğin şey bu mu? Atıveriyor sofranın içerisine dönüyor gidiyor. Muaviye ardından mektup yazıyor Hazreti Osman Efendimize. Diyor ki: Eğer Şam’ı sen istiyorsan Ebû Zer el-Gıfârî’yi buradan çek. Sahabenin içerisinde beni derinden etkileyen zatlardan birisidir Ebû Zer el-Gıfârî hazretleri bunu söylerken dahi utaniyorum, Mustafa Özbâğ sen kimsenin seni böyle derinden etkilesin, diyorum. Benim kendimce kendi iç dairemde örnek aldığım zatlardan birisidir. Cesaretli, cesur, yürekli, idealist. Hazreti Osman Efendimiz bir mektup gönderiyor, tekrar Medine’ye geri geliyor. Bunu ben anlatırım size ölçü olsun diye bilmem kaçınıcı sefer anlatırım size, tekrar Medine’ye geri geliyor, Medine’nin dışında tekrar hurma dallarından kendine bir çardak yaptırıyor. Orada yaşıyor, orada ölüyor. Hizmetkarına diyor ki kölesine -birkaç sefer onu azad etmiş, kölesi bırakmamış onu. Kölesi olarak geçiyor ama kölesini hep azad etmiş “Sen azadsın” demiş ama kölesi kalmış yanında Onun hep- demiş ki “Ben vefat ettiğimde beni yıka kefenle yolun ağzına çıkar. Hazreti Peygamber buyurdu ki, bir Allah dostu gelir senin namazını kıldırır” Ehil bir kimse, iyi bir kimse. İbni Mesud talebeleriyle beraber ilim için sahraya çıkmışlar, anlatıyor onlara. Bakıyor ki bir cenaze var orda. Namazını kıldırıp gömüyorlar. Ebû Zer el-Gıfârî’yi muaviye ve taraftarları sevmez. Devletten nemalananlar sevmez Ebû Zer el-Gıfârî’yi. Ebû Zer el-Gıfârî radikal bir adamdır. İşte din bu manada insanları idealist eder, gerçek din. O idealizmin peşine düşen iman hakikatine ulaşırlar yoksa inanç sahibi olur. Şimdi ramazan ümresi meşhur ya, herkes ümreye gidecek şimdi göreceksiniz orda. Herkes beş yıldızlı otellerde kalacaklar, lüks içerisinde ibadet edecekler, bunlarla da övünecekler. Evet. “Nerde kaldınız?” “Intercontinentalde” benim dilim dönmüyor onun dili dönüyor. Orda kaldığını söyleyecek ya. Bir zikri telaffuz etmek için uğraşmaz, otelin adını telaffuz etmek için yüz on sekiz sefer onu tekrarlar. Döndüğünde hangi otelde kaldığını söyleyecek çünkü. Allah bizi affetsin. Şimdiden ümrecilere söylüyorum: Hilton otelinde namaza duranlar varsa gidin Hilton’u zapt edin orda. Adam desin “Napmaya geldin?” “Namaz kılmaya geldim. Herkes kılıyor ya? Demek ki burası Beytullah’ın içi hükmünde. Beytullah’ın içi hükmündeyse bütün Müslümanların hakkı var orda. Herkes orda namazını kılabilir, yok sen kılamazsın diyorsa o zaman öbürünün de namazı kabul değil. İmam-ı Azam’a göre namazda bir mekân bütünlüğü olacak. İdealistlik. Şimdi teravih zamanı ya, alt katta kadınlar bir hoparlör aşağı tamam. Yukarıdan bir ses var. Namazı tamam mı? Tamam öyle değil mi? Tamam, Ağaoğlu’na söyleyeceğiz şimdi diyeceğiz ki her yaptığın apartmanın tingil

tepesine bir mescit oturttur herkes evinden aşağıda namaza dursun. Caminin alt katındaki kimsenin namazı namazsa, oluyorsa, bir apartmanın tingil tepesine bir tane minare veya bir mescit hükmünde, bütün apartmandakiler oturdukları yerden namaza tabii olsunlar. Diyanet fetva veriyor. Alt kattakilerin namazı oldu mu diyanet kardeş? Oldu. Peki apartmanın tepesine bir tane birisi bir ses düzeni kurdu geçti orda Allahu Ekber dedi namaza durdu, apartmandakilerin alt kata doğru herkes de kendi salonlarında Allahu Ekber desin, o sesi duysun namaza dursun, hepsinin de namazı oldu o zaman. Evet ülkemizin insanların büyük bir çoğunluğu açlık sınırının altında. Şimdi ramazan, bütün herkes zengin olduğunu gösterecek, yapacak birer erzak paketi, erzak paketlerini dağıtacak herkese. Sus payı. Müslümanlarda bu erzak paketlerini alacaklar susacaklar. Evet. Ben zengin fakir eşit olsun diyenlerden değilim. Ben adalet istiyorum. Bu ülkenin Müslümanları mallarının yani gelir noktada alışveriş ettiklerinin kırkta birinin zekât olarak verilmesini istiyorum. Bunu da onların nefslerine bırakmak istemiyorum. Gideceğiz Koç'a soracağız, Müslüman mısın değil misin? Müslümanım. Sen o zaman bütün banka hesaplarını oyunu buyunu neyin varsa dök, kırkta birini zekât olarak ben alacağım senden. Sabancı'ya soracağız Müslüman mısın değil misin? Müslümanım. Müslümansan kırkta bir zekatını alacağız. Ben Müslüman değilim. Sen Müslüman değilsen gayri Müslimlerin hukukuna uyacaksın. Haydi demokratik laik tanrılar benim başıma üşüşünler şimdi. Müslümansan Müslüman hukuku geçecek, Müslüman değilsen gayri Müslim hukuku geçecek. Dinin emri bu. Var mı uygulayacak olan? Var mı uygulatacak olan? Var mı tabi olacak olan? 3-5 tane adama 3-5 tane şarap, viski içirip çıkar sokaklara, bağırınsınlar, yakınsınlar, yıksınlar. Değil o. Değil. Gariban adam 20 liralık bir araba almış, onu yakıyor. Değil kardeş. Bu değil. Ben iman ettim mi Kur'an'a? evet. Kur'an'ın emri bu bana. Ben Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin peygamberliğine iman ettim mi? Evet. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ölçüsü bu. Alışveriş mallarınızdan kırkta birini zekât olarak vermekle mükellefsiniz. Hadi topyekûn kalkışın Ebû Zer el-Gıfârî'nin yolundan gidelim kılıçlarımızı elimize alalım. Alalım. Kim bu insanlığın hakkını ve hukukunu gasp ediyorsa, kim bu insanlığa zulmediyorsa, kim bu insanlığı iğfal ediyorsa tecavüz ediyorsa, insanlığın ırzına geçiyorsa, insanlığı fukaralaştıran, köleleştiren, etlerini pazarlarda sattıran, emeklerini çalan, yutan ne kadar sitem var ise haydi kılıcımızla hakkını verelim onun. Dünya insanlığı bizi bekliyor bu manda. Hristiyan'ı, Yahudi'si, ateisti, putperesti, dinlisi, dinsizi, esmeri, arabı, zencisi, beyazı, çekik gözlüsü. Zulüm görüyor dünya insanlığı. İnsanların etinden para kazanılıyor, insanların tüyünden para kazanılıyor, insanların emeğinden para kazanılıyor. Sömürülüyor insanlık. Buna dur diyecek dünya üzerinde bir tek ideoloji kaldı o da İslam. İnsanların kurguladıkları bütün ideolojiler battı, bitti. Hiç biriside insanlığa bir müjde, bir muştı, insanlığa bir rahat getirmede. Getirmede gördük, benim yaşım 54. Gördük bunu. Dünya üzerinde bugüne kadar denenmiş ve bu noktada sıyrıksız ayakta kalmış bir din var bizim elimizde ideoloji olarak. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin tatbik ettiği bizatihi kendi elleriyle kurduğu, kurguladığı ve arkasından gelen -4 sahabenin hataları kusurları da var. Ben onları hatasız kusursuz görenlerden

değilim- onların bir şekilde onların ayakta tutmaya çalıştığı Hazreti Ali radiyallahu anh hazretlerinin zamanı, o da dahil olmak üzere yaşanmış bir din var, ideoloji olarak. Bütün insanlık buna sımsıkı yapışmadıktan sonra insanlığın kurtulması ve kurtuluşu mümkün değil. Müslümanların birinci derecede kurtulması ve kurtuluşu mümkün değil. Zekâtı dağıtırken dahi edepsizce, hayasızca, insanlık dışı bir şekilde dağıtılan bir İslam dünyası düşünebiliyor musunuz? Gözüne sokarcasına, hayasızca. Yok böyle bir din. Yok. Siz zekatınızı dahi adabına, erkanına göre dağıtmak zorundasınız. Sağ elinizin verdiğini sol elinizin haberi olmayacak. Adam bir davul zurna tutuyor zekât dağıtıyor, bütün apartman duruyor bütün mahalle duyuyor, filancaya zekât veriyor. Kim? Filanca iş adamı zekât dağıttı. Gözün kör olmasın senin. Filanca iş adamı iftar çadırında iftar veriyor herkesi karşılıyor orda tokalaşıyor, hoş geldin ben iftar veriyorum. Ben hiç görmedim bir başkası anlattı: Filanca iş adamı iftar veriyor, nerde? Filanca çadırdı. Çadırın başına geçiyormuş, herkese hoş geldin, yani: bugün iftarı ben veriyorum. Müslümanlar da idealist değil ki. Gitme oraya. Aç kal, gitme. Elini uzatma. Uzatma elini. Ben 92’de hacca gittim, 2005’de gittim bir de. Hiçbir şey değişmemiş. 92’de hacca gittiğimde yoğurt dağıtıyor tırın arkasından adam, atıyor. Bütün Müslümanların elleri havada bir tane yoğurt kapacak tırın başında. Adam nereye gidiyor? Arafat’tan Müzdelife’ye gidiyor. Arafat’tan Müzdelife’ye giderken o kutlu yolu -Arafat’tan Müzedife yoldur, senin hayatının yoludur o. Senin ideolojinin yoludur, senin imanının yoludur, senin ihlasının yoludur, senin samimiyetinin yoludur. Sen o yolda yürürken Allah’ı zikretmekle mükellefsin, bu bir hayat yoludur. Sen hayatını yaşarken Allah’ı zikretmek demek Allah’ın haricinde hiçbir şeyi kanun ve hüküm olarak tanımamak demektir. Allah’ı zikretmek odur. Sen la ilahe illallah derken demokratik laik taotların önünde diz çöküyorsan senin la ilahe illallahın kalmadı. Yürü git tanrıların önünde diz çök. Kapitalist tanrıların önünde diz çok sen. Git faizci tanrıların önünde diz çok. Kur'an faizi yasaklamış, Hazreti Peygamber yasaklamış, biz faizci tanrıların önündeyiz. Var mı faizciye kılıç çeken? Yok. Ben şimdi konuşsam insanları anarşiye ittiğimden dolayı haydi içerdeyim ben. Savcılığın önündeyim. Bir adam senden faiz istiyorsa, sende onun faiz istemesini makul karşılıyorsan, ödüyorsan, annenle Kâbe duvarının dibinde zina etmiş gibi günaha giriyorsun. Adam seni annenle nikahlamaya davet ediyor. Birisi geldi senin yüzüne dedi ki “Anneni nikahına al” ne yaparsın adamı? Tebessüm mü edeceksin? Benim inandığım Peygamber bunu söylüyor sallallahu aleyhi ve sellem. Kabul ederler mi peygamber hadislerini? Kabul etmezler. Neden? Faizciliğe devam edecek adam. “Ey Müslümanlar gelin kâr payı dağıtıyorum” ay he kadar güzel. Diyor ki bana “Sizin bıyıklarınız neden böyle kalın?” hani sünnete uymuyor sizin bıyıklarınız. Uymuyor, dedim, bizim bıyıklarımız sünnete. “Neden?” dedi, böyle Müslüman tipi, görünüp de faizcilik yapan orası burası oynayanlar var ya, “Evet” dedi, onlar bizi gördüğünde korksunlar diye yapıyoruz biz dedim. Gidersiniz ya böyle faizsiz onlar böyle incecik bıyıklı, risale okuyordur onlar, Süleymancıdır onlar, bir şeycidir onlar. Ben bunları küçümsemiyorum, onlar ay ne mübareklerdir onlar. “Vay hacı efendi hoş geldin, ay hacı anne hoş geldin, ne kadar paranız var getirin yatırın buraya.” Getir yatır, ay sonunda git “Evladım ne kadar

benim kâr payım oldu?” “Ay hacı annem sana şu kadar kâr payı oldu, hacı baba senin bu kadarlık kâr payı oldu” birer ıhlamur. Ben seyrediyorum, gözümün önünde bu. Bu enstantane mizansen değil, ben bunu seyrediyorum gözümün önünde. Baktım, bu iş böyle dönüyor demek dedim. Hemen hadis-i şerif geldi aklıma: Ahir zamanda, diyor, parlak oğlanlar, böyle incecik bıyıklılar bunlar çok yumuşak konuşurlar, kuzu postuna bürünmüş kurt gibidirler. Ümmetimin parasını yerler diyor. Ondan sonra ihlas amcam paraları alıyor gidiyor Amerika’da beş yüz milyar dolarlık oğlu alışveriş zincirine yatırım yapıyor. Biz konuşmayacağız hala daha. Evet. Gitti paralar. Çıktı enver abimiz ödeyeceğiz dedi. İzmit’te bir soru geldi bana: İhlasta şu kadar paramız battı, ödenmiyor. Paran battı değil, ortaklığa girdin, ortaklıktan bitti, geberdi paran. Gitti. Var mı kılıç çekecek olan? Yok. Var mı parasını tahsil edecek olan oradan? Yok. Var mı senden faiz alacak olana karşı duracak olan? Yok. Yok. Ey iman edenler iman ediniz. Ondan sonra ayet-i kerimeyi soruyor bana: iman edenler iman ediniz ne demek? Aha iman. Hiç duydunuz mu faizci bir adamın taciz edildiğini? Yok. Hiç duydunuz mu bir Müslümanın faiz isteyen kimseyi patakladığını? Yok. Hiç duydunuz mu bir bankayı Müslüman adam “Bu faizci” deyip de orayı tepe taklak getirdiğini? Yok. Haydi darü’l harp hukukunu bir okuyun bakalım, darü’l harp hukukunu okuyup insanlara ders olarak verin bakalım, başınızda ne pişirecekler sizin. Ensenizde ne pişirecekler sizin görün bi. Türkiye’de darü’l harp hukukunu okumak, darü’l harp hukukunu insanlara öğretmek yasak! Aman kardeşler, tehlikeli mecralar değil mi? Eşiniz var, çocuğunuz var, çocuğunuz var, işiniz var, sabah işinize gideceksiniz, tak kelepçe Selamun aleyküm ordasınız. Ne yapacaksınız değil mi, çocuğunuza çocuğunuza kim bakacak? Biz ders yapıyorduk 28 şubatta, bizim arkadaşlarımız benim şeyhime beni şikâyet ettiler. Dediler ki “Bu adam bizi topluyor özel ders veriyor biz burada basılırsak, yakalanırsak bizim dükkanlarımızı kim açacak? Bizim çeklerimizi kim ödeyecek? Bu arkadaşların çekleri, dükkanları 3’er 5’er tane katladı şimdi. “Biz bu derse gitmek istemiyoruz”, bende “Zorunlu değil, gelecek olan gelsin” diyorum hiçbir şeyim zorunlu değil benim ama nefis gelmek gitmek istemiyor. Sufilerde böyle olduktan sonra her yerde her şey olur. Allah bizi iyi etsin. Evet kardeşler ülkemizde fakirlik sınırı bu noktada.

Şimdi Ramazan tüm Müslümanlar oruç zamanı AÇLIKTA eşitlenecekler.

Eşitlenemezler. Açlık sınırında duran bir kimsenin açlık göstergesi ile benim gibi sofrasında bir şeyin eksik olmadığı kimsenin açık göstergesi aynı olmaz. Sabahleyin sahurda bir dilim ekmek 3-5 zeytin 3-5 peynir yiyen kimse ile sahuru mükemmel olan bir kimsenin açlık göstergesi aynı olmaz. Olmaz. Güneşin altında çalışan bir kimsenin açlık göstergesi ile benim gibi 11 de kalkan bir adamın açlık göstergesi aynı olmaz. Olmaz. Aldatmasının kimse birbirini. Aynı olmaz. Evet, oruç diye bir kelime yoktur doğru, oruç farisicedir. Namaz da farisicedir doğru. Oruç bu noktada Savm kelimesi olarak geçer, bu da doğru. Konuşmakla alakalı meselede Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri konuşmuş, ashap konuşmuş ama az önceki hadis-i şerif bu konuşmakla alakalı meseleye ölçü

getiriyor. Burada savm konuşmaktan da insanı geri tutması yani diline bir gem vurması tabiri caizse. Bu nedir? Bu kavga etmemek, bu kötü söz söylememek, yanlış kelimeler kullanmamaktır. Zekeriya aleyhisselama susma emri verilir, O komple susar. Cenâb-ı Hakk der ki “Ben sana sus dedim, zikretme demedim. Zikretmeye devam et” der ama o peygamber susma emri verilir. Susma emri sufilerde özel, müridlere verilen bir seyr-i sülukte derstir bu. Mesela bir konuda sus, hiç konuşma der üstadı ona. Hiç konuşmaz o. Bizde vardı o. Sen bu konuda susacaksın, dediğinde, o o konuda hiç konuşmaz. Böyle bu susma bizde vardır, buna susma orucu denir. Sufilerin kendi içerisinde bir eğitimidir bu. Mesela o dervişin başında bir sıkıntı var, bir problem var konuştukça o problem büyüyecek. Ona denir ki: Sus, bu konuda konuşma. O sufi de susar hiç konuşmaz. Ama buradaki bizim Muhammedîlerin tutmuş olduğu oruçta kötü söz yoktur. Çünkü bu orucun faziletini aşağı indirir, orucun kıymetini aşağı indirir. Çok af edersiniz sufiler buna eşek orucu derler o zaman. Yani eşeğin önüne saman verme arpa verme yemez içmez o da oruç tutmuş oldu. Eşeğin orucu ne kadar oruçsa dilini muhafaza etmeyen, ahlakını muhafaza etmeyen kimsenin de orucu öyle oruç olur. Sufiler öyle orucu kale almazlar. Oruç bir nefis muhasebesidir çünkü, nefsinden gelen her şeyi durdurmaktır. Nefsinden gelen her şeye set çekmektir oruç manevi olarak budur. Evet yemeyi, içmeyi, cinsel ilişkiyi keseriz. Cinsel ilişki şehvettir. O zaman şehvet olarak bir kadına da sen yani eşinin haricindeki bir kadına şehvetten kendini arındırsın. Şehvetten kendini arındırmak budur. Sen hiçbir kadına karşı şehvani duygularını, hiçbir erkeğe karşı şehvani duygularını ayağa kaldırmazsın ehlinin haricinde. Bu oruçtur. Sufilerde malum bu terbiyeler böyle hep devam edegelen terbiyelerdir. Oruçla bu taçlanır. Oruç sadece yemeden içmeden kesilme değildir. Zaten elhamdülillah yani gün geçtikçe inşallah ben öyle görüyordum, Müslümanların oruç ibadetleri daha ideolojik bir noktaya yürümeye başladı. İşte, iftar sofraları kuş sütü eksik değil. Böyle bir iftar softası yok. Evlerinize iftara misafir alacaksınız bütün misafirlerinize hemen hemen aynı şekilde çıkartmaya gayret edin. Bir et yemeyi, bir pilav, bir çorba tamam. Bütün herkese aynı çıkartmaya gayret edin. Hatta hali vakti yerinde olanlara et yemeği bile çıkartmayın onlar sebze yesinler, fukaralara iki kilo fazla et yedin. Evet. İllaki eve iftara muhakkak almanız çok güzel ama gidin insanlara tasadduk edin. Tasadduk edin. Ya iftara 20 kişiyi aldım demektense, hiç evinize kimse gelmesin önemli değil, onun cebine bir şey koyun, tasadduk edin. Kimseye görünmeden, kimse görmeden yapın. Bir yere iftarlık dağıtacaksınız, gece götürün gece. Hazreti Hasan Efendimizin sünneti. Herkes hakkında dedikodu edermiş. Bakın insanoğlu öyle enteresan. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin torununun dedikodusunu yapıyorlar. Derlermiş ki: Dedesi gibi cömert değil bu. Öldüğüne bir bakıyorlar ki sırtında nasırlar var. Soruyorlar “Bu nasırlar ne?” kölesine. Diyor ki “Her gece Medine’nin varoş arka sokaklarında kendisi küfesiyle yiyecek, içecek götürürdü.” Ertesi gün beş yüz kişi Medine sokaklarında ağrı yakmaya başlıyorlar veli nimetimiz vefat etti, öldü diye. Beş yüz kişi. Hazreti Hasan Efendimizin sünneti. Gidin kapısına bırakıverin, kendinizi de göstermeyin. Kapıyı çalın, bırakın. Ya bu apartmanda yaşıyor ihtiyacı yoktur demeyin. Yok, apartmandaki

insanlarda ihtiyaç sahibi. Çünkü bize de öyle bir sistem getirdiler şimdi, 70 liralık daire alanlar bir yerde, 100 liralık daire alanlar bir yerde, 120 liralık daire alanlar bir yerde, 150 liralık daire alanlar bir yerde, 250-450-550-1 milyarlık-1,5 milyarlık- 2 trilyonluk daire alanlar bir yerde. 2 trilyona daire alanların içerisinde bir tane fakara var mıdır? Oradaki hangisinin çocuğu sabah kapıyı açtığına lastik ayakkabılı bir çocuk görebilir. Daha ayrışma ilkokuldan itibaren devam ediyor. Hali vakti yerinde olanlar çocuklarını götürüyorlar özel okullara. Özel oku kaç para? Yıllığı 18 milyar, 17 milyar, 15 milyar. 15 milyara, 17 milyara, 18 milyara çocuğunu oraya götüren, oradaki çocuk yani Bim'den alınan bir ayakkabıyı giyer mi? Ayrışma bunlar hepsi de. Sistem sizi ayrıştırıyor. Sistem ayrıştırıyor, diyor ki bir lira maaşı olanlar bir yerde toplanın siz. Birbirinizi görün hamd edin kendinize. 2 trilyonluk evde oturanların hiç birisi 70 liralık dairede oturanları görmüyor. Görünce morali bozulacak "Bunlar insan kokuyor" diyecek zaten. Evet. Nereyi anlatayım? Allah bizi affetsin. Evet o yüzden biz susmayı, kötü kelimeler konuşmamak, kavga etmemek, dedikodu etmemek, gıybet etmemek, iftira etmemek, dili muhafaza etmek, üzerimizden çıkacak olan her türlü olumsuzlukları muhafaza etmek olarak algılayacağız. Tamamiyetle susmak değil. Çünkü orucun bir zahir görünen kısmı var, yemekten içmekten ve cinsel ilişkiden kesmek, bu zahiri. Bu işin şeriat tarafı. Tarikat tarafı ne? O kimsenin ahlakını da oruç tutturması. Ahlaken de oruçlu olacağız. İşin bir de hakikat tarafı var. Bu ne? Allah'tan gayri her şeye oruçlu olmak. Allah'tan gayri her şeye oruçlu olmak. Evet terk-i kelimeler, oruçta konuşmamak terk-i kelimeler bu bizim açımızdan.

2- Kur'an'da bildiğim kadarı ile KEFARETÜL SAVM söz konusu değil.

Yani orucu terk eden bir kimsenin orucuna karşılık oruç tutması gibi. Bu Kuran-ı Kerim'de mesela bir kimse hastalığından dolayı veya herhangi bir yolculuktan dolayı, bir rahatsızlığından dolayı -bu Kur'an'la sabit- tutamazsa sonradan iade etsin, tutsun hükmü var Kuran-ı Kerim'de. Yani bir kadın emzirdiğinden dolayı tutamazsa sonraki günlerde bunu tutacağına dair Kuran-ı Kerim'de işaret var. Emir var. Fakat bu son dönemlerde orucunu bozan bir kimsenin, 61 gün kefareti var ya onun, 61 günü reddeden bir anlayış çıkmaya başladı. "Bu Kur'an'da yok" söz konusu, delil olarak. Bu Kur'an'da yok diyenler, geçen gün bayraktar bayraktarı dinledim aynı noktada söylüyor, abdülaziz bayındır aynı noktada söylüyor. İsimleri zikrediyorum size. Bir tane milletvekili olan yaşar nuri öztürk aynı noktada söylüyor. Önceden böyle söylemiyordu sonradan süleyman ateşte böyle söylemeye başladı. Aynı şekilde mustafa islamoğuda böyle söylüyor. Şimdi Türkiye'de orucun kazası yok, orucun kefareti yok diyenler bunu söylüyorlar. Şimdi ayet-i kerimelerde bir kimseyi "Doyurursunuz" hükmü var tutamayacak olanlar için ama orucunu bozan bir kimse orucunu kasten bozdu, orucunu kasten bozunca ne yapacak? Bununla alakalı ayet-i kerimede herhangi bir şey söz konusu yok. Doğru. Hasta oldun tutamadın bunun kefareti belli: ya tutarsın ya da bir kişiyi doyurursun. İşte adetli olanların da oruçlarını ne yapacaklarına dair Kuran-ı Kerim'de yine bir işaret yok. Doğru. Bunların olamayacağını söyleyenler Hazreti

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin hadislerini komple reddedenler. Şimdi bütün hadislerini reddediyorlarsa bunlar, gideceksin bayraktar bayraktara diyeceksin ki, sen bir tefsir yazdın tefsiri karşılığında parayla satıyorsun, bunu parayla satamazsın, sattın, paraların hepsi de bizim. Hadisleri reddedenlerin hepsini de gideceksin banka hesaplarına el koyacaksın, sizin banka hesabınızda para var o zaman bu paraya ihtiyacınız yok. Bunun hepsini de zekât olarak irad ettim diyeceksin. Örnek. Hepsinin de banka hesaplarında para var inkâr etmesinler. Hepsini de sürekli bir televizyon programına çıkıyorlarsa hepsi de para alıyor televizyonlardan. Şimdi hadisleri komple inkâr ettiğiniz zaman orta yerde bir Kur'an-ı Kerim kaldı. Herkes Kuran-ı Kerim'i kendi kafasına göre kendince uyduracak. Kuran-ı Kerim'de salat var, salattan ne anlıyorsun? Adam kendince bir şey anlayacak. Neye göre salat anladın? Savmdan, oruçtan ne anladın şimdi? Yemekten içmekten kesilmek. Yemekten içmekten kesilmek, zarurettten fazlasını yemekten kesilmektir, dedim çıktım ben. Ee sabahleyin bir dilim ekmek yersin, öğlende bir dilim ekmek yersin, akşamda bir dilim yersin, bu senin zaruret miktarındır, oruçlusun, desem ne yapacak o zaman bir başkası? Neye göre bu benim anlayışıma diyecek ki: Yanlış düşünüyorsun? İşte İslam dini ideolojik manada kalırsa bütün dünya üzerindeki taoti sistemlerin ve düşüncelerin tehlike gördüğü yer. Bunu sulandırmak için ideolojisini bozmak için Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini ve sünnetlerini orta yerden kaldırmamız lazım. Ancak kafamıza göre o zaman sulandırırız. Müslümanlığın altında isevileşmek, Müslümanlığın altında musevileşmek, Müslümanlığın altında hinduleşmek, Müslümanlığın altında kapitalistleşmekten bahsettiğim şey bu. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini hadislerini orta yerden kaldırdığınızda Kur'an'ı kendi kafanıza göre yorumlama çıkıyor. O zaman biriside çıkacak okuyacak oradan "Elhamdülillahi rabbil alemin ne demek? Alemlerin rabbi demek. Ya dünyanın rabbi demek o bitti. Neymiş alem? Dünyanın dışında alem yok" Adam öyle algılayacak. Bunların dertleri Kur'an'da değil. Öyle bir dertleri yok. Onlara bir proje sunuluyor. Deniliyor ki, siz bunları savunun. Siz bunları söyleyin. Derin güçler, o karanlık güçler bir proje sunuyorlar, diyorlar ki bunları söyleyin. Hiçbir şey bilmiyor adam. Hadisler sahih mi hocam? Bir hadis kitabın var mı evde? Yok. Oturup okudun mu? Yok. Ama o bayraktar bayraktarı dinledi, o yaşar nuriyi dinledi. Hiç beni televizyona çıkartıyorlar mı? Yok. Ben anasıyla Kâbe duvarının dibinde nikahlanmıştı, diyorum çıkıyorum bitiyor televizyon programı. Bitiyor. Hiç bu hadisi duyuyor musunuz bu konuşmacılardan. Yok. Neden? Kanal d de çıkıyor. Kim? Aydın doğan. Kim? Faizcinin başı. Allah Allah. Çıkacağım diyeceğim orda ben şimdi: Ey Koç, ticaret mallarının kırkta birini zekât ver Müslümansan. Vermezsen kılıcımızla senden alacağız. Beni çıkarır mı oraya? Böyle diyen duydunuz mu hiç? Yok. Evet. Din. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri herkesin malından kırkta bir zekât alıyordu. Hesaplamasını adama bırakmıyordu. Zekât memurları vardı gidiyorlardı koyunları sayıyordu, kaç tane koyun var? Şu kadar. Ayırıyor koyunların en iyilerinden. Adamın develerini sayıyor, saydı develeri. Ayırıyor en iyilerinden. Adamın nefesine bırakırsa en kötüsünü ayıracak. Hazreti Ebu Bekir efendimizin savaş açtığı ilk kimse, yalancı

peygamber. Yalancı peygamberliğinden dolayı değil. Yalancı peygamberliğinden dolayı savaş açılsaydı Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri savaş açardı. O adam dedi ki: Zekât vermeyeceksiniz, devlete vergi de vermeyeceksiniz zekâtı da kaldırdım, dedi. Zekâtı kaldırdım dediği için ona savaş açtı. Bakın İslam'da bir halife ve ilk Müslümanlara karşı, la ilahe illallah diyene karşı savaş zekât yüzünden. Zekât vermeyi kabul etmediğinden dolayı savaş açıldı. Haydi Müslümanlar kılıcınıza dayanın zekât vermeyenlere savaş açın. Yapabilir misiniz? Yapamazsınız. Bunu da sulandırmak için bir hoca efendiler korosu var. Bu hoca efendiler korosu diyorlar ki, Kur'an'a göre zekâtın hükmü de yok zaten. Zekât verin ama ne kadar alacağımız belli değil. Böylemi düşünüyorsunuz? Evet. O zaman bunların mallarının tamamına da el koyacağız biz. Din adına el koyacağız. Nasıl? Ya hadisler yok ya, hadisler yoksa mallarının tamamına el koyacağız biz. Haydi Türkiye'deki bütün herkesin mallarına el koyalım devletleştirelim her şeyi. Neden? Din adına devletleştirelim, Kur'an bu noktada zaten hükmünü açık bırakmış. Hadislerde olmayınca istediğin gibi dür, bük. Allah bizi affetsin. Orucun kefareti yine Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin sünnetinden. Bedevinin birisi gelir "Yandım ya Resulullah" "Ne oldu?" "Ben orucumu bozdum." Der ki "61 gün" Tabi bu oruçla alakalı kefaret hadis-i şerifle sabit. Onu da buradan okuyalım şimdi "Kim ramazanda özürsüz ve hasta olmaksızın oruç yerde bütün bir sene boyunca oruç tutsa onu kaza etmiş sayılmaz." Allah bizi onlardan eylemesin inşallah.

ALİ ŞERİATİ'nin dediği gibi "SİZİ RAHATSIZ ETMEYE GELDİM" iki korkunç kanser Allah ve İslam adına halkın içine atıldı.

**Bu iki kanserden
BİRİNCİSİ MÜRCİE**

MÜRCİE; ne kadar cinayet işlemiş ve ne kadar kötülük yapmış ve ne kadar ihanet etmiş olursa olsun iyi kötü herkesin Allah'ın rahmetinden ümidini kesmemesi gerektiği görüşünü savunan insanlara denir. "Onun hakkından ancak ALLAH gelir" gibi. Bu havale etme hastalığı, bu MÜRCİE kanseri; İslam'ı ve Kur'an ı Hz. Muhammed'den, Ali'den değil de satılmış düşünceden öğretildi halka.

İKİNCİ KANSER CEBRİYE; cebriye "Hiçbir şey" diyordu. "Verilene karşı sus. Ben de sen de seçecek güçte değiliz." Bu halkı uyutma taktiklerini ve sömürüyü legalleştiriyorlardı.

"Sen yönetimi dilediğine verirsin, dilediğinden geri alırsın. Dilediğini yüceltir, dilediğini alçaltırsın" (Ali İmran/26) Sen ne diyorsun? Ne yapmak istiyorsun? Susup sabretmekten başka elinden ne gelir? Kaza ve kaderi elinde bulunduran o yüce varlığa boyun eğmekten başka ne yapabilirsin? Hiçbir şey!

Bir kısım İslam aydını ya da İslam büyüğü bir köşeye çekildiler, yalnız kalıp Allah'ı bir sevgili gibi düşündüler. Durmadan oruç tutup nafile namazı kıldılar bunlar Emevi zorbalarına karşı direnmeleri gerekirken mescit köşelerine çekildiler.

Ali'yi mihrapta öldürdüler peki ALİ'nin ateşi ne oldu? Ebu Zerr uzak bir köşede Rebeze'de öldü. Ebu Zerr'in çılgılığı ne oldu? HUCR direnişi ne oldu? Peygamber Efendimiz cihaddan dönerken "Küçük cihaddan büyük cihada döndük" derken neyi kast etmiştir?

MÜRCİE ve CEBRİYE hakkında görüşleriniz?

Bu yazı birçok alıntı içerir...

Kıymetli dostlar, bu mürcie ve cebriye ne yazık ki İslam sufiliğinin içinden türetilmiştir. Mürcie düşüncesi yani, ne kadar suç işlersen işle ne kadar hata yaparsan yap neyi ne kadar zulmedersen et, bu zulümlerine bu hatalarına bu kusurlarına devam ederken sen af olursun. Oysa bu düşünce sistemi, cebriye de yine sufiliğin içersinden veya sufiliğin içerisinde yürütüldü. Sufiliğin içinden çıkmasa da sufiliğin içinden yürütüldü. Cebriyecilerde, herkese Cenab-ı Hakk bir kader yazdı, her topluluğa da bir kader yazdı ve herkese ve her topluluğa bu kaderi yazaraktan herkes bu kaderine ve bu duruma razı olacak dediler. Bu İslam toplumunun içerisinde zaman zaman yer buldu. Bu zaman zaman yer bulurken genelde Müslümanlar Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin "Siz çok

olacaksınız ama denizin üzerindeki köpük misali gibi bir ağırlığınız olmayacak, bir kıymetiniz olmayacak, bu noktada bir hükmünüz olmayacak.” hükmü galip geldiği zamanlarda oldu. Zaman zaman bu halden İslam toplumu kendini kurtardı bir Gazali ile. Örnek zaman zaman İslam toplumu bir devletin bu noktada devlet başkanı ile beraber bundan sıçrama yaptı. Zaman zaman böyle yanar söner gibi flu bir şekilde bazen ama bu genelde İslam toplumunun kendi içersinde yenilgiyi kabul etmesinden kaynaklandı, mücadeleden, gayret etmekten, savaşmaktan, hakkı söylemekten, hakkı haykırmaktan yorulduğu, bitap düştüğü, korktuğu, çekindiği, utandığı, güçsüz gördüğü zamanlarda oldu. Evet bu noktada bir kimse örneğin hadis-i şerifleri söylemediler, bir kimse içki içmeye devam ettiği halde onun günahı af olmaz demediler, bir kimse faizciliğe devam ederse o günahı af olmaz demediler, bir kimse anne babaya isyanı devam ediyorsa onun günahı af olmaz demediler, bir kimse zalimliğe devam ediyorsa zulüm etmeye devam ediyorsa onun günahı af olmaz demediler. Biz sevdireceğiz korkutmayacağız, biz yumuşak davranacağız doğruyu anlatacağız derken Kur'an ve sünnetin olmazsa olmaz ölçülerini öteledik. Öteleyenler, halkın kendisini sevmesi için uğraşanlardı, öteleyenler halktan geçinen, fukaralardan, zenginlerden öşür toplayanlardı. Bunlar haramı haram olarak haykıramadılar, haramı haram olarak haykırsalardı idarecilerin kendi dairelerindeki göz göre göre haramlarını da haykırmaları gerekirdi. Bundan korktular, bundan çekindiler. Bundan korktukları ve çekindikleri için cebriyeye kaydılar, mürcielik ve cebriyelik kol kola yürüdü. Cebriye de şuydu; Gözünün önünde birisi birisine katliam yaparken, onu kaderi buymuş deyip katliama uğrayanın hakkını savunmamaktı, katliamcıyla dost olmaktı. Muaviye Hazreti Ali radiyallahu anh hazretlerine savaş açtığında muaviyenin zenginliğine ve şatafatına aldanıp muaviyenin yanında saf tutmak gibi bir şeydi bu. Çünkü Hazreti Ali radiyallahu anh hazretleri fukara, etrafındaki insanlarda fukara ama Şam'daki devlet aslında bölünmüş parçalanmış değildi daha, muaviye merkez valisiydi de ama orda o merkez valisi iken bir devlet kurmuştu kendi dairesinde ve Şam'daki devlet hem askeri tesisat açısından hem de teçhizat açısından hem aynı zamanda ekonomi para açısından güçlüydü. İlk yol ayrılığı o zamandı, gözle görünür yol ayrılığıydı bu. Bu yol ayrılığının temeli Hazreti Osman efendimizin zamanında atılmıştı. Hazreti Osman efendimiz mülayim, mülayim olduğu kadar rahmetli, rahmetli olduğu kadar yumuşak kalpli, rıfk sahibi bir insandı. Çok yumuşak kalpli ve çok rıfk halinde bir kimse olduğundan Hazreti Peygamber ve sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri masum, mahcup kalan kızlarını Onunla evlendirdi çünkü Hazreti Osman Efendimiz edebin protipiydi. Bir insan üzerinde edep elbisesi olaksa o Hazret Osman olurdu, Hazreti Peygamberden sonra sallallahu aleyhi ve sellemden. Bazı insanlar vardır, o insanlar o edeple onun edebi istismar edilir. Hazreti Osman Efendimizin bu edebi bu yumuşaklığı bu rıfkı istismar edildi, kim tarafından? Muaviye tarafından ve etrafı tarafından. Hazreti Osman Efendimizin şehit olmasının altında muaviyenin parmağı vardır, dolaylı. Bunu böyle söylemez kimse. Bu tarihi gerçektir benim kalbimden. Muaviye müdahale etmedi, müdahale de ettirmedi. Göz göre göre Hazreti Osman Efendimizin şehit olmasını seyretti. Biz ona içtihat diyelim bu noktada, öyle içtihat

etti. Öyle içten ederektan kendince bir hüküm kurdu ve bu yol o muaviye Hazreti Osman Efendimizden sonra Hazreti Ali Efendimizin seçileceğini tahmin etmiyordu hiç. Diyordu ki kendince -orada altı bin tanede askeri vardı Medine-i Münevvere'de. Bir muhasara altında tutan Hazreti Osman Efendimizi askerler vardı bir de muaviye asker gönderdi, onlarda Medine'nin dışında duruyorlar. Onlara dedi ki, benden haber gelmedikçe hiç hareket etmeyin. Benden haber bekleyin. Yani devlet başkanı muhasara altında, devlet başkanına bağlı askerler var dışarıda, onlar muaviyeye bağlılar yani valiye. Devlet başkanına bağlı değiller valiye bağlılar. Düşünün nasıl valiye. Ve Hazreti Ali radiyallahu anı hazretlerini istişare heyeti seçince muaviyenin bütün planları altüst oldu. Hazreti Ali efendimiz -bunun çünkü mürkienin ve cebriyenin çıkış noktasının bilinmesi lazım, tarihi çıkış noktası- ve Hazreti Ali radiyallahu anı hazretleri çıkınca işte meşhur savaş. Savaşta hariciyeciler var. Hariciyecilerin içerisinde çıkma cebriyeciler ve mürkieciler. Ve ardından İslam topluluğunun içerisinde ne yaparsan yap, bunları yapmaya devam ederken de Allah seni isterse affeder ne olduysa başımıza ne geldiyse takdir edilen oldu, emredilen oldu, cebriye bu, senin yapacak bir şeyin yok, sen namaz kılıyorsan da senin üzerinde namaz yazıldığı için kılıyorsun, cebriyede bu. Bu her iki düşünce de İslam dünyasının içerisinde ehl-i sünnet tarafından reddedilen düşüncedir. Ehl-i sünnet, benim buradaki ehl-i sünnetten kastım gerçek hakiki Kur'an ve sünnete dayalı olan ehli-sünneti diyorum, gerçek ehl-i sünnet mürkieyi de cebriyeyi de kaderiyeyi de hariciliği de reddeder.

Bunun ilacı nedir? Bunun ilacı şudur; Bismillahirrahmanirrahim Vel asr innel insane le fi husr illellezine amenu ve amilus salihati ve tevasav bil hakkı ve tevasav bis sabr. Bütün insanlar hüsrandır ancak iman eden, iyi amel işleyen, Hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesna. Bizi her türlü İslam dışı düşünceden kurtarır. O zaman hakkı ve sabrı tavsiye etmek var ise hak bu manada Kur'an ve sünnettir, biz Kur'an ve sünnetin hükümlerine uyarız. Birisi kalkıp, ya bunun böyle olması lazım, dediğinde biz ona uymayız, şöyle olması lazım, dediğinde biz ona uyumayız. O zaman bir kimse çok affedersiniz ne kadar halt işlersen işle cennete git, yok öyle bir cennet. Bu haltı işlemeye devam ederken cumburlop cennete gideceksin, yok öyle bir cennet. Biz zalimlere mücadele etmekle mükellefiz, biz haksızlıkla mücadele etmekle mükellefiz, biz hak ve hakikatin yanında olmakla ve mükellefiz, biz zorbayla mücadele etmekle mükellefiz, biz haksızlığa dinsizliğe, imansızlığa, biz her türlü yanlışlıkla, eksiklikle mücadele etmekle mükellefiz. Biz Müslümansak biz müminsek yeryüzünde nerede haksızlık var ise biz ona karşı durmakla mükellefiz, yeryüzünde. Biz yeryüzünde nerede bir mazlum varsa o mazlumin ahına koşmakla mükellefiz. Benim inandığım din bu. Nerede aç varsa onu doyurmakla mükellefiz, nerede çıplak varsa onu giydirmekle mükellefiz, nerede yetim varsa onun başını okşamakla mükellefiz, nerde bir dul varsa ona yardım etmekle mükellefiz, kim bizden yardım istiyorsa onun yardımına koşmakla mükellefiz. Bizden istemesi şart değil onun yardıma ihtiyacını görüyor isek ona yardım etmekle mükellefiz. Biz bununla emrolunmuş bir ümmetiz, bununla emrolunmuşuz biz. Biz o Allah'a ve o Allah'ın gönderdiği peygamber Muhammed-i Mustafa'ya ve o Peygamberin ağzından

dökülen Kur'an'a ve o Peygamberin hali olan sünnetine iman ettiysek, biz bunlarla mücadele etmekle mükellefiz. Kötülük neredeyse o kötülükle mücadele etmekle emrolunmuşuz, haksızlık neredeyse o haksızlıkla mücadele etmekle emrolunmuşuz. Biz bunun dışına çıkmakla, bunun dışında bir İslam anlayışında durmakla bu mümkün değil bu iman değil, bu İslam değil, benim sufilik anlayışımda bu değil. Ben sufiliği tekkelerin içerisine kapanıp orada sadece zikirle iştigal etmek olarak görenlerden değilim. Beni tanıyanlar tanıyor, benim sufilik anlayışım o değil. Benim sufilik anlayışım; kimsenin etlisine sütlüsüne karışma, otur oturduğun yere, benim sufilik anlayışım o değil, değil. Benim sufilik anlayışım şu değil; ne kadar kötülük yaptıysan yap. Tövbe et kardeş, herkesin hakkına hukukuna riayet et, kimin hakkını yediysen o hakları öde, kime zorbalık yaptıysan git onunla helallaş, kime hainlik yaptın git onunla helallaş, kime beklemediği anda yandan hançeri vurdun, git helallaş ve bir daha geri dönmek için dön. Allah senin o zaman geçmiş günahlarını affeder ama sen hainliğe devam edersen, zorbalığa devam edersen, zalimliğe devam edersen sen Allah'ın sevmediğisin, yerin cehennemdir Allah öyle diyor. Allah zalimlerini cehennemle korkutuyor, Allah fakirin fukaranın hakkını yiyenleri cehennemle korkutuyor ama Müslümanlara da bir hak veriyor diyor ki; Siz Allah'ın eli olun bunlara adaletle hükmedin cezalarını verin diyor. Allah'ın eli olmak Allah'ın adaletini sağlamaktır, adaletini sağlamaktır, Allah'ın dili olmak hakkı hukuku konuşmak, savunmaktır, bu Allah'ın dilidir. O zaman biz mürcie noktasına duramayız, biz cebriye noktasında da duramayız, ben kendimce kaderiye noktasında da duramam. Bana emredilmiş, bana dinim emretmiş, emretmiş iman edeceksin, iyi amel işleyeceksin. İyi amel işlemek sadece namaz kılmak, oruç tutmak değil, o ibadet. İyi amel işlemek; iyilik yapmak, iyiliği savunmak, insanların arasında düzeni sağlamak, hakkı hukuku sağlamak, iyi amel işlemek. O zaman din bana iyi amelle amellenmemizi emretmiş. Yetmedi, hakkı tavsiye edeceğiz. Hakkı tavsiye etmek sadece namazı tavsiye etmek değil, hakkı tavsiye etmek sadece ibaretleri tavsiye etmek değil, İslam dünyasının en büyük handikaplarından birisi hakkı tavsiye etmek olarak sadece ibadetleri tavsiye etmek olarak görüyor.

Kıymetli Müslümanlar, kıymetli müminler, kıymetli kardeşlerim, Allah'ın hukuku ile hukuklanmadığınız müddetçe ve Allah'ın hukuku yeryüzünde hâkim olmadığı müddetçe insanlığın kurtuluşu mümkün değil, dininizin tamam olması, yaşantı olarak mümkün değil ama bizden istenen şu şu anda, yıllardan beri, 200 yıldan beri 250 yıldan beri Müslümanlara giydirilen elbise şu; ey Müslümanlar siz iman edin, ibadet edin, iman edin ibadet edin, bu kadar. Geri kalanına karışmayın. İman ettin harikasın, ibadet ettin alkışladım, burada yangın var, ona karışma sen, ya burada zulüm var, ona karışma kardeşim sen. Adam gelsin istediği gibi bombalasin, yaksın, yıksın, zapt etsin, alsın yürüsün gitsin, sen ne karşıyorsun? Sen ibadete devam et. Camiler dolup taşıyor mu? Dolup taşıyor. Tekkeler dolup taşıyor mu? Dolup taşıyor. Dostlar avmler dolup taşıyor mu? Dolup taşıyor, ne kadar güzel. 5... oteller dolu taşıyor mu? Dolup taşıyor. Ya burada bir yanlışlık yok mu? Burada bir eksiklik yok mu? Burada çarpık giden bir şey var. Camiler doluysa, tekkeler doluysa, bu avmler neden dolu? Bu camiler doluysa, tekkeler doluysa bu 5 şeyli oteller neden

dolu? Bu camiler dolu, bu tekkeler doluysa ya bu sefahat ne? Bu lüks ne? Bu gösteriş ne? Nasıl dolu bu? Camiler dolu, tekkeler dolu eyvallah, parklar dolu, bahçeler dolu, avmler dolu, meyhaneler dolu, fuhuş haneler dolu, barlar dolu, pavyonlar dolu, eğlence haneler dolu, zalim haneler dolu, zulüm haneler dolu, dolu. Yanlış giden bir şey var. Dolu her taraf, dolu her taraf dolu. Bize şunu dediler; camiler açık mı açık, tamam bakın yapın ibadetinizi. Kardeş, bankalar dolu, herkes borçlu. Şimdi burada yoktur zannediyorum ben, öyledir herhalde, az da olsa vardır, ben bangır bangır hep bağıriyorum ya kredi kartı borcu yapmayın, kredi kartı yapmayın, bankalardan almayın diye ama gene de kredi kartı borcu olan vardır. Var mı içinde kredi kartı borcu olan? Utanır elini kaldırmaz belki ama bak var kredi kartı borcu olanlar. Evet, dolu. Bir yerde bir şeyler yanlış gidiyor. Bir yerde bir şeyler yanlış gidiyor. Bu eksiklik dini anlatanlardandır birinci derecede benimdir ama İslam dünyasında bir şeyler yanlış gidiyor, İslam dünyasında bir şeyler yerli yerinde değil, İslam dünyasında 200 yıldan beri 250 yıldan beri taşlar yerine oturmuyor. Taşlar yerine oturmuyunca biz inandığımız gibi yaşayamıyoruz, biz inandığımız gibi anlatamıyoruz, biz inandığımız gibi kendimizi istikamette götüremiyoruz, sıkıntımız var. O yüzden kıymetli dostlar, bir yere yanlışlıklar eksiklikler varsa biz onları havale edecek bir yerimiz yok onlarla mücadele etmekle emrolunmuşuz, mücadele etmemiz gerekir. Nerede bir kötülük, nerede bir zulüm, nerde bir zalim, nerede bir haksızlık var ise ona susamayız, susarsak dilsiz şeytan oluruz. Onunla mücadele etmekle emrolunmuş bir peygamberin ümmetiyiz. O zaman nerede Kur'an ve sünnetin hem felsefesine hem yaşantısına aykırı bir şey varsa onunla mücadele etmekle emrolunmuşuz, onunla mücadele etmekle emrolunmuşsunuz. Dini camiye ve sadece tekkeye ve sadece eve bağlı kalmak İslam değil. İslam, evde, sokakta, devlette, belediyede; İslam, alışverişte, dükkânda; İslam, beynimizde, aklımızda, kalbimizde, ruhumuzda; İslam, yemeğimizde, içmemizde, giyinmemizde, kıyafetimizde, konuşmamızda; İslam, nefes alıp verişimizde hâkim olmalı. Çalgı görünce kalgi; ölü görünce ağla, hüzün. Değil. Biz inandığımız gibi yaşamalıyız ve inandığımız gibi haykarmalıyız. Hakkı tebliğ etmek bu. Yoksa İslam dünyası daha çok çarpık düşüncelerin ve çok çarpık fikirlerin, çok çarpık oluşumların etkisinde kalacaktır. Elin İsrail'i, mossad'ı, cia'sı, İngiliz'i, bilmem nesi, bir yerde bir örgüt kuracak adına da işid koyacak, o da la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyenleri dahi öldürecek, biz onu İslam bileceğiz. Veyahut da kaytan bıyıklar gelecekler, önümüze bir tane banka kuracaklar, vay muhterem efendim hoş geldin diyecekler, biz götüreceğiz paraları güldür güldür güldür oraya yatıracağız, biz onu İslam zannedeceğiz. Birisi çıkacak zalimliğini, zulmünü izhar edecek her tarafta, biz onun arkasından düşeceğiz o İslam zannedeceğiz. Millettin hurra paralarını toplayacaklar, nereye gittiği, ne olduğu belli değil, biz onu İslam zannedeceğiz. Kur'an elimizde "Sizden ücret istemeyenlerin peşinden gidiniz." derken, biz bizden ücret alanların peşinden gideceğiz. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri Kur'an da "Benim ücretimi Allah verir." derken, biz bir sohbet edip şeyenlillah diyenlerin eline para koymaya devam edeceğiz veya birisi bizden ücret almazsa, Kur'an ve sünnet dairesine durup fütursuzca davranırsa diyeceğiz ki bunun dili sivri zaten, başına gelecek olduğu vardı, geldi. Biz çünkü bize dondurulmuş

sebze, meyve, yemek gibi dondurulmuş din lazım, din. Bize konserve balık gibi din lazım. Bizi konserve yemeye alıştırdılar ya bizi, bize konserve din lazım, hazır pişirilmiş al yavrum din bu, yut bakayım, yuttu, tamam sen dindarsın yürü git. Ne farkımız kaldı ki bizim? Gitti, papanın önünde durdu papa, al yavrum, dedi, ağzına bir şeker koydu onun, kurtuldum dedi o, cennetlik oldum dedi gitti.

Şimdi de hocalar var, cemaatler var, şeyhler var, partiler var. Geliyor müridler, al yavrum dondurulmuş din, o kimse kurtuldum kurtuldum diye gidiyor. Dondurulmuş gıda yiye yiye dondurulmuş din yiyoruz. Din dondurulmuş bizde, din hareketli değil bizde, din bizde canlı değil, din bizde yaşamıyor. Biz mutfağa gidip pırasa ile havucu karıştırıp içine birazda bulgur koyup ayrı bir yemek yapabilecek muktedirlikte değiliz biz. Biz ayet-i kerimeyi alıp, düşünüp Sünnet-i Resulullah'ı alıp, düşünüp ya bunun böyle olmaması lazım diyebilecek kapasitede değiliz. Böyle diyenleri de küfürle itham ediyoruz zaten. Biz böyle diyenleri de zaten, böyle diyenlerden birisi Somuncu Baba'yı Bursa'da. Somuncu Baba bunu böyle söylerken sütunun arkasında bekleyen de Molla Fenari'yim. Molla Fenari Somuncu Baba'nın bir hata yapsa da ben bunu alaşağı etsem diye uğraşıyormuş orada. Çünkü Somuncu Baba'nın ilmi ezberi değil, donmuş dondurulmuş, hazırlanmış gıda değil, Onunki canlı, Onunki heyecanlı, Onun ilmi vehbi, kalbi, Onun ilmi imani, siretten geliyor suretten değil. Ezber ilim yapanlar, ezberin dışına çıkamayanlar, çevir sayfayı yapanlar sütunun arkasında bekliyor, nerde hata yapacak diye. Somuncu Baba da beşinci manayı veriyor Fatiha'yı. Beşinci manayı verince diyor ki "Ey insanlar siz bunu anlamasınız, siz bunu bilmezsiniz. Bunu ancak Somuncu Baba'nın hata yapmasını bekleyen sütunun arkasındakiler bilir." Canlı, heyecanlı, hareketli, dondurulmuş din yemeyenler toplum tarafından kötülenilirler, eleştirilirler. Çünkü onlar onların dininden değildir. Asırlılar Hallacı Mansur gibi, kovulurlar şehirlerinden, sürgüne gönderilir, hançerlenirler, aldatılırlar, kandırılırlar, tu-kaka edilirler. Çünkü onlar halkın dininden değildir. Halkın dininden değildir onlar. Onlar "Ben Allah'tan korkmuyorum" derken o ezberlenmiş olan din sahipleri hemen derler "Nasıl bu Allah'tan korkmuyor? Bak edepsiz, bak hain bu. Allahtan korkulması lazım" derler. Hâlbuki o Allah'tan korkmuyorum derken, ibadetim, imanım Allah'tan korktuğun için değil, Allah'ı sevdiğim içindir. Vardır ya meşhur, Hazreti İsa giderken bir gurup insanla karşılaşır "Niçin ibadet ediyorsunuz?" "Cehenneme girmekten korkuyoruz." "Benim aradığım sizler değilsiniz." Bizim halimiz bu, biz cehennem korkusu ile ibadet edenlerden değiliz, cehennem korkusu ile iman edenlerden değiliz ama dondurulmuş gıda gibi dondurulmuş dine sahip olanlar bize yaftayı takarlar "Bu Allah'tan korkmaz onun peşinden mi gideceksiniz?" derler. Derler. Onlar dondurulmuş din yerler çünkü. Bütün toplum dondurulmuş din yer. Toplumun uyutulması, toplumun normalde bu şekilde sömürülmeye devam etmesi için dondurulmuş din yenmesi lazım. Biz burada kadın erkek, kadınlar orda ve erkekler burada, kadınlar üst katta nasıl oturuyorsa oturuyorlar, öbürkü oradan der, bu günah değil mi? Dondurulmuş din yerler. Buna da ben müsaade ettim diye beni de küfür ehli derler. Dondurulmuş din yerler; 5 yıldızlı otellerde tatil yapmayı, bilmem nerelerde, Hilton'da ümre ve hac yapmayı kendilerine yedirirler ama

insanların din öğrenmelerini istemezler. Onlar paraya, onlar dine, onlar iktidara, onlar devlete, onlar her şeye hükmetmek isterler ve bu hükümlerinden birisinin eksik olmasını istemezler. Dondurulmuş dini de bunlar üretirler. Bunlar uluslararası vampir gibidir. Bunlar uluslararası güç teşkilatıdır bunlar Hristiyanlara da dondurulmuş din yedirirler bunlar Musevilere de dondurulmuş din yedirirler, bunlar ehli tarikat, ehli cemaat dediğimiz insanlara da dondurmuş din yedirirler. Bunlar dondurmuş din yedirirler herkese. Kim bu dondurulmuş dine karşı çıkarsa onu da savcılıktan savcılığa, mahkemeden mahkemeye süründürdüler. Onu zaten bir algı oluşturlar, birisi el atar o topluluğa, bu adamın peşinden mi gidiyorsunuz? Bu adam cahilin teki. Bunun sizi nereye götüreceği belli değil, bunun sizin başınıza ne getireceği de belli değil. Bunları duydunuz mu hep Mustafa Özbağ yüzünden? Duydunuz. Öyle değil mi, memurlarınız karşı çıktı, aileleriniz karşı çıktı, mahalle cami hocalarınız karşı çıktı. Müftü, zamanın geçmiş müftüsü, adam beni bir şey zannetmiş Bursa Ulu Camii hutbesinden bağıyor bana. Rahatsız olmuş benden. Ben kendimi o dondurulmuş din yemekten kendimi uzaklaştırmaya çalışanlardan bir insanım. Cahil diyorlar, doğru söylüyorlar diyorum ben, ben ilahiyat fakültesi mezunu değilim şükür ki , şükür ki değilim, dondurulmuş din yemedim, yememek için gayret gösteriyorum, size de bildiğim kadarıyla dondurulmuş bir din anlatmak istemiyorum bundan uzak durmaya çalışıyorum. Nerde dondurulmuş bir din var ise bilin ki sizi ifsat edecek, bozacak. İbadetler dondurulmuş. İbadetlerde dondurulmuş. Saat kaç 11'i 20 geçiyor, siz bir tane açık cami bulamazsınız, nöbetçi eczane vardır, nöbetçi meyhane vardır, nöbetçi hastalar için aciller vardır, nöbetçi polis vardır, nöbetçi mahkeme vardır, nöbetçi bir cami yoktur. Nöbetçi bir hoca yoktur, nöbetçi bir müftü yoktur, nöbetçi bir din adamı yoktur. Bu memlekette her şeyin nöbetçisi vardır dinin nöbetçisi yoktur. Nöbetçi çorbacıya kadar vardır. Belediye der ki, sabaha kadar bu çorba hane açık, basar oraya koyar levhasını o adam sabaha kadar çorba hanesi açıktır. Dostlar 53 yaşındayım, 53 yaşından beri sabaha kadar açık bir cami görmedim. Sabaha kadar açık kumarhane gezdim, sabaha kadar açık pavyon gezdim, sabaha kadar açık meyhane gezdim, sabaha kadar açık bar gezdim, sabaha kadar açık fuhuş hane gezdim, gezdim sabaha kadar açık. Çorbacısı var sabaha kadar açık, lokantası var bu memlekette sabaha kadar açık, bir tek camisi ve tekkesi yok. Camisi ve tekkesi yok bu memleketin sabaha kadar açık. Hiç istediniz mi? Hiç aklınıza geldi mi? Gelmedi değil mi? Evet. Yapamazsınız, dondurulmuş hap gibi yutacaksınız onu, uyuşacaksınız. Onun dışında bir şey istemeyeceksiniz ama biz Müslümanlar olarak da böyleyiz, birisi Kur'an ve sünnete uygun olduğu zaman bakıyoruz biz, işimize geliyorsa alıyoruz, işimize gelmiyorsa "Bunu sen nasıl yaparsın?" Ya kardeş haramı? Değil. Dinin hükmünün içinde mi? Evet. Nasıl itiraz ediyorsun sen? Diyemeyiz ki biz ona. Diyemeyiz biz onu. Dondurulmuş yuttuk çünkü, dondurulmuş. O yüzden biz mürcieye de kayarız, cebriyeye de kayarız, kaderiyeye de kayarız, işide de kayarız, vahabiye de kayarız, biz bir şeye kayarız, gideriz biz bir yere, bizim sahibimiz yok. Bizim sahibimiz yok. Bizim bu noktada "Durun ya" birisi dediğinde, diyorlar ki aha bu suçlu taşlanacaksa bu taşlanacak, diyorlar. Herkeste taşıyor, açın facebook'u Mustafa Özbağ ile alakalı olanca yazıları görün, hakaretleri görün. Birisi

geçen gün, bunca hakarete nasıl dayanıyorsun? Dedi. Kim hakaret ediyor? dedim ben, onca yazı var dedi, hiçbirisi de benim yüzüme gelip konuşamaz onları dedim, konuşan da cahilliğinden konuşur dedim. Biz dondurulmuş gıdalarla beslenen bir ümmet olduk. Bizim hakkımızda dondurulmuş sırada daha vardır neler olacağı, evet onlar planlı programlı çalışır, şeytan ve deccaliyet planlı programlı çalışır, zalimler planı programlı çalışır, kâfirler planı programlı çalışır, onlar dondurulmuş fikirleri, düşünceleri, yaşam tarzları hazırdır, bizlere neler vereceği, sırasıyla hangi şırıngaları yiyeceğimiz, hangi hapları yutacağımız, hangi felsefelere inanacağımız hazırdır. Biz tam işiddenden kurtuluyoruz derken mişid çıkar, mişiddenden kurtuluyoruz derken çişit çıkar, çişitten kurtuluyoruz derken mehdi çıkar, mehdiden kurtuluyoruz derken nebi çıkar, nebiden kurtuluyoruz derken bir cemaat daha çıkar, ondan kurtuluyoruz derken bir de bir şeyh çıkar bizim karşımıza. Hazırdır sırada, gelir onlar. Tabi. Sıralanmış. Ümmet bakarsın öyle hep. Ben kendi kendime soruyorum 28 yıllık İslam dairesindeki hayatıma, ya diyorum Mustafa Özbağ, bitmeyecek ya diyorum bunların çıkması, hazır ya geliyor ardı ardına tespih gibi. Bir ara Ankara’da Anadolu İslam federe devleti vardı tahtadan keleş şeyleri, yıkmaya yıkılmaya geldik TC’yi yıkmaya geldik, Ankara’da kapalı spor salonlarında program yapıyorlardı 28 Şubat zamanında, öyle değil mi? Nerdeler? Dondurulmuş gıda. Bir ara aczimendiler vardı öyle değil mi? Bakın ben Türkiye içinden şimdi size örnekleyeceğim; ellerinde asalar, kocaman kafasında külâhlar, cübbelerle dolaşıyorlardı, otobüste binip, şuraya gideceğiz, buraya gideceğiz, mücahit bunlar. Nerdeler? Dondurulmuş gıdaları yemeğe devam. Bunlar renk değiştiriyorlar bunlar böyle desen değiştiriyor biz o renk ve desen değişik olunca bu yeniymiş gibi geliyor bize. Kardeş bunların atkısı çözüğü aynı. Bunların atkısı şeytan çözüğü deccal. Atkısı şeytan çözüğü deccal olunca kumaş işlemeye devam ediyor. Onu renklendiriyorlar bize, hiç değişmiyor bunun atkısı çözüğü. Bunu tanıyan atkısını çözüğünü bilen iyi bir tekstilci olunca bakıyor, atkısı çözüğü aynı bunun, diyor, ipliği de aynı evsafı da aynı diyor, rengini değiştirmiş hain oğlu hain diyor, tanıyor onu. Biz tanıyamıyoruz. Bir farklı boya vuruyorlar üzerine, bir elbise giydiriyorlar, yeniden elbise. Moda dedikleri bu. Evet hani kadınlarda boyna elbise değiştiriyorlar ya, atkısı çözüğü aynı üç aşağı beş yukarı değişmiyor bir şey. Üzerine kumaşın üzerinde boyada oynuyorlar, kumaşın üzerinde bir iki uyanık değişik yapıyor, modelde bir iki değişiklik yapıyor, bir bakıyorsun bütün hatunlar kırmızı örtü örtüyor, bir bakıyorsun bütün hatunlar yeşil bir manto, böyle cavlak bir yeşil diz üstü, aa bir bakıyorsun bu sene mor moda olmuş, bu sene mor. Kumaş aynı. Aynı. dindarlığımızda aynı bizim. Bizim dindarlığımızda aynı. Keşke bizim dindarlığımızın çözüğü Kur'an atkısı sünnet olsa. Harika olacak o zaman. O elbise hiç yırtılmayacak sağlam olacak ama biz öyle değiliz, Müslümanlar olarak da öyle değiliz. Biz Müslümanlar bir şey nefsimize uyarırsa bu kaide bize uygun, nefsimize uymazsa bu kaide olmaz. Nefsimize uygun olacak. Nefsimize uygun bir Allah, nefsimize uygun bir Resulullah, nefsimize uygun bir Kur'an, nefsimize uygun bir İslam olması lazım. Bunun için hazır gıdalara devam, hazır dine de devam, yutmaya da devam. Hazır sufiliğe de devam, onu da yutmaya devam, değişen bir şey yok. Hani az önce birisi sormuş ya “Veliyi nasıl tanırız?”

Yazmış ya birisi, işte o da hazır dondurulmuş bir velilik bilgisi bekliyor. Ben velilik bilgisi dondurulmuş atacağım ağzına yutacak, veliyi tanıyacak arkadaş.

Gerçek denen nesne aslında İbn Arabî için hayalden başka bir şey değildir.

Bizler hislerimiz aracılığı ile eşyayı idrak etmekte, aklımızla bunlara çekidüzen vermekte etrafımızda muhkem bir şey tesis etmiş olmaktadır. Buna gerçek deyip ve bununda doğru olduğundan kuşku duymamaktayız.

Hâlbuki Arabî'ye göre gerçek kelimenin tam anlamıyla gerçek değildir. Başka bir deyimle, böyle bir şey gerçeği itibariyle varlık (Vûcud) değildir.

Uyumakta olup da eşyayı rüyasından gören bir kimse için, gördüğü eşya nasılsa bu hissi âlemde gerçekliği açısından Varlıkta bize o nispettedir. Prof. İzutsu

“Bütün insanlar uykudadırlar, ancak öldüklerinde uyanırlar” Hadis-i Kudsi

Arabî şöyle mütalaa eder;

Âlem bir vehimden ibarettir, onun gerçek bir varlığı yoktur. Bu hayaldir. Yani sen hayalinde zannettin ki bu âlem kendi başına buyruk, kendi kendine oluşmuş bir gerçektir, mutlak gerçekten (Hakk'dan) hariç bir varlıktır. Hâlbuki böyle değildir. Bil ki senin kendinde bir hayalsin.

Şu hâlde bütün varlık âlemi de hayal içinde hayaldir. (Fusûs/117-103)

SORU

Şu hâlde bizim “gerçek diye kabul ettiğimiz rüyadan” başka bir şey değilse yani varlığın gerçek şekli değil de vehim ettiğimiz bir şey ise bu takdirde ne yapmamız gerekir?

Vehmimizde yaşattığımız bu âlemi kesinlikle terk edip bunun dışında tümüyle farklı bir âlemi mi yani gerçekten de gerçek olan bir âlemi mi aramamız gerekir?

Hz. Yusuf meşhur rüyasından sonra “Bu benim çok önce görmüş olduğum rüyanın tevilidir. ONU RABBİM GERÇEK KILDI” (XII/100) demiştir.

Rüyanın gerçeğe dönüşmesi, üstelik bir Peygamber. Bu tezadı açıklar mısınız?

Son olarak Şey Bedrettin ile bitirelim Varidat'tan;

“Kişinin gördüğü düş ancak düşündükleridir.”

Varlık; insanlar var olduğundan beri üzerinde tartışılan, konuşulan, bütün dini inanışların ve dini inanışların dışındaki felsefelerin, inanışlarının tartıştığı bir şeydir. Üç aşağı beş yukarı varlığın üzerinde bugüne kadar dünya üzerinde gelmiş geçmiş bütün felsefeler laf üretmişler, iş üretmişler, fikir üretmişler ve kendilerince

bu üretmiş oldukları bu fikirlerin doğruluğunu ispatla geçirmişler ömürlerini. Tabi bu noktada geriye yönelik baktığımızda, varlığın bir hayalden ibaret olduğunu başka bir ekolün de hayali kabul etmeyip, varlığın gerçekten bir gerçeklik olduğunu savuna gelmiş. Meseleye bu açıdan baktığımızda bir tarafta materyalistler oluşmuşlar varlık sadece maddeden ibaret ve maddenin dışında bir şey yok demişler, bir taraf varlığın komple bir hayal olduğunu ve insanların vehimleri ile bu gördükleri eşyayı gerçek olduğunu sandıklarını ama gerçekte bunun olmadığını savuna gelmişler. Bir kısım, bunu İslam'ın içerisinde de bulmak mümkün İslam'dan önce de bunu bulmak mümkün, bir kısmı ise bu âlemin gerçeklikle payının olduğunu ama aynı zamanda da o gerçekliliğinin arkasında hayal boyutlarının da olduğunu, bunun bir veçhesinin gerçek bir veçhesinin hayal olduğunu söylemişler. Arabî varlığa bakarken, varlığı tamamıyla hayal olarak gördüğü, öyle anlaşıldığı noktaları olmakla beraber varlığı tecelliyat açısından bakarak varlığın değişik boyutları olduğunu ve bu boyutların içerisinde ara boyutlarının hayal olduğunu ve ara hayal boyutlarının olduğunu, hayal âleminin olduğunu ama bütüncülük açısından bakılırsa yine varlığın hayal içerisinde bir hayal olduğunu söyler. Meseleye biz bu gece bakarken sadece Arabî açısından bakacağız, o yüzden kafanızı başka yerlere başka şeylere dolaştırmadan anlatacak olduğum şeylerin veya konuşacak olduğumuz tespitlerin sadece Arabî'ye göre olduğunu bilmiş olun. Bunu kabul edip etmemekte hürsünüz, serbestsiniz. Bunu algı noktasında anlayamayabilirsiniz veya anlayabilirsiniz veya bunun üstüne de anlayabilirsiniz, Arabî böyle düşündü deyip de Arabî'nin üzerine çıkılmaz diye böyle bir düşüncem yok. Arabî'de insan, sonuçta Arabî o günkü yaşadığı çağda yaşadığı ortamda belli bir düşünceye sahip olmuş belli bir felsefe üretmiş belli kavramlar üretmiş ve belli bir noktaya kadar gelmiş. Derdim Arabî'ye küstahlık yapmak veyahutta derdim Arabî'yi küçültmek, büyütme değil. Birilerini büyütüp küçültmek insanların hele benim gibi fakir fukara bir kimsenin yapabileceği bir şey değil. Burada sadece Arabî, varlığı hangi veçheden bakıyor, hangi noktadan bakıyor ona bakmamız lazım. Arabî varlığı komple bu noktada kendi içerisinde düzlem olarak, hayal içerisinde hayal eder ama Fusûsunda ama Fütuhatında değişik pasajlarda varlığa bakış açısını koyar, varlıkla alakalı düşüncesini oturtturur bir yerlere, "varlık hayal içerisinde hayal" deyip de bütün her şeyi bir kenara atmaz boşa atmaz Arabî. Arabî, varlığı bu noktada, zaten o varlıkla alakalı konuşanların büyük bir çoğunluğu Arabî'nin o "varlık hayalin içerisinde hayal" derken, insanları gözünün gördüğü şeyin arkasında başka şeylerin olduğunu anlatmak için söyler. Veyahut da bazı yerlerde, bazı noktalarda otomatikman sizin var gördünüz şeyin gerçekte hayal olduğunu ve o normalde var gördüğünüz şeyin sizin beyninizin, aklınızın ürettiği bir olgu olarak görür beyin bunu algıladı der, aslında o gerçekte yok der ve rüyayı buna örnek gösterir. Bir kimse rüya görür, gördüğü rüya gerçek midir? Gerçektir ve kendince der ki o rüyan ne kadar gerçekse gördüğün bu âlemde o kadar gerçek der. Bunu da az önceki "bütün insanlar uykudadır ancak öldüklerinde uyanırlar" hadis-i şerifini önüne tez olarak koyar. Ben bunun bir çıt daha ilersini söyleyeyim, o zaman önce insanın burada uyanması gerekir, o da nedir?

Ölmeden önce ölünüz. Eğer ölmeyen önce ölürse bir kimse o zaman uykudan uyanır, uykudan uyanan kimse o zaman gerçeği görür. Şimdi kendi kendinize şöyle düşünebilirsiniz; yani oturmuşlar metafizikçiler, fizikçiler, kimyacılar, biyolojiciler o kadar dünya üzerinde ilim var onca dünya üzerindeki bu ilim ehli bu varlığın üzerinden ilim yapıyorlar, bu varlığın üzerinden hesaplayabildikleri, hesapladıkları bütün her şeyleri koyuyorlar orta yere ve biz şimdi diyeceğiz ki, bu sizin hesapladıklarınızın kitapladıklarınızın hepsi de hayal alın koltuğunuzun altına bütün hesapladıklarınızı gidin. Siz hayal içersinde bir hayal yaşıyorsunuz. Bunu kabul edebilecek olan var mı içinizde? Evet, bu dünyayı gerçeklikle bağdaştırmayıp, bu dünyayı bir hayalden ibaret diye gören var mı içinizde? Yok. Yok ve birisi dese ki, görüyorum, diyeceğim ki nerde yaşıyorsun? Evet, varlık, varlık olarak gördüğümüz şey Cenabı Hakk'ın kendi ayet ve hadisleri ile "Yarattım" dediği şeydir. Hiçbir şey yok iken O var idi ve hiçbir şey yok iken bir şey yarattı, bir şey yarattı. Bu ayetle, hadis-i kudsi ile hadisle sabit. Allah yaratıcıdır, Allah'ın "Hâlik" ism-i şerifi vardır hâlk eder, Cenâb-ı Hakk'ın kudreti, kuvveti vardır kudreti ile kuvveti ile ilmi her şeyi kuşatır. Allah bir şeyi var etti. Arabî Allah'ın yaratmasını, Allah'ın hâlk etmesini reddetmez, Allah'ın var ettiğini de reddetmez. Bu bardak var mı? El-cevap: Var. Arabî bu var'ı reddetmez. Arabî'yi anlamayanlar bu var'ı yok görmeye çalışıyorlar. Arabî bu direği yok görmez, bu direği hayal görür. Savaş'ı yok görmez, Savaş'ı hayal görür. Savaş'ı yok görmek farklı bir şeydir Savaş'ı hayal görmek farklı bir şeydir, bu bahçeye sizin yok görmeniz farklı bir şeydir, bu bahçeyi hayal görmeniz farklı bir şeydir, bu âlemi yok görmeniz farklı bir şeydir ama bu âlemi hayal görmeniz farklı bir şeydir. Bu âlemi komple rüya olarak görebilirsiniz, farklı bir şeydir ama siz bu âlemi yok göremezsiniz. Bir kısım arabîciler Arabî'yi tam anlamadıklarından, anlayamadıklarından dolayı Allah'ın var ettiğini yok görmeye çalışıyorlar. Hiçbir şey yok iken Allah var idi ve Allah'ın varlığı bu noktada bilinmezlikte idi. Bilinmezlik olunca, Allah şuydu deme şansınız yok ve Allah bilinmezlikten bilinirlğe tecelli etti ve bir şey yarattı. O yarattığı şey hadis-i kudsi ile sabit Allah'ı tesbih etti, teşbih etti, tenzih etti. Tesbih etti; onu zikretti, teşbih etti; onu benzetti, tenzih etti benzettiği şeyleri reddetti. O zaman bir şey var, Allah bir şey yarattı, yaratmış olduğu bir şeyi Arabî hayal görüyor. Hazreti Mevlâna ise yaratmış olduğu şeyi hayal üzerinde yürütüyor. Bir varlık var varlığı hayalin üzerinde yürütüyor. Bu bana daha gerçekçi geliyor bir varlık var, varlığı hayalin üzerinde yürütüyor ama Arabî'de bir varlık var bu varlık komple hayal ama nasıl bir hayal? Hayalin içersinde hayal. Kimin hayalinin içersinde hayal? Soru bu. Bu da sonra, ben soracağım, sonra hatırlatın. Kimin hayalini yaşıyoruz o zaman biz? Hayal içersinde hayal ise birisinin bir hayali var o zaman, birisinin hayalinin içinde biz bir hayal yaşıyoruz, o zaman o hayal bizim değil o hayal başkasının. Başkasının hayalinin içinde biz hayal yaşıyoruz o zaman. O zaman bizim burada cüz'i irade gidiyor yavaş yavaş bakın, kayıyor burada. Ben bir hayal kuruyorum, o hayalin içinde protipler var, o hayalin içersinde varlık var, o hayalin içersinde benim istediklerim var, o hayalin içersinde ben her şeyi dizayn ettim ve o hayali koydum orta yere herkes o hayali yaşıyor. Herkes o hayali yaşıyorsa, o kimse bu hayali yaşamakla mükellef. O zaman bakacağız Mehmet Kuyucu kimin hayali, ona bakacağız o zaman,

Abdüllatif'e bakacağız, Abdüllatif kimin hayali ki? Hayal içinde bir hayal ise, biz birisinin hayalinin içersinde hayaliz.

Soru 1: Şu hâlde bizim “gerçek diye kabul ettiğimiz rüyadan” başka bir şey değilse yani varlığın gerçek şekli değil de vehim ettiğimiz bir şey ise bu takdirde ne yapmamız gerekir?

Evet. Mademki bir vehmin sonucu bu hadiseler bu vehmin içerisinde Arabî'ye göre biz ne yapacağız o zaman? Sorduğum soru o, ben madem birisinin hayali isem, mademki birisi benim üzerime bir hayal kurguladıysa ve o hayalin içersinde benim tiyatrocudan bir farkım kalır mı? Ben bir hayal kurgulayacağım, o hayalin içersinde protipler var o protiplerin eline ben replikleri koyacağım, onlar o protipler elindeki replikleri okuyacaklar. Benim elimde bir replik olacak, ben o repliği okuyacağım şu anda. Eğer ben bir başkasının hayali isem. Ama bunu âleme böyle koydukta kendimizi bunun içersinden sıyırmamız mümkün değil. Biz felsefe olarak veyahutta bir zevk olarak, zevk olarak biz bütün âlemi hayal üzerinde yürür görebiliriz, biz içsel manada da hayale pay verebiliriz belli şeylerde ama Arabî'nin üzerinde benim tespit ettiğim nokta şu: Arabî varlığın derecelerinin içersinde, varlığın derecelerini birbirinden ayıran ve varlığın her iki derecesinin arasında birbirinin yüzüne bakan bir hayal mertebesi oluşturur. Terimleri affedin şimdi böyle kullanacağım ama. Mesela, misal âlemi ile emir âleminin arasında bir hayal olduğunu, bir hayal âleminin olduğunu söyler veyahutta az önce söylediğim belirsizlik âlemi ile belirsizlik ile Allah'ın, ilk ne olduğunu bilmediğimiz, varlık olarak da ne olduğunu asla bilemeyeceğimiz, Arabî'nin terimiyle taayyünsüzlük noktası ile birinci taayyün arasında Arabî bir hayal boyutu koyar oraya arada. O hayal boyutu ile taayyünsüzlük yani bilinmezlikle birinci taayyün; ilk varlık ilk yaratılan arasında bir hayal perdesi olduğunu söyler. O zaman eğer ki biz varlığı dereceler açısından bakarsak ve dereceler açısından oturturmaya çalışırsak Arabî kendi içinde, kendi içsellğinde, kendi fikirleri dairesinde ve kendi kitaplarında bunu da söyler. Bu aslında Arabî'nin bu noktadaki zıtlığı değildir. Arabî hayal içersinde “bu varlığı hayal içersinde hayal gör” derken varlığı çepeçevre saranın bir hayalden ibaret olduğunu söyler ve varlığı çepeçevre saran hayal, o varlığın kendi içersindeki boyutlarını da saran bir hayal vardır ama varlığın içersindeki eşyayı, varlığın içersindeki tecelliyatı beyinlerin vehmine bağlar. Bizim beynimiz gerçekte olmayan bir şeyi varmış gibi görüyor, beynimizin dizaynı böyle. Arabî'nin bu noktada bu açıdan bakarsak bilhassa İzutsu bunun üzerinde çok durur, hiç okumadım kitabını ama İzutsu'yu da ismen olarak bilirim birde Allah razı olsun komşum İzutsu'nun üzerinde baya araştırma yapıyor, okuyor İzutsu'yu. Çünkü İzutsu motomod direkt benim anladığım kadarıyla sırf arabîci bir kimse değildir. İzutsu doğu mistiklerinden de alır, doğu mistikleriyle Arabî'yi örtüştürmeye çalışan bir kimsedir bildiğim kadarıyla ve İzutsu'nun bu noktadaki Arabî ile alakalı tespitlerini ben, doğu mistikle örtüştürmeye çalıştığından dolayı çok üzerinde durmam. Çünkü Arabî'nin bu noktadaki daha iyi anlaşılabilmesi için İslam'ın kendi içersindeki tasavvuf boyutunun Kur'an sünnet

ışığında algılanıp o veçhede Arabî'ye yaklaşılmaması gerektiğine inanıyorum. Kur'an sünnet ölçüsünde tasavvuf boyutuyla Arabî'ye yaklaşanlar bunları çok güzel açıklamışlardır kendi zamanlarında, kendi dairelerde, kendi yerlerinde ama İzutsu'dan bakılınca meseleye, bunun Kur'an ve sünnet boyutuyla fazla bir alakası kalmamış gibi olur. Devam ediyoruz. Bu noktada o zaman biz gerçek diye gördüğünüz şeyler, bizim beynimizin bir vehmi ise biz bir vehmi gerçek olarak görüyorsak ne yapmalıyız? Arabî'ye göre buna baktığınızda siz bu açıdan İzutsu'nun dairesinde Arabî'ye baktığınızda siz otomatikman cebriyeye düşersiniz, otomatikman kaderiyeye düşersiniz oysa Arabî'nin kendisi cebriyeci ve kaderiyeci değildir. Biz düşeriz, sizler düşersiniz, o yüzden burada biz varlığı bu noktada gerçek olup olmadığına bakmaksızın kendimizce yükümlülüklerimizi yerine getirmeye gayret edeceğiz. Bunu bir zevk olarak, bunu bir felsefe olarak, bunu böyle bir kendimizce bir uğraş yeri olarak görebiliriz ve bunun üzerinde bir fikir yürütebilirsiniz ama kesinlikle yarın sabahleyin işe gitmeyi terk etmeyeceksiniz. Eğer buraya bir kimse "mademki her şey hayal içersinde hayal, mademki ben birisinin hayaliyim o zaman ben birisinin hayali isem benim cüz'i iradem kalmadı" noktasına gitmeyeceksiniz. O yüzden ben biraz frene basarım bu noktalarda, ben böyle kendini kaptırmış, bu noktada her şey hayal deyip hayatı farklı boyutta yaşayan, kendisini derviş zanneden insanlarla da tanıştım Allah bizi affetsin, bu noktada ben onlara katılmıyorum. Devam ediyoruz.

Soru 2: Vehmimizde yaşattığımız bu âlemi kesinlikle terk edip bunun dışında tümüyle farklı bir âlemi mi yani gerçekten de gerçek olan bir âlemi mi aramamız gerekir?

Evet. Buna katılıyorum ama ben bu âlemi terk etmeyi, bu âlemde yapmamız gereken vazifeleri terk etmeyi kabul etmem. Evet, biz gerçeğin gerçeğine ulaşmaya çalışalım. Burada gerçeğin gerçeğine ulaşma noktası kesinlikle ve kesinlikle Kur'an ve sünnete sınıksız yapışıp evet, biz hakikati görmemiz eşyanın hakikatini görmemiz, bu noktada yolun hakikatini görmemiz, dünyanın hakikatini görmemiz, yaşadığımız hayatın hakikatini görmemiz gerekir ama bu, normalde yaşadığınız hayatı terk edip bu hayatla ilgi ve alakamızı kesip bu dünya ile ilgi ve alakamızı kesip yaşayacak olduğumuz bir hayat değil. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri "Bütün arz la ilahe illallah diyinceye kadar mücadele etmekle emrolundum" der. Burada bütün arzın la ilahe illallah demesi bütün arzın Allah'ın adaleti ile dolmasıdır. Bütün arzın, bütün arzın zalimliğinin orta yerden kalkıp herkesin müreffeh bir adaletli hayat yaşamasıdır. O zaman biz din olarak bu âlemi terk etme noktasında değiliz, biz din olarak bu dünyayı terk etme noktasına değiliz, biz hayat felsefesi olarak yaşadığımız hayatı terk etme dairesinde değiliz. Hazreti Ömer radiyallahu anı hazretleri terk etmedi, Hazreti Ebu Bekir Efendimiz terk etmedi, Osman terk etmedi, Ali terk etmedi, Hasan ile Hüseyin terk etmedi ve hiç birisi de bu âlemi bir boşluk olarak görmediler, ashabin yolu bu değildi, ashap veryüzünde adaletin hâkim olması için mücadele ettiler. Ebu Zer el-Gıfârî zalimlere mücadele etti, kavga etti, bu âlem

boş deyip çekip gitmedi, Hazreti Hüseyin efendimiz zulme karşı göğüs gerdi, bu âlem boş deyip gidip dağın başında zikrullahı oturmada, sahabe böyle bir hayat yaşamadı. Sahabe böyle bir hayat yaşamadıysa bizim bu âlemi bırakıp, boş bırakıp, “Ya bu âlem boş” deyip, kenara çekilip sufilik yapma noktamız yok. Ben öyle bir sufiliği de kabul etmiyorum zaten, ben öyle bir hayatı da kabul etmiyorum hakkınızı helal edin. Arabî bir zevk olarak, bir tat olarak, bir lezzet olarak, güzel bir sohbet konusu, Arabî bu noktada evet, böyle kendi kendimize fikir teatilerinde bulunacağımız, hatta dünya için birisini kırmayı, üzmeyi gerektirmeyecek hale getirecek bir şey bizi, e olabilir ya, bir hayal için birisinin kalbini kırmayayım, eyvallah, sizi bu noktaya getiriyorsa Arabî, güzel ama şimdi siyaset yaptığımı düşüneceksiniz. Dünya üzerinde bütün dinleri, bütün dinleri sulandırdıkları gibi İslam’ı da sulandırmaya gayret ediyorlar, İslam’ı sulandırmanın iki yolu var: Bir: Sufileri ehli tasavvufu kullanmak. İki: bugünün selefi-vahabi, işid çizgisini kullanmak. Bizi iki ateş arasında bırakıyorlar, biz ümmet olarak orta ümmetiz, orta ümmet. Ne bizim çizgimiz selefi-vahabi, işid çizgisidir ne de bizim çizgimiz “ya biz sufiyiz bu âlemi hayal görürüz, bu âlemle irtibatımızı keseriz, cüzi irademizde yok Allah’ın takdir ettiği bize gelecektir, Allah’ın kismet ettiği bize gelecektir, şuraya oturalım bakalım keyfimize, bir tekkeye kurulalım bakalım keyfimize, orda hayatımızı devam ettirelim” bu da değil ama mesela İngiltere’de Arabî dernekleri var. Koca koca müdürleri, amirleri, memurları toplamışlar 10 bin dolara 20 bin dolara onlara Arabî felsefesini yaşatacağız deyip Hindistan’a götürüp oralarda toprakları ešelettirip, dolaştırıp, çalıştırıp getiriyorlar, bunun gibi. Tasavvuf, insanları uyuşturan, insanları uyutan, “Bu âlem boş, hayal” deyip, bu âlemi zalimlere terk ettiren bir olgu değildir. Buradan İslam’ı ve Müslümanları vurmaya çalışıyorlar. Eğer gitmiş olduğunuz yol, gitmiş olduğunuz yol etliye sütlüye karışmayın siz Allah’ı zikredin oturun diyorsa, gitmiş olduğunuz yol zalimlerle uğraşmayın Allah onların hakkından gelir deyip onlarla mücadele etmenizi size söylemiyorsa, gitmiş olduğunuz yol yiyin, için, amanın zevki sefa edin bu âlem boş zaten ne yapacaksınız diyorsa o yol İslam değil. O yol İslam değil. Dünya üzerinde bir tane çocuk aç ise, dünya üzerinde bir tane çocuk aç ise onun sorumlusu Müslümanlardır. Dünya üzerinde bir kadına tecavüz ediliyorsa herhangi bir kadına onun sorumlusu Müslümanlardır. Dünya üzerinde haksız yere bir kimse zulmen öldürülüyorsa onun sorumlusu Müslümanlardır. Çünkü Müslümanlar bu dünyaya hak ve adalete getirmekle mükelleftirler. Bu sadece kendi yaşadıkları ülkede değil dünya üzerini hak ve adaletle inşa etmekle mükelleftirler. Eğer bizim böyle bir mükellefiyetliğimiz varsa, biz kenara oturup bu âlem hayal içersinde hayaldir bizimde hiçbir şey yapmamızı gerektirmez, deme noktasında değiliz. Allah bizi onlardan eylesin.

H. Yusuf meşhur rüyasından sonra “Bu benim çok önce görmüş olduğum rüyanın tevilidir. ONU RABBİM GERÇEK KILDI” demiştir.

Evet. Ben kendim şahsım olarak hayatın zahir ve batın yönü olduğunu, hayatın bu noktada hem zahiriyle hem batınıyla yaşanması gerektiğini, sadece

hayatın bir matematikten ibaret olmadığını o matematiğin arkasında bir batınlığın olduğunu, batın olduğunu, Allah'ın nasıl zahir sıfatı varsa batın sıfatının da olduğunu, bizim nasıl görüntümüz var ise bu görüntüyü anlamlı kılan bir ruhun var olduğunu ve bu noktada biz insanız sadece maddeden yapılmış değiliz. Rüya da görürüz, hayal de kurarız. Rüya da görür hayal de kurarsak o rüyamızda rüya görürüz bize ait değildir. Rüyanın da burada üç tecelliyatı vardır Arabî'de bunu kabul eder çünkü hadise sabittir. O zaman gördüğümüz rüyaların derecatına göre biz ama bu dünyada ama öbür âlemde o rüyanın gerçek olduğuna da inanırız ve bu yüzden rüyanın gerçeğe dönüşmesi, rüyanın gerçeğe dönüşmesi haktır. Peygamberlerin görmüş olduğu rüyalar gerçeğe dönüşür. Hazreti Aîşe validemiz der ki "Hazreti peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri gün gibi açık rüya görürdü ve Onun gördüğü rüya muhakkak ki tecelli ederdi, açığa çıkardı görünürdü." Biz bu noktada dururuz. Evet, yine Arabî'den buna cevap verilecek olursa; varlığın kendi içerisinde derecatı vardır o derecatların hepsini de birbirinden ayırt eden hayal âlemi vardır ama bu varlık bu noktada hem derecatları açısından hem de kendi boyutsallığı açısından hayalin içindedir, bunu kabul ederim. Bu zaten hazreti Mevlâna Celaleddini Rumi hazretlerinin Mesnevi'sinin başında "Sen bu âlemi hayal üzerinde yürür gör" tespitiyle de örtüşür. O yüzden biz rüyanın hak olduğuna inanırız, insanların gerçekten de bu dünyaya batarlarsa, sadece bu dünyayı düşünürlerse ve bu dünyanın maddesine kendisini kaptırırlarsa uykuya dalacaklarını ve dünyanın onları uyutacağını ve dünyadan sonrası gerçeğin ve hakikatin görünmeyeceğini ama öldüğünde bu dünyanın haricinde ayrı bir âlemin ve hakikatin var olduğunu göreceğini ve o zaman uyanacağına inanırım. Eğer biz bu uyanıklığı buradan gerçekleştirirsek, bizim iman ettiğimiz şeylerden birisi de nedir imanın şartlarından birisi? Ahirete inanmaktır. O zaman ahirete inandı isek biz, bu dünyadan öte dünyaya bir uyanışı gerçekleştirmiş oluruz ve ahireti eğer ki biz gözümüzün önünde görürsek o zaman biz dünyanın uykusundan uyanmış oluruz. Bizden istenen şudur; Arabî'nin de belki de kastettiği şey de o dur çünkü Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin hayat standardına ve seviyesine baktığımızda bu dünyanın insanları aldattığı uykuya yatırdığı, uykuya daldığı ama öldüğünde bu uykudan uyandığı ve ahu vah ettiği, o yüzden ölmeden önce ölüp yani ölmeden önce bu uyanıklığı yaşayıp ahirete yönelik kendisini dizayn etmesi gerektiğine inananlardanım. O yüzden bir peygamberin rüyası, sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri ve ondan önceki peygamberlerin görmüş oldukları rüyalar nasıl gerçek olarak dünya üzerinde tecelli etti ise rüyanın öyle bir hakikat tarafı vardır ki; bir kimse rüyayı gördüğünde o rüya sabah aydınlığı gibi gerçek olup o kimsenin üzerinde tecelli eder ki biz bunu salih rüya olarak adlandırırız ve hazreti peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri de böyle rüya gördüğünde o rüya muhakkak tecelli ederdi, gördüğü gibi tecelli ederdi. O zaman peygamberler bu manada bize ölçüdür, bizim yolumuza da ölçüdürler ve Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ağzından bu dünyanın hayal olduğunu görmedik, bu dünyanın geçici olduğunu söyledi bize "Siz burada yolcusunuz" dedi "Siz burada durucu değilsiniz" dedi "Siz burada bir yolcunun ağacın gölgesinde gölgeleneceği kadar sizin dünya

hayatınız” dedi. O zaman biz bu dünya hayatını uyanmakla geçirmekle mükellefiz. Uyanık geçireceğiz, uyanık. Uyanık geçirmek, o zaman bu dünyaya âşık olmamak, bu dünyayı sevmemekle mümkündür, uyanmakta o dur. O yüzden bu noktada rüyanın gerçeğe dönüşmesi benim açımdan bir tezat değildir hoş Arabî’de bu meseleyi zaten varlığın kendi içerisindeki boyutlarında bu meseleye parmak basar. Bunu inşaallah olmazsa Çanakkale’de üniversitede devam ettiğimiz varlığın dereceleri var varlığın dereceleri sohbeti orada devam ediyor. Gerekirse o sohbeti de buraya alır inşaallah burada da devam ederiz.

“Kişinin gördüğü düş ancak düşündükleridir.”

Rüyanın bir veçhesi vardır, bir mertebesi vardır, o kimse sadece düşündüklerini rüyasında görür, bu etkide kalınmış rüyadır. Şeyh Bedrettin’in söylediği de budur, gerçektir. Bir kimse bir şeyin etkisinde kalaraktan o şeyi rüyasında görebilir bu da rüyanın bir boyutudur. Bir boyutu nedir, hak ve hakikat olan ama bunların hepsinin de tevile ihtiyacı vardır peygamberlerin gördükleri rüyalarında bir kısmının tevile ihtiyacı vardır. Bakın bir kısmının tevile ihtiyacı vardır. İbrahim aleyhisselam bir rüya gördü, rüyasında oğlunu kurban ediyordu. Rüyasında oğlunu kurban ettiği için İbrahim aleyhisselam rüyasını tevil etme yoluna gitmedi hiç, görmüş olduğu rüyanın zahirine bağlı kaldı. Oğlu olduğunda 7 yaşında geldiğinde dedi ki “Evladım seni kurban edeceğim bana bu emredildi” ve İbrahim aleyhisselam “Bana bu emredildi” dediğinde oğlu, oğlunun ismiyle alakalı tartışmalar var. Bir kısmı İsmail diyor bir kısmı İshak diyor ama İsmail değil İshak olduğuna dair ben inanıyorum bu noktada ve oğlunu kurban etmek için gittiğinde Cenâb-ı Hakk Ona bir koç hediye etti. Rivayet edilir ki gökten bir koç indirildi. Gökten bir koç indirilerekten İbrahim aleyhisselamın koçu kurban etmesi gerektiği söylendi. Yani koç İbrahim aleyhisselamın oğlunun yerine kurban edildi ve bizde bu bir ritüel olarak kaldı. Kurban kesme ritüeli ta İbrahim aleyhisselama dayanır. İbrahimîler kurban keserler ve bizim kurban kesmemiz bu noktada İbrahim aleyhisselamın bir ritüelidir. Hoş, şimdi hacca gideceğiz, hacca gittiğimizde hacın ritüellerinin büyük bir çoğunluğu İbrahim aleyhisselama aittir zaten, İbrahim aleyhisselamın ritüellerine devam ederiz. Tabi muhakkak ki Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin de ritüelleri vardır ama bu noktada ritüelin büyük bir çoğunluğu İbrahim aleyhisselama dayanır ve İbrahim aleyhisselam rüyayı tevilsiz, bakın rüyayı tevil etmeden, rüyanın zahirine bağlı kalaraktan rüyayı tecelli ettirmeye kalktı, rüyayı tevil etme cihetine gitmedi hiç. Arabî buna da değinir mesela varlığın dereceleri ile alakalı konuşurken der ki İbrahim aleyhisselamın rüyayla alakalı bunu da örneklendirir. Buna böyle değişik veçhelerden baktığınızda kafanız karışabilirde, kafanız karışabilirde. Bir tarafta Yusuf aleyhisselam görmüş olduğu rüyayı tevil etme cihetine gidiyor ve Yusuf rüya tevil ediyor. Ceza evinin içerisinde rüya görüyorlar, görülen rüyayı tevil ediyor; birisinin kargalar tiftikleyecek, öbürkü de padişaha şerbet sunacak, diyor. İkisi de gerçekleşiyor. Ardından Mısır padişahı rüya görüyor, Mısır padişahının görmüş olduğu rüyayı reel, zahir, yorumsuz böyle olacak

demiyor, ona yorum getiriyor, yoruyor o rüyayı, tevil ediyor, diyor ki; Yedi sene yeşil buğdayların olması ve yeşil buğday başaklarını ineklerin yemesi ve ineklerin semirmesi, ondan sonra yedi sene de buğday başaklarının sararması ve onları zayıf ineklerin yemesi, rüya bu. Yusuf aleyhisselam bu rüyayı tevil ediyor, bu rüyayı tevil ederekten yedi sene bolluk olacağını, yedi sene bu bollukla memleketin refahın artacağını ama savurganlık yapılmaması gerektiğini ve bunların biriktirilmesi, bunların depolanması gerektiğini, ardından yedi sene kıtlık olacağını ve bu kıtlık olduğu senelerinde bu toplanan, depolanan yiyeceklerden dağıtılmasını ve böylece de o kıtlığın getirecek olduğu zarar ve ziyandan kurtulunması gerektiğine dair tevil ediyor. Yusuf aleyhisselam rüyayı tevil eden peygamberdir dikkat edin, ama Yusuf aleyhisselam İbrahim aleyhisselamdan sonra bir peygamberdir, İbrahim'den önce değildir. Oysa İbrahim aleyhisselama gelinceye kadar peygamberler rüyalarını tevil etmezlerdi, rüyalarında gördükleri gibi rüyalarına itaat ederlerdi. Din, Âdem'den itibaren kendi kendisini geliştiren, kendi kendisini büyüten, kendi kendisini kemale erdiren bir şeydir. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bu noktada "Benden önce İslam'ın yüzde ellisi yaşandı, benim zamanında yüzde yirmi beşi yaşandı, ahir zamanda da kalan yüzde yirmi beşi yaşanacak" demiştir. Buradan hareket ederek peygamberlerin peygamberlikleri de kemale erer. Yani aslında kemale eren peygamberlik mesleğidir, peygamberlik müessesesidir yani Nuh'un peygamberliği ile peygamberlik peygamberliktir ama peygamberlik mesleğini kemalatı ile hazreti Musa'nın peygamberlik mesleğinin kemalatı ile İsa aleyhisselamın peygamberlik kemalatı ile -meslek açısından- Muhammed-i Mustafa'nın peygamberlik mesleğinin kemalatı aynı noktada ve derecede değildir. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin zamanında yaşanan İslam kemalatı ile ahir zamanda yaşanacak olan İslam kemalatı aynı derecede değildir. Bu, peygamberden üstün olmak değildir din kendisini tamam edecek. Din kendisini tamam ederse, yaşanmayan yüzde yirmi beşlik kısımda ahir zamanda yaşanacaksa o zaman biz Arabî'den daha ileri düşüneceğiz demektir, o zaman biz Hazreti Mevlâna'dan daha ileri düşüneceğiz demektir, o zaman biz geçmiş sufilerden, geçmiş mürşitlerden, geçmiş âlimlerden, geçmiş fıkıhçılardan daha ileri fıkıhçılara, daha ileri âlimlere, daha ileri velilere, daha ileri mürşidlere hazır olalım. Eğer öyle değil isek o zaman biz dindarlar olarak komple geri kaldık demektir. Dikkat edin, geçen haftaki sohbetten devam edeyim: Dondurulmuş din yemeye devam ediyoruz. Bize yüzyıl öncesinin kitaplarını okumanızı emredenler, bize iki yüz yıl öncesinin kitaplarını okumanızı emredenler, bize ölmüş şeyhlere tabii olmamızı emredenler, bizlere geçmiş velilerin, şeyhlerin ölü kabirlerine tabi olmamızı emredenler bizlere dondurulmuş din yedirmek istiyorlar. Dondurulmuş din. Ey İslam dünyası, namazın farzı kaç? Hanefî'ye göre dört Şafî'ye göre beş, Hambelî'ye Maliki'ye göre yedi. Gelin toplanın, artık bu elbise dar geliyor, bize dondurulmuş din yedirmeyin, bize dondurulmuş din yedirmeyin, bizi birbirimize düşürmeyin, biz artık görüyoruz dört tane büyük mezhebin dört tane farklı anlayışlarını da görüyoruz. Buna zenginlik diye diye geldik, yine zenginlik ama gelin toplanın âlimseniz, toplanın. Ey veliyim diyenler, ey mürşidim diyenler, ey mürşid-i kâmilim diyenler

gelin kardeşler bize dondurulmuş din yedirmeyin. Bana kitaptan ezbere okumayın. Kitaptan okuyacak olduğunuz şey Kur'an ve sünnet. Bana şunu deyin İmam-ı Azam gibi, biz bir meseleye bakarız Kur'an da var mı, yoksa sünnete bakarız, yoksa Ahmet şunu mu demiş Mehmet bunu mu demiş demeyiz, biz deriz, biz deriz. İslam dünyası bundan 500 yıl önceki bir şeyi, bir adabı, bir erkânı, dinde, dinin hükmüymüş gibi önümüze getiriyorsa dondurulmuş gıda yediyorlar bize. Adamın şeyhi ölmüş gitmiş hala daha ona tâbi olacağım diye uğraşiyor, dondurulmuş din yediyor. Sana nerde hata yaptığını kim söyleyecek sana? Kim söyleyecek? Herkes dondurulmuş din, dondurulmuş devlet, dondurulmuş fikir üzerinde gidiyor, bütün herkes. Herkes bununla ütüliyor, herkes bundan ütüyor. Yüz yıl önce ölmüş Stalin, dondurulmuş Stalincilik yediriliyor, Mao yüz yıl önce ölmüş, adamlar Maocuyum diyor 100 yıl önceki Maoculuğu yutuyor, onu yiyor, Türkiye'de de Atatürk yaşamış seksen yıl geçmiş üzerinden dondurulmuş Atatürkçülük yiyoruz, dondurulmuş kapitalizm yiyoruz, dondurulmuş deccalizim yiyoruz, dondurulmuş bir din, her şey dondurulmuş, aman her şey dondurulmuş olsun uyu bebek uyu, uyu bebek uyu. Dünya üzerinde örneğin yüzelli bin aile var, yüz elli bin, yüz bin kişi, yüz bin kişi, Anadolu'da bir kasabada yüz bin kişi, İnegöl'ün nüfusu kaç? Yüz yetmiş bin İnegöl'ün nüfusu. İnegöl nüfusu kadar dünya üzerinde şirket var, şirket sahibi var İnegöl nüfusu kadar dünya üzerinde, dünyanın %65 ticaretine sahip, dünyanın %65 ini bu İnegöl kadar olan insanlar ütüyorlar. Ütüyorlar. Türkiye'sini de Amerika'sını da Rusya'sını İngiltere'sini de hepsinde ütüyorlar. Dünya insanlığı dondurulmuş din yiyor, İsevi'si, Musevi'si, Budist'i, Katoliği, Protestan'ı, dinlisi, dinsizi. Dinsiz de dondurulmuş dinsizlik yiyor, bakıyorsunuz dinsizlerin de fikirlerine onlarda iki yüz yıl öncesinde kalmış. Hepimiz dondurulmuş bir fikir anaforun içersindeyiz, uyanalım. Uyanalım, kendimizi buradan sıçratalım, dondurulmuş din yemeyelim. İki yüz yıl önce şeyh efendisi böyle söylemiş onun, ne söylemiş? İki yüz yıl önce şeyh efendisinin minderinin altına para koyuyorlarmış, iki yüz yıldan beri şeyh efendisinin minderinin altında para koyuyorlar, adap buymuş. "Yok sünnette" deyince ben, bana dediler ki "Sen bizim iki yüz yıllık adabımız yok mu görüyorsun?" "He yok görüyorum" dedim, Dondurulmuş din. O şeyh efendinin oğlu tabi şeyh olacak, olmadı damatta olacak. Zaten bakıyorlar geçim geniş, damatta bir tarafta oluyor, onu bir yere koyuyorlar öbürkünü bir yere koyuyor, öbürkünü de bir yere koyuyor, herkesinki mübarek, herkes taşıyor ona, dondurulmuş din. Hadisi şerif net, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri diyor ki "Kalan yüzde yirmi beşi ahir zamanda yaşanacak" kalan yüzde yirmi beşi ahir zamanda yaşanacak. Ha sakın şuradan şunu düşünmeyin, ya Mesnevi okuyacağız? Okuyacağız tabi. Arabi'yi? Okuyacağız tabi. Buhari'yi? Okuyacağız, okuyacağız. Ya filanca zatın eseri? Okuyalım kardeşim bundan bir sıkıntımız yok ama gel bana bundan 200 yıl öncekini uygulayacağım diye uğraştırma, uğraştırma beni. Yok. Allah bizi affetsin.

“TEVHİDİ ŞEYTANDAN ÖĞRENMEYEN KÂFİRDİR” AHMED GAZALİ

“Tek tanrı inancı insanlık düşüncesini fakirleştirmiştir” diyen İskoç asıllı ünlü filozof DAVID HUME’nin görüşünün aksine dinler gerçekte insanlık düşüncesini zenginleştirmiştir. Oysa İslam’da görüş belirtme ve tartışma hürriyeti vardır.

Ebu Hanife bir fetva verdiğinde şöyle der; “Bu Ebu Hanife’nin reyidir. Bu benim ortaya koyabildiğim en iyi görüştür. Eğer bir kimse daha iyi bir görüş ileri sürerse o tercih edilmelidir.”

Bunu çoğaltabiliriz “Allah’a giden yollar yaratılmışların sayısı kadardır.”

Peygamberimiz dini ve fikri görüş ayrılıkları için “Ümmetimin ihtilafında rahmet vardır” demiştir.

Tevhidin yalnızca İslam’a özgü olmadığını Kur'an’ın açıklamalarına göre bütün peygamberlerin hedefinin TEVHİD düşüncesini yaymak olduğunu kabul etmeliyiz.

İnsanın tanrıya karşı hissettiği duygusal ihtiyaçlardan biri, bütün varlıkta bulunan mutlak bir güç, güvenli bir sığınak ve belli bir kutsal yön ve mana hissidir. Dualizm, teslis ve çok tanrıcılık bu ihtiyacı içinden çıkılmaz hale getirir. ALİ ŞERİATİ

Bütün bu sapıklıklar, günahlar, cinayetler, rezaletler, geri kalmışlıklar ve yüz karası işler şu 3 etkenden kaynaklanır;

CEHALET, KORKU, MENFAAT.

Tevhid ise Allah’ın birliğine inanan insandaki bu 3 etkeni yok eder.

Cehaletten kasıt SOKRAT’ın kullandığı anlamdaki ilmin değil HİKMET’in karşıtı olan şeydir. SOKRAT hikmeti; ahlakın garantörü sayar.

İnsanlığın maneviyat tarihini inşa eden büyük medeniyet kuran peygamberler tamamen ilim, felsefe ve okuma yazma bilmeyen çobanlar ve işçilerdir.

Kur'an ın peygamberlere olumlu bir nitelik olarak nispet ettiği bu ÜMMİ sıfat çok derindir. Son peygamberin ansiklopedik bir bilgin, seçkin, bir deha olması gerekirken o; mektep, medrese ilim ve felsefeden mahrum okuma yazma bilmeyen biriydi.

Bir tarafta Ali, Ebu Zer, Köle Bilal, Afrikalı zenci Sümeyye, hurmacı Veysel, diğer yandan İbn Sina, Razi, Kindi, İbni Mukaffa vb.

Onlarda olup bunlarda olmayan nedir? Farabi, İbn Rüşd, İbn Hindu vb. hikmeti hem bir disiplin hem de bir düşünce tarzı olan felsefeyle aynı görmüştür.

Oysa HER HİKMET felsefedir, fakat her FELSEFE HİKMET değildir.

Hikmet Kur'an ın her yerinde doğru bilgi, bilinç ve gerçek tanıma anlamında kullanılmıştır.

Mütevâtir bir hadiste “Hikmet müminin yitiğidir” buyrulmakta (Tirmizi, ilim 19, İbn Mace, zühd 17)

İslam âlimleri felsefe karşısında iki düşman gruba ayrılır. Fakihler ve arifler bir yana filozoflar diğer yana. Hikmeti Yunan felsefesi ile aynı manada kullanan filozoflar onu meşşai felsefesinin ve Aristoculuğun haklılığın bir delili saydılar. Hâlbuki o çağda İslam peygamberi Yunan felsefesi lehine böyle bir sözü söylemesi nasıl mümkün olabilir?

“HİKMET MÜMİNİN YİTİĞİDİR” nedir?

“Bu yazı alıntılar içerir”

Hikmet, tarih boyunca peygamberlere büyük bir kısmı meccanen verilen ve o peygamberlerin bir vazife bir görevle bütün insanlara öğretmeye çalıştığı varoluşun sebebi, var oluşun gerçeğidir. Bu manada hikmet; Allah'ın yeryüzüne insanlar için indirmiş olduğu bilgi topluluğu veyahutta bir insanı insan eden bütün ilimlerin, bütün var olan her şeyin topluluğudur. Biz hikmeti ilmin üstünde tutarız çünkü ilim sadece bilgilenmekten geçer, hikmet ise bu bilginin üstünde bir şeydir. Hikmet sadece bilmek değildir, hikmet o bilgiyi aktif etmek, o bilgiyi yaşatmak, o bilgiyi hayata döndürmek, o bilgiyi kinetik enerjiye döndürmek, duran enerjiden hareket eden enerjiye döndürmektir. Hikmet bir bakıştır, hikmet bir duyustur, hikmet kalpten gelen ilhamdır, hikmet rüyadır, hikmet dört kere dört onaltıdır, hikmet astrofiziktir, hikmet Âdem aleyhisselamdan Muhammed-i Mustafa'ya kadar gelen her ne kadar bilgi var ise tamamıdır, hikmet hazreti Muhammed-i Mustafa'dan sonra insanların ebedi olarak Allah'tan alacakları öğüt manzumeleridir, hikmet insanın yaratılış amaçlıdır, hikmet Allah'ı anlamaktır, hikmet Allah'ı bilmenin üzerinde Onu yaşamaktır, hikmet bu manada insanoğlunun yitik malıdır. Aslında hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri “Müminin yitik malıdır Çin’de de olsa gidiniz alınız” dediği şey, bu manada Müslüman için, mümin için olması gerektir. Bunu içersinde şefkat vardır, yaşantı dediğim o. Bunun içersinde merhamet vardır, bunun içersinde insanlığa saygı, dünyaya saygı, varlığa saygı, bunun içersinde hayvana, ota, böceğe, çiçeğe, taş, toprağa, meyveye, var olan bütün her şeye saygı, hürmet, şefkat, merhamet, sevgi

hepsi de hikmetin içindedir. Çıplak bir bilim şefkatsiz, merhametsiz, insanlıktan uzak bir bilim Hiroşima'ya bomba atar. Atom bombası atar, atom bombasıyla oradaki varlığa en büyük ihaneti ve en büyük darbeyi vurur. Bilim oturur kediden köpek üretmeye çalışır fitratı bozar, içinde şefkati, merhameti, Allah inancı, sevgisi yok ise, varlığa saygısı yok ise kediden köpek oluşturmaya çalışır. Çıplak bir bilim, hikmetten uzak bir bilim erkekleri kadınlıştırmaya çalışır, hikmetten uzak bir bilim kadınları erkekleştirmeye çalışır, hikmetten uzak bir bilim insanın varoluş fitratını ve dünyanın varoluş fitratını değiştirmeye çalışır. Ne yazık ki dünya üzerinde peygamberler hikmeti, peygamberlere karşı gelenler ise çıplak bilimi, çıplak bilgiyi savunmuşlardır. Oysa çıplak bilgi hiçbir zaman hikmet olmamıştır ve insanoğlunun hep başına çorap örmüştür, mutsuzluk getirmiş, sıkıntı getirmiş, savaş getirmiş, açlık getirmiş, bela getirmiş, musibet getirmiş, cehalet getirmiştir. Bugün insanoğlu ne yazık ki bilime ulaşırken hikmete ulaşmakta güçlük çekmektedir ve insanlar ne yazık ki hikmetten uzaklaşmışlardır, uzaklaştırılmışlardır. Ne yazık ki makineleşmekteyiz, ne yazık ki robotlaşmaktayız, ne yazık ki düşünüp tartışıp doğruyu, doğrunun doğrusunu, doğrunun doğrusunu araştırmaktan uzağız. Bu kısır bir döngünün içerisinde dünya 200 yıldan beri 300 yıldan beri. Bu kısır döngüyü aşmak, bu kısır döngünün içerisinden çıkmak ancak Müslümanlara kaldı, müminlere kaldı. Bunu artık batıdan beklemeyin. Batı kendisini hikmete ram etmedi. Batı bilgiyi çıplak olarak aldı ve onu çok baskıcı bir şekilde kullanıyor. Tabiri caizse bilgiye ulaştı. Bilgiye ulaşınca o bilgi ile bütün insanları hegomanist bir yapının içerisinde köleleştirmeye çalışıyor. Buna karşı çıkacak olan hikmettir, buna karşı çıkacak olan gözyaşdır, buna karşı çıkacak olan şefkattir, merhamettir, muhabbettir, sevmektir, kardeşliktir, buna karşı çıkacak olan sevgidir, buna karşı çıkacak olan insan sevgisidir, Allah sevgisidir, buna karşı çıkacak olan hayvan sevgisidir, çocuk sevgisidir, çok tuhaf gelecek size yeşil sevgisidir, meyve sevgisidir sebze sevgisidir, natürel toprak sevgisidir, natürel insan sevgisidir, natürel kardeşlik sevgisidir, natürel arkadaşlık sevgisidir, natürel eş sevgisidir, natürel kadın sevgisidir, natürel erkek sevgisidir, natürel, otantik, kalpten doğan, içten doğan bir duygudur. Yoksa insanlar batının bu bilim üstünlüğünün altında esir kalırlarsa bilin ki sevgiden, merhametten, şefkatten, insanlıktan uzak bir insanlık geliyor ama bunu biteceğine inanıyorum. Müslümanlar yenilmişliklerinin sendromunu atlatır ve bilginin karşısında yenilmişliğini bir kin haline getirip etrafa kinlenirlerse bu hikmete sahip olamazlar. Bu yenilmişlik psikolojisinden uzaklaşıp birbirlerimizi sevmedikçe, insanları sevmedikçe biz hikmeti ayakta tutamayız. Çanakkale'de kendi vatanını, kendi memleketini, kendi insanını koruyan Mehmetçiğin savaş molasında kendi vatanını, memleketini, namusunu kirletmek için gelmiş olan yabancı askerlere suyunu ve ekmeğini paylaşmaktır hikmet. Hikmet; sana zulmetmeye, seni öldürmeye gelen bir kimseye merhamet ve şefkatle yaklaşmaktır hikmet. Hikmet; Âdem'in şehit olan çocuğu gibi davranmaktır. Hikmet; hazreti Hüseyin gibi davranmaktır, hikmet; hazreti Hasan gibi olabilmektir, bir devlet makamını elinin tersiyle itebilmektir. Hikmet; doğrunun yaşanması ve doğrunun hâkim olması için hazreti Hüseyin gibi canından geçebilmektir. Gerçekten insanlığın hikmet ihtiyacı var. Bu, bilgiyi reddetmek değil bilginin üzerinde şefkatle

ve merhamete yaklaşmaktır. Hikmet; az önce sorulara cevap verirken, annem bana kötü davranıyor derken benim ona iyi davran deyip, o kimsenin de kendisine kötü davranan annesine iyi davranmasıdır. Hikmet budur. Hikmet; sana laf söyleyen, seni eleştiren, senin gıybetini dedikodunu eden kimseye elini uzatmaktır. Hikmet budur. Hikmet; affetmektir, hikmet doyurmaktır seni aç bırakanı, hikmet selam vermektir sana selam vermeyene, hikmet gitmektir sana gelmeyene, hikmet sevmektir seni sevmeyeni, hikmet sana zarar verene dua etmektir, sana kötülük yapana senin iyilik yapmandır her halükarda, hikmet iyi insan olmaktır, iyi insan olmak, hikmet iyi ahlaklı olmaktır, sadece bilgiye sahip olmak değildir. Yoksa hikmetin genel manada gerçek sahibi Allah'tır. Hikmet bu manada ilm-i ledündür. İlm-i ledün ise direk Allah'ın kendi ilim deryasından o bir kimsenin gönlüne ilmin akmasıdır ilm-i ledün. Eğer siz iyi ahlaklı olur, iyi insan olursanız Cenab'ı Hak sizin bilmediklerinizi öğretecek olandır. Ayet-i kerimde der ki "Siz bildiklerinizle amel ederseniz Allah size bilmediklerinizi öğretir" işte hikmet, bildiklerini yaşamaktır. Bildiklerini yaşamıyorsa yine ayet-i kerime mucibince kitap yüklü eşeklerden farkın olmaz. O zaman burada aranan şey bildiklerini yaşamaktır. Hikmetin zaten en önemli şeyi bildiğini yaşamaktır, doğru bildiğini yapmaktır, doğru bilgiyi harekete geçirmektir hikmet. Az önce bir kardeş diyor ki, eşim buraya gelmesine rağmen evde bana ve çocuklarına şiddet uyguluyor diyor. işte bu bildiği halde yapmamaktır yani kitap yüklü eşektir. Bir kimse doğruyu bildiği halde yapmıyorsa kitap yüklü eşektir ve o kimse insanlıktan uzaktır. Biliyor mu? Evet. Bildiğini yapmıyorsa kitap yüklü eşek. Bugün Müslümanların en büyük problemi bildikleri halde yapmamalıdır, bildikleri halde yaşamamalarıdır. Bildikleri halde yapmadıklarından ve yaşamadıklarından dolayı hikmete sahip olamazlar. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri kırk gün sabah namazına kalkan bir kimsenin Cenab'ı Hak'ın, o kimsenin kalbine kendi hikmet pınarından akıtacağını söyler. O zaman demek ki bir kimse bildiğini harekete geçiremiyorsa o kimse hikmete nail olamayacak. Bilgili, bu neye benzer; bir kimse Kur'an-ı Kerim'i komple hıfz etmiştir, komple öğrenmiştir ama hiçbir şeyini yaşamıyordu veya bir kimse kendince insanlık adına doğru olan her şeyi biliyordu ama yerine getirmiyordu. Müslüman bu manada hem ibadetlerinden, hem ahlakından, hem de nefes alıp verdiği müddetçe her şeyinden sorumludur. Öyleyse mümin; bildiklerini harekete geçiren, harekete geçirip ona yaşayan hikmet sahibidir bu manada. Eğer öyle değilse, eğer o noktada değilse o kimse, sadece ve sadece biliyordu, hikmet sahibi değildir. Arasındaki fark şudur; hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri gelmezden önce Ebu cehil hikmetin babası olarak görünüyordu. Onun İslam dan önceki lakabı Ebu'l Hikem'di hikmetin babasıydı. İslam dan önceydi ve Ebu cehil çok bilgiliydi, çok bilgili olduğu için bir peygamberin de gönderileceğini ve Kureys'ten gönderileceğini de biliyordu ve kendisine peygamberlik bekliyordu, kendisine peygamberlik bekleniyordu ve Kureys'in ileri gelenleri bir şey danışacağında hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin amcası olan ebu cehile danışıyorlardı ebu cehil danışma kurulunun başkanı gibiydi. O, hazreti peygamberden önce hikmetin babasıydı. Çünkü o bölgede ondan daha bilgisi yoktu ama bu yazıda belirtildiği gibi Cenab'ı

Hakk peygamber olarak hazreti Muhammed-i Mustafa'yı seçmişti sallallahu aleyhi ve sellemi. O, peygamberliğinden önce de hiçbir yanlış yapmadı. O, peygamberliğinden önce insanlık dışı hiçbir davranışı yoktu. O, peygamberliğinden önce de şefkat, merhamet, sevgi, muhabbet, vefa, dostluk, arkadaşlık, kardeşlik, iyi insan olma noktasındaydı. Bu tamamıyla insanlık adına eksik olan hiçbir şeyi yok idi, tamdı. O yüzden o insanlar O'nun peygamberliğine iman ettiler ve o hayatı boyunca insanlık dairesinin dışında bir zerre dahi hareket etmedi, bir zerre. İnsanlık ölçüleri, insanlık doğruları o kadar yücelerin yücesindeydi ki bir insanın ona takat getirmesi mümkün değildi. O yüzden hazreti Peygamber "bana uyun" derken zahirini söyledi, manası haliyle "ibadetleri benden gördüğünüz gibi yapın" Onun haline ulaşmak çünkü çok güçtü. Biz gördüğümüz gibi yapıyoruz oysa Allah'ı seviyorum diyenler için farklı bir ibare var, ne? "Bana uyun", bakın bu daha farklı. Sevme iddiasında bulunanlar Ona uyacaklar. Normal şartlarda Ondan gördükleri gibi yapacaklar. Sufiler Ona uyacaklar. Az önce eşine şiddetle davranan kimseye o yüzden kızdım. Siz bir tekkeye gidiyorsanız hikmet ehli olma yolunda olacaksınız. Bu, Muhammed-i Mustafa'ya uyumayı gerektirir sallallahu aleyhi ve selleme. Buna derdin yok ise bal mumunla davet etmiyor hiç kimseyi kimse. Evet, sufiler kendi yollarına insanları zorla getireceğiz diye uğraşmazlar. Herkes sufi olacak diye bir kayıt yok, bir dert yok, bir zorunluluk yok. Yok. Öyle gidip iki zikrullah yapmakla da sufi olunmaz zaten. Öyle gideyim iki rüya göreyim, iki ders çekeyim, orda da oturayım bir sallanayım sufi olayım, yok öyle bir şey. Sufi olma yolunu seçenler Muhammed-i Mustafa'ya sallallahu aleyhi ve selleme uyumayı göze alacaklar. Bu yol O'na uyma yoludur, hikmet yoludur. Hikmet bu manada Muhammed-i Mustafa'nın haliyle hâllenme, O'na uymalıdır, O'na uymadır. Bir kimse O'na uyabildiği kadar hikmet sahibidir, af edebildiği kadar hikmet ehlisindir, hataları örtebildiği kadar hikmet ehlisindir, yanlışları düzeltme gayretinde bulunabildiği kadar hikmet ehlisindir, açları doyurabildiği kadar hikmet ehlisindir, ihtiyacı olanların ihtiyaçlarını görebildiği kadar hikmet ehlisindir, haramlardan uzak durabildiği kadar hikmet ehlisindir, Allah'tan alabildiği ilham kadar hikmet ehlisindir. Bu, satırdan okumakla değil bu sadırdan okumakla mümkündür, bu içten okumakla mümkündür, bu dıştan okumakla mümkün değildir. O yüzden tarih boyunca bütün insanlar doğrunun doğrusuna, doğrunun doğrusuna, doğrunun doğrusuna ulaşmak için gayret etmişler ve insanlar doğru nerde, ben nerden daha doğru öğrenebilirim diye yollara düşmüşler. Nerden doğru öğrenebilirim diye yollara düşmüşler doğruya ram olmuşlar. Bunun için seyahatler etmişler, bunun için o doğru bildikleri kimselerin önünde gidip doğrularını öğrenebilmek için talebe olmuşlar, biat etmişler. Buna sahabeden de örnekler vardır Efes'e kadar gelir, malum. Efes'ten Şam'a gider, kim? Sahabelerden, Türk, cennetle müjdelenen, "Ben Resulullah'ın ehl-i beytim" diyen. Ne yaptı: babasının evini, barkını, sarayını terk etti, öğrenmek için Efes'e kadar geldi. Efes'te bir papazdan ilim öğrendi, o papaz ölmezden önce O'nu kime yönlendirdi? Şam'da ayrı bir papaza. Şam'da ayrı bir papaza gitti, onda da yıllarca ilim öğrendi. Selman-ı Farisi. Ondan sonra Şam'da yıllarca onda ilim öğrendi. O'nun aradığı hikmeti ve Şam'daki papaz ölmezden önce

dedi ki, sen öğrenebilecek olduğun her şeyi öğrendin şimdi git, dedi Mekke’de bir peygamber çıkacak adı Ahmet olacak, Mekke’den Medine’ye hicret edecek O’nu bul, O’nu bekle, O’na iman et, O’na tabi ol, dedi. Selman’ı Farisi ne yaptı; bunun için tekrar yola çıktı ve Muhammed-i Mustafa’yı buldu. Selman’ı Farisi sülükten yani kandan, damardan değil yoldan gelen ehl-i beyttir. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri O’na da o müjdeyi verdi “sen de benim ehl-i beytimsin” dedi, niçin? O çünkü hikmetin çocuğuydu, O, Allah’ın insanlara emanet ettiği hikmet sahibi idi ve hikmetin babası, insanların içerisinde Muhammed-i Mustafa’yı sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri. Selman’ı Farisi’yi “ehl-i beytim” diyerekten Ona, hikmet olarak, o yoldan yürüdüğünden dolayı Onu ne yaptı? Ehl-i beytinin içine kattı dedi ki “Sende benim ehl-i beytimsin.” O zaman hikmet ehli aynı zamanda manevi olarak Muhammed-i Mustafa’nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin nesi olmuş oluyor? Ehl-i beyti olmuş oluyor. O zaman hikmet bu kadar kıymetli ve değerli ve insanı manevi olarak Muhammed-i Mustafa’nın ehl-i beyti eden bir olgu ve Müslümanların müminlerin yitik malı. Yani Müslümanlar ona sahip olmalı. Yitik mal, bu ne demek? Kaybedilmiş. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri ümmetinin ahir zamanda düşecek olduğu noktayı sanki ayan beyan bize göstermiş. Müslümanların, müminlerin, daha doğrusu hadis-i şerif müminlerin der Müslümanların demez. mümin olanların nesiymiş, yitik malı yani kaybettikleri malı. Kaybettiklerinizi tekrar kazanın, arayın, bulun, hikmete ram olun. Yolu: iman edip iyi amel işlemekte. Yolu: iman edip, haramlardan uzak durup, insanlara ve etrafına en temel noktada hiç zarar vermemekten geçiyor. Allah bizi o yolda olanlardan eylesin, Cenab’ı Hak cümlemizi affetsin.

“İNSANLAR ÖLÜMLÜ TANRILARDIR, TANRILAR ÖLÜMSÜZ İNSANLARDIR”
Hermes THOT

Yunanlılar üç kez bilgin anlamına gelen TRİSMEGİSTE, Yahudiler HANOK, Araplarca HERMESÜL adıyla anılmaktadır.

Kur'an a göre Âdem ve Şit'ten sonra gelen 3.peygamber İDRİS'tir.

İnsanlar ölümlü tanrılardır, tanrılarda ölümsüz insanlardır. Eşyanın dışı, içi gibidir ve iç dış arasında hiçbir ayrılık yoktur. Evrende hiçbir şey ne iç ne dış ne küçük ne büyüktür.

Hermes'e göre insanca ölümlü olmakta, tanrıca ölümsüz olmakta elimizdedir ve bu öğreti her akıl bu gerçeği kavrayamaz. Büyük sırrı gönlümüzde saklayalım. Gerçeği gizlemekten başka çıkar yol yoktur. BİLMEK, BULMAK, SUSMAK gerekir der.

“Evren var olmakla yok olmanın sonsuza kadar birbirini kovalamasıdır. Her şey ancak karşıtların kavgasında doğar HER ŞEY SONSUZA KADAR DEĞİŞMEKTEDİR.

Bütün şeyler bir şey, bir şeyde bütün şeyler. HERAKLETİOS (İlk çağ düşünürü)

Yaradılış diye bir şey yoktur varlık birliği vardır. Varlık evrende ne varsa canlı cansız tümünde belirir. Tasavvuf ile Herakletios'un varlık tanımı örtüşür.

Allah kitabında ben her şeyi kapsarım, ben insanı ruhumdan üfledim. Önce ve sonra-açık ve gizli benim. Yüzünüzü nereye çevirerseniz ben ordayım. VAHDETİ VÜCUD

Ama peygamberler karşısındakilerin akıllarının alabileceği kadarını açıklarlar. “Nice bilim cevheri var ki, eğer onları açıklayacak olsam, beni puta tapmakla suçlar, kafamı kesersiniz”. Hz. Ali

ŞEYH BEDRETTİN Varidatta tanrının tek varlık olduğu, bütün evreni doldurduğu, bütün evrenin tanrıda tanrının bütün evrende olduğudur. Tanrıdan başka varlık yoktur (Varidat/26)

SORU**1- Enel hak diyen MANSUR**

Suyun rengi kabın rengidir Cüneyd-i BAĞDADİ

Allah'ı görmek isteyen eşyaya baksın. ARABÎ gibi İslam tasavvufu

"Tanrı evrenin toplamından başka bir şey değildir" diyen PANTEİZM'le örtüşmekte midir?

Bruno; Aristoteles'in evreni bölümlerine ayırmasına karşı çıkararak tanrı ve evren bir ve aynı yeredir. Tanrı evrenin yaratıcısı değil kendisidir der.

Panteist SPİNOZA; var olan her şey tanrıya vardır. Tanrı olmadan hiçbir şey var olamaz ve tasarlanamaz.

Spinoza var olan her şey tanrıdır demez ve tanrıya sınır koymaz.

Yunus; Mevlâna'ya MESNEVÎYİ çok uzun yazmış ben olsam ETE KEMİĞE BÜRÜNDÜM YUNUS DİYE GÖRÜNDÜM yeterdi der.

Ünlü fizikçi DAVID BOHM atom altı parçacıklarla ilgili araştırmalarında evrenin dev bir hologram olduğunu, günlük yaşantımızın gerçekte holografik görüntü olduğunu söyler.

Hologram: lazer ışınlarıyla elde edilen 3 boyutlu görüntü.

Sanki ARABÎ'yi okuduk.

Bir yanda İslam tasavvufu bir yanda bilim adamları.

2- Diyalektik tasavvuf nedir?**3- Tasavvuf ayrı bir din midir?**

Varlıkla alakalı Âdem'den itibaren bütün insanoğlu varlığın üzerinde hep tefekkür etmiş, hep düşünmüş. Tefekkür ederken dindar olanlar kendilerince bir peygambere bağlayanlar peygamberlerin getirmiş olduğu öğretinin çizgisinden sapmadan bunun üzerinde tefekkür etmişler, düşünmüşler, rabita etmişler, analiz etmişler ve bununla alakalı bir bilgi sahibi olma yoluna gitmişler, araştırmışlar, şüphe etmişler. Dini çerçevede ve yolda olmayan, bizim öyle gördüğümüz kimselerde ama kendi din inanışlarının içerisinde ama din inanışının dışında varlığın üzerinden onlarda değişik araştırmalar yapmışlar değişik bilgilere, değişik noktalara varmaya çalışmışlar, onlarda bu noktada kendilerince şüphe ederekten, kendilerince bunun üzerinde kılı kırk yararaktan fikir üretmeye çalışmışlar. Bunlar zaman içerisinde birbirlerinden etkilenmişler, bunlar zaman içerisinde birbirleriyle kavga etmişler, zaman içerisinde birbirlerinin bazı yerleriyle barışmışlar bunlar bir müddetten sonra bu felsefenin ariyetten fiziki yönleri, matematik yönleri, bu noktada bilim dediğimiz elle dokundu gözle gördü üzerlerine araştırma yapanlarda bunlara katılmışlar ve bunlarda bu noktada ama hem dogmatik felsefeye hem de tanımlamam ne kadar doğru ama İslami dini felsefeyle bunlarında barıştığı, tartıştığı, örtüştüğü, karşı geldiği, birleştiği yerler olmuş. Tabi bu bundan sonrada devam edecek, bu burada kalmayacak. Burada kalmamasının sebebi şu: din tamam oldu ama ilahi kitap henüz daha tam çözümlenemedi. O yüzden ilahi. Din tamam

oldu Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin bazı sözleri hala daha anlaşılamıyor. Din tamam oldu, ilahi kitapla hadis-i şeriflerin arasındaki hadis-i kudsilerde tam olarak henüz daha açıklığa kavuşmadı. Açıklığa kavuşmayınca dini perspektifteki düşünen, okuyan, bir bilgiye ulaşmaya çalışan, varlığın üzerinde tefekkür edenler bununla alakalı her daim yeni bilgilere, yeni bulgulara, yeni anlayışlara, yeni idraklere ulaşıyorlar. Bunun yolu ehli tasavvuftan geçiyor. Bunu fıkıhçıların yapması mümkün değil zaten yapmıyorlar, bunu tefsircilerin yapması mümkün değil zaten yapmıyorlar. Yapmıyorlar. Bunu hadisçilerinde yapması mümkün değil zaten yapmıyorlar, çalışmıyorlar, gayret etmiyorlar. Bazen sohbetlerde söylüyorum alınıyorlar, bana, diyorum ki, son 100 yılın 200 yılın iyi bir fıkıhçısını gösterin Hanefi'ye göre. Son 150 yılın iyi bir tefsircisini gösterin bana. Bütün dünyanın kabul ettiği bir tefsircimiz var mı? Yok. Bizim diyanet profesörleri kes kopyala yapıştır tefsir yapıyorlar. Ahmet şunu demiş, Mehmet bunu demiş. Cem ediyor, Ahmed'in Mehmet'in dediğini karıştırıyor oraya koyuyor. Yeni bir şey var mı? Yok. Bakın bu bizim kısırlığımız ama sufilerin içerisinde tarikat ehli olmayan ehli tasavvuf bunun üzerinde kafa yoruyor, kalp yoruyor, iç alemini bu konuda çalıştırmaya çalışıyor. Onlarda hepsi değil, bir kısmı. Bir kısmı da para kazanmanın yolunda zaten. Bir kitap yazayım da satayım da para kazanayım diye bakıyor. Bir kısmı da Arabî'den alıyor boyuna devşiriyor. Mesnevi'den alıyor devşiriyor. Karşı karşıya geldiğinizde kitapsız hani böyle kendi kalbinden ilhami olarak konuşabileceği bir şeysi yok ama bu sufi dünyanın kendi içerisinde ilgilendiği bir alan: Varlık.

Varlık. Çünkü varlığı anlayabilirse Allah'ı anlayacak. Varlığı anlayamazsa Allah'ı anlaması mümkün değil. Varlığı tanımlayabilirse Allah'ı bu manada tanımlayabilecek. Varlığı tanımlayamaz ise Allah'ı tanımlayamayacak. Bu da Allah'ı bilmekten uzak olacak. Allah'ı bilmekten uzak olacak. Ama Allah yaradılış sebebinin bir şeyin, hani ayetlerde esbab-ı nüzul var ya, niçin ayet indi, hadislerde esbab-ı nüzul var ya, niçin o hadis okundu. Yaradılışın esbabı, esbab-ı nüzulü: niçin yaratıldık? Yaratılışı da bir ayet olarak görürsek Cenâb-ı Hakk diyor ki "Ben bilinmez bir hazine idim." Allah dahi diyemiyoruz biz ona. İsmi yok daha. İsmi yok. Bilinmez bir hazine idim "Bilinmekliği istedim" Allah oldu. "Bilinmez bir hazine idim. Bilinmekliği istedim" ve beni tesbih etti, teşbih etti, tenzih etti. Bilinmekliği istedim bir şey yarattım. O yarattığım şey beni tesbih etti, zikretti; teşbih etti, benzetti; tenzih etti, benzettiği şeyi reddetti. O zaman yaradılışın maksadı, gayesi: Allah'ı zikretmek, teşbih etmek tanımak. Tanımak. Dışarıdan bunu görüyor şimdi (peçete), Ahmet, bu ne? "*Peçete*" Neye benzettin bunu? "*Kare şeklinde*" Kare. Başka ne özelliği var bunun? Dışarıdan bakıyorsun şimdi oradan "*Beyaz bir rengi var*" Evet beyaz, kare. Dokunursan daha farklı şeyler söyleyeceksin öyle değil mi? Ben "ne görüyorsun" dediğimde: kare, beyaz, öyle değil mi? Bakın bir şeyleri ne yaptı? Tanıdı. Bu (kâğıt), buna (peçete) benzedi mi? "*Renk olarak benziyor*" Evet, şekil olarak da aşağı yukarı. Aynısı değil ama benziyor, köşeli öyle değil mi? Bakın kâğıt, peçeteye benzedi, tanımlıyor kendisi. Neydi yaradılışın ikinci noktası? Teşbih etmek, benzetmek, onu tanımak. Tanıdı. Tenzih neydi? Tanıdığını reddetmek. "O değildir" demek. Ona benzedi ama değil. Evet. Şimdi, Cenâb-ı Hakk bilinmez bir hazine idi,

bilinmekliğı istedi ve bunun için bir şey yarattı. Bu şey Onu zikretti, Onu teşbih etti ve Onu tenzih etti bir de. Bu, Allah'ın hoşuna gitti. Bakın bu Allah'ın hoşuna gitti ve bütün varlığı ne yaptı? Yarattı. Neyden? O şeyden. O şeyden. Şimdi panteizm, yaratılmış olan bu varlığı direkt tanrı görür. Bu yaratılmış olan her şey tanrının kendisidir. Bu parçacıkların hepsini toplarsak bir tanrı oluşur. Panteizmin özü budur. Bakın yaratılmış olan her şeyi nokta nokta nokta nokta toplarsak biz bir bütün haline, bir araya getirdiğimizde kocaman bir tanrı oluşur. Tanrı. Her şeyiyle. Bu tanrının içerisinde tanrıdan en önemli parçacıklar insandır panteizme göre ve insan bu noktada tanrı parçacıklarıdır. Şimdi panteizmciler bunu desteklemek için Kur'an'dan "ruh üfledim" ayetini bize delil getirmeye çalışırlar. Oysa eğer siz Kur'an'dan kendinize bir delil arıyorsanız sizin delilsizliğiniz meydana çıkar. Siz o zaman Kur'an'ın bir ucundan tutamazsınız, Kur'an'ın tamamından tutmakla mükellef kalırsınız burada bir açmaz var, burada bir çelişki var. Madem ki Kur'an kendinize bir delil olacaksa Kur'an'ın tamamı size delildir o zaman. O zaman panteizmcilerin kalkıp da Kur'an'dan bize bir delil getirmeleri anlamsız. Panteizmle İslam tasavvufu ayrışır. İslam tasavvufu, var olmuş olan bu varlığı tanrı olarak görmez ancak Allah'ın sıfatlarının tecelliyatı olarak görür. Sıfatlarının tecelliyatı. Tekrar söylüyorum sıfatlarının tecelliyatı. Ne kadar sıfatı vardır? Sayısızdır, bilemeyiz. Bize söylenen 99 ism-i şerifi var. Bu, 99 olacak manası değil. Bize 99'u söylenmiş. İmam-ı Şafi, 1000 küsur tane Allah'ın ismini tespit ettim der, ismini. Bir başka zat 3000 tane tespit ettim der. Allah'ın sıfatlarını sayısala bağlamak mümkün değildir. Sufilerce Allah'ın sıfatları sayısızdır, sonsuzdur. Sonsuz. Sonsuz sıfata sahiptir ve varlık, İslam sufi düşüncesine göre hiçbir zaman tanrı değildir, Allah değildir. Hiçbir zaman. Sadece Cenâb-ı Hakk'ın sıfatlarının tecelli ettiği yerdir. Bunu koyduk bir yere. O zaman varlık bütünüyle sıfatların tecelli ettiği yer.

Şimdi Enel hak diyen MANSUR, Suyun rengi kabın rengidir diyen Cüneyd-i Bağdadi, Allah'ı görmek isteyen eşyaya baksın diyen Arabî. Bunlar Allah'ı tanımlamak için söylenen sözlerdir. Biz insana baktığımızda Allah'ın sıfatlarının tecelliyatını görürüz, Allah değildir bu. Eşyaya baktığımızda Allah'ın sıfatlarının tecelliyatlarını görürüz, bu Allah değildir. -En sonu en güzeli orası çok hoşuma gitti, hologram meselesi. Kendimi aslında oraya saklıyorum. Birden oraya gideceğim beynimin gerisi orada da oraya yavaş yavaş gideyim diye bakıyorum- o zaman bu varlık dediğimiz şey Allah affetsin tanrı değildir. Bizim o yüzden panteizmle bu noktada örtüştüğümüz bir yer yok. Panteizmle bizim örtüştüğümüz bir yer yok. Arabî'de eşyayı tanrı görmez. Arabî'yi çözümleyemeyenler, çözümleyemeyen panteist düşünceler, dinin emirlerini yerine getirmekte zorlanan, dinin emirlerini icra etmemek, yaşamamak için uğraşan tembeller bunu böyle görürler. Bunun arkasında bu vardır. Din bize çünkü bu yaşadığımız dünyadan farklı bir dünya öngörür. Kardeşler, dinin ön gördüğü bir hayatı biz yaşamıyoruz. Ben dahilim buna. Nefsimize zor geliyor, bize ağır geliyor, bize fazla geliyor, o yüzden bu yeryüzündeki bütün Müslümanlar için geçerli. Allah'ın bizden istediği kulluğu yapamıyoruz, dinin bize çizmiş olduğu çerçevede yaşayamıyoruz,

bakamıyoruz, düşünemiyoruz ve yaşadığımız gibi inanmaya başlıyoruz. En büyük handicap bu. Dine inananların yozlaştığı yer, dine inananların battığı yer, dine inananların kendilerince çıkmaz sokakları. İnanmış oldukları dinin çerçevesinde bir hayat, çerçevesinde bir düşünce, çerçevesinde bir dünya kurgulayamıyorlar. Kurgulayamadığımızdan dolayı kendi kendimizi saptırıyoruz. Kendi elimizle kendimizi saptırıyoruz. Zaten kurgulamaya çalışanlar oraya bir adım atanlar ya taşlanıyor ya öldürülüyor ya cezaevine sürülüyor ya arkasından her türlü alavereler dalavereler filmler çevrilip bir şekilde o toplum nezdinde alaşağı ediliyor. Bakın geriye doğru gidin, geriye doğru gidelim, hangi veli taşlanmadı? Hangi velinin derisi yüzülmedi? hangi veli asılmadı? hangi veli sürülmedi? Şimdi dağa taş Mevlâna'nın ismi yazılıyor. Kendi yaşadığı Şemseddin-i Tebrîzî'nin zamanında ne iftiralar attılar öyle değil mi? Luti olduğuna dair dahi söylenti çıkarmadılar mı? Evet. Seyyid Nesimi'nin derisini kim yüzdü? Kim yüzdü? Hallacı Mansur'u kim taşıladı? Müslümanlar. Kim astı? Müslümanlar. Enteresan öyle değil mi, Arabî gelen cemaate diyor ki: Sizin taptığınız Allah benim ayağımın altında. Buradan küfrüne fetva verilip içeri attırılıp öldürülmedi mi? Taptığınız Allah nerde şu anda? Ben diyorum ki, neyi çok seviyorsan ilahın odur. Söyleyin bana, neyi çok sevdiğinizi söyleyin. Hepiniz diyeceksiniz ki: Allah. Doğru mu? Bugün haram işlemeyen elini kaldırsın... Bugün ben sabah namaz vaktinden itibaren şu ana kadar Allah'ın farz kıldıklarını yerine getirdim diyen elini kaldırsın... Kimler, tanıyayım onları. Maşallah. Hiç haram işlemediniz mi bugün? İşte bu bizim için uzak bir şey. Bu, din yaşanmaz noktasında değil, nefsimize ağır geliyor ve bu manada zaten ütopya olması da -bir taraftan ütopya- ilahiliğin gerektirdiği bir şey yoksa günah işlemeyeceğiz diye bir kaide yok, günah işeyeceğiz. Günahı da işleyeceğiz. Evet bu noktada biz eğer panteist bir düşüncede olursak, biz günah işlemedik. Ya? Tanrı günah işledi. Tanrıdan bir parça olduğumuza göre tanrının bazı parçacıkları zina edecek, tanrının bazı parçacıkları hırsızlık edecek, tanrının bazı parçacıkları af edersiniz kötü ilişkilerin içerisinde bulunacak homoseksüellik gibi. Biz bu noktada varlığı tanrılaştırdık, varlığın içerisinde insanları tanrılaştırdığımızda çünkü panteistler o ayet-i kerimeyi "ruhumdan üfledim" dediği ayet-i kerimede diyorlar ki: işte bak bu ayet-i kerimede bizi destekliyor. O zaman o tanrı parçacıkları aynı zamanda ne yapacak? Günah işlemiş olacak. O zaman panteistlikle sufi düşüncenin bir paralelliği, bir örtüştüğü, yan yana geldiği bir nokta yok.

En çok hoşuma giden yer. Hoşuma giden yer derken benim kendimce inandığım yer. Kendimce inandığım yer:

Ünlü fizikçi DAVID BOHM atom altı parçacıklarla ilgili araştırmalarında evrenin dev bir hologram olduğunu, günlük yaşantımızın gerçekte bir holografik görüntü olduğunu söyler.

Hologram: lazer ışınlarıyla elde edilen 3 boyutlu görüntü.

Sanki ARABÎ'yi okuduk.

Bir yanda İslam tasavvufu bir yanda bilim adamları.

2- Diyalektik tasavvuf nedir?

Diyalektik tasavvuftan kasıt, konuşmalı değil mi? Sohbet etme, karşılıklı soru sorma?

3- Tasavvuf ayrı bir din midir?

Sufiler, bir kısmı, ben bunu tarikat ehli olarak görüyorum, tarikat ehlinin bir kısmı diyalektik bir tasavvufa karşıdır. Şeyhinin şeyhinin şeyhinin bir kitabı vardır onu okurlar onun haricinde bir kitapları yoktur. Muhakkak onu okurlar. Buna örnek İmam-ı Rabbani'nin mektuplarıdır, buna örnek Bediüzzaman Said Nursî'nin hazretlerinin risalesidir, buna örnek Abdülkadir Geylani hazretlerinin sohbetleridir, buna örnek Ahmed er-Rufai hazretlerinin Hak Yolcusunun Düsturları'dır, buna örnek Mesnevi'dir, buna örnek Arabî'nin Fütuhatıdır, Fusûsudur buna örnek. Bunlar diyalektik tasavvuftan uzaktırlar. Bunlar birer ehli tarikat silsilesi olmuşlardır. Bir gün bende bir kitap yazar önüne geçerse bende aynı noktaya gelmiş olurum. Benim kitabımı okuyun, dediğim an, dediğim yerdeyim ben. Bakın benim kitabımı okuyun, dediğim an bilin ki dediğim yerdeyim. Benden sonra benin sözlerimi de kitaplaştırmaya çalışmayın. Yeni bağlanacağınız üstad yeni şeyler söylesin size. Evet. Ey oğul bağı çöz nereye kadar gümüşe ve altına bağlı kalacaksın? Bağı çöz. Senin daha önceki üstadının anlattıkları daha önceki yılların doğrusuydu. Sen orda bağlı kalırsan kendini yenileyemezsin. Bak Hazreti Allah bağı çözdü, Âdem'den sonra Muhammed-i Mustafa'ya kadar kaç tane peygamber geldi bilmiyoruz ve her gelen peygamber kendi hukukunu ve hükmünü getirdi. Allah bir önceki hükmü kaldırdı yeni hükmü getirdi. Bağı çöz. Ve Cenâb-ı Hakk Kur'an'ı getirdi. Kur'an son kitap. Çözümlendiğinde kıyamet kopacak. Çözülenmiş, bitmiş olsa, o da bağ olacak bizim önümüzde. Çözülenemedi daha. Son kitap, çözülenemedi daha. O zaman Allah bizim önümüzde, gözümüzün önünde, yaratmış olduğu bir şeyi yeniden yaratmazken ve yaradılışı her an tazelerken, her an tazelerken, sen bağı çöz, çünkü düşüncede durma. Bağı çöz, çünkü fikriyatta durma. Bağı çöz, çünkü halinde kalma. Bağı çöz, çünkü rüyana takılıp durma. Bağı çöz, her gün varlığa bak, her gün Allah'ı yeniden keşfet. Her gün yaradılışa bak, her gün yaradılıştan nasibini her gün al ve her gün, her gün zikretmede, teşbih etmede ve tenzih etmede ileriye doğru adım at. İşte diyalektik tasavvuf tabiri caizse bizim yaptığımızdır. Çünkü anlayışı burada anlatıyorsam eğer bende sizin önünüzde bağım. Eğer size ben 300 yıl önce yazılmış bir tasavvuf kitabından size tasavvuf anlatıyorsam ben ehli tasavvuf değilim. Hepiniz gider o kitabı okur hayatınıza yön verirsiniz. Bu tasavvuf olmaz. Hukuk hariç diğer ayet ve hadislerden güne işaret eden, size yeni bir anlayış getiremiyorsak biz eskidik demektir. O zaman diyalektik tasavvuf mu? Evet. Her an için sorgulanan, her an için sorulan ve her an için yeni şeylerin anlaşıldığı ve anlatıldığı bir tasavvuf. Geçmiş kitaplardan öğreneceğimiz genel ana temalar var ise öğreniriz, onları reddetmek değil ama onlara bağlı kalaraktan biz yeni bir anlayış, yeni bir düşünce, yeni bir fikir,

ileriyle doğru dünü geçemediysek, Vel asr İnnel insane le fi husr İllellezine amenu ve amilus salihati ve tevasav ve tevasav bil hakkı ve tevasav bis sabr. Sadakallahül azim. Bütün insanlar hüsrandır. Bütün insanlar hüsrandır. Bütün insanlar hüsrandır. İman eden. Durduk. Neden durdum? Başka bir ayet-i kerime getiriyorum size “Ey iman edenler iman ediniz” Ya iman etmiştik? İman et. Dünkü imanın senin köhne kaldı, dünkü imanın bayat kaldı, dünkü imanın senin es-ki-di. Ayet-i kerime “Allah her an, her an bir şan üzerinedir.” İman edenler, Allah her an yeni bir şan üzerinde, Allah her an yeni bir varlık, yeni bir anlayış, cedid bir şey üzerinde. Zıplayın! O her an yeni bir şeyin üzerindeyse ve sen bir an önce kaldıysan imanın eskidi, köhneleşti. Gittin, kaldın. Yeniden kendini tazele, Allah de. O, yeni bir şan üzerine. Gördüğün her şey değişmiyormuş gibi gelebilir sana. O her an her şeyi, her an her şeyi değiştirmekte, aldanma. Gördüğün her şey gerçekte gördüğün gibi değil. Gördüğün her şey dünkü şey değil. Gördüğün her şey bir an önceki şey değil. Vel asr İnnel insane le fi husr. Bütün insanlar hüsrandır. Çünkü o insanlar, Allah yeni bir şan üzerine durduğundan farkında değillerdir. Allah yeni bir şan üzerinde durduğundan ondan haberdar değillerdir, onlar körleşmişlerdir, onlar katılaşmışlardır, onlar kararmışlardır. Onların perdeleri örtülmüştür. Zikret, perdeyi aş. Teşbih et, yeniden bir şey oldu, yeni bir şey oldu, O bambaşka geldi bu sefer, O ayrı bir şanda geldi, O ayrı bir şanda tecelli etti, O ayrı bir şanda sıfatını koydu, hayret, hayret, hayret. Aşık her an hayrettedir. Her an. Çünkü her an Onunlaysa, O her an yeni bir şandır, O her an yeni bir perdededir, O her an yeni bir sevgilidir, O her an yeni bir Allah’tır, O her an yeni bir sıfatla tecelli eder, senin her anın hayretten hayrete geçer, o zaman sen sufi olursun. O zaman olursun. O yüzden ayet “İnsanlar hüsrandır” der. Kimler değildir? Devam eder: İman eden. Ey iman edenler! Dünkü imanınızdan geçin yeniden iman edin. Bir an önceki imanınızdan geçin yeniden iman edin, O yeni bir şan üzerine. Devam ediyor ayet-i kerime “Hakkı ve sabrı tavsiye edenler” Dünkü hakkı tavsiye etme. Dünkü hak, hak değil, dünkü tecelliyatı söyleme, dünkü rüyayı anlatma, dünkü hali anlatma. Dün dün de kaldı cancağızım. Bugün akşam ne gördün? Dün akşam sevgiliyi hangi renkte izledin? Nerde izledin? Nasıl izledin? Bırak dün geceyi de şu anda neredesin? Neyi izliyorsun? Kalbinde ne var? Bak. Kalbinde ne var? Kalbine bakmaktan uzak Müslümanlar, kalbine bakmaktan uzak sufiler, kitap ezberleyen Müslümanlar. Allah'ın yeni şanını nereden haberiniz olacak? O yüzden biz hala daha kahrolsun İsrail demeye devam edeceğiz, o yüzden biz hala bu kafirler olmasa diyeceğiz, biz hala daha kendi kitabımızı bundan 100 yıl önceki tefsirlerden anlamaya çalışacağız. Bizler hala daha etrafa salya akıtmaya devam edeceğiz. Hayır. O her an bir şan üzerine ise sen her an yeni bir iman üzerine olman gerekir ve tavsiye edeceğin hak her an yeni bir şan üzerine olan hak olması gerekir. “Biz şeyhimizden böyle gördük” O eskidendi. O da bir bağdı. Bazen böyle küçük örneklerle incitmemek için söylüyorum, Şeyh Efendi ilk geldiğinde 60 kişi bir evde yemek yiyorduk. Haydi kardeşler 60 kişi bir evde yemek yiyebilir miyiz? Şeyh Efendi geldiğinde evlerde zikrullah yapıyorduk. Kardeşler, haydi Şeyh Efendinin adabını devam ettirin, evde zikrullah yapabilir misiniz? Bağ. Biz kendi kendimize onu edep olarak yaptık bağladık, adap bağladık

kendimiz. Kendimiz. Haydi beni taşılayın bu gece biraz, içim soğusun. Konmuş olan ne kadar adap erkan varsa hepsi de boş. Hepsi de bağ. Yarın yeni bir dünyaya gözünüzü açacaksınız. Evet, biz, kendimce, diyalektik tasavvuftayız. Biz her gün konuşalım, biz her gün sohbet edelim, biz her gün soralım. Biz soru soran kardeşlere böyle (garipseyerek) bakıyoruz. Sen ne sormadın? Kendini yenileseydin ya. Yeni bir şeyle gelseydin, anlayamadığın bir şeyle. Saç boyasını sormak için gelmeseydin. O da lazım da... Yok. Dün gece zikrullah esnasında şöyle bir şey gördüm. Anlatacak olduğum şey yaşanmış olan bir şey, eskidi. Eskidi. Diyalektik tasavvuf sadece soru sormak değil. Her an, her an hayret tasavvufudur. Her an kendisini yenileyen, her an kendisini yenileyen tasavvuftur.

3- Tasavvuf ayrı bir din midir?

Evet. Tasavvuf bu manada Kur'an ve sünnetin içerisinde, Kur'an ve sünneti her an yenileyen ayrı bir anlayıştır. Bu manada dedim. O da çünkü dindir. Ama bu sizin kendi kafanızdan tasavvur ettiğiniz gibi bir Hristiyanlık, bir Musevilik, bir İsevilik, bir putperestlik, bir Budistlik, bir ateşe tapmak, puta tapmak gibi değil. Evet yani ben biraz kinayesine söyledim ayrı bir din noktasını o çünkü o güne kadar gelmiş olan dini anlayıştan daha yeni bir dini anlayıştır. Evet. O yüzden ayrıdır. Bunun altını tekrar çiziyorum: Eğer biz hala daha dünkü anlayışlı konuşuyorsak, eskidik. Bazen başka türlü söylerim onu: o zaman biz kırık bir aşk hikâyesindeyiz. O zaman oturup "Nereden sevdim o zalim kadını, bana zehretti hayatın tadını" bunu söyleyeceğiz. Kırık aşk hikâyesi şudur: bir seven vardır bir de sevilen. Seven bir müddet çok sevmiş ve kendince sevgisine karşılık bulamadığını görmüş kendince, çekip gitmiştir. Onun kafasında o eski sevgili vardır ve o eski sevgiliye nameler döker, o eski sevgiliye kırık sözler döker, o eski sevgiliye ağıtlar yakar. O, orda kalmıştır. Biz eskiye, düne döndüysek bizde eski sevgiliye kavuşamamanın kırıklığıyla oturup kendimizce kırık bir aşk hikayesi düzeceğiz. Ya da biz diyeceğiz ki her gün aşkın taze baharını koklamaktan, her gün aşkın taze baharını koklayarak uyanacağız ve her gün sevdiğimize bakarken onda bambaşka güzellikler keşfedeceğiz. Bakacağız ki dünkü sevgili dünkü değil, ayrı bir güzellik endamıyla yaşıyor. Eşinizin saçlarının ağardığını görüp ona takılıyorsanız eşinize aşık değilsiniz ve eşinizi sevmiyorsunuz. Eşinize baktığınızda her gün ayrı bir güzellik görüyorsanız onda eşinizi seviyorsunuz. Sevgilim dediğinize baktığınızda her gün ona hayranlığınız artıyorsa, ona karşı sevginiz var. Şeyhim dediğiniz kimseye baktıkça bakasınız geliyorsa her gün, ayrı manada, onu seviyorsunuz. Her sabah, ben öyle derim ya, fırından taze çıkmış sıcak çıtır çıtır ekmeğin arasına harbi köy tereyağını, harbi köy peynirini bir de üzerine glikozuz balı yatırıp yemenin tadına kim hayır diyebilir? İşte aşk, her gün o ekmeği farklı tatta ve lezzete yemek gibidir. O zaman siz dünde kalmayın. Düne bağlanmayın. Sabahleyin erkenden kalkıp bir fırından sıcak ekmeği alıp içine tereyağı peyniri yatırıp balı da bolca sürüp onun tadını çıkartın. Bir kere yaşayın. Bir kere yaşayın. O zaman sabah uyandığınızda eşinize farklı bakın bir gün. Yanınızda uyanan kadını veya erkeği bir sabah farklı seyrederin.

Oturun bir bakın onun mışıl mışıl uyumasına. Deyin ki ne kadar güzellik yaratmış. Çocuğunuza bir bakın, deyin ki ne kadar güzel yaratmış. Bugün bambaşka. Sabah kalkın evinize, mutlu olun, deyin ne kadar güzel bir evdeyim ne harika bir evim var ne harika eşyalar var. Açın camı derin bir nefes alın. O gün sevgili bir başka süsledi dünyayı. Seyredin güneşin doğuşunu, ne kadar ihtişamlı doğuyor bugün. Parıl parıl, dinlenmiş, tür-i taze, Allah bulutlar ayrı güzellikte, pencere bir kumru konmuş, senin baktığın yere bakıyor. De ki, o da benim baktığım yere bakıyor. Aramdaki fark ne? O da benim gördüğümü görüyor, aramızdaki fark ne? O da güneşi izliyor, aramızdaki fark ne? O da zikrediyor kendi lisanıyla, aramızdaki fark ne? O gün ayrı bir gün olsun. Babanıza bakarken ayrı bakın, annenize bakarken ayrı bakın. Bir bilinç oluşsun. Deyin ki, bugün sevgili her şeyi yeniden cedit getirdi. O gün Fatiha'yı ayrı okuyun. Hani sabah namazına kalktığınızda Fatiha okuyacaksınız ya bunları böyle tefekkür ettikten sonra o gün Fatiha'nın anlamını da değiştirdi O. O gün O din gününü de değiştirdi, din gününün anlamını da değiştirdi, din gününün anlamını değiştirdi. O gün alemlerin rabbi anlamını değiştirdi o gün. O değiştirdi, sen değiştirmedin. Çünkü alemlerin rabbi değil O çünkü alem değişti çünkü alem değil. O çünkü alem değil. Fatiha'nın anlamı her gün değişti, her an değişti, beş vakit namazda kıldığında Fatiha'nın anlamını tazele, Fatiha'nın anlamının idrakini tazele, Fatiha'dan anladığını tazele. Eğer bir vakit önceki Fatiha'nın anlamıyla öğlen namazındaki Fatiha'nın anlamı sende bende aynıysa biz imanımızı tazeleyemedik. Ayet-i kerime bizim kafamıza balyoz gibi vuruyor "İman edenler iman ediniz" Hangi Allah sizce daha uygun? Bu Allah zor herhalde değil mi? Evet. Bu Allah zor, yakalanmıyor bu. Bu, ben şeyh oldum demekle yakalanmıyor, ben veli oldum demekle yakalanmıyor, ben mürşid-i kâmil oldum demekle yakalanmıyor. Benim derdimi anladınız mı? Evet. Ben yakalayamıyorum dostlar. Ben yakalayamıyorum. O nazlı güzel gibi hep elimden uçup gidiyor. O küskün çiçeği gibi koklamaya gelmiyor hiç. Koklayamıyorum doya doya. O, karşıdan bir silüet gibi görünüp gidiyor, aynısını beklersen bulamıyorsun. Aldanmayın. O, hep yeni güzellikler peşinde. O yüzden iyi tanımak lazım. İyi tanırırsanız, çok iyi tanırırsanız Ona benzetirsiniz. Benzettiğiniz anda da "Hayır O değil" dersiniz. O şarkı o yüzden çok hoşuma gidiyor. Hani diyor ya, dün gece sana benzeyen bir erkeğe merhaba dedim. Leman Sam'mı söylüyordu onu? Çaldığında hoşuma gider benim. Derim ki kaçınca zannedişim bilmiyorum ki... saymıyorum ki. Saysam utancımдан yerin dibine girerim. Bu, Allah insanların bildiği Allah değil. Bu farklı. Bildiğiniz gibi değil bu. Benim bildiğim gibi değil, o yüzden bir türlü bilmekliğim bitmedi. Bitmedi. Evet o yüzden tasavvuf ayrı bir din midir derken bu manada dedim. Bu manada dedim, dedim ki, evet, normal geleneksel klasikleşmiş bir noktayı görürsek böyle değil diyeceğiz.

Âlem, gerçek olmasına rağmen sadece hayal edilebilir. Sadece bunu anlayanlar yolun sırlarına erişir (Füsüs/157)

Çağdaş düşünür Frederic Vester; “Bazı düşünürlerin insan bir hayaldir aslında bütün yaşananlar geçici ve aldatıcıdır, bu evren bir gölgedir” sözleri bilimsel olarak kanıtlanıyor gibi... Der

1997 Juan Maldcane; Kütle çekimi sonsuza kadar ince titreşen sicimlerden oluşur ve bu sicimler hali hazırda bildiğimiz fizikle ifade edilebilir. Bu sicimler dünyası basitçe bir hologram olabilirdi, gerçekte olan hareketler daha basit daha düz kozmos içerisinde kütle çekimsiz bir ortamda gerçekleşiyor olabilirdi.

“Gerçek denen nesne Arabî için aslında hayalden başka bir şey değildir” Prof. İzutsu

Uyumakta olup da eşyayı rüyasında gören bir kimse için, gördüğü eşya nasılsa bu hissi âlemde gerçekliği açısından Varlıkta bize o nispettedir.

“Bütün insanlar uykudadır, ancak öldüklerinde bu uykudan uyanırlar”

Bu hadis i şeriften yararlanan Arabî şöyle der;

Âlem bir vehimden ibarettir, onun gerçek bir varlığı yoktur. Bu ise hayal ile kastedilen şeydir. Yani sen hayalinde zannettin ki bu âlem kendi başına buyruk, kendi kendine oluşmuş bir gerçektir, hâlbuki hiçte böyle değildir. Bil ki senin kendinde bir hayalsin.

Şu hâlde bütün varlık âlemi hayal içinde hayaldir. (Fusûsu’l Hikem/117–170) İbnü’l Arabî Zaman ve Kozmoloji Muhammed - Hacı Yusuf

Hologram teorisi ve Arabî düşüncesi hakkında fikriniz nedir? Gerçekten her şey hayal mi? Gerçek nerede?

Yoksa HAYYAM’ın dediği gibi “BEN DÜŞÜNDÜKÇE VAR DÜNYA, BEN YOK O DA YOK” mu?

Evet. Bu hologram teorisi isim olarak sonradan hologram halini aldı. Fizikçiler bunu hologram olarak nitelendirdiler. Hologram olarak nitelendirildiğinden beri bu varlıkla alakalı meselelerin üzerinde düşünen hem felsefi fizikçiler hem de normal astrofizikçiler -tabii bir de işin enteresan noktasıdır;; fiziğin önünde koşan, felsefedir. Bunu ister negatif noktada algılayın isterse bunu pozitif noktada algılayın. Negatif noktada algıladığınız bunu eski Helenistik çağdan Sokrat’tan itibaren veyahutta daha öncesinden Aristo’dan itibaren alabilirsiniz. Varlığın üzerine konuşanların büyük bir çoğunluğu meseleye ilk önce felsefi boyuttan bakmışlar. Felsefi boyuttan bakmak, normal matematiğin üzerine dayalı fizikçilerin önünde olmuş hep, yani önden felsefe koşmuş, İslam dünyasının

içerisinde önden tasavvuf ehli konuşmuş, ehli hal koşmuş önden, arkadan gelen astrofizikçiler, matematikçiler önden koşan felsefeyi, önden koşan ehli tasavvufu matematikleştirmeye çalışmışlar. Zaten şu anda İslam dünyasının girdaplarından birisi de bu -arada parantezler açayım ben- İslam dünyası şu anda kendi içerisindeki ehli tasavvufa önem vermediğinden, ehemmiyet vermediğinden bu manada geri kalmakta. Bilhassa Anadolu'da tekke ve zaviyelerin iyileştirilip, değiştirilip, rantabl hale getirilmeden kökten kapatılması -bu benim kendi şahsi düşüncem- kapatılması gerekir miydi? Belki de gerekirdi ama yerine yenilenmiş bir şey konması gerekirdi. Yerine bir şey konmadı, ben dahi kapatılmasına razıyım, o dönemi incelediğimde. Gerçekten kapatılması gerekirdi amma velâkin yerine bir şey konması gerekirdi. Yerine yine tasavvufun var olduğu, gerçekten tasavvufun var olduğu tarikatın değil, tasavvuf ilminin tecelli ettiği birer tasavvuf okulları veya merkezleri oluşabilirdi -bu bir not, kapattım parantezi- ve İslam dünyasında zaten ehli tasavvufun daha fazla önem arz ettiği yer Anadolu'ydu. Anadolu bu tasavvufi düşüncenin ve hayatın tecelli ettiği yerd ve Anadolu'da tasavvufi hayat ve düşünce tecelli ettiğinden, Anadolu medeniyetin beşiği haline geldi. Eğer Osmanlı'yı bir medeniyet olarak nitelendirenler bu medeniyetin temelinde hazreti Mevlana'yı, Hacıbektaş'ı, Yunus Emre'yi, Balım Sultan'ı, Avrupa'nın ortasına kadar giden Sarı Saltuk'u nereye koyacak? Koyamazsınız bir yere, medeniyeti medeniyet eden, bu noktada dini bu topraklarda sevdiren, yaşatan en önemli olgudur.

Türkler ve yukarı Mezopotamya insanları bütün hepsi de Farisi'sinden, Kürt'ünden, Arap'ından, Çerkez'inden bütün hangi etnik kökenden olursa olsun, Avrupa'dan, Arnavutluğundan, Boşnağından, Pomağından hangi etnik kökenden olursa olsun bu bölge komple yukarı Mezopotamya halkları dini, tasavvuf üzerinden, tasavvuf bilgisi, düşüncesi, tarzı ve tavrıyla benimsemiş ve yaşamış ve dini medeniyet, dinin doğduğu, çıktığı, büyüdüğü yerlerden yukarı Mezopotamya'ya taşınmış. Yukarı Mezopotamya'ya taşınmasının altında bu topraklardaki Müslümanların doğru tasavvufa vermiş olduğu değerden kaynaklanır. Bugün Yunus'u nereye koyarsanız? Biz Yunus'un şiirlerine bakmış olsak, Yunus'un deyişlerine bakmış olsak, bu dünyanın bundan 800 yıl önce ama hayal ama hologram amma velâkin hayalin üzerinde yürüyen bir şey olduğunu görürüz bundan 800 yıl önce. Bundan 800 yıl öncesine gitmesine gerek yok, bundan 1000 yıl önce bundan 1200 yıl önce bundan bin 1300 yıl önce Abdulkadir Geylani'sinden Ahmet er-Rufai'sine kadar, İbrahim Ethem'inden Beyazıt-i Bestami'sine kadar bu zatlar bu dünya ile alakalı, varlıkla alakalı, varlığın üzerinde tefekkür edip öylesine sözler söylemişler ki, sonradan gelen varlık bilimcileri ve düşünistleri hepsi de köklerini oradan almışlar. Biz şimdi Arabî'yi büyütür bir yere koyarız, gerçektir yeri ama Arabî'nin arkası dolu. Arabî dün bir bugün iki çıkmadı, Arabî'nin arkasında Kur'an ve sünnet'ten alanıma bu noktada tasavvuf bilgisi ve sözü ve düşüncesi var. O zaman bu manada Arabî'yi tek başına düşünmek 'o yaptı' demek arkadan, ondan önde gelenleri yok saymaktır. Devam edelim, Arabî'den sonra bayrak yerde durmamış Arabî'den sonra Saadettin Konevi, Saadettin Konevi'den hazreti Mevlana, Hacıbektaş- ı Veli aynı dönemde, aynı dönemde genç olmasına rağmen sonradan

gelen Yunus Emre bu bayrağı ileriye doğru götürmüşler ve hemen hemen hepsinin de ortak durduğu bir nokta var; bakın bu felsefî bir fizik anlayışı, bu anlayış normal matematiğin üstünde. Hazreti Mevlana'da varlığın üzerine Mesnevi'sinde der ki "Sen bu âlemi bir hayal üzerinde yürür gör" der, bu âlemi hayal üzerinde yürür, Sen bu âlemi gerçek görsen de bu gerçek gördüğün âlem hayalin üzerinde yürür, zemin olarak hayalin üzerindedir veyahut ta sen bu âlemi komple hayal üzerinde yürür gör, istersen sen bu âlemi de, gördüğün her şeyi bir hayal üzerine yürür görürsün hatta bununla alakalı Mesnevi'de bir işaret vardır, hazreti Mevlana bir şey anlatır der ki: Bir kimse rüyasında kolunun kırıldığını görse, rüyasında bu acıyı çeker, bu sancıyı çeker, bu derdi çeker ama bir uyanır ki uyandığında 'oh rüyaymış' der rahatlar der. Burada rüyayı, bu dünyaya tekabül ettirir hazreti Mevlana der ki, işte dünya hayatı de böyledir, rüyadan ibarettir. Burada kolun kırılır, burada acı çekersin, burada sancı çekersin, bunu çok uzunmuş gibi görürsün. Uyandığında yani öldüğünde, uyandığında yani ölmeden önce öldüğünde. İki uyanış var; bir, öldüğünde uyanırsın "bütün insanlar uykudadır ancak öldüklerinde uykudan uyanırlar" hadis-i şerif. Hazreti peygamber sallahu aleyhi ve sellem diyor ki "bütün insanlar uykudadır ancak öldüklerinde uyanırlar" bu bütün insanlar için geçerlidir, bütün insanlar uykudadır öldüğünde uyanır. Öldüğünde uyanmak ne demektir; öldüğünde gözünden perde kalkar, öldüğünde gözünden perde kalkınca nereye gideceğini görür. Ölüm esnasıdır bu, bu nefesin son verme halindedir, artık oradan geri dönüş yoktur. O kimsenin gözünden perde kalkar, gözünden perde kalkınca eşyanın hakikatini görür, eşyanın hakikatini görünce malım, mülküm, karım, çocuğum çocuğum dediği her şeyin aslında bir hayalden ibaret olduğunu görür ve aslında hiçbir şeyin kendisinin de bir hayal olduğunu görür ve aynı zamanda da - bunu da müfessirler tefsir eder şimdi söyleyecek olduğum şeyi- ahirette gidecek olduğu yeri de görür derler, o yüzden geri dönüş yoktur. Bu orda kalmaz, ölüm esnasında o cenneti, cehennemi, arş-ı âlâyı, levh-i mahfuzu, kürsüyü, metafizik olarak ona anlatılan her şeyi bir anda görür ve bir anda gördüğünde eyvah der. Ayeti kerime var ya "Onlar derler ki: bizi tekrar yeryüzüne gönder bizi tekrar dünyaya gönder" pişman olanlar için "Biz sana dünyaya döndüğümüzde sen niçin ibadet edicilerden olacağız, senin için seni zikredicilerden olacağız" derler amma "Vakit geçmiştir" der ayeti kerimede. İşte bu, mutlak bütün herkesin görecektir olduğu şey bütün insanlar uykudadır öldüklerinde uyanırlar. Bütün insanlar bu noktada gaflettedir mümini, münafığı, kâfiri, mürtedi, ateisti, putperesti, İsevi'si, Musevi'si, İbrahimi'si bütün hepsi de, her ne kadar insan varsa gaflettedir. Öldüklerinde ne olur; uyanırlar ve hakikat âlemini, meselenin hakikatini görürler, eşyanın hakikatini görürler bu bir. İkincisi asıl önemli olanı; sufiliğin içersinde püf noktası, sufiliğin içersinde merkez hükmünde, olmazsa olmaması gereken ve bütün sufilerin bunu yaşamak zorunda olduğu ve bunun için sufilik yaşadığı şey ne; ölmeden önce ölünüz. İşte ölmeden önce ölüm sırrına kavuşan kimse de eşyanın hakikatine ulaşır, eşyanın hakikatine ulaştı mı o kimse artık eşyayı bilir o yüzden onda dünya sevdası ve tamahı kalmaz, o yüzden onun için bu dünyada yaşamakla yaşamamanın bir anlamı kalmaz, onun için bu dünyada bazı şeyler anlam teşkil etmez. O sıra ermiştir çünkü o sırta

erdiği için herkesin üzüldüğüne o güler, herkesin güldüğüne o ağlar. O yüzden de herkes ona deli der. O, insanın da hakikatine ermiştir. Eşya derken, insan da vardır. O, insanında hakikatine erer, o, varlığında hakikatine ermiştir. Bunlar kademe kademedir, bunlar perde perdedir, bunlar böyle hemen keletirden dökülür gibi dökülmez perde perdedir. Bunlar seyr-i sülûkte yaşanır yavaş yavaştır, tedrici tedricidir. Eğer o kimse tekrar geri döndürülecekse, geri döndürecek olana tedrici tedrici yaşatırlar, geri döndürülemeyecek olana bir patlatırlar perdeyi ene'l hak der çıkar, asılır veyahut ta bir bakmışsın köprünün altında karton üzerine yatıyor. Köprünün altında kartonun üstünde yatar, yoldan geçenin adını soyadını sana söyler. Adam İstanbul'da denk gelir "Filancaya selam söyle" der kalırsın nerden tanıyor onu dersin, bu da öylesidir. O, insanlara bir şey öğretemez. Eşyanın hakikatine varmak derler buna ve sufi eşyanın hakikatine ulaşmak için uğraşmaz ama o ona verilir. İşte o zaman bu noktada bütün âlemi hologram olarak görebilir miyiz? El-cevap: Görebiliriz. Bu günkü fizikçiler bunun adına hologram diyor. Allah affetsin, şimdi kendimi koymak istemem orta yere, sufiler bunun adına hologram olarak koyamayabilirler, adını bilemeyiz biz ama herkesin canlı gördüğü insanlar birer suretten ibarettir, gördüğün bütün eşya birer suretten ibarettir. Bu şuna benzer; bazı filmlerde izlersiniz ya duvardan bir siluet çıkar böyle, öyle değil mi? Bir de onu maviye böyle değişik renklere boyarlar ya, bir siluet duvarda görünür böyle siluet gibi, işte bütün âlem bir siluet gibidir, hareket edenler dahi siluet halinde hareket eder. Bütün her şey o siluetin içersinde, siluet siluetin içersindedir -ben öyle tarif edeyim, siz nasıl biliyorsanız öyle yapın- ve gördüğünüz her şey bir siluetten ibarettir. Sanki o siluetin bir canı yok bir ruhu yok ve o siluet sanki kendi idraki ile hareket etmiyor ve o siluetlerin üzerinde, siluetlerin bağlı olduğu böyle bir yağmur tanesi gibi, bir yağmurun inmesi gibi, bildiğiniz böyle hani çok sık sicim gibi yağmur derler ya böyle, hani yağmur ve çok sık yağar bazen öyle yağmurlar vardır öyle hiç sanki iki yağmur tanesinde bir aralık yokmuş gibi öyle hayal edin, iki yağmur tanesi hiç aralık yok, böyle bir yağmur tanesi kütle halinde aşağı iniyor, devam ediyormuş gibi. İşte bu âlemi öyle de görebilirsiniz ve bütün her şey, bütün kütle, bütün âlem, bütün varlık o yağmur tanelerinin altında yürürken siluet halindedir insanlar, hayvanlar, evler, ağaçlar, güneş, dünya, bütün her şey ama bütün her şey siluet halindedir hatta daha ileri; kimin bu dünyada, kimi ötede olduğunu dahi fark edemezsin ilk etapta. Hani o bizim için dünyada olanlar sağ ya, dünyadan geçmiş Abdulkadir Geylani hazretleri bizim için ölü öyle değil mi, dünyadakiler de sağ hacı Mehmet Kuyucu bizim için sağ, Abdulkadir Geylani hazretleri bizim için ölü, karıştırabilirsiniz orda. İlk etapta ölüleri sağ, dirileri ölü görürsünüz ve bir bakarsınız ki örnek; sizde ölümler safındasınız, kendinizi ölmüş olanların içinde görürsünüz. Onlar ölü ya. İşte onlar dediğim kim; Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri, geçmiş peygamberler, sahabeler, pir efendiler, büyük veliler, evliyalar, hepsi de saf durmuşlar namazdalar, sizde namazdasınız orda, örnek. Cumayı kılıyordunuz filanca yerde, yok hayır cumaya orda değilmiş, örnek. Bir baktınız ki ölümlerin içindesiniz, zannedersiniz ki ben öldüm. Aklınız normal dünya akli gibi değildir çünkü. Dünya akli gibi çalışmaz oradaki akıl, dünya akli gibi çalışmış olsa

farklı şey düşüneceksiniz o esnada zaten, düşünemezsiniz de tam ama ölümlerle beraber saftasınız, ne zannedersiniz? Öldüm. Ölüsünüz. O esnada dersin ki “ya bu ölümlerin ne kadar parlak enerjileri var.” sonra uyandıktan sonra onu düşünürsünüz ve ya uyanmak dediğim kasıt, oradan geri dönünce olur. Uyanmak o. Adına hologram yapı mı diyorlar bunun normalde hologram teorisinin ne olduğunu bilmiyorum ama hologram herhalde nasıl söyleyeyim ben hologramı şöyle anlıyorum veyahutta size aktarabileceğim şey bu, bende olan şey bu olmayandan sorumlu değilim. Denize gidersiniz ya deniz sevdam var ya benim, denize gidersiniz denize baktığınızda dümdüz çarşaf gibidir deniz ama denizin içersine daha dikkatli bakarsanız küçük küçük dalgalanmalar vardır, küçük küçük. Bütün âlemi bir deniz gibi görürsünüz bütün âlem bir deniz gibidir. Denizin içersinde küçük küçük gibi gelen dalgalanmalar vardır ve siz o denizin içindesinizdir, bir müddet sonra denizin içinden baktığınızda bütün silüetleri görürsünüz orda ama hiçbirisinin de vücudu yoktur gerçek manada, dokunduğunuzda eliniz öbür taraftan çıkar ve bütün dünyayı, güneşi, arş-ı âlâyı, levh-i mahfuzu, bütün âlemi denizin içersinde görürsünüz ve denizin içersinde hangisine dokunsanız eliniz öbür tarafa çıkar. Bunun adı hologram mıdır bilmem ve güneş yanıyordur, ay ordadır, yıldızlar ordadır, arş-ı âlâ, levh-i mahfuz ordadır, mahşer ordadır, hesap kitap ordadır, görürsünüz bunları. Size saçma gelebilir bu ve bir şeye elinizi uzatırsınız, ilk etapta bilemiyorsunuz ya, bir şeye elinizi uzattığınızda karşıya elinizin gittiğini görürsünüz yani Mehmet Kuyucu’nun üzerine elinizi uzatırsınız eliniz Mehmet Kuyucu’yu geçer yakalayamazsınız ilk etapta hatta kendinize dokunursunuz kendinizi de yakalayamazsınız. Bunun adı hologram yapıdır bilemem, hologram teorisini bu noktada bilmiyorum ama bütün her şeyi bu noktada bir rüya gibi, bir hayal gibi sanki bir şey gerçekte yokmuş gibi görürsünüz, bunu yaşarsınızda. Bazen pandoranın kapağı açılıyor ya benden ne yapacağım bunlarla ölsem gitsem ne olacak ki? Herhalde ölümümü yakın mı görüyorum artık ne görüyorsam bu ara bir şeyi saklama ihtiyacı duymuyorum hiç. Bunun adının ne olduğunu bilmiyoruz biz, sufiler olarak bilmiyoruz bunun bir şey koyamıyoruz biz. Buna Arabî ‘hayal’ demiş, ‘hayal içersinde hayal’ demiş, buna hazreti Mevlana ‘bu âlemi hayal üzerinde yürür gör’ demiş, onların söylediği. Siz bu âlemi komple derya deniz görün derya denizin içersinde de hiçbir varlığın kendince varlık olarak bir şeyin olmadığını, bir silüetten ibaret olduğunu görün. Bunun adını ne koyarsanız koyun ama bir kısım sufilerde de pirin yolundan gitmek vardır ya bende pirin yolundan gideyim bu âlemi komple hayal üzerinde yürür görün siz, âlemi hayal üzerinden yürür görün. Bu demek değildir ki mükellefiyetlikler kalkmayacak. Hani gece yatarsınız ya rüyanızda görürsünüz cennet ne kadar güzeldir, ne harikadır hazreti Rasulullah ordadır sallallahu aleyhi ve sellem, peygamberler ordadır, sahabeler ordadır, bir bakarsınız ki sevdiğiniz, tanıdığınız kimseler vardır, ordadır ne âlemdir ne âlem böyle sevincinizden ne tarafa döneceğinizi bilemezsiniz. Bu ne demek ya muhteşem bir şeydir bu, muhteşem bir şeydir, cennet süslü, oradakiler süslü, rengârenk harikulade, konuşmak kelam etmek ayrı bir incelik ayrı bir letafet ayrı bir nezaket. Bir bakarsın ki bambaşka bir dünya, dünya ile hiç alakası yok, hiç alakası yok, hiç. Vallaha da billaha da tilla da,

yemin ederim arkaya dönüp bakmazsınız ama bir uyanırsınız ki dersiniz ki rüyaymış.. bir uyanırsınız rüyaymış.. Kim nerden uyanıyor belli değil, burası mı rüyaydı orası mı gerçektir, orası mı rüyaydı burası mı gerçektir insan böyle düşünür ya, ben en sonunda sigortayı attırdım, kendi kendime dedim ki “Mustafa Özbağ, öte âlem de yok bu âlemde yok, yok.” öte dünya diye bir şey yok. Bu ahreti reddetmek etmek değil, ahreti reddettiğimi düşünmeyin. Âlem, bir âlem bir adım sonrası cennet bir adım sonrası cehennem, bir adım. Bir adım dediğime de bakmayın, bir adım da değil bu, bir perde. Bir perde, sinema perdesi dink cenneti gösterdi, dink cehennemi gösterdi sinema perdesi, öyle hayal edin, örneğin. Ve bunun içinden çıkamazsınız, bunun içinden çıkmak mümkün değil. O zaman gerçekten her şey hayal mi? Evet. Gerçekten her şey hayal mi? Hayır. Gerçek nerede? Her yerde. Gerçek nerede? Hiçbir yerde. Bunu neden söylüyorum? Kardeşler, bunların hepsi de bir hal, ancak yaşayana. Bu akşam benim yediğim kuru fasulyenin lezzetini alabilmesi için bir kimsenin benle beraber aynı kuru fasulyeyi yemesi lazımdı. Bir; bu lezzeti almanın yolu var; o kuru fasulyeyi yiyenin menfezine girip aynı kuru fasulyenin tadını almak. İki; gidip o sofraya oturmak, başka yolu yok. Ya o sofraya oturacak, aynı kuru fasulyeye çala kaşık kaşık çalacak diyecek ki “ya aynı kuru fasulyeyi yedik. Lezzeti de buydu” aslında o lezzet alırken de kendi lezzetini alacak, kuru fasulyenin gerçek lezzetini değil. Kendi gerçeğinin lezzetini alacak. O zaman gerçek nerede? Gerçek ben de. gerçek nerde? Gerçek sen de. Gerçek nerde? Soruyu hazırlayanda. Gerçek nerde? Soruya cevap verende. Gerçek nerde? Bunların ikisine de hayır. Gerçek ne? Gerçek Allah. Gerçek Allah. Onun haricinde başka gerçek yok. Fazla kitlendi ortalık ama onun haricinde başka gerçek yok. Allah bizi affetsin. Hayyam’da güzel demiş ama “Ben düşündükçe var dünya, ben yok o da yok” Bu da gerçek. Sen eğer ki idrakin açıldı gözünden perde kalktıysa, sen var olanı göreceksin. Eğer idrakin açılıp gözünden perde kalkmadıysa sen var olanı göremeyeceksin. Hakkınızı helal edin.

“Kim bilerek benim söylemediğim bir şeyi (araştırmadan, incelemeden, düşünmeden) sanki ben söylemişim gibi bana isnad ederse cehennemdeki yerini hazırlasın” Hz. Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)

Gelelim bahis konusu olan hadise:

“Yahudiler 71 fırkaya ayrıldılar birisi cennette 70’i cehennemdedir. Hristiyanlar 72 fırkaya bölündüler. 71’i cehennemde birisi cennette. Muhammed’in nefsi kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki şüphesiz benim ümmetim de 73 fırkaya ayrılacaktır. Birisi cennette 72 si cehennemde olacaktır.”

Denildi ki “Ey Allah’ın Resulü onlar kimlerdir?”

Buyurdu ki; Benim ve ashabımın üzerinde bulunduğu yolda olanlar.

Öncelikle şunu söylemeliyim bu hadisin birçok rivayeti var. BUHARİ ve MÜSLİM sahihlerine almamıştır.

Sahihlerine alan EBU DAVUT, TİRMİZİ, İBN MACE, AHMED BİN HANBEL ve birçok hadisçi çeşitli rivayetlerde bulunmuşlar, EŞ’ARİ, FAHREDDİN RAZİ, İBN-ÜL CEVZ-İ hiç kabul etmemişlerdir.

Gelelim rivayetlere;

1- Cennete gidecek tek fırkanın “benim ashabımın üzerinde bulunduğu fırka”

2- Cennete gidecek tek fırkanın “cemaat” olduğu ki burada da bu cemaatin kimler olduğu hakkında birçok düşünce var.

3- Bir diğer rivayette bir fırkanın dışında 72 fırkanın cennetlik olduğu

Hadiste cezalandırılacak herhangi bir fırkanın olmadığıdır.

Bizi bekleyen bir sorun da bu rivayetlerden birinde hemfikir olsak da 73 fırkanın isimleri, 73 sayısı ile ilgili farklı anlayışlar. Ancak kurtuluşa eren fırkanın bir tane olup, geri kalanların hepsinin cehennemlik olmasını İslam’ın tanıdığı düşünce hürriyeti ile açıklamak pek tutarlı görünmemekte.

Ümmetin 73 fırkaya ayrılıp 72 sinin cehenneme, sadece birinin cennete gideceğine dair rivayetler ile “Kaderiyenin ümmetin Mecusileri olduğu” “Haricilerin, okun yaydan çıktığı gibi dinden çıktıkları” şeklindeki Hz. Peygambere nispet edilen rivayetler ortaya TEKFİR problemini çıkartmıştır.

SORU

1- Hz. Peygamber'in bu derece yerdiği ve cehenneme gideceğini haber verdiği bu fırkaların müntesiplerinin iman noktasındaki durumları nedir?

Gazali "Onlardan bir fırka vardır ki kesinlikle cehennemliktir ve kurtuluşları yoktur. Bunlar ZINDIKLARDIR" der ve ilave ederek "Diğer bir fırka vardır ki onlar hesaba çekilmeden cennete gidecekler." diyerek uzlaşıcı bir yol izlerken,

Bağdadi 72 fırka mensuplarının Müslüman mezarlığına gömülmemesi, cenaze namazlarının kılınmaması, kestiklerinin helal sayılmamasına kadar sert görüş sahibidir.

2- İnsanlar; hissiyatı ve davranışları ile değil yalnızca tabi olduğu görüşlere göre mi yargılanacak?

Bu hadis ölçeğinde geliştirdiği birtakım izahlarla kimin cennetlik kimin cehennemlik olacağına dair hüküm verme yetkisini kendinde mi görecektir?

(Bu yazı alıntılar içerir. Bu yazıdaki hadisler belgeli ve zincire bağlıdır.)

"Kim bilerek benim söylemediğim bir şeyi (araştırmadan, incelemeden, düşünmeden) Bu parantez içerisindeki sonradan ilave edilme çünkü bu hadis-i şerifin tam metnini biliyorum ama güzel bir ilave. Sanki ben söylemişim gibi bana isnad ederse cehennemdeki yerini hazırlasın"

Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin sözünü bile bile, kasıtlı bir şekilde Onun sözü olmadığı halde sözümüş gibi söyleyen, daha ileri söyleyeyim; Onun sözünü bile bile çarpıtan, Onun sözünü bile bile eksilten, Onun sözünü bile bile fazlalaştıran, ziyadeleştiren, O'nun sözünü bile bile tebdil eden, değiştiren -ben parantezi böyle yapayım- kim yaparsa bunları bile bile, kasıtlı, cehennemdeki yerini hazırlasın. Ben bunu genişleteyim bir az daha, bu manada söyledim. Çünkü hadis-i şerifleri çarpıtanlar var, hadis-i şerifleri tebdil eden değiştirenler var, değiştiriyor hadis-i şerifi. Hadis-i şerifin tam metnini koy oraya, tam metnini koymuyor. Kardeş senden tevil istemiyoruz biz, bırak ben kendi tevilimi kendim ederim veya bir başkası nasıl edecekse etsin sen ne yapmaya tevil ettin? Tevil etme. Hadis-i şerifi net olarak oraya al, kayıtlarda nasıl geçiyorsa Buhari'de, Müslim'de, Tirmizi'de, Ebu Davut'ta, İbn-i Mace'de, Sünen-i Davud'da, hangisinde geçiyorsa. Oradan almış olduğun hadis-i şerifi net bir şekilde koy. Bu herkese açık.

Gelelim bahis konusu olan hadise "Yahudiler 71 fırkaya ayrıldılar birisi cennette 70'i cehennemdedir. Hristiyanlar 72 fırkaya bölündüler. 71'i cehennemde birisi cennette. Muhammed'in nefsi kudret elinde olan Allah'a yemin

ederim ki şüphesiz benim ümmetim de 73 fırkaya ayrılacaktır. Birisi cennette 72 si cehennemde olacaktır.”

Denildi ki “Ey Allah’ın Resulü onlar kimlerdir?” Buyurdu ki; “Benim ve ashabımın üzerinde bulunduğ u yolda olanlar.”

Bu hadis-i şerifi aynı zamanda Muaviye nakleder, onu da söyleyelim ilim ilimdir. Bu aynı hadis-i şerifin 2-3 kanalı vardır bir kanalı da Muaviye’dir. Muaviye bir cemaatin içerisinde otururken kalkar “Dinleyin” der. Muaviye müşrik zamanından itibaren devlet adamıdır, devletçi bir kimsedir, zekidir, kalkar ayağa der ki “Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinden böyle böyle duydum. Siz duydunuz mu?”, “Evet” derler. Aynı şekilde o da nakleder aynı hadis-i şerifi. Bunu da bir bilgi olarak koyalım, yarın öbür gün bir yerlerden okursanız, ya Muaviye’de nakletmiş bu doğru mudur değildir diye aklınızdan geçmesin.

Öncelikle şunu söylemeliyim bu hadisin birçok rivayeti var. BUHARİ ve MÜSLİM sahihlerine almamıştır.

Evet, Buhari ve Müslim bunu Sahih’lerine almamış. Sohbetin başında söylemiştim zaten. Buhari bunu almamış, nakletmemiş Sahih’inde dedim.

Sahihlerine alan EBU DAVUT, TİRMİZİ, İBN MACE, AHMED BİN HANBEL ve birçok hadisçi çeşitli rivayetlerde bulunmuşlar Allah razı olsun, doğru.

EŞ’ARİ, FAHREDDİN RAZİ, İBN-ÜL CEVZ-İ HİÇ kabul etmemişlerdir.

Evet bu da doğru. Fahreddin Razi’nin, İbn-ül Cevz-i’nin kabul etmediği doğru. Eş’ari’nin kabul etmediği doğru.

Gelelim rivayetlere;

1- Cennete gidecek tek fırkanın “benim ashabımın üzerinde bulunduğu fırka”

2- Cennete gidecek tek fırkanın “cemaat” olduğu ki burada da bu cemaatin kimler olduğu hakkında birçok düşünce var. Evet.

3- Bir diğer rivayette bir fırkanın dışında 72 fırkanın cennetlik olduğu

Hadiste cezalandırılacak herhangi bir fırkanın olmadığıdır.

Bizi bekleyen bir sorun da bu rivayetlerden birinde hemfikir olsak da 73 fırkanın isimleri, 73 sayısı ile ilgili farklı anlayışlar. Doğru. Ancak kurtuluşa eren fırkanın bir tane olup, geri kalanların hepsinin cehennemlik olmasını İslam’ın tanıdığı düşünce hürriyeti ile açıklamak pek tutarlı görünmemekte. Eyvallah.

Ümmetin 73 fırkaya ayrılıp 72 sinin cehenneme, sadece birinin cennete gideceğine dair rivayetler ile “Kaderiyenin ümmetin Mecusileri olduğu” “Haricilerin, okun yaydan çıktığı gibi dinden çıktıkları” şeklindeki Hz. Peygamber’e nispet edilen rivayetler ortaya TEKFİR problemini çıkartmıştır.

SORU

1- Hz. Peygamber'in bu derece yerdiği ve cehenneme gideceğini haber verdiği bu fırkaların müntesiplerinin iman noktasındaki durumları nedir?

Gazali "Onlardan bir fırka vardır ki kesinlikle cehennemliktir ve kurtuluşları yoktur. Bunlar ZINDIKLARDIR" der ve ilave ederek "Diğer bir fırka vardır ki onlar hesaba çekilmeden cennete gidecekler." diyerek uzlaşıcı bir yol izlerken,

Bağdadi 72 fırka mensuplarının Müslüman mezarlığına gömülmemesi, cenaze namazlarının kılınmaması, kestiklerinin helal sayılmamasına kadar sert görüş sahibidir. Bağdadi öyledir evet.

2- İnsanlar; hissiyatı ve davranışları ile değil yalnızca tabi olduğu görüşlere göre mi yargılanacak?

Bu hadis ölçeğinde geliştirdiği birtakım izahlarla kimin cennetlik kimin cehennemlik olacağına dair hüküm verme yetkisini kendinde mi görecektir?

(Bu yazı alıntılar içerir. Bu yazıdaki hadisler belgeli ve zincire bağlıdır)

Hadislerin hepsinin de zincirinin var olduğunu Cenâb-ı Hakk'a hamdolsun biliyorum. Teşekkür ediyorum notun için ayriyeten. Hadis kriterleri, hadis hafızları, hadis muallimleri-öğretmenleri, hadis âlimleri, bilhassa eskiler, Buhari'nin ve Müslim'in kendisine ölçü olarak almadığı hadislerin üzerinde daha farklı bakarlar. O yüzden İslam dünyası biraz daha bu hadislerin üzerinde, Buhari Müslim hadislerinin üzerine kuruludur diyebiliriz. O yüzden hukukta, muamelatta, nikâhtı, bozulmaydı, boşanmaydı, alışveriştı, kiraydı, cezalarđı, uygulamaydı, bunlarla alakalı meselelerde daha fazla Buhari Müslim hadisleri kullanılmıştır. Bu hadis-i şerif, yani "Ümmetim 73 fırkaya bölünecek, 72 si delalettedir birisi Naciye'dir." hadis-i şerifini Buhari Müslim anlamış ama Buhari Müslim almamış deyip de sahihliğinde şek şüphesi etmiyorum ben. Çünkü Tirmizi, Ebu Davud, İmam-ı Hambel hatta İbn Nuaym var, Darimi var bunların içerisinde, bunların aldıkları hadislerde sahih değildir deme noktasına değilim. Ama burada onların ince bir perdede şerh düştüklerine inanıyorum. Ama bu hadis-i şerif var bu hadis-i şerifin üzerinde de tekfir meselesi çıkmış İslam dünyasında ve İslam dünyası 300 lerden sonra birbirlerini tekfir etmeye başlamışlar. Hemen bir yere atlamak istiyorum **Kaderiyyenin ümmetin Mecusileri olduğu, haricilerin okun yaydan çıktığı gibi** -haricilerin okun yaydan çıkması, Hazreti Âli Radiyallahu anhu Hazretlerinin zamanda olan olaylar- ama bu haricilerinde okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkarlar, Buhari Müslim hadisi değil buda, örnek. Bu da işin başka tarafı. Bunun gibi, bu hadis yoktur demiyorum böyle bir şey söylemem asla ama bunun gibi bu hadis-i şerifin üzerinde de ince bir şerh perdesi var Buhari Müslim'in. İşte buradan hareket ederekten La ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyen bir kimseyi tekfir etmenin uygun olmadığı

düşüncesindeyim. Bu noktada kurtuluş yolu olarak Kur'an sünnet dairesinde özellikle durmamın bir sebebi de bu. Zaten fırka ile alakalı meseleler İslam'ın 300 yılından sonraki meseleler. İslam'ın ilk 300 yılına baktığımızda fırka ile alakalı meseleler çok yok. İnsanlar az önce saydığım gibi birkaç tane büyük fıkıhçı var o fıkıhçıların veyahut İmam-ı Azam Hazretlerinin hocası İmam-ı Cafer gibi zatlardan almış oldukları ilimlerle ayakta duruyorlar ve bu ilmi alanlar asla birbirlerini tekfir etmiyorlar ama ne zaman öncekiler bitip sonrakiler başlayınca ve sonrakiler akaidle alakalı, imanla alakalı meselelerin üzerinde fikir yürütmeye başladıklarında tekfir meselesi çıkıyor ve şu anda ümmetin içerisindeki en büyük handikaplardan birisi tekfir. Asıl ümmetin, -bence si- halletmesi gereken en büyük problemi fırkalardan doğan tekfir meselesini halletmesi ve bunda ön fikre, bunda saplanmış bir düşünceye sahibiz. Bu, ümmetin iyice parçalanmasına, iyice birbirini diklemesine, iyice birbirini hançerlemesine sebep oluyor. Bu meseleden yaralıyım. Bu meseleden de kurtuluşu, direk meseleyi merkezinden almak, direkt Kur'an ve sünnete ve ashabın davranış biçimine dönmeyi buluyorum. En azından birisinin başka bir düşüncesi ve fikrini tekfir etmeden dinlersek, fikir ve düşüncenin daha rahat konuşulabileceği bir İslam dünyasının olacağına inanıyorum. İsabet ederse 10 sevap, isabet etmezse bir sevap, bu muhteşem bir teşvik ama bir tarafta teşvik görürken, bir kimse peygamberinden teşvik görürken kendi inanç sahipleri tarafından tekfir edilmesi çok kötü. Burada meseleyi toparlayarak soruya cevap verirken, iman noktasında ki durumları nedir, dendiğinde benim nazarımda bir kimse La ilahe illallah Muhammeden Resulullah dedi de, iman etmesi gereken unsurlara iman etti ise biliyorsa, onun tekfir edilecek bir tarafı yoktur. Ben tekfir edenlerden olmam. Aynı bu tarzı İmam-ı Azam'da da görmek mümkündür. İmam-ı Azam kendi zamanındaki tekfircileri gördüğünden dolayı tekfir etmeyi yasaklamıştır. "Kim La ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyeni tekfir ederse asıl o küfür ehli olarak gider" der hadis-i şerif de vardır bu noktada onu da nakleder. O yüzden sorunun birinci kısmında olan ***Hz. Peygamber'in bu derece verdiği ve cehenneme gideceğini haber verdiği bu fırkaların müntesiplerinin iman noktasındaki durumları nedir?*** sorusunda Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Hazretleri 73 fırkaya bölünecek derken, bunun 72 si delaletle derken delaletle alakalı meselenin imanla alakalı meseleleri tekfir eden, inkâr edenler için bunu söyleyebileceğini düşünüyorum. Bu esaslarda belli, iman: Allah'a, meleklerine, peygamberlerine, kitaplarına, din gününe, hayrın ve şerrin Allah'ın yarattığına, tekrar hesaba çekileceğine, cennete ve cehenneme, kaderin varlığına iman etmesidir. Eğer bir kimse bu iman esaslarını reddetmediyse, farzlardan bir şey reddetmediyse, helali haram etmediyse, haramı helal etmediyse o kimsenin iman ehli olduğuna inanıp tekfirden uzak durmaya gayret ediyorum ve bunun doğru olduğuna inanıyorum kendi dairemde. O yüzden ilim olarak sıraladığım 72 fırkayı Bağdadi sıralamış. Zamanın ünlü ulemasıdır. Çok serttir kendisi, suyu sert bir kimsedir. Ben de Ondan aldım 72 fırkayı O sıralamış ben de Onun sıralamasını almıştım zaten. Ebu Davud'un tercemesinin içinde olması lazım. Bu noktada kardeşlere söyleyeceğim söz şu: Siz hangi mezhepten, hangi meşrepten, hangi

fırkadan, adını ne ile dillendiriyorsa dinlendirsin La ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyorsa, imanın ve İslam'ın şartlarında bir söz söylüyorsa, bilmeden bunu da söylemiyorsa siz onları tekfir etmeyin. Kimseye, sen kâfirsın deme, tekfir etme. Bu bize düşmez, bu insanlara da düşmez. Mesela Bağdadi'nin fetvası bu **72 fırka mensuplarının Müslüman mezarlığına gömülmemesi, cenaze namazlarının kılınmaması, kestiklerinin helal sayılmamasına kadar sert görüş sahibi**. Evet. Hâlbuki geçmiş ümmetlerden bir hadis nakleder Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri: Etrafında kötü olarak bilinen bir kimse vardır, o kimse bir veliye gider, bir mürşide gider der ki: benim kurtuluş ümidim hiç yok mu? Ben onca âlim gezdim onca hoca gezdim herkes bana kurtuluş ümidin yok dedi der. O sufi, o veli ona bakar derki: Şu şehir iyilerin yaşadığı şehir. Sen git oraya da hayatının geri kalanını orada geçir umulur ki Allah'ta seni affeder. O kimse o tarafa doğru yönlendiğinde ölür. Ölüncü iyilerin şehirdeki insanlar derki: Bu bize ait. Niçin? Bu çünkü yönü bize doğru döndüğünde ölmüştü. Kötüler derler ki: bu bize ait yıllardır bizim şehrimizde yaşadı bu cenazeyi biz alacağız. O arif zata, o bilge kişiye, arif ya, orada duruyor. Ona derler ki: Sen bize bir akıl ver. O da der ki: Arşınlayın, nereye yakınsa o alsın cenazeyi der. Hadis-i kudside der ki: Allah, arşınlarken Cebrail'e emretti: İyilerin şehrini o kimseye yakın et! Dikkat edin: O koca şehir o iyi kimseye doğru yaklaştırılır ve o iyi kimse iyilerin şehrine gömülür. Bu da hadis-i kutsi. Demek ki bir kimse bilmiyor. Arkadaşlar, 150 yıllık din cehaleti var, bilmiyor insanlar. Birilerini küfürle itham etmek kolay. O yüzden biz kimseyi küfürle itham etmeyelim, etmeyelim, sakın. Allah muhafaza eylesin. **Bu fırkaların müntesiplerinin iman noktasındaki durumları nedir** diye sorunun cevabı: La ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyorlarsa, imanın kendi bildiklerince ve İslam'ın şartlarını kabul ediyorlarsa benim onları cehennemlik görmek gibi şansım yok. Ben onları iman ehli olarak görüyorum.

Soru 2: İnsanlar hissiyatı ve davranışları ile değil yalnızca tabi olduğu görüşlere göre mi yargılanacak? Bu hadis ölçeğinde geliştirdiği birtakım izahlarla kimin cennetlik kimin cehennemlik olacağına dair hüküm verme yetkisini kendinde mi görecektir?

Bu hüküm verme yetkisi hiç kimsenin elinde değildir bu Allah'ındır. Kimin cennete gideceğini kimin cehenneme gideceğini Allah bilir. Bir kimse niyetlerine göre muamele görür, niyette o kimsenin hissiyatıdır bir duygusudur. Bu fakir niyete önem verir. Muhakkak amel önemlidir ama amelin bu noktadaki özü, çekirdeği, içindeki ruhu niyetle saklıdır. Bir kimse buraya gelmiştir, biz niyet okuyucu değiliz, herkese deriz ki sohbete geldi semaya geldi zikre geldi. Birisinin içindeki niyet bir kadına görünmek ise onun kendi işidir. Bir kadına görünmek için gelen bir kimse kadına görünmek için geldi hiçbir şey almadan gidecek. Biz niyet okuyucu değiliz. O yüzden İmam-ı Azam hazretlerinde bu konuda çok ehemmiyet göstermiş ameller niyetlere göredir demiş. Hadis-i şerif bu zaten. Ve niyeti önde tutmuşlar. Sizin niyetiniz oruç tutmak ise ve orucun şartlarını yerine getirdiğinizde oruç tutmuş

olursunuz ama sizin niyetiniz oruç tutmak değilse zayıflamaksa, size zayıflamak için aç kalmış olursunuz. Niyetiniz sizin rejim yapmak için oruç tutmaksa, o zaman sizin oruçtan bir şey beklemeyin. Bunun gibi. Cenâb-ı Hakk der ki: Allah sizin suretinize değil siretinize, içinize bakar. Yani sizin niyetinize bakar. Niyetiniz ne ise onu bulursunuz. O yüzden bu manada insanlar hissiyatları ve davranışları ile muamele görürler. Bu, o kimsenin iman ve İslam dairesinde duruşu hissiyatı ve duyguları ve amelleri ile bağlantılıdır. Biz birisi için İsmailiye mezhebinden olabilir. İsmailiye mezhebinden olan bir kimse Kur'an a sünnete ashabın yolunu takip ediyorsa kendince, adı İsmailiye ama biz onu İsmailiye mezhebinden sen deyip küfür ehlinin diyemeyiz, cehenneme gideceksin de diyemeyiz. Ben diyemem. Ben hiç bir mezhep sahibine sen cehennemliksin diyemem bunun fetvasını veremem ben. Bu benim işim değil. Benim felsefi olarak durduğum nokta da değil Allah beni affetsin. *"Bir şey sormak istiyorum bu araştırma sırasında. Bu hadis hakkında dört tane rivayet var. Kimisi hiç kabul etmiyor. Bunun zincirleri de var. Bu zincirlerde bir sürü mollalar, hadisçiler, çok değerli kimseler. İlk başta okuduğunuz hadiste de 'Benim söylemediğim bir şeyi söylediğim gibi nakleden cehennemden yer ayırtsin' diyor. 4 tane rivayet var, bunun üçün cehennemde kendisine yer ayırtması lazım. Biz şimdi bunların hangisine inanacağız?"* Bu noktada beni kendimce durduğum nokta şu: eğer meşhur hadisçiler bunları kabul ettilerse ben kabul ederim. Bu benim sorunum değil zaten. *"Etmiyorlar ama Buhari..."* Tirmizi, Ebu Davud, İbni Mace kabul ediyor ya bunlarda o meşhur hadisçilerden. İbni Nuaym kabul ediyor. Darimi kabul ediyor. Bu noktada bunlar kabul edince, meşhur altı tane hadisçi var: Buhari, Müslim, Tirmizi, İbni Mace, İmam-ı Davud, İmam-ı Nesai. Bunlar kabul ettilerse hatta iki tanesi üç tanesi bunda ittifak ettiyse benim için sıkıntı yok, kendileri düşünsünler. Ben o hadisleri kabul etmeme gibi kendimi o noktada koymam ama kendimce ince bir perde düşerim oraya. İnce düştüğüm perde şu: Buhari-Müslim kabul etmiyor. Hadisçilerin evvelidir İmam-ı Buhari hatta Buhari'den sonradır Müslim, Ebu Davud, İbni Mace, Darimi, onların hepsi de sonradır ama burada Buhari-Müslim kabul etmiyorsa -Müslim'de Buhari'den sonradır zaten- Buhari'nin kabul etmediği hadislerin üzerinde muhakkak, ilim ama bu, birileri onun ilmine, irfanına ermiş, tabanına ermiştir kendilerince kabul etmişlerdir ama ben mesela özellikle bir şeye fıkıh edceksem, hüküm vereceksem benim için Buhari-Müslim ayrı bir yer teşkil eder. Hatta ayıp söylemesi bende Buhari-Müslim hadislerinin toplandığı ayrı bir hadis kitabı var sadece Buhari-Müslim hadisleri vardır onda başka hiçbir hadis yoktur onda. Ben bir şeye bakacağım zaman ilk önce Buhari-Müslim hadislerine bakarım sonra Kütüb-i Sitte'ye bakarım yani 6 hadis imamının olduğu kitaba bakarım sonra diğerlerine bakarım ama bu noktada evet bu hadis-i şerifin üzerinde değişik rivayetler var. Bazı rivayetlerin içerisinde bazılarının zayıf noktaları var ravilerinin içerisinde, sen iyi araştırmışsın Allah razı olsun. Mesela iki tane hadis geldisinin içerisinde -çok teknik bir sohbet oldu hakkınızı helal edin ama her ikisinin de birer tane nakledenlerin içerisinde zayıf halakalar var. O zayıf halakalardan dolayı Buhari zaten almıyor. İki tane şahıs var isimleri aklıma gelmiyor şimdi baktığımda, o iki tane zayıf halakadan dolayı İmam-ı Buhari bu hadis-i şerifi almamış. Müslim'de

almamış o iki zayıf şahıstan dolayı. Zayıf şahıs ne biliyor musunuz? Arada rivayet eden böyle ufak tefek yalan söylemiş. Bunu söylemek istemiyordum da şimdi hakkınız helal edin kafanızda bir şey kalmasın diye söyledim. Böyle bir duyum almış Buhari. Örnek kendi nefsimi koyayım şimdi: Mustafa Özbağ bazen arada yalan söylerdi. Bunu duymuş ya Buhari, almamış hadis-i şerifi. Oturur saatlerce düşünürsünüz bunu okuduğunuzda. Bende Buhari var, hadisin geldisi yarım sayfa tutuyor zaten. Hadisin geldisi ilk başlangıcından itibaren başlıyor o ondan, o ondan, o ondan. Mesela içinde yazar bazen, o ondan yazılı senetle, o ondan yazılı senetle, o ondan yazılı senetle. Bakın bu hadisler daha farklıdır. Hadisler farklı farklıdır yazılı senetle olan hadisler vardır. Hani sahabeden birisi geliyor ya “Ya Resulullah senin sözlerini ezberlemekte zorluk çekiyorum” “Sağ elinden yardım al” diyor, güç al, yaz yani. Sahabenin döneminde yazılan hadisler var. O yazılı hadis birisine naklederken Oda yazılı olarak naklediyor. Senet yazılı, kim nakletmiş? örneğin Ebu Hureyre, yazılı kendisinde. O yazılı olarak naklediyor, kime? Şuna. O yazılı olarak naklediyor şuna. Yazılı evraklar var, vesikalar var ellerinde. Buhari’de böyle hadisler var. Birisi böyle Buhari’yi küçük görünce, önemsemeyince o kadar çok üzülüyorum ki. Mesela bu hadis-i şerifle alakalı Buhari’de geniş bir girdisi var. Hadis-i şerifi Buhari’nin almayışına sebep Buhari’de yazı da var. Hadis alimleri Buhari’nin o yazısını almışlar Buhari’nin neden bunu almadığını da kendileri söylemişler ama demişler ki, biz aldık. Burada şimdi Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bunu söylemedi diyemem ben. Çünkü dört tane beş tane büyük hadis alimi eserlerine almışlar. Bu hadis-i şerifi yok hükmünde görmemiz mümkün değil. Hadis mantığı, hadis kriteri açısından söylüyorum bunu, hadis kriteri açısından söylüyorum ama buna böyle orta yol bulma noktasında değilim gerçekten ve gerçekten kendimce kendi inancımı söylüyorum. Bu tip meseleleri konuştuğumuzda bu daha da meydana çıkıyor. Orta yere çıkıyor. Orta yere çıkan gerçek şu: Din Kur’an sünnet ve ashabin yoludur. Bu aslında çok girift, sıkıntılı bir mesele, çok konuşulan bir mesele değil ama insanlar ha bire birilerini tekfir ediyorlar. Bu tekfirden kurtulmanın yolu Kur’an, sünnet ve ashabin yolunda durmak. Evet, bir mezhebimiz olsun o mezhebe göre amel edeceğiz ibadetlerimizi edeceğiz, bunlar ayrı şeyler.

Şeyhülislam İbni Kemal (ö.1534) İbni Kemal'in fetvası "Ey insanlar biliniz ki büyük şeyh, şerefli önder, ariflerin kutbu, muvahhitlerin imamı, Endülüslü Hatem-i Tay kabilesinden Muhammed b.Arabî, kâmil bir müçtehid, fazıl bir mürşiddir. İbni Kemal söylüyor bunu.

Alimler ve ileri gelenler katında kabule mazhar olmuştur. Onu inkâr eden hata eder, inkarında inat eden sapıtmış olur.

Onun birçok eseri vardır bunların bir kısmının sözü ve manası belli, ilahi buyruğa ve şerri nebeviye uygun bir kısmı da zahir ehlinin anlayışına kapalı, gizli olur. Keşf ve batın ehlinin anlayışına açıktır. Meramını anlamayana susmak lazımdır zira yüce Allah "İlmin olmadığı şeyin ardına düşme" (İsra 17/36) buyurmaktadır. Bu sahifeyi yazan şeriata uygun karar vermiştir.

** H. Atay İlmi Bir Tenkit Örneği Olarak İbn Kemal Paşa'nın M. İbn Arabî Hakkında Fetvası. (s.263-277)*

Bununla beraber Yavuz Sultan Selim, Şeyh Mekki isimli bir zata muhaliflerine karşı ŞEYH-İ EKBER'i müdafaa için bir eser yazdırmış, III.Murad Nev'i'den Fusûs'u Türkçeye tercüme etmesini istemiştir. Arabî bütün fikirlerinin "Kur'an hazreti ve onun hazinelerinden" olduğunu ve kendisine Kur'an'ın fehmi ve nusretinin bahşedildiğini söyler.

Aynı ARABÎ ayeti şöyle tefsir eder "O GÖKLERİ VE YERİ HAK İÇİN YARATTI" (Nahl/3) semâvât ve arz da ancak Hakk ile yaratılmıştır yani Hakk için yaratılmıştır.

Hak bir şeyi bir şeyle yaratmaz bilakis bir şeyi o şeydeki şeyle yaratır.

Her ne şey ki yardım ve sebeplik ister o şey lâmû'l hikmetin konusudur.

Hakikatte ALLAH bir şeyi bir şeyle yaratmaz. Bir şeyi bir şey için yaratır.

Buna lam-ı hikmet denir yani ayn-ı halkı ayn-ı hikmettir. (M. EROL KILIÇ) (EL-FÜTÛHÂT)

Açıklar mısınız?

Arabî Şeyhülislamdan fetva alır ama;

Hem varlık hem de vücud anlamındaki VARLIK kavramı İbn Arabî'nin bütün düşüncesine egemen olan en yüksek anahtar kavramdır.

Arabî'nin felsefesi teolojiktir ama teolojik olmaktan çok ontolojiktir. İşte bunun içindir ki İslam'da genellikle ön planda gelen ALLAH kavramı bile burada ancak ikinci planda gelmektedir.

Tabi şu şartla ki ARABÎ'nin kendisinin de sık sık yaptığı gibi ALLAH kelimesini HAKK kelimesinin eş anlamlısı olarak almayalım. Prof. İZUTSU

ARABÎ'nin bir de en çok sevdiğimiz 3. karakteri var.

"Bütün suretleri kabul edecek bir hale geldi kalbim benim

Ceylanların otlağına döndü, keşişlerin manastırına

Put haneye döndü, tavaf edenlerin kâbesine,

Tevrat levhalarına, Kur'an sayfalarına,

Ben AŞK dinin müntesibiyim,

*Aşk bineği hangi yöne götürürse
Benim dinim imanım orada. ARABÎ
Bu üç tarzı açıklar mısınız?*

Her ne kadar ARABÎ'nin esas ilgilendiği saha antropoloji (insan bilimi) ise de değişik milletlerin kültürlerinde yer alan bazı ortalıklılara dil ve kültür arasında etkileşim açısından temas ettiğinde görülür. Örneğin:

Tanrı kavramını açıklarken bu hakikate her milletin kendi diliyle bir karşılık bulduğunu ama mananın delaletinin hepsinde de ortak olduğunu belirterek şöyle der:

“Onun muhtelif esması olduğu gibi mahlukatının dillerinde de farklı farklı isimlerle çağırılır. Araplar “Ya Allah” diye Ona nidada bulunurlar.

*Farisiler Ey hudâ
Rumlar İyşa
Ermeniler Ey Asdvaz
Türkler Ey Tengri
Habeşliler Vak der.*

Bunların hepsi bir tek mananın muhtelif lafızlarıdır. Bütün mahlukatın maksûdu birdir. Bundan dolayı O'na meçhûlu'l esmâ da denilir.

SEVİLEN SEVDİĞİNİ HANGİ İSİMLE ÇAĞIRIRSA ÇAĞIRSIN O BUNA İCABET EDER.

El-Fütuhât II/360,683

SORU: Günümüzdeki isim tartışmaları hakkında sizin görüşünüz nedir?

İbni Kemal İslam dünyasındaki iki zıt kutbun bir tarafındadır. Daha doğrusu İslam'ın düşünce dünyasında, fikri planının ortasında sufiler vardır. Sufiler İslam dünyasının bu noktada düşünce perdelerinin geçilmesinde öncülük etmişlerdir tarih boyunca. Tarih boyunca onlar Kur'an'ı anlama, Kur'an'ın üzerinde tefekkür etme, düşünme, bu manada Allah'ın burada bizden gerçek istediği nedir, ne manaya gelmektedir, buradan ne istenmektedir, üzerinde derinlemesine tefekküre dalmışlar, düşünceye dalmışlar ve Allah'ı bu noktada nasıl düşünmemiz gerektiğini, nasıl tefekkür etmemiz gerektiğini, varlığın üzerinde sıfatlarının tecelliyatlarını nasıl anlamamız gerektiğine dair sufiler tarih boyunca hep kendi toplumlarının önünde olmuşlar. Toplumların önünde bu manada düşünce noktasında çığır açmışlar. Fakat klasik İslam uleması, bu meseleleri anlayamayanlar, bu meselelerden uzak olanlar, anlayamadıklarını itiraf etmektense anlayamadıklarını küfürle reddetmişler, demişler ki: bu anlaşılmaz, şıktır, küfür ehlidir, deyip fetvayı vermişler. Aynı şey Arabî'den önceki sufilerin üzerinde de tecelli etmiş. Aynı hadise Arabî'nin üzerinde de tecelli etmiş ve Arabî'yi anlayamayanlar bu noktada Arabî'nin üzerinde küfürle itham etmişler. Bunda sufilerin de payı var. Niçin? Sufiler kendi içlerinde de anlayamadıkları Fusûs'u ne yazık ki ezberleyip o hal ile hâllenemedikleri halde sözlerini etrafta konuşmaya başlamışlar. Aslında o hal ile hallenenler Fusûs'u

anlayıp etraflarına açıklarlarken o hal ile hal ile hallenmeyenler Fusûs'un yaldızlı sözlerini alıp etrafa caka satmak, ahkam kesmek, kendilerinin bir yerde olduğunu göstermeye çalışmaktan dolayı şatahata ve şatafata düşmüşler. Anlayamadıkları, özümseyemedikleri, kavrayamadıkları bu meseleleri cahil insanların, sufilikten uzak insanların, bilmeyen insanların ağzına sakız etmişler ve böylece bu cahilce söylemlerin karşısında, cahilce söylemlerin karşısında fetva veren makam, ulema takımı böylece bunların küfrüne fetva vermiş. Bu uzun yıllar böyle devam etmiş, hala da devam etmekte. Bakın hala da devam etmekte. Zaman içerisinde Osmanlı padişahları buna Fatih Sultan Mehmet dahildir. Yavuz Sultan Selim, 3. Murat gibi padişahlar Arabî düşüncesini, Arabî'nin Fusûs'unu kendilerince özümseyenler ve bunu savunanlarla, bunlara karşı tez risale yazanların zaman zaman ama sarayda ama ilmi planda, bunların fikirlerini cem edip risaleler yayınlamışlar. Osmanlı kendince kendi fikir dünyasında Arabî'yi reddetmemiştir. Osmanlı'nın kendi içerisinde genel yapılanma sufilik üzerinedir. Çünkü Türkler Orta Asya'dan itibaren dini, sufi gözüyle, mantığıyla algılamışlardır. Bunda en önemli etken Hazreti Hüseyin Efendimizin evlatlarının etkisidir. O seyyidler, aşağıda yezidin zulmünden, yezidin bu noktada kan revan halinden uzaklara gitmişler. Orta Asya'ya doğru ve oralarda dini anlatmışlar. Oralarda dini insanlara nakletmişler, nakledilerken de onlar Muhammedî bir sufi hayatıdır. Muhammedî bir hayat standardı değil mi hayat standardı sufi hayat standardıdır. Gösteriştikten uzak, şatahattan uzak, şatafattan uzak, her şeyin hakikatine inmeye, hakikatin hakikatine inmeye dayalıdır. Böylece Türkler İslam'ı sufi üzerinden aldıklarından Osmanlı da bu geleneği devam ettirmiş ve Arabî'ye tu kaka dememiş ve Arabî'yi bu manada hem saray entelektüellerine hem de normalde insanların içerisindeki entelektüelleri cem ederekten bunu tartıştırmış. Zaman zaman bu kardeşimizin bize burada naklettiği gibi 3. Murat, Yavuz Sultan Selim, Fatih Sultan Mehmet gibi padişahlar bu karşılıklı tezleri cem etmişler. Hatta bir ara elime bir eser geçmişti zannediyorum Fatih Sultan Mehmet Han hazretlerinin hususi hazırlattığı bir eseri böyle bir eser, onu çok geçmiş zaman, öyle bir üstün körü bakmıştım hatta çok hoşuma gitmişti. Dedim ki, ya padişah ama nelerle uğraşmışlar akçe vermiş hususi, kendi akçesinden bunlar risalelerini yazsınlar diye. Sarayda bunları toplatmış günlerce bunlar birbirlerinin tezlerini çürütmek için sohbet etmişler, görüş alışverişinde bulunmuşlar. İşte bu noktada Arabî ekolü yerleşmiş, oturmuş ve bu topraklarda sufilik noktasında Arabî önemli bir yer teşkil etmiş. Arabî'den sonra bu bayrağı eline alan Sadettin-i Konevi gibi Hazreti Mevlâna gibi. Hazreti Mevlana'dan sonra Sultan Veled gibi Sultan Veled'den sonra İsmail Ankaravi gibi Bosnevi gibi zatlar Arabî'nin yolunu takip ettirmişler ve Arabî'nin fikirlerini anlamaya çalışmışlar bunun üzerinde tefekkür etmeye çalışmışlar. Bir şeyi daha söyleyip şimdi soruya geçeceğim, Fusûs'u okumak ve Fusûs'un üzerinde konuşmak ancak ehline caizdir. Anlamayanlar, anlayamayanların onun üzerinde okuması ve konuşması caiz değildir. Diyeceksin ki, sen burada oturuyorsun konuşuyorsun. Ben şuradan kendi kendime cesaretleniyorum, benim kitaplığımda Fütihat vardı. Fütihat'ı bir gün şeyhim Allah rahmet eylesin geldi kitaplığımdan çekti. Çok da okumuyorum ben onu. Oradan bir pasaj okuttu bana

tevhidle alakalı. “Musta Efendi ne demek istedi?” dedi, ben anlattım. Kapattı koydu yerine “Sen okuma oğlum bunu şimdi” dedi “Peki Efendim” dedim. Ben bir daha Arabî’yle alakalı hiçbir şey okumadım. Zaman geçti, yine evde bir gün, aradan 6-7 yıl gibi bir zaman geçti. Geldi tekrar aynı kitabı aynı yerde sanki Cenâb-ı Hakk öyle ayarlamış. Çekti, aynı yer, açtı aynı yer “Oku” dedi bana, yine tevhid bahsi. Ben okudum “Ne dedi?” dedi, anlattım tekrar. “İyi bundan sonra okun oğlum” dedi. Onun şivesini bilir arkadaşlar. O, okursun, demez. Okun. “Bundan sonra okun oğlum” dedi. “Teşekkür ederim Efendim”, dedim, koyduk. Hakkınızı helal edin, ben bir daha açmadım onu yine. Zamanla alakalı. Deseler ki Arabî okudun mu? Sayılmaz. Ama bana “okun” dedi ya ben oradan okuyorum, benim cesaretim bu. Yoksa bir kimsenin bunların içinden çıkması biraz güç Allah bizi affetsin.

Arabî bütün fikirlerinin Kur'an hazreti ve onun hazinelerinden olduğunu ve kendisine Kur'an'ın fehmi ve nusretinin bahşedildiğini söyler.

Evet. Arabî der ki, benim bütün bilgim ilmim Kur'an'dandır der. Kur'an'dan dediğinde sakın hadisleri reddettiğini düşünmeyin ha. Arabî'nin ayrıca kendine ölçü aldığı hadis ve hadis-i kudsilerle alakalı risaleleri vardır. Bu geçmiş ilim erbabının yoludur. Nasıl İmam-ı Azam hazretlerinin kendisine ölçü aldığı hadisleri Müsned’inde yazdıysa, yayınladıysa, Arabî'nin de kendine ölçü aldığı hadis ve hadis-i kudsilerle alakalı risaleleri vardır. Yani öyle onlar şeyden konuşmazlar.

“O gökleri ve yeri hak için yarattı” Nahl/3 semavat ve arz da ancak Hakk ile yaratılmıştır yani Hakk için yaratılmıştır. Hak bir şeyi bir şeyle yaratmaz.

Bir şeyi bir şeyle yaratmaz. Yani çayı örneğin mersinle yaratmaz. Çay ağacı var ya, onu mersinle yaratmaz.

... bilakis bir şeyi o şeydeki şeyle yaratır.

Bir şeyi yaratırken de şey neyse onu yaratır. İnsanı cinnilerden yaratmaz. Anladınız mı burayı? İnsanı cinnilerden yaratmaz. Cinnileri meleklerden yaratmaz, melekleri cinnilerden yaratmaz. Bir şeyi bir şeyle yaratır. O şeyde ne varsa onunla yaratır. Bir şeyden bir şeyi yaratmak ayrı meseledir, bir şeyden bir şeyi yaratmak ayrı şeydir, bir şeyi bir şey olarak yaratmak ayrı bir şeydir. Bir şeyi bir şey olarak yaratmak. Aslında bu “şey” lafzı da İmam-ı Azam’a aittir. O ilk varlıkla, ilk yaratılana biz “şey” diyoruz ya, bunu İmam-ı Azam söyler. “İlk varlık nedir, yaratılan nedir” sorusuna “Allah bir şey yarattı” der ve o güne kadar insanlığın tartışmasını son buldurur. İmam-ı Azam’ı hafife almasın hiç kimse. Çıkıp şimdi İmam-ı Azam hazretleri hakkında ağza gelinmeyecek laflar söylüyorlar, Onun ilmiyle alakalı laflar söylüyorlar, cehaletin ta kendileri. İnsanlık düşünce dünyasının varlıkla alakalı içinden çıkamadığı meseleyi İmam-ı Azam hazretleri meselenin içinden çıkar. Yunan felsefesi Allah’ın ilk yarattığı şeyi cevher olarak görür, madde olarak görür. O güne

kadar Müslümanlar Allah'ın ilk yarattığının ne olduğu üzerinde tartışma vardır. Allah'ın ilk yarattığının ne olduğunu, adının ne konulacağına dair tartışma vardır. Yunan felsefesi onu cevher olarak görür. Felsefeciler onu cevher olarak görür, Müslümanlar onun adını koyamamıştır. Onun adını koyan İmam-ı Azam'dır.

İmam-ı Azam der ki "Hiçbir şey yok iken Allah bir şey yarattı." Bir şey. Bu yarattığı şeyin ne olduğu tam olarak belli değil. Tarifi mümkün değil. Ama bir şey yarattı. Ona biz madde deriz deriz ama madde değildir deriz. Biz ona mana deriz deriz ama mana da değil deriz. Bir şey. Onda her şey gizli. Bir şey var onda her şey gizli. Bir şey var, her şey ondan yaratıldı, onda her şey gizli. O da ne? Hadis-i kudsîde diyor ki "Ruhumdan ve nurumdan." Biz Allah'ın ruhunun ve nurunun ne manaya geldiğini de bilmiyoruz. Tam anlamıyla bilmiyoruz. Ama Cenâb-ı Hakk diyor ki "Göklerin de yerinde nuru Allah'tır." Buna enerji diyemeyiz. Bu enerji değil. Buna cevher diyemeyiz, bu cevher değil. Enerji diyenlerin de ayakları kayacak. Melekleri de enerjiye benzetilenler var ya. Kuantumcular diyorlar ki melekler enerjidir. Değil. Allah melekleri nurundan yarattı. Allah melekleri nurundan yarattı, nurunun ne olduğunu tam anlamıyla bilemiyoruz. Çok müthiş bir şey bu **Hak bir şeyi bir şeyle yaratmaz.** Ya? O, bir şeyi yoktan var eder ve bir şey neyse onu öyle yaratır. Bir şeyden bir şey yaratmaz. Yani insan, insanı yaratırken insanı insan gibi yaratır ve onun insandan yaratır yine. Bir inek insan doğuramaz, bir fil insan doğuramaz, bir maymun insan doğuramaz. Bir insan üretemezsiniz bir yerde. Üretemezsiniz. Bir filden insan doğmaz. Olmamıştır böyle bir şey.

Her ne şey ki yardım ve sebeplik ister o şey lâmû'l hikmetin konusudur.

Yani bir şey yardım istiyorsa, Allah yardım istemez çünkü. Lâmû'l hikmetin, sonradan olanların sonradan ilmin konusudur. Onun yardıma ihtiyacı yoktur.

Hakikatte Allah bir şeyi bir şeyle yaratmaz. Bir şeyi bir şey için yaratır. Buna lam-ı hikmet denir yani ayn-ı halkı ayn-ı hikmettir.

Ayn-ı halkı yani halkın görünmesi, yarattıkların görülmesi aynı zamanda da hikmetinin görünmesidir. Evet yaratılan her şey halktır aynı zamanda da hâldir. Hâlk, hâlik yaratır, halkı yaratır. Gördüğünüz her şey kavim kavimdir, ümmet ümmettir. Gördüğünüz her şey. Gördüğünüz her şeyi Cenâb-ı Hakk, kavim kavim, ümmet ümmet yaratmıştır, sınıf sınıf yaratmıştır. Bir sınıfı bir sınıftan yaratmamıştır. Kuşları olduğu gibi yaratmıştır, kuşları yılanlardan, sürüngenlerden yaratmamıştır. Böcekleri olduğu gibi yaratmıştır. Böcekler 1 trilyon yıl önce de böcekti. Balıklar 1 trilyon yıl öncede balıktı. Orangutanlar 1 trilyon yıl öncede orangutandı. Yarattığı her şey, yarattığı her şey o yüzden aynı zamanda ayn-ı hikmet yani hikmetin göz önüne serilmesi, ilmin göz önüne serilmesi. Burada hikmetten kasıt bütün esma-i sıfatın tecelliyatıdır, hikmetten kasıt bütün esma-i sıfatın tanınmasıdır. Ayn-ı hikmet, ayn: göz, görünme. Ayn-ı hikmet yani Allah'ın sıfatlarının tecelli etmesi, görünmesi, Allah'ın sıfatlarının varlığa çıkması, Allah'ın sıfatlarının anlaşılır olması,

Allah'ın sıfatlarının sonsuz sıfatlarının tecelli etmesi ve sonsuz sıfatların hala daha tecelliye devam etmesi. Bu ayn-ı hikmettir bu. Baktığınız her şeyde Cenâb-ı Hakk'ın fiiliyatını ve sıfatlarını görürsünüz. Gördüğünüz her şeyde, gördüğünüz her şeyde Allah'ın sıfatları ve hikmetini seyredersiniz. Baktığınız, hissettiğiniz, duyumladığınız, özümsemediğiniz bütün her şey her ne fiiliyat var ise hepsi de Allah'ın sıfatlarının tecelliyatıdır ve her sıfatı, sıfat-ı azamdır. Her sıfatı, sıfat-ı azamdır. Her sıfatı ism-i azamdır. Hiçbir sıfatı hiçbir sıfatının üzerinde değildir. O yüzden "İster Allah de ister Rahman de" der. Çünkü sıfatlarının birbirinden üstünlükleri ve alçaklığı söz konusu değildir. Her alemde varlığın neresinde ne işliyorsa hikmet-i ayndır. İşleyen her şey Odur. Çalışan her şey Odur. Görünen her şey gerçek manada Odur. Onun fiiliyatları görünür, Onun fiiliyatları çalışır, Onun tecelliyatı vardır. Onun derken, bütün sıfatlarının cemi olarak söylüyorum bunu ve ister göğü siz hak olarak görün, ister yeri hak olarak görün, varlığın her derecesi, her milimetre karesi, her noktası hak ile donatılmıştır. Hak ile donatılmak demek onun hem de hakikatten bir dalga, hakikatten bir ayn görüş hakikatten bir hikmet olduğunu gösterir. Baktığınız gördüğünüz her yer bu noktada hak ile donatılmıştır.

Baktığınız her yerde ve her şeyde hak ile donatıldığından bunun tecelliyatına aşına olan Hallac-ı Mansur "Ene'l Hak" diyerekten kendinden geçmiştir. Gerçekte de Hakk her şeyi doldurmuş ve tecelli ettirmiştir. Hakk'ın doldurmadığı, Hakk'ın tecelli etmediği, Hakk'ın işlemediği, Hakk'ın nüfuz etmediği hiçbir zerre yoktur. İşte bu ayn-ı hikmettir. Allah yaratandır. Yarattığı her şey yokluktan varlığa çıkmıştır. Yokluktan varlığa çıkan her şey Allah'ın sıfatlarıyla donatılmıştır ve sizin ne bakarsanız bakın ne görürseniz görün gördüğünüz gerçek manada Hakk'tır ve siz Hakk'ı görürsünüz her daim ama bunu idrakten uzaksanız, o Ahmet'tir, o Mehmet'tir, o Ali'dir, o Ayşe'dir, o çiçektir, o kuştur, o denizdir, o sudur, o havadır, o yağmurdur. Siz onu öyle görürsünüz ama o gerçek manada Hakk'tır. Hakk'tır her nereye bakarsan bak, her ne alırsan al, her ne satarsan sat, her ne yersen ye, Hakk'la yer, Hakk'la içer, Hakk yer Hakk içersin ama bunu anlatamazsın, bunu idrak edemezsin, bunu söyleyemezsin. Söylersen senide taşlarlar, bu dini anlamazlar o yüzden Hakk, aşkta Hakk'tır. Hakk'tan başka tecelli eden hiçbir şey yoktur ve her ne olursa bu kâinatta, her ne olursa mevcudatta, haktır. Haktır. Hakkın haricinde bir şey de yoktur. Hakkın haricinde hiçbir şey yoktur ama insanoğlu gaflette olduğundan bunu anlayacak noktada değildir. Bunu anlayacak noktada değildir. O yüzden zulümde haktır, küfürde haktır, şeytan da haktır, kafirlikte haktır, mürtedde haktır. Haktır. Ama onu görececek göz gerektir. Bu manada putta haktır, buda da haktır, taşta haktır, ağaçta haktır, kapıda haktır, yöneldiğin her yer ve her şey haktır. Ne tarafa yüzünüzü döndürürseniz döndürün yüzünüzü döndürdüğünüz yer Allah'ın vechullahı ayet-i kerimesi vardır. Bu manada Hakk'ın tecelli etmediği hiçbir şey yoktur.

İşte sufilik bu Hakk'ı görmektir, sufilik Hakk'ı işitmektir, sufilik Hakk'ı idrak etmektir, sufilik Hakk'a koşmaktır Hakk ile. Körlükten kurtulup, körlükten kurtulup, amâlıktan kurtulup Hakk'a yönelmektir sufilik. Bu da çelik çomak oynamak değildir. Bu böyle kafaya bir sikke koyup oraya oturmak değildir. Ben oldum bittim koşun

peşimden ben mürşid-i kâmil oldum, demek değildir bu. Değildir. O yüzden bu lokmayı yiyebilecek olan çok azdır. Bunu anlayabilecek olan çok azdır. Bunu idrak edebilecek olan çok azdır. Bunu yazanlar dahi idrak edemezler bunu. Yani bu kardeşi nitelendirmiyorum. Burada İzutsu var, yazanlar da bunlar da bundan uzaktırlar. Hal ile uzaktırlar. Hal ile. Allah bizi affetsin.

Hem varlık hem de vücut anlamındaki varlık kavramı İbn Arabî'nin bütün düşüncesine egemen olan en yüksek anahtar kavramdır. Arabî'nin felsefesi teolojiktir teolojik dediği din bilimi ***ama teolojik olmaktan çok ontolojiktir*** ontolojikte geçmiş tarihi şeylerin öne çıkması varlık bilimi, var oluş. ***İşte bunun içindir ki İslam'da genellikle ön planda gelen Allah kavramı bile burada ancak ikinci planda gelmektedir. Tabi bu şartla ki Arabî'nin kendisinde sık sık yaptığı gibi ALLAH kelimesini HAKK kelimesinin eş anlamlısı olarak almayalım. İzutsu***

Çünkü Allah kelimesinin eş anlamlısı herhangi bir sıfatla eş değerde değildir. En yakındır, Arabî öyle der yine Fusûsunda bir yerinde, ayet-i kerimeyi şerh eder der ki "O dedi ki, ister Allah de ister Rahman." Hani Allah ismine en yakın sıfatlarından birisi Rahman ism-i şerifidir der.

Arabî'nin bir de en çok sevdiğimiz 3. karakteri var.

Evet şimdi burada ilk önce Arabî'nin felsefesiyle alakalı konuşalım. Bütün dinlere biz dini bilgilenme açısından teolojik dedikleri şey dini bilgiler açısından bakabiliriz bütün dinlere, ama bütün dindarlar bu teolojinin içinde doğru gömülüp varlığın üzerinde tefekkür etmeye başlamışlar. İnsanoğlu varlığı incelemeye başlamış. Ve bu incelemeler onları varlığın üzerinde, varlığın üzerinde, varlık aleminin üzerinde düşünmeye, bunun üzerinde fikir üretmeye götürmüşler. İşte sohbetin başındaki Yunan felsefecilerinin varlığın başlangıcını bir cevhere benzetmesinin sebebi budur. Varlığın üzerinde tefekkür ediyorlar. Ontolojik olarak varlığın üzerinde tefekkür ettiklerinde diyorlar ki varlığın başlangıcı bir cevher, madde. İslam, Yunan felsefesinden sonra gelme. Dikkat edin, İslam bu varlıkla alakalı tartışmalara bir kapı aralıyor. Varlığın üzerinde İslam da konuşuyor. Hadis-i kudsi "Hiçbir şey yok iken O var idi." İlk önce hiçbir şey yok. Hiçbir şey yok. Hiçbir şey yok. Hadis-i kudsi de diyor ki "Hiçbir şey yok iken Allah var idi." Hiçbir şey yok. Yok. Yoktan ne anlıyorsunuz? Yok. Yok. Burayı tefekkür edin. Hiçbir şey yok. Burayı tefekkür ederken Allah'ı Allah kavramı olarak da yok göreceksiniz. Burası en sıkıntılı yer. Biz çünkü Allah kavramında kalıyoruz. Allah kavramı yokluktan varlığa çıkış, bilinmezlikten bilinirlğe çıkış. Bilinmezlikten. "O bilinmez idi" O bilinmez idi, hadis-i kudsi. Ontolojik tartışmalara direkt işaret eden hadis-i kudsi. Ontolojik tartışmalara cevap veren, bütün Yunan felsefesini bir anda, bir anda Yunan felsefesini varlıkla alakalı meselede çökerten bir nokta. Yunan felsefesi nereye kadar gelmiş, onlar diyorlar ki bir cevher yarattı. Cevhere kadar gelmişler. Din İslam burada farklı bir şey koydu önümüze. Hadis-i şerifleri inkâr edenler, hadis-i kudsileri inkâr edenler, bu

ontolojik cevaplara nerden cevap vereceksiniz? Hadisler yok demek kolay, bu ontolojik varlıkla alakalı önünüze gelen meselelere nerden cevap vereceksiniz?

“Bilinmez idim” bilinmez. Bilinmezden ne anlarsınız? Hiçbir şey bilmiyorsunuz. Hiçbir şey bilmiyorsunuz? Hiçbir şey. Hiçbir şey. Hiçbir şey yok, bilinmez. Bir kapı var arkası bilinmiyor. Bilinmez. Bir sınır var sınıra kadar geliyorsun sınırdan sonra bilinmez. Bilinmez burası. Yıllardır bu bilinmezden bana cevap verecek birisini arıyorum. Gece gündüz derdim bu. Burası Muhammedî Mustafa’nın yeri sallallahu aleyhi ve sellem. Ontolojik “Bilinmezdim bilinmekliği istedim” Bilinmezdim. Bilmiyoruz hiçbir şey bilmiyor. Büyük Pîr bir laf söylüyor. Hazreti Pîr. Bu Onun sözü bakın, anlamayanlar bunu kafalarından silsinler “Allah Allahlığını dahi bilmiyordu” diyor burada. Biriniz manyakça bir söz diyebilir bunu. Silin, delete edin. Delete edin. Hemen küfür fetvası vermeyin ortalığa. “Anlamadık” deyin. Bakın bilinmez. Bilinmezliği bilecek olan hiçbir şey yok ve “Bilinmeyi istedim.” Ontolojik. Hani Arabî’nin bu noktada varlıkla alakalı düşünceleri, varlıkla alakalı tespitlerinin ana direkleri bunlar. Hadis-i kudsi “Bilinmez idim bilinmekliği istedim” ontolojik, bilinmekliği istedi. Varlık. Varlığa geçiyor, varlığa tecelli ediyor. İlk la taayyün. Taayyünsüzlükten, bilinmezlikten bilinirliğe geçme, Allah ism-i şerifinin ve sıfatlarının tecelli ettiği şey. Bilinirlik. Biz Allah’ı Allah ism-i şerifinin altındaki sıfatlarından tanıyoruz artık. Allah bir ismi oldu. İsmi olunca bilinir oldu. İsmi olunca tanınır oldu. Bilinmezdi, bilinmekliğe geçti. Hiçbir şey yok, anlık mesele, Allah var idi. “Allah” ikinci kelime. İkinci kelime anında.

Hatta soruyorlar sahabe, bakın varlıkla nasıl ilgileniyorlar diyorlar ki “Ya Resulullah,” sallallahu aleyhi ve sellem “hiçbir şey yok iken Allah neredeydi?” Müthiş soru. Cevap müthiş “Âmâ’daydı.” Âmâ. Bütün Arap dil bilimcileri Âmâ’nın üzerinde tek fikir sahipleri, hemen hemen, çoğunluk. Bulutumsu bir şey. Bulutumsu. Ne manaya geldiği belli değil. İşte İslam o güne kadar Yunan felsefesinin ontolojik olarak elinde bulundurduğu hakimiyeti İslam bir şekilde daha da derinlemesine götürüyor. Daha da derinlemesine götürürken diyor ki “Hiçbir şey yok iken Allah bir şey yarattı.” Allah yarattı, bir şey yarattı. Bir şey. Ve Arabî varlıkla alakalı ontolojik olarak bu fikrini bunun üzerine koydu, yerleştirdi ve vahdet-i vücud Arabî’nin deyimi değildir. Arabî vahdet-i vücud demez ne Fusûsunda ne Fütuhatında. Buna işaret eder yalnız. Sonradan gelenler bunu vahdet-i vücud der. burada bununda altını çizmekte fayda var. Arabî vahdet-i vücud kelimesini kullanmaz dikkat edin buna. Arabî’nin üzerinde sakın böyle bir deyim kullanmayın. Onun kullanmadığı deyimleri kullanmayın. Birileri kullanıyorlar. Kullanabilirler. Birilerinin sözü. Arabî’nin değil. Hani bir mantık vardır ya bir ilke vardır İslam’da Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri der ki “Benim ağzımdan yalan söylemeyin.” Onun ağzından hiç kimse söylemediği bir sözü söylemiş gibi söylerse ahireti perişan olur. Bir kimsenin söylemediği bir sözü söyledi dersiniz iftira atmış olursunuz ona. Arabî varlığın üzerinde konuşur ve varlığın bütüncüllüğünden bahseder. Varlık parçalı bulutlu değildir bütüncüllüktür Arabî’ye göre, varlığın üzerinde tefekkür ederken. İşte aynı Arabî varlığın üzerindeki bütüncüllük, varlığın üzerindeki tekilciliği, varlığın üzerindeki bütüncüllüğü ve tekilciliği anlatırken aşka dalar. Duygudur. Şiirleri

muhteşemdir. Şiirlerinin toplandığı risaleler vardır ve şiir okur Arabî. Her mürşid-i kamilin bir tarafı şairliktir. Bir tarafında onların böyle şiir yazma, şiir söyleme gibi hususiyetleri vardır. Onlar şiirleri bir manada Hakk'ın nefesi olarak görürler. Bu ama böyle dink dediği yerler vardır, ağızlarından dökülür o döküleni almak gerekir. İşte Arabî yine böyle döküldüğü zamanlarındandır bu şiiri.

Bütün suretleri kabul edecek bir hale geldi kalbim benim

Bütün suretleri. Bütün suretleri kabul edecek hale geldi kalbim benim. Hiçbir yere sığmadım mümin kulumun kalbine sığımdım. Bütün suretlerde ne oldu? Sığıdı o kalbe.

Ceylanların otlağına döndü.

Varlık kalbimde komple tecelli etti. Varlık kalbimde komple tecelli edince baktım, tefekkür ettim. Kâh gönlümün bir tarafında ceylanlar otliyordu, kâh gönlümün bir tarafında manastırda rahipler ve rahibeler zikir halindeydi. Kâh gönlümün bir tarafında keşişler dolaşmaktaydı, kâh gönlümün bir tarafında tavaf edenler vardı. Kâh gönlümün bir tarafında küfredenler vardı, kâh gönlümün bir tarafında şirke düşenler vardı. Kâh gönlümün bir tarafında putun etrafında dönenler vardı, kâh gönlümün bir tarafında birbirlerini sevenler, aşıklar vardı. Kâh gönlüm Himalayalar'a döndü, kâh gönlüm ekvatora döndü, kâh gönlüm okyanusun derinliklerini ayna gibi gösterdi okyanusun derinlikleri oldu. Kâh gönlüm zerrenin zerresine, zerrenin zerresine, zerrenin zerresine düştü de ondaki kebirliği gördü. Kâh gönlüme baktım sular gibi çağıladı, kâh gönlüme baktım rüzgârlar gibi esti. Kâh gönlüme baktım dört kitabın manasını gördüm, kâh gönlüme baktım bütün peygamberlerin duasını aldım. Kâh gönlüme baktım bütün peygamberlerle yüzleştim, kâh gönlüme baktım bütün velilerle helallaştım. Kâh gönlüme baktım bütün ruhlar tespih tanesi gibi sıra sıraydı, kâh gönlüme baktım bütün varlık sanki gönlümde saklıydı. Arabî'nin bu tip halleri vardır ve Arabî der ki gönlümde bütün varlığın tecelliyatlarını seyrederken bu tecelliyatları verene âşık oldum ve varlıktan geçtim. Artık varlık gözüme görünmez oldu. İlla da O, illa da O, illa da O demeye başladım, demiştir Allahu alem Arabî bu noktada da. İşte bu manada varlık o kimsenin gönlünde tecelli ettiyse ve var oluş o kimsenin gönlünde tecelli ettiyse, artık onun gönlü hiçbir yere sığmayan sığıdığı gönül olduysa, o zaman o gönülde herkes kendi hali lisanı ile rabbine yalvarışını karşı durmak, kabul etmek mümkün değildir. Bir kimse Allah'ı kudret sıfatı ile tanısa, ey kudretlerin kudreti, dese Allah'ı anmıştır. Bunun adının ne olduğu önemli değildir, bilmiyordur çünkü. Ama bir kimseye onun adının Allah olduğu öğretiliyse o, Allah olarak yalvarır. Bir kimseye bunun adının tengri olduğu söylendiyse, o tengri olarak yalvarır. Bir kimseye Onun adının ey hüda olarak ezberletildiyse, o da ey hüda olarak yalvarır. Bu manada bütün yalvarışlar Onadır. Bu manada bütün isimler Onundur. Bu manada bütün sıfatlar Onundur. Bu manada Onun olmayan hiçbir şey yoktur. Bu manada ne tarafa yönelirse yönelsin insanlar, Ona yönelmişlerdir. Neye tanrı diye tapılırsa gerçek tapışları odur ve siz onların tapınmalarına, hayır siz Ona tapınmıyorsunuz diyemezsiniz. Onların tapınışları çünkü Onadır. Ama siz, bilinmekliği istedim,

sözünden onu hakikat penceresinden, hakikat kaynağından öğrendiyseniz o öğrendiğiniz kaynağa uymakla mükellef olursunuz. Bilmeden bir kimse ya tengri dese, onun, ya tengri yalvarışını O kabul eder. Bir kimse uçuk bir örnek olacak ama Onun ismini Ahmet olarak dese, ya Ahmet olarak onu çağırırsa onun çağırısına cevap verir O. Çünkü onun Ahmet'ten kastı Odur. Ahmet'ten kastı Odur onun. Eğer kastı O'ysa bilmediği, bilmiyorsa ismini, bildiği isimle onu zikretmesi o geriye bu noktada çevrilmez ama biliyorsanız isimlerini Onun ismiyle onu çağırırsınız. Bu şuna benzer, İmam-ı Azam fetvasını verir: Bir kimse Kur'an-ı Kerim'i okumasını bilmiyorsa namaz kılarken kendi diliyle dua edip, kendi diliyle Fatiha okuması veya kendi diliyle dua edip namaz kılması, öğreninceye kadar caizdir der. Bunu İmam-ı Azam der. O, reddettikleri, sevmedikleri, istemedikleri, kötüledikleri İmam-ı Azam der. Bir kimse öğreninceye kadar kendi lisanıyla Fatiha'yı okuyup namaz kılabilir der. Ne zamana kadar? Öğreninceye kadar. Hatta "Farisi'ce de okuyabilir" der, fetvasında bu vardır. İşte bu manada her varlık, her varlığın içerisinde varoluşa geçen her şey Ona muhtaçtır. Ve her varlıkta tecelli eden şey kendi lisanıyla Ona yalvarır ve Onu zikreder ve O da bütün bu yalvarışları ve zikirleri kabul edendir. Yalvarışlara cevap verendir. O yüzden günümüzün isim tartışmaları bu manada sadece ve sadece insanların cehaletinden kaynaklanıyor ama bilerekten kasıtlı böyle bir şey denilmesi hoş bir nokta değil.

Âdem Hz. Muhammed'e nazaran 2.makamda bulunuyordu. Beşerden ilk mevcut olan Âdem'le beraber o da zahire geldi. Âdem melekler arasında Hz. Muhammed'den niyabeten aldığı bir bayrak sahibidir.

Ne zamanki Hz. Muhammed velayetinin hakkı olarak kıyamete yakın zuhur edecek işte o zaman bayrağı asaleten Âdem'den bayrağı alacak. İşte bu devre de Hilafet-i Resulullah zahir olacaktır. (El- fütuhât II/88)

Hz. Muhammed en azim mecla-yı ilahidir ve onunla “evvelkilerin ve sonrakilerin ilimleri” bilinir. (II/71)

Dedi ki, her Peygamber sadece kendi risaletleri döneminde Peygamber olmuşlarken ben Âdem daha çamur iken peygamberdim buyurdu (III/141)

Arabî'ye göre sünnet Hakk'a götüren bir tariktir. “Allah Resulü hevedan konuşmayacağına” (Necm/3) göre O'nun hükmü de hükmullahtır. O, Allah'tan nakleden ve Allah'tan gördüğünün terbiyecisidir. Allah sırat-ı müstakimdedir (Hud/56) sünnet tarikattır, yoldur. Yoldan murat ise kendisi değil götürmek istediği gayesidir. İşte böylece sünnet, semavatta ve arzda ne varsa kendisine ait olan Allah'ın sıratı olmuş olur.

Şüphesiz bütün işler Allah'a döner (Hud/123) demek ki sünnet sıratıdır ve o sıratın gayesi de Allah'tır. O halde Allah'a vasıl olmak isteyen salikin bu sırat üzere olması lazımdır. Lakin sırat bir vasıtaadır. Mazharın kendi nefsinde olan istidadı vasıtasıyla o mazharın zahirdeki ismine hükmedilir. (El- fütuhât II/472)

Arabî hadis ilmine çok önem verir. Yalnız onun bu ilimle ilgili kriterleri zahir ulemasıyla bazı farklılıklar taşır. (Mahmut Erol Kılıç) fütuhatta şöyle der;

Bu ümmetin başlıca evliyası Hakk'ın onda tecelliyatını ve de mazharı Muhammed ile Mazhar-ı Cebraîl'i ikame ettiği kişilerdir. İşte bu mazhardan onlar Hz. Muhammed-i ahkâm-ı meşruasını dinlerler. O dinleme sonra velinin kalbine iner. Sonra akl-ı veli bunu akleder işte bir veli bunu mazhar-ı Muhammed'den tıpkı ümmete yapılan tebliğde hazır bulunur gibi alır. Ve kendine intikal ettirir.

Bu ilmin sıhhati ilme'l yakın değil ayne'l yakindir...

Ravileri arasında bir uydurmacı var diye amelden men edilen bir zayıf hadis beklide aynı zamandan sahih bir hadistir. Belki o uydurmacı bir hadiste uydurmacılık fiilini gerçekleştirmemiştir.

Bir muhaddisin (hadis bilimci) kullandığı bu gibi ölçütleri de kabul etmekle beraber bir veli Hakikat-i Muhammediye'den onun ruhuna ilka edilenden bunu dinler (ilka: vahyin ruha yerleştirilmesi). İşte bir veli ilka edici Ruh'dan bir hadis dinlediği zaman, tıpkı Hz. Peygamber'in fem-i saadetlerinden bizzat kendi kulaklarıyla bunu dinleyen ve ilmen onda hiçbir şüphe duymayan sahabe gibidir.

Ama tâbîi'nin durumu böyle değildir. Çünkü o bu haberi zann-ı galib yoluyla almaktadır. Ya da ravileri açısından bir hadis sahih sayılabilir ama aynı hadisi mükaşefe sahibi bir veli mazhar-ı Muhammed'den gördüğü Hz. Muhammed'e sorar. O da bunu inkâr eder bunu ben ne söyledim ne de böyle bir hüküm verdim derse o mükaşefe sahibi bu hadisin zayıflığına hükmeder ve her ne kadar ehli nakil rivayeti sahih olmasından dolayı bununla amel ederse de o amel etmez. Bunun bir benzerini Müslim Sahih'inin başında zikretmiştir. Ayrıca bu mukâşefe sahibi kişi herkesin sahih zannettiği o hadisin senedinde uydurmacının da kim olduğunu suretiyle beraber görür ve bilir. (El-fütuhât II/356-362)

“Önceleri ben cenaze namazının mescidin içinde de kılınabileceği kanaatini taşıyordum. Ta ki bir gün rüyamda Hz. Peygamber beni bundan nehyedinceye kadar. O günden beri de bir daha mescidin içinde cenaze namazı kılmadım. Çünkü O “Beni gören muhakkak beni görmüştür zira şeytan benim tekevvünümü (oluş, oluşma, var olma) yapamaz” buyurmuştur. (El-fütuhât VIII/122)

Arabî'nin tüm bu söyledikleri ne anlama geliyor?

Bu açıklamaların ışığında bir Arabî şerhi “ALLAH VARDI, ONUNLA BERABER HİÇBİR ŞEY YOKTU” sufi BEYAZİD-İ BESTAMÎ'nin bu sözü işitince “ŞU ANDA DA ÖYLEDİR” “el-ân kemâ kân” diye bunu tefsir ettiği rivayet edilir.

Arabî ise şöyle şerh eder: Bu sözden kastedilen hükümlerdir. El-an ve kâne nispetleri ise bize ait şeylerdir. Yani bunlar bizimle zahir olmuşlardır. “Allah vardı ve onunla beraber başka bir şey yoktu” sözü de ulûhiyet mertebesi içindir. Zat için değildir. (El-fütuhât I/189)

Ve devam eder “Bir şeyle beraber olmayanın beraberinde bir şey olmaz”der. (El-fütuhât I/53)

“Hak ve âlem arasında asla akılla anlaşılacak bir fark yoktur. Ancak hakikatlerin temyizi ile bu anlaşılır. Allah ile beraber bir şey yoktur, bu hâlâ böyledir. Onun maiyetinde olan bizim maiyetimizde olandır. O'nun celali bunu gerektirir. Eğer O kendi nefsinde bizimle maiyetini nispet etmeseydi akıl, maiyet kelimesinin manasını bir türlü çıkaramazdı.

Akl-ı selim dahi sadece maiyeti âlemden bunun ne olduğunu anlayamazdı (El-fütuhât III/166)

“İnsan ve Kur'an ikizdirler” hadisine atfen buradaki insandan maksat bütün hakikatleri camî ve bil asâle insanı kâmil olan Hz. Muhammed (s.a.v) dir.

“Ümmetinden Hz. Muhammed’e erişememiş olan kimseler Kur’an a baksınlar. Ona bakmakla Hz. Muhammed’e bakmak arasında fark yoktur. Sanki Kur’an beden suretine girmiş ve adına Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib denmiştir. Kur’an Allah kelamıdır. Kelam ise Allah’ın sıfatıdır. Öyleyse Hz. Muhammed de Hakk’ın sıfatıdır. (El-fütuhât IV/61)

Sufi muhakkiklere göre (gerçeği araştırıp bulan) bu naslar yanında onlar üzerinde ehlullahın getirmiş oldukları bu şerhlerde bir o kadar önemi haiz kaynaklardır. Zira “Nasıl ki Kur’an, insan fikrinden, insan zekâsından çıkma bir kitap olmayıp Allah’tan geldiği için” önünden veya ardından onu hükümsüz kılacak bir şey gelmeyecekse (Fussilet/41-42) ehlullahın bunları şerhleri de aynen böyledir.

Nasıl kitab tenzili Allah’tan peygamberlerinin kalplerine olduysa söz konusu o kitabın gerçek manasını bilmek de tıpkı bu şekilde o Allah’tan bazı müminlerin kalplerine tenzil olur.

İşte bu manaya binaendir ki Hz. Ali (r.a) “O kullarından dilediğine bu Kur’an’ın fehminide bir lütf olarak verir.” demiştir. (El-fütuhât IV/268-269)

Not;

Yazıdaki yabancı kelimeler için tüm arkadaşlardan özür dilerim. Ben sadece kopyala-yapıştır yapıyorum. Bu yazı da alıntılarla doludur. Asıl teşekkür edilecekler bu kitapları ve çevirileri yapan emekçi yazarlardır.

Bunları cevaplandırırken mümkün olduğunca Arabî’ye bağlı kalaraktan cevaplandırmaya çalışacağım. Kendimce kabul etmediğim yerleri de diyeceğim ki, bu noktada benim fikrim bu. Çünkü varlığın dereceleri ve mertebeleri ile alakalı Arabî kendisinin direkt öyle konuşmasa dahi sonradan arabîciler 7 derecad çıkartmışlar varlıkla alakalı: Taayyünsüzlük, birinci taayyün gibi. Bu noktada bunu açıklıkla ifade edeyim, Arabî’nin bu varlık dereceleri veyahut ta Arabî’den çıkarılan arabîcilerin varlık derecelerine katılmadığını ifade edeyim baştan, böyle bir kimseyi kandırmayayım. Benim için varlığın üç derecesi var. Varlıksa veyahut ta bu noktada -taayyünsüzlüğü hiç konuşmuyorum- Allah bilinmezdi, sonra bilinmeyi istedi. Bu üç hal benim için söz konusu. Kendi içerisinde varlık komple Hakikat-i Muhammedîye olarak görüyorum varlığın bütünü. Varlığın bütünü Hakikat-i Muhammedîye olarak gördüğümünden dolayı kendi içinde katmanları dereceleri, kendi içerisinde değişik alemlerin olduğuna inanıyorum. Bunun üstündeki nokta da “Allah âmâdaydı” dairesi. Bunu baştan anlatayım. Bunu baştan altını çizerekten söyleyeyim. Ama buradaki anlatacak olduğumuz veyahut ta vaktimiz kalırsa şerh edecek olduğumuz şeyler. İnşallah Arabî minvalinde kalmaya gayret edeceğim veyahut ta bazı yerlerde kaçırabilirim, anladığımı söyleyeceğim.

Âdem Hz. Muhammed’e nazaran 2.makamda bulunuyordu. Beşerden ilk mevcut olan Âdem’le beraber O da zahire geldi.

Arabî'ye göre bir tane Âdem yoktur. Bununla alakalı hadis-i şerif var. Hadisçiler bunun bir kısmı zayıf hadis olarak söylemiş, bir Âdem var ama bunun altı çizilerekten söylüyoruz bu noktada yer yüzüne indirilen kaçınıcı Âdemdir bunu söylemek mümkün değil. Bunlar müteşabih meseleler. Cenab-ı Hakk kaç sefer kıyamet kopardı dünyada, kaç sefer helak etti, kaç sefer Âdem gönderdi, bunun sayısını bulmak mümkün değil. Mesela Nuh aleyhisselam için, insanlığın ikinci Âdem'i denir. Neden? Nuh Tufan'ıyla yer yüzü komple helak olur yaşayan canlı kalmaz insan olarak. Hatta bütün suyun içerisinde kalınca düşünün normalde bütün yer yüzünün sular altında kaldığını düşünün, sular altında yaşayan varlıkların haricinde hiçbir şeyin kalmaması gerekir ama ardından Cenab-ı Hakk yeniden inşa etmiş olabilir, müteşabih. Veyahut ta o gün için insanlık Ortadoğu bölgesinde yaşıyordu sadece örneğin Amerika'da Avrupa'da hiç kimse yaşamıyordu düşünebiliriz. Öyle olunca, bu tufanın bir tsunami gibi sadece Ortadoğu bölgesine, insanların var olduğu yerde de tufanın olduğunu düşünebiliriz müteşabih çünkü bu mesele ama velakin söylentisi var kendisi yok diyebiliriz. İşte bir Atlantis krallığı var, ben bu Atlantis yani batan imparatorluk batıda, bir de doğuda Mun imparatorluğu var. Bu Atlantis imparatorluğunu batıran Mon imparatorluğu. Atlantis'le alakalı Mon'la alakalı ayrı muhabbetler var. Sonuçta kaç sefer kıyamet koptu ne kadar insanlar helak oldu kaçınıcı Âdem, bu farklı bir şey ama varlığın başlangıcı, hiçbir şey yok iken Allah Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ruhaniyetini ve nuraniyetini yarattı ilk önce. Kendi nurundan ve ruhunda yarattı bunu. Cenab-ı Hakk'ın buradaki "Kendi nuru ve ruhu" dediğimizde tecelliyatı nedir, muhteviyatı nedir, bilinmez. Allah'ın nurunun muhteviyatı bilinmez. Renk görürsünüz, suret görürsünüz, O, O değildir çünkü ayet-i kerime de "O hiçbir şeye benzemez" der ve Cenab-ı Hakk'ın ilk yarattığı bir şey bu manada hem Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti nuraniyeti hem başka bir hadis-i kudside, akıl. "Allah evvela akli yarattı" der hadis-i kudside. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinden iki tane söz nakledilir, "Hem evvela akli yarattı hiçbir şey yok iken beni yarattı. Benim ruhaniyetimi yarattı." "Ben yaratılmışların evveliyim, peygamberlerin de evveliyim" Âdem varlık noktasında ilk insan ama varlık noktasında ilk yaratılan Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri. O yüzden Âdem, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine nazaran ikinci makamda yaradılış olarak, manevi yaradılış olarak. Zahiri yaradılış olarak ilk yaratılan, zahir olarak yaratılan.

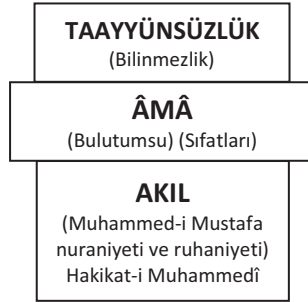
Ve beşerden ilk mevcut olan Ademle beraber O da zahire geldi, diyor.

Yani beşerden ilk zahir olan âdem dediğinizde, o ilk âdem Muhammed-i Mustafa'dır sallallahu aleyhi ve sellem ama fiziki olarak Âdem aleyhisselam da yaratıldı. İlk âdem Muhammed-i Mustafa'dır bu manada, ilk yaratılan O çünkü. Şimdi varlığa geçen yani cisme bürünen ilk insan Âdem aleyhisselamdır, varlıkta. Manada, Muhammed-i Mustafa'dır sallallahu aleyhi ve sellem.

Âdem melekler arasında Hz. Muhammed'den niyabeten aldığı bir bayrak sahibidir.

Âdem bu manada melekler sınıfındandır. Bu melekler sınıfındaki nokta Âdemiyyet makamıdır. Âdemiyyet makamında, bir kimsenin şeytanı da Müslümandır. Âdemiyyet makamında bütün varlıktan bir numune vardır sende. Âdemiyyet makamının zirvesinde duran Muhammed-i Mustafa'dır sallallahu aleyhi ve sellem ve Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinden bayrak almıştır Âdem aleyhisselam. Âdem aleyhisselam Ondan aldığı bayrak ve icazetle yeryüzüne ilk peygamber olarak indirilmiştir. Yeryüzüne indirilen ilk peygamberdir yoksa peygamberin evveli değildir. Misâl âleminin ilk peygamberi Hazreti Muhammed-i Mustafa'dır. Alem-i ruhun, alem-i a'yân-ı sabitenin -Arabî'den konuşalım- a'yân-ı sabitenin ilk peygamberi Muhammed-i Mustafa'dır sallallahu aleyhi ve sellem. A'yân-ı sabitenin bir üstü olan Âmânında peygamberi Muhammed-i Mustafa'dır sallallahu aleyhi ve sellem. Dikkat edin, bunu Arabî'den bulamazsınız, bunu ne Fusûs'tan ne Fütuhât'tan bunu bulamazsınız: Âmânın da peygamberi, Âmânın. "Ya Resulullah, hiçbir şey yaratılmazdan önce Allah neredeydi?" Cevap veriyor "Âmâdaydı" Arabî'ye göre Âmâ: Allah'ın henüz daha sıfatsal olarak tezahür etmediği yer. Âmâ, Arabî'ye göre söylüyorum tekrar, Allah'ın Allahlığından dahi haberi olmadığı yer. Arabî'nin altını çizerekten söyleyeceğim sözü budur. Âmâda henüz daha fokurdayan kaynayan bir kazan gibidir Âmâ. O esnada Allah celle celalühu sıfatları zuhura gelmemiştir, sıfatlarıyla bilinmiyordur daha. Arabî burada derki, Arabî der ki: Bu halde Allah, Allahlığından da haberdar değildir der. Arabî'nin sözüdür bu ama buna ben katılmam. Âmânında henüz daha, tekrar söylüyorum, henüz daha Arabî'ye göre bu noktada Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri yaratılmadı. İlk şey, İmam-ı Azam'ın "Şeyiyyet" dediği, İmam-ı Maturidî'nin onun üzerine, şeyiyyeti üzerine koyduğu ve sonradan gelenler onun, İmam-ı Maturidî'nin "bir şey" dediğini söylediği o ilk şey yok iken daha, ilk şey, yani ilk varlık, ilk akıl, ilk Muhammed-i Mustafa yok daha Allah Âmâda ve ilk ne yaratıldı? Muhammed-i Mustafa. İşte o yaratılan Muhammed-i Mustafa -burası bana ait- o yaratılan Muhammed-i Mustafa, Âmânında peygamberi. Bunun delili şu: Bunu bir yerde nakleder söylerseniz deliliyle nakledin. Eğer ki Cebrail aleyhisselam varlığın içerisinde, mevcut varlığın içerisinde, varlığın bütün derecatına sahipti ve varlıkta gidebileceği varlığın son noktasına kadar gitti miracla alakalı ve dedi ki "Ya Resulullah, ey Muhammed, benim gideceğim yer buraya kadar." Buraya dikkat edin "bundan sonrasını yalnız gideceksin." dedi. Bundan sonrası, bundan sonrası Allahu alem varoluşun üzerinde duran Âmâ makamıydı. Âmâ. Ve Cenâb-ı Hakk ayet-i kerime de dedi ki "Allah ona sarktı." Allah ona sarktı. Bunu şöyle düşünebilirsiniz: Âmâ, varlığın son derecesi. Bu, varlığın aşağıdan yukarı son derecesi. Bunun üstü Âmâ. Allah hiçbir şey yaratmazdan önce nerede idi? Âmâdaydı. Âmâ ne? Arap dilinde âmâ: Bunu aynı zamanda aynı şekilde Arabî'de Fusûsunda da Fütuhâtında ve bütün mütefekkirler, bütün ehli tasavvuf, bütün fıkıhçılar, kalamcılar, Âmâyı "Bulutumsu" bir şey olarak nitelendirir. Bulutumsu. Yani bu su buharlaşır,

buharlaştığında içinde suyu da saklar ama buhardır elinizle tutamazsınız, bulutun içinde yürüseniz bulutu göremezsiniz. Nem. Burada nem var mı şu anda? Var. Göster? Yok. Soğuğa hohla, hohladın. Hohladığında orada nem oluştu mu? Oluştı. Ama ondan önce hohladığında bir şey oluştu mu? Oluşmadı. Bir şey olması lazım. Bir şey oluşunca o oluşacak. O zaman burada ilk yaratılan varlık, ilk yaratılan, Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti ve nuraniyeti. Onun üstünde ne var? Amâ. Arabî'ye göre varlığın dereceleri 7 ama önemli değil kimin ne söylediği burada, sonuçta varlığın bir kendi içerisinde, kendi içerisinde başlangıcı var. Bunu ister Arabî'den dinleyin ister hadislerden dinleyin, kimden dinlerseniz dinleyin bunu. İster bunu istediğiniz sufiden dinleyin, hadis-i kudsi belli, hadis-i şerif belli,



Allah Amâ'daydı. Bulutumsu. Taayyünsüzlük, bilinmezlik. Allah dedi ki hadis-i kudsde "Ben bilinmezdim." Hadis-i kudsinin metni bu: Bilinmezdim, bilinmekliği istedim. Bilinmezdim, bilinmekliği istedim ve bilinmekliği istediğinden bir şey yarattı: Akıl. Muhammed-i Mustafa nuraniyeti ve ruhaniyeti. Tasavvufi dille Hakikat-i Muhammedî. Tasavvuf diliyle Hakikat-i Muhammedî. Âmâdan aşağısı. Âmâ: Allah neredeydi? Âmâdaydı. "Allah neredeydi" bakın, Allah. Âmâdaydı. Yani? bulutumsu bir şey, yani: ele avuca gelecek bir şey değil. Yani? maddi bir şey yok, madde yok. Yani? bu noktada Allah, Allah olduğu biliniyor sadece, sıfatları Âmânın içinde. Arabî'ye göre bu sıfatları ile beraber Allah, kaynayan kazan gibi ve sıfatları henüz daha tecelli etmedi. Allah, nasıl bir Allah olduğunun kendisi de -Arabî'ye göre söylüyorum- bilmiyor. Bunu Arabî'ye göre söylüyorum, bunu kabul etmiyorum ben. Arabîciler de ardından bunun gidiyorlar. Benimki küstahlık olsun, ben kabul etmiyorum. Benimki küstahlık olsun. Şimdi Cenâb-ı Hakk ilk akıllı yarattı. Akıl aynı zamanda Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti ve nuraniyeti. Ne olduğunu bilmiyoruz, aklında ne olduğunu bilmiyoruz ve akıllı yarattıktan sonra kalemi yarattı, kalemde sonra levh-i mahfuzu yarattı, levh-i mahfuzdan sonra ruhları yarattı. Arabî'ye göre: akıllı yarattı ya, akıldan Cebrail aleyhisselamı yarattı. Burası Arabî'ye göre söylüyorum: Cebrail aleyhisselamdan kalem, kalemde levh-i mahfuz ve ruhlar alemleri yarattı. Önemli değil. Ve ilk Cenab-ı Hakk zuhurat çıkardığı insan sureti, ilk insan sureti Muhammed-i Mustafa. İlk âdem sureti. Bu ne? Suret, misal. Daha vücuda girmedi daha. Bunu Arabî'de aynı şeyi söylüyor diyor ki: İlk ademiyet Hazreti Muhammed-i Mustafa'dır. Şimdi ilk bunu normalde Arabî diyor ki: ilk yaratılan. Burada ince bir perde var; ilk yaratılan Muhammed-i Mustafa, ilk yaratılan da âdem.

İlk yaratılan âdem de O. Âdem aleyhisselam peygamber olarak yer yüzüne O'ndan bayrak alarak indi. İlk peygamber olarak. Peygamberliğinin icazetini, peygamberlik bayrağını, peygamberlik bir makam ve bir meslektir, öyle düşünün, peygamberlik bayrağını Hazreti Muhammed-i Mustafa'dan aldı. Her peygamber nebidir aynı zamanda her peygamber velidir. Velayet. Hazreti Âdem aleyhisselamın velayeti Muhammed-i Mustafa'dan başlamakta ve son velayet, burada onu söylüyor diyor ki "Bayrağı asaleten Adem'den bayrağı alacak -hani kıyamete yakın zuhur edecek olan" Mehdi var ya, Mehdi, kıyamete yakın zuhur edecek olan Mehdi. Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin torunlarından hazreti Hasan Efendimizin yolundan ve kolundan hem Hasan Efendimizin hem Hüseyin Efendimizin, iki koldan gelen Mehdi. İki koldan gelecek, tek koldan değil. Hem Hasan Efendimizden hem Hüseyin Efendimizden gelecek, evladı Resul olacak, annesinin adı Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin annesinin adı Emine olacak, babasının adı Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin babasının adı Abdullah olacak, sureten. Sireten -sireten: iç olarak, sureten: dış olarak- Muhammed-i Mustafa'ya sallallahu aleyhi ve sellem benzeyecek, Kur'an-ı ve sünneti Resulullah'ı ve dini yeniden anlaşılabilir ve yaşanabilir bir hale getirecek. Harikulade üzerinde kerametler olacak, herkes Onun Mehdi olduğunu bilecek, herkes Onun Mehdi olduğunu tanıyacak, Mehdiyete inanmayan deccal düşünceli, kâfir düşünceli, şeytan düşünceliler Onun Mehdiliğine inanmayacak. Müslümanların içerisinde de Ona inanmayacak olanlar var. İşte Hazreti Âdem aleyhisselamla başlayan velayet bayrağı, velayet, velayet ne? velilik bayrağı. Hazreti Âdem'le başlayan velilik bayrağı Mehdi ala Resul'de son bulacak ve hazreti Âdem almış olduğu velayet, velilik bayrağını, Muhammed-i Mustafa'dan alınmış olan velilik bayrağı yine Muhammed-i Mustafa'nın sülbünden gelen, soyundan gelen Mehdi'de son bulacak. Ve o Mehdi vefat ettiğinde, o Mehdi öldükten sonra hızla bozulma başlayacak, Allah diyen kimse kalmayacak, kıyamet kopacak. Bu kıyamet dünyanın yok olması mıdır, bütün insanların ölmesi midir, bunlar müteşabih şeyler. Bunlar alemleri misal de yaşanır mı, alemleri misal de yaşandığında alemleri misal de yaşanan kıyamet midir, âlemleri misalde her an bu kıyamet yaşanır mı, bunlarda ayrı müteşabih meseleler. O zaman biz buradan hareket ettiğimizde velayet bayrağı Hazreti Muhammed-i Mustafa'dan alınan o Âdem aleyhisselam, Âdem aleyhisselam hem ilk nebi varlığa bürünen hem de ilk velidir. Bütün peygamberler hem velidir hem nebidir, bütün peygamberler. Ve hazreti Muhammed-i Mustafa'nın izinden giden, yolundan giden velilerde Benî İsrail peygamberleri mesabesinde ama edeben hiç biriside, biz nebiyiz demez. Diyen küfre düşer, yasaktır diyen akli dengesini bozmuştur diyen şatahat yapmıştır, diyen şatafat yapmıştır, din bozguncusudur. Hiçbir veliyullah Hazreti Muhammed-i Mustafa'dan sonra sallallahu aleyhi ve sellemden sonra nebilik iddiasında bulunmamıştır ama hepsinin de üzerinde nebi vazifesi vardır, bu ayrıdır. Bu konu, bu mesele, velayet bayrağı ile alakalı. O yüzden Âdem aleyhisselamdan itibaren o velayet bayrağı, hadis-i şeriflerde sahih olup olmadığını tartışırlar ama bu hadis-i şeriflerin üzerinde tartışan en böyle tasavvufa karşıymış gibi görünen İbni Teymiye

dahi İmam-ı Hambel hazretlerinin velilerle alakalı hadis-i şeriflerini kabul etmek zorunda kalmıştır. O kadar inceler, inceler, inceler, İbni Teymiye, İmam-ı Hambel hazretlerinin Hazreti Ali Efendimizden rivayet edilen ve başka sahabelerden rivayet edilen işte “40 tane abdal vardır, bunların 30 tanesi İbrahim gönüllüdür.” Başka bir hadis-i şerifte “Bunların 30 tanesi Musa gönüllüdür.” Başka bir hadis-i şerifte “Bunların şu kadarı İsa gönüllüdür.” deyip bütün peygamberlerin, bu noktada kitap indirilen peygamberlerin, isimleri anılan o hadis-i şerifi İbni Teymiye dahi kabul eder. İbni Teymiye'nin talebesi olan Aliyyü'l-Kari'de kabul eder. Aliyyü'l-Kari'de kabul eder çünkü “o veliler mahcup da olmaz, mahzun da olmaz.” ne suresi? Yunus suresi. “Onlara korku yoktur, onlara hüznün de yoktur.” Burayı tefsir ederken Aliyyü'l-Kari Hadislerle İslam Hadislerle Kur'an Tefsiri eserinde de diğer başka eserlerde de derler ki; Hazreti Ömer radiyallahu anı hazretlerinin hadisini de nakleder. Derler ki “Allah'ın öyle kulları vardır ki, bir şeye ‘ol’ deseler, Allah onların ‘ol’ dediğini oldurur, reddedemez.” der velilerle alakalı. İşte bu velayet bayrağı Âdem'den itibaren insanlığın içerisinde yok olmamıştır. Bu velayet nuru bütün peygamberlerde olduğu gibi velilerde de vardır. Peygamberlerde iki nur vardır: 1- Peygamberlik nuru 2- Velilik nuru. Velilerde bir tek velayet nuru vardır, peygamberlik nuru yoktur. Bir veliyi nurundan tanıyan bir kimse bütün verileri tanır ama bir veliyi nurundan tanımadıysa kördür, hiçbir veliyi tanımaz. Velilik nurunu takip eden bir kimse bir veliye intisap ettiyse vefat ettiğinde o nurun kime gittiğini görür, gider ona intisap eder. O velilik nuru velayet olarak devam eder. İşte son noktada gideceği kimse Mehdi ala Resul. Devam ediyoruz.

Hz. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem en azim mecla-yı ilahidir ve onunla “evvelkilerin ve sonrakilerin ilimleri” bilinir.

Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri az önce bahsettiğimiz gibi aynı zamanda ilk akıldır. Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ruhaniyeti ve nuraniyetinin üzerinde, kendisi ilk yaratılan bir şey olduğu için kendisinden sonra ebediyyen gelecek olan bütün ilimlerin zahir alana döküldüğü aynadır ve ister fiziki olarak kendinden sonra gelenler olsun, isterse ruhani, misal, noktasında kendinden sonra yaratılanlar olsun, bütün ilimler Onun nuruyla bilinir ve tanınır. Eğer bir ilme vukufiyet sağlamak istiyorsan ister kâfir ol ister münafık ol ister mürtet ol ister şirk ehli ol ister İsevi ol ister Musevi ol ister sufi ol ister kelamcı-hadisçi ol ister fıkıhçı ol ister kimyacı ol ister fizikçi ol ister matematikçi ol ister astrofizikten bahset, hangi ilmin ne tarafına dönersen dön bütün ilimlerin kaynağı Hakikat-i Muhammedîyedir. Bütün ilimlerin kaynağı, yani zahire döküldüğü yer, bilinirliğe döküldüğünün vesilesi, bilinirliğe döküldüğünün zemini, bilinirliğe döküldüğünün kanalı Hakikat-i Muhammedîye'nin üzerindedir. Bütün ilimlerin aslında çıkışta gerçek noktası Âmâdır. Bu, bu fakirin şerhi. Bütün ilimler, sonsuza kadar gelecek olan bütün ilimlerin çıkış noktası Âmâdır, Âmâ. Ama bu Âmâdan gelen şey fiziğe döndü, varlığa döndü, tecelli ettiği, buharın suya dönüştüğü, buharın tomurcuk suya dönüştüğü, buharın damlaya dönüştüğü

yer Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin nuraniyeti ve ruhaniyetidir. Yani burası Hakikat-i Muhammedîye'dir. O zaman, varlığın içerisindeki bütün ilimlerin -kendisinden öncesi zaten Âmâ- kendisinden önce ve kendisinden sonra gelecek olan bütün ilimler Hakikat-i Muhammedîye'nin üzerinden tecelli eder. Hazreti Muhammed-i Mustafa bütün varlığın peygamberidir. Siz bakmayın Onu daraltan biziz. Hazreti Muhammed-i Mustafa varlığa peygamber olarak göndermiştir, varlığa. O, taşında, toprağında, sizin taş toprak olarak gördüğünüz, sizin hayvan olarak, balık olarak, böcek olarak, çiçek olarak gördüğünüz, yıldız olarak, ay olarak, güneş olarak, Jüpiter olarak gördüğünüz ve tüm kainat, işte 14 milyar yıl önce yaratılmış diyorlar ya, bütün bu mevcut içinde bulundukları saydıkları, hesapladıkları ve hesaplayamadıkları, bilemedikleri, gidemedikleri, kendi yaratılmış oldukları evreni hesaplayabilen insanoğlu zahirde, batın noktasında hesabı kitabı bilmeyen, misal aleminden haberi olmayan insanlık. Ve misal aleminden haberi olsaydı bütün yaratılmış olanların, her şeyin, misal aleminde deveren ettiğini bilmeyen insanlık. Ve 14 milyar yıl ışık yılını kendince çok uzun zanneden amma velakin evveli olmayan bir Allah'ı tanımaktan uzak olan insanlık alemi. Evveli olmayan. Bunu böyle bir latifelendireyim ben; hani Cenab-ı Hakk'ın evveli yok ya, 14 milyar yıl ışık yılı önce öyle bir canı sıkıldı "Ya ben bir tanınmak isteyim." dedi. Ondan önce? Şunu unutmayın, tanımak istemek bir sıfattır. Allah'ın sıfatları sonradan olgunlaşmaz, kemale ermez. O öyledir. Dikkat edin. Aldanıyor burada insanlar Allah'ı tanımadıklarından dolayı. Arabîciler de aldanıyor. O yüzden zamanın velisinden sohbet alacak herkes, kimse o. O, kimse. Kitaba bağlı insanlar, papağan. Papağan. Hazreti Mevlâna der ki: -O, öyle demez de ben o manada- "o sufi bozuntuları" der "birkaç parlak söz ezberleyip yol keserler."

Arabîciler ve bütün İslam alemi, dikkat edin, hadis-i kudsi şu: Ben bilmezdim, bilinmekliği istedim. 14 milyar yıl ışık yılı önce mi bilinmekliği istedi? Bilinmekliği istemenin başlangıcı var ise sıfatsal olarak o esnada mı kemale erdi? O esnada mı aklına geldi? O güne kadar bilinmekliği istemiyordu da o anda mı geldi? Allah sonradan sevmez. O sevmiştir. Allah sonradan rahmaniyete bürünmez. O rahmandır. Allah sonradan rahimiyete bürünmez. O rahimdir. Allah sonradan zahirliğe bürünmez. O evveldir zahirliği, O zahirdir. Nerden geliyor kardeşim 14 milyar yıl önce tespih sallarken "Ben tanınayım" mı dedi? O yüzden Hakikat-i Muhammedîyenin yani hazreti Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyetinin ve nuraniyetinin yaratıldığı zaman yoktur. Biz anlayalım diye var. Hangi zaman diliminde yarattı ruhaniyetini ve nuraniyetini Cenâb-ı Hakk hazreti Muhammed-i Mustafa'nın? Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın nuraniyetini ve ruhaniyetini ve peygamberliğini tanımakta kısıtlı kalan, kısır kalan akıllar bunu böyle söyler. Bu bir haldir. Bu bir haldir. Bu manada hazreti Muhammed-i Mustafa bu noktada kendinize şirk olarak söylemeyin, şirk olarak düşünmeyin, Allahu alem, yaratılışının zamanı belli değil ve Allahu alem O'da ezeli. Allahu alem Onun yaratılışı da ebedi. Biz, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini tanımıyoruz. İnsanlık, Onun nasıl abdest aldığına bakıyor. Nasıl abdest aldığına bakıp ta abdest alsa yine kurtuluşa erecek. O, öylesine ki. Öylesine ki... hadis-i şerif bakın, hadis-i şerif: "Bir

kimse dese ki benim ceddimin ceddinin cediti Muhammedîymiş, benim şefaati on a vacip olur.” Bırakın abdest almayı, bırakın namaz kılmayı, ceddüke ceddüke ceddüke Muhammedîymiş dese şefaati on a vacip olur. Evet, o yüzden Hazreti Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyeti ve nuraniyeti bütün ilimlerin zahire çıkış noktasıdır, tecelliyata çıkış noktasıdır ve bütün ilimlerin öğrenme noktasıdır.

Dedi ki, her Peygamber sadece kendi risaletleri döneminde Peygamber olmuşlarken ben Âdem daha çamur iken peygamberdim, buyurdu.

Evet, hadis-i şerifte Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri der ki “Âdem henüz çamur iken ben peygamber idim.” başka bir hadis-i şerifte “Âdem henüz toprakla su arasında iken ben peygamber idim.” toprakla su arasında yani daha çamurda değil. Bir hadis-i şerifte: Âdem henüz toprakla su arasında ben peygamber idim, başka bir hadis-i şerifte de: Âdem henüz çamur iken ben peygamber idim. Başka bir hadis-i şerifte der ki: Ben peygamberlerin evliyim. Âdem hep henüz daha yaratılmamış iken ben peygamber idim. Ayet-i kerimde de Hazreti Cenâb-ı Hakk der ki “O, peygamberlerin evveli ve ahiridir.” Ayet-i kerime. Hazreti Muhammed-i Mustafa ile alakalı, peygamberlerin evveli ve ahiridir der ayet-i kerimde. Hazreti Muhammed-i Mustafa -az önceki girişi o yüzden geniş yaptım, arkasından ne geleceğini bilmiyorum, sakın ha soruları aldığımı da düşünmeyin. Cenâb-ı Hakk yapıyor. Bu noktada -o giriş iyi olmuş cuk diye oturmuş- bu noktada Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri henüz daha hiçbir şey varlığa bürünmeden peygamber idi. Ve bütün bu noktada varlık, Ondan bayrak alarak çıktı. Hazreti Cebrail aleyhisselam da dahil buna. Bir yerde sormuşlardı bir eserde okumuşlar, Cebrail aleyhisselam Peygamber efendimizden önce yaratıldı diye, dellendirdiler beni Allah muhafaza eylesin dedim, tanımıyorlar yok hayır böyle bir şey de yok. Hiçbir şey yok iken O Peygamberdi. Anladınız mı? Tekrar söyleyeyim mi? O, hiçbir şey yok iken O peygamberdi. Yani Âmânın peygamberiydi. Beni şirkle suçlayacaklar bu gece diyecekler ki, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini Allah’a şirk noktasına götürdü. Ben ne diyeceklerini biliyorum.

Arabî’ye göre sünnet Hakk’a götüren bir tariktir. Yani yoldur. “Allah Resulü hevadan konuşmayacağına” (Necm, ayet 3) göre O’nun hükmü de hükmullahtır. O, Allah’tan nakleden ve Allah’tan gördüğünün terbiyecisidir.

Hem hükmullahtır hem hukukullahtır hem ilmullahtır Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri. Hem de hakikatullahtır. Hazreti Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ağzından çıkan her şey Allah'ın hükmüdür. O yüzden Muhammed-i Mustafa'ya tabi olmak farzdır. O yüzden Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin sünnetlerine de tabi olmak farzdır. Ayet-i kerimde derki “O’nda zikredenler için güzel örnekler vardır.” “Allah'a itaat edin, Resulüne itaat edin, sizden olan emir sahiplerine itaat edin.” işte o

Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin sünnet tarikine giren bir veli Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin halifesi hükmündedir. O yüzden de onun ağzından çıkan hakikatullahıdır, ona da itaat edilir. Buna ehli fıkıhçılar derler ki, işte alimlere, zahir âlemlere de itaat etmek bu noktada bu ayet-i kelimeyi söylerler, biz güleriz ona. Bir şey de demeyiz dinin dairesini bozmamak için. Deriz ki, evet fıkıhçılara da itaat etmek lazım. Siyasetçiler derler ki, biz devlet başkanınız, işte ayet-i kerime bize itaat edin derler, biz susarız, tamam deriz. İşin hakikati o değildir. İşin hakikati; kim Allah'ı görüyormuşçasına ibadet ediyorsa, kim Muhammed-i Mustafa'yla sallallahu aleyhi ve sellemle görüşüyorsa, O, gözünün önündeyken sohbet ediyor, O gözünün önünden ayrılmadan zikrullah yapıyor, O gözünün önünden ayrılmadan yürüyorsa, onun söylediği her şey hakikatullahıdır. Ona tabi olmak, itaat etmek gerekir. Allah'ım seni sevgini, Seni sevenin sevgisini, Seni sevdirenin sevgisini bana bahşeyle. Bu, ayet-i kerimenin tefsiridir hadis-i şerifle "Allah'a itaat edin Resulüne itaat edin, sizden olan emir sahiplerine itaat edin." Benden olan emir sahibi Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ruhaniyetini ve nuraniyetini adım adım, nefes nefes, nefes nefes takip eden kimse benim için. Adım adım, nefes nefes. Sözülle, haliyle, davranışıyla, fiiliyatıyla, yaşantısıyla, her haliyle Muhammed-i Mustafa'yı sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini nefes nefese, nefes nefese diyorum. Onun nefes alıp vermesi dahi Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin nefes alıp vermesine uygun olacak. Kalp atışları dahi O'na uygun olacak. Kalp atışları. Bu nasıl uygun? yolda yürürken O'nunla beraber yürüyorsa uygun, O'nunla beraber aynı adımı atıyorsa, O'nunla beraber aynı sözü söylüyorsa, O'nunla beraber aynı zikrullahı yapıyorsa, O'nunla beraber aynı şekilde yürüyorsa mümkün. Yoksa mümkün değil. İtaat edilecek olan kimse O. Bulun, itaat edin. Bulun, itaat edin. Bunu bulmakla bütün ümmet-i Muhammed vazifelidir, farzdır. Bütün ümmet-i Muhammed. Bütün ümmet-i Muhammed. Bütün insanlık, bütün varlık. Varlık. Göktekiler, yerdekiler, bütün varlık, o nefese itaat etmekle mükelleftir. Bulamazsa zarardadır, ziyadadır. Kör olarak göçer gider. Varlık, varlık ona itaat etmekle mükelleftir. Kim o zaman? Allah'a itaat edin Resulüne itaat edin. Ayeti kerime sabit. Açık. Hani diyorlar ya "Bize Kur'an yeter." Al sana Kur'an. Al sana Kur'an. Allah'a itaat edin, Resulüne itaat edin. Sizden olan emir sahiplerine itaat edin. Yerken itaat et, nasıl yedi? nasıl içti? nasıl yürüdü? nasıl düşündü? nasıl zikretti? ne yaptı? ne yaptı? İtaat et. Abdest alma şeklini öğrendin ya, hakikatini de öğren. Namaz kılmanın şeklini öğrendin ya, hakikatini de öğren. Nasıl namaz kıldırdı acaba? İyi, rükusu, secdesi, kıyama, oturuşu, tamam. Ne görürdü acaba namazda? bizim gibi boş boş mu kıldırdı acaba? Nasıl zikrederdi acaba? "Allah" dediğinde hangi alemler açılırdı gözünün önünde acaba? Kendini mi seyredirdi her baktığı yerde acaba? O yüzden Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bir hadis-i şerifte der ki "Allah'ın yasakladıkları vardır. Muhammed'in de yasakladıkları vardır. Muhammed'in yasakladıkları Allah'ın yasakladıkları gibidir" hadis-i şerif. Bunu şimdi sözüm meclisten dışarı içeri önemli değil, üç beş tane soysuz bu hadis-i

şerifleri reddediyorlar. Bunların hepsi de deccal peşinde koşanlar. Birisi hadis-i şerifleri reddediyorsa sohbetini değil selamınızı bile keseceksiniz onunla.

Allah sırat-ı müstakimdedir. Hud, ayet 56

Müthiş bu ya. Teşekkür ederiz. Allah sıratı müstakimdedir. Allah soyut bir kavramdır. Allah bilinmezdi, sıratı müstakimde olan ne o zaman?

Sünnet tarikattır, yoldur. Yoldan murat ise kendisi değil götürmek istediği gayesidir. İşte böylece sünnet, semavatta ve arzda ne varsa kendisine ait olan Allah'ın sıratı olmuş olur. Şüphesiz bütün işler Allah'a döner. Hud, ayet 123. Demek ki sünnet sıratıdır ve o sıratın gayesi de Allah'tır. O halde Allah'a vasil olmak isteyen salikin bu sırat üzere olması lazımdır. Lakin sırat bir vasıtaadır. Mazharın kendi nefsinde olan istidadı vasıtasıyla o mazharın zahirdeki ismine hükmedilir. (El- fütuhat II/472)

Arabîciler! Sünnet-i Resulullah'sız olmaz. Bu sözüm de arabîcilere. Sünnet-i Resulullah'sız vasılı Hakk mümkün değildir. Sünnet-i Resulullah'sız yol mümkün değildir. Hangi yola girerseniz gidin, hangi yolda giderseniz gidin, muhakkak Sünnet-i Resulullah'a tabi olmak, ona itaat etmek zorundasınız. Çünkü Sünnet-i Resulullah Allah'ın yoludur. Allah'ı tanımak isteyenler, Allah'ı bilmek isteyenler, Allah'a vasil olmak, yaklaşmak, O'na yakın olmak isteyenler Sünnet-i Resulullah'a bağlanacaklar. Sünnet-i Resulullah'a tabi olacaklar. Bir şeyhe olan tabiiyetin Sünnet-i Resulullah dairesinde olması gerektiğini o yüzden bangır bangır bağıyorum. Şeyhlerin vazifeleri, alimlerin vazifeleri, fıkıhçıların vazifeleri, hadisçilerin vazifeleri, ilmi noktada-dini noktada insanların vazifeleri; insanları Kur'an ve sünnet yolunda yürümelerine vesile olmaktır. Sünnet-i Resulullah'ı yaşamalarına vesile olmaktır. Eğer bir yol Sünnet-i Resulullah'ı yaşamaya vesile olmuyorsa, o yol şeytanidir, deccalidir, o yol insanları Allah'a yaklaştıracak yol değildir, o peygamberî bir yol değildir, o şeytanidir. Ebu cehilin yoludur o. O zaman ey Arabî'yi seviyorum, Arabî'nin yolundan gidiyorum diyen kardeşler; her halinizle ve hareketinizle Sünnet-i Resulullah'a tabi olun. Ey ümmeti Muhammed! yarın sabahleyin kalktığınızda, O yüzünü nasıl yıkardı diye düşündüğünüz kadar, O'nun nasıl bir sünneti vardı? O nasıl infak ederdi? O nasıl tebessüm ederdi? O nasıl yardım ederdi? O zalimlere karşı nasıl dimdik dururdu? O nasıl tebliği ederdi? O nasıl idrak ederdi? O nasıl anlardı? O nasıl namaz kılardı? O nasıl savaşırdı? O düşmanlara karşı nasıl cesaretliydi? O hakkı savunmakta ne kadar gayretliydi? O sabrı yaşamakta ne kadar gayretliydi? O düşmanların üzere tek başına atını nasıl sürerdi? sahabeler arkasından yalvarırdı "Gitme ya Resulullah" O mahmuzlardı atını ve öylesine mahmuzlardı ki düşmanın hattını geçer, ta arka taraflarına doğru giderdi. Abbas yalvarırdı, Abbas yalvarırdı Abdullah'lar yalvarırdı, Ömer'in oğlu yalvarırdı "Gitme ya Resulullah" derlerdi, O yürürdü. O'nda öyle cesaret vardı. Sen de? Bir düdük, evdesin. Sende? Sende? Mal, can, gitti mi? Gitmedi. Namazı attın mı geriye? Attın. Namazı attın mı geriye? Attın. Orucu attın mı? Attın. Yolda kaldın. O nasıl giderdi? O nasıl yürürdü? O nasıl iman

ederdi? Nasıl iman ederdi? O'na geldiler dediler ki "Gel, istediğin kadını al." Sen hangi kadının peşinden dinini bıraktın gittin? Hangi kadının peşinden yolunu bıraktın gittin? Sen hangi kadını bıçakladın? Sen hangi kadını dövdün? O hiçbir kadına elini kaldırmadı, O hiçbir hanımına kötü söz söylemedi, hiçbir hanımına. Sen nerden Muhammedîsin sen? Kimden öğrendin bunu? Kaşını dahi çatmadı hanımlarına. Sen kaş çatmayı kimden öğrendin? Şeytandan. Sen hanımına kızmayı kimden öğrendin? Şeytandan. Sen hanımını dövmeyi kimden öğrendin? Şeytandan. Sen masumu öldürmeyi kimden öğrendin? Şeytandan. Sen şeytanın çocuğusun. Sen şeytanın askerisin. Sen şeytanın yolundan gidiyorsun. Sen mümin kardeşine tebessüm etmediysen şeytandan. Edebiyatı çok güzel, komşusu açken tok yatan bizden değildir. Her Ramazan bunu dinlemekten artık gına geldim. Sen nerede iftar ettin? Beş yıldızlı otelde. Bu hadis-i şerifi beş yıldızlı otelde söyleme bana. Nerede hacca gittin sen? Beş yıldızlı otelde. Bana söyleme. Bana söyleme. Senin villanda bir tane fukara var mı akşamları yemek yediğin? Yok. Bana söyleme. Bana anlatma. Anlatma bana. Hiç konuşma. Sen sofradan aç kalktın mı bana onu söyle. Günde iki öğün yedin mi? İki öğün de aç kalktın mı? bana onu söyle. Sen her gün bir fakiri doyurdun mu onu söyle bana. Bir fakiri doyurdun mu her gün? Onu söyle bana. Birinin derdine derman oldun mu? Onu söyle bana. Bir yetimin başını okşadın mı? Onu söyle bana. Yetimin başını okşamak: Bir kimse hiçbir parası pulu yok, cebinde bir lirası dahi yok, yetime verebilecek hiçbir şeysi yok. Tebessüm edip başını okşuyor "Yavrum nasılsın? İyi misin?" Senin cebinde para varsa başını okşayacağım diye uğraşma cebine para koy. Bir kimsesizi evlendirdin mi sen? İlacı olmayan bir çocuğa bir ilaç aldın mı? Gece soğukta yatana bir odun götürdün mü? Muhammedî olmak bu. Parmaklarının arasını hilallemek kadar "Müminler bir tarak gibidir" müminlerinde arasını hilalle. İnsanlarda tarak gibidir, hepimiz Adem'in çocuklarıyız, bir tarağın dişlileri gibiyiz. Elinin arasını hilallemek demek, insanların arasını bulmak, insanların sıkıntısını gidermek, insanların problemini çözmek, bir kardeşine o yardım istemeden yardım etmek. Arayı hilallemek bu. Arayı hilalledin mi? Arayı hilalle, aradaki paraziti kaldır. Arayı hilalle, suyla kirleri arındır. Kir var arada. Müminler kardeşler. Kardeşinin arasındaki parazitleri gider. Nifakı kaldır, düşmanlığı kaldır, o cemaattendi, bu tarikattandı, ocuydu, bucuydu, kaldır. Şafii'ydi, Maliki'ydi, Hambeli'ydi, kaldır. Kaldır. Gider, hilalle. Sakalı vardı, sakalsızdı kaldır; başı açıktı, başı kapalıydı, kaldır. Kaldır. "Ya o bahçede sohbette başı açık kadınları da topluyor. Kâfir O ya." Ha ben senin kafirininim, doğru. Ben senin kafirininim. Neden? Aynaya baktın saç beyaz olmuş. Kendini gördün. Doğru. Ben de maili yazıyorum "Doğru söylediniz", "Ya bu kadar cahilsin ki" diyor "Bir de doğru söyledin diye yazdın" diyor. Ben "Bunu da doğru söylediniz" diyorum "Ya gerçekten sen körkütük cahilmişsin ya" diyor, "Gerçekten dediklerinin hepsi doğru." diyorum. "Ben hiçbir şey anlamadım" diyor, "Buda doğru" diyorum ben. "Buna da doğru dedin, anlayamadım" dedi. Yazdım "Aynaya baktım saç beyaz olmuş", "Ha bunların hepsi de benim mi şimdi?" dedi bir daha yazdı, "Buda doğru dedim." Nerede kaldı Muhammedîlik? Necran'lı Hristiyanlar geldiler din tartışıyorlar, O'nun peygamberliğini reddediyorlar "Sen peygamber değilsin" diyorlar. Dinliyor,

konusuyor, kılıçtan geçirmiyor. Onların bulunduğu yeri yakmıyor. Bomba atmıyor, Molotof kokteyli de atmıyor. Camide canlı bombalar da yok onların içinde. Yok bak bunların hiçbirisi. Birde ne diyorlar “Ey Muhammed” sallallahu aleyhi ve selleme “bize ibadet edecek bir yer göster” “Geçin” diyor “Mescitte ibadet edin” var mı, Ulucami’yi açabilir misiniz bir Hristiyan topluluk gelse: biz şurada köşede bir ayin yapsak, dese? Sünnetullahına bağlanmak hak ya. Arabî diyor ki: Sünnetullah haktır, sıratı müstakimdir, o dosdoğru yolda gider. Ne? Hazreti Muhammed-i Mustafa’nın sünnetine uyan. Gelse Hristiyanlar ise deseler ki: Böyle büyük bir ibadethanede, kutsal bir yerde, biz bir ayin-i şerif yapmak istiyoruz, ayin yapmak istiyoruz dese, haydi Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin sünnetine uyun, Ulucami’yi açın, ayin yapsınlar çünkü onlarda Muhammedî. Madem peygamberlerin evveli ve ahiri ve bütün peygamberler madem ki Ondandaki bayrak aldılar ve bütün peygamberler de bayrağını Ondan alıp yer yüzünde indilerse, peygamberlik bayrağını, hangisini biz Muhammedî görmeyeceğiz peygamberlerin? Âdem’i Muhammedî göreceksin de İsa’yı görmeyecek misin? İbrahim’i Muhammedî göreceksin de Musa’yı görmeyecek misin? Neden Kur'an-ı Kerim’de dedi “Biz bütün peygamberlere iman ederiz”? Bir yerde sormuşlardı bana “Dinler arası diyalogla alakalı ne düşünüyorsunuz?” diye. “Bütün dinler İslam. Hangi dini kimle diyaloglaştıracamız?” dedim ben. “Dindarlar arası diyalog diyelim” dedim. İsevilerde Muhammedî, Musevilerde Muhammedî, İbrahimîlerde Muhammedî. Sünnetullah hak.

Arabî hadis ilmine çok önem verir. Yalnız onun bu ilimle ilgili kriterleri zahir ulemasıyla bazı farklılıklar taşır. Fütuhatta şöyle der;

Bu ümmetin başlıca evliyası Hakk’ın onda tecelliyatını ve de mazharı Muhammed ile Mazhar-ı Cebrail’i ikame ettiği kişilerdir.

Yani iki kanaldan gelecek. Hazreti Cebrail aleyhisselam varlığının içerisinde aklın, aklın ve ilahi, ilahi, tekrar söylüyorum; aklın ve ilahi emirlerin, vahyin, indirildiği, indiren kimsedir. Vahiy meleğidir Cebrail aleyhisselam. Arabî’ye göre varlığın derecelerinde akılla beraber Cebrail aleyhisselam zuhur eder. Cebrail aleyhisselam ruhlar aleminde zuhur ederek bütün emrine melekler verilir. Emrine melekler verilerek bütün ilham, bütün vahiy, Cebrail ve melekler tarafından indirilir insanların gönlüne, müminlerin kalbine. Ve zahir manada Kur'an-ı Kerim’i ve bütün ilahi emirleri Hazreti Muhammed-i Mustafa’dan önce, Âdem’le Muhammed Mustafa’ya kadar sallallahu aleyhi ve selleme kadar bütün ilahi emirler, bütün kitaplar, bütün suhuf, Cebrail vasıtası ile indirilir ve insanların kalbine ilhamı indiren de Cebrail aleyhisselamın emrindeki meleklerdir. Arabî Fütuhatında derki: Cebrail aleyhisselam, emrindeki melekleriyle beraber insanların kalbine ilham indirir der. Peygamberlere ise ilahi emirleri, ilahi buyrukları indirir. Burada gerçek olan alim Arabî’ye göre, diyor ki: alim, Muhammed-i Mustafa’nın sünnetine tabi olduğu gibi aynı zamanda da Cebrail aleyhisselamın ilhamına mazhar olması gerekir. Çünkü Arabî ilhamı ilim kapısı olarak görür. Rüveya ilim kapısı olarak görür. Arabî

bunu Fütuhatında da rüya bahsinde de söylerken der ki: Rüya peygamberliğin 46 cüz'ünden bir cüz'dür, hadis-i şerifini Arabî bu noktada kendince ölçü olarak alır. "Rüya bir ilim kapısıdır, rüya vahyin bir alt derecesidir" der. Hatta bir yerde "Vahiydir" der. Bizim kardeşlere rüyayı önemli görmemizin bir sebebi de budur; Sünnet-i Resulullah'a bağlılık. Rüya o kimsenin, sahihse, hadis-i şerifte mübeşşirattandır, müjdedir. İşte Arabî'ye göre bir kimsenin başlıca evliya yani veli olması için iki kanatlı olması gerekir: Hem Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin zahir ilmine hem de onun batıl ilmine yani Cebrail'den gelen vahiy ilmine de açık olması gerekir. İki tecelliyat yaşanacak.

İşte bu mazhardan onlar Hz. Muhammed-i ahkâm-ı meşruasını dinlerler. O dinleme sonra velinin kalbine iner.

İşte o veliler hazreti Muhammed-i Mustafa'yı dinlerler. Ama Cebrail'den dinlerler, ama Mikail'den dinlerler ama başka bir Peygamber-i Azam'dan dinlerler. Örneğin İsa'dan. Burada o velilerin makamâtı çıkar orta yere. Sufiler önce Muhammed-i Mustafa'yı üstadlarından dinlerler. Ve üstadlarından dinledikleri gibi Hazreti Muhammed-i Mustafa'yı tanımaya başlarlar. Burada da zahir nedir? O'nun yaptığı. "İbadetlerinizi benden gördüğünüz gibi yapın." Bu zahirdir. Onun haliyle hallenmeyi üstadlarından öğrenirler. O yüzden üstadsız yolda yürünmez. Adım dahi atmaz. Geçmiş dönemlerde üstadı vefat eden evinden dışarı çıkmazmış yeni bir üstada manen bağlanıncaya kadar. Evlerinden dahi çıkmazlarmış. Evden dışarı çıkmıyor. Vefat etti, gömdü, evine kapanırmış "Şimdi benim şeyhim şeytan olur. Attığım her adımdan şeytandan olur" diye adım atmazlarmış. Oturlar dua, yalvar, yakar. Manen bir üstadı görünceye kadar yalvarır yakarırlarmış. Gördüler, manen ona intisap etti, ilk işi hızla gidip ona zahirende intisap etmekmiş. Evet. Ama onlar Muhammed-i Mustafa'yı dinlerler bir yerden. **O dinleme sonra velinin kalbine iner.** Evet. Rüyayı görürsünüz, o rüya sonra kalbe iner, bir hitaba mazhar kalırsınız, sonra o kalbe iner. Kalbe inmesi demek aklın onu hafızaya alması demektir.

Sonra akl-ı veli bunu akleder.

Evet. Ne yapar? kalbe ineni ne akıl ne yapar? Hafızaya alır. Bu.

İşte bir veli bunu mazhar-ı Muhammed'den tıpkı ümmete yapılan tebliğde hazır bulunur gibi alır. Ve kendine intikal ettirir.

Evet, o Hazreti Muhammed-i Mustafa'dan direk, direk ilmini alır ve etrafına intikal ettirir, anlatır.

Bu ilmin sıhhati ilme'l yakın değil ayne'l yakindir.

Yani, ayn: görmek. Hazreti Muhammed-i Mustafa'yı görecektir o kimse. Rüyasında, halinde, görecektir. Ayn'e'l yakın. Zikrullahta görecektir, dinleyecek, gördüğünden dinleyecek. Zikrullah yaparken bir bakacak ki nurdan tahtın içerisinde Muhammed-i Mustafa'yı getirmişler ya da o oraya götürülmüş. Huzurullah'a çıkacak. Huzuru Resulullah'a çıkacak sallallahu aleyhi ve sellem. Kim çıkaracak onu? Şeyhi.

Şeyhi onun elinden tutacak, o kimseyi Huzuru Resulullah'a çıkaracak sallallahu aleyhi ve sellem. Orada hazreti Ebubekir efendimiz, Ömer efendimiz, Osman efendimiz, Ali efendimiz, Aşere-i Mübeşşere. Dört büyük peygamber Âdem aleyhisselam, İbrahim aleyhisselam, Musa aleyhisselam, İsa aleyhisselam. Dört büyük imam İmam-ı Azam, İmam-ı Şafii, İmam-ı Maliki, İmam-ı Hambeli. Dört büyük pir, Abdülkadir Geylani, Ahmet er-Rufai, Hazreti Mevlâna. Pir efendiler hazır. Dört büyük melek; Cebrail, Mikail, İsrail, Azrail. Dört büyük kitap, bildiğiniz kitap, huzurullahta hazırdır. O kimseyi üstadı alır meydana çıkarır, getirir, elinden tutar. O esnada o kimse seyr-i sülukun, seyr-i sülukun normal varidatını bitirmiştir. Seyr-i süluk bitmez. Normal yolunu, o esnada gidecek olduğu yeri götürmüştür. Üstadı onu oraya getirdi mi, bitmiştir üstadının vazifesi. Sonra artık o, hazreti Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini tanır. Zikrullahta görür tanır, yolda giderken görür tanır. Bu tanıma daha önceki rüyalarında gördüğü gibi değildir. Bu tanıma daha önce halinde gördüğü gibi değildir. Bu hepsinin üzerinde ayrı bir renkte nur, ayrı bir nurdan elbiseleri vardır. Allahu alem, öyledir yani. Öyle diyelim. O tanır ve Ondan dinler artık. Ondan dinler. Daha önce de dinlerdi ama şimdi öyle dinlemez. Şimdi bütün vücut kulak olur. Önceden kulağınla dinliyordu, önceden gözünün istikametinde görüyordu. Şimdi bu tarafa bakarken yan tarafta oturduğunu görür, oturduğu yerden Onu dinler. Artık rabıta etmesine bile gerek yoktur, kalbine tık, tık, tık, tık, düşer. Bu Hakikat-i Muhammedîye'dir. Bu; Hakikat-i Muhammedîye'den ilimlenmektir. İlm-i ledün budur. İlm-i ledün kitaptan okumak değildir. İlm-i ledün budur. İşte bu kimseler hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ahkâmını dinlerler. Dinin yaşanmasını, cedit, yeni hale getirirler.

Bu ilmin sıhhati ilme'l yakîn değil ayne'l yakîndir.

Demiş, buraya bir çentik atayım; bunun sıhhatine kavuşacak olan bir kimse hakk'el yâkini görmedikçe, ilme'l yâkinin sıhhatine kavuşamaz. Burası şerh olsun, aldanma. Bu kimse hakk'el yâkine ulaşmadıkça ilme'l yâkinin sıhhatini kendisinde göremez. Görürse, ayağı kayar. Hakk'el yâkinin tecelliyatını görecektir. Bu ne? Bu da Allah'ın ona hitap etmesi. Allah'ın hitabına mazhar olacak. Bu doktorlara göre ben şizofreniyim. Allah'ın hitabına mazhar olmayan kimse ayne'l yâkinin, ayne'l yâkinin, asla, asla, bu noktada sıhhatine erişemez. Yani deliline erişemez. Allah cennetlik olan kullarına hitap eder. O kimse seyr-i sülukunda öyle bir noktaya gelir ona cenneti gösterirler, cennetin içerisine girer. Tuğba ağacını görür. Tuğba'nın altında nefeslenir ve Cenâb-ı Hakk ona Tuğba ağacının dibinde hitap eder. Tuğba ağacının dibinde ona hitap ettiğinde, onun şeyhi de onun hitabını görür. Şeyhi de onun hitabını gördüğünde, şeyhi onun dersini verir. O yüzden mürşid lâzımdır. Şeyhin görmediyse 1- Ya şeyhin şeyh değildir ya senin halin hal değildir. Ya şeyhin şeyh değildir; aldanırlar burada, şeyhimiz şeyh değilmiş derler, oraya o hale kadar getirenin o şeyh olduğunu görmez. O hale kadar o dergâhta gelmiştir. Kendi gördüğünden kendisi kanar der ki: Şeyhimin haberi yok bundan herhalde, ben gidiyorum der. Halbuki o hale kadar onu getiren şeyhidir. Allah muhafaza eylesin.

Ravileri arasında bir uydurmacı var diye amelden men edilen bir zayıf hadis beklide aynı zamanda sahih bir hadistir. Belki o uydurmacı bir hadiste uydurmacılık fiilini gerçekleştirmemiştir. Bir muhaddisin yani hadisçinin kullandığı bu gibi ölçütleri de kabul etmekle beraber bir veli hakikat-i Muhammediye 'den onun ruhuna ilkâ edilenden bunu dinler.

Evet. O yüzden bir veli hadisçilerin zayıf hadis, mevzu hadis, olarak gördüğü bir hadisi Hakikat-i Muhammediye'den dinlediye onun için zayıf hadis değildir, onun için mevzu bir hadis değildir, onun için uydurma bir hadis değildir. O hadisi o, Hakikat-i Muhammediye'den dinlediği için onu sahih bir hadis bularak kadar kabul eder. O yüzden de sufilerin hadislerle alakalı bölümleri bütün ehli zahir tarafından eleştirilir. Ben şimdi kendimi sufi olarak gördüğümünden değil, bizi de eleştirmelerinin sebebi bu; zayıf hadisleri de o, sağlam hadis gibi bağırıyor orda, kızıyor, ondan sonra onları hiç ayırmıyor diye ayırtırmıyor diye kızıyorlar bana. Ben de diyorum kızın. Sizin zayıf olarak gördüğünüz hadislerle biz bir kimsenin parmağını kesmiyoruz, hükmetmiyoruz. Zayıf gördüğünüz bir hadislerle biz bir kimsenin zararına bir şey yapmıyoruz. Zayıf gördükleri hadislerde bu velilerle, evliyalarla, yolla alakalı.

(ilkâ vahyin ruha yerleştirilmesi) İşte bir veli ilkâ edici Ruh'dan bir hadis dinlediği zaman, tıpkı Hz. Peygamber'in fem-i saadetlerinden bizzat kendi kulaklarıyla bunu dinleyen ve ilmen onda hiçbir şüphe duymayan sahabe gibidir

Evet velilerin bir kısmı hadisleri bir melek tarafından dinlerler. Bu seyr-i sülukun beşinci makamından sonradır. Beşinci makamında bir kimse hadisleri bir melekten dinlemeye başlar, doğrudur. Ama bu fakirin yolunda melekten dinlediğiniz hadislerin hepsi de sahihtir ama yol vardır daha. Yol, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinden dinleyince kadar devam edecek. Aldanmak yok. Kanmak yok. Sufiye dördüncü makamın sonunda -biz bunun adına Hüddam diyelim- 1, 2, 3, 4, 5 ilmine göre, kabına göre melek görevlendirilir. Fıkıhla alakalı bir melek görevlendirilir, hadislerle alakalı bir melek görevlendirilir, tefsirle alakalı bir melek görevlendirilir, kelamla alakalı bir melek görevlendirilir, varlığı tanımakla alakalı bir melek görevlendirilir. Bu, sufinin geleceği ile alakalıdır. Burada bir sufinin kaç tane melek görevlendirildiği veyahut ta artması eksilmesi ile alakalıdır. O kimseye görevlendirilen melaikeler, melekler artıyorsa, o sufi gelecek vadediyordur. O sufi kendisine vazifelendirilen melekler her sohbetinde, zikrullahında, konunun durumuna göre konumuna göre hazır ve nazır olurlar habire onun kalbine ilmi indirmeye başlarlar. Bu ilim vasıtalıdır. O kimse bir hata kusur işlediğinde o melek ona ilmi indirmez o anlar hata kusur ettiğini. Tövbe etmeye başlar. “Unuttuğun zaman Allah'ı zikret” ayet-i kerimesi bizim gibi insanlar için geçerlidir. O yüzden onun unutmamasının sebebi o ilmi aktaran melaikenin ilmi aktarmamasıdır. Orada durur susar. Orada durup sustu anda o konuşamaz, o sustuğu müddetçe o da susar. O susar, o susar, o susar, o susar ve ilm kesilir. Dili

bıçak açmaz, dedikleri, iki dişin arasına bir kelam çıkmaz, dedikleri nokta bu. Ancak tövbe etmesi gerekir. Üstadından gidip helallik alması gerekir. O bir küstahlık yaptı, o bir terbiyesizlik yaptı, o bir ahlaksızlık yaptı, o nankörlük yaptı, o namertlik yaptı. Ağır, evet ağır. O hainlik yaptı. O, yola kazma değil greyderle girdi, yolu vurdu. Yol hain oldu. Bu kadarlık? Evet bu kadarlıkla. Acımadı şeyhinin üzerindeki nimetine, gayretine. Acımadı, maneviyatın üzerindeki gayretine. Acımadı, üzerindeki hassasiyete. Acımadı üzerindeki neye? gayrete üzerindeki. O kadar çalışmaya acımadı. Allah muhafaza eylesin. Daha yolu var yürüyecek. Nereye kadar? Ağzından alıncaya kadar. “Kim bana bir salât-u selam getirirse, bir melek görevlendirilir, onun ağzından alır benim kabir-i şerifimin başında bulunan bir meleğe ismi yazdırılır. Ya Resulullah, felanca sana salat-u selam getirdi der. Bana haber verir. Ben de ona salat-u selam getiririm.” Bir hadis-i şerif daha “Kim bana bir salat-u selam getirirse bizatihi ben ondan alırım ve ona salat-u ve selam getiririm.” Benim gibi salat-u selam çekiyorsa elinde kumanda: ya şu 100 tane de salat-u selam çekilmesi lazım şimdi, Allahümme salli âlâ seyyidina Muhammedîn ve sahbihi ve sellim. Elinde kumanda: Vay namussuz adam ya, Allahümme salli âlâ seyyidina Muhammedîn ve sahbihi ve sellim. Lan hatun bir çay hazırlamadın mı daha ya! Allahümme salli âlâ seyyidina Muhammedîn ve sahbihi ve sellim. Heyt çocuk kalk! Hangi salat-u selamı okudun sen ya? Televizyondakilere sövdü, Allahümme salli âlâ seyyidina Muhammedîn ve sahbihi ve sellim. Bu hani mini etekli dolaşanlar var ya hepsi kâfir bunların ya Allahümme salli âlâ seyyidina Muhammedîn ve sahbihi ve sellim. Mini etekle dolaşıyor dediği kimse Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemi görüyor. Onda yok ya, o kendi kendine diyor: Ya Resulullah... Allahümme salli âlâ seyyidina Muhammedîn ve sahbihi ve sellim Bataklığın içinde gül kıymeti gül bahçesindeki gül değil. Lisanla söyleyeceğim sohbetleri dinliyor o, bana hakkını helal eder inşallah, öyle anlıyorum inşaallah. Olmazsa telefon açar helalleşirim dinlemezse. Bizim tabirimizle pavyonda çalışıyor. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemi görmüş. Rüyasıyla dükkâna geldi. Böyle dükkânda dolaşıyor. Benim en son dükkânı bilenler bilir içerisi görünmüyor camdan, camdan dışarı görünmüyor. Hiç tanışmadık, görüşmedik böyle. Çıktım “Kimi aramıştınız?” dedim “Seni” dedi, dedim “Gel” İçeri girdi, giriş o giriş. Ağlıyor. Ağlıyor. Nasıl ağlıyor, çocuğunu kaybetse öyle ağlamaz. O ağlıyor ben ağlıyorum, o ağlıyor ben ağlıyorum. “Hadi git artık” dedim ben, gitti. Bu kadar. Ertesi gün bir daha geldi. Anlattı. Dedi, şunları şunları şunları şunları yapıyorum, devam et sen dedim. Müsait olursan dedim, ara sıra, cumartesileri ders yapıyor bayanlar zikir yapıyor orada da sohbete gidiyorum gel, dedim. Gelirken kıyafetini biraz değiştir millet kem gözle bakar sana dedim, ha tamam öyle yaparım, dedi. Ben de hep bayanlara derim ya: yanınızdakini sormayın, etmeyin, yapmayın. Erkeklerle de derim. Yanındaki soruyormuş “Kimsin? Nesin? Neyin necisin?” O da diyormuş ki “Sohbeti dinleyelim.” Ben de sohbetteyim, görüyorum ben onu. Yanındaki gene duramıyor “Ya ne iş yapıyorsun?” demiş, “Pavyonda çalışıyorum” demiş. Onu fark etmedim, yanına gelen giden oldu falan böyle. O esnada, arada onu söylemiş. Artık zikrden sonra mı söyledi önce mi söyledi. Sonra ona da demiş ki söyledikten sonra “Şeyhin sana demiyor mu kimsenin işine,

aşına, eşine karışma diye” demiş. “Ne olacak şimdi?” demiş. Tık yok. Biz ayırt ederiz salat-u selam çekerken, o kâfir, o münafık, o mürtet. Ayırt etme. Sen salat-u selam çek. İşte kimisi ne yaparmış? Bir meleğin üzerinden alır. Arabî böyle der, aldanma diyorum bakın. Ne zamana kadar? Muhammed-i Mustafa'dan alıncaya kadar. Öbürkü hak değil mi? Hak. Ama şunu unutma: Hayalin içerisinde hayal, hakkın içinde hak var. Rüyanın içerisinde rüya, alemin içerisinde alem var. O Allah'ın hitabına mazhar olan derviş zannetmesin ki Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri ile artık konuşmayacak, her şeyi ondan dinleyecek. Ne dedi “Allah'ın haram ettikleri vardır, Muhammed'in de haram ettikleri vardır. Muhammed'in haram ettiği de Allah'ın haram etmesi gibidir” O heva ve hevesinden hiç konuşmadı.

Ama tâbî'nin durumu böyle değildir. Çünkü o bu haberi zann-ı galib yoluyla almaktadır. Ya da ravileri açısından bir hadis sahih sayılabilir ama aynı hadisi mükâşefe sahibi bir veli mazhar-ı Muhammed'den gördüğü Hz. Muhammed'e sorar.

Allah Allah! Ne yaparmış? O, bir hadis-i şerifi Muhammed-i Mustafa'dan sorarmış. Az önce bizim anlattığımız. Önden gitmişiz.

O da bunu inkâr eder bunu ben ne söyledim ne de böyle bir hüküm verdim derse o mükâşefe sahibi bu hadisin zayıflığına hükmeder ve her ne kadar ehli nakil rivayeti sahih olmasından dolayı bununla amel ederse de o amel etmez. Bunun bir benzerini Müslim Sahih'inin başında zikretmiştir. Ayrıca bu mükâşefe sahibi kişi herkesin sahih zannettiği o hadisin senedinde uydurmacının da kim olduğunu suretiyle beraber görür ve bilir.

Evet. Bununda zayıf olduğu gibi, herkesin sahih gördüğü bir kimseyi de o, mükâşefe ehli, o veli, Hazreti Muhammed-i Mustafa derse ki “Ben böyle bir hüküm vermedim, bu hadis benim değil” herkesin sahih gördüğü hadisi o, sahih değil hükmüne varıp onunla amel etmez.

“Önceleri ben cenaze namazının mescidin içinde de kılınabileceği kanaatini taşıyordum. Ta ki bir gün rüyamda Hz. Peygamber beni bundan nehyedinceye kadar. O günden beri de bir daha mescidin içinde cenaze namazı kılmadım. Çünkü O “Beni gören muhakkak beni görmüştür zira şeytan benim tekevvünümü (oluş, oluşma, var olma) yapamaz” buyurmuştur. (El-fütuhât VIII/122)

Burada Arabî için bir kısım ehli cehaletin söylemiş olduğu sözlere de bir cevap niteliği oluyor. Hem aynı zamanda rüyanın hakikatiyle alakalı bir cevap oluyor. Arabî burada gerçekte Sünnet-i Resulullah'a tabi olmanın, Sünnet-i Resulullah'a biat etmenin nasıl olması gerektiğini bize söylüyor. Cenaze namazları Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin zamanında da mescidin

dışında kılınan namazlardı. Hazreti Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri “İbadetlerinizi benden gördüğünüz gibi yapın” emrini verir. Hazreti Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri sağlığı boyunca cenaze namazını hiç mescidin içinde kılmamıştır. İşte içtihat uleması, bunu Hanefiler, Şafiler, Malikiler, Hambeliler, hepsi de bunun içerisinde vardır, cenaze namazının mescidin içinde de kılınabileceğini, kapalı bir mekânda da kılınabileceğini hatta mescidin içinden ona tabi olunabileceğine dair hükmederler ama Muhyiddin İbni Arabî Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini rüyasında görür ve rüyasında bundan men eder Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri onu. Arabî meselenin en sonunda da Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin bir hadis-i şerifini aktarır aslında. Hadis-i şerifte Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri “Beni rüyada gören gerçekte görmüş gibidir. Şeytan benim suretime ve siretime bürünemez” demiştir. O yüzden rüya bu manada peygamberliğin 46 cüzünden bir cüz hükmü olur ki sahih rüyaya ittiba edilir yani bağlanılır, ona tabi olunur. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin görüldüğü rüyalarda sahihi rüyalarlardır. Aynı zamanda Âdem aleyhisselamla Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine kadar gelen ismi bilinen bilinmeyen peygamberlerin de şekline ve şemaline şeytan giremez. Bir hadis-i şerifte de Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri buyurur ki “Benim ve raşit halifelerimin şekline ve şemaline şeytan giremez” der. Biz buradan da anlıyoruz ki velilerin, mürşid-i kâmillerin ve sahabelerinde şekline ve şemaline şeytan giremez. Biz bu noktada inancımızda budur. Bizimde inancımız budur. Ehli sufi mürşidi- kâmilliği bu noktada Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin dilinden veyahut ta geçmiş peygamberlerin dilin veyahut ta yine geçmiş üstadların dilinden tasdiklenmiş olan bir kimsenin şekline ve şemaline şeytan giremez. Mesela bu tasdiki herkes kendi manevi derecesine göre alır. Bir kimsenin manevi derecesi geçmiş üstadını görmekle sınırlıdır. Vefat etmiş olan üstadı veya ondan önceki üstadı veya ondan önceki üstadı mürşid-i kâmilliği bu noktada sahihse, onu rüyasında gören ve rüyada o kimse x kimse mürşid-i kamildir, mürşiddir, sizin şeyhinizdir, dediyse ona ölçüdür bu. Bunun bir üst manevi derecesi de pir efendilerdir. Abdülkadir Geylani, Ahmed er-Rufai, Ahmed El Bedevi, İbrahim Dusiki, gibi. Hazreti Mevlâna, Hacı Bayram-ı Veli, Üftade, Hacı Bektaş-ı Veli gibi pir efendiler bir kimsenin mürşidliğini beyan ettilerse bu da hakikattir. O kimsenin manevi derecesi buraya kadardır. İkinci manevi derece imam efendilerdir. İmam-ı Azam, İmam-ı Şafi, İmam-ı Malik, İmam-ı Hambeli ve aynı zamanda ashabı Resulullah. Ashabı Resulullah. Bu noktada bunun bir üst derecesi aşere-i mübeşşere. Bir üst derecesi. Hazreti Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali. Manevi olarak bir üst derecesi Hazreti Ali radiyallahu anh. Hazreti Hasan ile Hüseyin Efendimiz. Onlar çünkü ehli beyttir. Cenâb-ı Hakk ayet-i kerimde, “Sen ehli beytini al lanetleşmeye çık” dediğinde bütün ashab bekledi. Necran’lı Hristiyan papazla, hükümdarla, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin arasında lanetleşme günü. Kur'an’la sabit. O lanetleşme gününe bütün ashab bekledi kiminle çıkacak yarın diye. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri direkt

tam arkasına denk gelen yeri Hazreti Fatıma annemizi, Onun sağına, kendi sağına, yani Hazreti Fatıma annemizin sağına Hazreti Hasan Efendimizi, Hazreti Fatıma annemizin soluna Hazreti Hüseyin Efendimizi, Hazreti Fatıma annemizin tam arkasında da Hazreti Ali radiyallahu anh hazretlerini aldı ve Ashab-ı Aba denir bunlara. Bunları kendi abasının, kendi cübbesinin altına aldı soğuk rüzgârlı bir günde Medine’de meydana çıktı lanetleşmeye hazırды ve kim yalan söylüyorsa Allah onu helak edecekti. Papaz krala dedi ki: Bu adam davasına inanmış, davasının hak olduğuna da inanmış eğer biz çıkar lanetleşirsek ve bu da hak ise vallahi ebediyen biz helak oluruz. Bu lanetleşmekten biz vazgeçelim, deyip papaz ve o kavmin kralı pılısını pırtısını toplayıp çekip gittiler. Bu peygamberliğin son altı ayıydı. Altı ay sonra vefat etti Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri, hastaydı da zaten. Bu Ashab-ı Aba’ydı. O yüzden evet zahiri olarak -burada şimdi İmam-ı Azam hazretlerinden Hanefilerin fetvasını okursunuz, demeyin sonra, bu adam şirke düştü küfre düştü diye. Ashabın faziletlisi Hazreti Ebu Bekir Efendimizdir ilk halifedir. Manevi deracat olarak ehli beyte hiç kime ulaşamaz. Manevi deracat farklı bir şeydir. Bu manada manevi deracat olarak ehli beytin bütün manevi derecelerin üstünde olduğuna inanlardanım. Buradan hareket ederekten ehli beytin, manevi olarak ehli beytin, Hazreti Hasan’ın, Hazreti Hüseyin’in radiyallahu anh, Hazreti Fatıma annemizin, Hazreti Ali radiyallahu anh hazretlerinin ve bunların mübarek çocuklarının, ehli beytin gelen mübarek çocuklarının da şekline şemaline şeytan giremez. Ve bunun üzerinde şek şüphe edilmez. İşte bunlardan birisi de bir kimsenin mürşid-i kâmilliğine işaret ediyorsa o rüya haktır, hakikattir veyahut ta rüyada bunlardan herhangi bir birisi ilim verirse, şekline şemaline şeytan giremeyeceğinden dolayı hakikattir. Bir kimsenin rüyasında Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bir şey söylüyorsa, görmüş olduğu rüya hakikattir. Gerçekte Onu görmüş gibidir ve bir kısım ehli tasavvuf böyle gören bir kimseyi de sahabe hükmünden görmüşler. Çünkü illaki Onun zamanında yaşamış olması gerekmez, birbirlerini rüyalarında gördülerse yani bir kimse Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerini rüyasında gördüyse, gerçekte görmüş gibidir hükmünden dolayı onları sahabeden sayanlarda olmuşlardır. O yüzden Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin ve ehli beytinin ve mübarek hulefâ-i râşidinin ve mübarek velilerin şekline ve şemaline şeytan giremez söyledikleri hakikattendir.

Bu açıklamaların ışığında bir Arabî şerhi “ALLAH VARDI, ONUNLA BERABER HİÇBİR ŞEY YOKTU” sufi BEYAZİD-İ BESTAMİ’nin bu sözü işitince “ŞU ANDA DA ÖYLEDİR” “el-ân kemâ kân” diye bunu tefsir ettiği rivayet edilir.

Arabî ise şöyle şerh eder: Bu sözden kastedilen hükümlerdir. El-an ve kâne nispetleri ise bize ait şeylerdir. Yani bunlar bizimle zahir olmuşlardır. “Allah vardı ve onunla beraber başka bir şey yoktu” sözü de ulûhiyet mertebesi içindir. Zat için değildir. Ve devam eder “Bir şeyle beraber olmayanın beraberinde bir şey olmaz”der.

Allah vardı ve onunla beraber hiçbir şey yoktu. Ben anladığımı aktaracağım size. Allah vardı ve hiçbir şey yoktu Onunla beraber. Ben Arabî'nin taayyünsüzlük dediği, taayyünsüzlük. Allah bilinmezdi. Hadis-i kudside "Ben bilinmez idim" Hadis-i kudsi "Bilinmekliği istedim" Bilinmezlik, bilinirlik. Bu bilinirliği de anlatırken sahabe sorar "Ya Resulullah hiçbir şey yok iken Allah neredeydi?" Cevap şu "Âmâdaydı" bilinirliğin birinci tecelliyatı: Âmâ. Bulutumsu şey, Allah. Bilinmezliğin bilinirliğe geçtiği âmâdaydı Allah. Âmâdaydı. Bakın hadis-i şerifle teyit ediyorum. Allah bilinmezdi. Cenâb-ı Hakk diyor ki "Ben bilinmez idim bilinmekliği istedim." Bilinmekliği istedi. Bilinmekliği istediğinde başka bir hadis-i şerif bize yardım ediyor. "Ya Resulullah hiçbir şey yoktu" hiçbir şey yoktu "Allah neredeydi?" "Âmâdaydı" ve Allah bilinmekliğine devam etti. Bir şey yarattı. Bir şey yarattı. "Bir şey" sözü hadis-i kudsidir. Bir şeyi bulan sonradan hiç kimse yoktur. İmam-ı Maturidi de bir şeyi bu hadis-i kudsiden öğrenir. İmam-ı Azam hazretleri de nakleder bunu ve İmam-ı Azam hazretlerine de sorarlar, "Bu yaratılan neydi?" "Bir şey" der, ilk yaratılana. Çünkü ilk yaratılanın üzerinde hadis-i kudsiler var, Allah önce akli yarattı. Hadis-i kudsi. Allah önce Muhammed-i Mustafa'nın ruhaniyetini ve nuraniyetini yarattı. Devam eder, hadis-i kudsiler devam eder. Akli yarattı ya, ondan kalemi yarattı, kaleminden levh-i mahfuzu yarattı. Bakın bu yaratma aşağı doğru devam ediyor. Kalem, kaleminden levh-i mahfuz, levh-i mahfuzdan sonra ruhlar, ruhlardan sonra misal alemleri, misal aleminden sonra aşağı doğru gidiyor. Geçen derste bununla alakalı konuşurken dedim ki: Arabî bunu böyle sıralar. Arabî'nin sıralaması ama ben bunu böyle idrak etmiyorum dedim. Ben de dedim ki: bu Allah, burada yaratılan hepsini de ben Hakikat-i Muhammedîye olarak görüyorum. Varlık tamamıyla Hakikat-i Muhammedîye'in içerisinde olarak görüyorum ve bunlarda Hakikat-i Muhammedîye'in içerisindeki dereceleri. Kalem, levh-i mahfuz gibi. Şimdi bu "Allah vardı onunla beraber hiçbir şey yoktu" hadis-i kudsi. Bunu bazı hadisçiler zayıf hadis olarak nitelendirmişler. Zayıf hadis olarak nitelendirdiklerinden bunu bazı yerlerde görememiş olabilirsiniz ama bu zayıf hadis değil benim için. Allah vardı, onunla beraber hiçbir şey yoktu. Yani burada Âmâ vardı, Âmâ'da Allah var onunla beraber hiçbir şey yok. Hiçbir şey yok. Allah var ama. Allah bilinirliğe geçmedi daha henüz ve burayı özellikle çizdim ki burayı iyi anlayacağız şimdi. Devam ediyoruz, **Bu sözü Beyazid-î Bestami işitti, dedi ki "Şu anda da öyledir"** yani Allah var ve Onunla beraber hiçbir şey yok. Allah var, Onunla beraber hiçbir şey yok. Yani bütün varlığı tamamıyla yok hükmünde görüyor. Bakın Allah var, Onunla beraber hiçbir şey yoktu. Onunla beraber hiçbir şey yoktu ve bu noktada Beyazid-i Bestami de diyor ki "Hala öyledir" kendisini de yok görüyor ve bunu diyor ki "el-ân kemâ kân" "Şu anda da öyledir" An olarak. **Bu sözden kast edilen hükümlerdir** diyor Arabî, **nispetleri ise bize ait şeylerdir**. Yani Allah hükmeder bizim üzerimizde tecelli eder, **yani bunlar bizimle zahir olmuşlardır** yani Cenâb-ı Hakk bütün varlıkta görünür olan şeyler bizden, varlığın üzerinden zahir olmuştur. **"Allah vardır ve onunla beraber başka bir şey yoktu" sözü de ulûhiyet mertebesi içindir**, demiş. Uluhiyet mertebesi neresi? Âmâdaydı. Evet Allah vardı hiçbir şey yoktu Âmâ makamıyla derecesiyle alakalı. Allah vardı hiçbir şey yoktu. Beyazit-ı Bestamî'nin "Hala daha öyledir şu anda

da öyledir” demesi, Onun hali. Onun hali. Bu söze katılıyor musun? Hayır. Katıldığım bir tek nokta var, eğer ki Beyazıt-ı Bestami Âmâ derecesi için bunu söylediye, evet. Allah vardı onunla beraber hiçbir şey yoktu. Doğru. Hala daha öyle. Yine Allah var, bu noktada Onunla beraber o derecede hiçbir şey yok. Yine hala daha aynı Allah var, Onunla beraber hiçbir şey yok. Var dersiniz şirk olur zaten. Tevhidin en üst noktası. Tevhidin en üst noktası, O hiçbir şeye benzemez. Bu manada uluhiyet noktasında ikinci bir uluhiyet kabul etmez. Arabî’nin de **Uluhiyet mertebesi içindir** sözüne katılıyorum.

Ve devam eder “Bir şeyle beraber olmayanın beraberinde bir şey olmaz”

Evet. Bir şeyle beraber olmayanın beraberinde bir şey olmaz. Evet doğru. Allah Âmâ noktasında, Âmâ noktasında, hiçbir şey yoktur ve onunla beraber de hiçbir şeyin olması mümkün değildir.

“Hak ve âlem arasında asla akılla anlaşılacak bir fark yoktur. Ancak hakikatlerin temyizi ile bu anlaşılır. Allah ile beraber bir şey yoktur, bu hâlâ böyledir. Onun maiyetinde olan bizim maiyetimizde olandır. O’nun celali bunu gerektirir. Eğer O kendi nefsinde bizimle maiyetini nispet etmeseydi akıl, maiyet kelimesinin manasını bir türlü çıkaramazdı. Akl-ı selim dahi sadece maiyeti âlemden bunun ne olduğunu anlayamazdı.

Evet, bir şeyin maiyeti bir şeye tecelli edince anlaşılır. Sizin kuvvetiniz vardır sizin kuvvetiniz bir şeye tecelli edince kuvvetinizin varlığı anlaşılır. Sizin bilginiz varsa bilginiz tecelli edince bilginizin de nereye kadar tecelli ederse maiyeti belli olur, tecelli alanı belli olur. Kuvvetinizin maiyeti kuvvetinizin tecelli edeceği alan ve tecelli ettiği miktar kadardır. İşte bu manada bir şeyin maiyeti tecelli edince anlaşılır. Allah’ında sıfatlarının maiyeti tecelli edince anlaşıldı eğer öyle bir tecelli olmamış olsaydı Allah’ın sıfatlarının maiyetini biz asla anlayamayacaktık. Aklımızın maiyeti de aynıdır. Aklımız nereye kadar tecelli ediyorsa maiyet olarak aklımızın maiyeti de bu noktada olur.

“Ümmetinden Hz. Muhammed’e erişememiş olan kimseler Kur’an a baksınlar. Ona bakmakla Hz. Muhammed’e bakmak arasında fark yoktur. Sanki Kur’an beden suretine girmiş ve adına Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib denmiştir. Kur’an Allah kelimadır. Kelam ise Allah’ın sıfatıdır. Öyleyse Hz. Muhammed de Hakk’ın sıfatıdır.

Şimdi bir kısım Türkiye’de Avrupa’da, orada burada duran, kendisini arabîci görüp de dinin olmazsa olmazlarını kenara atan, Arabî’yi ters yönden, başka açıdan bakıp da kendi kendilerine bir de kibirlilik taslayan insanlar vardı. Bunlar Muhammed-i Mustafa’ya çok tabiri caizse tenezzül etmez. Öyle Hazreti Mevlâna Celaleddin-i Rumi hazretlerine de bakanlar vardır. Mevlânacılar vardır, onlarda Hazreti Muhammedî Mustafa’ya fazla bakmazlar kendilerince Mevlâna’ya bakarlar.

Arabî'ye de böyle bakanlar var örneğin. Şeyhlerine de böyle bakanlar var örneğin. Hocalarına, hacılarına, siyasi parti liderlerine de böyle bakanlar var örneğin. Zakirlerine, çavuşlarına ders yaptıran ablalarına da böyle bakanlar var örneğin. Bunların hepsi de Kur'an sünnet dairesinde olmadığı müddetçe insanı bataklığa götüren şeylerdir. Arabîcilerde buradan Arabî kendisi cevap veriyor kendi yolundan gidenlere. Diyor ki, Hazreti Muhammed-i Mustafa yürüyen Kur'an'dır. Yürüyen Kur'an. Yaşayan Kur'an. Yürüyen Kur'an, yaşayan Kur'an. Hani bundan 4-5 hafta önce Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin sünnetine tabi olmanın farz olduğuyla alakalı birkaç dizi sohbet etmiştik burada. Cenâb-ı Hakk'a hamd olsun ki o sohbetlerin üzerine bu tecelli ettirdi. İşte Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri yürüyen Kur'an'dı. Çünkü o heva hevesinden hiç konuşmamıştı. Kuran'ın diliyle ve Allah'ı zikredenler için çok güzel örnekler vardı ve ayet-i kerimde de "Allah ve Resulüne itaat edin sizden olan emir sahiplerine itaat edin" diyerekten Cenâb-ı Hakk iman edenlerin yolunu çiziyordu. İşte kıymetli dostlar, kıymetli kardeşler dikkat edin Muhammed-i Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri yaşayan bir Kur'an'dı, yaşayan. Sesli, görüntülü, bilinen bir Kur'an'dı ama ne yazık ki ümmeti Muhammed son 300 yıldan beri o yaşayan Kur'an'ın kıymetini bilemedi. Muhammed-i Mustafa'nın sünnetine tabi olmanın yolunu bulamadı ve böylece de Kur'an'ın canlı, heyecanlı istikametini terk etti. Terk etti. Terk ettiği için biz şimdi, cahil, aymaz, açık açık söyleyeceğim, vahşet, katliamcı, karanlığın içince kaldık. Din adına la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyenleri katletme, katletme, din adına ibadetleri katletme, din adına, İslam adına havrayı, İslam adına kiliseyi yakmak, yıkmak, bombalamak İslam adına Şii camisi Sünni camisi ayırt edip bombalamak, İslam adına bu imam şu cemaatten bu imam bu cemaatten, bunlar şurdan, bunlar ocu bunlar bucu deyip bölünüp parçalanma Muhammed-i Mustafa'nın izini yani Kur'an'ın izini yani Sünnet-i Resulullah'ı terk etmekten dolayı başımıza geldi. Bir kimse bir ibadeti yerine getiremedi diye onu küfür noktasına görmek, bir bayanın başı açık diye onu kafir noktasına görmek, bir bayan mini etekli dolaştı diye onu kafir noktasına görmek bizim dinimizin emri değildi. Oruç tutmayana katliam yapmaya kalkmak, bizim tarikattan değil, bizim cemaatten değil, bizim mezhebimizden değildir deyip onu öldürmeye kalkmak İslam değildi. İslam değil. Kıymetli dostlar kim la ilahe illallah Muhammeden Resulullah diyorsa Müslümandır. Onun kanı, canı, ırzı, malı, mülkü, diğer Müslümanlara haramdır. Biz Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin yolunu takip ettiremediğimizden dolayı ne yazık ki kardeşlik hukukumuzu bozduk. Müminler kardeşler hükmünü ne yazık ki yaşatamadık ve yaşayamadık. Bu hukuku biz kendi ellerimizle bozduk. İşte Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri Kur'an'ın canlı yaşayanıydı. Kur'an'ın canlı yaşayanı olduğu için Ona tabi olmak, Onun yaptığı gibi yapmak farzdı bize. O cenaze namazına caminin içinden tabi olmadı. Şimdi caminin içinden tabi oluyoruz. O Cuma namazlarını kadınları da kızları da bütün köleleri de cumaya götürdü. Biz Onun yolunu terk ettik, kadınları camiden men ettik. O her vakit namaz kadınları camide topluyordu. Biz Onun yolunu terk ettik. Kapitalist sistemin peşine takılarak,

deccaliyet sisteminin peşine takılardan biz ne yazık ki Onun yollunda gidemedik. Şimdi onun acısını çekiyoruz. O dedi ki: İlim Çin’de de olsa gidip alınız. Biz pozitif aklı ilimlerle ilimlenemedik. O dedi ki: İlim müminin yitik malıdır. Biz ilimde geri kaldık, fende geri kaldık, matematikte geri kaldık, kimyada geri kaldık, astronomide geri kaldık, insanlıkta geri kaldık, her şeyde geri kaldık. O çünkü yaşayan Kur'an'dı biz ona tabi olamadık. Ne ibadetlerinde ne ahlakında ne ilminde ne fenninde biz ona tabi olamadık. Çözümleyemedik de zaten. Çözümleyemedik de. Bizim bu çarpık halimize baktı dindar olmayanlar, “Müslümanlık işte sizin gibi insanlar üretti.” dedi. Onlarda dine bizim çarpıklığımıza bakarak karşı geldiler. Eğer bir kimse dine karşıysa bilin ki bunda Müslümanların payı var. Müslümanların çarpıklığının payı var. Çarpıklığının payı var. Biz hatta kendi çarpıklığımıza bakmadan, göremeden, çarpık dini düşünce ve fikirlerimizi insanlara din anlatıyoruz noktasından anlattık, onlarda akıllarıyla bize baktılar, din buysa biz bu dini kabul etmiyoruz dediler, haklılar. Biz onların bu haklılığını da görebilecek kapasitede değil, körlerdendik. Dedik, bu kafir, bizi dinlemiyor, dedik halbuki kafir olan bizdik. “Ey iman edenler iman ediniz” ayet-i kerimesini üzerimizde tecelli ettiremedik. Kendi çarpık fikir ve düşüncelerimizi din olarak etrafımıza aktarmaya kalkıştık. Kendi heva ve hevesimizi din olarak aktardık. Şeyhler dedi ki: Allah'a kavuşmak istiyorsanız beni sevin. Ne kadar Muhammed-i Mustafa'nın sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin misali olduğunu kendileri bakmadan bu küstahlığı yaptılar. Bunları duyan dervişan da dediler ki: Allah'a ulaşmak istiyorsan beni sev. Biz dervişana dedik ki: Şeyhe ulaşmak istiyorsan ablanı sev, ben seni ablanım. Ben senin abinim, şeyhe ulaşmak istiyorsan beni seveceksin. Şeyh dedi ki: Muhammed-i Mustafa'ya ulaşmak istiyorsan beni seveceksin. Hiç kimse buradaki çarpıklıkları görmedi. Oysa şeyhiyle, hocasıyla, alimiyle, çavuşuyla dervişıyla, deseydik ki hepimizde, kardeşler Muhammed-i Mustafa'ya tabi olacağız sallallahu aleyhi ve sellem. Hiçbir şeyhin dini yok yeni bir din getirmiyor, hiçbir müridin yeni bir dini yok. Ya? Gelin Kur'an ve sünnete tabi olalım. Gelin Kur'an ve sünnete tabi olalım. Bu meselenin en öz noktasıydı. Biz bunu beceremedik, beceremediğimizden dolayı da bütün ümmet battı. Şimdi o bataklığın içerisinde çırpınıyoruz biz. İçimizde gizli servis ajanları cirit atıyor, içimizde bilgisizlik cirit atıyor, içimizde karanlık cirit atıyor, içimizde şeytan cirit atıyor. Cirit atıyor. Şeytan, her türlü oyunu yapıyor bize. Neden? biz Muhammed-i Mustafa'ya tabi olmadığımızdan. Allah bizi iyi etsin. Ona tabi olsaydık Kur'an'a tabi olmuş olacaktık. O yaşan Kur'an'dı çünkü. Ayakta. Kur'an'ın, Kur'an'ın, aklın, o sadece hüküm olarak indirilen ayetlerin hayata çevrilişiydi O. Allah bizi Ona uyanlardan eylesin.

Sufi muhakkiklere göre -muhakkik, araştıran soruşturan, bu konuda kendisinde hiç şüphe bitmeyen kimse. Araştırmacı yazar diyorlar ya, muhakkik bu-
bu naslar yanında onlar üzerinde ehlullahın getirmiş oldukları bu şerhlerde bir o kadar önemi haiz kaynaklardır. Zira “Nasıl ki Kur'an, insan fikrinden, insan zekâsından çıkma bir kitap olmayıp Allah'tan geldiği için” önünden veya ardından onu hükümsüz kılacak bir şey gelmeyecekse (Fussilet/41-42) ehlullahın yani evliyaların, velilerin **bunları şerhleri de aynen böyledir.**

Nasıl kitab tenzili Allah'tan peygamberlerinin kalplerine olduysa söz konusu o kitabın gerçek manasını bilmek de tıpkı bu şekilde o Allah'tan bazı müminlerin kalplerine tenzil olur.

İşte bu manaya binaendir ki Hz. Ali radiyallahu anh "O kullarından dilediğine bu Kur'an'ın fehminide bir lütuf olarak verir." demiştir.

Kur'an nasıl Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin kalbine inip fiili olarak Muhammed-i Mustafa bunu yaşadıysa sallallahu aleyhi ve sellem, her devirde de Muhammed-i Mustafa'ya tabi olup bu ayetleri şerh eden, bu ayetleri açıklayan veliler de muhakkak vardır. O velilerin şerhleri, buradaki metne katılmayacağım bir tek bir şey var. O velilerin şerhleri, o velilerin söylediği sözler kendi zamanları için geçerlidir. Kendi zamanlarındaki şerhler, kendi zamanlarında değişmeyen kaide gibi durur veyahut ta kendi zamanlarında söylemiş oldukları ayet-i kerimenin tefsirleri kendi zamanını bulur. Çünkü Kur'an her an kendisini mana ve anlam olarak yenileyen bir kitaptır. Bugünkü mana yarın için geçerli olmayacaktır. Çünkü bugün aynı noktada duran bir kimse yarın da aynı sabit noktada duruyorsa kendisini geliştirememiş günü gününe müsavi olan yani denk olan zarardadır hadis-i şerifinin muhatabı haline gelmiştir. O zaman Kur'an'daki müteşabihler her an kendisini anlayış olarak yenilemektedir. Kur'an'da 1440 yıllık değişilmeyecek olan kaideler hukukla alakalıdır. Hukukla alakasının dışındaki müteşabihlerin anlam ve manaları her gün yenilemeye muhtaçtır. Bunları yenileyecek olan da ehlullahtır. Kur'an'ı ehlullahtan dinlemek gerekir mana itibarı ile. O yüzden sufiler ölmüş olan bir şeyhin peşinden gitmezler Kur'an'ın yeniden anlamını, yeniden manasının tadını tatmak için yaşayan bir velinin sohbetinde oturup Kur'an'ı canlı bir şekilde dilemeleri gerekir. Eğer velilerin geçmiş olan şerhleri müteşabihlerde geçerli olmuş olsaydı Allah'ın el Veli ismi de belirli bir zamanda tecelli edip belirli bir zamandan sonra tecelliyatının kalkması gerekirdi ki bu mümkün değil, küfürdür. Cenâb-ı Hakk ayet-i kerimde der ki "Allah'ın yer yüzünde direkleri vardır." Sorarlar bunu Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine. İbni Abbas bunu nakleder bize der ki, Allah'ın yer yüzünde direkleri, Cenâb-ı Hakk onlarla Kur'an'ı korur, onlarla Kur'an'ı anlaşılır hale getirir, onlarla Kur'an'ı yaşanır hale getirir ve bunlar her daim hiç eksik olmayacaktır ve İmam-ı Hambel hazretlerinin 3'ler, 5'ler, 7'ler, 40'larla alakalı hadis-i şerifini getirirler ve sufiliğe karşı olan İbni Teymiye'nin talebesi Aliyyül Kari dahi bu hadis-i şeriflerin karşısında, çünkü üstadının üstadının naklettiği hadis-i şeriftir İmam-ı Hambeli ve bu hadisleri kabul etmek zorunda kalır. Reddedemez. Çünkü Aliyyül Kari'nin şeyhi İbni Teymiye, İbni Teymiye'nin de şeyhi İmam-ı Hambel'dir. İmam-ı Hambel'in naklettiği hadisleri velilerle alakalı, ebdallarla alakalı hadis-i şerifleri reddetmez. Hazreti Ömer Efendimizin naklettiği "Allah'ın öyle kulları vardır ki, onlar 'ol' dese Cenâb-ı Hakk onların ol demesinden olduruverir" hadis-i şerifini der ki, Ömer'in böyle bir hadisi var, nakletmek zorunda kalır. İşte bu manada işaret ederekten, velilerin kendi zamanındaki ayet-i kerime şerhleri kendi

zamanlarını bağlar. O yüzden bütün devamiyet olarak bağlar hükmüne katılmayacağım bu noktada. Allah bizi affetsin.

Aristo “Fiil: İnşa etme melekesi olan kimseye nispetle inşa eden, uyuyana nispetle uyanık olan, maddeye nispetle maddeden sıyrılmış şey gibidir” der.

Mu’tezile fiili kudret sahibinden meydana gelen olay olarak değerlendirir.

“Onlar ayrıca yaratılmış nesne ile fiil arasında bir fark görmektedir. Yaratılmış nesne sonradan meydana gelmiştir, fiilinde bir yapanı vardır, fiili yapan kimse yaptığı fiilin aslını bilmese de o yine de mevcuttur.” Kadı Abdül Cebbar şerh usulü el hamze.

Pezdevi fiili “şey” olarak kabul etmektedir. Allah her şeyin yaratıcısı (En’am 102) olması hesabı ile “şey” olarak adlandırılan fiil söz konusu ayetteki “şey” kelimesinin kapsamına girmekte dolayısıyla Allah’ın yarattığı bir nesne olmaktadır. (Pezdevi Usulüddin s. 101)

Fiilin var oluş şartı kudret olduğu için, kudret kavramı ile izah edilmesi cihetine gidilmiştir. Fiili başkasına etkide bulunarak bir şeyin oluşumu şeklinde tarif eden Cürcani Kitabüt Tariifat’ta başkasına etkiden kudreti kast etmektedir zira kudretsiz bir şeye etki etmek mümkün değildir.

Maturidi fiilin varlığını ortaya koyar ve mesele kolay anlaşılın diye fiilde yönler tespit eder. Bu yönlerin asıl amacı fiilde herhangi bir ortaklığın olup olmayacağını tespit içindir. Maturidi, Mu’tezile ve cebriyenin izahlarından ayrı ve değişik bir anlayış ortaya koymaktadır ve üçüncü bir yolun temsilcisidir. Fiili hem Allah’a hem insana izafe etmek fiil üzerinde iki ayrı etkenin varlığını kabul etmek demektir. Böylece bir fiile iki yönden etki etme durumu ortaya çıkmaktadır ki Maturidi’nin çözmeye çalıştığı problem budur.

Meydana gelen iş kime aittir? Mu’tezileye göre tamamen insana, cebriyeye göre tamamen Allah’a aittir. Maturidi ise işin hem Allah’a hem insana ait olduğunu orta yere koyar.

Mu’tezile insana Allah’ta olduğu gibi yaratma kudreti izafe eder. Yani insan yok olan bir şeyi meydana getirebilmektedir. (El Tevhid s. 244) bu tabiri Nesefi de kullanır (Teb sire 192) Allah her şeyin yaratıcısıdır En’am, Rad, Sümer vs.

Mu’tezilenin insana tam bir yaratma hürriyeti tanınması ayete ters düşer. Allah her şeyin yaratıcı olması hesabıyla insan fiilinin de yaratıcısıdır. Fiile tesir eden güç Allah’ındır. Fiilin ikinci yönü ise insana aittir, Allah tarafından yaratılan bir fiili yapmak insanın işidir” Maturidi.

Nesefi, önce ortaklık kavramını tarif ederekten probleme yaklaşır ve “Ortaklık, ortaklardan her birinin sahip olduğu şeye diğerinin sahip olmaması demektir.” der. Bu sebeple her iki tarafın da tasarrufunda bağımsız olduğu ve birbirlerinin tasarruflarına müdahale etmelerinin söz konusu olmadığını söyler (Teb sire s.218)

Nesefi, Eş’ari’yi insanlara fiil demekten kaçındığı için eleştirir. Nesefi “Allah’ın kudreti olduğu gibi insanın da kudreti vardır. Allah’ın kudreti insan kendinde mevcut olan kudretini kullanmadığı zaman ortaya çıkacaktır” der. İnsan kudreti altında olan bir şeyi yapıp yapmamakta hürdür. İsterse yapar istemezse yapmaz

Bence dikkate alınması gereken bir karakter daha var. İbn Hümmam.

İbni Hümam mutaassıp bir mezhepçi değildir. Nesefi'nin aksine, Eş'ari'ye karşı değildir. İbni Hümam sırf akli planda düşünülduğünde, Mu'tezilenin "insan fiilinin yaratıcısıdır" görüşünün kabulü için hiçbir engelin bulunmadığı fikrindedir. Allah insana iyi ve kötü fiilleri tanıtır sonra ona bu fiilleri yapma ve yapmamaya imkân veren bir kudret yaratır. Allah'ın bütün bunlar için insana imkân vermesi onun uluhiyetine gölge düşürmez. Kitab- el musayyere.

Böylece İbni Hümam sırf akli planda meseleye bakıldığında Mu'tezileye hak verir. Ancak Kur'an ayetlerinin ışığında daha değişik bir durumla karşılaşır ve nakle göre icade müteallik her şey Allah'a tabidir asla insana değildir. Müseyyere s.109

Bu noktada Nesefi ile paralel düşünür. İbni Hümam' a göre fiil Allah tarafından ve direkt olarak yaratılmaktadır. Bu aşamada insanın hiçbir fonksiyonu yoktur fakat karar safhasında insan kudretinin tesiri söz konusudur. "İnsan istediği şeyi yapar istemediğini yapmaz" der.

Hümam insan kendi iradesini kendi var eder. Bunun dışında her şeyin Allah tarafından yaratıldığını söyler. Yani Allah mutlak manada her şeyin yaratıcısı değildir hissini uyandırır. Sünni kelamcılar arasında bu ifadeyi bulmak kolay değildir.

15.yy. sonlarında Mevlana'nın yazdığı bir tıpla ilgili kitabın sonundaki atasözü "Bende halimce Bedreddinem" der. İşte bu ulu şeyh Bedreddin varidatında kelamcılar yüce tanrının dilediğini yaptığını söyler. Bu sözlerden tanrı kafirin küfrünü, zalimin zulmünü dilediği anlamına çıkar. Dilediğini yapar demek küfründe, zulmünde onun dileğiyle olduğunu söylemektir. Ebu Ali yani İbni Sina ve onun gibi düşünenler de "tanrı varlığı kendi özünü gerektirir. Onun varlığı alemin varlığından ayırdır. Ancak alemde tepkisi bulunur" dediler oysa bu iki yargı arasında ateşle su gibi bir ayrılık vardır. Bu iki inançta köksüzdür, bilgisizliktendir. "Tanrının istediği, dilediği, alemin eğilimine göredir. Tanrı bir varlığın eğilimi neyse onu ister. Onun eğilim göstermediğini istemez çünkü istek eğilimin özüne bağlıdır. Tanrının dileği ile nesnenin eğilimi arasında bir uyum vardır tanrı daha iyi bilir" der.

Soru: Fiile ilişkin gücün varlığı bütün kelimelerince kabul edilmiş husustur. Ancak bu gücün fiil işlenmeden öncemi, işlenme esnasında mı bulunduğu meselesi şiddetli ve sonu gelmez bir problemdir. Konu sadece İslam kelamcıları ve filozoflarınca değil, klasik felsefelerde de tartışılmıştır sizce nedir?

Soru 2: Kesp kelimesi Kur'anî bir tabirdir. Bakara 134-141 Ali İmran 125-161

Eş'ari, insanın kesbinin Allah tarafından yaratıldığını söylemekle beraber kesbi fiil ve amel olarak adlandırır. Maturidi, Allah'ın fiilleri oldukları gibi yaratmakta onları yokluktan varlık sahasına çıkartmaktadır. İnsanlarda o fiilleri yaptıkları ve kesp ettikleri ölçüde o fiillere sahip olurlar. Fiil aslında kesp yönünden insana, yaratma yönünden de Allah'a aittir. Et-Tevhid.

Nesefi birkaç kesp tarifı yapar:

1- Kudretin bulunduğu yerde meydana gelen herhangi bir iş, aksiyon kesptir. Herhangi bir iş kudretin bulunmadığı yerde meydana gelmişse hâlkıtır yani yaratmadır. Neseî'ye göre herhangi bir aletle meydana gelen şeyin kesp, aletsiz meydana gelen şey ise hâlk olarak adlandırılmalıdır.

3- Herhangi bir varlığa gücünün yettiği şeyi yalnız başına yapabilmesi yaratma, gücünün yettiği şeyi tek başına yapamaması ise kesptir. Tebsire.

Sizce?

Bu yazı:

1- İbn Arabî'nin Fusûs'taki Anahtar Kavramlar Prof. İzutsu

2- Maturidi ve Neseî'ye Göre İnsan Hürriyeti Prof. Mustafa Yazıcıoğlu

3- Şeyh Bedreddin'in Varidatı Esat Korkmaz

4- Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Kemalettin İbni Hümmam'ın İslam Düşünce Tarihindeki Yeri Dr. Halil Taşpınar

5- İbn Arabî Düşüncesine Giriş Mahmut Erol Kılıç Adlı Eserlerden Alıntıdır.

Aristo "Fiil: İnşa etme melekesi olan kimseye nispetle inşa eden, uyuyana nispetle uyanık olan, maddeye nispetle maddeden sıyrılmış şey gibidir" der.

Fiil Aristo'nun tarifi: **inşa etme melekesi olan kimseye nispetle inşa eden.** Yani bir kimsede inşa etme melekesi, bilgisi, hususiyeti, özelliği var, birisi de inşa ediyor. Fiil, inşa eden. **Uyuyana nispetle uyanık olan.** Bir şey uyuyor, fiil uyanık. **"Maddeye nispetle maddeden sıyrılmış şey gibidir" der.** Maddeye nispetle yani bu kitap bir madde kitaba nispetle bundan sıyrılmış şey. Bundan tecelli eden, bundan harekete geçen bir şey.

Mu'tezile fiili,

Mu'tezile İslam'ın kendi içerisinde akaitle alakalı yani inanç esasları, iman esasları ile alakalı değişik mezhepler vardır. Ameli mezhep değildir bunlar, inanç, akaidi akidevi mezheplerdir. Bunların en önemlilerden birisi Hanefilerin kendince sonradan İmam-ı Maturidi'yle isimlenen Maturidi mezhebi, Mu'tezile mezhebi, Hariciler, Cebriyeciler, Kaderiyeciler, Şia. Şia'nın içerisinde çıkan Caferiler, Şia'nın içerisinde çıkan İsmailiye, Şia'nın içerisinde çıkan Zeydi, Şia'nın içerisinde çıkan Fatımlar, Fatıma'nın içerisinde çıkan Batıniler gibi akidevi, inançla alakalı mezhepler var. İnançla alakalı. Bunların bir kısmı bir kısmını tekfir etmiş. Tekfir: küfür ehli olarak görmüş. Bir kısmı ise tekfir etmemiş, onların eksikliklerini ve yanlışlıklarını dökmüş. Mesela İmam-ı Eş'ari'nin Eş'arilik gibi. Bunlar normalde akide mezhepleri. Aslında herkes mezhepler derken Türkiye'de ve İslam dünyasında Şafi, Maliki, Hambeli, Hanefi gibi algılıyorlar asıl problem veyahut ta sıkıntı, asıl önemli olan akideyle alakalı, imanla alakalı, kelamla alakalı meseleler ki bunlar asıl ağır konular ve İslam dünyasındaki vadilerle, böyle ince ayrıntılar değil, vadilerle arasında farklar olan, asıl İslam dünyasında halledilmesi gereken meseleler. Komple İslam dünyası olarak bakarsak. Dinini yaşayan mesela ama Maturidi, ama Eş'ari

olanların kendi içerisinde Şafi, Maliki, Hambeli, bunlar birbirlerinden ihtilafları vardır, bunlar çok önemli değil. Mu'tezile de işte bu noktada İslam dünyasının içerisinde akideyle alakalı çıkmış bir mezhep, öyle söyleyelim. Bir farklılık. **Mu'tezile, fiili kudret sahibinden meydana gelen olay olarak değerlendirir.** Mu'tezile de fiili kudret sahibinden meydana gelen olay olarak değerlendirir.

Onlar ayrıca yaratılmış nesne ile fiil arasında bir fark görmektedir. Yaratılmış nesne sonradan meydana gelmiştir, fiilinde bir yapanı vardır, fiili yapan kimse yaptığı fiilin aslını bilmese de o yine de mevcuttur. Kadı Abdül Cebbar şerh usulü el hamze.

Pezdevi yani Mu'tezile de fiili kudret sahibi yani bir şeyi yapmaya muktedir olan, kudret sahibi bu. Bir şeyi yapmaya muktedir olan. Benim bunu (peçeteyi) atmaya muktedirliğim var, bunu atmaya muktedirliğimden dolayı fiil bu kudret sahibinin meydana gelen olay. Ben bunu yaptım Mu'tezileye göre. Bunu yapan benim Mu'tezileye göre. Kim bir şeye kudret yetiştiriyorsa, o fiili yapan o. Buralara dikkat edin. Mesela ben şimdi böyle adım adım gideyim, İmam-ı Maturidi böyle düşünmez mesela. İmam-ı Maturidi'ye göre fiilin (bu arkadaşta kitap tavsiye ettim. O kitap tavsiye ettikten sonra onu okuyor daha doğrusu oradan çıkarılan sorular bunlar ve tabi o kitapla kalmıyor o masanın üzeri kitap doludur herhalde hala daha. Dolu mu? Evet. Bu o kitapla kalınmaz çünkü, masanın üzeri doluymuş hala daha, doludur da zaten) burada Maturidi akaidini söyleyelim, Maturidi'ye göre fiilin üzerinde iki tecelliyat vardır. 1- Yaratmayla alakalı, Allah'a aittir. 2- Onu istemek, onu kesp etmekle alakalı kula aittir. Kul bir bu peçeteyi atmaya ister ama bu peçeteyi atma fiilini yaratan Allah'tır. Mu'tezile diyor ki: Bunda Allah'ın payı yoktur. Buraya dikkat edin. Mu'tezile diyor ki: **Kudret sahibinden meydana gelen olay olarak değerlendirir.** Ben buna kudret yetiştiriyorum. Benim olayım, benim işim, sadece benimle alakalı, ben yarattım bunu yani insan yarattı. Maturidi'de fark var. Maturidi diyor ki: Bunu yaratan Allah'tır. Ayet-i kerimede de "La faili illallah" Allahtan başka fiili yaratan yoktur. Mu'tezile de diyor ki buradaki ayrışma noktası şu: bu fiile kim güç yetiriyorsa o yaratır. Devam ediyor, **onlar ayrıca yaratılmış nesne ile fiil arasında bir fark görmektedir.** Yani bununla (peçete) fiilin arasında fark görüyor. Nesne bu (peçete) fiil bunu atma fiili. Arasında fark görüyor. **Yaratılmış nesne sonradan meydana gelmiştir.** Bu yaratılmış olan bu nesne (peçete) sonradan meydana geldi. **Fiilinde bir yapanı vardır.** Fiili de bir yapan var. **Fiili yapan kimse yaptığı fiilin aslını bilmese de o yine mevcuttur.** Fiili yapan kimse, aslını bilmese de o fiil mevcut, yapan da mevcut. **Pezdevi fiili "şey" olarak kabul etmektedir.** Bu şey hani "Allah bir şey yarattı" hadis-i kudsi. Bu şeyi hem İmam-ı Azam kullandı "Allah ilk yarattığı bir şey" der ve İmam-ı Azam'dan sonra o yolu takip eden İmam-ı Maturidi de bunu genelleştirir, bunu sistemleştirir. Bunu bütün kelam olarak da felsefi olarak da bütün bakış ve görüşlerinde Allah'ın ilk yarattığı şey ile Allah'ın üzerinde bir şey metaforunu kullanır. Bunu metafor haline getiren İmam-ı Maturidi'dir ama temelinde hadis-i kudsi vardır. Hadis-i kudside Cenâb-ı Hakk der ki

“Hiçbir şey yok iken Allah bir şey yarattı.” Ruhundan ve nurundan bir şey yarattı. Bu hadis-i kutsidir. Bir şey yarattı. İşte İmam-ı Azam hazretleri de ilk yaratılan mesela Helenistik felsefe ilk yaratılanı bir cevher olarak görür. Materyalizmin temeli de budur. Helenistik felsefenin bir kısmı ilk yaratılanı cevher olarak görür. Bir kısmı ise ilk yaratılanı meçhul olarak görür. Meçhuldür ilk yaratılan şey yani ne olduğu belli değil. Buna cevap İslam dünyasından gelir. Bir şey yaratmıştır ama bu şeyin ne olduğu bilinmez. Bu şeyden çıkanlar bilinir, o şey bilinmiyor. Burada da Pezdevi, fiili, **Pezdevi** -bu da akaid imamlarından birisidir- **fiili “Şey” olarak kabul etmektedir. Allah her şeyin yaratıcısı (En’am 102) olması hesabı ile “şey” olarak adlandırılan fiil söz konusu ayetteki “şey” kelimesinin kapsamına girmekte dolayısıyla Allah’ın yarattığı bir nesne olmaktadır. (Pezdevi Usulüddin s. 101)** Yani En’am 102 “Allah her şeyin yaratıcısıdır.” İmam-ı Maturidi’den sonradır Pezdevi. Pezdevi de bu noktada İmam-ı Maturidi ekolünde bir kimsedir ve İmam-ı Maturidi ekolünde bir kimse olduğu için İmam-ı Maturidi’nin buradaki bir şey metaforuna o da sahip çıkar. Çünkü ayet-i kerime bu: Allah her şeyin yaratıcısıdır. Her şeyin. Yaratılan her ne var ise Allah yaratır her şeyi. Fiil de bunun içindedir. Fiilinde yaratıcısı Allah’tır. İmam-ı Maturidi’de, İmam-ı Maturidi, İmam-ı Nesefi, ondan sonra gelen, ondan sonra gelen, İmam-ı Azam ekolündeki bütün akaidçiler bu noktada toplanırlar. Allah her şeyin yaratıcısıdır. Yaratıcı noktasında, el-Halik noktasında başka bir şey yoktur.

Fiilin var oluş şartı kudret olduğu için, kudret kavramı ile izah edilmesi cihetine gidilmiştir.

Çünkü fiili var edecek olan bir kudret olması lazım. Bu kudret içine akli, bu kudret içine kuvveti, bu kudret içine zahiriliği de batıniligi de çepeçevre sarar. Allah’ın fiilleri, Allah’ın sıfatları bir noktadan bakılmaz. Cenâb-ı Hakk bir fiilinin, bir sıfatının içine sayısız sıfatlar ekleyebilir. O yüzden bir sıfatla Cenâb-ı Hakk sonsuz işler yapabilir. Bunları biz anlayalım diye Cenâb-ı Hakk sıfatlarını isimlendirmiştir. İsimlendirirken de bir adet koymamıştır. Allah’ın 99 ismi şerifi Tirmizi’de geçen bir hadise dayanır. Bu 99 ana sıfatlardır, bunlardan çıkma sayısız binlerce sıfat vardır. Fiil yaratılırken Cenâb-ı Hakk kudret ismi şerifinin altında yarattığını söylüyor. Kim? Fiilin var oluşuyla alakalı bütün bu noktada İmam-ı Maturidi ekolü. Ben böyle İmam-ı Maturidi ekolü diye söylemek istemiyorum bunun temelini İmam-ı Azam olarak biliyorum ben. İmam-ı Azam’a karşı saygısızlık yapacağım diye korkuyorum. Burada İmam-ı Maturidi desem dahi siz anlayın ben orda İmam-ı Azam’ı anlatmak istiyorum onun temeli İmam-ı Azam’a ait çünkü.

Fiil varoluş şartı kudret olduğu için kudret kavramı ile izah edilmesi cihetine gidilmiştir. Fiili başkasına etkide bulunarak bir şeyin oluşumu şeklinde tarif eden Cürcani Cürcani de aynı ekolün insanıdır Kitabüt Tarifat’ta başkasına etkiden kudreti kast etmektedir zira kudretsiz bir şeye etki etmek mümkün değildir.

Yani sizde bir kudret yok ise kudretsiz olarak bir şeye etki etmeye muktedirliğiniz olmaz. Kudreti olan ancak bir şeyi etkileyebilir. Kudreti olmayan

hiçbir şeyi etkileyemez. O zaman bizim fiiliyetlerimizin üzerinde de kudret söz konusudur. Kudret Allah'ın bizim üzerimizden tecelli ettirdiği bir sıfatıdır. Âdem'de Allah'ın bütün sıfatlarının tecelliyatı vardır. Bütün sıfatlarının tecelliyatı. Ben elimi kaldırırıyorsa böyle kolumu, Allah'ın kudret sıfatıyla kaldırıp indiriyorum kolumu, ama bu kolu indirme kaldırma isteği bana ait. Bunu hep derslerde size anlatmaya çalıştığım şey bu, biz bununla mükellefiz çünkü bununla biz Allah'a hesap vereceğiz. Bu istemeyle alakalı. Bu kolumu kaldırmak kudreti ve kuvveti Cenâb-ı Hakk'ın benim üzerimden tecelliyatı. Bunu yaratan Allah ama bunu isteyen benim. (Soru sahibine söylüyor: Senin arkadaşından ayrıldığımız yer burası. Senin arkadaşın diyor ki bu istek de ona ait diyor. Burada o kolu indirme kaldırma cebriyeye giriyor bu sefer. O da diyor ki onun savunduğu şey bu ya bana bir gün sohbet ederken, yağmur yağdığında sen o yüzden şemsiyeyi alırsın diyor, yağmura göre ama ben yağmur yağdığı halde şemsiye açmama iktidarını savunuyorum. Yağmur yağıyor ben ıslanmak istiyorsam şemsiyeyi yanıma almam. Hava soğuyunca kalın giyinirsin diyor. Bende diyorum ki hava soğusa dahi ben çıplak dolaşma özgürlüğüne sahibim. Bakın hava soğusa dahi ben çıplak dolaşma özgürlüğüne sahibim. Soğuk su ile de soğuk suda sıcak suda olsa ben soğuk su ile yıkanma özgürlüğüne sahibim, bunu isteyebilirim.) İmam-ı Maturidi-İmam-ı Azam'dan gelen ekol bu. Akıl bir kimsenin kendi idrakiyle alakalı. Bir şeyi isteyip istememek kendimize ait. Evliliklere o yüzden bu nazardan bakarım. Bir kimse kendi cüzi iradesiyle evlenir. Ya iradesini babasına, annesine teslim etmiştir, kız-erkek önemli değil. O zaman yine bir irade vardır, anne-babasının iradesi vardır. Ya da bu dini bir haktır, ben buna inananlardanım, çocuklar istedikleriyle evlenirler. Bu dini bir haktır ben buna böyle inanırım. Bir çocuk kendi evliliğini kendisi yapar evlenmek istediği kimseyle. Anne baba onu doğruları görmesine sadece sebep olur, vesile olur. Anne-baba der ki: evladım bu kızı alma bunda bir sıkıntı var veya anne-baba derki kızım bu adamla evlenme bunda bir sıkıntı var. İllaki evleneceğim diyorsa, benim görüşüm, benim bu noktadaki kendi durduğum nokta budur. İllaki evleneceğim diyor, anne babaya diyorum ki ben, evlendirin çocuğunuzu bu onun hakkı. Şimdi fiille alakalı da bu noktada bir kimse kudreti ile Cenâb-ı Hakk'ın ona bahsettiği, Cenâb-ı Hakk'ın onun üzerinden tecelli ettiği kudret ile fiil yaratılıyor. Eğer o kudret yok ise, o kimsenin fiilin içerisinde olmasını, kudret yoksa fiilin yaratılması söz konusu değil.

Maturidi fiilin varlığını ortaya koyar ve mesele kolay anlaşılın diye fiilde yönler tespit eder.

İmam-ı Maturidi fiilin varlığını orta yere koyar. Fiil vardır. Fiilin varlığını ispat eder İmam-ı Maturidi. İmam-ı Azam'da öyle yapar. Fiil yok olan bir şey değildir yani. Ben bu bilgiyle burayı sildim. Fiil. Var. Eğer bunu yok görürsek imtihanın sırrı kalkar orta yerden. Allah bizi olmayan bir şeyden mi hesaba çekecek? Bir kısım akaidci ve bir kısım ehli tasavvufun yanlışla düştüğü yerdir burası. Bir kısım akaidciler ve bir kısım ehli sufi fiili yok hükmünde görür. Burada aslında az önceki En'am suresindeki "Allah her şeyin yaratıcısıdır" ayet-i kerimesine de ters düşerler. Çünkü bir şey var

ise hani az önce Aristo'nun dediği gibi uyanık ise hareket ediyorsa, fiil var demektir. Bunu yok hükmünde görmek, varı yok görmek kimsenin işi değildir.

Bu yönlerin asıl amacı fiilde herhangi bir ortaklığın olup olmayacağını tespit içindir. Bu yönler fiilde bir ortak var mı yok mu bunu tespit etmek içindir.

Maturidi, Mu'tezile ve cebriyenin izahlarından ayrı ve değişik bir anlayış ortaya koymaktadır ve üçüncü bir yolun temsilcisidir.

Çünkü Mu'tezile ve cebriye böyle düşünmez. Cebriyede kulun hiçbir katkısı yoktur fiilde. Bakın cebriyede kulun hiçbir katkısı yoktur. Cebriyede kulun kendi hayat akışında da kendisinin bir katkısı yoktur. Her şey Cenâb-ı Hakk'ındır cebriyede. Kul ne düşünüyorsa düşünsün Allah öyle istediği için düşünmüştür. Kul katliam yapar, Allah istediği için katliam yapmıştır. Anlayışın sakatlığını görmeniz için uç bir örnek veriyorum. Bir kimse zina etmiştir, Allah zina etmesini istediği için zina etmiştir. Cebriyenin görüşü budur. Mu'tezile ise bunun tam zıddıdır. Kul bütün her şeyi kendi istediği için ve kendisi yaratmıştır. Fiili yaratan fiilin müsebbibi değil, yaratıcısı kuldur. Mu'tezileyle cebriye bu noktada iki zıt kutuptur. Birisi vadinin bir tarafında birisi vadinin bir tarafındadır. Bunları böyle teferruatlı anlatıyorum, İslam dünyasının içerisinde bunların da sufi kanatları var. Sufi noktaları var, sufi olanları var bunların. Cebriyecilerin de sufileri var Mu'tezilenin de sufileri var bu her iki kanat birbiriyle zıt noktada. Tekrar söylüyorum, cebriyeye göre bir kimsenin hiçbir fiilde ve yaptıklarında ve düşündüklerinde kendisinin payı yoktur, Allah'tır ona her şeyi yaptıran. O zina ederken de Allah ona zina emrettiği için yapmıştır. Zinayı yazdığı için yapmıştır o zinaya doğru gider, onun buradaki gerçek faili Allah'tır. Mu'tezile der ki: Buradaki gerçek fail kuldur. Bunun üzerinde Allah'ın hiçbir etkisi, kudreti, kuvveti, yaratması yoktur, direkt burada kula ait yaratımlar kula aittir, kulun üzerinden tecelli eden her şey kula aittir, Allah'ı haşa ortadan kaldırır. Şimdi üçüncü yolu söylüyorum: ***Fiili hem Allah'a hem insana izafe etmek*** yani fiili hem insana hem Allah'a izafe etmek ***fiil üzerinde iki ayrı etkenin varlığını kabul etmek demektir.*** Evet. Bu aslında müthiş bir anlayış ve müthiş bir metafordur. Bu zaten İmam-ı Maturidi bunu böyle şekillendirdikten sonra İslam dünyasında yer yerinden oynar. Düşünce, fikir ve felsefik fırtınalar yaşanır. Ve İmam-ı Maturidi o güne kadar gelmiş ne kadar akaidle alakalı düşünür, imam, söz söyleyen varsa hepsinin sözlerini tabiri caizse lime lime ederekten atar kenara. Ve o gün bu gündür İmam-ı Maturidi'ye gerçek manada cevap verebilen bir akaidçi çıkmamıştır. O yüzden diğer o Mu'tezile ve cebriye gün geçtikçe takipçileri, gün geçtikçe müntesipleri yok denecek yere kadar gelmiştir. Şimdi bunlar Ortadoğu'da ve kuzey Afrika'da bunları yeniden -daldan atlıyormuş gibi zannetmeyin- bunları yeniden dallanıp budaklandırmaya çalışıyorlar. Çünkü İslam dünyasında İmam-ı Maturidi düşüncesi hâkim olmaya başladı. İmam-ı Maturidi düşüncesinin hâkim olası demek İslam dünyasının yeniden uyanıp, dirilip, hakka ve hakikate koşup, zulmü durdurma noktasında kıyam etmesidir. Çünkü cebriyeye göre bakarsanız, Eş'ari de buna

yakındır zaten Eş'ari tam budur diyemeyeceğim, Eş'ari de buna yakındır biraz kaderiye ve cebriye yakın bir olguda, net değildir bu noktası Eş'ariler. Ama Eş'ariliği şimdi altın tabakta sunuyorlar, biraz arkasında cebriye ve kaderiye var bunun. Normalde şu noktadan çünkü yani ya zulüm olduysa Allah böyle bir zulüm istemiştir zulümle savaşılamayız. Demek ki bizi batılınların yönetmesi lazım, böyle takdir etmiş. Bu Eş'ari, cebriye, kaderiye çizgisindedir bu. Ya ne yapalım şimdi dünya gücü olarak Cenâb-ı Hakk Amerika'yı seçmiş, biz onlara boyun eğmek zorundayız. Ya batılılarla şimdi nasıl mücadele edeceğiz ki biz? Adamlar kültürde, sanatta, ticarette, askeriyede, siyasette öndeler. Demek ki Cenâb-ı Hakk onları tespit etmiş. O yüzden mücadele edemeyiz. Bunu yerleştirmenin yolu insanları dinle yönetir, dinle üter, dinle yönetir, dinle üter, dinle kullanır, dinle paçavra gibi kenara atarsınız. Firavun dahi, firavunlar dahi toplumlarını dinle yönetmeye çalışmışlardır. Firavun dahi. Yanında din adamları vardır, din adamlarının konseyi vardır yanında. Bütün nemrutların din adamları vardır etrafında. İnsanları dinle yönetmek kadar kolay, dinle yönetmek kadar masrafsız bir şey yoktur. En masrafsız şeydir. Dinle eğitmek kadar masrafsız bir şey yoktur. Siz bir ülkeyi zapt etmek için dinle zapt edebilirsiniz çok kolaydır. Savaşmaya kalkarsanız çok kan dökülecektir o yüzden siz onları dinle zapt edebilirsiniz, dinle yönetebilirsiniz. Din böyle bir şeydir. Doğru yerde kullanılırsa insanların uyanmasına, doğru yerde kullanılırsa insanların özgürleşmesine, insanların hak ve hakikate koşmasına, insanların insanca yaşamasına sebep olur. Doğru yerde kullanılmazsa insanların köleliğine, insanların sömürülmesine, birbirlerini öldürmesine ve kan dökülmesine sebep olur kısaca. Şimdi İslam dünyasının üzerinde eski oyunlar, tezgahlar yenilenip önlerine konuluyor. Böyle bir girizgâh yaptım hakkınızı helal edin.

Fiili hem Allah'a hem insana izafe etmek fiil üzerinde iki ayrı etkenin varlığını kabul etmek demektir. Böylece bir fiile iki yönden etki etme durumu ortaya çıkmaktadır ki Maturidi'nin çözmeye çalıştığı problem budur. Fiilin üzerinde iki etki var iki yön var.

Meydana gelen iş kime aittir? Mu'tezileye göre tamamen insana, cebriyeye göre tamamen Allah'a aittir. Maturidi ise işin hem Allah'a hem insana ait olduğunu orta yere koyar.

Maturidi ne yapıyormuş, işin bir fiilin, bir olayın, bir hadisenin, bir hareketin, benim az önce bu peçeteyi buraya vurma fiili. Bunun üzerinde diyor Maturidi, iki etki var. Mu'tezile diyor ki bu, tamamen insana aittir. Cebriyeciler diyor ki bu tamamen Allah'a aittir. İmam-ı Maturidi diyor ki bu hem insana hem Allah'a aittir. Bakın hem insan hem Allah'a aittir.

Mu'tezile insana Allah'ta olduğu gibi yaratma kudreti izafe eder.

Mu'tezileye göre insanın üzerinde de yaratma sıfatı tecelli etmiştir.

Yani insan yok olan bir şeyi meydana getirebilmektedir. (El Tevhid s. 244) bu tabiri Neseî de kullanır (Tebîr 192) Allah her şeyin yaratıcısıdır En'am, Rad, Sümer vs. bu noktada bir sürü ayet-i kerime var. Mu'tezilenin insana tam bir yaratma hürriyeti tanınması ayete ters düşer. Allah her şeyin yaratıcı olması hesabıyla insan fiilinin de yaratıcısıdır. Fiile tesir eden güç Allah'ındır. Fiilin ikinci

yönü ise insana aittir, Allah tarafından yaratılan bir fiili yapmak insanın işidir” der Maturidi.

O zaman tekrar örnekleyecek olursak, bir fiil var, bir daire çizdik, buna “fiil” verdik adına. Ben yazıyorum ya benim yazdığım da fiil şimdi. Bunun üzerinde iki tane etki, iki tane kudret var. Bunun üzerinde iki etki, fiilin üzerinde iki etki var, iki kudret var, iki yön. Birisi Allah'a ait, birisi kula ait. Kuldaki yön: isteme. Kul bunu sadece istedi. Ben bunu buraya yazmayı istedim. Buna eski dilde, dini literatürde kesp: istemek. Bir kitapta okursanız kesp olarak okuyacaksınız bunu. Kesp: bir şeyi isteme. Bir şeyi istemek. Bazen derim ya istediklerinizden sorumlusunuz, imtihanın sırrı bu diye. Allah'a ait ise yaratma. Bizim istediğimizi makul dairede yaratıyor. Fiili yaratan, külli şey in kadir. Allah her şeye kudret yetiştirir. Her şeyin kadiri olan kuvvetli olan Odur. İmam-ı Maturidi diyor ki, bir fiilin üzerinde iki yön vardır, birisi istemektir, bu kula aittir. Birisi de yaratmadır bu da Allah'a aittir. **Nesefi, önce ortaklık kavramını tarif ederekten probleme yaklaşır.** Nesefi'de İmam-ı Maturidi'nin talebesi hükmündedir. İmam-ı Maturidi'nin yaratmayla alakalı veyahut ta kelamla alakalı, bu noktada akaidle alakalı dağınık pasajlarını, dağınık sözlerini ve tespitlerini alt alta koyarak konularına ayırarak tasnif eder. Var olan bu -biz doktrin diyelim buna- bu doktrini tanzim eder. Nesefi'nin özelliği budur.

Nesefi önce ortaklık kavramını tarif ederekten probleme yaklaşır ve “Ortaklık, ortaklardan her birinin sahip olduğu şeye diğerinin sahip olmaması demektir.” der

Yani bir şeyde ortaklık, benim sahip olduğuma karşı taraf sahip değil. Karşı tarafın sahip olduğuna da ben sahip değilim.

Bu sebeple her iki tarafın da tasarrufunda bağımsız olduğu ve birbirlerinin tasarruflarına müdahale etmelerinin söz konusu olmadığını söyler (Teb sire s.218)

Nesefi, Eş'ari'yi insanlara fiil demekten kaçındığı için eleştirir. Nesefi “Allah'ın kudreti olduğu gibi insanın da kudreti vardır. Allah'ın kudreti insan kendinde mevcut olan kudretini kullanmadığı zaman ortaya çıkacaktır” der.

Yani Cenâb-ı Hakk kendi kudretinden de bize bir kudret vermiş ve bu kudret insanın kendisinde mevcut ve Allah bu kudreti insan kullanmadığı zaman Allah'ın kudreti devreye giriyor. **İnsan kudreti altında olan bir şeyi yapıp yapmamakta hürdür. İsterse yapar istemezse yapmaz.** İnsan bir şeyi yapıp yapmamakta hürdür. Bir şeyi yapıp yapmamakta hürdür. 1- Biz makine değiliz, biz makinaysak o zaman bize emredilen bir şey var, biz o emredileni yapmakla mükellef oluruz. 2- Biz rüzgârın önünde kurumuş yaprak değiliz rüzgârın estiği yöne gidelim. Ya? Biz bir fiili yapıp yapmamakta hürüz, bir fiili isteyip istememekte hürüz. Kolunuz gözünüze yumruk vuruyor mu hiç siz istemeden? Aklınız yerindeyken istemeden gözünüze bir yumruk vurduğunuz hatırlıyor musunuz? Hayır. Niçin? Siz istemiyorsunuz çünkü, kendinize acı vermek istemiyorsunuz. Ama aynı şekilde kendinize zarar vermeyi istesiniz zarar verebilir misiniz? Evet. Kendine zarar vermek istediğinde zarar verebilir misin? Evet. Bu kâğıttan bir parça yutabilir misin? Evet. Yutmayabilir misin? Evet. O yüzden insanın kudreti altında olan bir şeyi yapıp yapmamak hürriyeti insanın kendisine ait.

Bence dikkate alınması gereken bir karakter daha var. İbn Hümam.

Evet. İbni Hümam da İslam dünyasında denilebilir ki felsefenin temel taşlarından birisidir. Bu Arabi'den de Farabi'den de öncedir. Gazali'den de öncedir ve bunu bazıları İslam'da felsefe var mı yok mu diye tartışılar ya Gazali'de der ki: İslam'da felsefe yoktur, oturur bütün felsefecilere cevap verir ya. Tabi cevap verirken de Gazali İbni Hümam'dan da faydalanır. İbni Hümam'dan Farabi'de, İbni Haldun'da faydalanır. İbni Hümam'dan Arabi de faydalanır. İbni Hümam'ı bu noktada es geçmek mümkün değildir ve İbni Hümam varlıkla alakalı, yaratmayla alakalı İslam dünyasında cesurca konuşan zatlardan birisidir, ilk zatlardan birisidir.

İbni Hümam mutaassıp bir mezhepçi değildir. Mutaassıp mezhepçi: aynı mezhebin çizgisinde giden bir kimse. Nesefi'nin aksine, Eş'ari'ye karşı değildir. İbni Hümam sırf akli planda düşünüldüğünde, Mu'tezilenin "insan fiilinin yaratıcısıdır" görüşünün kabulü için hiçbir engelin bulunmadığı fikrindedir. Allah insana iyi ve kötü fiilleri tanıtır sonra ona bu fiilleri yapma ve yapmamaya imkân veren bir kudret yaratır. Allah'ın bütün bunlar için insana imkân vermesi onun uluhiyetine gölge düşürmez. Kitab- el musayyere.

İbni Hümam'ın da düşüncesi budur. Eş'ari'ye öyle çok karşı değildir. Zaten Eş'ari'ye en fazla karşı olanlardan birisi İmam-ı Nesefi'dir. İmam-ı Nesefi Eş'ari'yi çok eleştirir hatta İmam-ı Nesefi Eş'ari'nin bazı noktalarda küfür ehli olduğunu dahi söyler. Enteresan bir duruşu vardır.

Böylece İbni Hümam sırf akli planda meseleye bakıldığında Mu'tezileye hak verir. Ancak Kur'an ayetlerinin ışığında daha değişik bir durumla karşılaşır ve nakle göre icade müteallik her şey Allah'a tabidir asla insana değildir. Müseyyere s.109

Bu noktada Nesefi ile paralel düşünür. İbni Hümam' a göre fiil Allah tarafından ve direkt olarak yaratılmaktadır. Bu aşamada insanın hiçbir fonksiyonu yoktur fakat karar safhasında insan kudretinin tesiri söz konusudur. "İnsan istediği şeyi yapar istemediğini yapmaz" der.

Hümam insan kendi iradesini kendi var eder. İnsan kendi iradesini kendisi var eder. Bunun dışında her şeyin Allah tarafından yaratıldığını söyler. Yani Allah mutlak manada her şeyin yaratıcısı değildir hissini uyandırır. Sünni kelimciler arasında bu ifadeyi bulmak kolay değildir. Evet bu ifadeyi Sünni kelimciler arasında bulmak kolay değildir. Doğru. Sünni kelimciler bu meseleyi bu tip felsefi boyuttan bakmazlar. Bu tip felsefi boyuttan bakarlarsa ipin ucunu kaçıracaklarını düşünürler. Aslında Sünni kelimciler bilhassa Sünni sufiler bunun böyle olduğuna inanırlar bunu söyleyemezler. Sünni sufiler bunun böyle olduğunu inanırlar ama bunu söyleyemezler.

15 yy. sonlarında Mevlana'nın yazdığı bir tıpla ilgili kitabın sonundaki atasözü "Bende halimce Bedreddin" der. İşte bu ulu şeyh Bedreddin varidatında kelimciler yüce tanrının dilediğini yaptığını söyler. Bu sözlerden tanrı kafirin küfrünü, zalimin zulmünü dilediği anlamına çıkar. Dilediğini yapar demek küfründe, zulmünde onun dileğiyle olduğunu söylemektir. Ebu Ali yani İbni Sina ve onun gibi düşünenler de "tanrı varlığı kendi özünü gerektirir. Onun varlığı alemin

varlığından ayırır. Ancak alemde tepkisi bulunur” dediler oysa bu iki yargı arasında ateşle su gibi bir ayrılık vardır. Bu iki inançta köksüzdür, bilgisizliktendir. “Tanrının istediği, dilediği, alemin eğilimine göredir. Tanrı bir varlığın eğilimi neyse onu ister. Onun eğilim göstermediğini istemez çünkü istek eğilimin özüne bağlıdır. Tanrının dileği ile nesnenin eğilimi arasında bir uyum vardır tanrı daha iyi bilir” der.

Evet burada Şeyh Bedreddin’e katılıyorum. Allah dilediğini yapar bu kulun cüzi iradesinin dışındaki işlerdir. Kulun üzerindeki fiiliyatlarla alakalı bunu kabul edenlerden değilim. Sakın Hazreti Mevlana’nın bu tip meselelerle sözü olmaz demeyin, sırası gelmedi henüz daha Hazreti Mevlana’nın da akaidle alakalı mütezeliye ve cebriyeye ve kaderiyeye karşı Mesnevi’inde hikayeler vardır. Evet

Soru: Fiile ilişkin gücün varlığı bütün kelim ekollerince kabul edilmiş husustur. Ancak bu gücün fiil işlenmeden öncemi, işlenme esnasında mı bulunduğu meselesi şiddetli ve sonu gelmez bir problemdir. Konu sadece İslam kelimcileri ve filozoflarınca değil, klasik felsefelerde de tartışılmıştır sizce nedir?

Evet bu bütün felsefe dünyasının ve kelim dünyasının allak bullak ettiği bir şeydir. Bundan 2-3 yıl önce kendilerince alim olan insanlarla konuşmuştum bu meseleyi, ne düşünüyorsunuz yani benim bu yazma fiilimin kudreti, bu fiilin gücü. Güç, önceden mi yaratıldı yoksa fiil işlenirken mi yaratıldı? Ben bunu sohbetlerimde örtülü olarak, bunu açık söyleyeyim, örtülü olarak fiilin yaratılma esnasında gücün o esnada varlığına inanıyorum. O esnada. Ben bir adım atma noktasında güç önceden yaratılmış değildi, aynı esnada Cenâb-ı Hakk bunu yarattı. Anladınız mı? Bu şahadet alemiyle alakalı. Anlattığımız alem-i şahadetle alakalı. Biz şu anda alemi şahadetteyiz. Buraya farklı cepheden bakacağız şimdi. Biz birinci derecede alem-i şahadetten vazifeliyiz. Fiil alem-i şahadette tecelli etti. Varlığa geçti. Bakın varlığa geçti ama aynı fiil alem-i şahadetten önce misal alemindeydi. Bu işin sufi tarafı şimdi. Ben teknik olarak dedim ki aynı anda güç geldi. Yaratma anında Cenâb-ı Hakk kudretini ve kuvvetini fiilin oluşma zamanında yarattı, gücü. Bir kısmı da dedi ki, bunu önceden yarattı, gücü. Ben önceden yaratmada cebriye görüyorum. Önceden yaratmada cebriye görüyorum. Gücünü önceden yarattı ise biz o fiili işlemekle mükellefiz o zaman, dikkat edin. O güç bir şekilde izhar olacak, meydana çıkacak, tecelli edecek. Bunu şöyle açıklayabilirler: Allah nerde ne yapacağımızı bildiğinden dolayı gücünü de ona göre önceden verdi. Allah için bu bir zul olur. Allah anında her şeye kudret yetiştirendir, kudret yetirendir, kudretlidir ve bu fiil alem-i misalde tecelli etti zaten ve alem-i misalden alem-i şahadete kudret çerçevesinde iniyor ve kudret çerçevesinde inerken bir şey, bu ne olursa olsun, bir şey, daha geriye git, âmâda. Âmâ. Bir şey, âmâdan. Allah neredeydi? Âmâdaydı. Hiçbir şey yok iken Allah neredeydi? Âmâdaydı. Hiçbir şey yok, Allah bir şey yarattı. Allah bir şey yaratırken o yarattığı şeyin bütün kudretini, kuvvetini, hikmetini, matematiğini, hesabını kitabını da onunla beraber yarattı. Allah'ın sıfatları sonradan çalışmaz, sonradan olgunlaşmaz, sonradan harekete geçmez. Allah'ın sıfatları bir bütüncüllük ve tevhid

noktasında her daim fail noktadadır. Her daim tazedir. Allah'ın yaratması da her daim devam eden bir şeydir. O yüzden Cenâb-ı Hakk bir kenara güç depolamaz. Cenâb-ı Hakk bir kenara kudret depolamaz. Kudret depolamaz. Cenâb-ı Hakk bir yere rızık depolamaz, bir yere buğday depolamaz Allah, bir yere bir şey depolamaz. Allah fiili yaratırken kudret, kuvvet, gücüyle yaratır aynı anda ve bu noktada soruda bahsedilen gücün varlığı, gücün varlığı fiilin harekete geçmesiyle tecelli eder ve güç fiil yaratılmazdan önce o fiille alakalı yaratılmazdan önce yaratılmış değildir. Allah aynı anda bütün her şeyiyle tecelli eder fiiliyatın üzerinde ne gerekiyorsa. Kul bunu sadece kendi dairesinde ister, kesp eder. Ben bunu buraya yazmayı kesp ettim, istedim. Ben bunu isterken de Cenâb-ı Hakk gücüyle, kudretiyle, kuvvetiyle onu o esnada yarattı. Ben buna inananlardanım ama bir kısmı da diyor ki, gücün varlığı öncedendi. Bunu ben kabul etmiyorum. Gücün varlığı öncedendi, ben bunu kabul etmiyorum. Allah ezeli ve edebi. Allah hem başlangıç itibariyle sonsuz hem de bitiş itibariyle de sonsuz. Allah başlayan ve biten bir şey değil. O zaman sıfatları da başlayan ve biten bir şey değil ve Allah yaratmakta sonsuz güce ve kudrete sahip. O zaman eğer güç önceden yaratılmış olsaydı Allah'ın yaratma sanatında eskilik söz konusu olacaktı. Anladınız mı? Evet.

Soru 2: Kesp kelimesi Kur'anî bir tabirdir. Bakara 134-141 Ali İmran 125-161

Eş'ari, insanın kesbinin Allah tarafından yaratıldığını söylemekle beraber kesbi fiil ve amel olarak adlandırır. Maturidi, Allah'ın fiilleri oldukları gibi yaratmakta onları yokluktan varlık sahasına çıkartmaktadır. İnsanlarda o fiilleri yaptıkları ve kesp ettikleri ölçüde o fiillere sahip olurlar. Fiil aslında kesp yönünden insana, yaratma yönünden de Allah'a aittir. Et-Tevhid.

Nesefi birkaç kesp tarifi yapar: 1- Kudretin bulunduğu yerde meydana gelen herhangi bir iş, aksiyon kesptir. Herhangi bir iş kudretin bulunmadığı yerde meydana gelmişse hâlkıtır yani yaratmadır. Nesefi'ye göre herhangi bir aletle meydana gelen şeyin kesp, aletsiz meydana gelen şey ise hâlk olarak adlandırılmalıdır. 3- Herhangi bir varlığa gücünün yettiği şeyi yalnız başına yapabilmesi yaratma, gücünün yettiği şeyi tek başına yapamaması ise kesptir. Tefsire. Sizce?

Kesp, istemdir. İsteme. Bir şeyi elde etmek, bir şeyi istemek. Nesefi bunu böyle insanlar daha güzel anlasın diye değişik bu tip tarifler verir. Bir şeyi der, aletle yapıyorsa bir kimse, kesptir. Aletsiz bunu yapmaya çalışıyorsa hâlkıtır. Bu sufilerce çok önemlidir. Sufiler bunun içindedir. Kalemle ben şimdi İsa'ya attım. Bunu İsa'ya atma, kalemle atma isteği bana ait. Bunu yaratma hâlk, Allah'a ait. Kalem yok. Ben İsa'ya böyle bir kalemin atılmasını istedim. Aletsiz. Ve kalem gitti İsa'nın kafasına vurdu, bir kalem. Bu da hâlk. Aletsiz. Bunun üzerinde İslam dünyası çok fikir yürütmemiş. Sufiler ise bunun içinde yaşarlar. Mesela Arabî'nin misal alemiyle alakalı, misal alemiyle alakalı Arabî'nin sözleri vardır. Rüyaayla alakalı Arabî'nin sözleri vardır. Rüyaayla alakalı veya sufilerin kendi içerisinde, kendi içerisinde,

kendince inançları vardır. Bunu tabi böyle yaparken bu böyle dogmatik değildir. Bunun alt zemini vardır.

Mesela Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri der ki “Bir kimse bir konuda ne yapacağına kararsız kalırsa namaz kılsın (istihare namazı) Allah'a rücu etsin, kalbine gelene göre hareket etsin. Sufiler bunu şöyle yaparlar: namaz kılarlar, hani halk dilinde rüyaya yatarlar. Rüyaı talep ederler ve misal aleminden onlara bir ilim gelir. Daha ileri: Sufi gelenekte evliya menkıbeleri vardır. Okuruz biz. Geylani hazretleri bir gün yemek yiyordu, bir hanımefendi hızla odaya girer bir bakar ki Geylani hazretleri tavuk yiyor. Kızarmış tavuk. “Efendi” der “Allahtan revamı? Sen bursa kızarmış tavuk yerken benim çocuğum dergâhta aç sefil” der. Geylani hazretleri hiçbir şey demez, evliya menkıbesi Gunyet’üt Talibin’de geçer, yer tavuğu katur kutur kemiklerini toplar bir yere “küntü biiznillah” der tavuk gıt gıt gıt canlanır yürür. Der ki “Senin oğlunda bu hale gelince o da otursun tavuğu yesin” der. Menkıbe ya, birisi ölmüştür. Hristiyan’dır. Hristiyan başka bir kimse der ki “Bizim peygamberimiz ölüleri diriltirdi” der. Geylani hazretleri de bir Hristiyan kabrinin başına geçer “küntü biiznillah” der kabirdeki kalker keman çala çala kalkar. Der ki “Cenâb-ı Hakk’a hamd olsun Muhammed ümmeti de ölüyü diriltmez mesleğiyle kalkar.” der. O kimse kalkar, ona “Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhü ve resulü” der, telkin eder, o kimse “Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhü ve resulü” der tekrar ölür, kabre girer. Ben bir kısım Cenâb-ı Hakk’ın özel kullarının, seçilmiş kullarının bu noktada bir şeyin yaratılmasında Cenâb-ı Hakk’ın onlara hâlk sıfatıyla tecelli ettiğine inanıyorum. Buna hadis-i kudsi “Allah’ın öyle kulları vardır ki, bir şeye ol deseler, onlar olur.” Burası biraz, bu perde mahrem bir perdedir ama benim inanışım bu. Burası sizce demiş, evet bizce si de böyle. Allah bizi affetsin, yanılmaktan korusun. Tabi altında.

Bu yazı:

- 1- İbn Arabî’nin Fusûs’taki Anahtar Kavramlar Prof. İzutsu**
- 2- Maturidi Ve Nesefî’ye Göre İnsan Hürriyeti Prof. Mustafa Yazıcıoğlu**
- 3- Şeyh Bedreddin’in Varidatı Esat Korkmaz**
- 4- Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Kemalettin İbni Hümam’ın İslam Düşünce Tarihindeki Yeri Dr. Halil Taşpınar**
- 5- İbn Arabî Düşüncesine Giriş Mahmut Erol Kılıç Adlı Eserlerden Alıntıdır.**

25 Nisan 1915 sabah, saat 02.30. 57. Alay şehitliği hemen yanı, 8. Bölük komutanı Yüzbaşı Faik Efendi “Ay battı gemiler görünmez oldu, ihtiyat takımı silah başı yaptırıldı, bekliyorum. Bir zaman sonra silah cayırtısı koptu” Bu ses Avustralya kuvvetlerine sıkılan ilk kurşundu.

Sabah saat 04,30’da 8. bölüm 2.takımın sahil gözetleme devriyeleri müdahale etti. Asteğmen Muharrem komutasında toplam 80 Türk askeri, ilk etapta karaya çıkan 1500 kişilik Anzak kuvvetine karşı duracaktı. Sadece 3 ü sağ kaldı. Anzak’ların çıkartma yaptığı yer.

05.00 Türk asker sayısı 160

05.30 Avustralyalı asker sayısı 4.000’e ulaştı.

Çıkartma başladığı anda orda sahilde bir takım var. Onlar çok az bir şekilde zaten savaşabiliyorlar sabaha karşı hepside şehit oluyor 3 tanesi kalıyor. Bilmiyorum 3 tanesini hikâyesini buraya aldı mı almadı mı? Enteresan bir mesele, O 3 tanesi de Mustafa Kemal kendi taburunu komple yürütürken patikalardan zor bir yürüyüş, dinlence veriyor. Dinlence verince bu 3 tane kalan -bu 3 ü sağ kaldı diyor ya bununla alakalı bir not düşeyim ben: bu üç tanesi sağ kalıyor, 3 tanesi sağ kalınca cephaneleri bitiyor, kurşunları yok. Bunlar vuruşa vuruşa vuruşa geri çekiliyorlar. En sonunda kendilerince diyorlar ki yani cephane kalmadı, bir yerlerden cephane arayacaklar, bir yere ilhak olacaklar. O esnada Mustafa Kemal, yanında yaveri, yanında bir kişi daha var 3 kişi onlarda. Meşhur tarihi konuşmanın olduğu yer “Asker nereye?” diyor, onlar da diyorlar ki “Komutanım kurşunumuz bitti, geri çekiliyoruz. Kurşun bitti.” “Süngünüz yok mu?” diyor “Var komutanım” diyor “Süngü tak!” diyor, bunlar süngü takıyorlar “Siper al buraya!” diyor, sipere yatıyorlar, tepenin üstü. Bunlar süngü takıp sipere yatınca, süngülerde tepeden aşağı doğru görünce, komple 1500–1600 tane Anzak askeri süngü takıp onlarda yatıyorlar. Mustafa Kemal’in deyimiyle “Savaşın kazanıldığı an” diyor bu ana. “Bu emri” diyor, “hangi haleti ruhiye ile verdimi de bilmiyorum”. Evet, bu üç tane askerin böyle bir hikâyesi var. Bu enteresan bir şeydir; askere süngü tak emrini veriyor, sipere yatıttırıyor orda. Bildiğiniz tepenin üstünde hiçbir yer görünmüyor, normalde tepe, tepeye süngü tak deyince Anzak askeri bakıyor süngü takılı 3 tane. Artık onu 3000 tane mi gördü? O 3 tane ama o oradan 3000 tane mi gördü? 30 bin tane mi gördü? Bunu gidip Anzak askerine sormak lazım. Hani Bedir’le alakalı bir ayeti kerime var ya; Cenabı Hak diyor ki “Allah sana onları rüyada az gösterdi, onlara da az gösterdi imtihan etmek için” diyor, çoğu az gösterdi.

Türk askeri sayısı 160 bu 160 tane olan askerler ayrı. Bunlar değil.

Avustralyalı asker sayısı 4.000’e ulaştı. Evet. Anzaklar hızla çıkartma yapıyorlar Arıburnu’na. Hızla. Tabi bu çıkartmayı yaparlarken de İngilizler - enteresan bir şey- kullandıkları gemi askeri gemi değil. O yüzden gözden kaçıyor. İngilizlerin kullandıkları gemi yük gemisi, kömür taşıyan gemilerden. Kullandıkları

normal zırhlı çıkartma gemisi değil İngilizlerin kullandıkları gemi, o yüzden gözden kaçıyor zaten. Yük gemisi, kullandıkları gemi de yük gemisi. Ve böylece 4000'e ulaşıyor Anzak askeri.

09.00. Sabah 9. Tabi Mustafa Kemal normalde o Anzak'ları görünce, hızla yaverini, yaverini hızla kendi kumandasında bulunan alaya gönderiyor. Tabi bundan önce de Mustafa Kemal, oradaki Türk birliklerinin kumandasını ele almak için Alman generale müracaat ediyor. Alman generalde O'na diyor ki "Bu fazla değil mi?" diyor, verdiği cevapta şu "Bu az değil mi?" diyor. Hani bu daha az aslında. O yetkiyle, Mustafa Kemal'in oradaki 57. alay ve aynı zamanda içinde bulunduğu -orda bir 24. alay olması lazım galiba- orda bir aday daha var, iki alay var çünkü. 57. alay komutanı da bir şey faik.

Saat 09.00. Göğüs göğse mücadele başlar. Türk taarruzunu tek bir top destekler. Diğer 3 top Kanlısırt'ta düşmanın eline geçmiştir. Saat 10.00 Avustralyalı asker sayısı 10.000 Türk askeri yaklaşık 2.000. 2000 tane bile yok. Yaklaşık diyorlar ya; 2000 tane bile yok. Yani oradaki 57. Alay komple komutanıyla beraber 368 kişi. Bir alay daha var o da olsa olsa 360 da odur 600–700 kişi. Orda bekleyen, askeri kaynaklara göre iki tane alay var. İki tane alay orda toplam yaklaşık 1000 kişi falan degiller, etrafındaki parçalanmış topçusu osucu busucu falan toplam 1000 kişi yok.

Gece olduğunda 27. Alay komutanı Şefik Bey'in ifadesiyle sipersiz meydan muharebesi sona erer. Evet, bir de orda 27. Alay var, doğru.

ŞEHİT 2.500 kişi- Avustralyalı kaybı 2.000

*Vurulup tertemiz alnından, uzanmış yatıyor
Bir hilal uğruna, ya Rab, ne güneşler batıyor!
Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker;
Gökten ecdat inerek öpse o pak alnı değer.
Ne büyüsun ki kanın kurtarıyor Tevhidi
Bedr'in aslanları ancak bu kadar şanlı idi.
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
"Gömelim gel seni tarihe" desem sığmazsın. M. Akif ERSOY*

Peki, başta İngilizler olmak üzere tüm bu emperyalist işgalcilere karşı kimler savaştı? Başta 4.737 şehit veren Bursalılar ve tüm Anadolu insanı. Başka; Midyat Alagöz köyünden 19 asker, 16sı şehit. Bu Süryani vatanseverlere ben şehit dedim. Sizce?

1.Dünya Savaşında 315 sağlık personelinin 106'sı gayri Müslim, başka, Ermenilerde var, Yahudilerde var, "şehit olursam beni ayrı gömmeyin" diyenler var, tabi Mevleviler var.

Mevlevi alayı fikri, kendisi de Mevlevi olan sultan Reşat tarafından 1. Dünya Savaşında atılmıştır. Filistin'e gönderilmek üzere MÜCAHİDİN-İ MEVLEVİ ALAYI ve Kafkaslara gönderilmek üzere MÜCAHİDİN-İ BEKTAŞİYE ALAYI kurulması

arzu edilmiştir. Bunun için İstanbul'daki Mevlevilere bir alay sancağı ve bir kılıç gönderilmiştir.

Cihad-ı Mukaddes ilanından sonra görev Konya Mevlevi Dergâhı Şeyhi Veled Çelebi'ye verildi ve Veled Çelebi albay rütbesiyle bu alaya komuta etti ve 3 yıl Şam'da yaşadı.

Alayın mevcudu 47 Mevlevihane'den gönüllü katılımı ile 2016 kişi idi. Bursa'dan 67 şeyh derviş ve mürid iştirak etti.

*Teberler çekildi, sancak donandı
Vali Paşa kılıcını kuşandı
Türbedarlar odaları bezendi
Ayrıldılar, hep dedegân yürüdü*

*Kudümü döğdüler, üflediler ney'i
Arşa ulaştırıp Hu ile Hay'ı
Hayretle koydular yoksulu, bay'ı
Sağ ve soldan rical, nisvan yürüdü. GUFRANİ (1864)*

Mevleviler Balkan Savaşında Yenikapı ve Galata Mevlevihaneleri öncülüğünde yardım kampanyaları düzenlemiş ve Galata Mevlevihane'si hastane olarak kullanılmıştır. Aynı dönemde Lefkoşa Mevlevihane'si devlete 600 Osmanlı altını yardımda bulunmuştur.

İstiklal savaşında büyük yararlılıklar gösteren Mevlevihaneler, bu savaşta fiilen Mustafa Kemal'in yanında bulunmuşlar.

Isparta Müdafaa-i hukuk cemiyetinin başkanı Mevlevi şeyhi Ali dede idi. Konya Mevlevihane'si postnişi Abdulhalim Çelebi milli hareketin yanında bulunmuş daha sonra Konya Mebusu olmuştur. Hatta Atatürk'ün Meclis başkanı olduğu dönemde meclisin 2.başkanı seçilir. Prof. Dr. N. Köstüklü (Selçuklu ü.)

*El birliği ile vatan savunuldu
Et ve kemik çeliğe galip geldi*

Soru çok güzel bir kitabın yazarından. 25 Nisan 1915 günü çıkartma başladığında sahilde düşmanı karşılayan bir avuç asker sonuna kadar direnerek ve ölerece sadece gerideki arkadaşlarına savunmaya değil, arkalarındaki millete de vakit kazandırmıştı. (Siperin Ardı Vatan G. Öncü – Ş. Aldoğan)

Sizce hala vaktimiz var mı?

Çanakkale denilince sular durur, nefes kesilir, rüzgârın esişi değişir, hatta Gelibolu'ya doğru yürüyen bir kimse eğer gerçekten o Çanakkale ruhunu taşıyorsa, daha Bursa'dan adım atmadan orada o şüheda şerbetini içen ecdat onu karşılamaya koyulur. Ben Gelibolu'da yenilmesini, içilmesini, oralarda heva heves ile dolaşılmasından hoşlanmayan bir kimseyim. Gelibolu çünkü öyle hevaî heves ile yürünülecek bir yer değil. Akif'in dediği gibi: ölüm yağdırmada gökler, ölüm kumada yerler... Gelibolu'da yaklaşık 8–9 ay süren kara savaşlarında tahmini

şehidimiz 250 bin. O “hey on beşliler” diye castıkı castıkı oynadıkları var ya, öyle bir saçma sapan birisi çıktı hey on beşli diye pop müziği eşliğinde oynamaya başladı ya, hey on beşli dedikleri; okullarda 15 yaşındaki çocukların, 15 yaşındaki çocukların yani bugünün ortaokul son veya lise 1 çocuklarının gönüllü olarak askere yazılıp Çanakkale savunmasına gittiği gün.

Her topluluğun, kâmil milletin bir dönüm noktası vardır. Mesela Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinden itibaren gelecek olursak biz eğer, örnekleyecek olursak biz onu; Bedir’dir. Mehmet Akif o yüzden Çanakkale şehitlerini Bedir şehitlerine örnek gösterir. Derki “Bedir’in aslanları ancak bu kadar şanlı idi” Bedir’de nasıl bir ölüm kalım mücadelesi verildiyse Çanakkale’de de böyle bir ölüm kalım mücadelesi verilmiştir. O yüzden Mehmet Akif Çanakkale şehitlerini Bedir şehitlerine nerdeyse eş tutar. Bu belagat sanatı değildir, bu bir realitedir gerçektir. Hani bir belagat vardır bir şeye benzetirsiniz ya bu öyle değildir, bu gerçektir. Çünkü Çanakkale gerçekten bir milletin uyanışı gibidir. Milletin topyekûn vatanını koruma, topraklarını koruma, aklını, fikrini, dinini, namusunu, şerefini, haysiyetini koruma mücadelesidir. Bu öyle kolay askeri dehalarla anlatılabilecek bir şey de değildir. Bu direkt Cenâb-ı Hakk’ın bu millete bir ikramı ve ihsanıdır. Hani böyle serzenişte bulunurlar ya işte geçildiği suydı buydu falan, bunların hepsi boş laftır. Hepsisi de boş laftır. O gün için İngilizlerin, şöyle düşünün; 3 tane uçak gemisinin battığını düşünün. Dünyada uçak gemisi olan dört beş tane ülke vardır: en fazla olan Amerika’dır, ondan sonra İngiltere’dir, Rusya’nın vardır uçak gemisi, Fransa’nın vardır, Çin yeni yapmaya başlıyor, çalışıyor. Uçak gemisi olan vurucu güç olarak Fransa, İngiltere, Rusya ve Amerika’nın bildiğim kadarıyla. 4 tane emperyalist ülkenin elinde. İngilizlerin var, Fransızların var bildiğim kadar, Amerikalıların zaten var bir de Rusya’nın var. Çin’in yok daha, Çin yeni yapacak. Türkiye’nin yok. Türkiye’de işte geçenlerde bir yerde okumuştum; 2000 bilmem kaçta bir tane uçak gemisi yapmayı kendilerince kararlaştırmışlar. Yani yaklaşık 20 yıl sonra 25 yıl sonraya milli bir uçak gemisi yapmak için. Çünkü o milli uçak gemiyi yapmak yetmiyor bir de onun içine koyacak uçağı da üretmek zorundasın. Çünkü uçak gemisi uçakları da kendilerine ait farklı bir şekilde oluyor. O yüzden uçak gemisi yok. O gün için İngilizlerin elindeki zırhlı gemiler bir ülke parası, sömürgelerden. İngilizlerin sömürgeleri var, bir gemi bir ülke. O gün için bir gemi ile Yunanistan’ı satın alabilirsiniz. Bakın, bir gemiyle Yunanistan’ı satın alabilirsiniz. Batan orda 3 tane gemi var, 4–5 tane de kullanılmaz, 3 tane mi ne kullanılmaz hale gelen var, o kullanılmaz hale gelenlerle beraber İngilizlere oranın ziyatı 5–6 ülke değerinde. Anadolu gibi, iki üç tane Anadolu’nun parayla satın alabileceği paraları gömüldü orada ama bu noktada İngiliz ve Fransız zırhlıları Çanakkale’yi geçemedi, sürüklenip gittiler, Çanakkale’yi geçemeyeceklerini anladılar. Şu anda Anzak koyu diye adlandırılan Arıburnu’na çıkartma yaptılar ve yaklaşık 8 ay boyunca göğüs göğse, 5 metre mesafede, 3 metre mesafede, zaman zaman bildiğiniz böyle karşılıklı. Siperlerde 5 metre ha, siperlerin kendi aralarında 5 metre yerler, 5 metre ilersinde Anzak siperi var 5 metre ilersinde burada var, kim kafasını kaldırıyor o kurşunu yiyor, böyle siperler. Bakın 5 metre. 3 metreye kadar siperlerin düştüğü yerler var. Yani

burada siper kazıyorsunuz 3 metre ilerde de siper kazıyorlar. Karşılıklı. Görüyorsunuz onları siz. Kafasını kaldıran ölüyor. Ardından zaten başka unsurlar giriyor. Neler giriyor; bu sefer Osmanlı Boşnakları getiriyor hem Zonguldak'tan hem de Bosna'dan. Çok orada Bosnalı şehit vardır Çanakkale'de. Boşnaklar geliyor, onlar madenci. Bu sefer bu siperden o sipere yeraltından kanal kazıp havaya uçurmaya başlıyorlar. Savaşın bir de bu tarafı var. Su yok, ekmek yok, yiyecek yok, içecek yok ve Çanakkale savaşında ne kadar devletin ve milletin gücü varsa hepsi seferber edilmiş vaziyette. Anadolu kadını Çanakkale'ye elinde ne varsa gönderiyor. Bütün şeyhler, bütün hocalar, bütün din âlimleri, vatanını, memleketini sevenler Çanakkale'ye gönüllü asker ve teçhizat topluyorlar ve insanları savaşa teşvik ediyorlar. Vatanı kurtarmaya teşvik ediyorlar. Bu aynı şey Kurtuluş Savaşında da var. Aynı şey Kurtuluş Savaşında da var.

Şimdi yukarı Mezopotamya -burada hani Mevlevilerle de alakalı Allah razı olsun güzel bir bilgi kardeşimiz toplanmış- yukarı Mezopotamya sufilğinde yani, Bayramilikte, Mevlevilikte ve aynı zamanda da Bektaşilikte. Bu zaten bizim bu toprakların tarikatları ya bunlar, bu topraklarda büyümüşler, yeşermişler, bu topraklarda iş görmüşler. Bunlardaki Osmanlıda en önemli unsurlardan birisi şu: şeyhler gazaya katılıp ya şehit oluyorlar ya da gazi şeyh unvanı alıyorlar gazaya katılabildikten. Bu bütün ehli sufinin en büyük arzularından birisi bu; gazaya katılıp gazi veya şehit sufi, şeyh olmaları. Ve hepsi de belli bir müddet hiçbir zaman gazaya katılmaksızın kalmamışlar, hepsi de gazaya katılmışlar. Tabi 1. Dünya Savaşının Çanakkale'den sonraki kısmında artık her yerde sıkıntı var, her yerde bir çözülme, bozulma var bunu teşvik amacıyla Sultan Reşat hem Mevlevilerden hem Bektaşilerden birer alay kurdurturuyor ve bütün ülke genelindeki Mevlevihanelerden sufiler toplanıyor gönüllü. Bu gönüllü sufiler hepside Konya'da, hepside merkez Konya'da toplanıyor ve Konya'da ki Hz. Mevlâna Celaleddin-i Rumi'nin soyundan gelen çelebiye albaylık rütbesi verilip Şam'a gönderiliyor. Ve bunlar bizatihi savaşa katılıyorlar, öyle savaşa katılmıyorlar değil. Bizatihi savaşa katılıyorlar. Ne zaman Osmanlı birinci dünya savaşında ordularını dağıtınca onlarda geri dönüyorlar ama bu gelenek yeni değil. Osmanlı'nın ilk zamanlarından itibaren savaşa katılan bütün sufilerin başlarındaki şeyhe zamanın Osmanlı padişahı alay sancağı veriyor. Bakın, alay sancağı. O alay sancağının etrafında bütün sufiler toplanıp Osmanlı'nın yanında savaşa katılıyorlar ve savaş bittiğinde, geri döndüğünde o alay sancakları geri alınmıyor. O alay sancakları kendi sancağıyla beraber tekkeye asılıyor, tekkeye konuluyor ve tekke de bu kalıyor.

Sonuçta Osmanlı'da böyle bir gelenek var ama bunların bir kısmı yazılı bir kısmı yazılı değil. Ta bu ne zamana kadar? Kurtuluş Savaşında da aynı şey söz konusu. Kurtuluş Savaşında da bütün tekkeler, bütün zaviyeler, bütün medreseler, bütün hemen hemen çoğunluk olarak şeyhler, üstadlar dervişler Kurtuluş Savaşında vatanın savunulması ve bu noktada vatanın keferenin elinden kurtulması için hep beraber mücadele ediyorlar, hep beraber savaşıyorlar topyekûn. Ama Çanakkale ama Kurtuluş Savaşı bu milletin içindeki bütün renkleri ile bu milletin diyorum, içindeki bütün renkleri ile burada rengi ayrıştırma yapmak orada mücadele eden

insanlara haksızlık olmuş olur. Ama Çanakkale'yi ama kurtuluş Savaşı'nı bir ırka, bir kliğe, bir hizbe mal etmek bu savaşlarda şehit olan, mücadele eden, canını bu noktada kırpmadan feda eden insanlara en büyük haksızlık olur. Millet demek zaten, bütün renkleriyle bütün duygularıyla, bütün düşünceleriyle herkesin rengi, duygusu, dili bu noktada anlayışı her şeyi farklı olabilir. Böyle bir meselede tek yöne ve tek merkezde toplanıp mücadele etmektir. Siz 57. Alay'a gittiğinizde -yarın gideceğiz inşaallah Allah nasib ederse- komutanından sakasına sucusuna kadar bir tane oradan geri dönen yoktur. Bir tane. Dünya tarihinde ikinci bir alay yoktur böyle. Dünya tarihinde. Muhakkak birileri kurtulmuştur, muhakkak bir tane iki tane kurtulan olmuştur, olmuştur. Bir alay yok dünya tarihinde komple şehit olmuş olsun. Bakın ikinci bir alay yok dünya tarihinde. 57. Alay tamamıyla, tamamıyla Çanakkale'de; yarın gideceğiz, tepe bir yer var ya, o tepenin altında onların şehitlikleri. O tepe sadece orda şey işte isimleri belli olsun, ziyaret edilecek yer belli olsun diye, şehitlik aşağıda, asıl şehitlik aşağıda. İyi ki aşağıda birde işin bu tarafı var. Neden? Yani o şehitliğe ben gittiklerine razı olduğumdan dolayı aman yeter ki gelsinler buraya, insanlar görsünler diye, eleştirmek istemiyorum. Şehitliğin adabına, erkânına uygun hareket etme. Bu nedir? orda huşu içersinde, huzur içerisinde, saygı içerisinde okuyup, tevhid çekip, oradaki şehitlerin ruhaniyetine bağışlamak, kendini böyle bir hüznün deryasına koymak, kıymet bilmek, hatır bilmek. Kıymet bilmek hatır bilmek, unutmamak ve o ruha uygun bir hayat yaşamak, o ruha uygun bir düşünce sisteminin oluşması. 250 bin şehit var; Türküyle, Kürdüyle, Lazıyla, Çerkezliyle, Boşnağıyla, Arnavutuyla, Arabıyla, Süryanisiyle, Ermenisiyle, Hristiyanlıyla bu toprakları kendisine vatan etmiş olan bütün insanların emperyalizme karşı var olma yok olma mücadelesidir Çanakkale. Emperyalistler senin hangi dine iman edip etmediğine bakmazlar hangi ırktan olduğuna bakmazlar senin, kimle kimi savaştırdıkları da onlar için önemli değildir, onlar için önemli olan köleliktir, seni ne kadar üteceklerini, seni ne kadar yutacaklarına bakarlar. O gün için Ortadoğu'yu paylaştırdılar, sınırları çektiler, sanki rahat mı bıraktılar? Bakın onların o petrol yataklarını almak için Osmanlı'yı devirdiler, ondan sonra Osmanlı'yı devirirken de onlara dediler ki: Hepinize birer krallık vereceğiz. Hepsine birer krallık verdiler ondan sonra vermiş oldukları krallıkları teker teker kendileri yıkaraktan, katlederekten, oranın insanlarını da katlederekten onların almış oldukları, edinmiş oldukları bütün sermayelerini iç ediyorlar. Evet, bunu Osmanlı ayaktaiken yapamazlardı. Osmanlı'yı yıktılar, bakın yetmedi bir daha yıkıyorlar. İrağı yerle bir etti, birisi sorabildi mi? Soramadı hiç kimse. Şimdi Suriye yerle bir oluyor, yerle bir oldu Suriye, birisi durabiliyor mu? Hayır. Şimdi Irak bir daha yerle bir olacak, nasıl olacak; işte bir taraftan işid denilen onları saldırdı piyasaya, topluyorlar nerde şimdi kendince, kendi kafasınca aykırı, kendince cihad ettiğini zannedenleri topluyorlar şimdi oraya, habire toplanıyor orası. Şimdi hepsini birden katledecekler zamanı gelince. Bu büyük bir oyun Avrupa'da, Amerika'da nerede kendince cihat şuuru olan, cihat şuuru olan ama strateji bilmeyen, bakın cihat şuuru olup strateji bilmeyen, oyunu görmeyen, oyunu okumaktan uzak olan kör insanlar var ise hepsini de topluyorlar oraya şimdi, hepsini de topluyorlar hepsinde katledecekler orada.

Katlediyorlar zaten yavaş yavaş. Birden katlederlerse arkası kesilecek, gelmeyecek, birden katletmiyorlar, yavaş yavaş gidiyor herkes oraya. O gidenlerde kendilerince biz cihat ediyoruz diyorlar, kendilerince öyle görüyorlar, emperyalist bir gücün elinde maşa olduklarının farkında değil. Maşa kim? Emperyalistlerin maşası. Kimin? Amerika'nın İngiltere'nin Fransa'nın. Şu an da onu batı yaptırıyor, şu an da onu batı yaptırıyor, Çin'le Rusya'da seyrediyor. Çin'in de işine geliyor Rusya'nın da işine geliyor seyretmek, neden? Çin'in de elinde doğu Türkistan var, Çin karışırsa -tehdit ediyorlar diyorlar ki seni de doğu Türkistan'la karıştırırız, oradan doğu Türkistanlılar da Çin'e karşı bir hareket ediyorlar, o güldür güldür güldür güldür eziyor öldürüyor hepsini de şehit ediyor hepsini de. Çin'in bu sefer orta doğuda söyleyecek bir sözü kalmıyor, beşibiryerde ya bunlar, Rusya'nın elinde de böyle bir açmaz var, Rusya'nın elindeki açmaz hem Ukrayna hem de oradaki Çeçenistan. Onun da orda kendince cihatçı Müslümanlar var, tabir bu ya. Hâlbuki bütün Müslümanların cihat şuuru olması lazım. Onun da elinde böyle bir oyuncak var, hemen oradan bir iki tane adamlar buluyorlar bir iki tane bomba patlattırıyorlar. Bak diyorlar, senin de elinde böyle cihatçı Müslümanlar var bizde bunların aynalarıyla savaşıyoruz, sende sus ve böylece Ortadoğu'yu yerle bir ediyorlar. Son soru **Sizce hala vaktiniz var mı?** demiş, evet. Sakın öyle kendi kendinize Amerika'ya karşı İngiltere'ye karşı Fransa'ya karşı veya bu emperyalist güçlere karşı kalbinizde zerrece böyle bir muhabbet oluşmasın ha. Sakın ha. İmanınızı kaybetmekle kalmaz vatanınızda kaybedersiniz. İmanınızı kaybetmekle kalmazsınız vatanınızı da kaybedersiniz. Şunu unutmayın, din topraksız yaşanmaz, vatansız yaşanmaz. Bazı böyle sufi ekolleri var, vatan sevgisini vatan düşüncesini ve böyle kendini dindar gösteren, radikal İslamcı gösteren selefi mantığı var ya, hani toprağın önemi yok, vatanın önemi yok, vatan sevgisinin önemi yok diye, bunların hepsi de emperyalistlerin oyunları, emperyalistlerin oyunları. Sizin toprağınız yoksa dininizi de yaşayamazsınız, siz Almanya'da dininizi yaşayamazsınız, İngiltere'de yaşayamazsınız, Amerika'da yaşayamazsınız. Ne kadar eleştirsek eleştirelim ne kadar yanlışlıklarını ve eksiklikleri gördüğümüz halde bununla ne kadar acılar yaşarsak yaşayalım, topraklar bizim. Biz dinimizi bu topraklarda yaşayacağız. Sakın ha öyle "her yerde yaşarım" bunların hepsi emperyalist düşüncesi. Böyle bir sufi mantığı yok, bizim aldığımız sufi terbiyesi de bu değil. Çorumlu Hacı Mustafa Efendi hazretlerinin şeyhi olan Hacı Ali Haydar Efendi Kurtuluş Savaşı'na dervişleri ile beraber bizatihi katılmış bir dergâh. Biz gazi bir dergâhın müntesibiyiz, gazi. Tekrar söylüyorum: gazi bir dergâhın müntesibiyiz. Biz, bütün dervişleri ile beraber, bütün şeyhiyle beraber, çavuşlarıyla, zakirleriyle, nakipleriyle, her şeyiyle Kurtuluş Savaşına katılmış gazi bir dergâhın müritleriyiz, gazi. İçinde şehit vermiş, bu toprağı kaniyla sulanmış bir dergâhın müntesipleriyiz biz. Hem Kadiri, Rufai kanadımız kolumuz hem Mevlevi kolumuz hem de Mevlevi kolumuz biz gazi unvanını almış bir dergâhın evlatlarıyız. Bu topraklar için can verilecekse, en önce biz vereceğiz yine, koruncaksa en önce biz koruyacağız yine. Emperyalistlere karşı memleketimize, dinimize, imanımıza, vatanımıza, toprağımıza, namusumuza, aklımıza, fikrimizde göz diken varsa o gözü önce oyacak olan biziz yine, o gözü oyacak olan biziz. Aynı şekilde Türkümüze, Kürdümüze,

Lazımızla, Çerkezimizle, Boşnağımızla, Arnavutumuzla, Ermeni'mizle, Süryani'mizle, kanadımızın altına kim gelirse hep beraber bu vatani tekrar koruyacak olan, savaşıacak olan da biziz. Bu konuda hiçbir sıkıntımız yok. Sırf bunu göstermek amacıyla, sırf bunu göstermek amacıyla ve aynı zamanda da o şühedanın hatırını ayakta tutmak, o şühedanın ruhaniyetini ayakta tutmak ve onların yolunda olduğumuzu göstermek için bu sene 5.sine gidiyoruz: Cepheye sema. Her şeyimize gidiyoruz. Bunu konuşmak istemem ama beni anlayacağınıza inanıyorum. Bizim Kürt kardeşlerimize var, Türk kardeşlerimize var, Lazımız da var, Çerkezimiz de var, Boşnağımız da var, Arnavutumuz da var hepimiz bir bütünü biz, hepimiz bir rengiz, bu topraklarda herkesin herkes kadar hakkı var ihanet etmediği müddetçe. Herkesin herkes kadar yaşamaya, inanmaya, yaşamaya ve inanmaya ve inancını konuşmaya ve inancını orta yere koymaya hakkı var. Biz bütünü, o bütünün içersinde rengârenkiz. O yüzden bunun bütün ülkede işlenmesi ve yaşanması gerektiğine inanıyoruz, bütün. Çok af edersiniz biz bu manada dinsiz değiliz, milliyetsiz değiliz, vatansız değiliz, topraksız değiliz, böyle bir din anlayışını böyle bir sufilik anlayışını da kabul edenlerden değiliz. Biz enternasyonal değiliz, değiliz. Biz elimize çantamızı alıp istediğimiz yerde yaşayamayız. Ben yaşayamam. Ben Londra'da yaşayamam, ben Bonn'da yaşayamam, ben Pekin'de yaşayamam, ben New York'ta yaşayamam, ben Washington'da yaşayamam, ben Tokyo'da yaşayamam, yaşayamam ben. Ben herhangi bir Avrupa ülkesine yaşayamam, yaşayamam. Benim yaşadığım topraklarda bir şehit kokusu almam lazım. Ben yaşayamam. Ben vatansız ve milliyetsiz yaşayamam öyle bir din öyle bir sufilik anlayışım yok. Öyle bir anlayışım yok. Ben işçilik yapmak için de yurtdışına gidip çalışmam. Böyle bir anlayışım da yok benim. Gitmişler çalışmışlar, yaşayamam ben. Gençliğimde çok teklifler aldım bende, dedim "gidemem ben, maydanoz satarım memleketimde yaşarım" dedim, hem de öyle yaptım maydanoz sattım, memleketime yaşadım. Önceden beri böyle bir düşüncem yoktu. O yüzden kıymetli dostlar, hala vaktimiz var mı? Evet var. O Çanakkale'de ve Kurtuluş Savaşında canlarını ve mallarını Allah adına, vatan adına, memleket adına, millet adına veren o kimselerin dikmiş olduğu bayrak dalgalanacak, geride durmayacak, inmeyecek hiç, inmeyecek hiç, inmemeli. Bununla alakalı nasıl bir mücadele etmemiz gerekiyorsa edeceğiz, ne feda etmemiz gerekiyorsa edeceğiz, birbirimize düşmeyeceğiz, birbirimize silah çekmeyeceğiz, bu vatan topraklarında hiç kimse birbirine silah çekmeyecek, çekmeyecek. Bu vatan topraklarında insanlar birbirlerine silah çekiyorlarsa bilin ki o silahın ve tetiğin arkasında emperyalist güçler var. Birisi eline silah aldıysa bilsin ki, o silahın arkasında emperyalist güçler var. Osmanlı'yı böyle batırdılar ve dağıttılar. Bizi de aynı şekilde batırıp dağıtmak isteyeceklerdir. Tarikatları birbirine kavga ettirmek, cemaatleri birbirine kavga ettirmek, mezhepleri birbirine kavga ettirmek hep emperyalist insanların, emperyalizmin işidir. Bu oyunu okuyamayan, bu oyunu bilemeyen âlim, ulema, şeyh derviş, hoca, adına ne dersiniz deyin bu tezgâha düşmüştür, satılmıştır o bilerek ama bilmeyerek. Bilerek ama bilmeyerek. O yüzden Çanakkale ile alakalı konuşulacak çok şey var. Mesela burada sağlıkçılar olarak bahsetmiş mesela okumuştum böyle Çanakkale'yle alakalı notlarla alakalı, bir Alman hemşire var,

hatta mezarlığı var onun orda bir köyde, hususi gitmişim ben oraya adına da bir şey ana demişler. Kadın hasta bakıcı hemşire, doktor olan Türk kocasıyla beraber Almanya'dan geliyorlar Çanakkale'ye yaralıları bakmak için, askerlere bakmak için. O kadar ki Türkçe öğrenmiş orda köyde, yaralıları askerlere bakıyorlar ve bir şarapnel geliyor çadıra, şarapnelle ölüyor. Ve zaten etrafına da demiş "Beni buraya gömün" diye. Onu oraya gömüyorlar. Bunların hiçbirisine de kalkıp bir şey konuşmaya hakkımız yok, hiçbirisine de. Çanakkale vicdanların, vicdanı olanların bir yerde toplandığı bir yer. Ve o vicdana ne yazık ki bu memleketin bu insanların ihtiyacı var. O yüzden buradan geri dönmek, o ruhu itmek, atmak bu memleketin insanları değil. Zaman içerisinde devleti idare edenlerin eksiklikleri yanlışlıkları hep olacaktır, hep oldu. Bakın bunu söyleyen 28 Şubat'ta sıkıntıların içerisinde yaşamış bir insan, 12 Eylül'ü yaşamış bir insan, dinin yasaklarından yaşanmasının yasaklarından oldukça çeken bir kimse olarak söylüyorum bunu. Ben hep bir ümit taşıyordum kendi içimde diyordum ki: bir gün bitecek bu memlekette bunlar, bir gün bitecek bunlar, bitecek bunlar, bu memleket bu insanlar dinle barışıyorlar, barışacaklar ve dinle barışılırken derdimde şu, şu anda: bu toplum, bu insanlar dinle barışırken doğru dinle barışsınlar derdim bu. Doğru Kur'an ve sünnetle, doğru sufilikle tanışsınlar. İnsanlar din ile tanışıyorlar şu anda, doğru bir noktada doğru bir şeyde tanışsınlar derdim bu benim. Benim derdim cemaat değil, tarikat değil, şeyhlik değil dervişlik değil, sufilik değil benim derdim bu. Bütün bu topraklarda yaşayan bütün renkler bizim, ayrımsız. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri "Arabın aceme acemin Araba üstünlüğü yoktur, üstünlük takvadır" ilkesinde buluşmak. İlke bu. Bakın ilke bu, Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin buyurduğu gibi: hepimiz de bir tarağın dişlileri gibiyiz, hepimiz Âdem'in çocuklarıyız. Ey insanlar kardeş olun. Bu Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin nidası, hepimiz tarağın dişlileri gibiyiz, hepimiz Âdem'in çocuklarıyız. Ey insanlar kardeş olun. Bu kadar. Kimsenin toprağında gözümüz olmayacak, kimsenin namusunda, şerefinde, haysiyetinde, aklında gözümüz olmayacak, kimsenin dinini yok etmeye çalışmayacağız, kimsenin milliyetini yok etmeye çalışmayacağız, kendi anadilini yok etmeye çalışmayacağız, konuşacak. Bizim Nafiz'a diyorum ki "Nafiz, evde Kürtçeyi konuşun abicim" diyorum "Çocuklar Kürtçe bilsin" diyorum, bakıyor bana. Sakın ha, diyorum evde Kürtçe konuşmaya devam et, asimile olma, evet. Laz Lazcasını konuşsun, Boşnak Boşnakçasını konuşsun, bizim bütün diller, bütün diller Hakk'ın dili, Hakk'ın. Dilin dile üstünlüğü mü olurmuş? bütün diller Hakk'ın, bir dilin bir dile üstünlüğü yok. Hazreti Peygamber sallallahu ve sellem hazretleri "Bir lisan bilen bir insan, iki lisan bilen iki insan, üç lisan bilen üç insan" dedi, üç lisan bilen insan. O zaman dilin bir üstünlüğü yok, ırkında bir üstünlüğü yok. Bunu söyleyen eski ülkücü, "En üstün ırk Türk'ün ırkıdır" diyen adam, benim geldiğim yer orası. Bakın bunu söyleyen benim. 12 Eylül ihtilalinde Bayındır Ülkü Ocakları Derneği'nde yönetim kurulunda olan kimseyim ben. Üstün ırk Türk'ün ırkı diye bir şey yok, herkes kardeş kardeşim, Acemin Arap'a, Arap'ın Aceme üstünlüğü yok, yok. Bitti. O zaman biz hepimiz de biz hepimiz de o tarağın dişlileri gibiyiz, o tarağın dişlileri gibiyiz. Üstünlüğümüz

alçaklığımız yok. Bu vatan bizim, bu memleket bizim, bu insanlar bizim, her şeyimizle, her şeyimizle ve benim vatan anlayışım da Edirne'den bitip de Van'da da bitmiyor. Evet. Nerde bir şehidimiz varsa bizim vatanımız orası. Ha işte topla, tankla, tüfekte gideceğiz fethedeceğiz, böyle bir şey değil, buradan bunu çıkartmayın, böyle bir şey yok, bitti bunlar. Ama birileri size göz dikerse gözün çıkarmasını bileceksiniz, inşaallah.



بسم الله الرحمن الرحيم

اجازتنامه - وکیل نامه

الحمد لله الذي فتح على الاولياء ابواب التوفيق بدوامه الذكر والتوحيد وذكر على اصفياه بأشواق المراقبة سبل التوصل والتسجيد والصلاة والسلام على سيدنا محمد خاتم الانبياء والمرسلين وعلى آله واصحابه الكرام الذين كانوا لأعداء الدين المجاهدين وعلى البلاء الصابرين بل الشاكرين ورزقنا الله تعالى وإياكم بعلم العارفين وأدب الصوفيين وسقانا من كأس العاشقين وأقدام الواصلين بحرمة النبي أمين يا أكرم الأكرمين وحيث إننا غرياء في الدنيا أو عابر المسيل فإنتي يا ولدي اوصيك ببناء على قوله تعالى وما خلقت الجن والإنس الا ليعبدون يتقوى الله ومحبة رسول الله وأهل بيته الاخيار ومحبة الاولياء والفقراء وبعد لقد أنتت واجزت لآسي في دين الله ورفيقي في سبيل الله ولدي الصالح في الله الدرويش

مصطفى بن حسن

ان يقوم بالوكالة عني بفتح الانكار وقراءة الاوراد متمسكا عند ذلك بسلك طريقة التشنبدية وأدب الذاكرين السالكين هذه الطريقة.

التاريخ

1277 7-10
GABAN 44-05
26

خادم الفقراء التشنبدية

السيد الشيخ موسى كاظم

بنيلي زاده



Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

SAYIN MUSTAFA ÖZBAĞ
EFENDİYE

BOSNA-HERSEK/KAÇUNİ
MESUDİYE TEKKESİ ÜSTADİ
PROF.DR. HACI KAZIM MEYLİC
EFENDİ TARAFINDAN VERİLEN
İCAZETTİR.



بسم الله الرحمن الرحيم

اجازتنامه - وکیل نامه

الحمد لله الذي فتح على الاولياء ابواب التوفيق بدوامه الذكر والتوحيد وذكر على اصفياه بأشواق المراقبة سبل التوصل والتسجيد والصلاة والسلام على سيدنا محمد خاتم الانبياء والمرسلين وعلى آله واصحابه الكرام الذين كانوا لأعداء الدين المجاهدين وعلى البلاء الصابرين بل الشاكرين ورزقنا الله تعالى وإياكم بعلم العارفين وأدب الصوفيين وسقانا من كأس العاشقين وأقدام الواصلين بحرمة النبي أمين يا أكرم الأكرمين وحيث إننا غرياء في الدنيا أو عابر المسيل فإنتي يا ولدي اوصيك ببناء على قوله تعالى وما خلقت الجن والإنس الا ليعبدون يتقوى الله ومحبة رسول الله وأهل بيته الاخيار ومحبة الاولياء والفقراء وبعد لقد أنتت واجزت لآسي في دين الله ورفيقي في سبيل الله ولدي الصالح في الله الدرويش

مصطفى بن حسن

ان يقوم بالوكالة عني بفتح الانكار وقراءة الاوراد متمسكا عند ذلك بسلك طريقة التشنبدية وأدب الذاكرين السالكين هذه الطريقة.

خادم الفقراء التشنبدية

السيد الشيخ موسى كاظم

بنيلي زاده

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

Özbağ Mustafa Sayın

Hacı Kazım Meylîc

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِجَازَة



الحمد لله الذي من علينا في طريق السلوك والاتصال وجعله حقاً وديناً لمعرفة الرجال ، ومنحه سند الاتصال بقربه وأنسه، وصلى الله على سيدنا محمد خير من عرف ربه وأحق صلته فقال: (أنا أعرّفكم بالله وأخوفكم منه)، فكان هو مصدر الاستمداد للعباد من ربه فصار قدوة المسترشدين الطالبين الله به: (الرَّحْمَنُ قَاتِلُ الْيَوْغِيِّينَ).

أما بعد لما كان الاسناد من الدين في معرفة الرجال لسمو الاتصال فقد منحنا الحق هبة الاتصال به وتحقيق خلافة نبيه صلى الله عليه وسلم، وقد أذنت لأخ المبارك المستمد من رسول الله صلى الله عليه وسلم الشيخ / حسني أوزي في خلافة الطريقة الطريقة القادرية الكباشية لتسليك المريدين (لا إله إلا

الله) وتربيتهم وإرشادهم على منهج رسول الله صلى الله عليه وسلم بسندي المتصل عن سيدي الشيخ / محمد عن أبيه سيدي الشيخ / إبراهيم عن أبيه الشيخ / مصطفى عن أبيه الشيخ / إبراهيم الكباشي عن سيدي الشيخ / طه الأبيض البطحاني عن سيدي الشيخ / أحمد المكاشفي عن سيدي الشيخ / عبد الباقي النيل عن سيدي الشيخ / عبد الله والعجوز عن سيدي الشيخ / محمد المسلمي عن سيدي الشيخ / دفع الله أبوادريس عن سيدي الشيخ / عبد الله العركي عن سيدي الشيخ / حبيب الله العجمي عن سيدي الشيخ / تاج الدين البهاري عن سلطان الأولياء سيدي الشيخ / عبد القادر الجيلاني فقد لبس خرقه الطريق الصوفي من يد شيخه القاضي أبي سعيد المبارك المخزومي وهو عن الشيخ / علي الهكاري وهو عن الشيخ / أبي فرج الطرسوسي وهو عن الشيخ / عبد الواحد التميمي وهو عن الشيخ / أبي بكر الشبلي وهو عن سيد الطائفتين الشيخ / الجنيد البغدادي وهو عن خاله الشيخ / السري السقطي وهو عن الشيخ / معروف الكرخي وهو عن السيد الإمام / علي الرضا عليه السلام عن أبيه السيد الإمام / موسى الكاظم عليه السلام عن أبيه السيد الإمام / جعفر الصادق عليه السلام عن أبيه السيد الإمام / محمد الباقر عليه السلام عن أبيه السيد الإمام / السجاد علي زين العابدين عليه السلام عن أبيه سيد شباب الجنة سبط الرسول صلى الله عليه وسلم السيد / الإمام أبو عبد الله الحسين عليه السلام عن أمير المؤمنين سيدنا مولى الثقلين / علي بن أبي طالب كرم الله وجهه ورضي الله عنه وأرضاه عن فخر الكائنات ونور الموجودات سيدنا ومولانا وقرّة أعيننا الرسول الكريم سيدنا / محمد صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه أجمعين.

هذا وقد أذنت للمجاز كل الأحزاب والأوراد على نهج طريقتنا ونسأل الله سبحانه وتعالى ان يوفقه لما يحبه ويرضاه وأوصيه بتقوى الله في السر والعلن وأن يجعله الله تعالى من أهل أنسه ووداده.

وكتبه / حسن الخليفة محمد الشيخ إبراهيم

تاريخ: ١١/١١/٢٠١٩ م الموافق ١٤٤١ هـ



SAYIN MUSTAFA ÖZBAĞ EFENDİYE SUDAN KABBAŞI DERGAHI
ÜSTADI HASAN EL - KABBAŞI TARAFINDAN VERİLEN İCAZETTİR.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



إِهْلَاء

من الخليفة / حسن الكباشي

الشيخ / مصطفى اوزباغ

شيخ الطريقة القادرية الكباشية - تركيا

بمناسبة المولد النبوي الشريف في السودان

شرف الزمان والمكان بحلول مولد النور

وازدان بكم المكان حضوراً واستعداداً

١٤٤١ هـ
٢٠١٩ م

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

SAYIN MUSTAFA ÖZBAĞ EFENDİYE SUDAN KABBAŞI DERGAHI
ÜSTADI HASAN EL - KABBAŞI TARAFINDAN VERİLEN İCAZETTİR.

